

GŁÓWNY INSPEKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA

Akceptuje
MINISTER
KLIMATU I ŚRODOWISKA

Anna Moskwa
Minister Klimatu
i Środowiska

INFORMACJA O REALIZACJI ZADAŃ INSPEKCJI OCHRONY ŚRODOWISKA W 2021 ROKU

Przedkładam do akceptacji
Główny Inspektor Ochrony Środowiska

GŁÓWNY INSPEKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA

Michał Mistrz

Warszawa, 31 maj 2022 r.

Spis treści

I. WSTĘP	11
II. DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA	12
1. Charakterystyka najważniejszych zadań realizowanych w 2021 r.	12
2. Realizacja zadań kontrolnych.....	14
2.1 Ewidencja zakładów i planowanie kontroli.....	14
2.2 Liczba przeprowadzonych kontroli	17
3. Wyniki kontroli i stwierdzone naruszenia.....	24
3.1 Kontrola zakładów I kategorii ryzyka	28
3.1.1 Zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii (ZDR).....	28
3.1.2 Stacje demontażu pojazdów	29
3.1.3 Przedsiębiorcy, którzy wystąpili z wnioskiem o uzyskanie pozwolenia na prowadzenie stacji demontażu	29
3.1.4 Zakłady przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego	30
3.1.5 Fermy tuczu trzody chlewnej wymagające pozwolenia zintegrowanego	30
3.1.6 Fermy drobiu wymagające pozwolenia zintegrowanego	32
3.2 Kontrola zakładów II kategorii ryzyka.....	32
3.2.1 Zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR)....	32
3.2.2 Strzępiarki	33
3.2.3 Instalacje wymagające posiadania pozwoleń zintegrowanych (tzw. Instalacje IED, dawniej IPPC)	33
3.3 Kontrole zakładów III, IV i V kategorii ryzyka.....	36
3.3.1 Utrzymanie czystości i porządku w gminach.....	36
3.3.2 Instalacje komunalne.....	38
3.3.3 Działania podejmowane w walce z nielegalną działalnością w gospodarce odpadami ..	38
3.3.4 Obiekty unieszkodliwiania odpadów wydobywczych	40
3.3.5 Instalacje do termicznego przetwarzania odpadów	41
3.3.6 Oleje odpadowe.....	41
3.3.7 Podmioty zbierające odpady (tworzywa sztuczne, paliwo alternatywne, guma).....	43
3.3.8 Kontrole w zakresie substancji zubożających warstwę ozonową i fluorowanych gazów cieplarnianych	45
3.3.9 Kontrole producentów i użytkowników produktów zawierających lotne związki organiczne	46
3.3.10 Kontrola zawartości siarki w paliwach	47
3.3.11 Zdarzenia z udziałem substancji niebezpiecznych.....	47

3.3.12 Mikroorganizmy i organizmy genetycznie zmodyfikowane.....	48
3.3.13 Kontrole użytkowników zasobów genetycznych i kolekcji zasobów genetycznych	48
3.3.14 Urządzenia w nadzorze rynku	49
3.3.15 Działalność kontrolna w miejscach zagrożonych wystąpieniem pożaru odpadów.....	49
3.3.16 Kontrole transportów odpadów	50
3.3.17 Biogazownie i kompostownie	50
3.3.18 Kontrole stosowania i przechowywania nawozów, środków wspomagających uprawę roślin, komunalnych osadów ściekowych oraz kontrola rolniczego wykorzystania ścieków w produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego	52
3.3.19 Kontrole oczyszczalni ścieków	53
3.3.20 Kontrole dotyczące ochrony wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych	57
3.3.21 Kontrole w zakresie wprowadzania do obrotu drewna i produktów z drewna	61
3.3.22 Kontrole w zakresie uchwalania i realizacji zadań określonych w programach ochrony powietrza i planach działań krótkoterminowych.....	61
3.3.23 Kontrole w zakresie PEM	62
3.3.24 Kontrole przestrzegania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.....	63
3.3.25 Podmioty nie umieszczone w wykazie marszałka województwa, a podejrzane o prowadzenie demontażu pojazdów	63
3.3.26 Punkty zbierania pojazdów	64
3.3.27 Postępowanie z bateriami i akumulatorami oraz zużytymi bateriami i zużytymi akumulatorami.....	64
3.3.28 Składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	65
3.3.29 Działalność kontrolna w zakresie gospodarki komunalnymi osadami ściekowymi	66
3.3.30 Działalność kontrolna w zakresie gospodarki odpadami w postaci drewnianych podkładów kolejowych	68
3.3.31 Kontrola pozostałych przedsiębiorców objętych przepisami ustawy o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym	69
3.3.32 Kontrole przestrzegania przepisów ustawy o przeciwdziałaniu marnowaniu żywności	70
3.3.33 Kontrole w zakresie zagospodarowania odpadów zawierających azbest	71
3.3.34 Kontrole w zakresie gospodarki odpadami medycznymi i weterynaryjnymi	72
3.4. Inne działania	72
3.4.1 Skargi i wnioski o podjęcie interwencji	72
3.4.2 Interpelacje i zapytania parlamentarzystów	73
3.4.3 Rejestry prowadzone przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.....	74

4. Wybrane sankcje i działania pokontrolne	75
4.1 Wnioski do organów ścigania	77
4.2 Wymierzanie kar i opłat/opłat podwyższonych	78
4.2.1 Wydane decyzje o karach i opłatach/opłatach podwyższonych.....	78
4.2.2 Kary biegnące.....	79
4.2.3 Kary za okres trwania naruszenia, kary za inne naruszenia oraz opłaty/opłaty podwyższone	80
4.2.4 Kary i opłaty podwyższone odroczone, zawieszono, umorzono lub rozłożone na raty ..	81
4.2.5 Kary i opłaty podwyższone rozliczone w związku z terminową realizacją przedsięwzięcia, które usunęło przyczynę wymierzenia kar oraz kary i opłaty podwyższone wymierzone w związku z niezrealizowaniem przedsięwzięcia w terminie lub nieusunięciem przyczyn wymierzenia odroczonej kary lub opłaty podwyższonej	82
4.2.6 Decyzje ustalające koszty ponoszone w związku z prowadzeniem kontroli przestrzegania wymagań ochrony środowiska	83
4.2.7 Stan zadłużenia z tytułu nieściągniętych kar.....	83
4.3 Przyczyny niskiej efektywności i nieściągalności kar	85
4.4 Podział środków uzyskanych z tytułu nałożonych kar pieniężnych	85
4.5 Decyzje wstrzymujące działalność lub użytkowanie instalacji (w tym oddanie do użytkowania)	86
4.6 Postępowanie egzekucyjne w sprawie decyzji o charakterze niepieniężnym	87
4.7 Realizacja zadań organu II instancji.....	87
III. TRANSGRANICZNE PRZEMIESZCZANIE ODPADÓW	92
1. Decyzje w zakresie transgranicznego przemieszczania odpadów	92
1.1 Przywóz odpadów do Polski	93
1.2 Wywóz odpadów z Polski	95
1.3 Tranzyt odpadów przez terytorium kraju	96
2. Wzmocnienie kontroli i nadzoru nad transgranicznym przemieszczaniem odpadów – Współpraca z innymi organami w zakresie międzynarodowego przemieszczania odpadów ..	97
3. Kontrole krajowych instalacji przetwarzania odpadów	97
4. Nielegalne transgraniczne przemieszczanie odpadów	98
4.1. Odpady w postaci pojazdów i odpady z pojazdów	98
4.2. Pozostałe odpady.....	100
IV. ZWALCZANIE PRZESTĘPCZOŚCI ŚRODOWISKOWEJ.....	102
1. Funkcjonowanie i działania podejmowane przez Departament Zwalczenia Przemysłowej Środowiskowej GIOŚ.....	102

1.1 Działalność Departamentu Zwalczenia Przemocności Środowiskowej	102
1.2. Zespół do spraw analiz i organizacyjno-finansowych	103
1.3. Wydział ds. postępowań i prewencji	108
1.4. Zespół do spraw stosowania techniki specjalnej	108
1.5. Wydział Interwencyjno-Operacyjny	109
1.6. Działania Departamentu	110
2. Zasady funkcjonowania utworzonych grup zadaniowych	116
3. Analiza problematyki przemocności środowiskowej, z uwzględnieniem specyfiki danego województwa.....	118
3.1. Charakterystyka ujawnionych przestępstw przeciwko środowisku	118
3.2. Zauważalne tendencje rozwoju przemocności	121
4. Zadania w zakresie zwalczenia przestępstw i wykroczeń przeciwko środowisku realizowane na podstawie uprawnień wynikających z art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska	125
4.1. Porównanie z 2020 r. liczby czynności podjętych w 2021 r. na podstawie art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska	125
4.2. Ogólna informacja o przeprowadzonych kontrolach, w tym wskazanie charakterystyki zrealizowanych zadań	130
4.3. Ilościowe wskazanie wykorzystania środków technicznych	134
4.4. Ilościowe wskazanie działań analitycznych, jakie były wykorzystywane przy realizacji zadań.....	136
4.5. Charakterystyka naruszeń stwierdzonych podczas zrealizowanych zadań.....	139
4.6. Szczegółowe omówienie wybranych przykładów zadań realizowanych na podstawie art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska	143
5. Wykorzystanie i udostępnianie informacji uzyskanych w trakcie czynności prowadzonych na podstawie art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska:.....	150
6. Kontrole realizowane w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa lub wykroczenia przeciwko środowisku	151
6.1. Ogólna informacja o przeprowadzonych kontrolach	151
6.2. Charakterystyka naruszeń stwierdzonych podczas kontroli	151
6.3. Szczegółowe omówienie wybranych przykładów kontroli	154
7. Zrealizowane zadania prewencyjne oraz współpraca z innymi służbami i organami w zakresie zwalczenia przemocności środowiskowej	162
7.1. Wskazanie ilościowe i omówienie zrealizowanych zadań prewencyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem kontroli transportów odpadów	162
7.2 Wskazanie ilościowe i omówienie porozumień zawartych z innymi organami i służbami w zakresie zwalczenia przemocności środowiskowej	166

7.3. Działania i kampanie informacyjne w zakresie przeciwdziałania przestępczości środowiskowej prowadzone w 2021 r.	168
7.4. Przeprowadzone szkolenia dla organów i służb	171
V. MONITORING ŚRODOWISKA.....	173
1. Charakterystyka zadań Państwowego Monitoringu Środowiska.....	173
2. Monitoring jakości powietrza.....	173
2.1 Badania i ocena jakości powietrza	173
2.2 Wykorzystanie metod modelowania matematycznego w ocenach i prognozach jakości powietrza	179
2.2.1 Modelowanie na potrzeby rocznych ocen jakości powietrza.....	179
2.2.2 Modelowanie na potrzeby prognoz krótkoterminowych.....	181
2.3 Informowanie o ryzyku wystąpienia przekroczenia lub wystąpieniu przekroczenia poziomu informowania, poziomu alarmowego, poziomu dopuszczalnego i poziomu docelowego substancji w powietrzu	181
2.4 Określanie tła substancji w powietrzu.....	182
2.5 Pomiary stanu zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM _{2,5} dla potrzeb monitorowania procesu osiągnięcia krajowego celu redukcji narażenia	182
2.6 Monitoring tła regionalnego.....	185
2.7 Badania tła zanieczyszczenia atmosfery na stacjach w Łebie, Jarczewie, Puszczy Boreckiej i na Śnieżce według programów międzynarodowych.....	186
2.8 Badania chemizmu opadów atmosferycznych i ocena depozycji zanieczyszczeń do podłoża	187
2.9 Prezentowanie informacji o jakości powietrza poprzez portal jakości powietrza i aplikacje mobilne.....	189
2.10. Badania stanu warstwy ozonowej oraz pomiary natężenia promieniowania UV-B nad Polską	191
3. Monitoring jakości wód	194
3.1 Badania i ocena jakości wód w rzekach i zbiornikach zaporowych	194
3.2 Badania i ocena jakości wód w jeziorach.....	197
3.3 Badania osadów dennych w rzekach i jeziorach.....	199
3.4 Badania substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego znajdujących się na trzeciej liście obserwacyjnej w 2021 roku	205
3.5 Badania i ocena jakości wód przejściowych i przybrzeżnych oraz Morza Bałtyckiego..	207
3.6 Monitoring jakości wód podziemnych.....	209
4. Monitoring jakości gleby i ziemi	212
5. Monitoring przyrody	214

5.1 Monitoring ptaków	214
5.2 Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych.....	217
5.3 Monitoring gatunków i siedlisk morskich.....	219
5.4 Monitoring lasów	220
5.5. Zintegrowany Monitoring Środowiska Przyrodniczego	222
6. Monitoring hałasu	223
7. Monitoring pól elektromagnetycznych	224
8. Monitoring promieniowania jonizującego	227
9. GIOŚ INSPIRE	228
VI. LABORATORIA	232
1. Centralne Laboratorium Badawcze.....	232
2. Krajowe Laboratorium Referencyjne do spraw jakości powietrza atmosferycznego	238
3. Krajowe Laboratorium Referencyjne do spraw jakości wód powierzchniowych.....	239
VII. UPOWSZECHNIANIE INFORMACJI O ŚRODOWISKU I DZIAŁALNOŚCI INSPEKCJI OCHRONY ŚRODOWISKA	242
1. Charakterystyka zagadnienia.....	242
2. Informacje udzielone na podstawie wniosków	242
3. Informacje udzielone za pomocą nowych mediów	243
4. Informacje udzielone przedstawicielom tradycyjnych mediów - prasa, radio i telewizja .	247
5. Działalność wydawnicza	247
6. Inne formy upowszechniania informacji w społeczeństwie.....	254
VIII. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA	267
1. Charakterystyka zadań	267
2. Współpraca Inspekcji Ochrony Środowiska z instytucjami i agendami Unii Europejskiej	267
3. Udział w pracach komitetów i grup roboczych Unii Europejskiej oraz programach Komisji Europejskiej.....	271
4. Udział Inspekcji Ochrony Środowiska w wypełnianiu zadań wynikających dla Polski z konwencji i umów międzynarodowych.....	275
5. Inne formy współpracy wielostronnej	278
6. Współpraca dwustronna	279
IX ASPEKTY ORGANIZACYJNE, PRAWNE I EKONOMICZNE	282
1. Zmiany w organizacji Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska	282
2. Charakterystyka udziału GIOŚ w pracach legislacyjnych	282

3. Materiały przedkładane przez GIOŚ Ministrowi właściwemu do spraw klimatu i środowiska i innym organom oraz konsultowane z Ministerstwem Klimatu	283
4. Szkolenia	284
5. Zagadnienia kadrowe	285
6. Zagadnienia ekonomiczno-finansowe	285
X. PODSUMOWANIE	286

I. WSTĘP

Inspekcja Ochrony Środowiska jest organem administracji rządowej odpowiedzialnym za realizację konstytucyjnej wartości – bezpieczeństwa ekologicznego Rzeczypospolitej Polskiej. Swoją misję wypełnia poprzez realizację zadań ustawowych, zadań powierzonych przez ministra właściwego do spraw klimatu i środowiska, udział w tworzeniu prawa oraz współpracę międzynarodową. Do obszarów działania Inspekcji należą m.in.: kontrola przestrzegania prawa dotyczącego ochrony środowiska, nadzór nad gospodarowaniem odpadami i transgranicznym przewozem odpadów, prowadzenie badań i dokonywanie oceny stanu środowiska, przeciwdziałanie poważnym awariom, a także edukacja i upowszechnianie rzetelnej informacji o środowisku, w tym szkolenie kadr instytucji administracji państwowej.

W roku 2021 Inspekcja Ochrony Środowiska, chociaż kontynuowała realizację swoich zadań w warunkach szczególnych, wynikających z sytuacji epidemicznej w kraju, przeprowadziła o 2 470 kontroli więcej niż w roku 2020 (40 768 w 2021 r. w porównaniu z 38 298 w roku 2020). Wzrosła również wykrywalność, m.in., gospodarowania odpadami w tzw. „szarej strefie” (1 562 przypadki w 2021 r. w porównaniu z 1 252 przypadkami w roku 2020).

Satysfakcję budzi również stale rosnące zainteresowanie społeczne problematyką ochrony środowiska. Wychodząc naprzeciw potrzebie edukacji i dostępu do rzetelnej informacji, w 2021 roku organy Inspekcji udzieliły około 11 900 informacji o środowisku na podstawie wniosków, 761 wywiadów w prasie, radio i telewizji oraz wydały ponad 1 800 komunikatów m.in. o ważnych zdarzeniach i działaniach organów Inspekcji.

Ochrona środowiska to nie tylko regulacje prawne, kontrole i pomiary, ale także – lub przede wszystkim – ludzie. Dlatego też chciałbym podziękować pracownikom Inspekcji Ochrony Środowiska, którzy z oddaniem wykonują swoje zadania. Podziękowania za owocną współpracę składam również przedstawicielom innych instytucji, m.in. Ministerstwa Klimatu i Środowiska, Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Państwowej Straży Pożarnej, Policji, Służby Celnej, Straży Granicznej, Inspekcji Transportu Drogowego, Urzędu Transportu Kolejowego, Krajowej Administracji Skarbowej, Państwowej Agencji Atomistyki, Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, Narodowego i Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Dziękuję również wszystkim przedstawicielom organizacji pozarządowych, dziennikarzom i osobom zaangażowanym w działania na rzecz ochrony środowiska.

Główny Inspektor Ochrony Środowiska

Michał Mistrz

II. DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA

1. Charakterystyka najważniejszych zadań realizowanych w 2021 r.

W 2021 r., Inspekcja Ochrony Środowiska realizowała swoje ustawowe zadania, do których należy m.in. prowadzenie kontroli podmiotów w zakresie realizacji obowiązków wynikających z przepisów ochrony środowiska oraz sporządzanie raportów i informacji na temat ich wyników. Priorytetowym celem było prowadzenie kontroli problemowych.

Przestrzeganie wymagań ochrony środowiska sprawdzano poprzez ocenę:

- przestrzegania decyzji administracyjnych,
- wpływu zakładu na środowisko,
- skuteczności rozwiązań zabezpieczających środowisko,
- wyników badań i pomiarów emisji.

Przeprowadzone w 2021 r. kontrole cechowała różnorodność tematyczna, dotyczyły one w szczególności:

- przestrzegania przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach,
- przestrzegania przepisów ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (kontynuacja cyklu z lat poprzednich, dalsze 10% gmin),
- przestrzegania przez wytwórców komunalnych osadów ściekowych przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach,
- stosowania przepisów ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi, w zakresie realizacji obowiązków przez wprowadzających produkty w opakowaniach, podmioty przetwarzające odpady opakowaniowe i organizacje odzysku odpadów opakowaniowych,
- przeciwdziałania poważnym awariom,
- przestrzegania przepisów art. 29 ustawy z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach w zakresie zagrożeń dla środowiska,
- przestrzegania przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko w zakresie przestrzegania warunków, wymogów i obowiązków nałożonych w decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach,
- wykonywania zadań określonych w programach ochrony powietrza i planach działań krótkoterminowych przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, starostę oraz inne podmioty,
- spełniania wymagań przez producentów i użytkowników produktów zawierających lotne związki organiczne – farb i lakierów przeznaczonych do malowania budynków i ich elementów wykończeniowych, wyposażeniowych oraz związanych z budynkami i elementami ich konstrukcji oraz mieszaniny do odnawiania pojazdów,
- przestrzegania przepisów dotyczących substancji kontrolowanych, nowych substancji oraz fluorowanych gazów cieplarnianych,
- stosowania przepisów ustawy z dnia 10 lipca 2008 r. o odpadach wydobywczych,

- przestrzegania warunków korzystania ze środowiska w zakresie ilości pobieranej wody oraz ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi określonych w pozwoleniach wodnoprawnych i pozwoleniach zintegrowanych oraz przepisach ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne,
- stosowania Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu, o którym mowa w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, przez podmioty prowadzące produkcję rolną oraz działalność, w ramach której są przechowywane odchody zwierzęce lub stosowane nawozy, obowiązane do stosowania Programu działań,
- przestrzegania przepisów ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu, w zakresie dotyczącym warunków stosowania i przechowywania nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” oraz środków wspomagających uprawę roślin,
- przestrzegania przepisów ustawy Prawo wodne oraz ustawy o nawozach i nawożeniu przez podmioty prowadzące produkcję pierwotną żywności pochodzenia roślinnego, realizowane w ramach Porozumienia z dnia 22 grudnia 2020 r. w sprawie współdziałania organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Inspekcji Ochrony Środowiska, w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego,
- zawartości siarki w ciężkim oleju opałowym oraz w oleju do silników statków żeglugi śródlądowej,
- przestrzegania wymagań ochrony środowiska przez prowadzących instalacje wymagające uzyskania pozwolenia zintegrowanego,
- emisji hałasu do środowiska,
- emisji gazów i pyłów do powietrza,
- poziomów pól elektromagnetycznych,
- zgodności wykorzystania przez użytkowników zasobów genetycznych i tradycyjnej wiedzy związanej z zasobami genetycznymi z uzgodnionymi warunkami dostępu oraz podziału korzyści z ich wykorzystania, zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2016 r. o dostępie do zasobów genetycznych i podziale korzyści z ich wykorzystania, kolekcji lub ich części zarejestrowanych w rejestrze kolekcji zgodnie z ww. ustawą,
- przestrzegania przepisów ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym,
- przestrzegania przepisów ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji,
- przestrzegania przepisów ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. o bateriach i akumulatorach,
- przestrzegania przepisów ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów,
- przestrzegania przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o przeciwdziałaniu marnowaniu żywności.

Wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska zaplanowali zakłady do kontroli w oparciu o wytyczne Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, w zgodzie z ogólnymi kierunkami działania Inspekcji Ochrony Środowiska. Kontrole prowadzone były w oparciu o obowiązujący w Inspekcji Ochrony Środowiska *Informatyczny Systemem Kontroli* (ISK), który określa jednolite dla całej Inspekcji zasady przygotowania i prowadzenia kontroli oraz jednolite wzory formularzy stosowanych na potrzeby dokumentowania czynności kontrolnych oraz podejmowanych działań pokontrolnych, które uwzględniają Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej nr 2001/331/WE ustalające minimalne kryteria działania inspekcji ochrony środowiska w państwach członkowskich Unii Europejskiej.

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska (wioś) przeprowadzili 8 124 kontrole podmiotów prowadzących działalność w zakresie gospodarki odpadami¹, z czego 3 303 stanowiły kontrole planowe, a 4 821 kontrole pozaplanowe (w tym interwencyjne). W przypadku 4 241 kontroli (ok. 52% przeprowadzonych kontroli) stwierdzono naruszenia przepisów ochrony środowiska, w tym w 71% kontroli (2 995) stwierdzono naruszenia bez istotnego wpływu na środowisko, a w 29% (1 246) naruszenia mogące spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska.

W czasie prowadzonych kontroli oraz w ramach działań pokontrolnych:

- udzielono 2 495 pouczeń,
- nałożono 1 882 mandaty karne,
- skierowano 84 wnioski do sądów o ukaranie karą grzywny,
- wydano 2 917 zarządzeń pokontrolnych,
- skierowano 1 655 wystąpień do innych organów administracji rządowej i samorządowej,
- wydano 575 decyzji wymierzających administracyjne kary pieniężne (decyzje ostateczne),
- wydano 10 decyzji wstrzymujących działalność posiadacza odpadów z uwagi na wystąpienie zagrożenia dla środowiska, życia lub zdrowia ludzi oraz 148 decyzji wstrzymujących działalność posiadaczy odpadów gospodarujących odpadami bez wymaganego zezwolenia,
- skierowano 123 wnioski do organów ścigania.

2. Realizacja zadań kontrolnych

2.1 Ewidencja zakładów i planowanie kontroli

Na koniec 2021 r. w ewidencji Inspekcji Ochrony Środowiska było 155 401 zakładów. W porównaniu z 2020 r. liczba zakładów wzrosła o 9 468 (tj. o ponad 6%), natomiast z 2010 r. wzrosła o 86 055 (tj. 124%).

W ewidencji Inspekcji zakłady podzielone są na pięć kategorii ryzyka. Z przydzieleniem zakładu do określonej kategorii ryzyka wiąże się częstotliwość kontroli. Aktualnie obowiązująca częstotliwość kontroli jest następująca:

¹ Zgodnie z ewidencją prowadzoną przez wioś, według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r., liczba podmiotów prowadzących działalność w zakresie gospodarki odpadami wynosiła 85 235 (dane nie dotyczą woj. zachodniopomorskiego, gdzie zachodniopomorski wioś nie posiadał informacji nt. liczby ww. podmiotów).

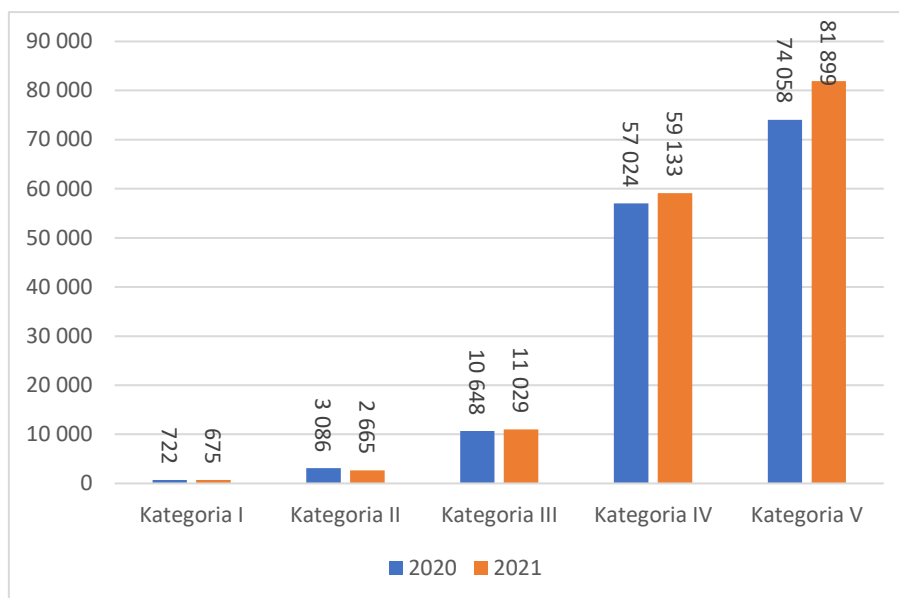
- I kategoria (675 zakładów) - zakłady o bardzo dużej uciążliwości dla środowiska, - kontrola co roku² np.: zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii, zakłady przetwarzania zużytego sprzętu elektronicznego i elektrycznego, zakłady przetwarzania zużytych baterii lub zużytych akumulatorów, instalacje energetycznego spalania paliw stosujące ciężki olej opałowy, zakłady podlegające kontroli z zakresu transgranicznego przemieszczania odpadów w przypadku zezwolenia wstępnego na przywóz odpadów niebezpiecznych, wielkoprzemysłowe fermy tuczu trzody chlewnej, a także inne zakłady, dla których wykonana analiza ryzyka wykazała znaczące oddziaływanie na środowisko,
- II kategoria (2 665 zakładów) - zakłady o dużej uciążliwości dla środowiska - kontrola nie rzadziej niż raz na 3 lata, np.: zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii, zakłady podlegające rozporządzeniu nr 166/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie PRTR, instalacje IPPC,
- III kategoria (11 029 zakładów) - zakłady o umiarkowanej uciążliwości dla środowiska - decyzja o ujęciu w planie kontroli należy do wioś, przyporządkowanie zakładu do tej kategorii następuje na podstawie wyniku analizy wielokryterialnej,
- IV kategoria (59 133 zakłady) - zakłady o małej uciążliwości dla środowiska - decyzja o ujęciu w planie kontroli należy do wioś, przyporządkowanie zakładu do tej kategorii następuje na podstawie wyniku analizy wielokryterialnej,
- V kategoria (81 899 zakładów) - zakłady o znikomej uciążliwości dla środowiska - decyzja o ujęciu w planie kontroli należy do wioś, np. zakłady kontrolowane w zakresie: wprowadzania baterii, wprowadzania sprzętu elektrycznego i elektronicznego, nadzoru rynku, substancji zubożających warstwę ozonową (SZWO), niektórych fluorowanych gazów cieplarnianych (F-gazów), genetycznie zmodyfikowanych organizmów (GMO), podmioty odpowiedzialne za realizację zadań określonych w programach ochrony powietrza i planach działań krótkoterminowych, instalacje emitujące pole elektromagnetyczne (PEM).

Inspekcja Ochrony Środowiska klasyfikuje każdy kontrolowany zakład i przydziela do właściwej grupy i kategorii zakładów przy użyciu narzędzia zwanego analizą wielokryterialną, co ma następnie odzwierciedlenie w częstotliwości kontroli. Częstotliwość kontroli określana jest w oparciu o wynik wielokryterialnej oceny ryzyka uwzględniającej następujące elementy:

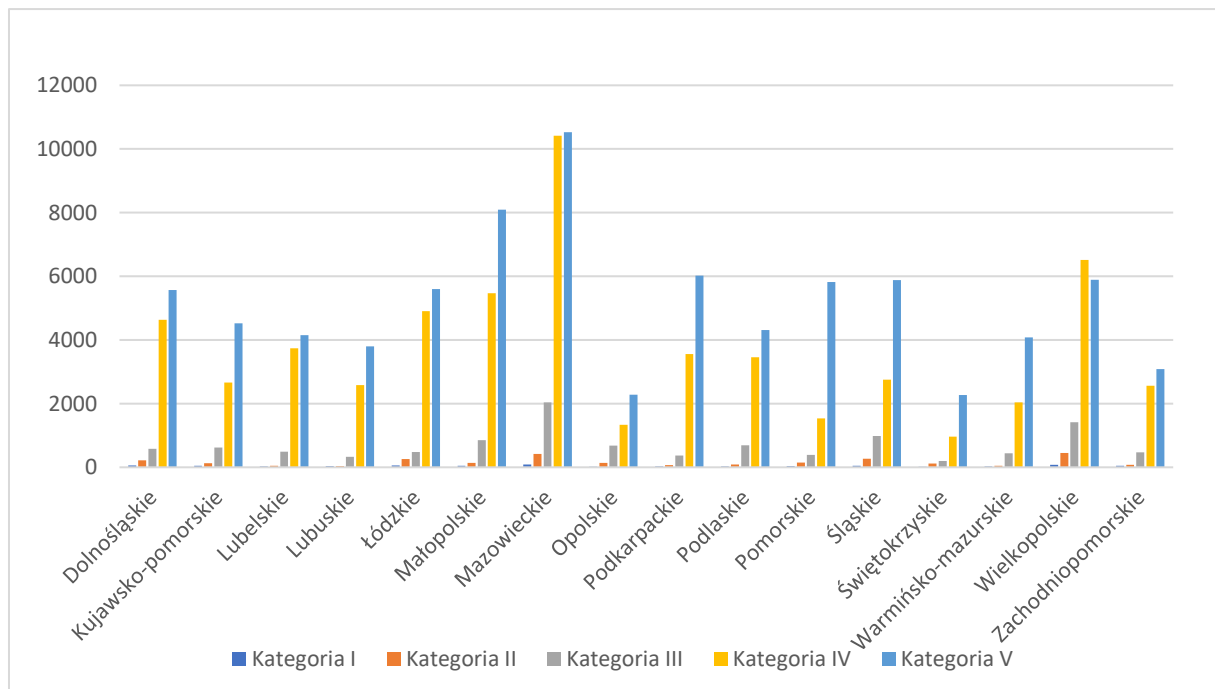
- ryzyko wystąpienia poważnej awarii przemysłowej w związku z prowadzoną działalnością,
- skala oddziaływania na środowisko (rodzaj przedsięwzięcia lub instalacji, wprowadzanie ścieków do wód, do ziemi lub do urządzeń kanalizacyjnych należących do innego podmiotu, emisja pyłów lub gazów do powietrza, wytwarzanie odpadów niebezpiecznych lub innych niż niebezpieczne, emisja hałasu do środowiska, pobór wody podziemnej lub powierzchniowej),

² Niezależnie od wyniku analizy wielokryterialnej - wymogi prawne (krajowe i unijne) oraz inne przesłanki generują listę zakładów, które muszą być kontrolowane co roku.

- zastosowanie zabezpieczeń (wyposażenie w instalacje chroniące środowisko przed zanieczyszczeniem),
- wrażliwość otoczenia zakładu (lokalizacja, stan środowiska, częstotliwość wniosków o interwencję),
- wyniki ostatniej kontroli w zakładzie (stwierdzone naruszenia).

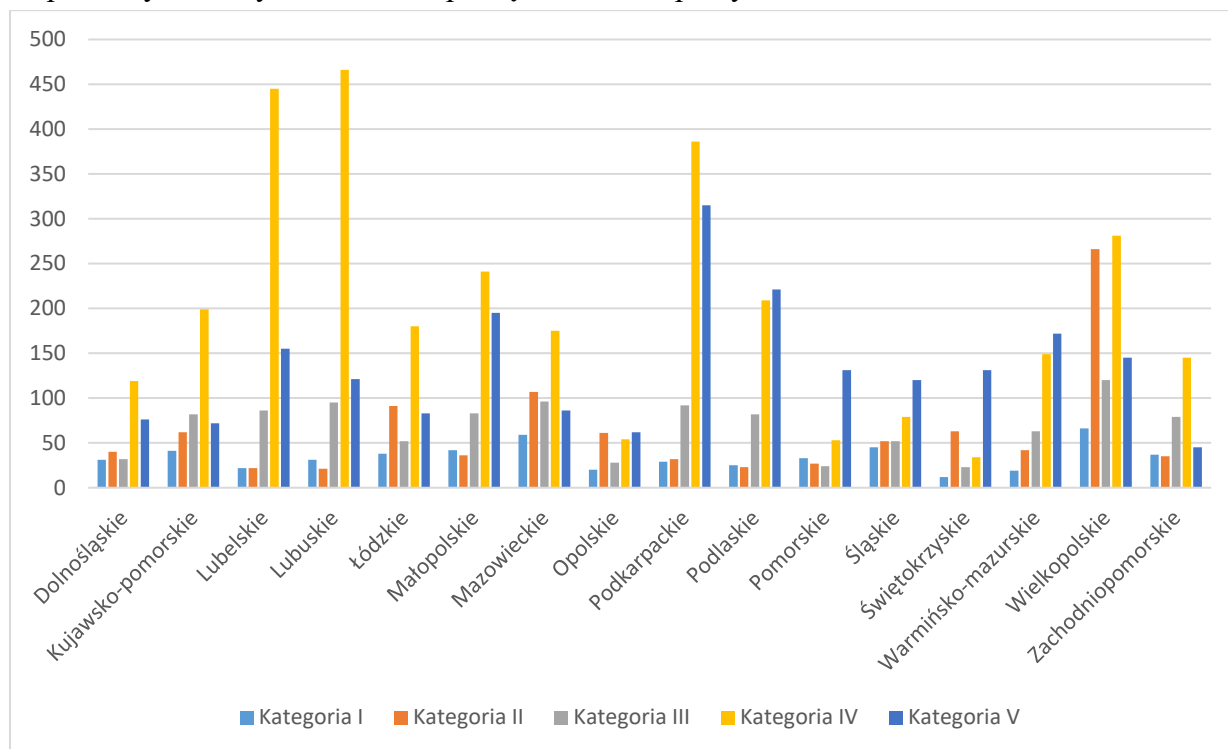
Wykres 1. Liczba zakładów w ewidencji Inspekcji Ochrony Środowiska w 2020 r. i 2021 r. w podziale na kategorie ryzyka zakładów

Wykres 2. Liczba zakładów w ewidencji Inspekcji Ochrony Środowiska w 2021 r. według województw w podziale na kategorie ryzyka

Najwięcej zakładów z I kategorii znajduje się w woj. mazowieckim (86), wielkopolskim (76) oraz dolnośląskim (55), najmniej na terenie woj. podlaskiego (27), warmińsko-mazurskiego (27), lubelskiego (27), opolskiego (21) oraz świętokrzyskiego (15). Zakłady II kategorii najliczniej występują na terenie woj. wielkopolskiego (451), mazowieckiego (423) oraz śląskiego (266), natomiast najmniej jest ich w woj. warmińsko-mazurskim (48), lubelskim (47) oraz lubuskim (40). Największa liczba zakładów z III, IV i V kategorii znajduje się w woj. mazowieckim.

Na podstawie wytycznych Głównego Inspektora Ochrony Środowiska wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska sporządzili roczne plany kontroli zakładów.

Wykres 3. Liczba zakładów zaplanowanych do kontroli z wyjazdem w teren, według województw w podziale na kategorie ryzyka w 2021r.

Największą liczbę kontroli zaplanowano w zakładach IV kategorii; zakłady tej kategorii, obok zakładów V kategorii, stanowią najliczniejszą grupę zakładów.

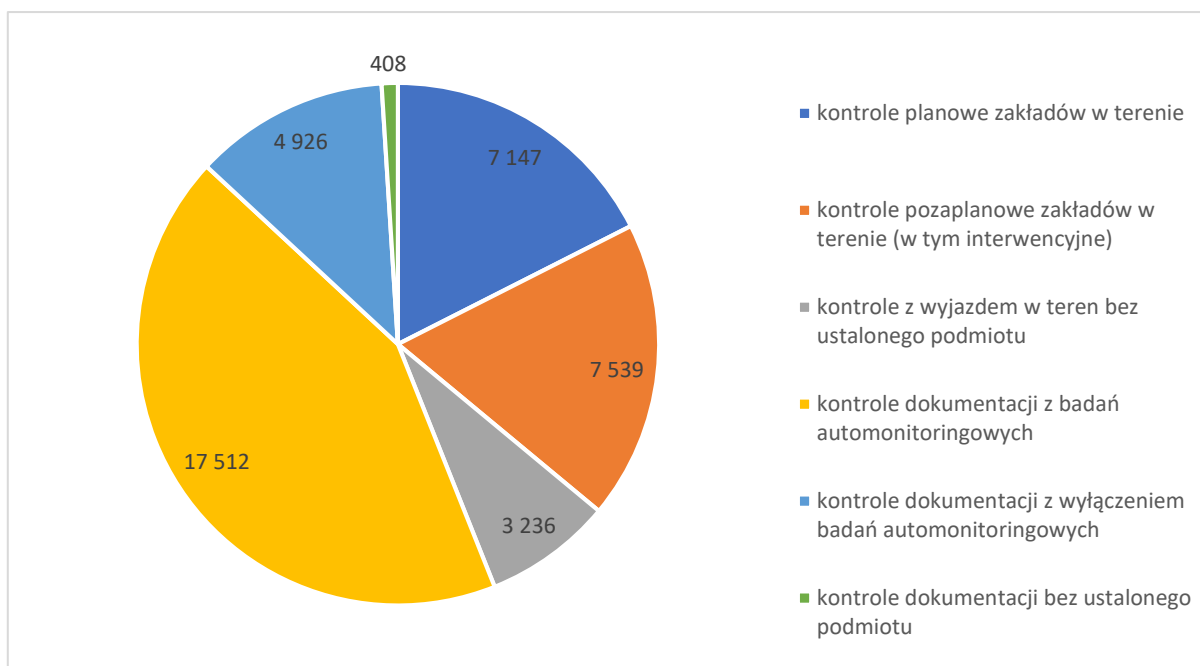
2.2 Liczba przeprowadzonych kontroli

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 40 768 kontroli, o 2 470 więcej niż w 2020 r., w tym:

- 7 147 kontroli planowych zakładów w terenie,
- 7 539 kontroli pozaplanowych zakładów w terenie, w tym interwencyjnych,
- 3 236 kontroli z wyjazdem w teren bez ustalonego podmiotu,
- 4 926 kontroli dokumentacji z wyłączeniem badań automonitoringowych³,

³ Kontrole te polegają m. in. na ocenie raportu PRTR (Krajowy Rejestr Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń) pod względem jego terminowości, kompletności, spójności i wiarygodności, analizie dokumentów przekazanych

- 17 512 kontroli dokumentacyjnych z badań automonitoringowych⁴,
- 408 kontroli dokumentacyjnych bez ustalonego podmiotu⁵.

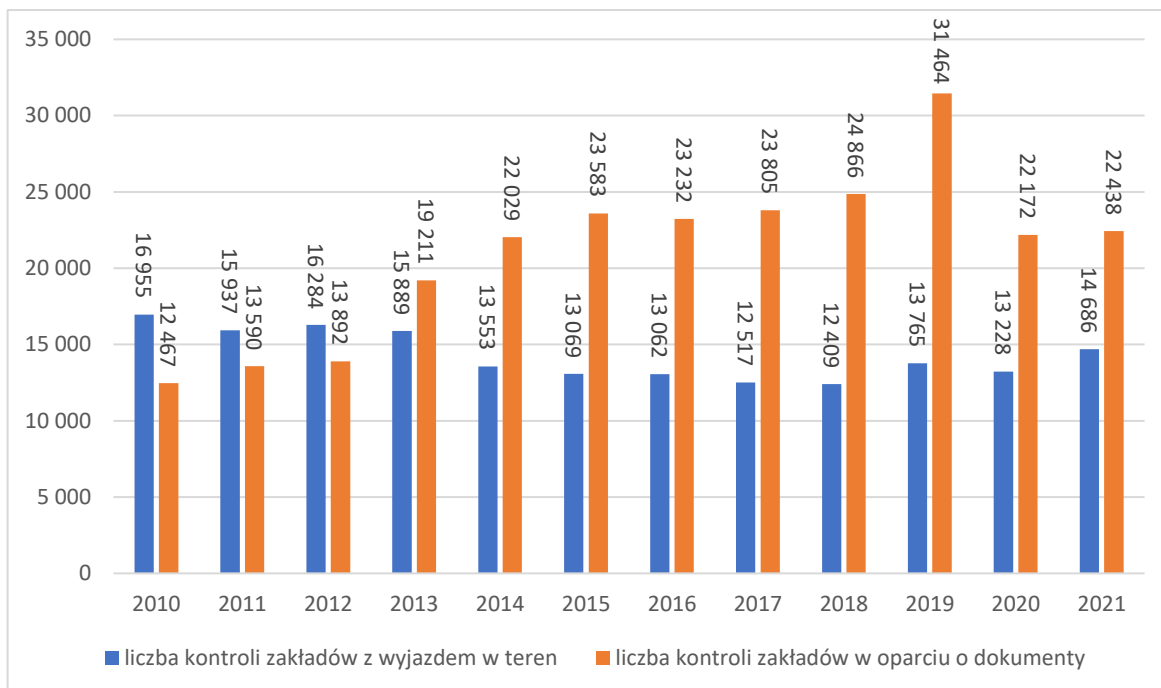

Wykres 4. Liczbowy podział kontroli przeprowadzonych w 2021 r.

przez prowadzącego zakład w celu weryfikacji lub aktualizacji dokumentów, zgłoszeń i wykazów dotyczących ZDR (zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii) i ZZR (zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii), weryfikacji sprawozdań przekazanych przez KOBiZE (Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami), kontrole dokumentacyjne sprawozdań gminnych o gospodarowaniu odpadami z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminie.

⁴ Kontrole te polegają na analizie pomiarów automonitoringowych wykonanych na podstawie ustawy Poś przez prowadzących instalacje; obejmują także monitoring składowisk z ustawy o odpadach.

⁵ Porozumienie z dnia 7 lutego 2007 r. pomiędzy Ministrem Finansów, Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska oraz Komendantem Głównym Straży Granicznej w celu zapewnienia współdziałania w zakresie międzynarodowego obrotu odpadami zakłada przeprowadzanie przez wioś oceny towarów mogących stanowić odpady na wniosek organów służby celnej oraz Straży Granicznej, przed wydaniem opinii dla urzędów celnych.

Wykres 5. Liczba kontroli zakładów z wyjazdem w teren oraz kontroli dokumentacyjnych

W 2021 r. nastąpił wzrost liczby kontroli zakładów wykonanych w terenie w porównaniu do poprzednich lat. W minionym roku zaobserwowano niewielki wzrost liczby kontroli dokumentacyjnych, w porównaniu z 2020 r.

W 2021 r. kontrole zakładów z wyjazdem w teren stanowiły 36,02%, a kontrole dokumentacyjne 55,04% wszystkich kontroli. Pozostałe 8,94% to kontrole z wyjazdem w teren bez ustalonego podmiotu (np. rozpoznanie zanieczyszczenia w terenie) oraz kontrole dokumentacyjne bez ustalonego podmiotu (np. oceny towarów, przed wydaniem opinii dla urzędów celnych na podstawie okazanych dokumentów).

Zdjęcie 1. Oględziny cieków i rowów w miejscowości Oława z wykorzystaniem bezzałogowego statku powietrznego

Zdjęcie 2. Pobór wody gruntowej z miejsca zakopania odpadów w miejscowości Butowo

Zdjęcie 3. Współpraca z innymi organami podczas akcji kontroli transportów odpadów "Nielegalne odpady 2021"

Zdjęcie 4. Kontrola transportu odpadów w Jędrzychowicach

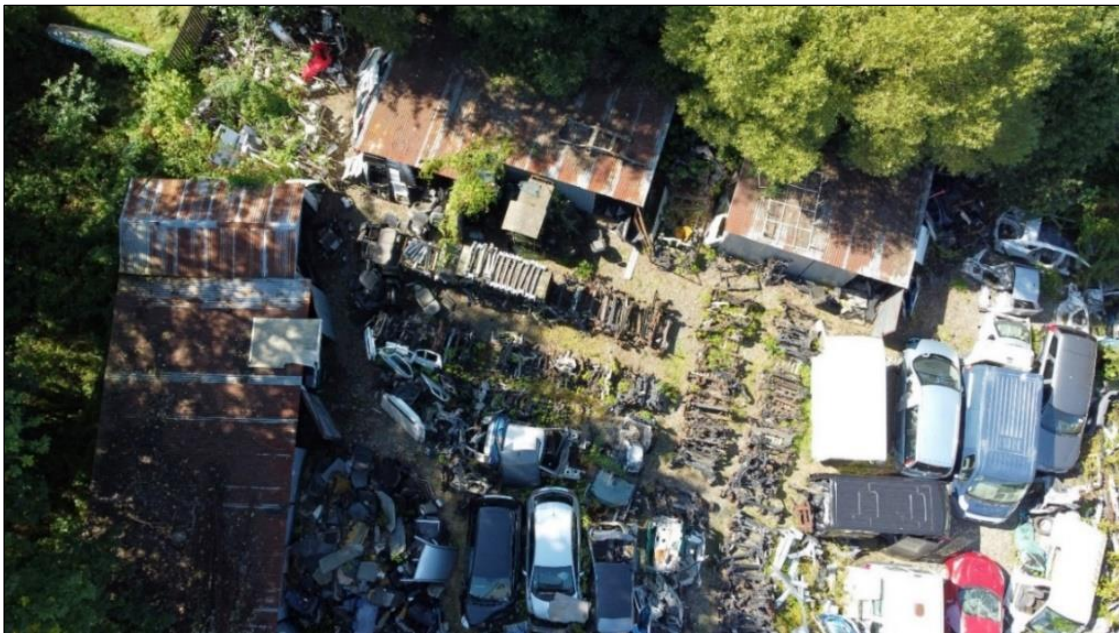
Zdjęcie 5. Ujawnienie miejsca nielegalnego magazynowania odpadów w miejscowości Strzelno

Zdjęcie 6. Wykorzystanie analizatora MultiRAE do oceny poziomu zanieczyszczenia powietrza po pożarze odpadów

Zdjęcie 7. Wykorzystanie georadaru do czynności inspekcyjnych

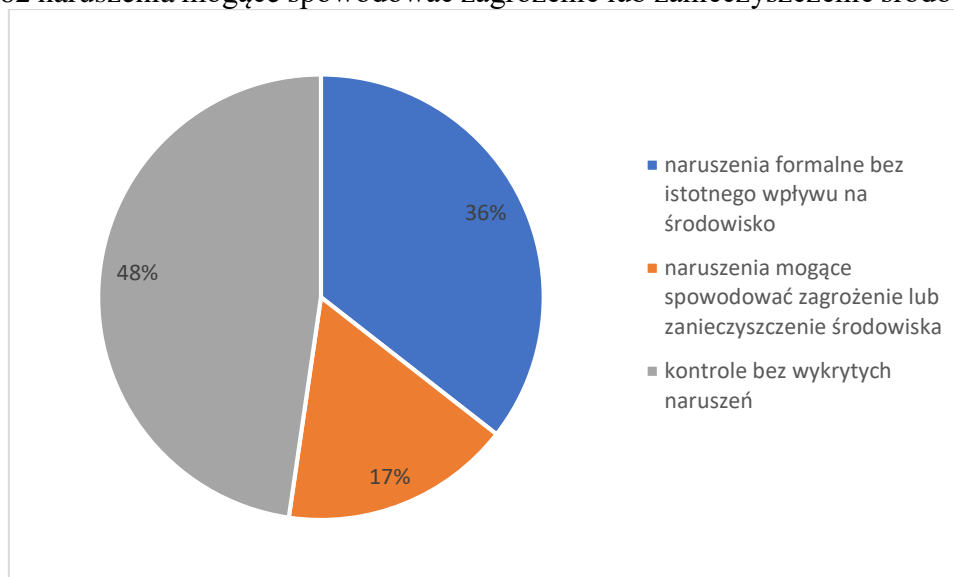
Zdjęcie 8. Nielegalny demontaż pojazdów mechanicznych w Jasienicy (zdjęcie wykonane za pomocą bezzałogowego statku powietrznego)

3. Wyniki kontroli i stwierdzone naruszenia

W 2021 r. w trakcie 40 768 kontroli stwierdzono 10 971 naruszeń przepisów ochrony środowiska, co stanowi 27% wszystkich kontroli. Skuteczność kontroli wzrosła o 4 punkty procentowe w stosunku do 2020 r.

W trakcie kontroli zakładów przeprowadzonych w terenie wykryto 7 682 naruszenia przepisów ochrony środowiska, w tym:

- 5 220 naruszeń formalnych bez istotnego wpływu na środowisko⁶,
- 2 462 naruszenia mogące spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska⁷.

Wykres 6. Procentowy udział kontroli z naruszeniami do kontroli zakładów w terenie

Przykłady naruszeń formalnych bez istotnego wpływu na środowisko:

- nieprzekazanie informacji o terminie oddania do użytkowania nowej instalacji/ obiektu zaliczonego do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- brak zawiadomienia wioś o wystąpieniu poważnej awarii na terenie zakładu,
- brak systematycznej oceny programu zapobiegania awariom oraz systemu zarządzania bezpieczeństwem,
- brak przedłożenia rocznego raportu do Krajowej bazy o emisjach gazów cieplarnianych i innych substancji,
- nieterminowego przekazywania właściwym organom ewidencji, rejestrów i wyników okresowych pomiarów emisji hałasu,
- nieterminowe złożenie rocznego sprawozdania o wytworzonych odpadach,
- nieuiszczanie lub nierzetelne naliczanie opłat za korzystanie ze środowiska,
- brak przedłożenia do wioś wyników pomiarów ilości pobieranych wód powierzchniowych,

⁶ Naruszenia formalne bez istotnego wpływu na środowisko - naruszenie klasy I.

⁷ Naruszenia mogące spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska – naruszenie klasy II.

- nieprzeprowadzenie wymaganej liczby pomiarów ilości ścieków i badań jakości ścieków zgodnie pozwoleniem wodnoprawnym oraz nieterminowe przekazanie wyników pomiarów i badań do wioś,
- niewykonanie rekultywacji składowiska w terminie określonym w wydanej decyzji,
- brak prowadzenia rejestracji przeglądów urządzeń służących ochronie środowiska,
- nieosiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu frakcji odpadów komunalnych,
- brak planu nawożenia azotem lub pozytywnej opinii Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej o planie nawożenia azotem.

Przykłady naruszeń mogących spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska:

- odprowadzanie ścieków do rowu melioracyjnego bez wymaganego pozwolenia,
- wprowadzanie ścieków nieoczyszczonych do gruntów,
- przekroczenie poziomu emisji hałasu do środowiska,
- spalanie drewna zanieczyszczonego impregnatem,
- przekroczenie dopuszczalnych wartości wskaźników zanieczyszczeń w ściekach oczyszczonych wprowadzanych do środowiska w zakresie wskaźnika: BZT5, ChZT, zawiesiny ogólnej, azotu amonowego, azotu azotynowego, azotu azotanowego, azotu ogólnego, fosforu ogólnego, fosforanów,
- zanieczyszczenie terenu substancjami ropopochodnymi powstałymi w wyniku prowadzenia nielegalnego demontażu pojazdów,
- nieprzeprowadzenie przeglądów i czyszczenia separatorów substancji ropopochodnych,
- magazynowanie odpadów niebezpiecznych na terenie nieszczelnym, bez odpowiedniego zabezpieczenia przed wyciekami odpadów oraz w miejscu niezadaszonym,
- termiczne przekształcanie odpadów poza instalacją, na terenach otwartych,
- nieuregulowany stan formalnoprawny w zakresie przetwarzania lub zbierania odpadów,
- przekazywanie odpadów podmiotowi nieposiadającemu zezwolenia na zbieranie odpadów lub zezwolenia na przetwarzanie odpadów.

Przedsiębiorcy podczas kontroli wskazywali na różne problemy, które mogły być przyczyną wykrytych naruszeń. Są to między innymi:

- liczne zmiany w prawie,
- obowiązujący stan epidemii wirusa SARS-CoV-2,
- nieznajomość lub niezrozumienie przepisów,
- brak pracownika odpowiedzialnego za prowadzenie dokumentacji oraz spraw związanych z korzystaniem ze środowiska,
- brak dostatecznych środków finansowych na przeprowadzenie koniecznych konserwacji, remontów i modernizacji instalacji.

Udział kontroli zakładów, w których stwierdzono naruszenia, do kontroli ogółem w podziale na województwa, przedstawia się następująco:

Tabela 1. Naruszenia stwierdzone w trakcie kontroli zakładów według województw w 2021 r.

Województwo	Liczba kontroli		Liczba kontroli z naruszeniami		Liczba kontroli z naruszeniami do liczby kontroli ogółem (w %)	
	w terenie	dokumentacyjnych	w terenie	dokumentacyjnych	w terenie	dokumentacyjnych
Dolnośląskie	551	2 406	292	180	52,99%	7,48%
Kujawsko-pomorskie	813	783	377	82	46,37%	10,47%
Lubelskie	1128	1 629	576	182	51,06%	11,17%
Lubuskie	1102	719	576	114	52,27%	15,86%
Łódzkie	984	2 410	499	117	50,71%	4,85%
Małopolskie	1352	2 469	675	651	49,93%	26,37%
Mazowieckie	1233	2 413	657	124	53,28%	5,14%
Opolskie	433	381	228	0	52,66%	0,00%
Podkarpackie	1116	2 043	511	152	45,79%	7,44%
Podlaskie	928	1 024	405	181	43,64%	17,68%
Pomorskie	707	1 111	398	63	56,29%	5,67%
Śląskie	973	1 566	590	214	60,64%	13,67%
Świętokrzyskie	428	593	258	32	60,28%	5,40%
Warmińsko-mazurskie	845	1 112	443	40	52,43%	3,60%
Wielkopolskie	1586	1 224	957	250	60,34%	20,42%
Zachodniopomorskie	507	555	240	152	47,34%	27,39%
Polska	14 686	22 438	7 682	2 534	52,31%	11,29%

Średnio w Polsce prawie co druga kontrola w terenie wykazała nieprawidłowości; w kontrolach dokumentacyjnych była to co dziewiąta kontrola. Najwyższy udział kontroli w terenie z naruszeniami w stosunku do wszystkich kontroli odnotowano w woj. śląskim, wielkopolskim, świętokrzyskim; najmniejszy w woj. podkarpackim oraz podlaskim. Najwięcej nieprawidłowości podczas kontroli dokumentacyjnych wykryto w woj. zachodniopomorskim, wielkopolskim oraz małopolskim, najmniej w woj. opolskim i warmińsko-mazurskim.

Udział kontroli w terenie bez ustalonego podmiotu, w których stwierdzono naruszenia do kontroli ogółem w podziale na województwa przedstawia się następująco:

Tabela 2. Naruszenia stwierdzone w czasie kontroli w terenie bez ustalonego podmiotu według województw w 2021 r.

Województwo	Liczba kontroli	Liczba kontroli z naruszeniami	Liczba kontroli z naruszeniami do liczby kontroli ogółem (w %)
Dolnośląskie	98	25	25,51%
Kujawsko-pomorskie	196	32	16,33%
Lubelskie	51	4	7,84%
Lubuskie	403	65	16,13%
Łódzkie	472	86	18,22%
Małopolskie	195	24	12,31%
Mazowieckie	50	19	38,00%
Opolskie	182	23	12,64%
Podkarpackie	45	5	11,11%
Podlaskie	123	21	17,07%
Pomorskie	345	57	16,52%
Śląskie	575	83	14,43%
Świętokrzyskie	92	62	67,39%
Warmińsko-mazurskie	126	13	10,32%
Wielkopolskie	137	36	26,28%
Zachodniopomorskie	146	47	32,19%
Polska	3 236	602	18,60%

W 2021 r. przeprowadzono 3 236 kontroli w terenie bez ustalonego podmiotu. Najwięcej takich kontroli przeprowadzono w woj. śląskim i łódzkim, najmniej w woj. podkarpackim i mazowieckim.

Tabela 3. Naruszenia stwierdzone w czasie kontroli dokumentacyjnych bez ustalonego podmiotu według województw w 2021 r.

Województwo	Liczba kontroli	Liczba kontroli z naruszeniami	Liczba kontroli z naruszeniami do liczby kontroli ogółem (w %)
Dolnośląskie	28	15	53,57%
Kujawsko-pomorskie	10	2	20,00%
Lubelskie	54	12	22,22%
Lubuskie	32	13	40,63%

Łódzkie	3	0	0,00%
Małopolskie	2	0	0,00%
Mazowieckie	112	0	0,00%
Opolskie	11	7	63,64%
Podkarpackie	27	13	48,15%
Podlaskie	11	8	72,73%
Pomorskie	30	13	43,33%
Śląskie	50	38	76,00%
Świętokrzyskie	2	2	100,00%
Warmińsko-mazurskie	5	4	80,00%
Wielkopolskie	10	8	80,00%
Zachodniopomorskie	21	18	85,71%
Polska	408	153	37,50%

W 2021 r. przeprowadzono 408 kontroli dokumentacyjnych bez ustalonego podmiotu. Najwięcej kontroli przeprowadzono w woj. mazowieckim oraz lubelskim, najmniej w woj. świętokrzyskim i małopolskim.

3.1 Kontrola zakładów I kategorii ryzyka

3.1.1 Zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii (ZDR)

W 2021 roku wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 161 kontroli zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR). Stwierdzono 41 przypadków naruszeń przepisów ochrony środowiska, w tym:

- 32 (78 %) naruszenia formalne bez istotnego wpływu na środowisko,
- 9 (22%) naruszeń mogących spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska.

Stwierdzone naruszenia dotyczyły m.in.:

- niezaktualizowania dokumentacji ZDR (zgłoszenie, program zapobiegania awariom, raport o bezpieczeństwie),
- braku lub niewłaściwego/niepełnego wdrożenia systemu zarządzania bezpieczeństwem,
- niepowiadomienia wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o przeprowadzonej analizie wewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego,
- nieterminowego przedłożenia danych o rodzaju, kategorii i ilości substancji niebezpiecznych znajdujących się na terenie zakładu,
- niedopełnienia obowiązku natychmiastowego zawiadomienia wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o wystąpieniu poważnej awarii,
- niespełnienia wymogów w zakresie udostępniania społeczeństwu informacji o zagrożeniach poważnymi awariami.

W związku ze stwierdzonymi naruszeniami podjęto następujące działania:

- udzielono 41 pouczeń,
- nałożono 10 mandatów karnych,
- wydano 47 zarządzeń pokontrolnych,
- skierowano 7 wystąpień do Państwowej Straży Pożarnej, 13 do innych organów administracji publicznej,
- wydano 1 decyzję administracyjną zobowiązującą do przeprowadzenia właściwych badań w zakresie przyczyn, przebiegu i skutków awarii.

3.1.2 Stacje demontażu pojazdów

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 254 kontrole stacji demontażu pojazdów. W przypadku 126 kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

W przypadku 128 kontroli stacji demontażu wykryto naruszenia, w tym:

- w 100 przypadkach (78%) były to naruszenia, w wyniku których nie nastąpiło zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska,
- w 28 przypadkach (22%) były to naruszenia, w wyniku których mogło nastąpić lub nastąpiło zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska.

W zakresie tych ostatnich naruszeń stwierdzono w przypadku 28 stacji demontażu niespełnianie minimalnych wymagań dla stacji demontażu, m.in.:

- prowadzenie określonych czynności poza wyznaczonymi sektorami (20 przypadków),
- brak lub nieoznakowanie pojemników na odpady (13 przypadków),
- nieuszczelna powierzchnia w sektorach (3 przypadki),
- brak urządzeń gaśniczych (3 przypadki),
- brak sorbentów (2 przypadki).

W związku ze stwierdzonymi naruszeniami zastosowano następujące działania:

- wydano 91 zarządzeń pokontrolnych,
- udzielono 61 pouczeń,
- nałożono 58 mandatów karnych,
- wymierzono 22 kary pieniężne za naruszenie przepisów ustawy o odpadach,
- skierowano 79 wystąpień do innych organów, w tym 51 do marszałków województw.

W przypadku 1 stacji demontażu marszałek województwa cofnął bez odszkodowania zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie przetwarzania i zbierania odpadów w związku z prowadzeniem stacji demontażu za wystawianie zaświadczeń o demontażu bez faktycznego przyjęcia pojazdów do stacji.

3.1.3 Przedsiębiorcy, którzy wystąpili z wnioskiem o uzyskanie pozwolenia na prowadzenie stacji demontażu

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 31 kontrole podmiotów, które wystąpiły o wydanie pozwolenia na wytwarzanie odpadów w związku z prowadzeniem stacji demontażu. W przypadku 24 kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Wykryte w przypadku 7 kontroli naruszenia dotyczyły głównie:

- niespełniania minimalnych wymagań, w szczególności braku szczelnego sektora przyjmowania i magazynowania pojazdów oraz systemu odprowadzania ścieków przemysłowych do separatora substancji ropopochodnych,
- prowadzenia demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji, przed wydaniem pozwolenia,
- wwozu na teren kraju odpadów w postaci podzespołów i elementów wyposażenia pojazdów, których ponowne użycie jest prawnie zakazane, z naruszeniem przepisów dot. międzynarodowego przemieszczania odpadów,
- nieprawidłowości w prowadzeniu ewidencji odpadów oraz sprawozdawczości.

W związku ze stwierdzonymi naruszeniami wydano 7 zarządzeń pokontrolnych, udzielono 1 pouczenia oraz nałożono 1 mandat karny. Wydano 1 decyzję o karze pieniężnej na podstawie przepisów ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji oraz 3 decyzje o karach pieniężnych na podstawie ustawy o odpadach. Ponadto skierowano 4 wystąpienia do innych organów, w tym 2 do marszałków województw, 1 do prokuratury oraz 1 do GIOŚ.

3.1.4 Zakłady przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego

Ustawa o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym zobowiązuje wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska do przeprowadzenia co najmniej raz w roku kontroli każdego zakładu przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

Wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska w 2021 r. przeprowadzili łącznie 130 kontroli zakładów przetwarzania. W wyniku działań kontrolnych stwierdzono 65 przypadków naruszeń przepisów ochrony środowiska, w tym:

- 60 (92%) naruszeń formalnych bez istotnego wpływu na środowisko,
- 5 (8%) naruszeń, w wyniku których może lub nastąpiło zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska.

Stwierdzono 2 przypadki, w których przyjęty do przetwarzania sprzęt nie był zabezpieczony przed oddziaływaniem czynników atmosferycznych. W pierwszym przypadku stwierdzono prowadzenie działalności bez wymaganego zezwolenia (brak pozwolenia wodnoprawnego oraz brak wymaganej decyzji lub zgłoszenia określającego warunki korzystania ze środowiska), drugi z kontrolowanych zakładów nie posiadał wymaganych urządzeń lub instalacji chroniących środowisko (separatora cieczy z odstojnikiem i odolejacza oraz separatora substancji ropopochodnych z osadnikiem).

W związku ze stwierdzonymi naruszeniami:

- wydano 42 zarządzenia pokontrolne,
- udzielono 26 pouczeń,
- skierowano 25 wystąpień do innych organów, w tym 17 do marszałków województw,
- nałożono 15 mandatów karnych,
- wydano 10 decyzji nakładających administracyjnych kary pieniężne.

3.1.5 Fermy tuczu trzody chlewnej wymagające pozwolenia zintegrowanego

Z uwagi na zagrożenie dla środowiska wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska co roku prowadzą kontrole ferm tuczu trzody chlewnej pod kątem posiadania i przestrzegania

warunków korzystania ze środowiska określonych w pozwoleniach zintegrowanych oraz przepisach z zakresu ochrony środowiska.

W skali kraju funkcjonują 193 instalacje do chowu i hodowli trzody chlewnej (eksploatowane na terenie 173 ferm) wymagające pozwoleń zintegrowanych. Według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. 186 instalacji tuczu trzody chlewnej (tj. 96%) posiadało pozwolenie zintegrowane.

Wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska na 2021 r. zaplanowali 156 kontroli ferm trzody chlewnej, z czego przeprowadzili 150. Dodatkowo przeprowadzili 9 kontroli pozaplanowych; łącznie 159 kontroli. Podczas 88 kontroli (82 planowych oraz 6 pozaplanowych) stwierdzono naruszenia przepisów ochrony środowiska, w tym:

- 69 (78%) naruszeń formalnych bez istotnego wpływu na środowisko,
- 19 (22%) naruszeń mogących spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska.

Stwierdzone naruszenia dotyczyły m.in.:

- braku pozwolenia zintegrowanego,
- braku planu nawożenia azotem,
- braku pozwolenia wodnoprawnego,
- braku pozwolenia na wprowadzanie pyłów lub gazów do powietrza,
- niedostosowania się do decyzji o wstrzymaniu eksploatacji instalacji,
- nieuiszczania lub nieterminowego uiszczenia opłat za korzystanie ze środowiska,
- niezłożenia lub nieterminowego złożenia raportu do KOBIZE,
- nieterminowego przedkładania marszałkowi województwa informacji o wyrobach zawierających azbest,
- braku pozytywnej opinii okręgowej stacji chemiczno-rolniczej do planu nawożenia azotem,
- nieterminowego przedkładania do WIOŚ i do wójtów kopii planu nawożenia azotem wraz z kopią pozytywnej opinii okręgowej stacji chemiczno-rolniczej do planu,
- prowadzenia nawożenia niezgodnie z pozytywnie zaopiniowanym planem nawożenia,
- nieterminowego przekazywania sprawozdania PRTR,
- naruszenia warunków pozwolenia zintegrowanego,
- braku lub nierzetelnego prowadzenia ewidencji, rejestrów,
- braku wymaganych umów.

W związku ze stwierdzonymi naruszeniami:

- udzielono 49 pouczeń,
- nałożono 40 mandatów karnych,
- wydano 58 zarządzeń pokontrolnych,
- skierowano 38 wystąpień do organów administracji rządowej i samorządowej,
- wydano 9 decyzji w sprawie nałożenia kar pieniężnych,
- wydano 4 decyzje w sprawie wstrzymania użytkowania instalacji.

3.1.6 Fermy drobiu wymagające pozwolenia zintegrowanego

W skali kraju funkcjonuje 1005 instalacji do chowu i hodowli drobiu wymagających pozwolenia zintegrowanego. Według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r., 988 instalacji (tj. 98%) posiadało pozwolenie zintegrowane.

Wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska na 2021 r. zaplanowali 385 kontroli ferm drobiu, z czego przeprowadzili 293 oraz dodatkowo 28 kontroli pozaplanowych - łącznie 321 kontroli. Podczas 235 kontroli (213 planowych oraz 22 pozaplanowych) stwierdzono naruszenia przepisów ochrony środowiska, w tym:

- 180 (77%) naruszeń formalnych bez istotnego wpływu na środowisko,
- 55 (23%) naruszeń mogących spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska.

Stwierdzone naruszenia dotyczyły m.in.:

- braku pozwolenia zintegrowanego,
- braku pozwolenia na wprowadzanie pyłów lub gazów do powietrza,
- oddania do użytkowania instalacji niespełniającej wymagań ochrony środowiska,
- braku pozwolenia wodnoprawnego,
- braku pozwolenia na wprowadzanie wód opadowych i roztopowych do urządzenia wodnego,
- naruszenia warunku pozwolenia zintegrowanego,
- nieuiszczania lub nierzetelnego naliczania opłat za korzystanie ze środowiska,
- nieprzedkładania informacji o zakresie korzystania ze środowiska,
- nieprzedkładania lub nieterminowego przedkładania raportu do KOBIZE,
- niewykonania, nieterminowego wykonania, nieprzedkładania lub nieterminowego przedkładania WIOŚ wyników pomiarów hałasu.

W związku ze stwierdzonymi naruszeniami:

- udzielono 174 pouczenia,
- nałożono 91 mandatów karnych,
- skierowano 18 wniosków do sądów o ukaranie karą grzywny,
- wydano 153 zarządzenia pokontrolne,
- skierowano 111 wystąpień do organów administracji rządowej i samorządowej,
- wydano 12 decyzji w sprawie nałożenia kar pieniężnych,
- wydano 2 decyzje w sprawie wstrzymania użytkowania instalacji.

3.2 Kontrola zakładów II kategorii ryzyka

3.2.1 Zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR)

W 2021 roku wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 100 kontroli w zakładach o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR). Stwierdzono 22 przypadki naruszeń przepisów ochrony środowiska, w tym:

- 19 (86%) naruszeń formalnych bez istotnego wpływu na środowisko,
- 3 (14%) naruszenia mogące spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska.

Stwierdzone naruszenia dotyczyły m.in.:

- niezaktualizowania/nieodpowiadającej wymogom bądź stanowi faktycznemu dokumentacji ZZR (zgłoszenie, program zapobiegania awariom),
- niewdrożenia wszystkich elementów zawartych w programie zapobiegania poważnym awariom,
- nieprzedłożenia dokumentów z zakresu przeciwdziałania poważnym awariom wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska,
- niespełniania wymogów w zakresie udostępniania społeczeństwu informacji o zagrożeniach poważnymi awariami.

W związku ze stwierdzonymi naruszeniami podjęto następujące działania:

- udzielono 17 pouczeń,
- nałożono 4 mandaty karne,
- wydano 26 zarządzeń pokontrolnych,
- skierowano 2 wystąpienia do Państwowej Straży Pożarnej,
- wydano 2 decyzje administracyjne zobowiązujące do przeprowadzenia właściwych badań w zakresie przyczyn, przebiegu i skutków awarii.

3.2.2 Strzępiarki

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 6 kontroli strzępiarek. W przypadku 3 kontroli stwierdzono naruszenia, w szczególności gospodarowanie odpadami niezgodnie z posiadanym zezwoleniem, brak pozwolenia wodnoprawnego na wprowadzanie ścieków przemysłowych do kanalizacji będącej własnością innego podmiotu, przekazywanie odpadów podmiotowi bez wymaganej decyzji z zakresu gospodarki odpadami oraz nieprzedłożenie wyników pomiarów hałasu marszałkowi województwa i WIOŚ.

W związku ze stwierdzonymi naruszeniami wydano 3 zarządzenia pokontrolne, nałożono 1 mandat karny oraz udzielono 2 pouczeń. W przypadku podmiotu gospodarującego odpadami niezgodnie z posiadanym zezwoleniem odstąpiono od wymierzenia kary pieniężnej i poprzestano na pouczeniu.

3.2.3 Instalacje wymagające posiadania pozwoleń zintegrowanych (tzw. Instalacje IED, dawniej IPPC)

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska ustalili, że w Polsce znajduje się 4 031 instalacji podlegających obowiązkowi uzyskania pozwolenia zintegrowanego, z których 3 979 (98,7%) ma wymagane pozwolenia zintegrowane⁸. Liczba instalacji IED/IPPC zwiększyła się o 42 w stosunku do roku poprzedniego. Wzrósł też o 1% odsetek instalacji posiadających wymagane pozwolenie. Na koniec roku 2021 liczba instalacji, które nie miały pozwolenia zintegrowanego, mimo obowiązku jego posiadania, wynosiła 52.

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 1 603 kontrole instalacji IED.

⁸ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 sierpnia 2014 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. z 2014 r., poz. 1169).

Stwierdzono 849 naruszeń przepisów ochrony środowiska, w tym:

- 614 (72%) naruszeń formalnych bez istotnego wpływu na środowisko,
- 235 (28%) naruszeń związanych z zagrożeniem lub zanieczyszczeniem środowiska.

Stwierdzone naruszenia dotyczyły m.in.:

- braku wymaganego pozwolenia zintegrowanego lub naruszenia jego warunków,
- brak prowadzenia lub prowadzenie niezgodnie z przepisami wizyjnego systemu kontroli miejsc magazynowania i składowania odpadów,
- nieprowadzenia weryfikacji odpadów przyjmowanych do unieszkodliwiania,
- magazynowania odpadów na nieszczelnym gruncie – braku zabezpieczeń przed odciekami do wód i gruntów,
- braku prowadzenia lub nierzetelnego prowadzenia ewidencji w zakresie gospodarki odpadami,
- niezłożenia raportu rocznego o wielkości emisji do Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania Emisjami (KOBiZE),
- braku lub nieprawidłowej eksploatacji urządzeń ochrony środowiska,
- wprowadzania do powietrza, gazów i pyłów z pominięciem urządzeń ochrony powietrza,
- nieprowadzenia pomiarów hałasu, wody, emisji substancji do powietrza i badań ścieków z wymaganą częstotliwością,
- nieprzekazywania właściwym organom wyników badań i pomiarów komponentów środowiska,
- wprowadzania ścieków do środowiska bez pozwolenia wodnoprawnego,
- braku uiszczania opłat za korzystanie ze środowiska.

W związku ze stwierdzonymi naruszeniami:

- udzielono 652 pouczenia,
- nałożono 370 mandatów karnych,
- skierowano 44 wnioski do sądów o ukaranie karą grzywny,
- wydano 582 zarządzenia pokontrolne,
- skierowano 412 wystąpień do organów administracji rządowej i samorządowej,
- skierowano 11 wniosków do organów ścigania,
- wydano 106 decyzji w sprawie nałożenia kar pieniężnych,
- wydano 12 decyzji wstrzymujących użytkowanie instalacji bez wymaganego pozwolenia zintegrowanego.

Tabela 4. Liczba zakładów z instalacjami IED oraz liczba skontrolowanych instalacji IED w 2021r.

Województwo	Liczba zakładów, w których występują instalacje IED	Liczba instalacji podlegających obowiązkowi uzyskania pozwolenia zintegrowanego	Liczba zaplanowanych kontroli instalacji IED na 2021 r.	Liczba wykonanych planowych kontroli instalacji IED	Liczba wykonanych planowych i pozaplanowych kontroli instalacji IED
Dolnośląskie	204	274	79	64	85
Kujawsko-pomorskie	207	288	89	67	98
Lubelskie	128	173	55	53	74
Lubuskie	95	127	59	59	75
Łódzkie	231	269	108	103	128
Małopolskie	143	237	42	49	85
Mazowieckie	396	482	169	145	196
Opolskie	122	214	83	63	89
Podkarpackie	125	163	53	53	55
Podlaskie	112	117	35	35	44
Pomorskie	125	160	42	42	48
Śląskie	304	452	77	64	98
Świętokrzyskie	81	101	47	32	36
Warmińsko-mazurskie	116	116	48	47	66
Wielkopolskie	530	627	315	165	225
Zachodniopomorskie	176	231	78	133	201
Polska	3095	4031	1379	1174	1603

3.3 Kontrole zakładów III, IV i V kategorii ryzyka

3.3.1 Utrzymanie czystości i porządku w gminach

Kontrole gmin

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili, w ramach ogólnokrajowego cyklu kontrolnego przestrzegania przez gminy przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁹, kontrole 10% gmin z każdego województwa.

Weryfikacji poddano realizację przez gminy wybranych obowiązków, począwszy od 2013 r. Kontrolą objęto 238 gmin oraz 2 związki międzygminne, w tym ok. 64% gmin wiejskich, ok. 24% gmin wiejsko-miejskich oraz ok. 12% gmin miejskich. W trakcie 214 kontroli stwierdzono naruszenia wymagań ochrony środowiska, z czego w 205 przypadkach były to naruszenia formalne, bez istotnego wpływu na środowisko, natomiast w trakcie 9 kontroli stwierdzono naruszenia mogące spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska.

Wyniki kontroli przeprowadzonej w ramach cyklu kontrolnego świadczą o pewnym ugruntowaniu określonego sposobu organizacji systemu gospodarki odpadami komunalnymi w gminach. Głównym problemem jest wzrost liczby gmin, które nie osiągały wymaganych poziomów odzysku, recyklingu; jedynie w przypadku poziomów ograniczenia odpadów ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska można stwierdzić pewną stabilizację. Potwierdza to konieczność starań wójtów, burmistrzów i prezydentów miast o zwiększenie skuteczności systemu na poziomie gminnym.

Nieprawidłowości stwierdzone podczas kontroli gmin dotyczyły m.in.:

- Nieosiągnięcia wymaganego poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami frakcji: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, na skutek wzrostu wskaźników.

W 2012 r. przy obowiązującym poziomie odzysku w wysokości 10% - ok. 32% skontrolowanych gmin go nie osiągnęło, w latach 2013-2017, przy corocznie nieznacznie zwiększającym się poziomie nastąpiła znaczna poprawa w jego osiągnięciu, ponieważ tylko w ok. 5% skontrolowanych gmin stwierdzono naruszenia. Natomiast w 2018 r., w którym wymagany poziom wzrósł do 30%, stwierdzono nagły wzrost liczby gmin, które nie wywiązały się z tego obowiązku; było to ok. 16% skontrolowanych gmin. W 2019 r. przy wzroście obowiązującego poziomu do 34% – odsetek gmin, które nie zrealizowały obowiązku wyniósł co najmniej 35% skontrolowanych gmin. Z kolei w 2020 r. przy wzroście obowiązującego poziomu do 50% – odsetek gmin, które nie zrealizowały przedmiotowego obowiązku zwiększył się do co najmniej 45%.

- Nieosiągnięcia wymaganego poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych.

W latach 2012-2019, przy corocznie zwiększającymi się wymaganymi przepisami poziomami, odsetek gmin, które ich nie osiągnęły, wynosił ok 15%. W 2020 roku ok. 21% gmin nie zrealizowało tego obowiązku.

⁹ Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2021 r. poz. 888 z późn. zm.).

- Nieosiągnięcia wymaganego poziomu ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.

W 2012 r. przy obowiązującym poziomie 75% – z realizacji obowiązku nie wywiązało się ok. 28% gmin. Na przestrzeni lat 2013-2015 odsetek tych gmin zmniejszył się z ok. 17% do 12%. W latach 2016-2020 odnotowano kolejny spadek do ok. 5% skontrolowanych gmin, które nie osiągnęły wymaganego poziomu.

- Nieterminowego przekazania rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Odsetek gmin, które nie wywiązały się z obowiązku na przestrzeni lat 2013-2020 wahał się od ok. 0% do 1%; w 2020 r. wyniósł mniej niż 0,5%.

- Nierzetelnego sporządzania rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi.

W 2013 r. nierzetelnie sporządziło sprawozdanie ok. 33% gmin, w 2015 r. było to 21%. W kolejnych latach odnotowano średnio od ok. 15% do 19% gmin, które sporządziły nierzetelne sprawozdanie. W 2020 r. odsetek gmin, które nierzetelnie sporządziły sprawozdanie wzrósł do ok. 20%.

- Nieprzeprowadzania kontroli podmiotów odbierających odpady od właścicieli nieruchomości, udokumentowanych protokołami kontroli.

W 2013 r. ok. 91% gmin nie wywiązało się z przedmiotowego obowiązku. W kolejnych latach nie stwierdzono znacznej poprawy; kontrole podmiotów odbierających odpady od właścicieli nieruchomości prowadziło ok. 80-83% gmin objętych cyklem kontrolnym. W 2020 r. odsetek gmin, które nie wywiązały się z przedmiotowego obowiązku wyniósł ok. 77%.

W związku ze stwierdzonymi naruszeniami:

- udzielono 8 pouczeń,
- wydano 135 zarządzeń pokontrolnych,
- skierowano 53 wystąpienia do innych organów administracji rządowej i samorządowej,
- wydano 17 decyzji w sprawie nałożenia kar pieniężnych.

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska kontrolowali gminy również pod kątem przestrzegania przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta, obowiązków wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, w zakresie kontroli pozbywania się nieczystości ciekłych ze zbiorników bezodpływowych przez mieszkańców gmin.

W 36 gminach (1,5% liczby wszystkich gmin) przeprowadzono kontrole planowe oraz w 1 gminie kontrolę pozaplanową. W 2 przypadkach stwierdzono naruszenia takie jak:

- brak sprawowania pełnego nadzoru nad realizacją obowiązków wynikających z przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach dotyczących prawidłowego postępowania z nieczystościami ciekłymi gromadzonymi w zbiornikach bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalniach ścieków przez mieszkańców gminy,
- brak ewidencji zbiorników bezodpływowych i oczyszczalni przydomowych.

W związku ze stwierdzonymi naruszeniami skierowano do władz gmin 2 zarządzenia pokontrolne.

3.3.2 Instalacje komunalne

Wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 112 kontroli instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz 110 kontroli instalacji do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych.

Podczas 53 kontroli instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych (ok. 47% przypadków) stwierdzono naruszenia przepisów ochrony środowiska, w tym:

- 39 (74%) naruszeń sklasyfikowanych jako naruszenia formalne bez istotnego wpływu na środowisko,
- 14 (26%) naruszeń sklasyfikowanych jako naruszenia mogące spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska.

Podczas 55 kontroli instalacji do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych (50% przypadków) stwierdzono naruszenia przepisów ochrony środowiska, w tym:

- 42 (76%) naruszenia sklasyfikowane jako naruszenia formalne bez istotnego wpływu na środowisko,
- 13 (24%) naruszeń sklasyfikowanych jako naruszenia mogące spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska.

W związku ze stwierdzonymi naruszeniami:

- udzielono 76 pouczeń,
- nałożono 51 mandatów karnych,
- skierowano 10 wniosków do sądów o ukaranie karą grzywny,
- wydano 65 zarządzeń pokontrolnych,
- skierowano 58 wystąpień do innych organów administracji rządowej i samorządowej,
- wydano 7 decyzji w sprawie nałożenia kar pieniężnych.

3.3.3 Działania podejmowane w walce z nielegalną działalnością w gospodarce odpadami

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska zidentyfikowali 1 562 zdarzenia jako przypadki gospodarowania odpadami w tzw. „szarej strefie”, co oznacza wzrost wykrywalności nielegalnych działań o 24,76% w porównaniu z 2020 r. (wówczas stwierdzono 1 252 takie przypadki).

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska stwierdzili przypadki prowadzenia gospodarki odpadami niezgodnie z obowiązującymi przepisami lub całkowicie nielegalnie, w przedstawionych poniżej obszarach:

- 1) Rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych poprzez przetwarzanie odpadów nieujętych w posiadanych decyzjach, wypełnianie wyrobisk poeksploatacyjnych odpadami bez zezwolenia, a także porzucanie i magazynowanie odpadów w miejscach na ten cel nieprzeznaczonych (np. w magazynach, na terenach leśnych i rolnych, na łąkach, nieużytkach czy terenach prywatnych) – 302 przypadki (19,33% wszystkich przypadków nielegalnego postępowania z odpadami), z czego najwięcej

odnotowano w województwach: świętokrzyskim (43), kujawsko-pomorskim (36) i łódzkim (36).

Z informacji posiadanych przez IOŚ wynika, że organy ścigania zajmowały się lub nadal zajmują 151 sprawami (50% ujawnionych przypadków), z czego w 9 przypadkach stwierdzono brak podstaw do wniosku o ukaranie, a w 14 przypadkach umorzono śledztwo lub postępowanie.

- 2) Spalanie odpadów wbrew obowiązującym przepisom, tj. poza instalacjami do termicznego przekształcania odpadów (np. w kotłach, na otwartych terenach czy w kotłowniach z piecami centralnego ogrzewania), a także pożary odpadów, głównie w miejscach zbierania, magazynowania i przetwarzania odpadów – 278 przypadków (17,80% wszystkich przypadków nielegalnego postępowania z odpadami), z czego najczęściej odnotowano w województwach: małopolskim (64), wielkopolskim (34) i warmińsko-mazurskim (30).

Zgodnie z wiedzą IOŚ, organy ścigania zajmowały się lub nadal zajmują 28 sprawami (10 % ujawnionych przypadków), z czego tylko w 1 przypadku umorzono śledztwo.

- 3) Naruszanie warunków posiadanych decyzji, głównie w zakresie zbierania, przetwarzania i magazynowania odpadów w ramach gospodarowania odpadami, a także przekroczenia ilości wytwarzanych odpadów, mogące powodować zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi oraz środowiska – 138 przypadków (8,83% wszystkich przypadków nielegalnego postępowania z odpadami), z czego najczęściej odnotowano w województwach śląskim (27) i pomorskim (25).

Z informacji posiadanych przez IOŚ wynika, że organy ścigania zajmowały się lub nadal zajmują 24 sprawami (17,39% ujawnionych przypadków), z czego w 1 przypadku umorzono śledztwo.

- 4) Nieprawidłowa klasyfikacja odpadów przyjmowanych do rekultywacji składowisk odpadów i wyrobisk poeksploatacyjnych, odpadów przekazywanych do transportu, a także odpadów wytwarzanych i przetwarzanych (m.in. w instalacjach) – 64 przypadki (4,1% wszystkich przypadków nielegalnego postępowania z odpadami), z czego najczęściej odnotowano w województwach: wielkopolskim (10), kujawsko-pomorskim (9) i śląskim (9).

Zgodnie z wiedzą IOŚ, organy ścigania zajmowały się lub nadal zajmują 18 sprawami (28,13% ujawnionych przypadków).

- 5) Unikanie opłat za korzystanie ze środowiska, głównie poprzez nieprawidłową klasyfikację odpadów (np. przeznaczonych do rekultywacji czy kierowanych na składowiska odpadów), a także porzucanie i magazynowanie odpadów w miejscach na ten cel nieprzeznaczonych (np. na terenach leśnych) – 37 przypadków (2,37% wszystkich przypadków nielegalnego postępowania z odpadami), z czego najczęściej odnotowano na terenie województwa kujawsko-pomorskiego (30).

Z informacji posiadanych przez IOŚ wynika, że organy ścigania zajmowały się lub nadal zajmują 21 sprawami (56,76% ujawnionych przypadków), z czego w 2 przypadkach umorzono postępowania.

- 6) Fałszowanie dokumentacji sporządzanej w związku z gospodarką odpadami, tj. kart przekazania odpadów i kart ewidencji odpadów, polegające na prowadzeniu ewidencji odpadów niezgodnie ze stanem rzeczywistym, nadawaniu odpadom nieprzynależnych

im kodów, potwierdzeniu nieprawdy przy fikcyjnym przekazywaniu odpadów innym podmiotom - 52 przypadki (3,33% wszystkich przypadków nielegalnego postępowania z odpadami), z czego najwięcej odnotowano w województwach kujawsko-pomorskim (11) i śląskim (10).

Zgodnie z wiedzą IOŚ, organy ścigania zajmowały się lub nadal zajmują 6 sprawami (11,54% ujawnionych przypadków).

- 7) Inne ujawnione przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska przypadki naruszeń w zakresie gospodarki odpadami dotyczyły głównie prowadzenia gospodarki odpadami bez uregulowanego stanu formalnoprawnego oraz z naruszeniem obowiązujących przepisów - 691 przypadków (44,24% wszystkich przypadków nielegalnego postępowania z odpadami), z czego najwięcej odnotowano w województwach: łódzkim (138), śląskim (131), pomorskim (90) i dolnośląskim (67).

Z informacji posiadanych przez IOŚ wynika, że organy ścigania zajmowały się lub nadal zajmują się 103 sprawami (14,91% ujawnionych przypadków), z czego tylko w 1 przypadku stwierdzono brak podstaw do wniosku o ukaranie, a w 5 przypadkach umorzono śledztwo lub postępowanie.

3.3.4 Obiekty unieszkodliwiania odpadów wydobywczych

W 2021 r. w kraju eksploatowanych było 119 obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych, zlokalizowanych na terenie 6 województw: dolnośląskiego (58), świętokrzyskiego (49), małopolskiego (6), opolskiego (2), śląskiego (2), lubelskiego (1) i mazowieckiego (1).

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 13 kontroli obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym 10 kontroli planowych i 3 kontrole pozaplanowe). Naruszenia zostały stwierdzone w trakcie 6 kontroli, w tym:

- 4 (66%) naruszenia bez istotnego zagrożenia lub zanieczyszczenia środowiska,
- 2 (34%) naruszenia mogące spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska.

W związku ze stwierdzonymi naruszeniami:

- udzielono 6 pouczeń,
- nałożono 2 mandaty karne,
- wydano 6 zarządzeń pokontrolnych,
- skierowano 1 wniosek do sądu,
- skierowano 2 wystąpienia do innych organów.

W 2021 r. na terenie 3 województw: dolnośląskiego (1), małopolskiego (1), śląskiego (4) zlokalizowanych było łącznie 6 zamkniętych obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych oraz opuszczonych obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych, które wywierają negatywny wpływ na środowisko lub mogą stać się w średnio- lub krótkoterminowej perspektywie poważnym zagrożeniem dla zdrowia i życia ludzi lub zagrożeniem dla środowiska.

3.3.5 Instalacje do termicznego przetwarzania odpadów

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 70 kontroli instalacji do spalania i współspalania odpadów, w tym 36 kontroli planowych oraz 34 kontrole pozaplanowe. W trakcie 28 kontroli stwierdzono naruszenia przepisów ochrony środowiska, w tym:

- 19 (68%) naruszeń dotyczyło naruszeń bez istotnego wpływu na środowisko,
- 9 (32%) naruszeń, w wyniku których mogło nastąpić zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska.

Najczęściej stwierdzane naruszenia dotyczyły:

- naruszenia warunków decyzji lub zgłoszenia, jak na przykład magazynowanie odpadów niezgodnie z warunkami decyzji, przedkładanie po wymaganym terminie okresowych pomiarów pobieranej wody i nieprowadzenie rejestru pobranej wody z własnego ujęcia, naruszenie warunków pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, naruszenia standardów emisyjnych, przekroczenia dopuszczalnej ilości wytwarzanego odpadu, magazynowania odpadów niezgodnie z warunkami pozwolenia lub bez wymaganego pozwolenia/zezwolenia, przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu,
- braku lub nierzetelnego prowadzenia ewidencji lub sprawozdawczości,
- nieterminowego wypełniania kart ewidencji odpadów w zakresie przetwarzanych odpadów, prowadzenia ewidencji odpadów niezgodnie ze stanem rzeczywistym,
- niezgodności wizyjnego systemu monitoringu miejsc magazynowania odpadów,
- braku wyposażenia instalacji w urządzenia techniczne do ciągłego pomiaru parametrów procesu przetwarzania odpadów,
- braku wymaganej decyzji lub zgłoszenia określających warunki korzystania ze środowiska: eksploatacja instalacji bez wymaganego zezwolenia.

W związku ze stwierdzonymi naruszeniami:

- udzielono 19 pouczeń,
- nałożono 11 mandatów karnych,
- wydano 14 zarządzeń pokontrolnych,
- skierowano 4 wnioski do sądów,
- skierowano 1 wniosek do organów ścigania,
- skierowano 15 wystąpień do innych organów administracji rządowej i samorządowej,
- wydano 2 decyzje w sprawie nałożenia kar pieniężnych,
- wydano 3 decyzje wstrzymujące działalność.

3.3.6 Oleje odpadowe

Wytwórcy olejów odpadowych

Działalność w zakresie wytwarzania olejów odpadowych prowadzona była przez 5 582 podmioty. W układzie województw przedstawia się to następująco: opolskie (890), zachodniopomorskie (750), mazowieckie (556), podkarpackie (528), śląskie (476), małopolskie (473), podlaskie (448), wielkopolskie (303), łódzkie (257), dolnośląskie (239), lubelskie (239), lubuskie (179), kujawsko-pomorskie (149), warmińsko-mazurskie (51) i pomorskie (44). Świętokrzyski wioś nie prowadził rejestru podmiotów wytwarzających oleje odpadowe.

W 2021 r. zaplanowano 264 kontrole wytwórców olejów odpadowych. Łącznie przeprowadzono 416 kontroli, w tym 245 planowych oraz 171 pozaplanowych. W przypadku 251 (60%) kontroli stwierdzono naruszenia wymagań ochrony środowiska, z czego:

- w toku 176 (71%) kontroli stwierdzono naruszenia bez istotnego wpływu na środowisko,
- w toku 72 (29%) kontroli stwierdzono natomiast naruszenia mogące spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska.

Stwierdzone naruszenia dotyczyły m.in.:

- naruszenia warunków posiadanej decyzji (np. przekroczenia ilości wytwarzanych odpadów, niewłaściwe magazynowanie zużytych olejów w pojemniku bez szczelnego zamknięcia, miejsce magazynowania pojemników niezabezpieczone przed opadami atmosferycznymi oraz niewyposażone w urządzenia lub środki do zbierania wycieków tych odpadów),
- braku opłat za korzystanie ze środowiska,
- braku wpisu w BDO¹⁰ jako wytwórcy odpadów,
- braku lub nierzetelnego prowadzenia ewidencji lub sprawozdawczości: brak kart ewidencji odpadów dla wytworzonych odpadów,
- braku wymaganych uregulowań formalno-prawnych (m.in. pozwolenia na wytwarzanie odpadów, zezwolenia na zbieranie i przetwarzanie odpadów, brak wpisu w rejestrze BDO jako wytwórcy odpadów obowiązany do prowadzenia ewidencji odpadów, niepodlegający obowiązkowi uzyskania pozwolenia na wytwarzanie odpadów albo pozwolenia zintegrowanego),
- wycieku substancji ropopochodnych ze strefy magazynowania,
- termicznego przekształcania wytworzonych odpadów poza spalarnią lub współspalarnią,
- prowadzenia gospodarki odpadami w sposób niezapewniający ochrony środowiska (magazynowanie olejów odpadowych na nieutwardzonym i niezadaszonym gruncie),
- magazynowania wytworzonych odpadów niebezpiecznych dłużej niż 1 rok.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami podjęto następujące działania pokontrolne:

- udzielono 156 pouczeń,
- nałożono 117 mandatów karnych,
- skierowano 7 wniosków do sądów o ukaranie karą grzywny,
- wydano 181 zarządzeń pokontrolnych,
- wydano 19 decyzji w sprawie nałożenia kar pieniężnych,
- skierowano 7 wniosków do organów ścigania,
- skierowano 91 wystąpień do innych organów administracji rządowej i samorządowej.

Zbierający oleje odpadowe oraz podmioty prowadzące ich regenerację

Działalność w zakresie zbierania olejów odpadowych prowadzona była przez 324 podmioty. W układzie województw przedstawia się to następująco: mazowieckie (91), dolnośląskie (49), podlaskie (33), łódzkie (29), małopolskie i wielkopolskie (po 25), kujawsko-pomorskie (14), lubuskie (13), śląskie (11), opolskie i podkarpackie (po 9), lubelskie (6),

¹⁰ Baza danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami - art. 79 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz.699).

pomorskie i warmińsko-mazurskie (po 5). Świętokrzyski i Zachodniopomorski wioś nie prowadziły rejestru podmiotów zbierających oleje odpadowe.

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 80 kontroli podmiotów zbierających oleje odpadowe, w tym 24 kontrole planowe oraz 56 kontroli pozaplanowych. Połowa kontroli (40) wykazała naruszenia wymagań ochrony środowiska, z czego podczas:

- 32 (80%) kontroli stwierdzono naruszenia bez istotnego wpływu na środowisko,
- 8 (20%) kontroli stwierdzono naruszenia mogące spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska.

Działalność w zakresie regeneracji olejów odpadowych prowadzona była przez 17 podmiotów: 4 w województwie podkarpackim, po 2 w województwie śląskim, opolskim, mazowieckim, pomorskim i zachodniopomorskim, po 1 w województwie łódzkim, małopolskim, i świętokrzyskim.

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 6 kontroli podmiotów prowadzących regenerację olejów odpadowych, w tym 3 kontrole planowe i 3 pozaplanowe. Jedynie 1 kontrola wykazała naruszenia wymagań ochrony środowiska, bez istotnego wpływu na środowisko.

W trakcie kontroli podmiotów zbierających oleje odpadowe oraz podmiotów prowadzących ich regenerację stwierdzono naruszenia dotyczące m.in.:

- braku prowadzenia ewidencji lub prowadzenie jej nierzetelnie,
- nieterminowego złożenia sprawozdania o wytwarzanych odpadach i o gospodarowaniu odpadami,
- przekazania odpadów podmiotowi nieposiadającemu wymaganej decyzji na gospodarowanie odpadami,
- prowadzenia działalności bez zezwolenia lub niezgodnie z posiadanymi pozwoleniami i zezwoleniami (np. brak oznaczenia miejsc magazynowania odpadów odpowiednimi kodami),
- prowadzenia systemu wizyjnego niezgodnie warunkami określonymi w przepisach.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami podjęto następujące działania pokontrolne:

- udzielono 25 pouczeń,
- nałożono 12 mandatów karnych,
- skierowano 2 wnioski do sądów o ukaranie karą grzywny,
- wydano 25 zarządzeń pokontrolnych,
- wydano 5 decyzji w sprawie nałożenia kar pieniężnych,
- skierowano 21 wystąpień do innych organów administracji rządowej i samorządowej.

3.3.7 Podmioty zbierające odpady (tworzywa sztuczne, paliwo alternatywne, guma)

Działalność polegająca na zbieraniu odpadów, takich jak tworzywa sztuczne, paliwo alternatywne oraz guma prowadzona była przez 3 181 podmiotów.

W układzie województw liczba podmiotów prowadzących taką działalność przedstawia się następująco: w wielkopolskie (458), śląskie (334), małopolskie (316), mazowieckie (301), lubuskie (257), pomorskie (252), łódzkie (233), dolnośląskie (201), podlaskie (181), kujawsko-pomorskie (153), lubelskie (143), opolskie (134), podkarpackie (125), warmińsko – mazurskie

(93). Świętokrzyski i Zachodniopomorski wioś nie posiadają danych na temat liczby podmiotów zbierających odpady (tworzywa sztuczne, paliwo alternatywne, guma).

Na zaplanowane w 2021 r. do wykonania 221 kontroli podmiotów zbierających ww. odpady przeprowadzono ich ponad 4-krotnie więcej, tj. 204 kontrole planowe i 754 kontrole pozaplanowe. W trakcie ponad połowy z nich (503 kontrole) stwierdzono naruszenia przepisów ochrony środowiska, w tym:

- 353 (70%) naruszenia bez istotnego wpływu na środowisko,
- 150 (30%) naruszeń mogące spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska.

Najczęściej stwierdzane naruszenia dotyczyły:

- nieterminowego złożenia sprawozdania o korzystaniu ze środowiska,
- braku systemu wizyjnego monitoringu we wszystkich miejscach magazynowania odpadów oraz nieprzekazania właściwemu wioś danych do logowania do tego systemu,
- braku uregulowanego stanu formalnoprawnego w zakresie gospodarki odpadami np. magazynowanie odpadów na działkach innych niż określone w decyzji,
- braku złożenia wniosku o zmianę wpisu w BDO,
- naruszenia warunków decyzji jak np. przekroczenie ilości odpadów wytworzonych w stosunku do ilości odpadów dopuszczonych do wytworzenia w ciągu roku,
- niepoinformowania wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o planowanym terminie oddania do użytkowania przebudowanego obiektu budowlanego, zespołu obiektów lub instalacji,
- nieprzestrzegania przepisów ochrony pożarowej w zakresie magazynowania odpadów,
- mieszania odpadów niebezpiecznych z odpadami innymi niż niebezpieczne,
- przekazywania odpadów nieuprawnionym odbiorcom,
- niezłożenia lub nieterminowego złożenia wymaganych sprawozdań (m.in. zbiorczego zestawienia danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku i unieszkodliwiania tych odpadów do marszałka województwa),
- braku lub nierzetelnego prowadzenia ewidencji odpadów.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami:

- udzielono 196 pouczeń,
- nałożono 190 mandatów karnych,
- skierowano 11 wniosków do sądów o ukaranie karą grzywny,
- wydano 280 zarządzeń pokontrolnych,
- skierowano 220 wystąpień do innych organów administracji rządowej i samorządowej,
- skierowano 13 wniosków do organów ścigania,
- wydano 82 decyzje w sprawie nałożenia kar pieniężnych.

3.3.8 Kontrole w zakresie substancji zubożających warstwę ozonową i fluorowanych gazów cieplarnianych

W 2021 r. kontrole przestrzegania przepisów w zakresie substancji kontrolowanych i fluorowanych gazów cieplarnianych były wykonywane na podstawie przepisów ustawy z dnia 15 maja 2015 r. o substancjach zubożających warstwę ozonową oraz o niektórych fluorowanych gazach cieplarnianych¹¹.

W okresie sprawozdawczym wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska skontrolowali **387** zakładów w ww. zakresie. Stwierdzono **710** przypadków naruszeń przepisów ochrony środowiska, w tym:

- 540 (76%) naruszeń formalnych, niezwiązanych z bezpośrednim oddziaływaniem na środowisko,
- 166 (23%) naruszeń związanych z bezpośrednim oddziaływaniem na środowisko,
- 4 (poniżej 1 %) naruszeń polegających na bezpośrednim zanieczyszczeniu środowiska.

Naruszenia dotyczyły:

- dla pierwszej kategorii: nieprowadzenia lub niewłaściwego prowadzenia dokumentacji, niesporządzania lub sporządzania Kart Urzędzeń po terminie, nieprzekazywania lub nieprzekazywania w terminie danych do Kart Urzędzeń lub ich korekt, nieprzekazywania sprawozdań do bazy danych lub Komisji Europejskiej lub przekazywania ich po terminie, nieetykietowania lub niewłaściwego etykietowania urzędzeń, braku opłat za emisje do środowiska substancji kontrolowanych lub F-gazów,
- dla drugiej kategorii: nieprowadzenia kontroli szczelności lub prowadzenia jej niezgodnie z wymaganiami, braku zainstalowanego systemu wykrywania wycieków, niezapewnienia kontroli systemu wykrywania wycieków w odpowiednich terminach, wykonywania czynności wymagających certyfikatu lub zaświadczenia bez jego posiadania, niezastosowania się do ograniczeń w zakresie wprowadzania do obrotu, a także sprzedaży i nabywania fluorowanych gazów cieplarnianych oraz produktów i urzędzeń zawierających fluorowane gazy cieplarniane lub od nich uzależnionych, określonych w art. 11 i art. 14–16 rozporządzenia (UE) nr 517/2014 oraz ograniczeń w stosowaniu czynnika R-22 wbrew zakazowi wynikającemu z art. 11 ust. 3 rozporządzenia 1005/2009, braku audytu przeprowadzonego przez niezależnego audytora lub nieterminowo przeprowadzony audyt.
- dla trzeciej kategorii: przypadki uwolnienia substancji do środowiska spowodowanego zaniedbaniami w postępowaniu z substancjami kontrolowanymi lub fluorowanymi gazami cieplarnianymi.

Zastosowano następujące działania:

- wydano 159 zarządzeń pokontrolnych,
- wszczęto 405 postępowań administracyjnych w celu nałożenia kar pieniężnych,
- udzielono 86 instruktaży.

¹¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 2065

Podczas kontroli inspektorzy Inspekcji Ochrony Środowiska informowali przedsiębiorców o obowiązkach wynikających z przepisów prawa unijnego i krajowego. Organy Inspekcji Ochrony Środowiska, przy wykonywaniu swoich obowiązków, na bieżąco współpracowały z Ministerstwem Klimatu i Środowiska oraz Biurem Ochrony Warstwy Ozonowej i Klimatu w Instytucie Chemii Przemysłowej w celu skutecznego wdrażania przepisów dotyczących czynników chłodniczych.

3.3.9 Kontrole producentów i użytkowników produktów zawierających lotne związki organiczne

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 85 kontroli w terenie u producentów i użytkowników produktów zawierających lotne związki organiczne (LZO), tj. w farbach i lakierach przeznaczonych do malowania budynków i ich elementów wykończeniowych, wyposażeniowych oraz związanych z budynkami i tymi elementami konstrukcji oraz mieszaninach do odnawiania pojazdów w zakresie spełniania wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Rozwoju z dnia 8 sierpnia 2016 r. w *sprawie ograniczenia emisji lotnych związków organicznych zawartych w niektórych farbach i lakierach przeznaczonych do malowania budynków i ich elementów wykończeniowych, wyposażeniowych oraz związanych z budynkami i tymi elementami konstrukcji oraz w mieszaninach do odnawiania pojazdów*¹², dalej zwanym „rozporządzeniem Ministra Rozwoju”. Kontrolami objęto 66 użytkowników i 19 producentów.

Łącznie, podczas przeprowadzonych kontroli, dokonano sprawdzenia 416 produktów pod kątem zawartości LZO, w tym do badań laboratoryjnych pobrano 26 próbek. W żadnym przypadku nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnej maksymalnej zawartości LZO, określonej w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Rozwoju, natomiast w trzech przypadkach nie wykonano badań z powodu uszkodzenia próbki bądź nieposiadania akredytacji na przeprowadzenie badań określonego produktu przez laboratorium badawcze.

W przypadku **7 kontroli**, 5 producentów i 2 użytkowników (8,2% przeprowadzonych kontroli), **stwierdzono naruszenia przepisów** w zakresie LZO. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości podjęto niżej wymienione działania pokontrolne:

- wydano 7 zarządzeń pokontrolnych,
- skierowano wystąpienie do innego wioś, na terenie którego znajduje się siedziba producenta produktu zawierającego LZO,
- nałożono 4 mandaty karne na podstawie art. 348 ustawy Poś.

Dodatkowo, w ramach przeprowadzonych kontroli, skierowano 6 wystąpień do innych organów – 2 wystąpienia do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, 2 wystąpienia do Wojewódzkiej Inspekcji Handlowej oraz 2 wystąpienia do innego wioś. Powyższe wystąpienia dotyczą naruszenia przepisów w zakresie LZO przez producentów lub dystrybutorów produktów zawierających LZO, które zostały wykryte podczas kontroli użytkowników ww. produktów.

¹² Dz.U. z 2016 r. poz. 1353

3.3.10 Kontrola zawartości siarki w paliwach

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili kontrole 49 instalacji stosujących ciężki olej opałowy, o którym mowa w ustawie o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw¹³, zlokalizowanych na terenie 44 zakładów, podczas których w przypadku:

- 14 instalacji pobrane zostały próbki ciężkiego oleju opałowego do badania,
- 19 instalacji przeprowadzona została analiza świadectw jakości zakupionego paliwa,
- 8 instalacji przeprowadzona została analiza wyników pomiarów ciągłych lub okresowych emisji dwutlenku siarki pod kątem dotrzymywania standardów emisyjnych dwutlenku siarki lub dopuszczalnych stężeń dwutlenku siarki w gazach odlotowych,

W przypadku 8 instalacji stwierdzono, że kotły olejowe nie były eksploatowane w 2021 r.

Wszystkie skontrolowane instalacje stosujące w 2021 r. ciężki olej opałowy, spełniały wymagania określone w rozporządzeniu¹⁴, dotyczące zawartości siarki w ciężkim oleju opałowym (do 1% zawartości siarki, w przeliczeniu na masę) lub warunki odstępstw od stosowania ciężkiego oleju opałowego o zawartości siarki do 1%, w przeliczeniu na masę.

Ponadto w 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili kontrole zawartości siarki w oleju do silników statków żeglugi śródlądowej. Skontrolowano 134 statki żeglugi śródlądowej, podczas których pobranych zostało 30 próbek paliwa do badania, a w 71 przypadkach dokonano analizy dokumentów zakupionego paliwa. Wszystkie badane próbki i analizowane przypadki spełniały wymagania jakościowe dotyczące zawartości siarki w oleju do silników statków żeglugi śródlądowej, określone w rozporządzeniu¹⁵.

3.3.11 Zdarzenia z udziałem substancji niebezpiecznych

W 2021 r. zarejestrowano 43 zdarzenia o znamionach poważnej awarii i poważnych awarii, z których 4 były objętych obowiązkiem zgłoszenia do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska¹⁶.

Spośród 43 zdarzeń, 36 wystąpiło na terenie zakładów (18 w ZDR, 4 ZZR, 3 w zakładach należących do grupy pozostałych potencjalnych sprawców poważnych awarii oraz 11 w zakładach innych nieobjętych rejestrem), 5 podczas transportu (2 drogowego, 2 kolejowego oraz 1 rurociągowego), 2 zdarzenia zaklasyfikowano jako inne.

Wśród zarejestrowanych zdarzeń były m.in.:

- wybuch w zakładzie zajmującym się dostawą materiałów wybuchowych, usług strzałowych i wiertniczostrzałowych,

¹³ Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz. U. z 2021 r. poz. 133 z późn. zm.).

¹⁴ Rozporządzenie Ministra Energii z dnia 1 grudnia 2016 r. w sprawie wymagań jakościowych dotyczących zawartości siarki dla olejów oraz rodzajów instalacji i warunków, w których będą stosowane ciężkie oleje opałowe (Dz. U. poz. 2008).

¹⁵ Rozporządzenie Ministra Energii z dnia 1 grudnia 2016 r. w sprawie wymagań jakościowych dotyczących zawartości siarki dla olejów oraz rodzajów instalacji i warunków, w których będą stosowane ciężkie oleje opałowe (Dz. U. poz. 2008).

¹⁶ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2021 r., poz. 1555).

- wybuch i pożar na instalacji dopalania odgazów w zakładzie chemicznym zajmującym się produkcją kauczuków syntetycznych, tworzyw styrenowych oraz środków ochrony roślin,
- pożar hal produkcyjno-magazynowych, w wyniku którego do środowiska przedostało się 13 Mg perhydrolu 40%, 30 Mg alkoholu izobutyloвого, 1 Mg kwasu siarkowego (VI) 98%, 3 Mg kwasu nadoctowego 80% oraz 0,59 Mg wody amoniakalnej 24%,
- wyciek gazu ziemnego z uszkodzonego gazociągu, do którego doszło podczas prowadzenia prac ziemnych przy użyciu koparki.

Przedstawiciele IOS¹⁷ pobrali łącznie 170 prób powietrza, wody, ścieków i gleby w celu przeprowadzenia analiz fizyko-chemicznych. Pobór prób dotyczył 9 zdarzeń. Przekroczenia stwierdzono w 17 pobranych próbach (9 wody, 1 ścieków oraz 7 gleby).

3.3.12 Mikroorganizmy i organizmy genetycznie zmodyfikowane

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 11 kontroli w zakresie postępowania z mikroorganizmami genetycznie zmodyfikowanymi (GMM) lub organizmami genetycznie zmodyfikowanymi (GMO)¹⁷. Wszystkie kontrole dotyczyły zamkniętego użycia GMM lub GMO. Działania kontrolne w tym obszarze polegały przede wszystkim na sprawdzaniu wymogów formalno-prawnych związanych z prowadzeniem działalności w zakresie GMM/GMO oraz kontroli w zakresie gospodarki odpadami, w tym kontroli postępowania z odpadami, powstającymi podczas zamkniętego użycia GMO/GMM.

W przypadku 5 kontroli stwierdzono naruszenia wymagań ochrony środowiska. Stwierdzone naruszenia dotyczyły m. in. prowadzenia zamkniętego użycia GMM zaliczonego do I kategorii zagrożenia bez uprzedniego zgłoszenia ministrowi właściwemu ds. środowiska, braku prowadzenia ewidencji i dokumentacji zamkniętego użycia GMM, prowadzenia działalności bez wpisu do rejestru podmiotów wprowadzających produkty, produkty w opakowaniach i gospodarujących odpadami (BDO), braku pozwolenia na wytwarzanie odpadów.

W związku ze stwierdzonymi naruszeniami:

- wydano 4 zarządzenia pokontrolne,
- udzielono 6 pouczeń,
- skierowano 1 wystąpienie do organu samorządowego.

3.3.13 Kontrole użytkowników zasobów genetycznych i kolekcji zasobów genetycznych

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska prowadzili działania kontrolne wynikające z przepisów regulujących dostęp do zasobów genetycznych i podział korzyści z ich wykorzystania, realizując zatwierdzony przez Ministra Klimatu i Środowiska plan kontroli użytkowników zasobów genetycznych. Analogicznie jak w latach poprzednich, kontrolą objęto podmioty z następujących sektorów: nauki (uczelnie wyższe, ośrodki naukowo-badawcze) oraz przemysłu (w tym farmaceutycznego, kosmetycznego, biotechnologii, spożywczego). Z uwagi na stosunkowo krótki okres obowiązywania przepisów dotyczących dostępu do zasobów genetycznych oraz uczciwego i sprawiedliwego podziału korzyści wynikających z ich

¹⁷ Inspekcja Ochrony Środowiska kontroluje przestrzeganie przepisów ustawy z dnia 22 czerwca 2001 r. o mikroorganizmach i organizmach genetycznie zmodyfikowanych (Dz. U. z 2022 r. poz. 546).

wykorzystania, działania wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska w niniejszym zakresie miały charakter zarówno kontrolny, jak i instruktażowy.

Wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili łącznie 80 kontroli, stanowiących jednocześnie instruktaż w zakresie stosowania przepisów rozporządzenia UE nr 511/2014.

Dodatkowe działania organów Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie realizacji obowiązków wynikających z przepisów krajowych i unijnych wdrażających postanowienia Protokołu z Nagoi o dostępie do zasobów genetycznych oraz sprawiedliwym i równym podziale korzyści wynikających z wykorzystania tych zasobów, skupiły się na dokonaniu rozpoznania rynku w zakresie identyfikacji potencjalnych użytkowników zasobów genetycznych, którzy ujęci zostaną w planach kontroli użytkowników zasobów genetycznych w kolejnych latach.

Z uwagi na brak kolekcji zasobów genetycznych ujętych w rejestrze prowadzonym przez Komisję Europejską, zlokalizowanych na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska w 2021 r. nie prowadzili kontroli kolekcji zasobów genetycznych bądź ich części.

3.3.14 Urządzenia w nadzorze rynku

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 239 kontroli z nadzoru rynku w zakresie emisji hałasu do środowiska przez urządzenia używane na zewnątrz pomieszczeń¹⁸, w trakcie których skontrolowali 930 urządzeń. Kontrolą objęto różnego rodzaju urządzenia używane na zewnątrz pomieszczeń, m.in. kosiarki do trawy, kosy spalinowe i pilarki łańcuchowe. W przypadku 206 kontroli (86% kontroli) nie stwierdzono nieprawidłowości.

W przypadku 33 kontroli (14%) stwierdzono naruszenia wymagań ochrony środowiska, zakwestionowano 32 wyroby. Wszystkie stwierdzone naruszenia to naruszenia formalne bez istotnego wpływu na środowisko, które najczęściej dotyczyły: niekompletnej deklaracji zgodności WE dołączonej do urządzenia, rozbieżności pomiędzy wartością gwarantowanego poziomu mocy akustycznej LWA umieszczoną na urządzeniu a podaną w deklaracji zgodności WE, braku oznaczenia LWA na urządzeniu.

W związku ze stwierdzonymi naruszeniami wydano 1 zarządzenie pokontrolne.

3.3.15 Działalność kontrolna w miejscach zagrożonych wystąpieniem pożaru odpadów

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili łącznie 1 091 kontroli miejsc zagrożonych wystąpieniem pożaru, z czego blisko połowę (498 kontroli) przy współdziałaniu innych organów (Policji, Państwowej Straży Pożarnej, organów samorządowych itp.).

W układzie województw rozkład liczbowy kontroli przedstawia się następująco: wielkopolskie (238), mazowieckie (231), lubelskie (112), pomorskie (106), łódzkie (95), śląskie i świętokrzyskie (po 68), opolskie (57), dolnośląskie i podlaskie (po 23), kujawsko-pomorskie (22), podkarpackie (14), warmińsko-mazurskie (13), lubuskie (8), małopolskie (7), zachodniopomorskie (6).

¹⁸ Inspekcja Ochrony Środowiska prowadzi kontrole spełniania przez wyroby zasadniczych lub innych wymagań, o których mowa w przepisach ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz. U. z 2021 r. poz. 1344).

W trakcie 424 kontroli stwierdzono naruszenia, w tym:

- 285 (67%) naruszeń nieposiadających istotnego wpływu na środowisko,
- 139 (33%) naruszeń mogących spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska.

Podczas 227 kontroli (ponad 53% kontroli z naruszeniami) stwierdzono zagrożenie wystąpienia pożaru.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami:

- udzielono 171 pouczeń,
- nałożono 145 mandatów karnych,
- skierowano 20 wniosków do sądów o ukaranie karą grzywny,
- wydano 240 zarządzeń pokontrolnych,
- skierowano 77 wystąpień do Państwowej Straży Pożarnej w związku ze stwierdzeniem zagrożenia wystąpienia pożaru,
- wydano 76 decyzji w sprawie nałożenia kar pieniężnych,
- wydano 18 decyzji wstrzymujących działalność podmiotu,
- skierowano 26 wniosków do organów ścigania.

3.3.16 Kontrole transportów odpadów

Wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili w 2021 r. 1 092 kontrole środków transportu pod kątem spełniania wymogów w zakresie transportu odpadów. Najwięcej środków transportu skontrolowano w woj. mazowieckim (407), wielkopolskim (179) i lubuskim (128).

Naruszenia stwierdzono w toku 90 kontroli, w tym w 25 przypadkach stwierdzono naruszenia polegające na nieprawidłowej klasyfikacji odpadów. W 17 przypadkach pojazdy wraz z odpadami skierowane zostały na wyznaczony parking (w tym w 11 przypadkach na podstawie art. 24a ust. 1 pkt 1¹⁹ ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach oraz w 6 przypadkach na podstawie art. 24a ust. 1 pkt 2²⁰ tej ustawy) – najwięcej w woj. lubuskim, pomorskim i kujawsko-pomorskim (po 4 przypadki).

3.3.17 Biogazownie i kompostownie

W 2021 r. w użytkowaniu było 245 kompostowni (na terenie 15 województw, za wyjątkiem województwa podlaskiego) i 131 biogazowni.²¹

¹⁹ Podczas kontroli transportów odpadów na podstawie art. 24a ust. 1 pkt 1 ustawy o odpadach stwierdzono naruszenia szczegółowych wymagań dla transportu odpadów.

²⁰ Podczas kontroli transportów odpadów na podstawie art. 24a ust. 1 pkt 2 ustawy o odpadach stwierdzono przemieszczanie odpadów do nieuprawnionego odbiorcy.

²¹ Zgodnie z ewidencją prowadzoną przez wioś, według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r.

Tabela 5. Liczba eksploatowanych kompostowni oraz biogazowni

Województwo	Liczba eksploatowanych kompostowni	Liczba eksploatowanych biogazowni
Dolnośląskie	13	10
Kujawsko-pomorskie	13	6
Lubelskie	6	8
Lubuskie	13	6
Łódzkie	12	5
Małopolskie	17	3
Mazowieckie	25	7
Opolskie	10	6
Podkarpackie	12	3
Podlaskie	0	10
Pomorskie	18	11
Śląskie	41	1
Świętokrzyskie	10	1
Warmińsko-mazurskie	12	12
Wielkopolskie	27	27
Zachodniopomorskie	16	15
Polska	245	131

Wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska w 2021 r. przeprowadzili 109 kontroli kompostowni; podczas 48 z nich stwierdzono naruszenia ochrony środowiska, w tym:

- 35 (73%) kontroli, w których stwierdzono naruszenia bez istotnego wpływu na środowisko,
- 13 (27%) kontroli, w których stwierdzono naruszenia mogące spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska.

W 2021 r. zaplanowano do kontroli 17 biogazowni, a skontrolowano 65. W 29 kontrolach stwierdzono naruszenia, w tym:

- 11 (38%) naruszeń bez istotnego wpływu na środowisko,
- 18 (62%) naruszeń mogących spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska.

Najczęściej stwierdzane w kompostowniach i biogazowniach naruszenia dotyczyły:

- braku wymaganych uregulowań formalnoprawnych (m. in. zezwolenia na zbieranie i przetwarzanie odpadów),
- prowadzenia działalności niezgodnie z posiadanymi pozwoleńiami i zezwoleniami (w zakresie gospodarki odpadami, gospodarki wodno-ściekowej),
- braku lub nierzetelnego prowadzenia ewidencji lub sprawozdawczości,
- emisji substancji złośliwych poza teren biogazowni,
- nieprzedkładania wyników pomiarów (np. ilości pobranej wody),
- prowadzenia wizyjnego systemu kontroli magazynowanych odpadów niezgodnie z przepisami ustawy o odpadach.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami:

- udzielono 41 pouczeń,
- nałożono 48 mandatów karnych,
- skierowano 5 wniosków do sądów o ukaranie karą grzywny,
- wydano 46 zarządzeń pokontrolnych,
- skierowano 50 wystąpień do innych organów administracji rządowej i samorządowej,
- wydano 8 decyzji w sprawie nałożenia kar pieniężnych,
- wydano 1 decyzję wstrzymującą działalność podmiotu.

3.3.18 Kontrole stosowania i przechowywania nawozów, środków wspomagających uprawę roślin, komunalnych osadów ściekowych oraz kontrola rolniczego wykorzystania ścieków w produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego

W dniu 22 grudnia 2020 r. zawarte zostało Porozumienie w sprawie współdziałania organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego.

W 2021 r. realizacja ww. porozumienia odbywała się na podstawie Planu działania na 2021 r. i polegała na prowadzeniu kontroli, w tym wspólnych kontroli wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska z innymi organami uczestniczącymi w porozumieniu z 2020 r., producentów żywności przeznaczonej do bezpośredniego spożycia na surowo.

W 2021 r. przeprowadzono 205 kontroli planowych i pozaplanowych, przy czym 192 kontrole przeprowadzono wspólnie z innymi organami będącymi sygnatariuszami ww. porozumienia. Pozostałe 13 kontroli przeprowadzili wyłącznie wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska. Kontrolami objęto nie tylko producentów owoców miękkich (malin, truskawek, borówek, porzeczek, agrestu i jeżyn), kielków przeznaczonych do bezpośredniego spożycia, warzyw liściastych jedzonych na surowo (sałaty, szpinaku, rukoli) oraz pomidorów i ogórków wskazanych w Planie działania na 2021 r., ale także producentów innych rodzajów produkcji roślinnej, jak gryka czy proso, w związku z ryzykiem wystąpienia nieprawidłowości, ze względu na pozostałości substancji czynnej glifosatu.

Z zakresu kompetencji Inspekcji Ochrony Środowiska kontrole obejmowały sprawdzenie przestrzegania warunków stosowania i przechowywania nawozów, środków wspomagających uprawę roślin oraz przestrzegania zakazów stosowania komunalnych osadów ściekowych i rolniczego wykorzystania ścieków. Podczas kontroli oceniano również przestrzeganie przepisów i decyzji administracyjnych określających warunki korzystania ze środowiska w zakresie pozostałych komponentów środowiska.

Na podstawie kontroli, o których mowa powyżej, stwierdzono, że w 2021 r. na gruntach wykorzystywanych w produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego 170 podmiotów stosowało nawozy i środki wspomagające uprawę roślin. Żaden z podmiotów nie wykorzystywał rolniczo ścieków ani nie stosował pod uprawy komunalnych osadów ściekowych.

Podczas 104 kontroli przeprowadzono pobór 106 próbek do badań i nie stwierdzono w nich przekroczeń dopuszczalnych wartości określonych w przepisach lub decyzjach administracyjnych.

W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych stwierdzono 11 naruszeń wymagań ochrony środowiska, w tym:

- 7 (64%) naruszeń bez wpływu na bezpieczeństwo produkcji pierwotnej żywności,
- 4 (36%) naruszenia mogące mieć wpływ na bezpieczeństwo produkcji pierwotnej żywności.

Stwierdzone naruszenia to m.in.:

- brak planu nawożenia azotem,
- przechowywanie nawozów naturalnych niezgodnie z przepisami Programu działań,
- niewłaściwa konstrukcja miejsc do przechowywania nawozów naturalnych stałych, niezapobiegająca przedostawaniu się odcieków do wód lub do gruntu,
- przechowywanie nawozów organicznych, mineralnych, w tym „nawozów WE”, w sposób niezgodny z art. 24 ustawy o nawozach i nawożeniu,
- brak obliczeń maksymalnej dawki azotu,
- stosowanie nawozów w dawkach, które powodują przekroczenie maksymalnych ilości azotu działającego ze wszystkich źródeł,
- stosowanie nawozu organicznego w okresie niedozwolonym,
- brak ewidencji zabiegów agrotechnicznych związanych z nawożeniem azotem,
- brak pozwolenia wodnoprawnego na szczególne korzystanie z wód,
- brak umowy na odbiór ścieków bytowych powstających w gospodarstwie,
- brak opomiarowania ujęcia wód podziemnych,
- brak uiszczenia opłat z tytułu poboru wód podziemnych,
- brak prowadzenia ewidencji przetwarzanych odpadów,
- magazynowanie odpadów niezgodnie z wymaganiami.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami:

- udzielono 1 pouczenia,
- wydano 4 zarządzenia pokontrolne,
- skierowano 1 wniosek do sądu o ukaranie,
- skierowano 17 wystąpień pokontrolnych do innych organów,
- wydano 5 decyzji administracyjnych na podstawie przepisów odrębnych.

3.3.19 Kontrole oczyszczalni ścieków

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy prowadzili kontrole podmiotów, które na podstawie pozwoleń wodnoprawnych lub zintegrowanych korzystają z usług wodnych poprzez wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi.

Kontrolą zostały objęte oczyszczalnie ścieków:

- a) nieuwzględnione w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych²² (KPOŚK), z których odprowadzane są ścieki bytowe i komunalne,
- b) uwzględnione w KPOŚK, z których odprowadzane są ścieki bytowe i komunalne,
- c) nieuwzględnione w KPOŚK, z których odprowadzane są ścieki przemysłowe.

Kontrole oczyszczalni były prowadzone zarówno w terenie (kontrole z wyjazdem w teren), jak i bez wyjazdu w teren (tzw. kontrole automonitoringowe) – na podstawie wyników pomiarów

²² KPOŚK zatwierdzony przez Radę Ministrów w dniu 16 grudnia 2003 r. wraz z V aktualizacją zatwierdzoną przez Radę Ministrów w dniu 31 lipca 2017 r.

jakości ścieków wykonywanych przez podmioty korzystające z usług wodnych, zobowiązane do wykonywania takich pomiarów i przedkładania ich właściwym organom, w tym wojewódzkim inspektorom ochrony środowiska.

Łącznie w 2021 r. wykonano 3 314 kontroli oczyszczalni, z czego 1 092 kontrole odbyły się w terenie, a 2 222 stanowiły kontrole bez wyjazdu w teren (kontrole automonitoringowe).

W związku z naruszeniami stwierdzonymi podczas kontroli w terenie wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska, w ramach podjętych działań pokontrolnych, wydali łącznie:

- 584 zarządzenia pokontrolne,
- 93 decyzje administracyjne wymierzające opłaty podwyższone za wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi z przekroczeniem warunków pozwolenia oraz
- 301 wystąpień pokontrolnych do innych organów.

W związku z naruszeniami stwierdzonymi podczas kontroli automonitoringowych wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska, w ramach podjętych działań pokontrolnych, wydali łącznie 171 decyzji administracyjnych wymierzających opłaty podwyższone za wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi z przekroczeniem warunków pozwolenia.

Szczegółowe informacje dotyczące poszczególnych kontrolowanych grup oczyszczalni przedstawiono poniżej:

a) kontrole oczyszczalni ścieków nieuwzględnionych w KPOŚK, z których odprowadzane są ścieki bytowe i komunalne

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 388 kontroli oczyszczalni ścieków (w terenie), nieuwzględnionych w KPOŚK, z których odprowadzane są ścieki bytowe i komunalne. W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych stwierdzono 274 naruszenia, w tym:

- 149 (54%) naruszeń, w wyniku których nie nastąpiło zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska,
- 125 (46%) naruszeń, w wyniku których może nastąpić lub nastąpiło zanieczyszczenie środowiska.

Stwierdzone naruszenia klasy 1 to m.in.:

- nieterminowe przekazywanie wyników pomiarów,
- nieprawidłowy układ przekazywania wyników pomiarów,
- brak urządzeń pomiarowych.

Stwierdzone naruszenia klasy 2 to m.in.:

- niezapewnienie prawidłowej eksploatacji urządzeń do oczyszczania ścieków,
- przekroczenie warunków pozwolenia wodnoprawnego w zakresie jakości ścieków,
- obniżenie jakości wody w rowie melioracyjnym, do którego odprowadzane są ścieki,
- niewykonywanie wymaganych pomiarów jakości odprowadzanych ścieków,
- odprowadzanie ścieków bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami:

- wydano 220 zarządzeń pokontrolnych,
- skierowano 78 wystąpień pokontrolnych do innych organów,
- wydano 40 decyzji wymierzających opłaty podwyższone za wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi z przekroczeniem warunków pozwolenia.

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 1 087 kontroli automonitoringowych oczyszczalni ścieków nieuwzględnionych w KPOŚK, z których odprowadzane są ścieki bytowe i komunalne.

W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych stwierdzono 201 naruszeń.

Stwierdzone naruszenia to m.in.:

- nieprzekazywanie wyników pomiarów lub nieterminowe ich przekazywanie,
- nieprawidłowy układ przekazywania wyników pomiarów,
- pobór próbek ścieków w nieregularnych odstępach czasu,
- odprowadzanie ścieków bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego,
- przekroczenie warunków pozwolenia w zakresie jakości ścieków, w tym niewykonywanie wymaganych pomiarów.

W związku ze stwierdzonym przekroczeniem warunków pozwolenia w zakresie ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi wydano 95 decyzji wymierzających opłaty podwyższone.

b) kontrole oczyszczalni ścieków uwzględnionych w KPOŚK, z których odprowadzane są ścieki bytowe i komunalne

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 568 kontroli oczyszczalni ścieków (w terenie) uwzględnionych w KPOŚK, z których odprowadzane są ścieki bytowe i komunalne. W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych stwierdzono 387 naruszeń, w tym:

- 230 (59%) naruszeń, w wyniku których nie nastąpiło zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska (naruszenia klasy 1),
- 157 (41%) naruszeń, w wyniku których może nastąpić lub nastąpiło zanieczyszczenie środowiska (naruszenia klasy 2).

Stwierdzone naruszenia klasy 1 to m.in.:

- nieprzekazywanie wyników pomiarów lub nieterminowe ich przekazywanie,
- nieprawidłowy układ przekazywania wyników pomiarów,
- brak oznaczenia lokalizacji wylotu,
- pobór prób w nieregularnych odstępach czasu.

Stwierdzone naruszenia klasy 2 to m.in.:

- niezapewnienie prawidłowej eksploatacji urządzeń do oczyszczania ścieków,
- odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków,
- pogorszenie jakości wody w rzece, do której odprowadzane są ścieki,
- niewykonywanie wymaganych pomiarów,
- przekroczenie warunków pozwolenia wodnoprawnego w zakresie ilości i jakości ścieków,
- odprowadzanie ścieków bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami:

- wydano 297 zarządzeń pokontrolnych,
- skierowano 175 wystąpień pokontrolnych do innych organów,
- wydano 45 decyzji wymierzających opłaty podwyższone za wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi z przekroczeniem warunków pozwolenia.

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 697 kontroli automonitoringowych oczyszczalni ścieków uwzględnionych w KPOŚK, z których odprowadzane są ścieki bytowe i komunalne. W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych stwierdzono 155 naruszeń.

Stwierdzone naruszenia to m.in.:

- nieterminowe przekazywanie wyników badań,
- nieprawidłowy układ przekazywania wyników pomiarów,
- wykonywanie pomiarów pH przez nieakredytowane laboratorium,
- pobór próbek ścieków w nieregularnych odstępach czasu,
- odprowadzanie ścieków bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego,
- przekroczenie warunków pozwolenia wodnoprawnego w zakresie ilości i jakości ścieków, w tym niewykonywanie wymaganej liczby pomiarów.

W związku ze stwierdzonym przekroczeniem warunków pozwolenia wodnoprawnego w zakresie ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi wydano 55 decyzji wymierzających opłaty podwyższone.

c) kontrole oczyszczalni ścieków nieuwzględnionych w KPOŚK, z których odprowadzane są ścieki przemysłowe

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 136 kontroli oczyszczalni ścieków (w terenie) nieuwzględnionych w KPOŚK, z których odprowadzane są ścieki przemysłowe. W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych stwierdzono 87 naruszeń, w tym:

- 55 (63%) naruszeń, w wyniku których nie nastąpiło zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska (klasa 1),
- 32 (37%) naruszenia, w wyniku których może nastąpić lub nastąpiło zanieczyszczenie środowiska (klasa 2).

Stwierdzone naruszenia klasy 1 to m.in.:

- nieprzekazywanie wyników pomiarów lub nieterminowe ich przekazywanie,
- nieprawidłowy układ przekazywania wyników pomiarów,
- brak pomiarów jakości wód rzeki będącej odbiornikiem ścieków przemysłowych,
- pobór próbek w nieregularnych odstępach czasu.

Stwierdzone naruszenia klasy 2 to m.in.:

- niezapewnienie prawidłowej eksploatacji urządzeń do oczyszczania ścieków,
- odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków,
- zanieczyszczenie środowiska ściekami zawierającymi ponadnormatywne stężenia zanieczyszczeń,
- niewykonywanie wymaganych pomiarów,
- przekroczenie warunków pozwolenia wodnoprawnego lub zintegrowanego w zakresie jakości ścieków,
- odprowadzanie ścieków bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami:

- wydano 67 zarządzeń pokontrolnych,
- skierowano 48 wystąpień pokontrolnych do innych organów,

- wydano 8 decyzji wymierzających opłaty podwyższone za wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi z przekroczeniem warunków pozwolenia.

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 438 kontroli automonitoringowych oczyszczalni ścieków nieuwzględnionych w KPOŚK, z których odprowadzane są ścieki przemysłowe. W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych stwierdzono 70 naruszeń.

Stwierdzone naruszenia to m.in.:

- nieterminowe przekazywanie wyników badań,
- nieprawidłowy układ przekazywania wyników pomiarów,
- pobór próbek ścieków w nieregularnych odstępach czasu,
- przekroczenie warunków pozwolenia w zakresie ilości i jakości ścieków, w tym niewykonanie wymaganej liczby pomiarów.

W związku ze stwierdzonym przekroczeniem warunków pozwolenia w zakresie ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi wydano 21 decyzji wymierzających opłaty podwyższone.

3.3.20 Kontrole dotyczące ochrony wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych

Na podstawie przepisów ustawy Prawo wodne²³ wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska w 2021 r. byli zobowiązani do dokonywania kontroli w zakresie:

- stosowania Programu działań²⁴,
- spełnienia obowiązku posiadania planu nawożenia azotem,
- stosowania nawozów zgodnie z planem nawożenia azotem

przez podmioty prowadzące produkcję rolną, w tym działy specjalne produkcji rolnej oraz działalność, w ramach której są przechowywane nawozy naturalne lub stosowane nawozy.

W związku z powyższym, na 2021 r. zaplanowano 1 074 kontrole. Ostatecznie zrealizowano 946 kontroli planowych oraz dodatkowo 480 kontroli pozaplanowych.

Podczas kontroli stosowania Programu działań, spełnienia obowiązku posiadania planu nawożenia azotem oraz stosowania nawozów zgodnie z planem nawożenia azotem, wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska sprawdzali, tam gdzie było to uzasadnione, również przestrzeganie przepisów ustaw odrębnych, np. ustawy o nawozach i nawożeniu, ustawy o odpadach, ale także wymagań *cross-compliance* (kontrolowanych w związku z realizacją Porozumienia GIOŚ-ARiMR).

Wśród skontrolowanych podmiotów obowiązek posiadania planu nawożenia azotem miały:

- 383 podmioty - ze względu na prowadzenie chowu lub hodowli drobiu powyżej 40 000 stanowisk lub chowu lub hodowli świń powyżej 2 000 stanowisk dla świń o wadze ponad 30 kg lub 750 stanowisk dla macior,

²³ Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2021 r. poz. 2233 z późn. zm.)

²⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 lutego 2020 r. w sprawie przyjęcia „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu” (Dz. U. z 2020 r. poz. 243).

- 534 podmioty - ze względu na posiadanie gospodarstwa rolnego o powierzchni powyżej 100 ha użytków rolnych, uprawianie upraw intensywnych na gruntach ornych na powierzchni powyżej 50 ha lub utrzymywanie obsady większej niż 60 dużych jednostek przeliczeniowych (DJP) według stanu średniorocznego,
- 18 podmiotów - ze względu na nabywanie nawozu naturalnego lub produktu pofermentacyjnego do bezpośredniego rolniczego wykorzystania w celu nawożenia lub poprawy właściwości gleby od podmiotu importującego nawóz naturalny lub produkt pofermentacyjny z terytoriów państw trzecich lub od podmiotu prowadzącego chów lub hodowlę drobiu powyżej 40 000 stanowisk lub chów lub hodowlę świń powyżej 2 000 stanowisk dla świń o wadze ponad 30 kg lub 750 stanowisk dla macior.

Podczas 277 kontroli stwierdzono 400 przypadków naruszeń w stosowaniu Programu działań i były to naruszenia dotyczące:

- wykorzystania nawozów na glebach zamarzniętych, zalanych wodą, nasyconych wodą lub przykrytych śniegiem – 7 przypadków,
- rolniczego wykorzystania nawozów w pobliżu wód powierzchniowych – 1 przypadek,
- rolniczego wykorzystania nawozów na terenach o dużym nachyleniu – 1 przypadek,
- przestrzegania okresów nawożenia i terminów stosowania nawozów – 19 przypadków,
- warunków przechowywania nawozów naturalnych płynnych lub stałych oraz postępowania z odciekami - 163 przypadki, w tym:
 - w zakresie zapewnienia miejsc do przechowywania nawozów naturalnych - 94 przypadki,
 - w zakresie czasowego przechowywania obornika lub pomiotu ptasiego bezpośrednio na gruntach ornych - 42 przypadki,
 - w zakresie sposobu przechowywania kiszonek - 15 przypadków,
 - w zakresie przechowywania nawozów naturalnych oraz kiszonek w pobliżu wód - 12 przypadków,
- stosowanych dawek lub sposobów nawożenia azotem - 17 przypadków,
- braku planu nawożenia azotem:
 - wśród podmiotów prowadzących chów lub hodowlę drobiu powyżej 40 000 stanowisk lub chów lub hodowlę świń powyżej 2 000 stanowisk dla świń o wadze ponad 30 kg lub 750 stanowisk dla macior - 17 przypadków,
 - wśród podmiotów posiadających gospodarstwo rolne o powierzchni powyżej 100 ha użytków rolnych, uprawiających uprawy intensywne na gruntach ornych na powierzchni powyżej 50 ha lub utrzymujących obsadę większą niż 60 dużych jednostek przeliczeniowych (DJP) według stanu średniorocznego oraz nabywających nawóz naturalny lub produkt pofermentacyjny do bezpośredniego rolniczego wykorzystania w celu nawożenia lub poprawy właściwości gleby od podmiotu importującego nawóz naturalny lub produkt pofermentacyjny z terytoriów państw trzecich lub od podmiotu prowadzącego chów lub hodowlę drobiu powyżej 40 000 stanowisk lub chów lub hodowlę świń powyżej 2 000

- stanowisk dla świń o wadze ponad 30 kg lub 750 stanowisk dla macior - 17 przypadków,
- braku pozytywnej opinii okręgowej stacji chemiczno-rolniczej o planie nawożenia azotem - 15 przypadków,
 - nieprzestrzegania planu nawożenia azotem:
 - wśród podmiotów prowadzących chów lub hodowlę drobiu powyżej 40 000 stanowisk lub chów lub hodowlę świń powyżej 2 000 stanowisk dla świń o wadze ponad 30 kg lub 750 stanowisk dla macior - 2 przypadki,
 - wśród podmiotów posiadających gospodarstwo rolne o powierzchni powyżej 100 ha użytków rolnych, uprawiających uprawy intensywne na gruntach ornych na powierzchni powyżej 50 ha lub utrzymujących obsadę większą niż 60 dużych jednostek przeliczeniowych (DJP), według stanu średniorocznego oraz nabywających nawóz naturalny lub produkt pofermentacyjny do bezpośredniego rolniczego wykorzystania w celu nawożenia lub poprawy właściwości gleby od podmiotu importującego nawóz naturalny lub produkt pofermentacyjny z terytoriów państw trzecich lub od podmiotu prowadzącego chów lub hodowlę drobiu powyżej 40 000 stanowisk lub chów lub hodowlę świń powyżej 2 000 stanowisk dla świń o wadze ponad 30 kg lub 750 stanowisk dla macior - 12 przypadków,
 - braku lub nieprawidłowego sposobu dokumentowania realizacji Programu działań - 99 przypadków,
 - nieprawidłowo opracowanego planu nawożenia azotem - 6 przypadków,
 - braku doręczenia kopii planu nawożenia azotem wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta oraz właściwemu organowi IOŚ w wyznaczonym terminie - 24 przypadki.

W ramach działań pokontrolnych:

- skierowano 297 wniosków do innych organów lub właściwych instytucji,
- wydano 176 zarządzeń pokontrolnych,
- wydano następujące decyzje:
 - a) nakazujące usunięcie w określonym terminie naruszeń stwierdzonych w trakcie kontroli - 143 decyzje,
 - b) wymierzające opłaty za:
 - stosowanie nawozów niezgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 106 ust. 4 ustawy Prawo wodne - 24 decyzje,
 - stosowanie nawozów niezgodnie z planem nawożenia azotem - 6 decyzji,
 - przechowywanie nawozów naturalnych - 56 decyzji,
 - prowadzenie dokumentacji realizacji Programu działań niezgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 106 ust. 4 ustawy Prawo wodne albo za jej brak - 42 decyzje,
 - brak planu nawożenia azotem - 12 decyzji,
 - c) nakazujące usunięcie w wyznaczonym terminie uchybień dotyczących braku pozytywnej opinii o planie nawożenia azotem albo posiadania planu nawożenia azotem opracowanego niezgodnie z art. 105a ust. 3 ustawy Prawo wodne - 7 decyzji,

- d) wstrzymujące prowadzenie chowu lub hodowli zwierząt, przez podmioty prowadzące chów lub hodowlę drobiu powyżej 40 000 stanowisk lub chów lub hodowlę świń powyżej 2 000 stanowisk dla świń o wadze ponad 30 kg lub 750 stanowisk dla macior - 4 decyzje.

W 2021 r. nie wydawano decyzji zezwalających na ponowne podjęcie prowadzenia chowu lub hodowli drobiu powyżej 40 000 stanowisk lub chowu lub hodowli świń powyżej 2 000 stanowisk dla świń o wadze ponad 30 kg lub 750 stanowisk dla macior, w związku z brakiem wniosków w tym zakresie.

Podczas przeprowadzania kontroli przestrzegania przepisów dotyczących ochrony wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych, najczęstszymi problemami były:

- brak rejestru zawierającego dane osobowe podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne, co utrudnia typowanie podmiotów do kontroli,
- brak bezpośredniego dostępu WIOŚ do Systemu IRZ (Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt), prowadzonego przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, zawierającego rejestr zwierząt gospodarskich oznakowanych. Dostęp do ww. rejestru skróciłby czas kontroli i pozwoliłby na posługiwanie się jednolitymi danymi dotyczącymi aktualnego stanu zwierząt (obsady), jak i średniorocznego stanu zwierząt – niezbędnego do wyliczenia wymaganej wielkości miejsc do przechowywania nawozów naturalnych, ilości wytworzonych nawozów i zawartości w nich azotu, skalę produkcji i emisji do środowiska, w tym w zakresie emisji pyłów i gazów do środowiska,
- brak znajomości przepisów i obowiązków wynikających z Programu działań, zwłaszcza wśród rolników gospodarujących na mniejszych areałach,
- brak dokumentacji technicznej płyt i zbiorników do przechowywania nawozów naturalnych, na podstawie której można określić ich rzeczywistą pojemność,
- utrudnienia w przeprowadzaniu kontroli, związane m. in. z występowaniem ASF, niechętnym podejściem rolników do kontroli,
- niejednoznaczne przepisy m.in. odnośnie do:
 - rolniczego wykorzystania niektórych rodzajów odpadów, np. podłoży po uprawie grzybów, co utrudnia weryfikację prawidłowej gospodarki odpadami zarówno u wytwórców zużytego podłoża, jak i u rolników wykorzystujących podłoże w celach nawozowych,
 - postępowania z odchodami zwierzęcymi pozostawianymi na gruncie przez zwierzęta utrzymywane całorocznie w otwartym systemie utrzymania zwierząt,
 - rozbieżności w przepisach ustawy Prawo budowlane i Prawo wodne w zakresie lokalizacji miejsc do przechowywania nawozów naturalnych.

3.3.21 Kontrole w zakresie wprowadzania do obrotu drewna i produktów z drewna

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 110 kontrole w zakresie obrotu drewnem²⁵ oraz udzielili 15 instruktaży. Kontrolą objęto podmioty importujące drewno i produkty z drewna do Polski spoza UE, podmioty pozyskujące drewno na terenie kraju, w tym nadleśnictwa, podmioty handlowe oraz podmioty prowadzące więcej niż jeden rodzaj działalności (np. zarówno import, jak i handel). Najważniejszym kierunkiem importu drewna w 2021 roku była Ukraina, a w dalszej kolejności m. in. Białoruś i Rosja.

W przypadku 104 kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie przestrzegania przepisów rozporządzenia EUTR²⁶. W przypadku 6 kontroli wykryto 6 naruszeń, wszystkie bez istotnego wpływu na środowisko: nieopracowanie i niestosowanie systemu zasad należytej staranności (SZNS) oraz naruszenie obowiązku identyfikacyjności operatorów lub podmiotów handlowych dostarczających drewno i produkty z drewna.

W związku ze stwierdzonymi naruszeniami wydano 5 zarządzeń pokontrolnych.

3.3.22 Kontrole w zakresie uchwalania i realizacji zadań określonych w programach ochrony powietrza i planach działań krótkoterminowych

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 102 kontrole podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań określonych w programach ochrony powietrza i planach działań krótkoterminowych, tj. wójtów, prezydentów miast, burmistrzów i starostów.

W przypadku 57 kontroli stwierdzono nieprawidłowości polegające na:

- niedotrzymaniu terminów realizacji zadań określonych w programie ochrony powietrza (np. w zakresie osiągnięcia wymaganego efektu ekologicznego emisji, wyeliminowania spalania odpadów oraz ograniczenia spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi, podłączenia do sieci ciepłowniczej i do sieci gazowej lokali o wymaganej wielkości powierzchni),
- niestworzeniu zachęt do wymiany systemów grzewczych,
- braku przekazania lub nieterminowym przekazaniu zarządowi województwa sprawozdań z realizacji działań naprawczych, określonych w programie ochrony powietrza,
- przekazaniu nieprawidłowych sprawozdań z realizacji działań naprawczych, np. poprzez nieuwzględnienie wszystkich zrealizowanych działań.

W 2021 r. zastosowano następujące działania pokontrolne:

- wydano 35 zarządzeń pokontrolnych,
- skierowano 2 wystąpienia do innych organów,
- wydano 8 decyzji w sprawie nałożenia kar pieniężnych.

²⁵ Inspekcja Ochrony Środowiska wykonuje zadania wynikające z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 995/2010 z dnia 20 października 2010 r. ustanawiającego obowiązki podmiotów wprowadzających do obrotu drewno (Dz. Urz. UE L 295 z 12.11.2010, str. 23).

²⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 995/2010 ustanawiające obowiązki podmiotów wprowadzających do obrotu drewno i produkty z drewna.

3.3.23 Kontrole w zakresie PEM

Liczba instalacji emitujących pola elektromagnetyczne (PEM)²⁷, pozostających w ewidencji wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska, według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r., wynosiła 31 207 obiektów, z których 29 071 to stacje bazowe telefonii komórkowych (SBTK), natomiast 2 136 to pozostałe objekty.

W 2021 r. przeprowadzono łącznie 76 kontroli w terenie w zakresie ochrony środowiska przed polami elektromagnetycznymi (wzrost o 69% w porównaniu z rokiem 2020), w tym 58 kontroli odbyło się z pomiarami. W ogólnej liczbie przeprowadzonych kontroli w terenie w 2021 r., 42 kontrole były kontrolami planowymi (w tym 34 kontrole SBTK i 8 kontroli pozostałych obiektów), a 34 kontrole to kontrole pozaplanowe interwencyjne (w tym 28 kontroli SBTK i 6 kontroli pozostałych obiektów). Podczas przeprowadzonych przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska pomiarów elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego nie stwierdzono przekroczenia wartości dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

W związku ze stwierdzonymi podczas kontroli w terenie naruszeniami zastosowano następujące działania:

- wydano 9 pouczeń,
- wydano 5 zarządzeń pokontrolnych,
- skierowano 4 wystąpienia do innych organów administracji rządowej i samorządowej,
- wystawiono 1 mandat karny.

Wydane pouczenia (5 dla SBTK oraz 4 dla pozostałych obiektów) dotyczą nieprzestrzegania art. 122a ust. 2 ustawy Poś, tj. nieprzekazywania wyników pomiarów w terminie 30 dni od wykonania pomiarów oraz eksploataowania instalacji niezgodnie ze zgłoszeniem. Wszystkie wykryte nieprawidłowości zostały przez kontrolowane podmioty wyjaśnione z organami ochrony środowiska podczas trwania kontroli.

Wszystkie zarządzenia pokontrolne dotyczą terminowego przekazywania wyników pomiarów wojewódzkim inspektorom ochrony środowiska, natomiast wystąpienia do organów administracji samorządowych dotyczą ustaleń kontroli. Jedno wystąpienie skierowane do Polskiego Centrum Akredytacji (PCA) dotyczyło wątpliwości co do sposobu wykonywania badań odnośnie do wymagań zawartych w metodyce referencyjnej.

Wyniki pomiarów PEM wykonanych przez prowadzących instalacje oraz użytkowników urządzeń emitujących pole elektromagnetyczne przekazywane są wojewódzkim inspektorom ochrony środowiska na podstawie art. 122a ust. 2 ustawy Poś. W 2021 r. zrealizowano 11 772 kontrole dokumentacyjne z pomiarów automonitoringowych w zakresie weryfikacji wyników pomiarów PEM (w tym 11 374 kontrole dotyczące SBTK i 398 kontroli pozostałych obiektów). W porównaniu z rokiem 2020 jest to wzrost o 57%. W toku wykonanych kontroli dokumentacyjnych zakwestionowano 15 wyników, z powodu danych w specyfikacji technicznej miernika użytego do realizacji pomiarów, tj. braku określenia parametrów

²⁷ Instalacje emitujące pola elektromagnetyczne (PEM) - stacje elektroenergetyczne lub napowietrzne linie elektroenergetyczne o napięciu znamionowym nie niższym niż 110 kV, lub instalacje radiokomunikacyjne, radionawigacyjne lub radiolokacyjne, emitujące pola elektromagnetyczne, których równoważna moc promieniowana izotropowo wynosi nie mniej niż 15 W, emitujące pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 30 kHz do 300 GHz.

metrologicznych, w których może pracować miernik (temperatury powietrza i wilgotności względnej). W odpowiedzi udzielonej przez PCA wyjaśniono, iż sprzęt pomiarowy użyty do pomiarów jest zgodny z metodyką referencyjną oraz podlega okresowemu wzorcowaniu.

3.3.24 Kontrole przestrzegania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili łącznie 218 kontroli, w ramach których dokonali weryfikacji przestrzegania przez kontrolowane podmioty warunków, wymogów i obowiązków nałożonych na nie w decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach²⁸. Przeprowadzone kontrole miały na celu weryfikację działalności podmiotów prowadzących przedsięwzięcia (będące na etapie realizacji, eksploatacji oraz likwidacji) w zakresie zgodności z warunkami, wymogami i obowiązkami nałożonymi na dane przedsięwzięcie w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

W związku ze stwierdzonymi naruszeniami podjęto następujące działania:

- wydano 52 zarządzenia pokontrolne,
- wydano 3 decyzje wymierzające administracyjne kary pieniężne,
- skierowano 51 wystąpień do innych organów (m.in. do organów samorządowych, organów Inspekcji Nadzoru Budowlanego, regionalnych dyrektorów ochrony środowiska, Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie),
- wydano 4 decyzje wstrzymujące użytkowanie instalacji.

Najczęstsze naruszenia warunków, wymogów i obowiązków określonych w decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach, stwierdzane przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska dotyczyły:

- braku zastosowania wszystkich wymaganych w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach rozwiązań technicznych i technologicznych, w tym zwłaszcza rozwiązań mających na celu minimalizację oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko,
- niezgodności w zakresie warunków określających zasady realizacji i eksploatacji przedsięwzięcia, ustalone w celu ochrony cennych wartości przyrodniczych, zasobów naturalnych i zabytków oraz ograniczenia uciążliwości dla terenów sąsiednich,
- nieskładania lub nieterminowego składania właściwym organom wyników analizy porealizacyjnej wymaganej dla przedsięwzięcia.

3.3.25 Podmioty nie umieszczone w wykazie marszałka województwa, a podejrzane o prowadzenie demontażu pojazdów

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 217 kontroli podmiotów podejrzanych o nielegalny demontaż pojazdów, podczas których skontrolowano 211 podmiotów. W przypadku 57 kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

²⁸ Inspekcja Ochrony Środowiska jest uprawniona do nakładania kar za naruszenia warunków, wymogów i obowiązków ujętych w decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach, na podstawie przepisów art. 136a ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2021 r. poz. 2373 z późn. zm.).

W wyniku 160 kontroli wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska wykryli naruszenia, w tym w 150 przypadkach potwierdzili podejrzenia o nielegalne zbieranie lub demontaż pojazdów.

W związku ze stwierdzonymi naruszeniami zastosowano następujące działania:

- wydano 90 zarządzeń pokontrolnych,
- udzielono 58 pouczeń,
- nałożono 88 mandatów karnych,
- nałożono 101 kar pieniężnych, w tym:
 - 68 decyzji w sprawie wymierzenia kary pieniężnej za naruszenie przepisów ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji,
 - 31 decyzji w sprawie wymierzenia kary pieniężnej za naruszenie przepisów o odpadach,
 - 1 decyzję w sprawie wymierzenia kary pieniężnej za naruszenie przepisów ustawy o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym,
 - 1 decyzję w sprawie wymierzenia kary pieniężnej za naruszenie przepisów ustawy o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów,
- wydano 24 decyzje dotyczące wstrzymania nielegalnej działalności,
- skierowano 226 wystąpień do innych organów, w tym w szczególności: 77 do burmistrzów/wójtów oraz starostów powiatowych, 29 do Policji, 27 do Urzędów Skarbowych, 26 do Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego,
- skierowano 39 zawiadomień do prokuratury w związku z popełnieniem przestępstwa (w szczególności nielegalny przywóz odpadów w postaci uszkodzonych pojazdów).

3.3.26 Punkty zbierania pojazdów

Wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili w 2021 r. 7 kontroli punktów zbierania pojazdów. W 4 kontrolach wojewódzcy inspektorzy wykryli naruszenia formalne bez istotnego wpływu na środowisko.

W związku ze stwierdzonymi naruszeniami zastosowano następujące działania:

- wydano 3 zarządzenia pokontrolne,
- udzielono 1 pouczenia,
- nałożono 1 mandat karny oraz 1 karę pieniężną za naruszenie przepisów ustawy o odpadach,
- skierowano 1 wystąpienie do innych organów.

3.3.27 Postępowanie z bateriami i akumulatorami oraz zużytymi bateriami i zużytymi akumulatorami

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 71 kontroli podmiotów wpisanych do rejestru-BDO prowadzonego przez marszałków województw, w ramach których skontrolowali: 50 podmiotów wprowadzających baterie lub akumulatory i 21 zakładów przetwarzania zużytych baterii lub zużytych akumulatorów.

Naruszenia wykryto podczas 32% przeprowadzonych kontroli (23), z których tylko 1 przypadek to naruszenie, w wyniku którego mogło nastąpić zagrożenie lub zanieczyszczenie

środowiska dotyczące magazynowania baterii bez zabezpieczenia przed oddziaływaniem czynników atmosferycznych. Pozostałe nieprawidłowości dotyczyły naruszeń formalnych bez istotnego wpływu na środowisko, m.in.: nieskładania lub nieterminowego składania do marszałków województw sprawozdań, nierzetelnego prowadzenia ewidencji, nie zawarcia pisemnej umowy z prowadzącym zakład przetwarzania zużytych baterii lub zużytych akumulatorów, czy nieprowadzenia publicznych kampanii edukacyjnych.

W wyniku stwierdzonych naruszeń zastosowano następujące działania:

- wydano 15 zarządzeń pokontrolnych,
- udzielono 10 pouczeń,
- skierowano 10 wystąpień do innych organów,
- nałożono 8 mandatów karnych,
- skierowano 2 wnioski do sądu o ukaranie.

3.3.28 Składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne

W 2021 r. eksploatowano 384 składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, zlokalizowane na terenie następujących województw: dolnośląskiego (88), kujawsko-pomorskiego (29), lubelskiego (26), lubuskiego (11), łódzkiego (20), małopolskiego (31), mazowieckiego (22), opolskiego (22), podkarpackiego (18), podlaskiego (13), pomorskiego (15), śląskiego (18), świętokrzyskiego (15), warmińsko-mazurskiego (14), wielkopolskiego (18) oraz zachodniopomorskiego (24).

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 227 kontroli ww. składowisk (w tym 116 kontroli planowych oraz 111 kontroli pozaplanowych). W przypadku 138 (61%) kontroli wykazano naruszenia, w tym:

- 100 (72%) kontroli wykazało naruszenia bez istotnego wpływu na środowisko,
- 38 (28%) kontroli wykazało naruszenia mogące spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska.

W trakcie 16 kontroli (7% przeprowadzonych kontroli) stwierdzono naruszenia wymagań zawartych w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 16 lipca 2015 r. w sprawie dopuszczenia odpadów do składowania na składowiskach, w zakresie przekroczenia w składowanych odpadach dopuszczalnych wartości granicznych dla poniższych wskaźników:

- ciepło spalania (wartość graniczna 6MJ/kg s.m.) – w przypadku 5 kontroli,
- ogólny węgiel organiczny (wartość graniczna 5% s.m.) – w przypadku 5 kontroli,
- straty przy prażeniu (wartość graniczna 8% s.m.) – w przypadku 6 kontroli.

Stwierdzono też inne nieprawidłowości dotyczące:

- naruszenia warunków posiadanych decyzji (np. przekroczenie masy odpadów poddanych procesowi unieszkodliwiania lub przetwarzania, przetwarzanie odpadów nieujętych w decyzji),
- eksploatacja składowiska niezgodnie z instrukcją prowadzenia składowiska lub bez decyzji zatwierdzającej instrukcję prowadzenia składowiska,
- braku wymaganej decyzji lub zgłoszenia określającej warunki korzystania ze środowiska (np. pozwolenia wodnoprawnego),
- nieprowadzenia wymaganych badań,
- nieprzedkładania lub nieterminowego przedkładania wyników badań,

- braku instalacji do odgazowania składowiska,
- niewłaściwego nadzoru nad rodzajem przyjmowanych odpadów,
- zanieczyszczenia terenu przylegającego do składowiska rozwiewanymi odpadami,
- braku wizyjnego systemu kontroli terenu składowiska lub prowadzenia go niezgodnie z obowiązującymi przepisami,
- nierzetelnego prowadzenia ewidencji odpadów.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami:

- udzielono 100 pouczeń,
- nałożono 66 mandatów karnych,
- skierowano 10 wniosków do sądów o ukaranie karą grzywny,
- wydano 84 zarządzenia pokontrolne,
- skierowano 81 wystąpień do innych organów administracji rządowej i samorządowej,
- skierowano 1 wniosek do organów ścigania,
- wydano 9 decyzji w sprawie nałożenia kar pieniężnych.

3.3.29 Działalność kontrolna w zakresie gospodarki komunalnymi osadami ściekowymi

Działalność w zakresie gospodarki komunalnymi osadami ściekowymi prowadzona była przez 4 760 podmiotów, w tym: wytwarzających komunalne osady ściekowe (3 512), przyjmujących komunalne osady ściekowe do rolniczego wykorzystania (1 047) oraz przetwarzających komunalne osady ściekowe w procesach innych niż rolnicze wykorzystanie (201).

Podmioty wytwarzające komunalne osady ściekowe

Najwięcej podmiotów wytwarzających komunalne osady ściekowe znajduje się na terenie województw: mazowieckiego (453), lubelskiego (333), małopolskiego (320) i wielkopolskiego (311). W pozostałych województwach liczba podmiotów kształtuje się na poziomie: łódzkie (283), dolnośląskie (238), śląskie (205), podkarpackie (196), podlaskie (187), pomorskie (182), zachodniopomorskie (172), warmińsko-mazurskie (168), lubuskie (136), kujawsko-pomorskie (123), świętokrzyskie (118) i opolskie (87).

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 706 kontroli podmiotów wytwarzających komunalne osady ściekowe (w tym 594 kontrole planowe i 112 kontroli pozaplanowych). W prawie 59% z nich (419 kontroli) stwierdzono naruszenia wymagań ochrony środowiska, z czego 250 kontroli wykazało naruszenia bez istotnego wpływu na środowisko, a 169 kontroli wykazało naruszenia mogące spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami:

- udzielono 388 pouczeń,
- nałożono 184 mandaty karne,
- skierowano 15 wniosków do sądów o ukaranie karą grzywny,
- wydano 302 zarządzenia pokontrolne,
- skierowano 6 wniosków do organów ścigania,
- wydano 17 decyzji w sprawie nałożenia kar pieniężnych,
- wydano 1 decyzję wstrzymującą działalność podmiotu.

Podmioty przyjmujące komunalne osady ściekowe do rolniczego wykorzystania

Działalność w zakresie przyjmowania komunalnych osadów ściekowych do rolniczego wykorzystania prowadzona była przez 1 165 podmiotów.

W podziale na województwa przedstawia się to następująco: łódzkie (242), zachodniopomorskie (118), lubuskie (112), kujawsko-pomorskie (108), wielkopolskie (102), podlaskie (89), śląskie (74), lubelskie (73), świętokrzyskie (60), podkarpackie (53), dolnośląskie (39), opolskie (33), mazowieckie (25), warmińsko-mazurskie (17), pomorskie (14), małopolskie (6).

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 103 kontrole podmiotów przyjmujących komunalne osady ściekowe do rolniczego wykorzystania (w tym 75 kontroli planowych i 28 kontroli pozaplanowych). W przypadku 16 kontroli stwierdzono naruszenia wymagań ochrony środowiska, z czego połowa kontroli (8) wykazała naruszenia, które mogły spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami:

- udzielono 12 pouczeń,
- nałożono 4 mandaty karne,
- wydano 11 zarządzeń pokontrolnych,
- wydano 1 decyzję w sprawie nałożenia kar pieniężnych.

Podmioty przetwarzające komunalne osady ściekowe w procesach innych niż rolnicze wykorzystanie

Działalność w zakresie przetwarzania komunalnych osadów ściekowych w procesach innych niż rolnicze wykorzystanie prowadzona była przez 201 podmiotów.

Najwięcej było ich w województwie dolnośląskim (46). W pozostałych województwach liczba ta wynosiła: w województwie mazowieckim (19), podkarpackim (17), łódzkim i wielkopolskim (po 16), śląskim (14), kujawsko-pomorskim (13), małopolskim (10), lubuskim i pomorskim (po 9), lubelskim i zachodniopomorskim (po 8), warmińsko-mazurskim (7), świętokrzyskim (6), podlaskim (3).

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 82 kontrole podmiotów przetwarzających komunalne osady ściekowe w procesach innych niż rolnicze wykorzystanie (w tym 49 kontroli planowych i 33 kontrole pozaplanowe). W wyniku 29 kontroli stwierdzono naruszenia wymagań ochrony środowiska, w tym:

- 14 (48%) kontroli wykazało naruszenia bez istotnego wpływu na środowisko,
- 15 (52%) kontroli wykazało naruszenia mogące spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami:

- udzielono 19 pouczeń,
- nałożono 12 mandatów karnych,
- wydano 20 zarządzeń pokontrolnych,
- skierowano 2 wnioski do organów ścigania
- wydano 5 decyzji w sprawie nałożenia kar pieniężnych,
- wydano 3 decyzje wstrzymujące działalność.

3.3.30 Działalność kontrolna w zakresie gospodarki odpadami w postaci drewnianych podkładów kolejowych

Działalność w zakresie wytwarzania odpadów w postaci drewnianych podkładów kolejowych prowadzona była przez 157 podmiotów, spośród których najwięcej znajdowało się na terenie województwa śląskiego (81). Rozmieszczenie pozostałych podmiotów na terenie województw przedstawiało się następująco: w zachodniopomorskim (18), w łódzkim (12), lubuskim (10), w mazowieckim (10), w opolskim (6), w lubelskim (5), w dolnośląskim (4), w kujawsko-pomorskim (4), w podkarpackim (4), w warmińsko-mazurskim (2) i w pomorskim (1). W przypadku województwa świętokrzyskiego brak było danych o liczbie ww. podmiotów.

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili łącznie 15 kontroli wytwórców odpadów w postaci drewnianych podkładów kolejowych (w tym 9 kontroli planowych i 6 pozaplanowych). W wyniku 10 z nich ujawniono naruszenia wymagań ochrony środowiska, w tym:

- 7 kontroli z naruszeniami bez istotnego wpływu na środowisko,
- 3 kontrole z naruszeniami, które mogły spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami:

- udzielono 5 pouczeń,
- nałożono 5 mandatów karnych,
- wydano 10 zarządzeń pokontrolnych,
- wydano 3 decyzje w sprawie nałożenia kar pieniężnych.

Zbierający oraz przetwarzający odpady podkładów kolejowych

Działalność w zakresie zbierania odpadów w postaci drewnianych podkładów kolejowych prowadzona była przez 58 podmiotów. Najwięcej z takich podmiotów również znajdowało się w województwie śląskim (23). W pozostałych województwach liczba ta wynosiła: w opolskim (7), w łódzkim (6), w lubuskim (5), w dolnośląskim (4), w lubelskim (3), w małopolskim (3), w podkarpackim (2), w podlaskim (2), w kujawsko-pomorskim (1), w warmińsko-mazurskim (1) i w wielkopolskim (1). W przypadku województwa świętokrzyskiego i zachodniopomorskiego brak było danych o liczbie ww. podmiotów.

Natomiast działalność w zakresie przetwarzania odpadów w postaci drewnianych podkładów kolejowych prowadzona była przez 20 podmiotów, których rozmieszczenie na terenie województw przedstawiało się następująco: w lubuskim (4), w śląskim (4), w pomorskim (3), w świętokrzyskim (3), w dolnośląskim (1), w kujawsko-pomorskim (1), w lubelskim (1), w podkarpackim (1), w podlaskim (1) i w wielkopolskim (1).

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili łącznie 48 kontroli podmiotów prowadzących zbieranie odpadów w postaci drewnianych podkładów kolejowych (w tym 4 kontrole planowe i 44 pozaplanowe). W wyniku 44 kontroli stwierdzono naruszenia wymagań ochrony środowiska, w tym:

- 22 (50%) kontrole z naruszeniami bez istotnego wpływu na środowisko,
- 22 (50%) kontrole z naruszeniami, które mogły spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska.

Wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili również łącznie 11 kontroli podmiotów prowadzących przetwarzanie odpadów w postaci drewnianych

podkładów kolejowych (w tym 5 kontroli planowych i 6 pozaplanowych). W ponad połowie z nich (6) ujawniono naruszenia wymagań ochrony środowiska, w tym:

- 4 (67%) kontrole z naruszeniami bez istotnego wpływu na środowisko,
- 2 (33%) kontrole z naruszeniami, które mogły spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami:

- udzielono 9 pouczeń,
- nałożono 28 mandatów karnych,
- wydano 29 zarządzeń pokontrolnych,
- skierowano 1 wniosek do sądu,
- skierowano 4 wnioski do organów ścigania,
- wydano 16 decyzji w sprawie nałożenia kar pieniężnych,
- wydano 10 decyzji wstrzymujących działalność podmiotów.

3.3.31 Kontrola pozostałych przedsiębiorców objętych przepisami ustawy o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska skontrolowali 89 przedsiębiorców objętych przepisami ustawy o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (poza zakładami przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego), w tym:

- 44 zbierających zużyty sprzęt,
- 37 wprowadzających sprzęt,
- 3 dystrybutorów sprzętu,
- 2 przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie recyklingu,
- 1 prowadzącego punkt serwisowy,
- 1 osobę fizyczną podejrzaną o nielegalny demontaż zużytego sprzętu,
- 1 przedsiębiorcę wprowadzającego i dystrybuującego sprzęt.

Stwierdzono 40 przypadków naruszeń przepisów ochrony środowiska, w tym:

- 30 (80%) naruszeń formalnych bez istotnego wpływu na środowisko,
- 10 (20%) naruszeń, w wyniku których może lub nastąpiło zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska.

Dotyczyły one w większości demontażu lub przetwarzania zużytego sprzętu poza zakładami przetwarzania, w tym magazynowania odpadów zużytego sprzętu niezgodnie z obowiązującymi przepisami – 3 przypadki oraz prowadzenia działalności bez uregulowanego stanu formalno-prawnego w zakresie zbierania odpadów – 3 przypadki. Ponadto, podczas przeprowadzonych kontroli stwierdzono 2 przypadki zbierania niekompletnego zużytego sprzętu przez nieuprawnione podmioty i 2 przypadki magazynowania odpadów niezgodnie z obowiązującymi przepisami.

W związku ze stwierdzonymi naruszeniami podjęto następujące działania:

- wydano 26 zarządzeń pokontrolnych,
- skierowano 25 wystąpień do innych organów, w tym 17 do marszałków województw,
- udzielono 22 pouczeń,
- nałożono 20 mandatów karnych,

- wydano 17 decyzji nakładających administracyjne kary pieniężne.

3.3.32 Kontrole przestrzegania przepisów ustawy o przeciwdziałaniu marnowaniu żywności

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili łącznie 253 kontrole podmiotów w zakresie przestrzegania przepisów ustawy o przeciwdziałaniu marnowaniu żywności, podczas których skontrolowano 222 sprzedawców żywności oraz 31 organizacji pozarządowych.

Naruszenia wykryto podczas 84 przeprowadzonych kontroli, co stanowi 33% wszystkich kontroli (76 kontroli sprzedawców żywności i 8 kontroli organizacji pozarządowych).

Naruszenia wykazane podczas kontroli u sprzedawców żywności dotyczyły:

- naruszeń związanych z opłatą za marnowanie żywności: nieterminowe wniesienie opłaty, wniesienie opłaty w niepełnej wysokości, niewniesienie opłaty, nieprawidłowe ustalenie masy marnowanej żywności, niewyliczenie opłaty za marnowanie żywności, nieprawidłowe ustalenie kwoty opłaty – 43 przypadki,
- naruszeń związanych ze sprawozdaniem o marnowanej żywności: niepoprawne/nierzetelne sporządzenie sprawozdania, niezłożenie sprawozdania, nieterminowe złożenie sprawozdania – 48 przypadków,
- naruszeń związanych z kampaniami edukacyjno-informacyjnymi: przeznaczenie na kampanię więcej niż 20% środków pochodzących z opłaty, przeprowadzanie kampanii bez udziału organizacji pozarządowej, nieprawidłowe wskazanie kosztu poniesionego na kampanię, nieprzeprowadzenie kampanii – 21 przypadków,
- naruszeń związanych z umową dotyczącą nieodpłatnego przekazywania żywności: nieterminowe zawarcie umowy, niezawarcie umowy, nieumieszczenie w umowie wymaganych ustawą postanowień – 23 przypadki,
- niezamieszczenia informacji o wysokości należnej opłaty lub wartości żywności przekazanej organizacjom pozarządowym w sprawozdaniu finansowym oraz na stronie internetowej – 21 przypadków.

Podczas wykonywania kontroli u sprzedawców żywności wykryto 7 naruszeń ustawy o odpadach dotyczących nieprowadzenia ewidencji odpadów, nierzetelnego prowadzenia ewidencji odpadów, niewłaściwej klasyfikacji odpadów oraz nieprowadzenia KEO i KPO.

Naruszenia wykazane podczas kontroli u organizacji pozarządowych dotyczyły nieterminowego złożenia lub nierzetelnego sporządzenia sprawozdania o sposobie zagospodarowania otrzymanej żywności – 8 przypadków.

W wyniku stwierdzonych naruszeń zastosowano następujące działania:

- wydano 71 zarządzeń pokontrolnych,
- udzielono 7 pouczeń,
- nałożono 2 grzywny,
- skierowano 2 wnioski do sądu o ukaranie,
- skierowano 1 wystąpienie do kontrolowanego podmiotu,
- skierowano 10 wystąpień do innych organów (1 do WIOŚ, 1 do GIOŚ oraz 8 do WFOŚiGW),
- wydano 5 decyzji odstępujących od wymierzenia kary pieniężnej,
- wymierzono 11 administracyjnych kar pieniężnych.

3.3.33 Kontrole w zakresie zagospodarowania odpadów zawierających azbest

W 2021 r. odnotowano w kraju 96 podmiotów gospodarujących odpadami zawierającymi azbest, w tym 70 podmiotów prowadzących zbieranie tych odpadów i 26 podmiotów prowadzących ich unieszkodliwianie.

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili łącznie 25 kontrole podmiotów gospodarujących odpadami zawierającymi azbest, w tym 9 kontrole podmiotów prowadzących zbieranie oraz 16 kontrole podmiotów prowadzących unieszkodliwianie. Naruszenia zostały stwierdzone w trakcie 10 kontroli, w tym:

- 4 (40%) kontrole z naruszeniami bez istotnego zagrożenia lub zanieczyszczenia środowiska,
- 6 (60%) kontrole z naruszeniami, które mogą spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska.

W związku ze stwierdzonymi naruszeniami:

- udzielono 6 pouczeń,
- nałożono 5 mandatów karnych,
- wydano 8 zarządzeń pokontrolnych,
- skierowano 1 wniosek do sądu,
- wymierzono 2 decyzje w sprawie nałożenia kar pieniężnych,
- skierowano 1 wystąpienie do innych organów.

W 2021 r. na terenie kraju eksploatowano 30 składowisk odpadów zawierających azbest, zlokalizowanych na terenie 15 województw: śląskiego (5), pomorskiego (4), łódzkiego (3), kujawsko-pomorskiego (2), lubelskiego (2), małopolskiego (2), podlaskiego (2), warmińsko-mazurskiego (2), zachodniopomorskiego (2), dolnośląskiego (1), mazowieckiego (1), świętokrzyskiego (1), lubuskiego (1), podkarpackiego (1), wielkopolskiego (1).

W 2021 r. stwierdzono 46 przypadków gospodarowania odpadami zawierającymi azbest niezgodnie z przepisami, w tym m.in.:

- porzucenia i zakopywania odpadów,
- magazynowania odpadów w miejscu do tego nieprzeznaczonym,
- składowania odpadów niebezpiecznych z naruszeniem warunków pozwolenia zintegrowanego i decyzji zatwierdzającej instrukcję prowadzenia składowiska,
- niewłaściwego zabezpieczenia odpadów zawierających azbest podczas ich tymczasowego magazynowania,
- nielegalnego kruszenia gruzu zawierającego wyroby z azbestu.

W związku ze stwierdzonymi naruszeniami:

- udzielono 1 pouczenia,
- nałożono 2 mandaty karne,
- wydano 8 zarządzeń pokontrolnych,
- skierowano 25 wystąpień do innych organów,
- wymierzono 2 decyzje w sprawie nałożenia kar pieniężnych.

3.3.34 Kontrole w zakresie gospodarki odpadami medycznymi i weterynaryjnymi

W 2021 r. w kraju były zarejestrowane 3 523 podmioty gospodarujące odpadami medycznymi i weterynaryjnymi.

Wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili łącznie 206 kontroli podmiotów gospodarujących odpadami medycznymi i weterynaryjnymi, w tym 116 kontroli planowych i 90 kontroli pozaplanowych.

Naruszenia stwierdzono w trakcie 82 kontroli, w tym:

- 70 (85%) kontroli z naruszeniami bez istotnego zagrożenia lub zanieczyszczenia środowiska,
- 12 (15%) kontroli z naruszeniami, które mogą spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami:

- udzielono 38 pouczeń,
- nałożono 17 mandatów karnych,
- wydano 69 zarządzeń pokontrolnych,
- skierowano 2 wnioski do organów ścigania,
- skierowano 32 wystąpienia do innych organów,
- wymierzono 2 decyzje w sprawie nałożenia kar pieniężnych.

3.4. Inne działania

3.4.1 Skargi i wnioski o podjęcie interwencji

Organy Inspekcji Ochrony Środowiska w 2021 r. rozpatrzyły łącznie 635 skarg:

- Główny Inspektor Ochrony Środowiska rozpatrzył 514 skarg, w tym:
 - 464 we własnym zakresie,
 - 50 przekazał zgodnie z właściwością.
- Wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska rozpatrzyli 121 skarg, w tym:
 - 25 we własnym zakresie,
 - 96 przekazali zgodnie z właściwością.

Wśród 514 skarg rozpatrzonych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska w 2021 r. było: 391 skarg na działalność wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska, 18 skarg na nienależyte wykonanie zadań kontrolnych przez pracowników wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska, 64 skargi na sposób rozpatrzenia lub nierozpatrzenie w terminie przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska skarg na działalność wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska oraz 41 skarg na działalność organów ochrony środowiska lub organów innych inspekcji niż Inspekcja Ochrony Środowiska.

Zarzuty podnoszone przez skarżących na działalność wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska w 67,2% skarg (223) nie potwierdziły się. 29 skarg (8,7%) zostało uznane za zasadne, zaś sposób załatwienia 80 skarg (24,1%) zakwalifikowano jako inny, tj. nie dający się jednoznacznie zdefiniować jako pozytywny ani negatywny. W przypadkach uznania zarzutów skarżących za zasadne Główny Inspektor Ochrony Środowiska skierował stosowne wystąpienia do wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska o podjęcie działań zapobiegawczych w celu uniknięcia podobnych nieprawidłowości w przyszłości lub przedstawił wytyczne z przeglądu przeprowadzonych czynności kontrolnych do uwzględnienia

w ramach kolejnych kontroli podmiotu korzystającego ze środowiska. 57 skarg przyjęto do wiadomości do akt sprawy ze względu na ponowienie przez skarżących skargi uznanej poprzednio przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska za bezzasadną, bez wskazania nowych okoliczności sprawy. Dodatkowo zgodnie z właściwością przekazano 2 skargi dotyczące czynności kontrolnych wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska do rozpatrzenia w toku postępowania administracyjnego prowadzonego przez organ ochrony środowiska, w ramach którego przedmiotowe czynności były wykonywane.

W 2021 r. organy Inspekcji Ochrony Środowiska rozpatrzyły łącznie 16 361 wniosków o podjęcie interwencji:

- Główny Inspektor Ochrony Środowiska rozpatrzył 2 337 wniosków, w tym:
 - 465 we własnym zakresie,
 - 1 872 przekazał zgodnie z właściwością,
- Wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska rozpatrzyli 14 024 wnioski, w tym:
 - 9 772 we własnym zakresie,
 - 4 252 przekazali zgodnie z właściwością.

Rozpatrywane sprawy dotyczyły: gospodarki odpadami (5 961), ochrony powietrza (3 433), ochrony wód i gospodarki ściekowej (2 743), ochrony przed hałasem (2 386), ochrony przyrody (429), stosunków wodnych i podtapiania gruntów (139), ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym niejonizującym (105), spraw pracowniczych (36), działalności inwestycyjnej i eksploatacji urządzeń wodnych (31), spraw związanych z ochroną warstwy ozonowej i emisją gazów cieplarnianych (25), spraw mieszkaniowych (23), stosowania prawa górniczego i geologicznego (20), spraw leśnictwa (18), spraw związanych z beczynnością/przewlekłością w procedowaniu spraw przez jednostki podległe/nadzorowane (16), spraw związanych z ropą, paliwami transportowymi i paliwami i biopaliwami ciekłymi (16) oraz innych (1 615).

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 7 097 kontroli interwencyjnych, w wyniku których:

- wydano 2 012 zarządzeń pokontrolnych,
- nałożono 1 497 mandatów karnych,
- skierowano wnioski do:
 - organów administracji samorządowej - 1 477,
 - organów administracji rządowej - 915,
 - organów ścigania - 272,
 - sądów powszechnych - 266,
- wszczęto 1 294 postępowania administracyjne,
- wydano 349 decyzji nakładających zobowiązania niepieniężne.

3.4.2 Interpelacje i zapytania parlamentarzystów

W 2021 r. parlamentarzyści zwracali się do organów Inspekcji Ochrony Środowiska w sprawach z zakresu ochrony środowiska dotyczących m.in. eksploatacji i rekultywacji składowisk odpadów, instalacji do przetwarzania i unieszkodliwiania odpadów, nielegalnego magazynowania odpadów, rekultywacji wyrobisk pokopalnianych, emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza w wyniku eksploatacji instalacji, uciążliwości zapachowej

powodowanej funkcjonowaniem ferm lub zakładów gospodarki odpadami, zanieczyszczenia wód w wyniku odprowadzania nieoczyszczonych ścieków lub niewłaściwego postępowania z nawozami naturalnymi, planowanych lub będących w trakcie realizacji inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko, prowadzonego monitoringu jakości powietrza oraz wód, materiałów niebezpiecznych zatopionych w Bałtyku, transgranicznego przemieszczania odpadów oraz wycinki drzew.

Główny Inspektor Ochrony Środowiska udzielił odpowiedzi na 24 interwencje parlamentarzystów oraz przygotował i przekazał do Ministerstwa Klimatu i Środowiska 83 projekty odpowiedzi w zakresie swoich kompetencji w sprawach zgłaszanych przez parlamentarzystów do Ministra Klimatu i Środowiska. Dodatkowo, przeprowadzono postępowania wyjaśniające wobec 5 spraw zgłoszonych przez parlamentarzystów do Ministra Klimatu i Środowiska lub właściwego wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, przekazanych do wiadomości Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska udzielili odpowiedzi na 55 interwencji parlamentarzystów.

3.4.3 Rejestry prowadzone przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

Rejestr zakładów, których działalność może być przyczyną wystąpienia poważnej awarii, w tym zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii i o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii

W rejestrze²⁹ gromadzone są dane na temat zakładów o dużym oraz zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej, jak również zakładów, na terenie których występują substancje niebezpieczne w ilościach co najmniej 5% ilości, która kwalifikuje zakład do grupy zakładów o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej³⁰. W rejestrze znajdują się dane dotyczące: lokalizacji zakładów, profilu działalności, rodzaju i ilości substancji niebezpiecznych oraz informacje na temat kontroli przeprowadzonych przez wojewódzkich inspektorów.

Według stanu na 31 grudnia 2021 r. w rejestrze znajdowały się 1 204 zakłady, w tym 200 ZDR, 277 ZZR oraz 727 zakładów należących do grupy pozostałych potencjalnych sprawców poważnych awarii.

Rejestr poważnych awarii

W rejestrze³¹ gromadzone są dane na temat rozpoznawanych przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska poważnych awarii oraz zdarzeń o znamionach poważnych awarii, w tym dane dotyczące miejsca i daty zdarzenia, substancji niebezpiecznych biorących udział w zdarzeniu, skutków zdarzenia oraz działań podjętych w celu ograniczenia bądź likwidacji jego skutków.

W 2021 r. zarejestrowano w nim 43 zdarzenia, w tym 5 poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, tj. spełniające kryteria

²⁹ art. 29 pkt 4 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. 2021 r. poz. 1070).

³⁰ rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz. U. z 2016 r. poz. 138).

³¹ art. 31 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska.

z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska³².

Krajowy Rejestr Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń (PRTR)

Rejestr obejmuje dane dotyczące zakładów określonych w art. 236b ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, tj. prowadzących co najmniej jedną z działalności wymienionych w załączniku I do rozporządzenia (WE) Nr 166/2006. Gromadzone dane obejmują, oprócz danych identyfikacyjnych wszystkich zakładów, dane dotyczące uwolnień i transferów zanieczyszczeń i odpadów w przypadku zakładów, które objęte są obowiązkiem sprawozdawczym, tj. przekroczyły wartości progowe określone w załączniku II i art. 5 rozporządzenia (WE) Nr 166/2006 dla uwolnień i transferów zanieczyszczeń i odpadów. W 2021 r. rejestr obejmował 3 771 zakładów.

4. Wybrane sankcje i działania pokontrolne

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska po stwierdzeniu naruszeń wymagań ochrony środowiska oraz na podstawie ustaleń kontroli:

- nakładali grzywny w drodze mandatu karnego lub pouczali za wykroczenia dotyczące naruszenia przepisów ochrony środowiska,
- wydawali zarządzenia pokontrolne zobowiązujące do usunięcia stwierdzonych naruszeń,
- wymierzali administracyjne kary pieniężne za naruszenia warunków emisyjnych określonych w pozwoleniach: za przekroczenie dopuszczalnej ilości gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza, za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu, za przekroczenie warunków poboru wody, za przekroczenia warunków dotyczących wprowadzania ścieków do wód oraz do ziemi,
- wymierzali kary pieniężne za inne działania niezgodne z przepisami: międzynarodowego przemieszczania odpadów, ustawy o odpadach, ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, ustawy o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym, ustawy o bateriach i akumulatorach, ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji, ustawy o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych, ustawy o przeciwdziałaniu marnowaniu żywności, ustawy Prawo ochrony środowiska w zakresie PRTR oraz programów ochrony powietrza,
- ustalali koszty kontroli, na podstawie których stwierdzono naruszenia wymagań ochrony środowiska,
- kierowali wystąpienia do organów administracji rządowej i samorządowej o podjęcie działań pozostających w kompetencji tych organów,
- wydawali decyzje wstrzymujące działalność powodującą naruszenie wymagań ochrony środowiska lub użytkowanie instalacji albo decyzje ustalające terminy usunięcia naruszeń,
- kierowali wystąpienia do organów ścigania w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa lub wykroczenia.

³² Dz. U. 2021 r., poz. 1555.

Ponadto, w ramach działalności pokontrolnej wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska prowadzili postępowania egzekucyjne mające doprowadzić do wykonania obowiązków wynikających z mocy prawa lub z decyzji administracyjnych. Wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska w czasie kontroli udzielali też instruktażu, szczególnie w przypadku nowych obowiązków nałożonych na podmioty.

Szczegółowe informacje o tych działaniach zawarte są w rozdziale drugim, opisującym wyniki kontroli i stwierdzone naruszenia w zakładach poszczególnych kategorii ryzyka. W niniejszym podrozdziale przedstawiono zbiorcze informacje o poszczególnych rodzajach sankcji i działań pokontrolnych.

W związku z naruszeniami wymagań ochrony środowiska stwierdzonymi w wyniku przeprowadzonych kontroli wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska zastosowali 25 731 sankcji i działań pokontrolnych.

Najczęściej stosowanym działaniem pokontrolnym były zarządzenia pokontrolne (5 750), które stanowiły 22,3% wszystkich działań pokontrolnych. Pozostałe sankcje i działania pokontrolne liczbowo przedstawiają się jak poniżej: wystąpienia do innych organów (4 864), pouczenia (4 673), decyzje administracyjne o charakterze pieniężnym (3 450), mandaty karne (3 050), postanowienia (2 905), wnioski do sądów powszechnych (415), inne decyzje³³ (363), wnioski do organów ścigania (261).

Tabela 6. Wybrane sankcje i działania pokontrolne

Województwo	Liczba podmiotów w ewidencji wioś	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba udzielonych pouczeń	Liczba nałożonych mandatów karnych	Liczba postanowień ³⁴	Liczba wydanych zarządzeń pokontrolnych	Liczba wniosków skierowanych do			Liczba wydanych decyzji ostatecznych o charakterze pieniężnym
							organów ścigania	sądów powszechnych	administracji publicznej i policji ³⁵	
Dolnośląskie	11 056	3 083	217	49	123	212	13	6	394	195
Kujawsko-pomorskie	7 979	1 802	215	149	222	191	20	25	437	236
Lubelskie	8 455	2 862	419	199	105	532	2	1	119	146
Lubuskie	6 786	2 256	313	322	83	487	5	0	99	248
Łódzkie	11 308	3 869	250	127	158	355	35	44	401	255

³³ m.in. decyzje wstrzymujące działalność, decyzje wstrzymujące użytkowanie instalacji.

³⁴ Liczba wszystkich postanowień ostatecznych, wydanych przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska w okresie sprawozdawczym, np. w sprawie uznania albo odmowy uznania przedmiotu lub substancji za produkt uboczny (art. 11 ust. 4 ustawy o odpadach), w przedmiocie spełnienia wymagań określonych w przepisach ochrony środowiska (art. 41a ust. 3 ustawy o odpadach), w sprawie wydania przez Komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej decyzji zatwierdzającej lub odmawiającej zatwierdzenia raportu o bezpieczeństwie lub zmianie raportu o bezpieczeństwie (art. 264 ustawy Prawo ochrony środowiska).

³⁵ Dotyczy wystąpień do policji w trybie art. 10a oraz art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska w celu udzielenia pomocy niezbędnej do przeprowadzenia kontroli lub udzielenia informacji, udostępnienia dokumentów i danych związanych z ochroną środowiska.

Małopolskie	14 599	4 018	397	211	244	520	13	14	272	216
Mazowieckie	23 487	3 808	275	182	374	536	18	14	380	350
Opolskie	4 453	1 007	85	85	102	142	9	22	236	83
Podkarpackie	10 044	3 231	232	186	148	406	9	1	264	277
Podlaskie	8 579	2 086	259	111	62	341	5	1	193	106
Pomorskie	7 934	2 193	153	172	170	154	23	12	211	215
Śląskie	9 939	3 164	619	276	272	470	30	39	458	180
Świętokrzyskie	3 561	1 115	191	154	140	217	18	4	289	109
Warmińsko-mazurskie	6 638	2 088	437	243	79	420	3	11	320	177
Wielkopolskie	14 344	2 957	430	516	376	649	57	221	708	539
Zachodniopomorskie	6 239	1 229	181	68	247	118	1	0	83	118
Polska	155 401	40 768	4 673	3 050	2 905	5 750	261	415	4 864	3 450

4.1 Wnioski do organów ścigania

Po kontrolach przeprowadzonych w 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska, w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa, skierowali 250³⁶ wniosków do organów ścigania. W 64 przypadkach prokuratorzy umorzyli śledztwo, w 19 odmówili wszczęcia postępowania, a w 25 przypadkach skierowali sprawę do sądów. W 2021 r. zapadły 3 wyroki, w których orzeczono winę.

Podobnie jak w latach poprzednich, jako przyczyny umorzenia spraw przez prokuratorów należy wskazać:

- brak danych dostatecznie uzasadniających popełnienie przestępstwa,
- brak znamion czynu zabronionego w przypadku udaremnienia przeprowadzenia kontroli,
- niewystarczający materiał na udowodnienie poświadczenia nieprawdy i fałszowania dokumentacji w postaci ewidencji odpadów medycznych,
- niewykrycie sprawców czynu zabronionego,
- brak znamion czynu zabronionego w zakresie składowania odpadów oraz ich usuwania, z uwagi na brak dowodów dokonania tego w sposób mogący zagrażać życiu lub zdrowiu człowieka lub spowodować istotne obniżenie jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi.

³⁶ W tabeli 6 Wybrane sankcje i działania pokontrolne liczba wniosków skierowanych do organów wynosi 261. Różnica wynika z faktu, że 11 wniosków wystawionych w 2021 r. dotyczyło kontroli wykonanych w latach poprzednich.

4.2 Wymierzanie kar i opłat/opłat podwyższonych

4.2.1 Wydane decyzje o karach i opłatach/opłatach podwyższonych

Tabela 7. Wydane decyzje ogółem³⁷

Kary za przekroczenia ustalonych warunków korzystania ze środowiska, w tym:	Liczba wydanych decyzji
nieprzestrzeganie przepisów ustawy o odpadach ^{38 39}	1 + 844 = 845
nieprzestrzeganie przepisów w zakresie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach	502
nieprzestrzeganie przepisów o substancjach zubożających warstwę ozonową oraz o niektórych fluorowych gazach cieplarnianych ^{40 41}	396 + 4 = 400
wprowadzanie do wód lub do ziemi ścieków	322
przekroczenie dopuszczalnego poziomu emisji hałasu	256
przekroczenie dopuszczalnej ilości gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza	112
nieprzestrzeganie przepisów w zakresie recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji	84
nieprzestrzeganie przepisów w zakresie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego ^{42 43}	3 + 34 = 37
nieprzestrzeganie przepisów w zakresie międzynarodowego przemieszczania odpadów	22
uniemożliwianie lub utrudnianie organowi Inspekcji Ochrony Środowiska przeprowadzanie kontroli	20
przekroczenie ustalonych warunków poboru wody	13
nieprzestrzeganie przepisów z zakresu gospodarki opakowaniami i odpadami opakowaniowymi	11
składowanie lub magazynowanie odpadów	9
nieprzestrzeganie przepisów w zakresie przygotowania i realizacji programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych	8
nieterminowe przedkładanie sprawozdania lub niezapewnienie jakości przekazywanych danych – PRTR	8
nieprzestrzeganie przepisów o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko	7

³⁷ Na wydane decyzje ogółem składają się: decyzje dot. kar bieżących, decyzje dot. kar i opłat/opłat podwyższonych za okres trwania naruszenia, decyzje dot. kar i opłat podwyższonych rozliczonych w związku z terminową realizacją przedsięwzięcia, które skutkowało usunięciem przyczyny ponoszenia kar, decyzje dot. kar i opłat podwyższonych wymierzonych w związku z niezrealizowaniem przedsięwzięcia w terminie lub nieusunięciem przyczyn wymierzenia odroczonej kary lub opłaty podwyższonej, decyzje dot. kar i opłat/opłat podwyższonych odroczone w trybie art. 317 ustawy Prawo ochrony środowiska lub na podstawie innych ustaw, decyzje dot. kar zawieszonych na podstawie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, decyzje w sprawie umorzenia kar i opłat/opłat podwyższonych, decyzje dot. kar i opłat/opłat podwyższonych rozłożonych na raty w trybie ustawy Ordynacja podatkowa, decyzje dot. kosztów ponoszonych w związku z prowadzeniem kontroli.

³⁸ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach – 1 decyzja.

³⁹ Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach – 844 decyzje.

⁴⁰ Ustawa z dnia 15 maja 2015 r. o substancjach zubożających warstwę ozonową oraz o niektórych fluorowych gazach cieplarnianych – 396 decyzji.

⁴¹ Ustawa z dnia 12 lipca 2017 r. o zmianie ustawy o substancjach zubożających warstwę ozonową oraz o niektórych fluorowych gazach cieplarnianych oraz niektórych innych ustaw – 4 decyzje.

⁴² Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym – 3 decyzje.

⁴³ Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym – 34 decyzje.

koszty szacowania wielkości emisji z instalacji albo z operacji lotniczej	5
nieprzestrzeganie przepisów o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych	4
nieprzestrzeganie ustawy o bateriach i akumulatorach	3
nieprzestrzeganie przepisów ustawy o przeciwdziałaniu marnowaniu żywności	3
koszty za wykonanie pomiarów wynikających z ustawy o systemie oceny zgodności	2
nieprzestrzeganie przepisów ustawy o lasach	1
Kary – ogółem	2 674
Oplaty/opłaty podwyższone za przekroczenia ustalonych warunków korzystania ze środowiska, w tym:	Liczba wydanych decyzji
wprowadzanie do wód lub do ziemi ścieków nieodpowiadających wymaganym warunkom	510
nieprzestrzeganie przepisów ustawy w zakresie ochrony wód przed zanieczyszczeniami azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych	145
przekroczenie ustalonych warunków poboru wody	121
Oplaty/opłaty podwyższone – ogółem	776
Razem	3 450

Na 3 450 decyzji o karach i opłatach/opłatach podwyższonych w 2021 r. najwięcej – 845 (24,5%) wymierzono za nieprzestrzeganie przepisów ustawy o odpadach, najmniej – 1 za nieprzestrzeganie przepisów ustawy o lasach.

Liczba wydanych decyzji ostatecznych za przekroczenia ustalonych warunków korzystania ze środowiska w 2021 r. (3 450) wzrosła o 438 w porównaniu do 2020 roku.

4.2.2 Kary bieżące

Tabela 8. Kary bieżące

Kary za przekroczenia ustalonych warunków korzystania ze środowiska, w tym za :	Liczba wydanych decyzji
przekroczenie dopuszczalnego poziomu emisji hałasu	85
przekroczenie dopuszczalnej ilości gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza	22
składowanie lub magazynowanie odpadów	2
Kary – ogółem	109

Na 109 decyzji dotyczących kar bieżących - 85 (78%) wydano za przekroczenie dopuszczalnego poziomu emisji hałasu, a tylko 2 decyzje za składowanie lub magazynowanie odpadów. Liczba wydanych decyzji dotyczących kar bieżących w porównaniu do 2020 r. spadła o 32.

4.2.3 Kary za okres trwania naruszenia, kary za inne naruszenia oraz opłaty/opłaty podwyższone

Tabela 9. Kary za okres trwania naruszenia, kary za inne naruszenia oraz opłaty/opłaty podwyższone⁴⁴

Kary za przekroczenia ustalonych warunków korzystania ze środowiska za:	Liczba wydanych decyzji	Kwota [zł]
nieprzestrzeganie przepisów ustawy o odpadach ^{45 46}	1 + 803	10 000 zł + 16 534 321 zł = 16 544 321 zł
nieprzestrzeganie przepisów o substancjach zubożających warstwę ozonową oraz o niektórych fluorowych gazach cieplarnianych ^{47 48}	385 + 4	971 700 zł + 2 400 zł = 974 100 zł
nieprzestrzeganie przepisów w zakresie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach	244	3 301 765,29 zł
wprowadzanie do wód lub do ziemi ścieków	127	10 924 693,00 zł
przekroczenie dopuszczalnego poziomu emisji hałasu	88	1 263 063,00 zł
nieprzestrzeganie przepisów w zakresie recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji	76	1 681 000,00 zł
przekroczenie dopuszczalnej ilości gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza	43	14 780 498,00 zł
nieprzestrzeganie przepisów w zakresie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego ^{49 50}	3 + 33	21 000 zł + 487 500 zł = 508 500 zł
uniemożliwianie lub utrudnianie organowi Inspekcji Ochrony Środowiska przeprowadzanie kontroli	20	280 000,00 zł

⁴⁴ Kara za okres trwania naruszenia - wojewódzki inspektor ochrony środowiska na podstawie ostatecznych decyzji określających wymiar kary biegnącej ustala decyzją karę pieniężną za okres do ustania przekroczenia lub naruszenia lub do końca roku kalendarzowego, w którym stwierdzono naruszenie art. 302 ustawy Prawo ochrony środowiska. Ponadto, w przypadku stwierdzenia przekroczenia warunków korzystania ze środowiska na podstawie pomiarów prowadzonych przez podmiot korzystający ze środowiska wojewódzki inspektor ochrony środowiska wymierza karę za rok kalendarzowy, którego dotyczą pomiary zgodnie z art. 305 ust. 4 ustawy Prawo ochrony środowiska.

⁴⁵ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach – 1 decyzja na kwotę 10 000 zł.

⁴⁶ Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach – 803 decyzje na kwotę 16 534 321 zł.

⁴⁷ Ustawa z dnia 15 maja 2015 r. o substancjach zubożających warstwę ozonową oraz o niektórych fluorowanych gazach cieplarnianych – 385 decyzji na kwotę 971 700 zł.

⁴⁸ Ustawa z dnia 12 lipca 2017 r. o zmianie ustawy o substancjach zubożających warstwę ozonową oraz o niektórych fluorowanych gazach cieplarnianych oraz niektórych innych ustaw – 4 decyzje na kwotę 2 400,00 zł.

⁴⁹ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym – 3 decyzji na kwotę 21 000,00 zł.

⁵⁰ Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym – 33 decyzje na kwotę 487 500,00 zł.

nieprzestrzeganie przepisów w zakresie międzynarodowego przemieszczania odpadów	19	930 000,00 zł
przekroczenie ustalonych warunków poboru wody	12	411 833,00 zł
nieprzestrzeganie przepisów z zakresu gospodarki opakowaniami i odpadami opakowaniowymi	10	130 000,00 zł
nieprzestrzeganie przepisów w zakresie przygotowania i realizacji programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych	8	140 000,00 zł
nieterminowe przedkładanie sprawozdania lub niezapewnienie jakości przekazywanych danych – PRTR	8	250 000,00 zł
nieprzestrzeganie przepisów o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko	7	43 000,00 zł
składowanie lub magazynowanie odpadów	4	5 086 704,00 zł
nieprzestrzeganie przepisów o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych	4	20 749 318,00 zł
nieprzestrzeganie ustawy o bateriach i akumulatorach	3	28 000,00 zł
nieprzestrzeganie przepisów ustawy o przeciwdziałaniu marnowaniu żywności	3	1 500,00 zł
nieprzestrzeganie przepisów ustawy o lasach	1	5 000,00 zł
Kary – ogółem	1 906	78 033 295,29 zł
Oplaty/opłaty podwyższone za przekroczenia ustalonych warunków korzystania ze środowiska, w tym:	Liczba wydanych decyzji	Kwota [zł]
wprowadzanie do wód lub do ziemi ścieków nieodpowiadających wymaganym warunkom	372	18 955 679,78 zł
nieprzestrzeganie przepisów ustawy w zakresie ochrony wód przed zanieczyszczeniami azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych	144	117 288,53 zł
przekroczenie ustalonych warunków poboru wody	95	924 188,00 zł
Oplaty/opłaty podwyższone – ogółem	611	19 997 156,31 zł
Razem	2 517	98 030 451,60 zł

Na 2 517 decyzji o karach i opłatach/opłatach podwyższonych najwięcej - 804 nałożono za nieprzestrzeganie przepisów ustawy o odpadach. Najwyższe kary wymierzono za nieprzestrzeganie przepisów o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych - 20 749 318,00 zł. Opłaty i opłaty podwyższone wymierzono na łączną kwotę 19 997 156,31 zł.

W 2021 r. wydano o 303 decyzje o karach i opłatach/opłatach podwyższonych więcej niż w roku poprzednim. Łączna kwota wymierzonych kar i opłat/opłat podwyższonych także była wyższa, wzrosła o 14,6 mln zł (z 83,4 mln zł do 98,0 mln zł), czyli o 17,5 %.

4.2.4 Kary i opłaty podwyższone odroczone, zawieszony, umorzony lub rozłożony na raty

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska wydali 545 decyzji odraczających, zawieszających, umarzających lub rozkładających kary na raty na kwotę 42 337 531,95 zł. Decyzje odraczające wydane w 2021 r. dotyczyły kar pieniężnych wymierzonych w 2020 r. oraz w latach ubiegłych.

Tabela 10. Kary i opłaty/opłaty podwyższone odroczone w trybie art. 317 ustawy Poś

Kary za przekroczenia ustalonych warunków korzystania ze środowiska za:	Liczba wydanych decyzji	Kwota [zł]
wprowadzanie do wód lub ziemi ścieków nieodpowiadających wymaganym warunkom	56	7 714 567,00 zł
przekroczenie dopuszczalnego poziomu emisji hałasu	21	321 524,00 zł
przekroczenie dopuszczalnej ilości gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza	17	7 185 226,00 zł
nieprzestrzeganie przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach	2	18 221,00 zł
przekroczenie ustalonych warunków poboru wody	1	18 544,00 zł
Kary – ogółem	97	15 258 082,00 zł
Oplaty/opłaty podwyższone za przekroczenia ustalonych warunków korzystania ze środowiska, w tym:	Liczba wydanych decyzji	Kwota [zł]
wprowadzanie do wód lub do ziemi ścieków nieodpowiadających wymaganym warunkom	97	13 782 058,00 zł
przekroczenie ustalonych warunków poboru wody	19	468 704,00 zł
Oplaty/opłaty podwyższone – ogółem	116	14 250 762,00 zł
Razem	213	29 508 844,00 zł

Na 97 decyzji odraczających termin płatności kary na podstawie art. 317 ustawy Poś, najczęściej (58%) decyzji dotyczyło wprowadzania do wód lub ziemi ścieków nieodpowiadających wymaganym warunkom. W przypadku opłat podwyższonych było podobnie, 97 decyzji odraczających (84%) dotyczyło wprowadzania do wód lub ziemi ścieków nieodpowiadających wymaganym warunkom.

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska wydali 79 decyzji zawieszających wymiar kary na podstawie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach na kwotę 1 678 900,40 zł.

Wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska w 2021 r. umorzyli 180 kar na łączną kwotę 9 204 049,80 zł oraz wydali 73 decyzje o rozłożeniu kary na raty na łączną kwotę 1 945 737,75 zł, w trybie ustawy Ordynacja podatkowa.

4.2.5 Kary i opłaty podwyższone rozliczone w związku z terminową realizacją przedsięwzięcia, które usunęło przyczynę wymierzenia kar oraz kary i opłaty podwyższone wymierzone w związku z niezrealizowaniem przedsięwzięcia w terminie lub nieusunięciem przyczyn wymierzenia odroczonej kary lub opłaty podwyższonej

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska wydali 169 decyzji w związku z terminową realizacją przedsięwzięć, które usunęły przyczyny wymierzenia kar bądź opłat podwyższonych oraz 27 decyzji wymierzających kary i opłaty podwyższone w związku z niezrealizowaniem przedsięwzięcia w terminie lub nieusunięciem przyczyn wymierzenia odroczonej kary lub opłaty podwyższonej.

4.2.6 Decyzje ustalające koszty ponoszone w związku z prowadzeniem kontroli przestrzegania wymagań ochrony środowiska

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska wydali 59 decyzji ustalających wysokość kosztów za pobieranie próbek oraz wykonywanie pomiarów i analiz, na podstawie których stwierdzono naruszenie wymagań ochrony środowiska na łączną kwotę 131 750,98 zł.

W porównaniu z 2020 r. liczba decyzji ustalających wysokość kosztów za pobieranie próbek oraz wykonywanie pomiarów i analiz zmniejszyła się o 8.

4.2.7 Stan zadłużenia z tytułu nieściągniętych kar

Kwota niewyegzekwowanych należności na koniec 2021 r. wyniosła ponad 201,1 mln zł, w tym ponad 43,3 mln zł dotyczyło kar niewyegzekwowanych w okresie sprawozdawczym.

Tabela 11. Stan zadłużenia z tytułu nieściągniętych kar

Kary niewyegzekwowane za:	Ogółem		W okresie sprawozdawczym	
	Liczba decyzji	Kwota niewyegzekwowanych należności [zł]	Liczba decyzji	Kwota niewyegzekwowanych należności [zł]
nieprzestrzeganie przepisów ustawy o odpadach ^{51 52}	155 + 1 055	1 515 693,47 zł + 33 925 624,08 zł = 35 441 317,55 zł	1 + 215	10 000,00 zł + 13 262 627,72 zł = 13 272 627,72 zł
nieprzestrzeganie przepisów w zakresie recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji	230	4 689 250,35 zł	59	1 515 810,93 zł
wprowadzanie do wód lub do ziemi ścieków	112	26 565 111,67 zł	36	5 460 056,00 zł
nieprzestrzeganie przepisów w zakresie międzynarodowego przemieszczania odpadów	90	5 225 940,79 zł	17	952 000,00 zł
przekroczenie dopuszczalnego poziomu emisji hałasu	48	1 033 393,56 zł	10	201 953,18 zł
uniemożliwianie lub utrudnianie organowi Inspekcji Ochrony Środowiska przeprowadzanie kontroli	46	583 922,05 zł	20	280 000,00 zł
nieprzestrzeganie przepisów o substancjach zubożających warstwę ozonową oraz o niektórych fluorowych gazach cieplarnianych	35	124 718,65 zł	23	106 890,51 zł

⁵¹ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach – 155 decyzji na kwotę 1 515 693,47 zł ogółem, w tym 1 decyzja na kwotę 10 000 zł w okresie sprawozdawczym.

⁵² Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach – 1 055 decyzji na kwotę 33 925 624,08 zł ogółem, w tym 215 decyzji na kwotę 13 262 627,72 zł w okresie sprawozdawczym.

składowanie i magazynowanie odpadów	34	27 508 654,71 zł	1	38 507,00 zł
nieprzebrzeżenie przepisów w zakresie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego ^{53 54}	6 + 28	33 023,40 zł + 428 018,31 zł = 461 041,71 zł	11	215 063,00 zł
nieprzebrzeżenie przepisów o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych ^{55 56}	10 + 16	24 732 567,48 zł + 59 645 164,00 zł = 84 377 731,48 zł	3	20 744 318,00 zł
przekroczenie dopuszczalnej ilości gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza	19	14 254 495,61 zł	5	64 937,00 zł
nieprzebrzeżenie przepisów z zakresu gospodarki opakowaniami i odpadami opakowaniowymi	9	189 121,28 zł	1	40 000,00 zł
nieterminowe przedkładanie sprawozdania lub niezapewnienie jakości przekazywanych danych – PRTR	6	174 786,36 zł	3	150 000,00 zł
przekroczenie ustalonych warunków poboru wody	4	218 613,62 zł	3	218 595,64 zł
nieprzebrzeżenie przepisów ustawy o lasach	2	10 000,00 zł	0	- zł
nieprzebrzeżenie ustawy o bateriach i akumulatorach	1	5 000,00 zł	1	5 000,00 zł
Kary – ogółem	1 906	200 863 099,39 zł	409	43 265 758,98 zł
Oplaty/opłaty podwyższone za przekroczenia ustalonych warunków korzystania ze środowiska, w tym:				
nieprzebrzeżenie przepisów ustawy w zakresie ochrony wód przed zanieczyszczeniami azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych	23	22 234,54 zł	16	20 226,87 zł
wprowadzanie do wód lub do ziemi ścieków nieodpowiadających wymaganym warunkom	8	249 306,00 zł	2	60 353,00 zł
Oplaty/opłaty podwyższone - ogółem	31	271 540,54 zł	18	80 579,87 zł
Razem	1 937	201 134 639,93 zł	427	43 346 338,85 zł

⁵³ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym – 6 decyzji na kwotę 33 023,40 zł ogółem.

⁵⁴ Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym – 28 decyzji na kwotę 428 018,31 zł ogółem, w tym 11 decyzji na kwotę 215 063,00 zł w okresie sprawozdawczym.

⁵⁵ Ustawa z dnia 28 kwietnia 2011 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych – 10 decyzji na kwotę 24 732 567,48 zł ogółem.

⁵⁶ Ustawa z dnia 12 czerwca 2015 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych – 16 decyzji na kwotę 59 645 164,00 zł ogółem, w tym 3 decyzje na kwotę 20 744 318,00 zł w okresie sprawozdawczym.

Główną przyczyną nieskutecznej egzekucji administracyjnych kar pieniężnych nakładanych przez Inspekcję Ochrony Środowiska jest ogłoszenie upadłości przez dłużników.

4.3 Przyczyny niskiej efektywności i nieściągalności kar

Wojewódzki inspektor ochrony środowiska w celu wyegzekwowania należności z tytułu kar pieniężnych podejmuje następujące działania:

- wystawienie upomnienia do dłużnika,
- wystawienie tytułu wykonawczego do właściwego miejscowo Urzędu Skarbowego,
- zgłoszenie wierzytelności do organu prowadzącego egzekucję. W przypadku długotrwałego postępowania egzekucyjnego, wojewódzki inspektor ochrony środowiska występuje (kilka razy w roku) do właściwego organu egzekucyjnego, z prośbą o udzielenie informacji na temat etapu zaawansowania ściągania należności.
- w przypadku umorzenia prowadzonego postępowania z powodu braku majątku, podejmowane są działania mające na celu wyjawienie majątku dłużnika, w tym wystąpienia do sądu, pozyskiwanie informacji z urzędów, rejestrów lub wezwanie zobowiązanego do złożenia oświadczenia o posiadanym majątku i źródłach dochodu.

Problemy mające istotne znaczenie przy egzekucji kar:

- wieloetapowość w procesie egzekwowania kar pieniężnych, co przekłada się na długi czas spłaty kary, a w konsekwencji może doprowadzić do jej przedawnienia,
- ograniczenie działań wioś do wystawienia tytułu wykonawczego i przekazania do miejscowego organu egzekucyjnego lub do komornika sądowego,
- umarzanie postępowań egzekucyjnych przez naczelników urzędów skarbowych z uwagi na brak możliwości realizacji tytułu wykonawczego, z powodu braku majątku i źródeł dochodu po stronie dłużników,
- bezskuteczne próby zajęcia rachunków bankowych przez naczelników urzędów skarbowych oraz komorników sądowych,
- brak ekonomicznego uzasadnienia podjęcia działań; koszty postępowania egzekucyjnego przewyższają wysokość kary albo są porównywalne,
- stosowanie procedury upadłościowej przez dłużników,
- brak możliwości ustalenia adresu zobowiązanego lub organów uprawnionych do reprezentowania osoby prawnej.

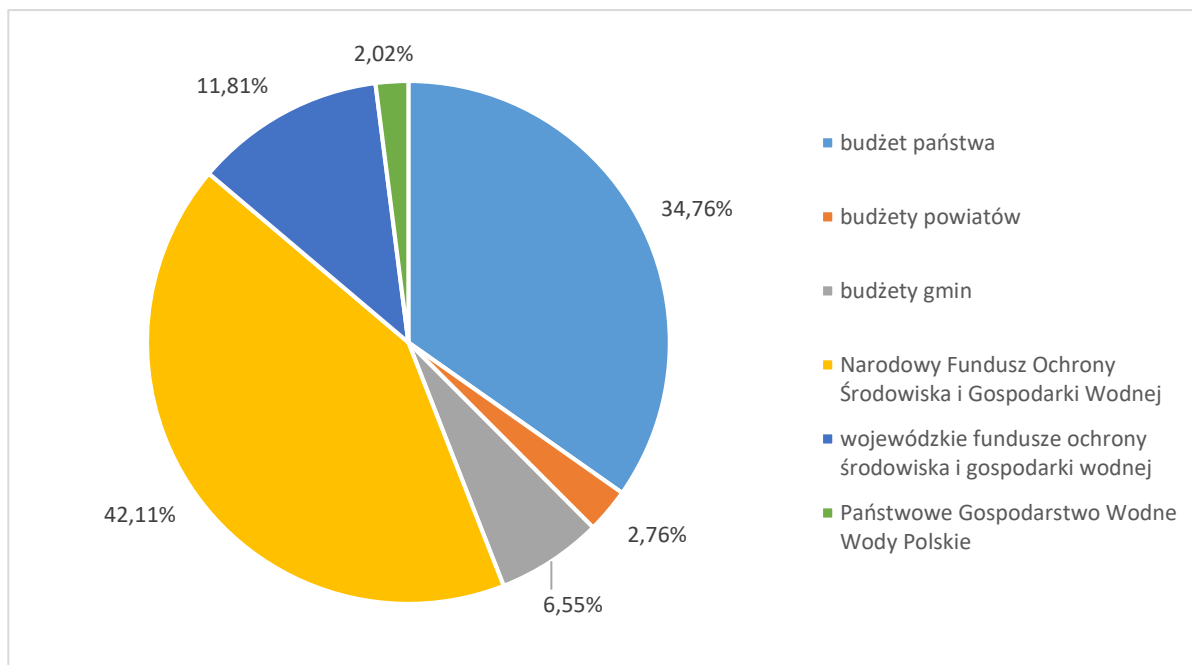
4.4 Podział środków uzyskanych z tytułu nałożonych kar pieniężnych

Środki uzyskane z tytułu kar pieniężnych wpłacone w 2021 r. były przekazywane przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska na konta funduszy ekologicznych, budżetów samorządów oraz budżetu państwa. Środki uzyskane z tytułu opłat podwyższonych były przekazywane na konto Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. W 2021 r. przekazano ogółem 17 540 358,40 zł⁵⁷, w tym do:

- budżetu państwa – 6 097 422,91 zł,

⁵⁷ Różnica w kwocie wpływów i środków przekazanych wynika z zasad przekazywania przez wioś środków do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, budżetu właściwych powiatów, budżetu właściwych gmin, budżetu państwa określonych w art. 402 Prawo ochrony środowiska (w terminie do końca następnego miesiąca po ich wpływie).

- budżetów powiatów – 483 271,18 zł,
- budżetów gmin – 1 148 260,63 zł,
- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – 7 386 869,65 zł,
- wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej – 2 071 095,13 zł,
- Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie – 353 438,90 zł.

Wykres 7. Procentowy podział środków przekazanych z tytułu nałożonych kar pieniężnych oraz opłat podwyższonych

4.5 Decyzje wstrzymujące działalność lub użytkowanie instalacji (w tym oddanie do użytkowania)

W 2021 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska wydali 202 decyzje wstrzymujące, w tym:

- 166 decyzji wstrzymujących działalność⁵⁸,
- 36 decyzji wstrzymujących użytkowanie instalacji (w tym oddanie do użytkowania)⁵⁹.

⁵⁸ Liczba decyzji wydanych na podstawie art. 364 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, na podstawie art. 32, art. 140, art. 161 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, na podstawie art. 33, art. 34 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu oraz na podstawie art. 9k ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

⁵⁹ Liczba decyzji wydanych na podstawie art. 365 ust. 1 i 2, art. 367 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska oraz na podstawie art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 12 czerwca 2015 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych.

4.6 Postępowanie egzekucyjne w sprawie decyzji o charakterze niepieniężnym

W 2021 r. w związku z niewykonaniem obowiązków nałożonych decyzjami o charakterze niepieniężnym, wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska prowadzili 24 postępowania egzekucyjne.

W ramach prowadzonych postępowań wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska wystosowali 17 upomnień, 15 tytułów wykonawczych oraz nałożyli 26 grzywien w celu przymuszenia, na łączną kwotę 370 068,00 zł, z czego 277 000,00 zł w woj. pomorskim, 40 000,00 zł w woj. mazowieckim, 21 000,00 zł w woj. warmińsko-mazurskim, 10 000,00 zł w woj. świętokrzyskim, 10 000,00 zł w woj. zachodniopomorskim, 9 068,00 zł w woj. podlaskim i 3 000,00 zł w woj. łódzkim.

4.7 Realizacja zadań organu II instancji

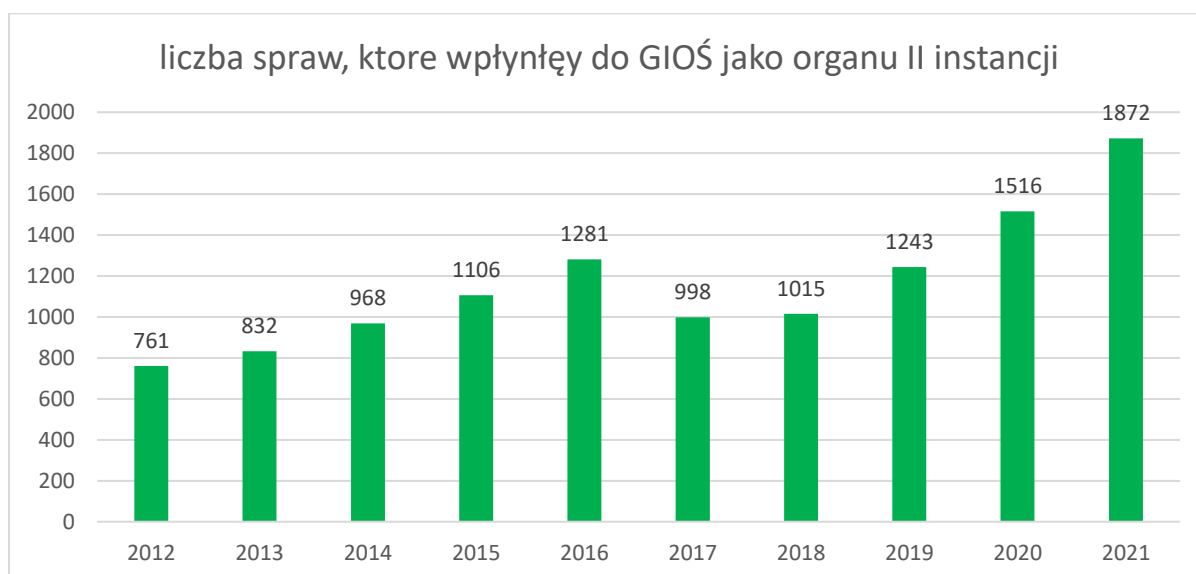
W 2021 r. do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska wpłynęły **1 872** sprawy dotyczące: odwołań od decyzji wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska, zażalenia na postanowienie wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska, wniosków o stwierdzenie nieważności decyzji wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska, wniosków o ponowne rozpatrzenie spraw zakończonych decyzją lub postanowieniem Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, skarg do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie na decyzje lub postanowienia Głównego Inspektora Ochrony Środowiska oraz skarg kasacyjnych złożonych do Naczelnego Sądu Administracyjnego od wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, zażaleń do Naczelnego Sądu Administracyjnego na postanowienia Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie oraz sprzeciwu do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie od decyzji Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, skarg na beczynność lub przewlekłe prowadzenie sprawy przez GIOŚ.

Sprawy, jakie wpłynęły do Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w podziale na komponenty przedstawiają się następująco:

- gospodarka odpadami – 734
- wydanie opinii odnośnie do produktu ubocznego –25,
- gospodarka wodno-ściekowa – 167,
- nadmierny pobór wody – 18,
- międzynarodowe przemieszczanie odpadów – 101,
- recykling pojazdów wycofanych z eksploatacji – 57,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny – 31,
- brak wpisu do BDO – 29,
- brak pozwolenia zintegrowanego – 4,
- ochrona przed hałasem – 47,
- wstrzymanie użytkowania lub oddania do użytkowania – 34,
- wstrzymanie działalności –107,
- uwalnianie i transfer zanieczyszczeń (PRTR)⁶⁰ – 7,
- baterie i akumulatory – 2,
- opakowania i odpady opakowaniowe – 66,

⁶⁰ PRTR- Europejski Rejestr Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń

- ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach – 78,
- ustawa o przeciwdziałaniu marnowania żywności - 2
- ochrona powietrza – 40,
- handel emisjami – 8,
- dostęp do informacji publicznej oraz udostępnienie informacji o środowisku i jego ochronie – 35,
- postępowanie egzekucyjne w administracji – 23,
- ordynacja podatkowa – 42,
- rozpatrzenie sprzeciwu i wydanie postanowienia o odstąpieniu od czynności kontrolnych lub kontynuowaniu czynności kontrolnych – 4,
- utrudnianie przeprowadzenia kontroli – 25,
- substancje zubożające warstwę ozonową – 108,
- naruszenie warunków, wymogów i obowiązków określonych w decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach – 6,
- poważne awarie – 3,
- Prawo wodne – nawozy – 26,
- art. 189k § 1 kpa, ulga w wykonaniu administracyjnej kary pieniężnej – 6,
- art. 61a kpa odmowa wszczęcia postępowania – 15,
- pozostałe – 22 (np. wydanie zaświadczenia, interpretacja przepisów, prawo przedsiębiorców, wydanie uwierzytelnionych akt sprawy).

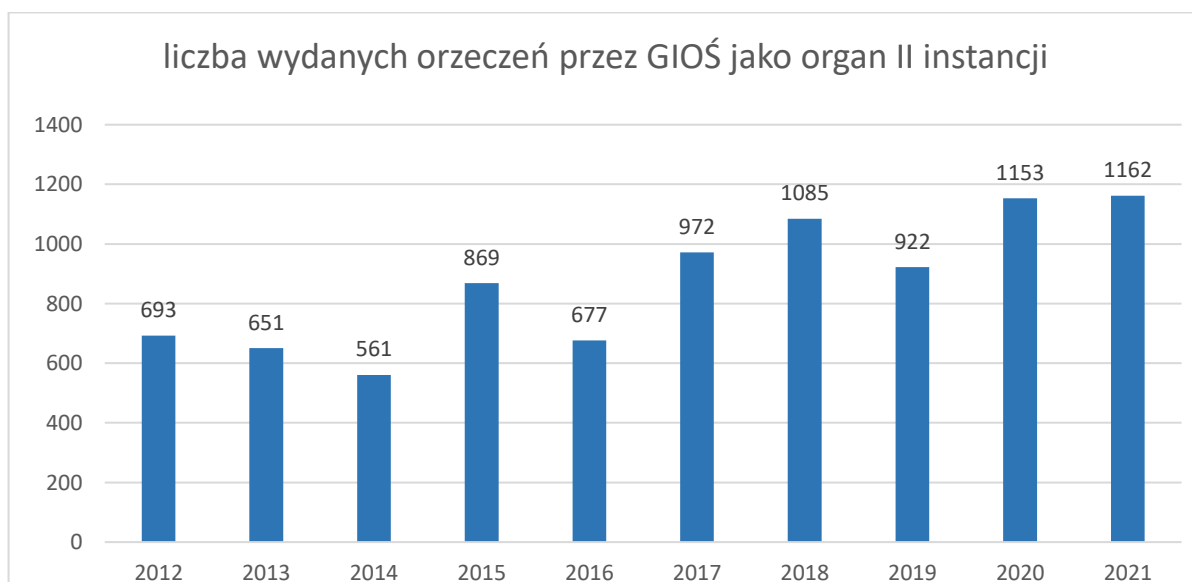

Wykres 8. Liczba spraw jakie wpłynęły do GIOŚ jako organu II instancji w poszczególnych latach

Główny Inspektor Ochrony Środowiska w 2021 r. wydał 1162 orzeczenia, z czego:

- utrzymał w mocy 489 rozstrzygnięć organu I instancji,
- uchylił 129 rozstrzygnięć organu I instancji i umorzył postępowanie organu I instancji,
- uchylił 63 rozstrzygnięcia organu I instancji i przekazał sprawy do ponownego rozpatrzenia,

- uchylił 165 rozstrzygnięć organu I instancji i orzekł,
- uchylił w części 11 rozstrzygnięć organu I i orzekł,
- stwierdził w 36 sprawach uchybienie terminu do wniesienia odwołania, zażalenia czy wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy,
- umorzył 12 postępowań odwoławczych,
- umorzył 3 postępowania wszczęte z urzędu,
- odmówił wstrzymania wykonania 39 zaskarżonych decyzji,
- wstrzymał wykonanie 18 zaskarżonych decyzji,
- stwierdził niedopuszczalności wniesionych 26 odwołań lub zażaleń,
- stwierdził nieważność 5 decyzji organu I instancji,
- stwierdził nieważność 2 decyzji GIOŚ i organu I instancji
- stwierdził nieważność 2 decyzji GIOŚ,
- odmówił stwierdzenia nieważności 1 decyzji GIOŚ,
- odmówił stwierdzenia nieważności 4 decyzji organu I instancji,
- odmówił przywrócenia terminu do wniesienia odwołania czy też zażalenia w 34 sprawach,
- w 3 sprawach stwierdził, że WIOŚ nie pozostawał w beczynności ani nie dopuścił się przewlekłego prowadzenia sprawy,
- uchylił decyzję w całości, odstąpił od nałożenia administracyjnej kary pieniężnej i poprzestał na pouczeniu (art. 189f k.p.a.) - 71 ,
- odmówił zawieszenia postępowania - 6,
- zawiesił postępowanie - 13,
- podjął zwieszony postępowanie - 6,
- podjął inne rozstrzygnięcia - 24 (np. odmowa dopuszczenia do udziału w postępowaniu administracyjnym, przywrócenie terminu do wniesienia odwołania, sprostowanie omyłki pisarskiej, odmowa udostępnienia informacji o środowisku i jego ochronie).

Wykres 9. Liczba wydanych orzeczeń przez GIOŚ jako organ II instancji

Do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie w 2021 r. zostały złożone skargi na 204 decyzje i 32 postanowień Głównego Inspektora Ochrony Środowisk oraz 5 skarg na bezczynność organu.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w 2021 roku rozpatrzył 242 skargi (skargi złożone w 2021 roku jak i z lat ubiegłych) i podjął następujące rozstrzygnięcia w:

- 163 - sprawach oddalił skargę na rozstrzygnięcia GIOŚ,
- 37 - sprawach odrzucił skargę,
- 27 - sprawach uchylił rozstrzygnięcia GIOŚ,
- 2 - stwierdził nieważność decyzji GIOŚ i WIOŚ,
- 11 - sprawach uchylił decyzję GIOŚ i WIOŚ,
- 2 - umorzył postępowanie sądowe.

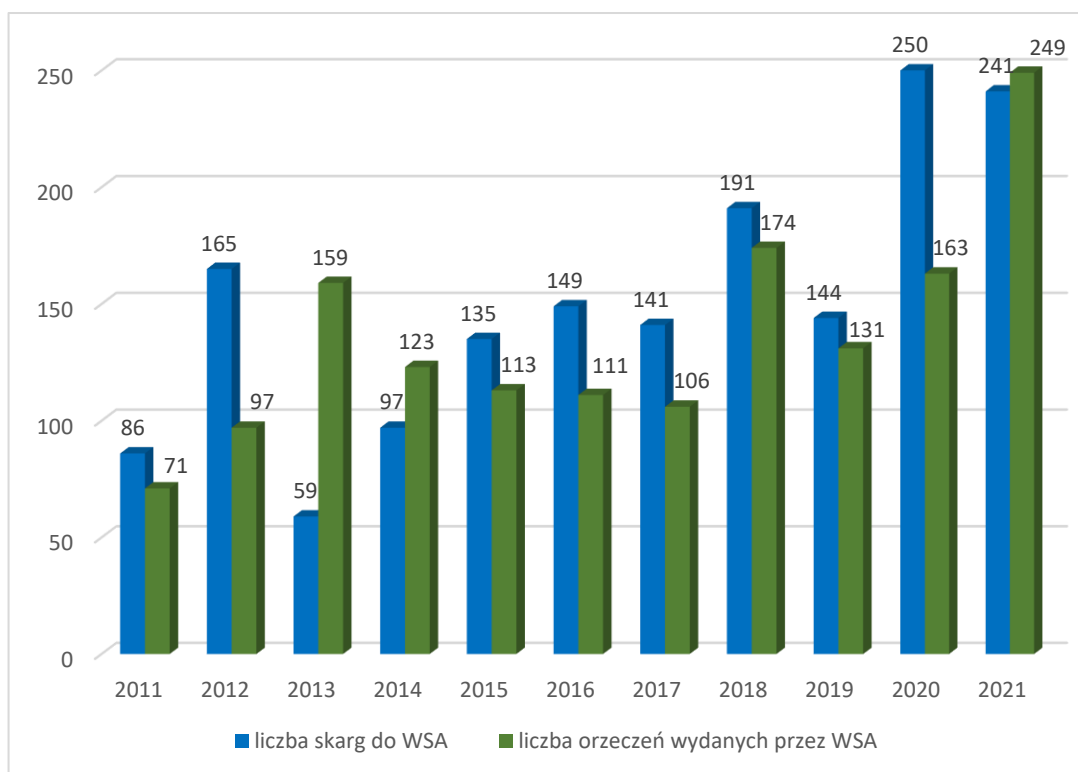
Podsumowując, Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w 2021 sprawach wydał rozstrzygnięcia korzystne dla Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, co stanowi 84% zaskarżonych spraw.

Ponadto, Wojewódzki Sąd Administracyjny wydał:

- 52 – postanowienia o oddaleniu wniosku o wstrzymaniu wykonania zaskarżonych decyzji do WSA,
- 8 – postanowień wstrzymujących wykonanie zaskarżonej decyzji do WSA,
- 5 – postanowień o odmowie przywrócenia terminu do wniesienia skargi,
- 1 – postanowienie o odrzuceniu wniosku o przywrócenie terminu do uzupełnienia braków formalnych skargi.

W skargach na bezczynność organu Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w 2021 r. podjął następujące rozstrzygnięcia:

- 2 skargi odrzucone,
- 4 skargi oddalone,
- w przypadku 1 skargi zobowiązał Głównego Inspektora Ochrony Środowiska do rozpoznania wniosku o udostępnienie informacji publicznej w terminie dwóch tygodni od daty doręczenia odpisu prawomocnego wyroku wraz z aktami sprawy, stwierdził że Główny Inspektor Ochrony Środowiska dopuścił się bezczynności w rozpatrzeniu wniosku o udostępnienie informacji oraz stwierdził, że bezczynność nie miała miejsca z rażącym naruszeniem prawa.

Wykres 10. Liczba skarg złożonych do WSA na rozstrzygnięcie GIOŚ oraz wydanych rozstrzygnięć przez WSA

W 8 sprawach Główny Inspektor Ochrony Środowiska złożył skargi kasacyjne do Naczelnego Sądu Administracyjnego od wyroków Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego.

Strony postępowania wniosły 72 skarg kasacyjnych do Naczelnego Sądu Administracyjnego od wyroków Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie oraz 21 zażaleń na postanowienia Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego.

Naczelny Sąd Administracyjny rozpatrzył w 2021 r. 13 skarg kasacyjnych od wyroków WSA oraz rozpatrzył 16 zażaleń na postanowienia WSA oraz wydał 4 postanowienia o wstrzymaniu wykonania decyzji, w tym:

- oddalił 6 skarg - kasacyjne złożone przez stronę,
- oddalił 3 skargi kasacyjne złożone przez GIOŚ,
- uchylił 1 wyrok WSA i oddalił skargę – kasacja złożona przez GIOŚ,
- uchylił 1 wyrok WSA oraz orzeczenie GIOŚ – kasacja złożona przez stronę,
- uchylił 2 wyroki WSA, a skargę przekazano do ponownego rozpatrzenia przez WSA – kasacja złożona przez GIOŚ,
- oddalił 15 zażaleń na postanowienia WSA,
- uchylił 1 zaskarżone postanowienia WSA i postanowił o wstrzymaniu wykonania zaskarżonej decyzji,
- wydał 4 postanowienia o odmowie wstrzymaniu wykonania zaskarżonej decyzji.

III. TRANSGRANICZNE PRZEMIESZCZANIE ODPADÓW

W 2021 r. najważniejsze zadania Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie transgranicznego przemieszczania odpadów to kontrola prawidłowości realizacji transgranicznego przemieszczania odpadów, w tym niebezpiecznych, w szczególności przez kontrolę instalacji wytwarzających lub przetwarzających te odpady, a także prowadzenie wspólnych akcji inspekcyjnych z Krajową Administracją Skarbową, Strażą Graniczną, Inspekcją Transportu Drogowego i Policją.

Ponadto, Główny Inspektor Ochrony Środowiska wydawał decyzje na przywóz odpadów do kraju, ich wywóz za granicę oraz tranzyt przez Polskę, jak również prowadził postępowania w celu zwrotu odpadów nielegalnie przywiezionych do Polski lub zagospodarowania w kraju. Inspekcja Ochrony Środowiska współpracowała z właściwymi organami innych państw oraz organizacjami międzynarodowymi w zakresie transgranicznego przemieszczania odpadów, realizowała zadania wynikające z udziału Polski w Konwencji Bazylejskiej, w tym prowadziła Krajowy Sekretariat Konwencji Bazylejskiej.

1. Decyzje w zakresie transgranicznego przemieszczania odpadów

Główny Inspektor Ochrony Środowiska jest organem właściwym w sprawach udzielania zezwoleń na przywóz, wywóz i tranzyt odpadów, a także w sprawach udzielania zezwoleń wstępnych polskim instalacjom odzysku odpadów przetwarzającym odpady z zagranicy. Większość zezwoleń na transgraniczne przemieszczanie odpadów przeznaczonych do odzysku wydawanych przez GIOŚ związana jest z zapotrzebowaniem rynku na odpady stosowane jako surowce wtórne przy produkcji lub wykorzystywane jako źródło energii.

W 2021 r. wydano ogółem 209 decyzji (w 2020 r. – 170 decyzji), z których 157 (w 2020 r. – 116) dotyczyło przemieszczania odpadów niebezpiecznych. Ponadto, na wniosek zainteresowanych podmiotów w 2021 r. zmieniono 18 wcześniej wydanych zezwoleń na międzynarodowe przemieszczanie odpadów, w zakresie wykazu przewoźników uprawnionych do transportu odpadów.

W 2021 r. odnotowano wzrost liczby wydanych decyzji (209), tj. wydano o 23% więcej decyzji w porównaniu z 2020 r. (170), w tym 103 decyzje na wywóz odpadów z kraju (w 2020 r. – 53), zatem o 94% więcej niż w 2020 r.

Decyzje zezwalające na międzynarodowe przemieszczanie odpadów mają charakter koncesji, tzn. firma, która otrzyma zezwolenie na wysyłkę określonej ilości odpadów nie ma obowiązku realizacji tej wysyłki i zrealizować może ją w części, nie przekraczając ilości odpadów dozwolonych do wysłania, określonej w decyzji GIOŚ.

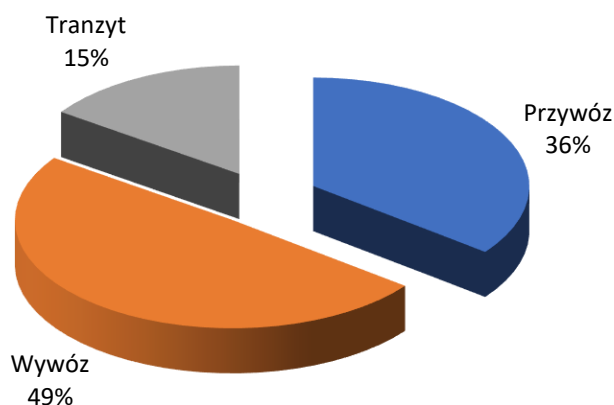
W 2021 r. obowiązywało 5 zezwoleń wstępnych wydanych dla instalacji odzysku odpadów, w przypadku których GIOŚ stosował uproszczoną procedurę wydawania zezwoleń na przywóz odpadów.

Informacje o zgłoszeniach i wydanych decyzjach, a także instalacjach, które uzyskały zezwolenia wstępne, zawiera rejestr zgłoszeń i decyzji w zakresie międzynarodowego przemieszczania odpadów oraz rejestr instalacji, którym udzielono zezwolenia wstępnego, prowadzony przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Oba rejestry są udostępniane na stronie internetowej GIOŚ www.gios.gov.pl.

Do tej pory większość wydawanych decyzji dotyczyła przywozu odpadów do kraju (w 2020 r. – 50%, 2019 r. – 64%). W 2021 r. blisko połowa wydanych decyzji dotyczyła wywozu odpadów z Polski.

Rodzaje rozstrzygnięć	Rozstrzygnięcia ogółem	Decyzje zezwalające na przemieszczanie odpadów	Decyzje sprzeciwiające się przemieszczaniu odpadów	Milczące zgody
Liczba decyzji				
Ogółem	209 (170)	198 (152)	10 (16)	1 (2)
Przywóz do kraju	74 (85)	65 (69)	9 (16)	0 (0)
Wywóz z kraju	103 (53)	102 (53)	1 (0)	0 (0)
Tranzyt	32 (32)	31 (30)	0 (0)	1 (2)

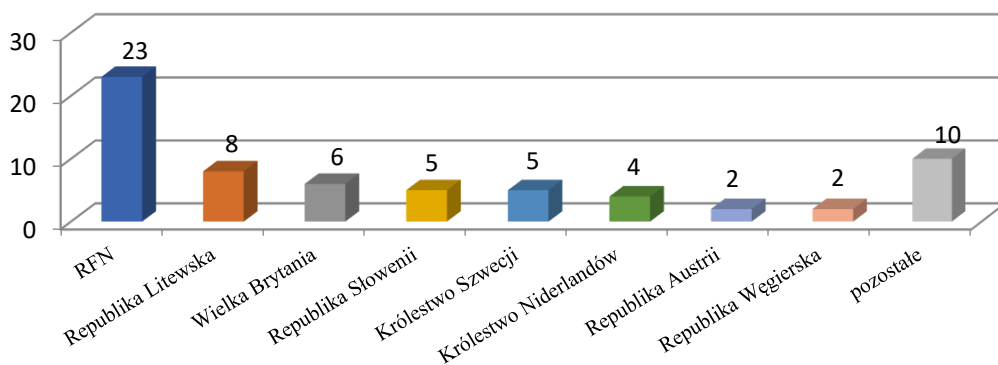
Zestawienie liczby ostatecznych decyzji wydanych w 2021 r. w rozbiciu na rodzaje przemieszczeń (w nawiasach wartości z roku 2020)

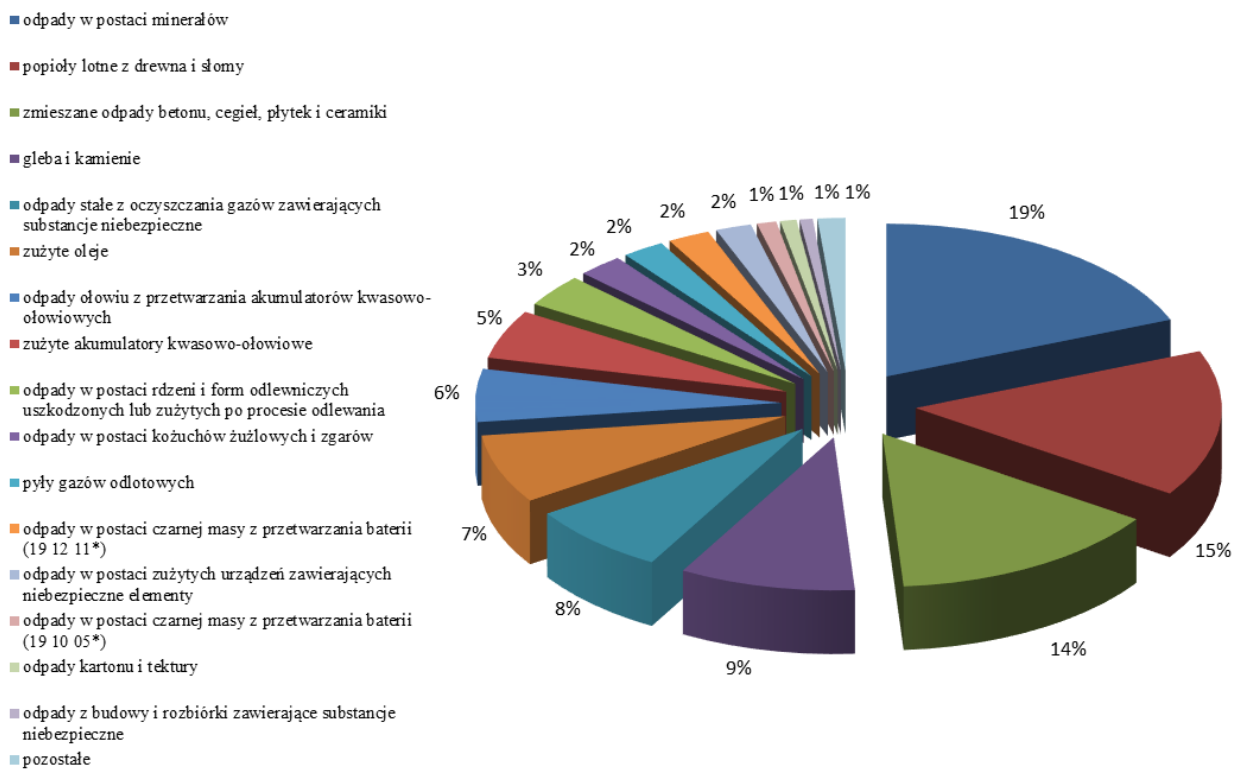
Wykres 11. Przemieszczanie odpadów w 2021 r.

1.1 Przywóz odpadów do Polski

Główny Inspektor Ochrony Środowiska w 2021 r. wydał 74 decyzje dotyczące przywozu odpadów do instalacji zlokalizowanych na terenie Polski, w tym 65 zezwoleń na przywóz odpadów, z których 54 dotyczyły odpadów niebezpiecznych oraz 9 decyzji sprzeciwiających się przywozowi odpadów, z czego 2 obejmowały odpady niebezpieczne. Zezwolenia oraz sprzeciwy dotyczyły głównie przywozu odpadów z krajów Unii Europejskiej.

Wykres 12. Liczba zezwoleń wg kraju pochodzenia odpadów

Wykres 13. Główne rodzaje odpadów w zezwoleniach na przywóz odpadów w 2021 r. (w % masy)

W ramach realizacji zezwoleń GIOŚ na przywóz odpadów, w 2021 r. przywieziono do Polski ok. 351 tys. Mg odpadów. Po raz trzeci od 2013 r. zaobserwowano spadek ilości sprowadzanych odpadów w stosunku do roku poprzedniego (o 13,6%).

Biorąc pod uwagę rodzaje odpadów, na przywóz których GIOŚ wydał zgodę, największy udział miały odpady w postaci minerałów, zmieszane odpady betonu, gruzu ceglano-

i odpadowych materiałów ceramicznych oraz gleba i kamienie przeznaczone do procesu odzysku, jakim jest rekultywacja (wypełnienie) wyrobiska położonego w pobliżu granicy z Niemcami, odpady w postaci popiołów lotnych z drewna i słomy do produkcji nawozów i środków polepszających właściwości gleby, odpady stałe z oczyszczania gazów odlotowych wykorzystywane w Polsce do odzysku metali w hutach oraz odpady akumulatorów ołowiowych, z których w hutach odzyskuje się ołów.

Analizując dane dotyczące rzeczywistej ilości przywożonych odpadów, należy wziąć pod uwagę, że GIOŚ wydaje zezwolenia przez cały rok. Ważność zezwoleń to zazwyczaj jeden rok kalendarzowy. Dlatego część odpadów przywiezionych do Polski w 2021 r. odnosi się do zezwoleń wydanych w latach poprzednich i podobnie zezwolenia wydane w 2021 r. realizowane mogą być w części w kolejnych latach.

Ponadto, Główny Inspektor wyraził sprzeciw wobec przywozu do Polski odpadów na łączną masę prawie 58,4 tys. Mg, w tym z Niemiec – 41 tys. Mg odpadów drewna, 12 tys. Mg odpadów w postaci tworzyw sztucznych i gumy, 5 tys. Mg odpadów określonych przez zgłaszającego jako odpady metali żelaznych oraz z Litwy – 192 Mg odpadów w postaci kineskopów i 168 Mg odpadów w postaci szkła kineskopowego.

Przyczyną zgłoszenia sprzeciwów wobec wysyłki ww. odpadów do Polski było: nieprzestrzeganie przez odbiorcę odpadów przepisów ochrony środowiska a także warunków posiadanych decyzji administracyjnych w okresie poprzedzającym przywóz odpadów, uprzednie pociągnięcie odbiorcy do odpowiedzialności za nielegalne przemieszczanie odpadów do Polski, planowane przemieszczenie odpadów niezgodne z przepisami krajowymi z zakresu ochrony środowiska (zakaz przywozu zmieszanych odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych, odbiorca nieuprawniony do przetworzenia odpadów objętych zgłoszeniem w prowadzonym przez siebie zakładzie).

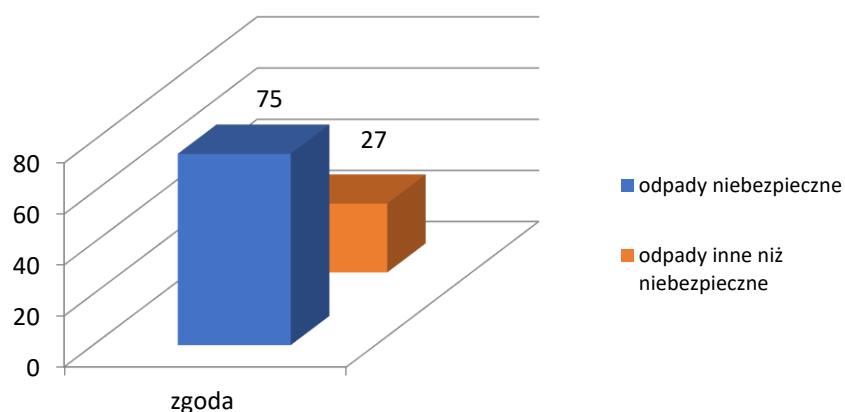
1.2 Wywóz odpadów z Polski

W 2021 r. Główny Inspektor Ochrony Środowiska wydał 102 zezwolenia dotyczące wywozu odpadów z kraju, z których 75 dotyczyło odpadów niebezpiecznych.

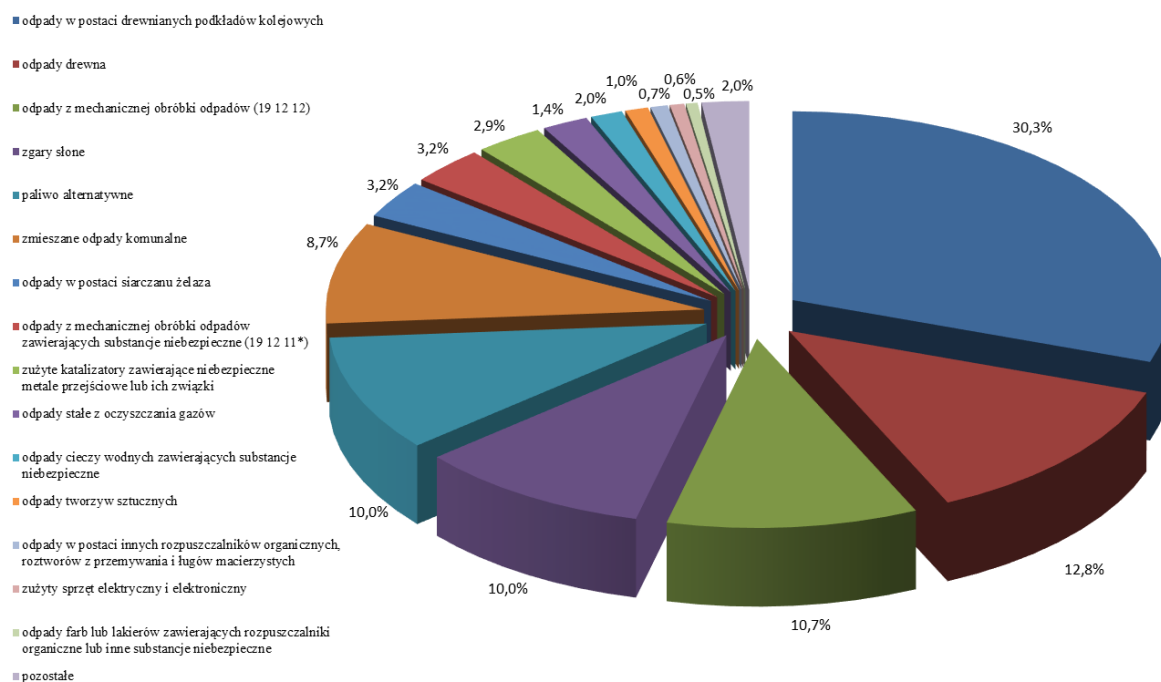
GIOŚ wyraził sprzeciw wobec wywozu z Polski do Czech 2 tys. Mg odpadów paliwa alternatywnego. Przyczyną sprzeciwu było uprzednie pociągnięcie odbiorcy do odpowiedzialności za nielegalne przemieszczanie odpadów z Wielkiej Brytanii do Polski.

Najwięcej wydanych zezwoleń dotyczyło wywozu odpadów do Republiki Federalnej Niemiec (49 zezwoleń) na łączną masę ok. 454,5 tys. Mg, m.in. drewnianych podkładów kolejowych (175 tys. Mg), odpadów drewna (103,5 tys. Mg), zgarów słonych (70 tys. Mg), paliwa alternatywnego (42,5 tys. Mg), odpadów stałych z oczyszczania gazów (16 tys. Mg), odpadów z mechanicznej obróbki odpadów (12,5 tys. Mg), odpadów w postaci siarczanu żelaza (8 tys. Mg), odpadów cieczy wodnych zawierających substancje niebezpieczne (6,5 tys. Mg). W dalszej kolejności zezwolenia dotyczyły wysyłki odpadów do Szwecji – 10 decyzji na łączną masę 142,6 tys. Mg odpadów, m.in. 70 tys. Mg drewnianych podkładów kolejowych i 20 tys. Mg zmieszanych odpadów komunalnych.

W ramach realizacji zezwoleń GIOŚ na wywóz odpadów, w 2021 r. wywieziono z Polski ok. 223,5 tys. Mg odpadów. W stosunku do roku poprzedniego nastąpił wzrost o ponad 97% (w 2020 r. – ok. 113,4 tys. Mg odpadów).

Wykres 14. Struktura decyzji zezwalających na wywóz odpadów z Polski

Wykres 15. Główne rodzaje odpadów w zezwoleniach na wywóz odpadów w 2021 r. (w % masy)

1.3 Tranzyt odpadów przez terytorium kraju

W 2021 r. Główny Inspektor Ochrony Środowiska wydał 31 decyzji zezwalających na przewóz prawie 427,6 tys. Mg odpadów przez terytorium Polski, w tym 25 zezwoleń na przewóz ok. 84,6 tys. Mg odpadów niebezpiecznych oraz udzielił 1 milczącej zgody na przewóz 40 Mg odpadów niebezpiecznych.

Największe ilości przewożonych odpadów przez terytorium Polski zgłosiły:

- 1) Wielka Brytania (300 tys. Mg paliwa alternatywnego, w tym 200 tys. Mg do Szwecji i 100 tys. Mg do Norwegii);
- 2) Republika Litewska (ok. 73 tys. Mg odpadów, w tym do Republiki Federalnej Niemiec – 35 tys. Mg odpadów drewna, 2 tys. Mg odpadów w postaci podkładów kolejowych, 9 tys. Mg przetworzonych olejów, 3 tys. Mg odpadów z mechanicznej przeróbki odpadów zawierających substancje niebezpieczne, 1,2 tys. Mg odpadów w postaci ołowiu z akumulatorów ołowiowych i 1,2 tys. Mg odpadów szkła z lamp katodowych i innego szkła aktywowanego, a w dalszej kolejności do Czech – 11 tys. Mg odpadów z przetwarzania akumulatorów kwasowo-ołowiowych, 4 tys. Mg odpadów zawierających ołów pochodzących z mechanicznej przeróbki odpadów zawierających substancje niebezpieczne oraz 2 tys. Mg zużytych katalizatorów zawierających niebezpieczne metale przejściowe lub ich związki);
- 3) Republika Federalna Niemiec (25,5 tys. Mg odpadów, w tym 20 tys. Mg paliwa alternatywnego na Łotwę oraz 5,5 tys. Mg zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego na Litwę);
- 4) Królestwo Belgii (23 tys. Mg paliwa alternatywnego na Słowację).

2. Wzmocnienie kontroli i nadzoru nad transgranicznym przemieszczaniem odpadów – Współpraca z innymi organami w zakresie międzynarodowego przemieszczania odpadów

W 2021 r. przeprowadzono kolejny cykl szkoleń w zakresie transgranicznego przemieszczania odpadów. W szkoleniach uczestniczyli przedstawiciele WIOŚ, Straży Granicznej, Krajowej Administracji Celnej, Inspekcji Transportu Drogowego, Policji i Prokuratury.

Inspektorzy WIOŚ, podobnie jak w latach ubiegłych, uczestniczyli w kontrolach transportów odpadów wspólnie z przedstawicielami Krajowej Administracji Skarbowej, Straży Granicznej, Inspekcji Transportu Drogowego i Policji. W 2021 r. podczas wspólnych akcji kontrolnych, łącznie skontrolowano 2 887 transportów, w tym ujawniono 70 przypadków nielegalnego przemieszczania odpadów oraz w 4 przypadkach stwierdzono naruszenia obowiązujących przepisów w zakresie przewozu odpadów.

Ponadto, w ramach współpracy ze służbami zaangażowanymi w kontrolę transgranicznego przemieszczania odpadów, wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska wspierali inne służby kontrolujące poprzez dokonywanie, na wniosek służb, oceny towarów, w stosunku do których istniało podejrzenie, że stanowią odpady.

W 2021 r. inspektorzy WIOŚ udzielili 407 odpowiedzi na 417 wniosków o ocenę towaru oraz przeprowadzili 47 oględzin towarów, głównie na wniosek KAS.

3. Kontrole krajowych instalacji przetwarzania odpadów

W 2021 r. roku inspektorzy z wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska przeprowadzili 143 kontrole w zakresie międzynarodowego przemieszczania odpadów, w instalacjach odzysku odpadów.

W ramach ww. kontroli zrealizowano m.in.:

- 28 kontroli sprawdzających przestrzeganie warunków decyzji Głównego Inspektora Ochrony Środowiska,
- 8 kontroli przed sporządzeniem opinii WIOŚ na podstawie art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów.

W wyniku kontroli stwierdzono:

- 30 przypadków nielegalnie przemieszczanych odpadów,
- 1 naruszenie przestrzegania warunków decyzji Głównego Inspektora Ochrony Środowiska w zakresie międzynarodowego przemieszczania odpadów,
- 95 naruszeń przepisów dotyczących gospodarowania odpadami oraz warunków posiadanych decyzji w zakresie gospodarki odpadami,
- 60 naruszeń przepisów dotyczących międzynarodowego przemieszczania odpadów.

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości, wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska, w ramach działań pokontrolnych:

- wydali 45 zarządzeń pokontrolnych,
- skierowali 56 wniosków do innych organów (m.in. skierowano wystąpienia do marszałków województw, urzędów miasta, GIOŚ, KAS, Policji),
- skierowali 10 wniosków do prokuratury,
- w 58 przypadkach podjęto inne działania pokontrolne, w tym udzielono pouczeń.

4 Nielegalne transgraniczne przemieszczanie odpadów

4.1. Odpady w postaci pojazdów i odpady z pojazdów

W 2021 r. Główny Inspektor Ochrony Środowiska otrzymał 535 zgłoszeń dotyczących nielegalnego międzynarodowego przemieszczania odpadów w postaci pojazdów, w tym w 37 przypadkach ww. zgłoszeń dokonali wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska w wyniku przeprowadzanych kontroli podmiotów gospodarczych.

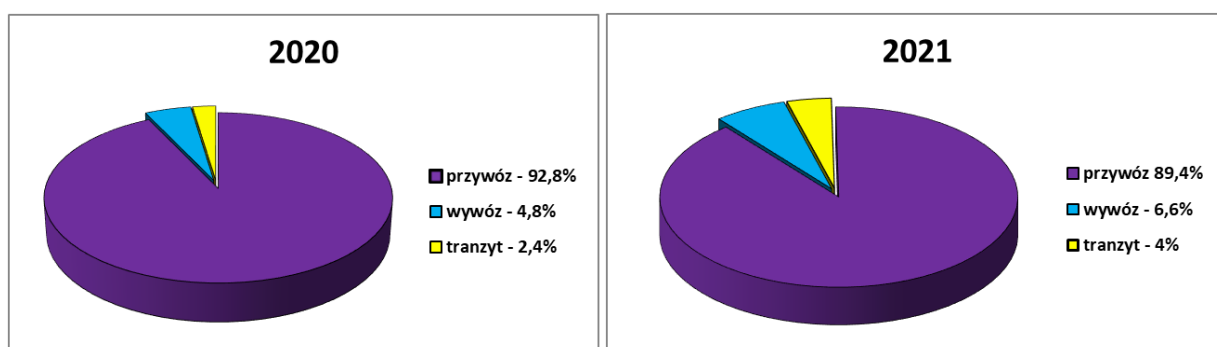

Zdjęcia 9-12. Odpady w postaci uszkodzonych pojazdów i części pojazdów ujawnione przez służby kontrolne w 2021 r.

Liczba zawiadomień o nielegalnym przemieszczaniu odpadów, w odniesieniu do poprzedniego okresu sprawozdawczego, wzrosła z 277 zgłoszeń w 2020 r. do 535 w roku 2021. W 274 przypadkach Główny Inspektor podjął z urzędu czynności dotyczące określenia sposobu gospodarowania nielegalnie przemieszczonymi odpadami lub zwrotu odpadów do państwa wysyłki i czynności te dotyczyły 1025 sztuk pojazdów i 539 Mg części samochodowych.

Najwięcej przypadków nielegalnego przemieszczania dotyczyło przywozu odpadów. Liczba tych przypadków wyniosła 245 i objęła 971 sztuk pojazdów oraz 64 Mg części samochodowych. Najwięcej odpadów w postaci pojazdów zostało sprowadzonych z Niemiec, Wielkiej Brytanii oraz USA.

Wywóz odpadów ujawniono w 18 przypadkach, które dotyczyły 47 sztuk pojazdów i 413 Mg części samochodowych. W przypadku tranzytu przez terytorium RP ujawniono 11 nielegalnych transportów, obejmujących 7 sztuk pojazdów oraz 62 Mg części samochodowych.

Wykres 16. Udział procentowy przypadków wywozu, przywozu i tranzytu odpadów w postaci pojazdów w ogólnej liczbie ujawnionych przypadków nielegalnego międzynarodowego przemieszczania.

Spośród 535 zawiadomień, w 129 przypadkach GIOŚ wszczął z urzędu postępowanie administracyjne w sprawie określenia sposobu zagospodarowania odpadów na terenie kraju. Postępowania te objęły 261 sztuk pojazdów (399 sztuk pojazdów w 2020 r.) oraz ok. 413 Mg części pojazdów (ok. 263 Mg części pojazdów w 2020 r.). 92 sztuki pojazdów oraz ok. 22 Mg

części ujawnili wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska w wyniku przeprowadzonych kontroli.

W 227 przypadkach z ogólnej liczby zawiadomień GIOŚ prowadził czynności wyjaśniające, z których część pozostaje w toku, a w odniesieniu do pozostałych brak było możliwości wszczęcia postępowania. Natomiast w 179 przypadkach z ogólnej liczby zawiadomień GIOŚ stwierdził brak podstaw do uznania pojazdów za odpady.

4.2 Pozostałe odpady

W roku 2021 ujawniono 172 przypadki nielegalnego przemieszczania odpadów o łącznej masie 129 706 Mg.

Wśród ww. 172 przypadków nielegalnego przemieszczania odpadów odnotowano 104 przypadki nielegalnego przywozu odpadów do Polski, na łączną masę 119 313 Mg, w tym:

- 66 przypadków nielegalnego przywozu odpadów z listy zielonej o łącznej masie 8 816 Mg
 - odpady z listy zielonej zostały przywiezione do Polski bez wypełnionego załącznika VII do rozporządzenia nr 1013/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie przemieszczania odpadów lub zostały wysłane do odbiorców, którzy nie mieli zezwolenia na odzysk odpadów,
- 27 przypadków nielegalnego przywozu odpadów zaklasyfikowanych jako odpady spoza listy o masie 110 381 Mg. Wśród ww. odpadów największy udział pod względem masy miała nielegalna wysyłka z Niemiec zmieszanych odpadów ziemi, kamieni i odpadów budowlanych o masie 109 914 Mg,
- 11 przypadków przywozu odpadów z lisy bursztynowej o łącznej masie 116 Mg.

Ponadto stwierdzono:

- 46 przypadków wysyłki odpadów z Polski o łącznej masie 9 917 Mg,
- 22 przypadki nielegalnego tranzytu odpadów przez terytorium Polski o łącznej masie 476 Mg.

W roku 2021 ujawniono prawie dwukrotny wzrost ilości przypadków nielegalnego przemieszczania odpadów w porównaniu z rokiem 2020, kiedy to stwierdzono 91 przypadków nielegalnych przemieszczeń. Odnotowano wzrost masy nielegalnie przemieszczonych odpadów z 15 006 Mg w roku 2020 do 129 706 Mg w roku 2021. Wzrost ten związany jest w głównej mierze z wykryciem 2 nielegalnych wysyłek zmieszanych odpadów ziemi, kamieni i odpadów budowlanych z Niemiec do Polski o łącznej masie 109 914 Mg.

Wśród 104 przypadków nielegalnego przywozu odpadów do Polski najwięcej nielegalnych wysyłek dokonano z Niemiec, tj. 46 przypadków o łącznej masie 110 607 Mg, z czego największy udział w masie odpadów dotyczył wymienionego wyżej przypadku wysyłki zmieszanych odpadów ziemi, kamieni i odpadów budowlanych o masie 109 914 Mg.

W odniesieniu do nielegalnego przywozu odpadów do Polski należy zauważyć, że w wielu przypadkach odpady były wysyłane do nieuprawnionych odbiorców. Podmioty z terenu Polski, które były wskazane w dokumentach transportowych jako odbiorcy często nie posiadały wymaganych zezwoleń na gospodarowanie odpadami, ani instalacji do odzysku przywiezionych odpadów. Inne nieprawidłowości dotyczyły przypadków, w których dokumentacja dołączana do transportów była albo niepełna, albo zawierała nieprawdziwe

informacje odnośnie do charakteru wysłanych do Polski odpadów. Nieprawidłowością było np. klasyfikowanie odpadów jako odpady tworzyw sztucznych, podczas gdy faktycznie były to odpady przeznaczone do produkcji paliwa alternatywnego czy mieszaniny odpadów, których przywóz do Polski wymaga uzyskania zezwolenia właściwych organów. Należy również odnotować, że w pierwszym kwartale 2021 r., po wejściu w życie Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) 2020/2174 z dnia 19 października 2020 r. zmieniającego załączniki IC, III, IIIA, IV, V, VII i VIII do rozporządzenia (WE) nr 1013/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przemieszczania odpadów, stwierdzono przypadki nielegalnego wywozu odpadów tworzyw sztucznych do krajów nienależących do OECD, co wiązało się z brakiem wiedzy niektórych przedsiębiorców o zmianach w transgranicznym przemieszczaniu ww. odpadów.

Zdjęcie 13. Nielegalny przywóz odpadów tworzyw sztucznych z Niemiec do Polski

IV. ZWALCZANIE PRZESTĘPCZOŚCI ŚRODOWISKOWEJ

1. Funkcjonowanie i działania podejmowane przez Departament Zwalczenia Przystępczości Środowiskowej GIOŚ

1.1 Działalność Departamentu Zwalczenia Przystępczości Środowiskowej

W ostatnich latach zaobserwowano wzrastającą skalę przestępstw środowiskowych, m.in., wzrost ujawnianych miejsc nielegalnego porzucenia odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych, przetwarzania odpadów bez zezwolenia czy wzrost ujawnianych miejsc nielegalnego składowania odpadów w sposób zagrażający życiu i zdrowiu ludzi.

Gospodarka odpadami jest jednym z największych i najbardziej problematycznych wyzwań ochrony środowiska. Rozwój gospodarczy oraz rosnąca liczba ludności powodują coraz większy wpływ odpadów na życie ludzi oraz na środowisko. Według Instytutu Jagiellońskiego gospodarka odpadami w 2019 r. szacowana była na ok. 15,3 mld zł. Szacunkowe wartości na rok 2024 to 20,9 mld zł (Instytut Jagielloński 2020). Nawet 6 mld zł rocznie może być warta szara strefa w gospodarowaniu odpadami, przy czym jej wielkość określa się na 30-40% całej gospodarki odpadami. Zaproponowano szereg działań i pakiet zmian sankcji karnych wobec przestępców środowiskowych. Jednak nie ulega wątpliwości, że sama zmiana przepisów to za mało, niezbędne jest także prowadzenie równoległych działań zmierzających do zwiększenia ich wykrywalności.

Z uwagi na powyższe, 7 października 2020 r. powołano w strukturach GIOŚ Departament Zwalczenia Przystępczości Środowiskowej, którego głównym zadaniem jest koordynacja działań Inspekcji w zakresie zwalczania przystępczości środowiskowej, wspieranie (w tym techniczne) działań wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska w zakresie ujawniania i przeciwdziałania przestępstwom i wykroczeniom przeciwko środowisku oraz współpraca z organami ścigania.

Do głównych zadań Departamentu należy w szczególności:

- prowadzenie spraw z zakresu przeciwdziałania i wykrywania przestępstw i wykroczeń przeciwko środowisku,
- w zakresie przeciwdziałania i wykrywania przestępstw i wykroczeń przeciwko środowisku: wykonywanie kontroli pozaplanowych interwencyjnych oraz czynności, o których mowa w art. 10b ust. 2 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, jak również wspieranie działalności wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska w tym zakresie,
- realizacja działań prewencyjnych mających na celu ograniczenie działalności przestępczej w zakresie korzystania ze środowiska,
- prowadzenie baz danych oraz analiz niezbędnych do ujawniania i przeciwdziałania przestępstwom i wykroczeniom przeciwko środowisku, w szczególności w zakresie ograniczenia tzw. „szarej strefy” występującej na rynku gospodarowania odpadami,
- prowadzenie działań informacyjnych w zakresie działalności Departamentu.

W skład Departamentu wchodzi następujące wydziały i zespoły:

1. Zespół ds. analiz i organizacyjno-finansowy.
2. Wydział postępowania i prewencji.
3. Zespół ds. stosowania techniki specjalnej.
4. Wydział Interwencyjno-Operacyjny.

1.2. Zespół do spraw analiz i organizacyjno-finansowych

Zespół odpowiedzialny jest za typowanie i wskazywanie mechanizmów współpracy podmiotów tworzących tzw. „mafię śmieciową”, realizację analiz dotyczących powiązań osobowych podmiotów podejrzanych o przestępczość środowiskową, przepływów finansowych w podmiotach zajmujących się przetwarzaniem odpadów niebezpiecznych oraz występowania miejsc szczególnie zagrożonych zanieczyszczeniem odpadami i substancjami niebezpiecznymi. Dzięki temu została utworzona mapa ujawnionych miejsc nielegalnego składowania i porzucenia odpadów, miejsc składowania odpadów niebezpiecznych oraz niebezpiecznych połączonych z innymi, a także zostały oszacowane koszty ich usunięcia. W Zespole zatrudnione zostały osoby posiadające wiedzę z zakresu ochrony środowiska oraz były funkcjonariusz Policji posiadający wiedzę i doświadczenie w opracowywaniu analiz kryminalnych. Zespół analiz posiada niezbędne wyposażenie w programy analityczny (zbieżne z tymi jakie wykorzystywane są przez służby mundurowe), które umożliwiają sprawne opracowywanie dokumentacji w zakresie przepływu strumienia odpadów i powiązań kapitałowo osobowych pomiędzy uczestnikami tego przepływu. Analizy realizowane przez Zespół sporządzane są dla potrzeb własnych Departamentu oraz na wniosek wojewódzkich inspektorów. Ponadto, Zespół realizuje również szereg działań analitycznych dla potrzeb Prokuratury i Policji.

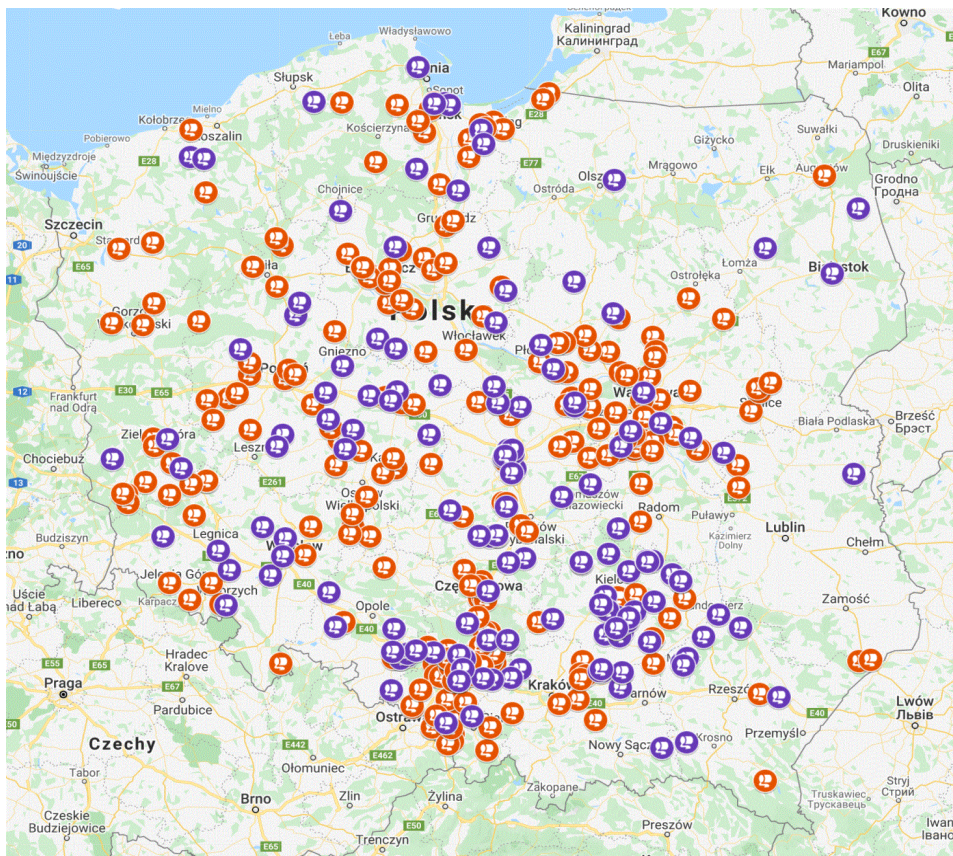
Analizy prowadzonych spraw w zakresie ustalonych miejsc nielegalnego magazynowania lub porzucenia odpadów wskazały jednoznacznie, że identyfikowany proceder jest realizowany przez członków zorganizowanych grup przestępczych, mających na celu popełnianie przestępstw przeciwko mieniu, środowisku i bezpieczeństwu powszechnemu poprzez porzucanie odpadów niebezpiecznych. Jednocześnie wykazano rozwojową tendencję oraz metodyczną modyfikację i profesjonalizację w obszarze nowej przestępczości. W 2021 r. wykonano 36 analiz. W wyniku analizy przetargów wykazano, że odebranie oraz przetworzenie 1 Mg odpadów niebezpiecznych z nielegalnych składowisk kosztuje od 4 000 do 10 000 zł/Mg. Oszacowano koszt usunięcia 175 z 430 nielegalnych składowisk odpadów niebezpiecznych. Kwota unieszkodliwienia tylko 41% składowisk tych odpadów sięga 1 275 601 286,00 zł.

W wyniku przeprowadzonych czynności służbowych we współpracy z Wydziałem Interwencyjno-Operacyjnym (analizy posiadanych materiałów, baz danych, informacji pozyskiwanych z WIOŚ oraz pochodzących z tzw. źródeł otwartych) pozyskano informacje na temat ewentualnej niezgodnej z prawem działalności podatkowej podmiotów zaangażowanych w obrót odpadami na terenie Polski, które mogą skutkować stratami Skarbu Państwa.

W 2021 r. Zespół Analiz uzyskał dostęp do hurtowni danych z systemu BDO (dostęp do wszystkich informacji gromadzonych w systemie, w tym do adresów IP z których dokonywano uzupełnienia danych), co dzięki zakupionym systemom analitycznym pozwoliło zrealizować faktyczny moduł analityczny. Umożliwił on dokonywanie, na potrzeby postępowań karnych i administracyjnych, szczegółowych analiz przepływu strumienia odpadów oraz powiązań

kapitałowo-osobowych pomiędzy podmiotami w nich uczestniczącymi. Opracowane analizy są bardzo wysoko oceniane przez organy ścigania i stają się istotnym materiałem dowodowym w zakresie zwalczania przestępczości środowiskowej. Coraz częściej wykazywane jest, że mamy odczynienia z fikcyjnym obrotem odpadami w celu wyłudzenia m.in. podatku VAT.

Mapa 1. Lokalizacja miejsc z ujawnionymi odpadami niebezpiecznymi

424 miejsca, w których wykryto odpady niebezpieczne:

153

miejsca z ujawnionymi odpadami niebezpiecznymi i innymi frakcjami odpadów (w formie zmieszanej lub magazynowane na tym samym terenie)

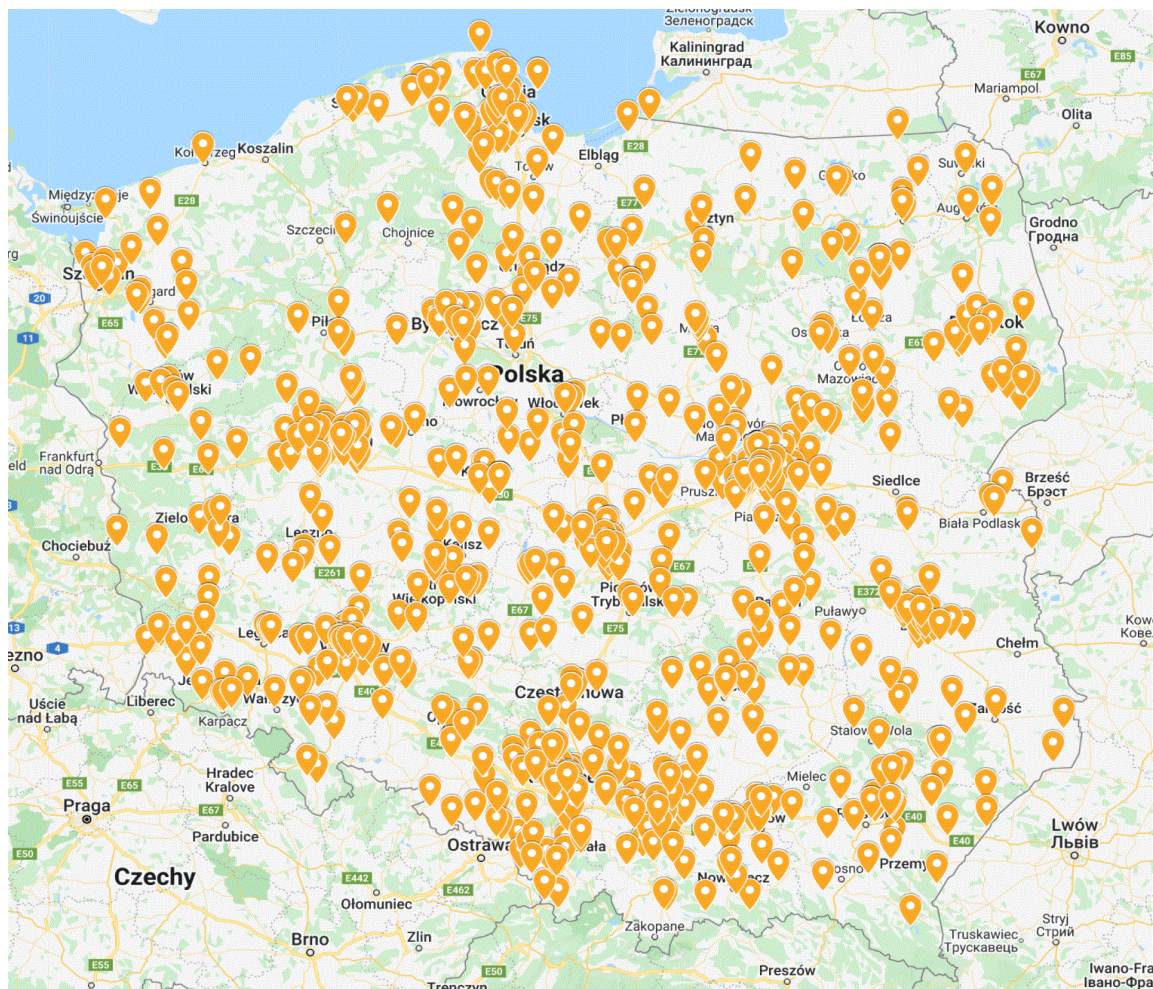
271

miejsca wyłącznie z ujawnionymi odpadami niebezpiecznymi

Aby ułatwić i uprościć zgłaszanie nielegalnego magazynowania/składowania odpadów w czerwcu 2021r. został uruchomiony na stronie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska elektroniczny formularz „zgłoś interwencję”. Celem formularza jest rozpropagowanie zgłaszania niepokojących sytuacji związanych z odpadami dziejących się w okolicy mieszkańców m.in. nagły wzrost transportów ciężarowych przyjeżdżających na teren nieruchomości położonych z dala od gęstej zabudowy mieszkalnej, porzucone odpady w pobliskim lesie, składowanie różnego rodzaju beczek i pojemników. W formularzu wystarczy wskazać lokalizację i dodać krótki opis. Możliwe jest również dodanie zdjęć. Zgłoszenie można dodać w sposób anonimowy. Wszystkie zgłoszone elektronicznie sprawy trafiają do Departamentu Zwalczania Przestępczości Środowiskowej, a następnie, po ich

analizie, podejmowane są dalsze działania w sprawie. Od czerwca do grudnia 2021 r. odnotowano 853 zgłoszenia. 585 zgłoszeń dotyczyło odpadów, 203 zanieczyszczeń powietrza, wody lub powierzchni ziemi, a 65 dotyczyło innych komponentów. Aż 436 zgłoszeń zostało przesłanych w formie anonimowej. Do 31 grudnia 2021r. potwierdzono 282 zgłoszenia. Podlegają one dalszym procedurom administracyjnym w celu usunięcia nieprawidłowości. 154 zgłoszenia nie zostały potwierdzone, a 417 jest w trakcie weryfikacji. Po szczegółowej analizie zgłoszenia przekierowywano do jednostek właściwych merytorycznie i miejscowo.

Mapa 2. Lokalizacja miejsc zgłoszonych przez formularz internetowy

Wykres 17. Zgłoszenia przez formularz internetowy przyjęte od czerwca do grudnia 2021r. z podziałem na województwa

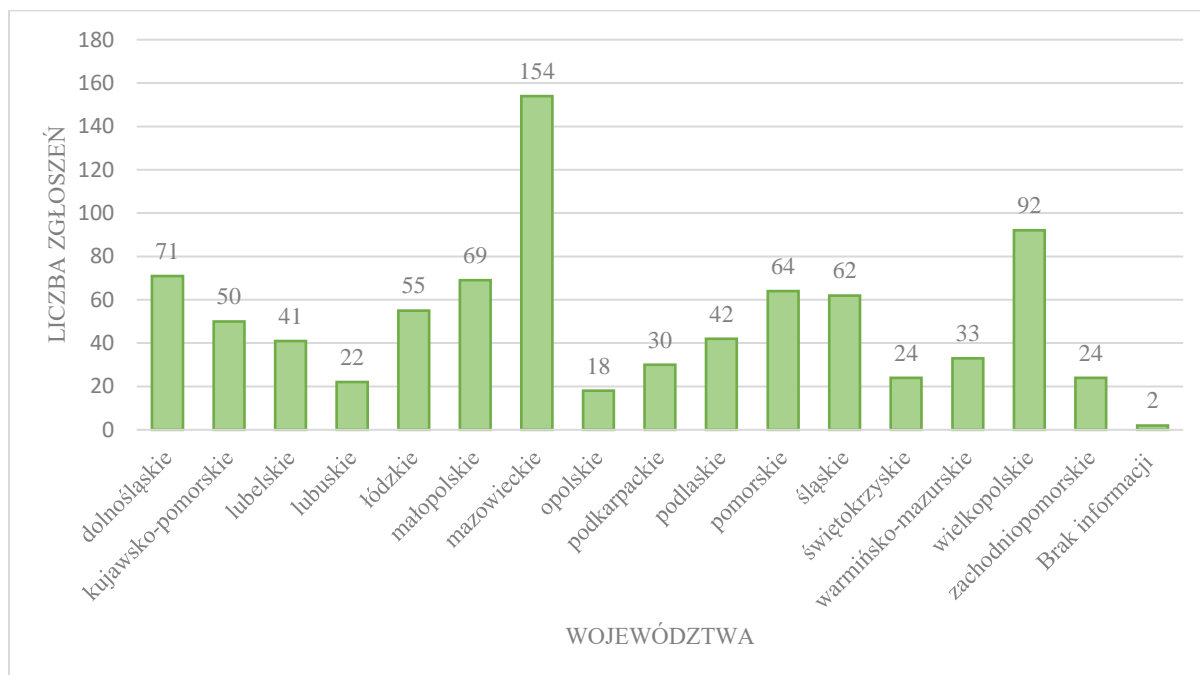

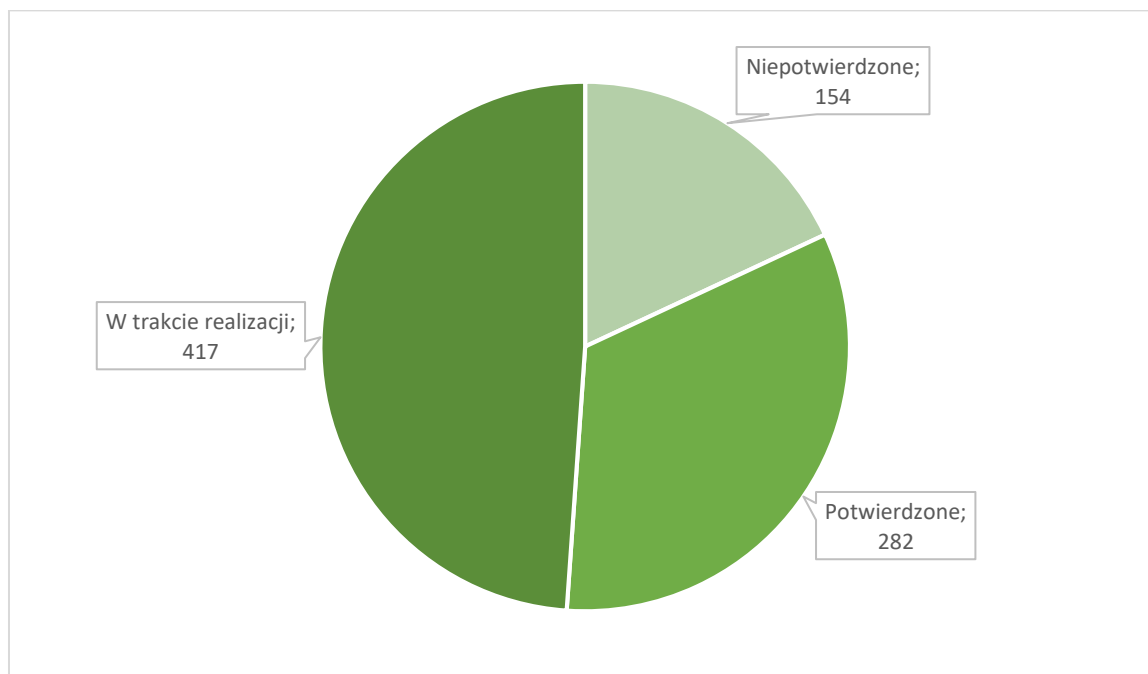
Tabela 12. Kategorie zgłoszeń przez formularz internetowy przyjętych od czerwca do grudnia 2021 r.

Kategoria zgłoszenia	Formularz
nielegalne przetwarzanie/odzysk/unieszkodliwianie/zakopywanie odpadów innych	23
nielegalne przetwarzanie/odzysk/unieszkodliwianie/zakopywanie odpadów komunalnych	11
nielegalne przetwarzanie/odzysk/unieszkodliwianie/zakopywanie odpadów niebezpiecznych	22
nielegalne przewiezienie z zagranicy odpadów	6
nielegalny transport odpadów innych	6
nielegalny transport odpadów komunalnych	2
nielegalny transport odpadów niebezpiecznych	6
porzucenie/nielegalne zdeponowanie/składowanie/zakopywanie odpadów innych	122
porzucenie/nielegalne zdeponowanie/składowanie/zakopywanie odpadów komunalnych	115
porzucenie/nielegalne zdeponowanie/składowanie/zakopywanie odpadów niebezpiecznych	259
zanieczyszczenie wody, powietrza lub ziemi substancjami	182
Inna	96
brak informacji	3
Suma	853

Tabela 13. Rodzaj podejmowanych czynności w sprawach zgłoszeń przez formularz internetowy przyjętych od czerwca do grudnia 2021 r.

Rodzaj podejmowanych czynności	Formularz
Przekazane do Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad	1
Przekazane do Główny Inspektorat Transportu Drogowego	1
Przekazane do Lasów Państwowych	23
Przekazane do Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego	19
Przekazane do Policji	11
Przekazane do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska	7
Przekazane do samorządu	474
Przekazane do Państwowej Inspekcji Sanitarnej	2
Przekazane do Wojewódzki Inspektorat Roślin i Nasiennictwa	1
Przekazane do Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska	291
Przekazane do Wód Polskich	5
Przekazane do Wielkopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich	1
Przekazane do Straży Miejskiej	4
We własnym zakresie	1
Inne lub w trakcie realizacji	12
Suma	853

Wykres 18. Status zgłoszeń internetowych przyjętych od czerwca do grudnia 2021 r. na dzień 31 grudnia 2021 r.

1.3. Wydział ds. postępowań i prewencji

Wydział zajmuje się sporządzaniem zawiadomień o możliwości popełnienia przestępstw przeciwko środowisku, podejmuje działania legislacyjne, organizuje i koordynuje działania prewencyjne oraz odpowiada za współpracę z organami ścigania w zakresie spraw związanych z przestępstwami środowiskowymi.

W wyniku działań Wydziału w 2021 roku zostało złożonych 16 zawiadomień do organów ścigania (Prokuratura Krajowa, ABW i CBA) dotyczących przestępstw środowiskowych o skali ogólnokrajowej, popełnianych przez zorganizowane grupy przestępcze.

Dzięki współpracy z organami ścigania skierowano pierwszy akt oskarżenia dotyczący wprowadzania do obrotu pieniędzy uzyskanych w ramach przestępczej działalności związanej z obrotem odpadami. Warto zaznaczyć, że środki pochodzące z korzyści związanych z popełnieniem ww. przestępstwa wynoszą co najmniej 24.587,942,33 zł i 728.980,58 euro.

1.4. Zespół do spraw stosowania techniki specjalnej

Zespół ds. stosowania techniki specjalnej został utworzony w celu stałego udzielania wsparcia IOŚ oraz innym służbom prowadzącym działania w zakresie ścigania przestępstw i wykroczeń przeciwko środowisku. W skład zespołu wchodzi wyspecjalizowane grupy Inspektorów posiadających uprawnienia pilotów bezzałogowych statków powietrznych oraz umiejętności posługiwania się specjalistycznym sprzętem obserwacyjnym. Grupy funkcjonują w Warszawie, Pile i Kaliszu. W składzie osobowym grup zostali zatrudnieni byli funkcjonariusze służb mundurowych służący wcześniej w wydziałach stosowania techniki specjalnej Policji i ABW.

W celu zbierania materiału dowodowego na potwierdzenie podejrzenia popełnienia przestępstwa oraz typowania podmiotów, które powinny zostać objęte np. kontrolami krzyżowymi Zespół korzysta z nowych technologii, takich jak, m.in., georadary, drony, fotopułapki, specjalistyczne oprogramowanie i aplikacje do przetwarzania materiałów oraz urządzenia teleinformatyczne służące transmisji danych, w tym obrazu w trybie online oraz pakietów graficznych zarejestrowanych podczas czynności kontrolnych.

Zdjęcie 14. Obraz uzyskany podczas nalotu BSP

Bezzałogowe Statki Powietrzne (BSP) będące na wyposażeniu Zespołu wyposażone są, m.in., w sensory umożliwiające obserwację przy użyciu termowizji i noktowizji.

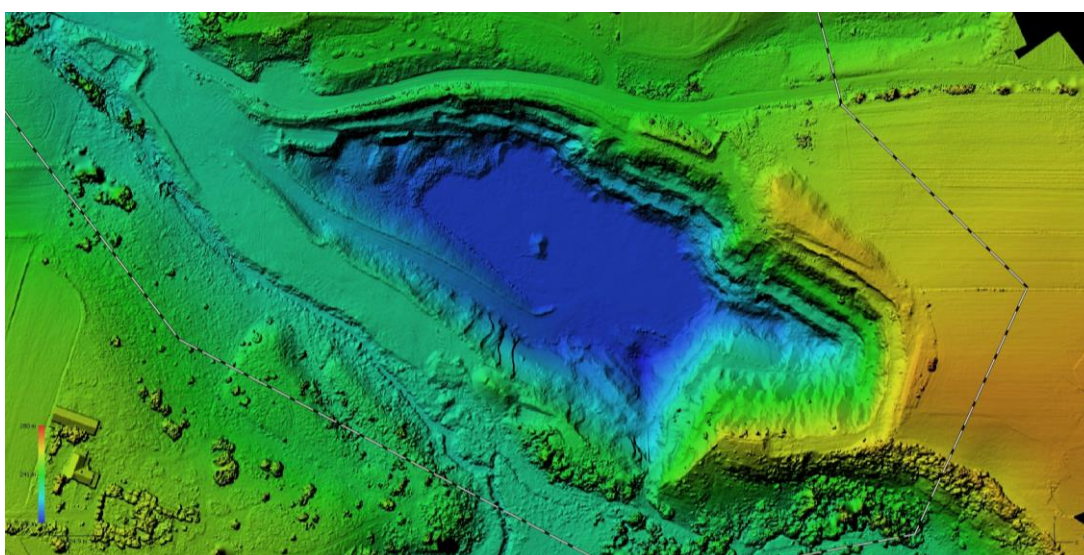
Ponadto, Zespół wykonuje również szereg działań na potrzeby kontroli prowadzonych przez IOŚ, takich jak, m.in., identyfikacja kontrolowanego obszaru (wizualizacje 3D) i pomiary przy użyciu dronów RTK.

Zgodnie ze specyfiką zadań przypisanych Departamentowi ich realizacja finansowana była z budżetu GIOŚ, tj. działania 12.1.3.2.W – Działalność kontrolna w zakresie ochrony środowiska, którego głównym celem jest zapewnienie przestrzegania i stosowania prawa w ochronie środowiska.

Ponadto, mając na uwadze, że do zadań Departamentu należy również realizacja czynności w zakresie ochrony wód przed zanieczyszczeniem, określonych w:

- dyrektywie 91/676/EWG dotyczącej ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (Dyrektywa azotanowa),
- ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne,
- rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 12 lutego 2020 r. w sprawie przyjęcia Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu,
- art. 182 i 183 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny,

część zakupu wyposażenia niezbędnego do ich realizacji m. in. oprogramowania do wykonywania analiz, georadaru, drona RTK oraz pojazdów specjalistycznych zrealizowana została w ramach środków pochodzących z umowy zawartej przez GIOŚ z PGW Wody Polskie z dnia 22 czerwca 2021 r.

Zdjęcie 15. Obraz uzyskany z kamery termowizyjnej.

1.5. Wydział Interwencyjno-Operacyjny

Wydział współdziała z organami ścigania (głównie z Policją) w zakresie prowadzenia wspólnych czynności terenowych oraz wykonuje samodzielne działania kontrolne. Realizuje także czynności, o których mowa w art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska. Ponadto, Wydział koordynuje działania wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska. Dzięki zatrudnieniu Inspektorów będących byłymi pracownikami służb mundurowych (CBŚP i Policji), posiadających doświadczenie w zwalczaniu przestępczości, w tym tej o charakterze zorganizowanym, Wydział cechuje się wysoką skutecznością w koordynowaniu działań międzywojewódzkich i ogólnopolskich. Zacieśniona została współpraca z Policją, KAS, Prokuraturą oraz ITD.

W wyniku działań Wydziału w roku 2021 udało się ujawnić miejsca nielegalnego gospodarowania odpadami. W wyniku działań własnych, stosując metody analityczne oraz nowoczesne urządzenia techniczne, zebrano m.in. materiał uprawdopodobniający popełnienie

przestępstwa z art. 183 Kodeksu karnego, polegającego na nielegalnym deponowaniu odpadów na terenie Zakładu Górniczego Makówiec Duży (województwo mazowieckie).⁶¹

1.6. Działania Departamentu

Do najważniejszych działań Departamentu zrealizowanych w roku 2021 r. należało:

- a) opracowano i wdrożono do stosowania jednolite wzory dokumentów w zakresie realizacji zadań wynikających z art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska (zadania podejmowane w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa lub wykroczenia przeciwko środowisku).

Opracowano wzory:

- notatki urzędowej z czynności o których mowa w art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska,
- protokołu oględzin,
- protokołu przesłuchania osoby w zakresie niezbędnym do ustalenia stanu faktycznego.

Wszystkie wzory funkcjonują jako dokumenty Informatycznego Systemu Kontroli.

Dodatkowo, Inspektorzy działający w grupach w swojej pracy wykorzystują również wzory dokumentów kontroli funkcjonujące w Informatycznym Systemie Kontroli, m.in., wzory protokołów kontroli oraz zawiadomień o możliwości popełnienia przestępstwa i wniosków o ukaranie.

- b) w celu ujednoczenia działań IOŚ w zakresie przeciwdziałania i wykrywania przestępstw i wykroczeń przeciwko środowisku opracowano jednolite wytyczne, które dodane zostały do zatwierdzonych przez GIOŚ wytycznych do planowania działalności organów Inspekcji Ochrony Środowiska w 2022 r. (dodano rozdział: *Realizacja zadań Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie przeciwdziałania i wykrywania przestępstw i wykroczeń przeciwko środowisku*). W wytycznych określono między innymi konieczność realizacji zadań priorytetowych, takich jak: nadzór nad prowadzeniem rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych złóż kruszyw naturalnych (kopalni) oraz porzucaniem odpadów na ich terenie, nadzór nad transportami odpadów w strumieniu krajowym i międzynarodowym, nadzór nad ujawnionymi miejscami nielegalnego nagromadzenia odpadów, identyfikacja

⁶¹ Na podstawie zebranego materiału podjęto niezwłoczną współpracę z Inspektorami ds. interwencyjnych z WIOŚ w Warszawie oraz funkcjonariuszami Policji z KPP w Mińsku Mazowieckim, czego efektem było zatrzymanie sprawców czynu w momencie rozładowywania odpadów w miejscu nielegalnego deponowania.

Na terenie zakładu, około godziny 4:30, ujawniono samochód ciężarowy, który w sposób nielegalny dowoził do wyrobiska poeksploatacyjnego zmielone odpady tworzyw sztucznych, przykryte warstwą gruzu budowlanego. Na miejscu zastano również operatora koparki, dokonującego nielegalnego zakopywania przywiezionych odpadów.

Kierowca nie posiadał wymaganych dokumentów potwierdzających transport odpadów, a samochód nie był oznakowany tablicą z napisem ODPADY. W systemie BDO nie stwierdzono sporządzenia karty przekazania odpadu.

Obecnie prowadzone są czynności, które mają na celu ustalenie źródła przekazywanych odpadów, a Inspektorzy WIOŚ w Warszawie Delegatura w Mińsku Mazowieckim rozpoczną kontrolę interwencyjną. Następnie podjęte zostaną kroki w celu wszczęcia postępowania z art. 26 ustawy o odpadach oraz zostanie poinformowany Wyższy Urząd Górniczy.

Niezależnie od działań administracyjnych prowadzone są dalsze czynności przez funkcjonariuszy policji związane z podejrzeniem popełnienia przestępstwa z art. 183 kodeksu karnego, zgodnie z którym sprawcom dopuszczającym się nielegalnego postępowania z odpadami grozi kara do 5 lat pozbawienia wolności.

miejsce odzysku polegającego na stosowaniu komunalnych osadów ściekowych, identyfikacja miejsc i podmiotów nielegalnie gospodarujących odpadami, w szczególności odpadami niebezpiecznymi.

- c) uruchomienie na stronie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska elektronicznego formularza „zgłoś interwencję”, którego celem jest rozpropagowanie zgłaszania niepokojących sytuacji związanych z odpadami obserwowanych przez okolicznych mieszkańców, m.in. nagły wzrost transportów ciężarowych przyjeżdżających na teren nieruchomości położonych z dala od gęstej zabudowy mieszkalnej, porzucone odpady w pobliskim lesie, składowanie różnego rodzaju beczek i pojemników. W formularzu wystarczy wskazać lokalizację i dodać krótki opis. Możliwe jest również dołączenie zdjęć. Zgłoszenia można składać w sposób anonimowy, co niewątpliwie jest atrakcyjnym sposobem zgłaszania dla osób, które obawiają się nieprzychylnych komentarzy lub czynów ze strony otoczenia. Wszystkie sprawy zgłoszone elektronicznie trafiają do Departamentu Zwalczenia Przystępczości Środowiskowej, a następnie, po ich analizie, podejmowane są dalsze działania w sprawie. Od czerwca do grudnia 2021 r. odnotowano 853 zgłoszenia. 585 zgłoszeń dotyczyło odpadów, 203 zanieczyszczeń powietrza, wody lub powierzchni ziemi, a 65 dotyczyło innych komponentów. Aż 436 zgłoszeń zostało przesłanych w formie anonimowej. Do 31 grudnia 2021r. Jak dotąd potwierdzono 282 zgłoszenia. Podlegają one dalszym procedurom administracyjnym w celu usunięcia nieprawidłowości. 154 zgłoszenia nie zostały potwierdzone, a 417 jest w trakcie weryfikacji. Po szczegółowej analizie zgłoszenia przekierowywano do jednostek właściwych merytorycznie i miejscowo.
- d) uzyskanie dostępu do hurtowni danych z systemu BDO (dostęp do wszystkich informacji gromadzonych w systemie, w tym do adresów IP, z których dokonywano uzupełnienia danych), co dzięki zakupionym systemom analitycznym pozwoliło zrealizować faktyczny moduł analityczny. Umożliwił on dokonywanie, na potrzeby postępowań karnych i administracyjnych, szczegółowych analiz przepływu strumienia odpadów oraz powiązań kapitałowo-osobowych pomiędzy podmiotami w nich uczestniczącymi. Opracowane analizy są bardzo wysoko oceniane przez organy ścigania i stają się istotnym materiałem dowodowym w zakresie zwalczania przystępczości środowiskowej. W ciągu kilku miesięcy zrealizowanych zostało 65 analiz w ramach wniosków składanych m.in. przez wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska, prokuratury regionalne oraz wydziały Komendy Głównej Policji.
- e) utworzenie w każdym wojewódzkim inspektoracie ochrony środowiska stałej grupy o charakterze zadaniowym, której głównym celem jest wykrywanie i przeciwdziałanie przystępstwom i wykroczeniom przeciwko środowisku. Grupy prowadzą zarówno samodzielne działania, jak i współdziałają z organami ścigania, np. poprzez uczestniczenie w zespołach śledczych powoływanych przez Prokuratorów. W skład grup, oprócz osób z doświadczeniem i wiedzą z zakresu ochrony środowiska, wchodzi również osoby z długoletnim doświadczeniem zdobytym w pracy w służbach mundurowych. Dzięki cotygodniowym raportom o działaniach podejmowanych i planowanych do podjęcia w zakresie zwalczania przystępczości środowiskowej w Departamencie Zwalczenia Przystępczości Środowiskowej GIOŚ powstała baza podmiotów, wobec których działania prowadzą wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska, co ułatwia analizowanie powiązań oraz szacowanie skali danych zjawisk przystępczych.

- f) rozpoczęcie prac nad utworzeniem internetowego forum wymiany informacji pomiędzy członkami grup interwencyjnych funkcjonujących w wojewódzkich inspektoratach, a GIOŚ oraz docelowo funkcjonariuszami KAS i Policji. Będzie to bezpieczna przestrzeń „chmurowa”, do której dostęp będzie udzielany przez GIOŚ i na której będzie można wymieniać doświadczenia oraz omawiać bieżące sprawy i rozwiązywać problemy, jakie mogą się pojawić w trakcie działalności grupy.
- g) zorganizowanie ogólnopolskiej akcji kontroli transportów odpadów „NIELEGALNE ODPADY 2021”. Uczestniczyli w niej Inspektorzy Ochrony Środowiska oraz funkcjonariusze Policji, Inspekcji Transportu Drogowego, Krajowej Administracji Skarbowej oraz Straży Granicznej. W wyniku tych działań od 8 września do końca roku 2021:

Dane łączne z 16. WIOŚ - stan na 31.12.2021 r.	
Liczba <u>wszystkich</u> skontrolowanych pojazdów	5 215
Liczba skontrolowanych pojazdów w e <u>przewożących odpady</u>	1 461
Liczba ujawnionych <u>nielegalnych</u> transportów odpadów	25
Liczba ujawnionych <u>nielegalnych TPO</u>	13
Liczba ujawnionych <u>porzuceń odpadów</u>	0
Liczba transportów <u>skierowanych na parkingi</u>	13
Liczba inspektorów i funkcjonariuszy służb biorących udział we wspólnych działaniach	1 986
Liczba załączników do tabeli w postaci „Kart ujawnionego przez IOŚ zdarzenia nielegalnego postępowania z odpadami”.	19
Liczba punktów kontrolnych z udziałem IOŚ	254

- h) zorganizowanie, w dniu 15 kwietnia 2021r., konferencji pt. „Przestępczość środowiskowa – współczesne wyzwania dla organów ścigania i Inspekcji Ochrony Środowiska”, która cieszyła się dużym zainteresowaniem zarówno prelegentów, jak i widzów. W serwisie YouTube obejrzało ją ponad 4 000 osób. Podczas Konferencji przedstawione zostały informacje na temat funkcjonowania organów odpowiedzialnych za wykrywanie i przeciwdziałanie przestępczości środowiskowej, jak również odbyła się dyskusja dotycząca wskazania dalszych obszarów rozwoju instytucjonalnego w tym obszarze, w której wzięli udział, m.in., Sekretarz Stanu w Ministerstwie Klimatu i Środowiska, p. Jacek Ozdoba, Główny Inspektor Ochrony Środowiska, Dyrektor Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości oraz naukowcy, przedstawiciele GIOŚ, CBŚP, Prokuratury, KAS, ITD, SG i MS.
- i) udział w globalnej operacji „30 dni dla morza”. Departament Zwalczenia Przestępczości Środowiskowej brał udział w koordynacji europejskiej części w ramach działania EMPACT dotyczącego przestępstw przeciwko środowisku, za które odpowiadały Europol i Frontex. Za globalną koordynację działań odpowiadał INTERPOL. Dzięki przeprowadzonym działaniom zidentyfikowano wiele przestępstw, od nielegalnego zrzutu po handel odpadami. W Polsce w ww. operację zaangażowane były: Komenda Główna Policji, Departament Gospodarki Morskiej Ministerstwa Infrastruktury (Urzędy Morskie),

Ministerstwo Finansów (Krajowa Administracja Skarbowa), Straż Graniczna, Inspekcja Ochrony Środowiska oraz Inspekcja Transportu Drogowego. W ramach ustanowionego Krajowego Punktu Kontaktowego, za koordynację działań krajowych odpowiedzialne było Biuro Kryminalne Komendy Głównej Policji. W wyniku przeprowadzonych operacji służb stwierdzono łącznie 18 nieprawidłowości, w tym 10 przypadków zanieczyszczenia rzek i terenów przybrzeżnych oraz 8 przypadków nielegalnego transgranicznego przemieszczania odpadów (4 przypadki nielegalnego TPO z wykorzystaniem portów morskich).

- j) podjęcie działań prewencyjnych w zakresie kontroli ujawnionych miejsc magazynowania odpadów pod kątem odpowiedniego zabezpieczenia oraz możliwości wystąpienia zagrożenia pożarowego. W ramach działań polecono przeprowadzenie przez grupy interwencyjno-wyjazdowe, funkcjonujące w wojewódzkich inspektoratach, kontrole wszystkich miejsc, jakie ujawniono na terenie danego województwa, pod kątem ich odpowiedniego zabezpieczenia. Ponadto, skierowano pisma do wojewódzkich komendantów PSP oraz wszystkich marszałków, starostów i wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) z prośbą o podjęcie właściwych działań kontrolnych, ukierunkowanych w sposób szczególny na weryfikację odpowiedniego zabezpieczenia przeciwpożarowego.
- k) podjęcie działań prewencyjnych w zakresie zidentyfikowania i kontroli miejsc magazynowania odpadów w postaci opon. W tym celu zwrócono się do wójtów, marszałków, starostów i wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) oraz Państwowej Straży Pożarnej.
- l) podjęcie współpracy z Komisją Europejską oraz INTERPOLEM, m.in. w ramach przeglądu dyrektywy 2008/99/WE w sprawie ochrony środowiska poprzez prawo karne (dyrektywa w sprawie przestępczości przeciwko środowisku, ECD), który miał na celu poprawę wdrożenia dyrektywy przez jaśniejsze określenie jej zakresu, doprecyzowanie definicji przestępstw przeciwko środowisku, poprawę dostępności szerszego zakresu odpowiednich rodzajów i poziomów sankcji, współpracę w państwach członkowskich i między nimi, gromadzenie danych dotyczących przestępstw przeciwko środowisku oraz skuteczne funkcjonowanie łańcucha egzekwowania prawa (wykrywanie, dochodzenie, ściganie, orzekanie). Departament współpracował również przy określeniu działań priorytetowych dla Programu Bezpieczeństwa Środowiskowego INTERPOL czy konsultacji w ramach Programu Interreg Europa.
- m) podpisanie porozumienia pomiędzy GIOŚ a Szkołą Wyższą Wymiaru Sprawiedliwości dotyczącego współpracy obu jednostek w ramach działalności badawczo-dydaktycznej. Głównym elementem współpracy będzie powstanie nowego kierunku studiów podyplomowych w zakresie "Ekokryminologii" mieszczących się w obszarze nauk społecznych oraz nauk przyrodniczych i technicznych. Studia te będą dedykowane m.in. przedstawicielom służb i inspekcji współdziałających w zakresie zwalczania przestępczości środowiskowej.
- n) podpisanie *Porozumienia pomiędzy Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska i Komendantem Głównym Policji w sprawie współdziałania w zakresie zwalczania i zapobiegania naruszeniom prawa z obszaru ochrony środowiska*, w wyniku którego rozwinięto współpracę na szczeblu wojewódzkim, polegającą w szczególności na wzajemnej pomocy w wykonywaniu czynności kontrolnych, wymianie informacji oraz doświadczeń, a także dbaniu o jednolitą interpretację wyników. Organizowane są spotkania

robocze oraz planowane są wspólne szkolenia z zakresu ochrony środowiska. Następnie zawarte zostały porozumienia regionalne pomiędzy wojewódzkimi inspektorami ochrony środowiska, a wojewódzkimi komendantami policji oraz Komendantem Stołecznym Policji. Dzięki tym porozumieniom Policja i Inspekcja Ochrony Środowiska będą wzajemnie współdziałać w zakresie prowadzonych czynności dotyczących zwalczania przestępczości środowiskowej. Ponadto, w wyniku współpracy z Policją w priorytetach Komendanta Głównego Policji na lata 2021–2023 wśród ośmiu podstawowych zadań w zakresie zwalczania przestępczości wskazano potrzebę intensyfikacji działań formacji do zwalczania przestępstw naruszających dobro środowiska naturalnego.

- o) nawiązanie stałej współpracy ze Strażą Leśną oraz Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie w celu podejmowania wspólnych działań mających na celu ujawnianie przestępstw środowiskowych, m. in. w zakresie nielegalnego obrotu drewnem i nielegalnego odprowadzania ścieków do cieków wodnych.
- p) dołączenie do Systemu Elektronicznego Nadzoru Transportu odpadów w strumieniu międzynarodowym oraz odpadów niebezpiecznych. Od 22 lutego 2022 r. przywóz do Polski oraz tranzyt przez teren Polski wszystkich rodzajów odpadów podlega rejestracji w systemie SENT. W dzienniku ustaw opublikowane zostało Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 25 stycznia 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie towarów, których przewóz jest objęty systemem monitorowania drogowego i kolejowego przewozu towarów oraz obrotu paliwami opałowymi będące nowelizacją przepisów wykonawczych do ustawy z 9 marca 2017 r. o systemie monitorowania drogowego i kolejowego przewozu towarów. Oznacza to, że od 22 lutego 2022 r. każdy przywóz odpadów do Polski oraz przewóz odpadów przez terytorium Polski transportem drogowym i kolejowym musi zostać zarejestrowany w Systemie Elektronicznej Notyfikacji Transportów (SENT) prowadzonym przez Krajową Administrację Skarbową.
- q) utworzenie przy DZPŚ Zespołu roboczego do spraw przestępczości środowiskowej, który jest forum wymiany informacji i doświadczeń w zakresie funkcjonowania „szarej strefy” w gospodarowaniu odpadami. Zadaniem zespołu jest również proponowanie systemowych zmian legislacyjnych w obszarze ograniczania tego zjawiska. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele GIOŚ, Policji, CBŚP, Prokuratury, KAS, ITD, SG, MS i PSP.
- r) wzmocnienie współpracy z Prokuraturą w zakresie prowadzonych postępowań przygotowawczych dotyczących przestępstw środowiskowych. Inspektorzy Departamentu w sposób stały uczestniczą jako eksperci w prowadzonych postępowaniach przygotowawczych, wykonując w nich powierzone czynności w zakresie posiadanych kompetencji. Takie działanie umożliwia sprawne zebranie pełnego materiału dowodowego umożliwiającego wniesienie aktu oskarżenia wobec przestępców środowiskowych. W wyniku wniosków GIOŚ, Prokuratura Krajowa przeanalizowała umorzone sprawy z zakresu przestępczości środowiskowej, część z nich wznowiono i przekazano do prowadzenia jednostkom prokuratury wyższego stopnia. Dodatkowo, Prokuratura Krajowa obejmuje własnym nadzorem istotne postępowania dotyczące przestępczości środowiskowej. Należy również pokreślić, że Prokuratura Krajowa opracowała specjalne wytyczne dla prokuratorów w zakresie prowadzenia spraw dotyczących przestępstw środowiskowych. Ponadto IOŚ zaprasza prokuratorów na odprawy i szkolenia.

- s) pracownicy DZPŚ prowadzą zajęcia m.in. dla sędziów i prokuratorów w ramach realizowanego przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury projektu „Prawo ochrony środowiska dla kadr wymiaru sprawiedliwości”.
- t) opracowanie projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania przestępczości środowiskowej. Celem projektowanej regulacji jest zmiana granic ustawowego zagrożenia za wykroczenia i przestępstwa przeciwko środowisku. Projektowane przepisy mają na celu ochronę środowiska naturalnego przed szkodliwymi działaniami, spełniającymi znamiona przestępstw lub wykroczeń przeciwko środowisku. Praktyka stosowania dotychczas obowiązującego prawa pokazuje, że obecne sankcje karne są niewystarczające, w związku z tym należy dokonać zmiany przepisów. Poprzez zaproponowaną nowelizację projektodawca dąży do wyeliminowania niedoskonałości aktualnych regulacji prawnych, w tym w zakresie związanym z nielegalnym gospodarowaniem odpadami niebezpiecznymi. Nowelizacja obejmuje m.in. wprowadzenie nowych granic ustawowego zagrożenia dla czynów określonych w art. 183. Przepis ten sankcjonuje m.in. niezgodne z prawem składowanie, usuwanie, przetwarzanie, odzysk, unieszkodliwianie i transport odpadów, które może zagrażać życiu lub zdrowiu człowieka lub spowodować istotne obniżenie jakości wody, powietrza, powierzchni ziemi lub zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym (art. 183 § 1 kk). Obecnie za opisany czyn kk przewiduje karę pozbawienia wolności w granicach od 3 miesięcy do lat 5. Proponowana zmiana będzie polegała na zwiększeniu dolnej i górnej granicy ustawowego zagrożenia poprzez wprowadzenie kary pozbawienia wolności w przedziale od roku do 10 lat. Aktualna sankcja za przywożenie z zagranicy lub wywożenie za granicę bez wymaganego zgłoszenia lub zezwolenia, albo wbrew jego warunkom odpadów niebezpiecznych to kara pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8 (art. 183 § 5 kk). Proponowana zmiana zaostrza kary w tym zakresie, zwiększając dolną i górną granicę ustawowego zagrożenia, która będzie wynosić od lat 2 do lat 12 pozbawienia wolności. Niezależnie od powyższego, nowelizacja wprowadza zmianę art. 47 kk, dzięki czemu w razie skazania sprawcy za przestępstwo przeciwko środowisku sąd będzie obligatoryjnie orzekał w przypadku stwierdzonych przestępstw umyślnych nawiązkę na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Jednocześnie w przepisie tym określono wysokość nawiązki w granicach od 10 000 do 10 000 000 złotych. Odnosząc się jednocześnie do proponowanej zmiany w zakresie nawiązek na rzecz NFOŚiGW, należy wskazać, że w okresie od 2011 r do 31 maja 2021 r. z tego tytułu wpłynęło na konta Funduszu 1 057 857 zł.
- u) wprowadzono zmiany w zakresie niektórych wykroczeń przeciwko środowisku, jak również zmiany w zakresie ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary, które umożliwią równoległe pociąganie do odpowiedzialności m.in. osób prawnych.
- v) opracowane zostały zmiany projektu rozporządzenia w sprawie zasad i sposobu organizacji wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska oraz ich delegatur, dzięki którym powstanie fakultatywna możliwość tworzenia w wojewódzkich inspektoratach ochrony środowiska wydziałów zwalczania przestępczości środowiskowej jako odrębnych komórek organizacyjnych.

w) między Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska a Dyrektorem Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej (BULiGL) podpisany został list intencyjny dotyczący identyfikacji odpadów niebezpiecznych w lasach.

W 2022 roku planuje się dalszy rozwój Departamentu, w związku z ciągłą intensyfikacją realizacji zadań, zarówno na płaszczyźnie legislacyjnej jak i organizacyjnej.

2. Zasady funkcjonowania utworzonych grup zadaniowych

Tabela 14. Liczba inspektorów wchodzących w skład Grup Interwencyjno-Wyjazdowych i ich umiejscowienie w strukturach inspektoratów wojewódzkich, wskazanie Inspektorów z doświadczeniem nabytym w służbach mundurowych, gotowość do podejmowania działań w systemie 24 godzinnym przez 7 dni w tygodniu

	Inspektorzy		Inspektorzy w z doświadczeniem w służbach mundurowych		Gotowość do pracy w systemie 24/7
	Liczba inspektorów	Umiejscowienie w strukturach	Liczba inspektorów	Rodzaj służb mundurowych	
WIOŚ w Białymstoku	10	1 koordynator 9 inspektorów	1	1 – Policja	Dyżury do godziny 22. W godzinach nocnych, weekendy i święta dyżury telefoniczne.
WIOŚ w Bydgoszczy	12	3 koordynatorów 9 inspektorów	4	4 – Policja	Tak
WIOŚ w Gdańsku	11	3 koordynatorów 8 inspektorów	1	1 - Policja	Praca zmianowa, I zmiana 7-15, II zmiana 11-19 lub 14-22. Poza tymi godzinami oraz w święta i weekendy prowadzony jest dyżur telefoniczny.
WIOŚ w Katowicach	14	1 koordynator 13 inspektorów	1	1 - CBA	Tak
WIOŚ w Kielcach	8	1 koordynator 7 inspektorów	1	1 – Policja	Tak
WIOŚ w Krakowie	18		1	1- Policja	Tak
WIOŚ w Lublinie	11		0		Tak
WIOŚ w Łodzi	9	1 koordynator 8 inspektorów	0		Tak
WIOŚ w Olsztynie	12		0		Nie
WIOŚ w Opolu	3	1 koordynator 2 inspektorów	1	1- Policja	Dyżury od poniedziałku do piątku w

					godzinach 7-22, w resztę dni oraz noce dyżur telefoniczny.
WIOŚ w Poznaniu	17		2	1 - Policja 1 - Straż Miejska	Tak
WIOŚ w Rzeszowie	12		0		Tak
WIOŚ w Szczecinie	8	8 inspektorów Koordynacja przez Naczelnika Wydziału Inspekcji	2	2 – Straż Graniczna	Dyżury 7 dni w tygodniu w godzinach 6-22. W godzinach nocnych dyżury telefoniczne.
WIOŚ w Warszawie	15	1 koordynator 14 inspektorów	9	6 – Policja 2 – Straż Miejska 1 - WP	Tak
WIOŚ we Wrocławiu	9	9 inspektorów	5	2 – Policja 1 – Straż Graniczna 1 – CBA 1 – PSP	Tak
WIOŚ w Zielonej Górze	4		2	2 – Policja	Dyżury 7 dni w tygodniu do godziny 22. W godzinach nocnych dyżury telefoniczne.

Tabela 15. Wyposażenie w specjalistyczne urządzenia techniczne wspomagające realizację zadań oraz dedykowane środki transportu

	Wyposażenie w specjalistyczne urządzenia techniczne wspomagające realizację zadań oraz dedykowane środki transportu
WIOŚ w Białymstoku	laptopy, tablety, dron, fotopułapki
WIOŚ w Bydgoszczy	samochody dyżurne, mobilny skaner, mobilna drukarka, latarki, lornetka, powerbank, zestaw do poboru prób, drabina, szelki bezpieczeństwa, radiotelefony, kamery sferyczne, kamery nasobne, kamery termowizyjne, fotopułapka, BSP (dron)
WIOŚ w Gdańsku	dalmierze, taśmy pomiarowe, aparaty fotograficzne, tablet, drukarki przenośne, fotopułapki, drony
WIOŚ w Katowicach	laptopy, drukarki mobilne, skaner mobilny, noktowizory, termowizja, drony, samochody terenowe
WIOŚ w Kielcach	mobilne biuro, bezzałogowe statki powietrzne, fotopułapka, zestaw obserwator, kamera inspekcyjna, lornetki, kamera termowizyjna, lampa ledowa, latarki ręczne i czołowe, narzędzia wielofunkcyjne (multitool), kamera nasobna, dalmierz laserowy, drogomierz kołowy, zadymiarka kanałowa, aparaty fotograficzne, drabina teleskopowa.
WIOŚ w Krakowie	pojazdy służbowe, bezzałogowe statki powietrzne, wykrywacz metali, obserwator, kamery, w tym kamera termowizyjna oraz kamera szperacz, aparaty fotograficzne, krótkofalówki, lustra inspekcyjne oraz selfie

	sticki, lornetki oraz luneta, dalmierze oraz taśmy miernicze i metry, urządzenia do pomiaru podstawowych parametrów ścieków (multimetr – pH, przewodnictwo elektryczne właściwe i tlen rozpuszczony), czujnik dwufunkcyjny gazowy, zadymiarki
WIOŚ w Lublinie	Laptopy
WIOŚ w Łodzi	korzystanie z urządzeń technicznych i pojazdów w ramach funkcjonowania Wydziału Inspekcji
WIOŚ w Olsztynie	bezzałogowy statek powietrzny (dron), latarki, lornetka, dalmierz
WIOŚ w Opolu	samochody terenowe z napędem na 4 koła, fotopułapka, aparaty fotograficzne, kamera termowizyjna, lornetki, kamery cyfrowe, noktowizory, przenośne detektory gazów (lotnych związków organicznych), multimetry (mierniki jakości wody)
WIOŚ w Poznaniu	samochody terenowe, latarki, lornetki, noktowizory, kamery nasobne, dalmierze, laptopy, tablety, aparaty fotograficzne
WIOŚ w Rzeszowie	aparaty fotograficzne, telefony oraz tablety z dostępem do Internetu
WIOŚ w Szczecinie	samochody terenowe, mobilne biuro, drony, aparaty fotograficzne, lornetka optyczna, lornetka noktowizyjna, kamery termowizyjne, odbiorniki GPS ręczne oraz samochodowe, wielogazowe mierniki powietrza MultiRae, dyktafony, kamery samochodowe, fotopułapki, georadar Leica, system monitoringu zdalnego
WIOŚ w Warszawie	fotopułapki, bezzałogowe statki powietrzne (dron), pojazdy terenowe, aparaty fotograficzne, dalmierze, noktowizory, kamery, rejestratory jazdy, tablety, lornetki, krótkofalówki, termowizor, ultradźwiękowy odstraszacz psów, latarki, agregat prądotwórczy, inne (karty pamięci, ładowarki, itp.), oświetlenie Led na statywie
WIOŚ we Wrocławiu	bezzałogowe statki powietrzne, tzw. drony, w tym z kamerą termowizyjną, aparaty fotograficzne, lornetki, noktowizor, fotopułapki, ręczna nawigacja GPS, dalmierze laserowe, drogomierze, kamera endoskopowa, urządzenie do zadymiania, samochody terenowe, georadar oraz odzież robocza
WIOŚ w Zielonej Górze	posiadane środki techniczne: BSP, fotopułapki, noktowizor

3. Analiza problematyki przestępczości środowiskowej, z uwzględnieniem specyfiki danego województwa

Niniejszy podrozdział przedstawia charakterystykę ujawnianych przestępstw przeciwko środowisku oraz obserwowane tendencje rozwoju działalności przestępczej w poszczególnych województwach.

3.1. Charakterystyka ujawnionych przestępstw przeciwko środowisku

WIOŚ w Białymstoku

W 2021 roku nie wykryto przestępstw przeciwko środowisku o charakterze ponadwojewódzkim.

WIOŚ w Bydgoszczy

Przestępstwa dotyczyły głównie:

- porzucania odpadów niebezpiecznych oraz komunalnych,

- zakopywania odpadów na wyrobiskach poźwirowych,
- fałszowania dokumentów dotyczących obrotu odpadami.

Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego zidentyfikowano przestępczość zorganizowaną o charakterze międzywojewódzkim. Dotyczy to przede wszystkim spółek z o.o., które mają siedziby w różnych częściach kraju i współpracują w zakresie nielegalnego obrotu odpadami. W zarządach tych spółek pojawiają się te same nazwiska, bądź powtarza się ten sam pełnomocnik.

WIOŚ w Gdańsku

Przestępstwa dotyczyły głównie:

- składowania odpadów niebezpiecznych na terenach prywatnych,
- zakopywania odpadów na terenach czynnych zakładów górniczych,
- zbierania odpadów medycznych w zaparkowanych przyczepach,
- nielegalnego demontażu,
- fałszerstwa dokumentów tj. ewidencja odpadów prowadzona w systemie BDO – fikcyjny obrót odpadami (identyfikuje się przestępczość zorganizowaną o charakterze ponad wojewódzkim).

WIOŚ w Katowicach

Przestępstwa dotyczyły głównie:

- zbierania i przetwarzania odpadów bez zezwolenia,
- nielegalnego transportu odpadów,
- porzucania odpadów w miejsca, w których prowadzona jest działalność w zakresie rekultywacji terenu,
- fikcyjnego obrotu kartami przekazania w bazie BDO.

WIOŚ w Kielcach

Przestępstwa dotyczyły głównie:

- fikcyjnego wystawiania kart przekazania odpadów,
- transgranicznego transport pojazdów w celu ich demontażu,
- porzucania odpadów, niewłaściwego gospodarowania odpadami legalnie funkcjonujących podmiotów w celu osiągnięcia jak największego zysku (m.in. zakopywanie odpadów, spalanie lub prowadzeniu niewłaściwego lub fikcyjnego przetwarzania, na podstawie posiadanych decyzji administracyjnych).

WIOŚ w Krakowie

Przestępstwa dotyczyły głównie:

- fikcyjnego obrotu odpadami,
- nielegalnego transportu odpadów,
- nielegalnego demontażu pojazdów,
- nielegalnego wydobycia żwiru i wypełnienia pustego miejsca odpadami (głównie zmieszanyimi odpadami budowlanymi), niewłaściwej eksploatacji urządzeń zabezpieczających wodę przed zanieczyszczeniem.

WIOŚ w Lublinie

Przestępstwa dotyczyły głównie:

- demontażu pojazdów,
- wypełniania wyrobisk pokopalnianych odpadami,
- porzucania odpadów niebezpiecznych.

WIOŚ w Łodzi

Przestępstwa dotyczyły głównie:

- porzucania i nielegalnego gospodarowania odpadami w wyrobiskach,
- gospodarowania odpadami bez stosownego zezwolenia, potwierdzenia w BDO wykonania transportu odpadów, który w rzeczywistości się nie odbył.

WIOŚ w Olsztynie

Przestępstwa dotyczyły głównie:

- demontażu pojazdów,
- porzucenia odpadów,
- zakopywania odpadów,
- transportu odpadów.

WIOŚ w Opolu

Przestępstwa dotyczyły głównie:

- transportu odpadów, nielegalnego transgranicznego transportu odpadów,
- składowania lub porzucania odpadów niebezpiecznych, zakaźnych odpadów medycznych i zakaźnych odpadów weterynaryjnych.

WIOŚ w Poznaniu

Przestępstwa dotyczyły głównie:

- transgranicznego transportu odpadów,
- demontażu pojazdów,
- porzucania odpadów komunalnych,
- demontażu pojazdów.

Zdjęcie 16

WIOŚ w Rzeszowie

Przestępstwa dotyczyły głównie:

- nieodpowiedniego postępowania z odpadami,
- udaremniania lub utrudniania przeprowadzania kontroli w zakresie ochrony środowiska i inspekcji pracy.

WIOŚ w Szczecinie

Przestępstwa dotyczyły głównie:

- nielegalnego transportu odpadów,
- utrudniania kontroli,
- magazynowania odpadów w miejscach do tego nieprzeznaczonych.

W 2021 r. na terenie województwa zachodniopomorskiego nie zidentyfikowano środowiskowej przestępczości zorganizowanej, w tym także o charakterze międzywojewódzkim.

WIOŚ w Warszawie

Przestępstwa dotyczyły głównie:

- wylewania do gruntu odpadów niebezpiecznych,
- porzucania odpadów niebezpiecznych,
- zakopywania odpadów,
- spalania odpadów w tym wywoływania pożarów.

Zdjęcie 17

WIOŚ w Zielonej Górze

Przestępstwa dotyczyły głównie:

- transgranicznego przemieszczania odpadów,
- wypełnienia wyrobisk odpadami.

3.2. Zauważalne tendencje rozwoju przestępczości

WIOŚ w Białymstoku

W ocenie WIOŚ w Białymstoku, potencjalnymi problemami mogą być:

- deponowanie odpadów w wyrobiskach żwirowych,
- niezgodne z prawem zagospodarowanie odpadów, powstających w instalacjach komunalnych,
- nielegalny demontaż pojazdów,
- nielegalny przywóz odpadów drewnopochodnych spoza kraju,
- nieprawidłowa klasyfikacja odpadów w celu zagospodarowania w ramach rekultywacji.

WIOŚ w Bydgoszczy

Głównym problemem na terenie województwa jest porzucanie odpadów niebezpiecznych oraz nielegalne praktyki w gospodarce odpadami komunalnymi: zakopywanie, fałszowanie KPO. W związku z powyższym, istnieje prawdopodobieństwo wzrostu liczby fikcyjnych umów dzierżawy nieruchomości lub dotyczących transportu, w tym z wykorzystaniem nieprawdziwych danych.

WIOŚ w Gdańsku

Zauważono, że na terenie województwa pomorskiego są przypadki ujawnienia podrzucenia/zdeponowania odpadów (w tym odpadów niebezpiecznych) na terenach wynajmowanych nieruchomości, nieużytkach, w lasach, itp. Natomiast zauważalna jest tendencja rozwojowa przestępczości środowiskowej w kierunku współpracy łańcucha podmiotów działających na dokumentach (KPO, fakturach). Moduł działania firm

transportowych polega na wystawianiu Kart Przekazania Odpadu w systemie BDO (generowanie zdarzeń gospodarczych) na transporty odpadów, które fizycznie nie mają miejsca. W procedurze przekazywania odpadów bierze udział łańcuch podmiotów, który jest „sztucznie wydłużany”. Charakterystycznym i zapewne celowym działaniem jest to, że firmy transportowe realizują transporty / świadczą usługi odbioru odpadów z terenu całej Polski, a nie na terenie województwa, na którym posiadają siedziby swoich firm – fikcyjny obrót odpadami. Zaobserwowano również, że coraz więcej interwencji wpływających do GIW dotyczy pośredników w obrocie odpadami, którzy wydłużają łańcuch podmiotów w obiegu odpadów, a tym samym ich „zorganizowana działalność” stanowi problem dla Inspekcji.

WIOŚ w Katowicach

Dotychczasowym trendem w gospodarce odpadami było wynajmowanie terenów, na które w krótkim okresie czasu przyjmowane były znaczne ilości odpadów niebezpiecznych. Odpady te były następnie porzucane lub podpalane w celu zatarcia śladów przestępczego procederu. WIOŚ w Katowicach zaobserwował też nową tendencję rozwoju szarej strefy, a mianowicie procederu polegającego na celowym podawaniu fikcyjnych danych (w tym w szczególności: miejsca wytworzenia, danych podmiotu transportującego i miejscu odbioru odpadów). Tym samym obserwujemy, że współpraca pomiędzy poszczególnymi podmiotami nosi znamiona przestępczości zorganizowanej, którym celem jest osiągnięcie w szybkim czasie znacznych korzyści finansowych. Nielegalna działalność w branży „trudno chodliwych”, niebezpiecznych odpadów przemysłowych nadal stanowi dominującą część w przestępczym procederze.

WIOŚ w Kielcach

Zauważono gospodarowanie odpadami niezgodnie ze stanem rzeczywistym (nierzetelne prowadzenie ewidencji, w określonych przypadkach noszące znamiona przestępstwa określonego w art. 271 Kodeksu karnego). Stwierdzono, iż odpady nie są dostarczane do miejsc i posiadaczy odpadów wskazanych w kartach przekazania odpadów lub następuje jedynie fikcyjny obrót odpadami. Odnotowano również wzrost ilości wniosków o przeprowadzenie kontroli dotyczących podejrzenia nielegalnego demontażu pojazdów. W niektórych przypadkach pojazdy przeznaczone do demontażu sprowadzane są z zagranicy w ramach międzynarodowego przemieszczania odpadów, co może stanowić przestępstwo określone w art. 183 § 4 i 5 Kodeksu karnego.

WIOŚ w Krakowie

W 2021 roku nadal obserwowana jest tendencja wzrostowa stwierdzanych działań związanych z przestępczością przeciwko środowisku. Najczęściej występującymi przypadkami są zgłoszenia nielegalnego demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji.

Odpady najczęściej w rzeczywistości są zakopywane na terenach wyrobisk, miejsc rekultywacji lub remediacji. Istotnym problemem w związku ze specyfiką terenową województwa małopolskiego jest proceder deponowania odpadów w miejscu nielegalnie pozyskanego żwiru.

WIOŚ w Lublinie

W ostatnich latach coraz bardziej widoczny jest problem fikcyjnego obrotu odpadami oraz porzucania odpadów w miejscach do tego nieprzeznaczonych, lub wykorzystywanie osób nieświadomych i pozostawianie odpadów na ich działkach przez nieznanymi sprawców.

WIOŚ w Łodzi

Na terenie województwa łódzkiego zauważalną tendencją jest tzw. fikcyjny obrót odpadami, tj. dokumentowanie transportu i miejsca docelowego odpadów niezgodnie ze stanem rzeczywistym, co w efekcie może skutkować gromadzeniem lub porzuceniem odpadów w miejscach na ten cel nieprzeznaczonych, np. w starych budynkach czy wyrobiskach.

WIOŚ w Olsztynie

Obecnie zauważane są procedury poświadczania nieprawdy w dokumentach prowadzonych na potrzeby ewidencji odpadów, porzucania odpadów, spalania odpadów, nielegalnego transportu odpadów oraz nielegalnego demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji.

WIOŚ w Opolu

Do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Opolu wpływa coraz więcej spraw dotyczących poświadczania nieprawdy w dokumentach w związku z fikcyjnym obrotem odpadami, porzuceniami odpadów w wyrobiskach poeksploatacyjnych złóż kruszyw naturalnych oraz bezprawnym postępowaniem z odpadami w postaci drewnianych podkładów kolejowych poprzez przekazywanie ich nieuprawnionym podmiotom (osobom fizycznym) z przeznaczeniem jako opał lub dekoracja ogrodowa.

WIOŚ w Poznaniu

- poświadczanie nieprawdy w dokumentach,
- utrudnianie oraz udaremnianie kontroli organom ochrony środowiska,
- nielegalny demontaż pojazdów,
- nielegalne odprowadzanie ścieków.

WIOŚ w Rzeszowie

Zauważalną tendencją w roku 2021 jest rozwój przestępczości w obszarze nielegalnego pozbywania odpadów, porzucania odpadów w miejscach na ten cel nieprzeznaczonych. Bardzo częstym zjawiskiem jest brak uregulowań formalno-prawnych w zakresie gospodarki odpadami wywołany koniecznością dostosowania posiadanych decyzji do obowiązujących przepisów. Okres przejściowy procedowania zmiany decyzji wykorzystywany jest do działalności nielegalnej podmiotów zbierających lub przetwarzających odpady, które w rzeczywistości nie kontynuują prowadzonej działalności.

WIOŚ w Szczecinie

Z dotychczasowych ustaleń z działań podejmowanych w ramach wspólnych akcji z innymi służbami oraz kontroli prowadzonych przez WIOŚ w Szczecinie wynika, że potencjalnym zagrożeniem jest nielegalne transgraniczne przemieszczanie odpadów oraz nielegalny demontaż pojazdów wycofanych z eksploatacji.

WIOŚ w Warszawie

Tendencją wzrostową w rozwoju przestępczości jest również porzucanie i zakopywanie odpadów komunalnych, zwłaszcza tzw. frakcji podsitowej o kodzie 19 12 12 w wyrobiskach poeksploatacyjnych piachu i żwiru oraz nielegalne pozbywanie się komunalnych osadów ściekowych. Mając na uwadze rosnące koszty unieszkodliwiania odpadów, należy spodziewać się rozwoju zorganizowanej przestępczości polegającej na porzucaniu odpadów, w tym niebezpiecznych, zmieszanych odpadów komunalnych czy zmieszanych odpadów budowlanych i rozbiórkowych z wysoką zawartością innego rodzaju materiałów.

WIOŚ we Wrocławiu

Wiodącym obszarem jest nielegalna gospodarka odpadami. Zauważalna jest tendencja polegająca na bezprawnym pozbywaniu się odpadów poprzez przekazywanie ich nieuprawnionym podmiotom, które następnie składują te odpady w miejscach do tego nieprzeznaczonych (również poprzez ich zakopywanie) oraz gospodarują tymi odpadami w sposób mogący zagrażać życiu lub zdrowiu ludzi lub środowisku. Odpady są bardzo często nielegalnie deponowane w byłych wyrobiskach, kopalniach itd.

Drugim obszarem działalności przestępczej jest demontaż pojazdów wycofanych z eksploatacji. Procederem przestępczym jest demontowanie pojazdów samochodowych w miejscach do tego nieprzeznaczonych (poza legalnymi stacjami demontażu pojazdów) i wprowadzanie w obieg zdemontowanych używanych części samochodowych nieposiadających certyfikatów bezpieczeństwa.

WIOŚ w Zielonej Górze

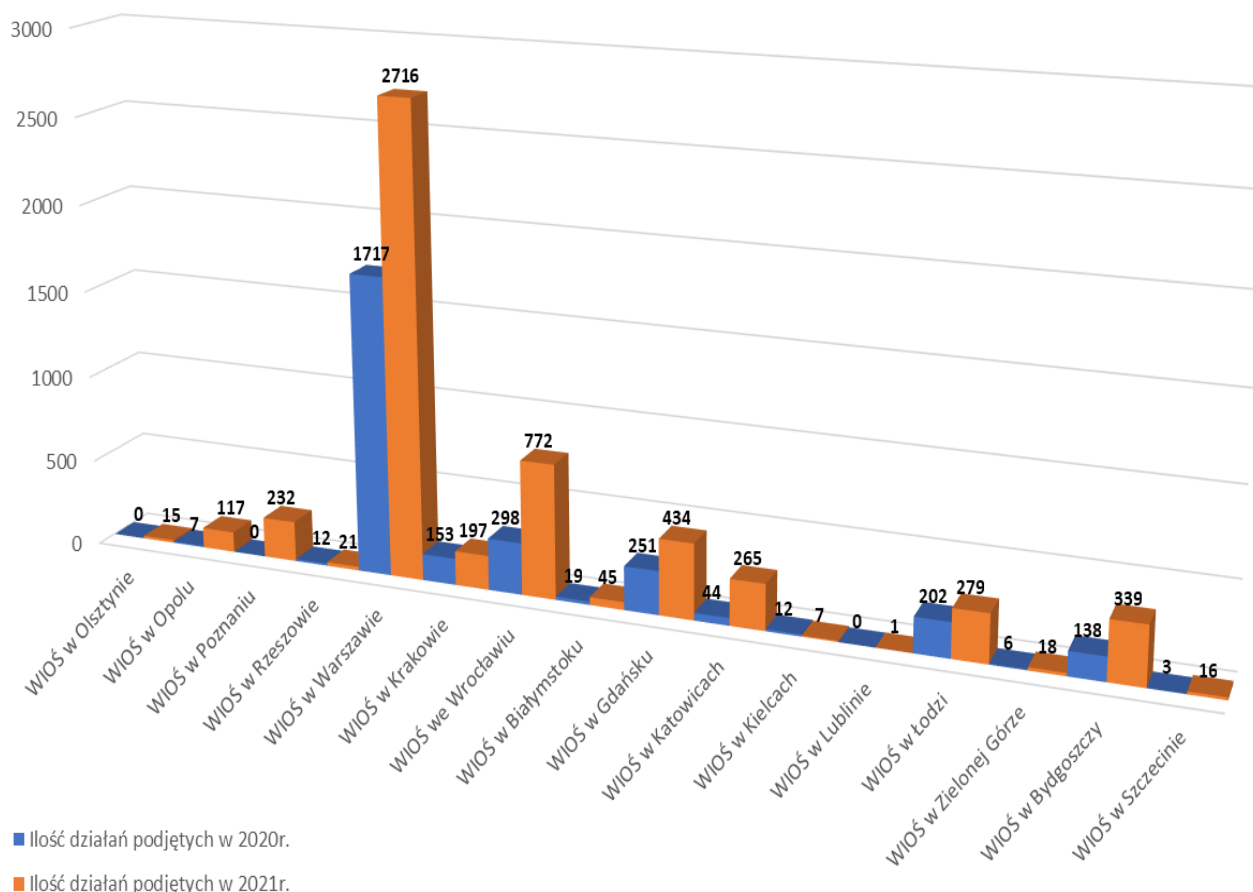
Tendencją rozwojową przestępczości środowiskowej jest ukierunkowana na przewóz odpadów, tak w ruchu międzynarodowym, jak i krajowym i ich składowanie w miejscach niedozwolonych. Drugim problemem jest przestępczość związana z nielegalnymi stacjami demontażu pojazdów i niewłaściwym gospodarowaniem odpadami, w tym płynami poeksploatacyjnymi stanowiącymi duże zagrożenie dla środowiska.

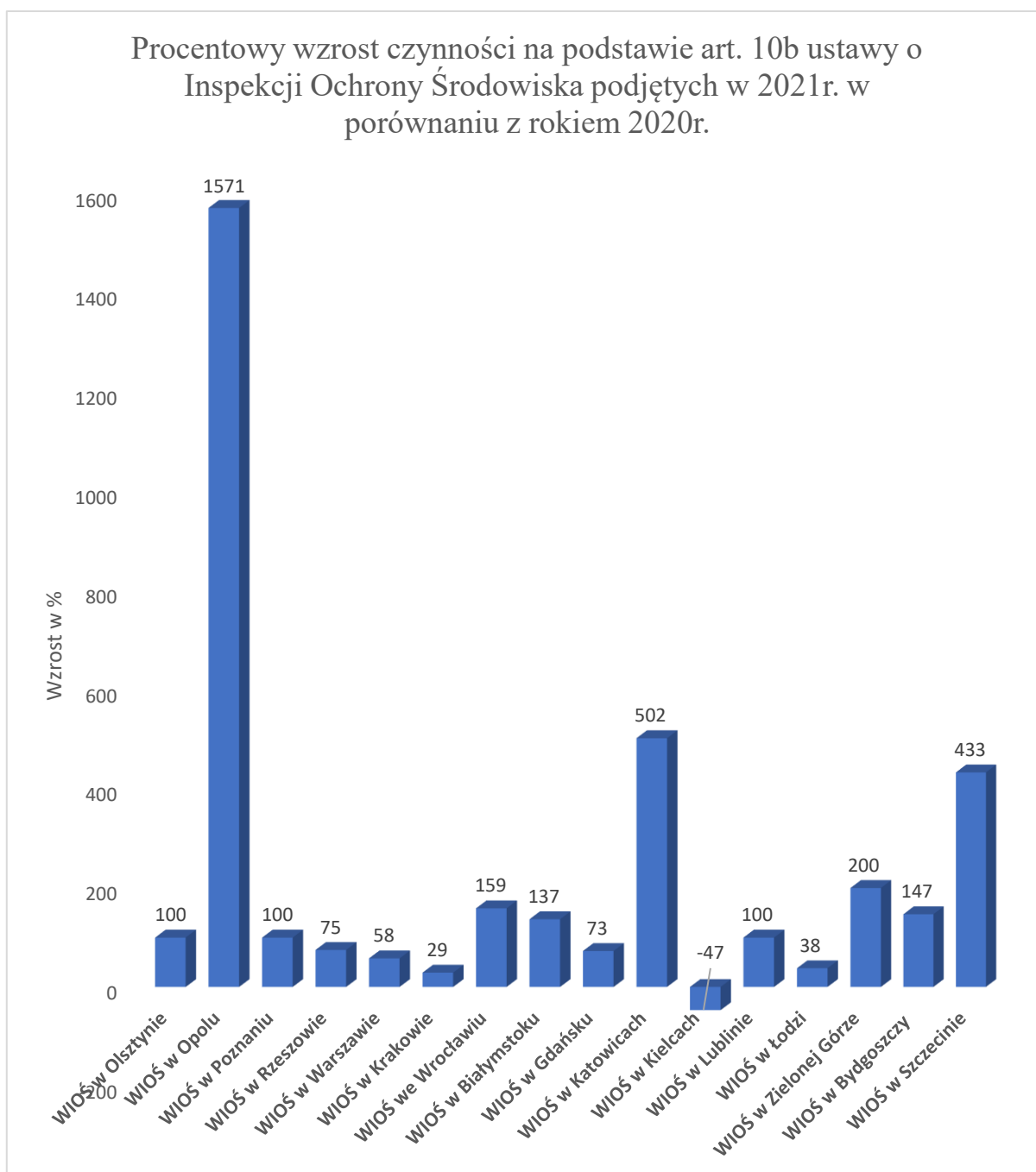
4. Zadania w zakresie zwalczania przestępstw i wykroczeń przeciwko środowisku realizowane na podstawie uprawnień wynikających z art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska

4.1. Porównanie z 2020 r. liczby czynności podjętych w 2021 r. na podstawie art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska

Wykres 19. Tendencja wzrostu czynności na podstawie art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska podjętych w 2021 r. w porównaniu z rokiem 2020 r.

Tendencja wzrostu czynności na podstawie art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska podjętych w 2021r. w porównaniu z rokiem 2020r.

Wykres 20. Procentowy wzrost czynności na podstawie art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska podjętych w 2021 r. w porównaniu z rokiem 2020

WIOŚ w Białymstoku

W 2021 r. przeprowadzono działania z art. 10b IOŚ:

- przeprowadzono oględziny – 25 szt. (w 2020 r. – 8 szt.),
- dokonano przesłuchania – 16 szt. (w 2020 r. – 10 szt.),
- nałożono mandaty – 4 szt. (w 2020 r. – 1 szt.).

W 2021 r. wzrost działań spowodowany zwiększoną ilością podjętych kontroli, tj. rozpoznanie w terenie i innych działań grupy zadaniowej.

WIOŚ w Bydgoszczy

W 2021 r. przeprowadzono następujące czynności w trybie 10b:

- obserwowanie i rejestrowanie obrazu zdarzeń oraz dźwięku – 52,
- gromadzenie i zabezpieczanie dowodów – 6,
- żądanie pisemnych lub ustnych informacji oraz przesłuchiwanie osób – 77,
- ustalanie tożsamości osób oraz żądanie okazania dokumentów – 53,
- nakładanie grzywien w postępowaniu mandatowym – 118,
- udzielanie pouczeń – 29.

Łącznie w 2021 r. przeprowadzono 339 czynności.

Dla porównania, w 2020 r. przeprowadzono następujące czynności:

- obserwowanie i rejestrowanie obrazu zdarzeń oraz dźwięku – 5,
- gromadzenie i zabezpieczanie dowodów – 1,
- żądanie pisemnych lub ustnych informacji – 38,
- ustalanie tożsamości osób oraz żądanie okazania dokumentów – 35,
- nakładanie grzywien w postępowaniu mandatowym – 47,
- udzielanie pouczeń – 4,

Łącznie w 2020 r. przeprowadzono 138 czynności.

WIOŚ w Gdańsku

W 2020 roku podjęto 251 czynności w trybie art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska (liczone wraz z czynnościami polegającymi na zatrzymywaniu lub przeszukiwaniu pojazdów przewożących towary oraz kontroli dokumentów związanych z przewozem towaru, jeżeli zachodzi podejrzenie przewożenia odpadów - 24).

W 2021 roku podjęto 434 czynności w trybie art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska (liczone wraz z czynnościami polegającymi na zatrzymywaniu lub przeszukiwaniu pojazdów przewożących towary oraz kontroli dokumentów związanych z przewozem towaru, jeżeli zachodzi podejrzenie przewożenia odpadów - 144).

WIOŚ w Katowicach

Działania w 2020 r.:

- oględziny miejsc nagromadzenia odpadów: 12 razy w tym oględziny rzeczy (odpadów) i miejsca (zanieczyszczenia, uszkodzenia terenu) oraz przyjmowanie informacji (przesłuchiwanie świadków),
- żądanie pisemnych lub ustnych informacji oraz przesłuchiwanie osób w zakresie niezbędnym dla ustalenia stanu faktycznego, przy jednoczesnym pouczeniu ich o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań, o której mowa w Kodeksie karnym – 32 razy.

Działania w 2021 r.:

- oględziny miejsc nagromadzenia odpadów: 23 razy, w tym oględziny rzeczy (odpadów) i miejsca (zanieczyszczenia, uszkodzenia terenu) oraz przyjmowanie informacji (przesłuchiwanie świadków),
- pobór prób: 61 razy,
- wykonanie dokumentacji zdjęciowej: 94 razy,

- oględziny miejsca: 71 razy,
- oględziny transportu: 2 razy,
- przesłuchanie i ustalenie tożsamości: 14 razy.

WIOŚ w Kielcach

Dział do Walki z Szarą Strefą w WIOŚ w Kielcach przeprowadził w 2020 r. 12 działań w trybie art. 10b ustawy o IOŚ, natomiast w 2021 r. było tych działań 7.

WIOŚ w Krakowie

W 2021 roku przeprowadzono 197 czynności na podstawie art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska. W porównaniu do 2020 roku wystąpił wzrost o 44 czynności tj. o 28,76%. Występująca tendencja wzrostowa związana była przede wszystkim z właściwym wdrożeniem i przeszkoleniem Inspektorów w zakresie prowadzenia tych czynności, jak również określania, w jakich przypadkach mogą one być zastosowane.

WIOŚ w Lublinie

W 2021 r. przeprowadzono 1 kontrolę w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa i działania wynikające z art. 10b ustawy o IOŚ. W 2020 r. nie podejmowano czynności wynikających z art. 10b ustawy o IOŚ.

WIOŚ w Łodzi

W 2020 r. odnotowano 202 działań wynikających z art. 10b ustawy o IOŚ, a w 2021 r. 279 takich działań.

WIOŚ w Olsztynie

W 2020 r. podejmowano znikome ilości czynności związanych z art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska. W 2021 r. nastąpiła tendencja wzrostowa działań podejmowanych z art. 10b ustawy IOŚ z uwagi na powołanie grup zadaniowych w każdym województwie oraz koniecznością wykonywania obserwacji miejsc nielegalnego gospodarowania odpadami.

WIOŚ w Opolu

W roku 2021 w związku z działaniami dotyczącymi przeciwdziałania popełnienia przestępstwa lub wykroczenia przeciwko środowisku zrealizowano 117 czynności, o których mowa w art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, w tym przeprowadzono:

- 74 obserwacje i rejestrowania obrazu zdarzeń oraz dźwięku,
- 6 czynności polegających na gromadzeniu i zabezpieczeniu dowodów
- 11 czynności żądania pisemnych lub ustnych informacji oraz przesłuchiwanie osób,
- 25 czynności polegających na dokonywaniu oględzin pomieszczeń i innych,
- 1 czynność polegającą na zatrzymywaniu lub przeszukiwaniu pojazdów.

W roku 2020 w ramach ww. działań zrealizowano 7 działań, o których mowa w art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska w tym:

- 3 działania polegające na żądaniu pisemnych lub ustnych informacji oraz przesłuchiwanie osób w zakresie niezbędnym dla ustalenia stanu faktycznego, przy jednoczesnym pouczeniu ich o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań, o której mowa w Kodeksie karnym, oraz
- 4 działania polegające na dokonywaniu oględzin pomieszczeń i innych miejsc.

Odnotowany w roku 2021 znaczący wzrost ilości zrealizowanych działań i przeprowadzonych czynności w porównaniu z rokiem 2020 spowodowany był przede wszystkim powołaniem w WIOŚ w Opolu grupy o charakterze zadaniowym realizującej działania operacyjno-rozpoznawcze, co spowodowało zintensyfikowanie działań.

WIOŚ w Poznaniu

W roku 2021 podjęto 232 czynności z art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska. Brak danych za rok 2020. W związku z uruchomieniem formularza do zgłaszania interwencji na stronie internetowej GIOŚ zaobserwowano tendencję wzrostową zgłoszeń interwencyjnych, co przedkłada się na wzrost czynności podejmowanych przez WIOŚ na podstawie art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska.

WIOŚ w Rzeszowie

W roku 2020 w WIOŚ w Rzeszowie podjęto 12 czynności na podstawie art. 10b ww. ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa przeciwko środowisku:

- gromadzenie i zabezpieczanie dowodów - 1 czynność,
- żądanie pisemnych lub ustnych informacji oraz przesłuchiwanie osób - 5 czynności,
- dokonywanie oględzin pomieszczeń i innych miejsc - 6 czynności.

W roku 2021 w WIOŚ w Rzeszowie podjęto 21 czynności na podstawie art. 10b ww. ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa przeciwko środowisku:

- żądanie pisemnych lub ustnych informacji oraz przesłuchiwanie osób - 9 czynności,
- dokonywanie oględzin pomieszczeń i innych miejsc - 11 czynności,
- nakładanie grzywien w postępowaniu mandatowym - 1 czynność.

WIOŚ w Szczecinie

W roku 2020 zrealizowano 3 działania na podstawie art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, natomiast w roku 2021 było już 16 takich działań, co stanowi wzrost o 433 %.

WIOŚ w Warszawie

W 2021 r. przeprowadzono 2 716 czynności w porównaniu z 1 717 czynnościami w roku 2020.

W 2021 r. podjęto następujące czynności:

- obserwacja i rejestracja obrazu zdarzeń – 615 działań,
- gromadzenie i zabezpieczanie dowodów – 296 działań,
- żądanie pisemnych lub ustnych informacji oraz dokonywanie przesłuchiwania osób – 460 działań,

- dokonanie ustalenia tożsamości osób oraz żądanie okazania dokumentów – 228 działań,
- nałożenie grzywny w postępowaniu mandatowym – 83 działania,
- dokonanie oględzin pomieszczeń i innych miejsc – 449 działań,
- dokonanie przeszukiwania pojazdów – 407 działań,
- udzielenie pouczeń – 178 działań.

Czynności przeprowadzone w trybie art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, w 2021r. polegały na:

- podejmowaniu działań z zastosowaniem środków technicznych, w tym bezzałogowych statków powietrznych,
- inicjowaniu i udziale w kontrolach z innymi organami,
- podejmowaniu interwencji.

WIOŚ we Wrocławiu

W 2021 r. zrealizowano 772 czynności w trybie art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, podczas gdy w 2020 - 298, czyli nastąpił wzrost o 160 % (2,6-krotny).

WIOŚ w Zielonej Górze

Rok 2020 – 6 / Rok 2021 – 18, grupa zadaniowa do zwalczania przestępczości środowiskowej jest w organizacji, w 2022 roku planowane jest przyjęcie dodatkowo dwóch inspektorów posiadających doświadczenie dochodzeniowo-śledcze i operacyjne.

4.2. Ogólna informacja o przeprowadzonych kontrolach, w tym wskazanie charakterystyki zrealizowanych zadań

WIOŚ w Białymstoku

Na początku 2021 roku większość działań WIOŚ w Białymstoku realizowano w standardowym trybie, jako kontrole podmiotów i kontrole w terenie bez ustalonego podmiotu. W momencie rozwoju grupy oraz opracowania wzorów dokumentów stosowanych w ramach działań grupy, rozpoczęto działania prewencyjne i stosowanie uprawnień wynikających z art. 10b o Inspekcji Ochrony Środowiska.

Najczęstszymi przyczynami podejmowania działań było:

- porzucenie odpadów (dzikie wysypiska),
- zakopywanie odpadów,
- postępowanie z odpadami zawierającymi azbest,
- palenie odpadów,
- zanieczyszczenie wód powierzchniowych.

WIOŚ w Bydgoszczy

W 2021 r. do najczęściej realizowanych czynności na podstawie art. 10b ustawy IOŚ należały oględziny, żądanie ustnych i pisemnych informacji, ustalanie tożsamości osób oraz żądanie okazania dokumentów, jak również obserwowanie i rejestrowanie przy użyciu środków technicznych, w tym technik satelitarnych i bezzałogowych statków powietrznych, obrazu

zdarzeń oraz dźwięku towarzyszącego tym zdarzeniom. Czynności w tym trybie wykonywano głównie w zakresie gospodarki odpadami.

WIOŚ w Gdańsku

Liczba czynności, o których mowa w art. 10b ust. 2 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska:

- obserwowanie i rejestrowanie obrazu zdarzeń oraz dźwięku towarzyszącego tym zdarzeniom – 247,
- gromadzenie i zabezpieczanie dowodów – 87,
- żądanie pisemnych lub ustnych informacji – 147,
- ustalanie tożsamości osób – 109,
- nakładanie grzywien w postępowaniu mandatowym – 59,
- dokonywanie oględzin pomieszczeń i innych miejsc – 209,
- zatrzymywanie lub przeszukiwanie pojazdów – 149,
- udzielanie pouczeń – 18.

WIOŚ w Katowicach

W ramach zadań priorytetowych realizowanych przez Grupę IW Inspektoratu wchodzą działania związane z:

- rozpoznaniem zanieczyszczeń – 529 rozpoznań,
- kontrolami interwencyjnymi – 75 kontroli,
- kontrolami transportów drogowych – 46 kontroli,
- kontrolami podmiotów ubiegających się o wydanie zezwoleń w związku z przepisami art.41a ustawy o odpadach,
- udziałem w działaniach policji jako jednostka wspomagająca – 4,
- udziałem w postępowaniach policji prowadzonych na zlecenie prokuratorów.

WIOŚ w Krakowie

W 2021 roku czynności przeprowadzone w trybie art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska dotyczyły głównie gospodarowania odpadami (177 czynności). Pozostałe czynności zostały przeprowadzone w zakresie ochrony powietrza (14), gospodarki wodno-ściekowej (5), hałas (1).

Przeprowadzone czynności miały na celu szybkie rozpoznanie zgłoszonej sprawy i związane były głównie ze zgłoszeniami spalania odpadów, przeciwdziałaniem uciążliwościom zapachowym oraz kontrolami transportów na drogach.

WIOŚ w Lublinie

Kontrola została podjęta w związku z zanieczyszczeniem rowu melioracyjnego niezidentyfikowaną substancją chemiczną. W trakcie oględzin stwierdzono nagromadzenie odpadów w postaci beczek z chemikaliami (głównie farbami) w miejscu na ten cel nieprzeznaczonym.

WIOŚ w Łodzi

Działania kontrolne WIOŚ w zakresie ochrony środowiska prowadzone są w zakresie różnych komponentów. Do najczęściej podejmowanych zalicza się: gospodarowanie odpadami, działania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, ochronę powietrza przed zanieczyszczeniem. Kontrole prowadzono pod kątem sprawdzania, czy dana działalność wymagała uzyskania decyzji, jak również czy podmioty działają zgodnie z wymaganymi zezwoleniami/pozwoleniami (w przypadku gdy były wymagane) oraz przepisami prawnymi. Przeprowadzono działania z udziałem służb. Współpraca ta zdecydowanie się nasiliła w II półroczu 2021 r. w szczególności w IV kw.

WIOŚ w Olsztynie

W 2021 r. czynności prowadzone w oparciu o art. 10b ustawy IOŚ związane były z podejrzeniem nielegalnego demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji, nielegalnego transportu odpadów oraz podejrzeniem porzucania odpadów. W toku podejmowanych czynności realizowano działania polegające na zbieraniu materiału dowodowego poprzez obserwowanie i wykonywanie dokumentacji fotograficznej, dokonywaniu oględzin miejsc i środków transportu oraz wykonywaniu obmiarów odpadów.

WIOŚ w Opolu

W roku 2021 przeprowadzono 85 działań związanych z podejrzeniem popełnienia przestępstwa przeciwko środowisku albo wykroczeń. Wszystkie realizowane działania dotyczące podejrzenia popełnienia przestępstwa określonego w art. 183 § 1 Kodeksu karnego związane były z nielegalnym postępowaniem w zakresie gospodarowania odpadami. Uwzględniając również prowadzone działania dotyczące podejrzenia popełnienia wykroczenia określonego w art. 171-177 i art. 180-192 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach stwierdzić należy, że większość (58%) wszystkich realizowanych zadań dotyczyła gospodarki odpadami. Ponadto, 18% wszystkich działań dotyczyło zgłoszeń związanych z uciążliwościami w zakresie zanieczyszczenia powietrza, głównie pochodzącego z instalacji przemysłowych, 15% działań związanych było z podejrzeniem nielegalnego demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji. Pozostała część działań (9%) dotyczyła podejrzenia nielegalnego demontażu zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, niewłaściwego stosowania nawozów naturalnych oraz podejrzenia pogorszenia jakości wód oraz gleby w wyniku nielegalnego wprowadzania do nich ścieków.

WIOŚ w Poznaniu

Czynności z art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska były ukierunkowane na podejrzenie popełnienia przestępstwa przeciwko środowisku lub wykroczenia, o których mowa w art. 182, 183 §1, 183 §3, 183 §4, 183 §5 Kodeksu Karnego, ustawie Prawo Wodne, ustawie Prawo Ochrony Środowiska, ustawie o odpadach, ustawie o nawozach i nawożeniu, ustawie o ochronie przyrody, ustawie o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów, ustawie o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji.

Priorytetowymi zadaniami są działania identyfikujące zagrożenia powodowane przez nielegalne gospodarowanie odpadami, w tym działania przy współpracy z organami ścigania.

WIOŚ w Rzeszowie

Przeprowadzane kontrole w przeważającym zakresie dotyczyły naruszenia przepisów gospodarki odpadami lub podejrzenia zanieczyszczenia powierzchni ziemi lub jakości wody. Podczas czynności realizowanych w trybie 10b ww. ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska podejmowano czynności polegające na oględzinach, przesłuchiwaniu osoby w zakresie niezbędnym do ustalenia stanu faktycznego przy jednoczesnym pouczeniu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań oraz gromadzeniu i zabezpieczaniu dowodów popełnienia przestępstwa lub wykroczenia, a także nakładano grzywny w postępowaniu mandatowym za wykroczenia określone w trybie przewidzianym przepisami o postępowaniu w sprawach o wykroczenia.

WIOŚ w Szczecinie

Większość działań (12) w trybie art. 10b ustawy o IOŚ związana była z uzyskiwaniem informacji o nieprawidłowościach w gospodarce odpadami, w tym o zbieraniu bez wymaganych uregulowań prawnych czy spalaniu odpadów. Ponadto 2 działania odnosiły się do obszaru rolnictwa i dotyczyły zanieczyszczenia gleby i wód gruntowych gnojowicą oraz nieprawidłowości przy składowaniu kiszonki. W 1 przypadku czynności w trybie art. 10b związane były z pożarem składowiska odpadów, a w 1 z naruszeniem przepisów ustawy Prawo wodne.

WIOŚ w Warszawie

Zasadniczymi działaniami pracowników grup interwencyjnych jest realizacji czynności z art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie wszystkich komponentów środowiska. Pracownicy grup w większości przypadków nie realizują osobiście kontroli podmiotów, skupiając się na realizacji nw. działań:

- nadzór nad ujawnionymi miejscami nielegalnego nagromadzenia odpadów. W 2021r. dokonywano weryfikacji miejsc nagromadzenia odpadów, w tym dokonano analizy jakościowej powietrza na zawartość LZO (analizy na zlecenie WIOŚ wykonało CLB GIOŚ). Czynności te były prowadzone wspólnie z przedstawicielami samorządu terytorialnego.
- identyfikacja miejsc odzysku polegającego na stosowaniu komunalnych osadów ściekowych na terenie województwa mazowieckiego. W 2021 r. Zespoły Interwencyjno-Wyjazdowe WIOŚ dokonywały weryfikacji stosowania komunalnych osadów ściekowych w rolnictwie.
- przeciwdziałanie nielegalnemu pozbywaniu się ścieków przemysłowych z sezonowych zakładów przetwórstwa owocowo – warzywnego.

WIOŚ we Wrocławiu

Na terenie Dolnego Śląska w roku 2021 działania prowadzone zgodnie z art.10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska w przeważającej części dotyczyły zwalczania procederu nielegalnego przepływu strumienia odpadów, jak i ich nielegalnego deponowania na terenie województwa dolnośląskiego oraz zwalczaniu procederu nielegalnego demontażu pojazdów. Są to oprócz działań prewencyjnych również priorytety na rok 2022.

Oprócz działań związanych z gospodarowaniem odpadami podejmowane były czynności w związku z podejrzeniem naruszeń stanowiących wykroczenia bądź przestępstwa z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, hałasu, emisji do powietrza oraz gospodarowania nawozami.

WIOŚ w Zielonej Górze

Działalność grupy jest ukierunkowana na transgraniczny transport odpadów, w tym miejsca rekultywacji, w tym bez wymaganej strony formalno-prawnej, nielegalne stacje demontażów pojazdów, które swoją działalnością przyczyniające się do degradacji środowiska naturalnego. Przy zwalczaniu czynów zabronionych prowadzona jest ścisła współpraca ze służbami.

4.3. Ilościowe wskazanie wykorzystania środków technicznych

	Wykorzystanie środków technicznych
WIOŚ w Białymstoku	bezzałogowe statki powietrzne – 2 razy
WIOŚ w Bydgoszczy	fotopułapki – 2 razy, bezzałogowe statki powietrzne – 11 razy (1 nalot przez pracowników GIOŚ), spektrometr Ramana – 24 razy, noktowizory, kamera termowizyjna, analizatory gazów
WIOŚ w Gdańsku	fotopułapka - 20 razy, bezzałogowe statki powietrzne – 75 razy
WIOŚ w Katowicach	aparaty fotograficzne – 94 razy, bezzałogowe statki powietrzne – 5 razy,
WIOŚ w Kielcach	aparaty fotograficzne, dalmierze laserowe, bezzałogowe statki powietrzne - 6 razy
WIOŚ w Krakowie	bezzałogowe statki powietrzne – 17 razy,
WIOŚ w Lublinie	-
WIOŚ w Łodzi	fotopułapki, bezzałogowe statki powietrzne – 2 razy (sprzęt udostępniony przez GIOŚ), aparaty fotograficzne
WIOŚ w Olsztynie	pojazdy służbowe, aparaty fotograficzne, dalmierze
WIOŚ w Opolu	33 razy - fotopułapka, kamera termowizyjna, noktowizory, lornetki, multimetry, aparaty fotograficzne
WIOŚ w Poznaniu	bezzałogowe statki powietrzne drony - 19 razy, georadar - 4 razy, dalmierz - 1 raz
WIOŚ w Rzeszowie	bezzałogowe statki powietrzne – 1 raz
WIOŚ w Szczecinie	bezzałogowe statki powietrzne – 2 razy
WIOŚ w Warszawie	fotopułapka - 24 razy, bezzałogowe statki powietrzne – 23 razy, noktowizor – 8 razy, kamera – 13 razy, termowizor – 1 raz

WIOŚ we Wrocławiu	georadar – 4 razy, bezzałogowe statki powietrzne – 32 razy
WIOŚ w Zielonej Górze	fotopułapki – 4 razy, bezzałogowe statki powietrzne – 26 razy

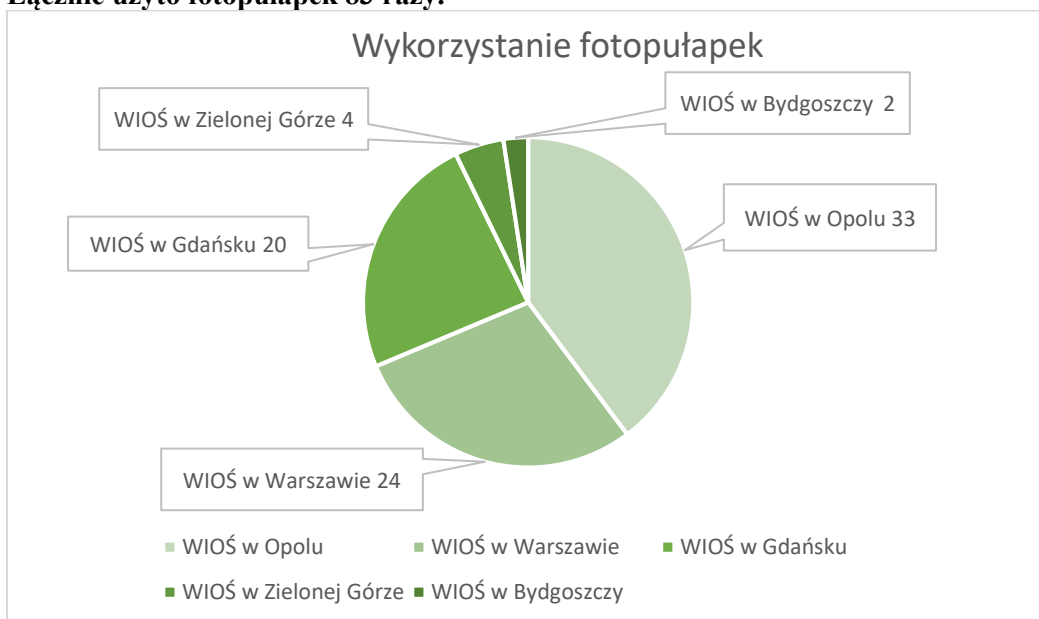
Wykres 21. Wykorzystanie bezzałogowych statków powietrznych (dronów) przez Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska.

Łącznie użyto dronów 221 razy.

Wykres 22. Wykorzystanie fotopułapek przez Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska

Łącznie użyto fotopułapek 83 razy.

4.4. Ilościowe wskazanie działań analitycznych, jakie były wykorzystywane przy realizacji zadań

WIOŚ w Białymstoku

W 2021 roku grupa interwencyjno-wyjazdowa prowadziła działania analityczne we własnym zakresie, bez wsparcia narzędzi i podmiotów zewnętrznych. Dokonywano analizy i kontroli BDO w ramach potrzeb i nie prowadzono ewidencji w tym zakresie.

WIOŚ w Bydgoszczy

W ramach działań analitycznych prowadzono analizę kart przekazania odpadów w systemie BDO. Analizy dotyczące podmiotów podejrzanych o fikcyjny obrót odpadami przeprowadzono w 5 przypadkach.

WIOŚ w Gdańsku

434 działania analityczne wykorzystano przy realizacji działań (wykorzystywane są do każdej z prowadzonych czynności).

WIOŚ w Katowicach

Inspektorat prowadził pozakontrolne analizy dokumentacji głównie w zakresie powierzonych czynności śledczych i prowadzonych postępowań przez jednostki Prokuratury, w 2021 r. 6 takich analiz, głównie materiałów dowodowych przekazanych przez prokuraturę lub danych z bazy BDO. Dodatkowo prowadzi się na bieżąco analizę danych BDO w sprawie podmiotów będących w zainteresowaniu innych Inspektoratów, a dotyczących firm działających na terytorium woj. śląskiego. Prowadzona jest również bieżąca analiza danych w zakresie kontaktów i kierunków przemieszczeń odpadów zawartych na indywidualnych kontaktach BDO podmiotów, którym udowodniono w przeszłości nielegalne praktyki w zakresie gospodarki lub transportu odpadów.

WIOŚ w Kielcach

W ramach działań w trybie art. 10b ustawy o IOŚ prowadzono analizę ewidencji odpadów zamieszczonej w bazie BDO oraz otrzymanej z Instytutu Ochrony Środowiska. Dane analizowano w związku z fikcyjnym obrotem odpadami obejmującym teren całego kraju. Przeanalizowano ponad 8000 kart przekazania odpadów wystawionych na ponad 140 000 Mg odpadów, które rzekomo miały trafić na teren nieruchomości w Kielcach. Na podstawie analizowanych danych sporządzono zestawienia z podziałem na poszczególne województwa, które przekazano właściwym WIOŚ w celu podjęcia działań kontrolnych. Sporządzone dane zostały również przekazane do Prokuratury, która wszczęła śledztwo w sprawie potwierdzenia nieprawdy w dokumentach z art. 271 w powiązaniu z art. 258 i 183 § 1 Kodeksu karnego (sprawa w toku).

WIOŚ w Krakowie

Inspektorzy przed podjęciem działań w terenie każdorazowo przeprowadzają analizę sprawy na podstawie dostępnej dokumentacji oraz dostępnych systemów (m. in. CEPIK, BDO),

a następnie w trakcie prowadzonych działań. Inspektorat nie posiada specjalistycznego oprogramowania do prowadzenia analizy danych, jedyna analiza wykonywana przez Inspektorów odbywa się za pomocą ogólnodostępnych programów takich jak Microsoft Excel, przy czym nie jest prowadzona ewidencja wykonywania takich działań. Część działań przeprowadzonych w ramach czynności, o których mowa w art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska nie wymagała przeprowadzenia działań analitycznych – działania prowadzone są wyłącznie na podstawie wizji terenowych.

WIOŚ w Łodzi

W przypadku każdej z kontroli prowadzonej przez WIOŚ w Łodzi wykonywane są czynności analityczne opierające się o analizę m.in. zapisów CEIDG, KRS, BDO, ZSIN (baza danych o nieruchomościach). Natomiast działania o dużej skali wykonano 8 – krotnie. Przeprowadzono działania analityczne polegające głównie na analizie zgromadzonej dokumentacji (o dane występowały zarówno do Instytutu Ochrony Środowiska, GIOŚ, jak i prowadzono analizę na podstawie danych dostępnych w BDO). W wyniku poczynionych ustaleń z początkiem 2022 r. skierowano zawiadomienie do Prokuratury Regionalnej (w czynnościach czynnie brali udział funkcjonariusze KAS i CBŚP).

WIOŚ w Olsztynie

W trakcie wykonywania działań na podstawie art. 10b ustawy o IOŚ w 6 przypadkach niezbędne było przeprowadzenie działań analitycznych. Działania te wykonywane były przede wszystkim w zakresie zapisów w BDO. W ramach przygotowania do podjęcia czynności niezbędne było przeanalizowanie ilości i rodzajów odpadów wytwarzanych przez podmioty objęte kontrolą oraz analiza kierunków ich zagospodarowania. W trzech przypadkach analizie poddawano plany zagospodarowania przestrzennego w celu określenia zgodności wykonywanej działalności z MPZP. Dokonano również analizy powiązań ww. kilkudziesięciu przedsiębiorców na podstawie danych m.in. z bazy KRS, REGON i CEiDG, tj. ustalając prezesów, prokurentów, właścicieli firm i ich kapitałów. W celu klarownego zobrazowania i zweryfikowania nielegalnego przepływu odpadów, wykonano analizę graficzną za pomocą programu yED. Dodatkowo, w trakcie czynności podejmowanych na podstawie art. 10b ustawy IOŚ w 11 przypadkach niezbędne było przeprowadzenie analizy wypisów z rejestru gruntów i budynków w celu określenia własności gruntów objętych kontrolą.

WIOŚ w Opolu

Zadania w zakresie zwalczania przestępstw i wykroczeń przeciwko środowisku realizowane przez WIOŚ w Opolu na podstawie uprawnień wynikających z art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska wiążą się z prowadzeniem działań analitycznymi. Działania te polegają m. in. na:

- sprawdzaniu informacji zawartych w posiadanych przez WIOŚ w Opolu zasobach, np. w wykazie likwidowanych odkrywkowych zakładów górniczych w województwie opolskim, bazie Informatycznego Systemu Kontroli,
- analizie danych zawartych w Bazie danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO),

- uzyskaniu danych umożliwiających identyfikację wizualną terenów, np. z wykorzystaniem sieci Internet,
- identyfikację podmiotów oraz ustaleniu ich stanu formalno-prawnego w celu zebrania informacji niezbędnych do podjęcia działań.

W roku 2021 nie prowadzono ilościowej ewidencji prowadzonych działań analitycznych.

WIOŚ w Poznaniu

Podczas większości działań podjętych na podstawie art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska Inspektorzy WIOŚ korzystają z danych zawartych w Bazie BDO (dane wykorzystywane w codziennej pracy inspektorów – inspektorzy posiadają dostęp bezpośredni do Bazy) oraz w Bazie CEPIK (dane wykorzystywane okazjonalnie – brak bezpośredniego dostępu do Bazy). Ponadto w sprawach szczegółowych WIOŚ występuje do organów tj. KAS i Policji, w ramach współpracy między organami.

Z uwagi na brak rejestrowania tych działań nie ma możliwości wskazania ilościowego.

WIOŚ w Rzeszowie

Podczas wykonywanych czynności prowadzono 10 działań analitycznych w siedzibie WIOŚ w Rzeszowie, za pomocą rozszerzonego dostępu do systemu BDO, w zakresie weryfikowania danych zawartych w Rejestrze w KPO/KPOK oraz sprawozdawczości w odniesieniu do podmiotów podejrzanych o popełnienie przestępstwa lub wykroczenia przeciwko środowisku.

WIOŚ w Szczecinie

W związku z prowadzoną oceną dokumentacji związanej z gospodarką odpadami, poddawano analizie wpisy umieszczone w BDO.

WIOŚ w Warszawie

Podczas praktycznie wszystkich czynności wykonywanych w trybie art. 10b ustawy o IOŚ, zespoły przed podjęciem działań w terenie przeprowadzają czynności analityczne z wykorzystaniem informacji zgromadzonych w następujących bazach danych: ISK, BDO, KRS, CEiDG, PESEL, KOBIZE, Geoportal, Google maps. Ponadto jest również weryfikowany system monitoringu wizyjnego, a także w uzasadnionych przypadkach zlecane są działania analityczne wyspecjalizowanym instytucjom.

WIOŚ we Wrocławiu

Do każdej sprawy prowadzonej przez Grupę Interwencyjno-Wyjazdową prowadzony jest tzw. „biały wywiad”, a w jego ramach działania analityczne mające na celu analizowanie sprawy, sporządzenie diagramów powiązań oraz ustalanie *modus operandi*. Jest to dobra praktyka realizowana przez Wydział i Działy Inspekcji. W większości przypadków prowadzone działania z art. 10b weryfikują przekazane informacje oraz źródło informacji i prowadzą do zakończenia sprawy.

WIOŚ w Zielonej Górze

W każdej prowadzonej sprawie wykonywane są czynności analityczne zmierzające do rozpoznania całości sprawy, ustalenia kierunków realizacji, np. analiza dokumentacji związanej z gospodarką odpadową podmiotu będącego w zainteresowaniu inspektorów WIOŚ w Zielonej Górze.

4.5. Charakterystyka naruszeń stwierdzonych podczas zrealizowanych zadań

WIOŚ w Białymstoku

Typowe naruszenia, stwierdzone przez grupę interwencyjno-wyjazdową:

- porzucenie odpadów,
- zakopywanie odpadów,
- termiczne przekształcanie odpadów poza instalacjami,
- nieprawidłowe postępowanie odpadami zawierającymi azbest,
- prowadzenie nielegalnego demontażu pojazdów (bez wymaganych zezwoleń).

WIOŚ w Bydgoszczy

Do głównych naruszeń stwierdzanych podczas realizowanych zadań należały:

- zbieranie, przetwarzanie odpadów bez zezwolenia, w tym zakopywanie odpadów,
- zbieranie, przetwarzanie odpadów z naruszeniem warunków zezwolenia,
- spalanie odpadów,
- poświadczanie nieprawdy na kartach przekazania – fikcyjny obrót odpadami.

WIOŚ w Gdańsku

W większości prowadzone działania dotyczyły gospodarowania odpadami bez zezwolenia, tj. przetwarzania i zbierania odpadów bez zezwolenia lub prowadzenia demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji poza stacją demontażu. Proceder dotyczył głównie osób fizycznych, nieprowadzących działalności gospodarczej lub spółek (głównie z ograniczoną odpowiedzialnością). Dochodzą do tego naruszenia towarzyszące tym działaniom, tj. brak dostosowania miejsc magazynowania do wymogów art. 25 ustawy o odpadach, brak prowadzenia wymaganej ewidencji odpadów, braki formalne w zakresie wpisu do rejestru BDO lub sprawozdawczości.

WIOŚ w Katowicach

Na podstawie przeprowadzonych działań można zdefiniować kilka najważniejszych i najczęstszych nieprawidłowości:

- w różnych województwach istnieją podmioty, które niezgodnie z prawdą poświadczają w bazie BDO przyjmowanie odpadów w znacznych ilościach, od różnych podmiotów w kraju. Wykorzystuje się w tym celu sieć pośredników i firmy transportujące w celu utrudnienia ujawnienia faktycznego miejsca zdeponowania odpadów,
- w dalszym ciągu podmioty posiadające zezwolenia na przetwarzanie odpadów, głównie w ramach rekultywacji lub niwelacji terenu, przyjmują odpady nie ujęte

w zezwoleniach, w tym odpady niebezpieczne. Podmioty te, jak i dostawcy odpadu i ich transportujący, poświadczają nieprawdę w ewidencji prowadzonej w systemie BDO,

- znaczna ilość przypadkowych, pojedynczych porzuceń odpadów na nieużytki lub inne tereny przemysłowe, w ocenie WIOŚ nie jest związana z działalnością zorganizowaną.

WIOŚ w Kielcach

W wyniku działań przeprowadzonych w trybie art. 10b ustawy o IOŚ stwierdzano niewłaściwe gospodarowanie odpadami. Na podstawie dokonywanych ustaleń podejmowano czynności kontrolne lub kierowano wnioski do właściwych organów o podjęcie działań będących w ich kompetencji, co zostało szczegółowo przedstawione w dalszej części sprawozdania.

WIOŚ w Krakowie

Naruszenia stwierdzone podczas czynności przeprowadzonych w trybie art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska dotyczyły:

- termicznego przekształcania odpadów poza spalarniami lub współspalarniami odpadów,
- gospodarowania odpadami niezgodnie z posiadanymi uregulowaniami formalno-prawnymi,
- zbierania odpadów bez wymaganego zezwolenia,
- prowadzenia gospodarki odpadami w sposób niezapewniający ochrony życia i zdrowia ludzi oraz środowiska,
- odprowadzania ścieków przemysłowych do urządzeń wodnych bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego,
- transportu odpadów niezgodnie z wymaganiami art. 24 ustawy o odpadach.

WIOŚ w Lublinie

W trakcie przeprowadzonej kontroli stwierdzono magazynowanie odpadów w miejscu na ten cel nieprzeznaczonym.

WIOŚ w Łodzi

Podczas realizacji zadań najczęściej stwierdzanymi naruszeniami były te o charakterze związanym z niewłaściwym postępowaniem z odpadami.

W szczególności były to: magazynowanie odpadów w miejscu na ten cel nieprzeznaczonym, zbieranie odpadów niebezpiecznych bez zezwolenia, magazynowanie odpadów drewnianych podkładów kolejowych bez zezwolenia i w nieodpowiednich warunkach, zgromadzenie odpadów tworzyw sztucznych nielegalnie przywiezionych z zagranicy, zgromadzenie odpadów komunalnych, które powinny być odebrane zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, spalanie odpadów na otwartym terenie, na powierzchni ziemi, tj. naruszenie art. 155 ustawy o odpadach. Stwierdzono również

naruszenia polegające na odprowadzaniu cieczy do środowiska w sposób zorganizowany bez pozwolenia oraz zanieczyszczenia koryta rzeki osadami ściekowymi.

WIOŚ w Olsztynie

W trakcie działań podejmowanych w 2021 r. najczęściej stwierdzanymi naruszeniami były: prowadzenie nielegalnego demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji, zanieczyszczenie gruntu substancjami ropopochodnymi, spalanie odpadów, magazynowanie odpadów w miejscach na ten cel nieprzeznaczonych, brak uregulowanego stanu formalnoprawnego w zakresie gospodarki odpadami.

WIOŚ w Opolu

Naruszenia stwierdzone podczas zrealizowanych zadań (działań wynikających z art. 10b ust. 2 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska) z zakresu przeciwdziałania popełnieniu przestępstwa lub wykroczenia przeciwko środowisku:

- nieprawidłowe składowanie obornika,
- termiczne przekształcanie odpadów poza instalacją do tego przeznaczoną,
- wprowadzanie nieoczyszczonych ścieków do ziemi i wód,
- prowadzenie demontażu pojazdów poza stacją demontażu,
- zbieranie zakaźnych odpadów medycznych i zakaźnych odpadów weterynaryjnych wbrew zakazom, o których mowa w art. 23 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach,
- magazynowanie odpadów niebezpiecznych w miejscu do tego nieprzeznaczonym,
- prowadzenie demontażu zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego poza zakładem przetwarzania,
- nielegalne gromadzenie odpadów poremontowych i budowlanych a także odpadów niebezpiecznych w postaci zużytych drewnianych podkładów kolejowych na prywatnej posesji,
- porzucenie odpadów przez nieustalony podmiot w przypadkowych lokalizacjach,
- transport odpadów z naruszeniem wymagań ochrony środowiska, w tym transportowanie odpadów do miejsca innego niż wskazane w karcie przekazania odpadu.

Ponadto, w czasie prowadzenia czynności rozpoznawczych związanych z uciążliwościami odorowymi inspektorzy WIOŚ w Opolu potwierdzili fakt występowania tych uciążliwości, jednakże w większości przypadków nie udało się ustalić źródła ich pochodzenia z uwagi na fakt, że zgłoszenia nie dotyczyły jednego, konkretnego zakładu lecz jednego z wielu, zlokalizowanego na terenie przemysłowym, na którym eksploatowane jest kilkadziesiąt instalacji o podobnym charakterze należących do różnych podmiotów.

WIOŚ w Poznaniu

Najważniejsze stwierdzone naruszenia to:

- międzynarodowe przemieszczanie odpadów,
- nielegalne deponowanie m.in. odpadów komunalnych w czynnych i zamkniętych wyrobiskach kopalń kruszywa,

- nielegalny demontaż pojazdów
- nielegalne odprowadzanie ścieków
- magazynowanie odpadów w miejscach na ten cel niewyznaczonych,
- termiczne przekształcanie odpadów poza spalarnią.

WIOŚ w Rzeszowie

W wyniku przeprowadzonych działań w ramach czynności podejmowanych przez Grupę w roku 2021, w przeważającym zakresie stwierdzono naruszenie przepisów postępowania z odpadami w postaci braku uregulowań formalno-prawnych w obszarze prowadzonej działalności.

WIOŚ w Szczecinie

Wszystkie ujawnione naruszenia miały związek z gospodarką odpadami. W szczególności dotyczyło to wytwarzania i zbierania odpadów niezgodnie z informacjami zgłoszonymi do rejestru BDO.

WIOŚ w Warszawie

Najczęstszymi nieprawidłowościami stwierdzanymi podczas czynności było niewłaściwe prowadzenie gospodarki odpadami i powodowanie zagrożenia dla poszczególnych komponentów środowiska oraz ludzi i zwierząt. Są to wykroczenia z art. 171 ustawy o odpadach i 154 § 2 Kodeksu wykroczeń w tym m.in.:

- magazynowanie odpadów wbrew obowiązującym przepisom,
- naruszanie decyzji wydanych na rekultywację wyrobisk,
- naruszanie decyzji na zbieranie i magazynowanie odpadów,
- dokonywanie poza stacją demontażu pojazdów wymontowania z pojazdów wycofanych z eksploatacji elementów lub substancji niebezpiecznych, w tym płynów, przedmiotów wyposażenia lub części nadających się do ponownego użycia oraz elementów nadających się do odzysku lub recyklingu, spalanie odpadów,
- porzucanie odpadów niebezpiecznych.

WIOŚ we Wrocławiu

W wyniku realizacji zadań Inspekcji Ochrony Środowiska w 2021 roku najczęściej stwierdzano naruszenie art. 16 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach. Gospodarka odpadami była prowadzona w sposób niezapewniający ochrony życia i zdrowia ludzi oraz środowiska, powodując zagrożenie dla wody, gleby, roślin i zwierząt. Niektóre z naruszeń wyczerpywały znamiona artykułu 183 § 1 oraz 4 Kodeksu Karnego, skutkując zgłoszeniem możliwości popełnienia przestępstwa. Najczęstszymi naruszeniami z tego katalogu było gospodarowanie odpadami w sposób mogący obniżyć jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi lub spowodować zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym. Wyżej wymienione naruszenia stanowiły zdecydowaną większość. Pozostałe naruszenia dotyczyły art. 48 ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji, art. 476 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne oraz art. 41 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu.

WIOŚ w Zielonej Górze

Inspektorzy stwierdzili naruszenia związane z niewłaściwą dokumentacją dotyczącą transportu odpadów, w tym transgranicznego przemieszczania odpadów, a zwłaszcza ze złą klasyfikacją odpadów; niewłaściwym oznakowaniem transportu odpadów; rekultywacją wyrobisk odpadami nieuwzględnionymi w decyzji; zanieczyszczeniem środowiska przez nielegalne stacje demontażu pojazdów; zbieraniem i przetwarzaniem odpadów bez wymaganej strony formalno-prawnej.

4.6. Szczegółowe omówienie wybranych przykładów zadań realizowanych na podstawie art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska

Nielegalne gospodarowanie odpadami, woj. dolnośląskie

W dniach 21 i 29.10.2021 r. oraz w dniach 5 i 23.11.2021 r. inspektorzy WIOŚ we Wrocławiu oraz delegatur, działając na podstawie artykułu 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, wykonali czynności służbowe związane z przekazaną anonimową wiadomością e-mail. Przekazana wiadomość dotyczyła działki w obrębie Trzebień, gmina Bolesławiec, na której przy pomocy zdjęć satelitarnych zauważono duże ilości wraków samochodowych oraz różnice w terenie leśnym mogące świadczyć o zakopywaniu odpadów.

Zdjęcie 18

W związku z powzięciem w/w informacji rozpoczęto działania zmierzające do szczegółowego wyjaśnienia sprawy. Obiekt znajdujący się na terenie to była składnica wojskowa stanowiąca rozległy teren, nieogrodzony, otoczony lasami, w obręb którego wstęp jest wolny i niedozorowany. Dostęp w obręb obiektu z różnych kierunków zapewniają drogi techniczne. Terenem oględzin był las sosnowy, obszar wydzielony częściowo ogrodzeniem oraz tablicami z ogłoszeniem „zakaz wstępu teren prywatny”. Oględziny przeprowadzone w w/w dniach miały na celu ujawnienie niewłaściwego gospodarowania odpadami. Oględziny przeprowadzono w wyznaczonych sektorach, z uwzględnieniem konieczności poruszania się jedynie po terenie sprawdzonym przez saperów oraz z wykorzystaniem georadaru, z uwagi na ujawnione materiały wybuchowe.

Działania prowadzono przy współdziałaniu innych służb i organów. Uczestnikami działań oraz podmiotami związanymi ze sprawą były m.in.: Policja, Państwowa Straż Pożarna, Centralne Laboratorium Badawcze GIOŚ, Straż Leśna, Saperzy z 23 Pułku Artylerii w Bolesławcu, przedstawiciele Gminy Bolesławiec oraz Starostwa Powiatowego w Jeleniej Górze. W czasie oględzin przeprowadzono badania georadarowe terenu wyznaczonego do wykonania wykopów w celu zlokalizowania składowania odpadów. Wykopy poprzedzono

również sprawdzeniami pod względem występowania materiałów niebezpiecznych. Nad poszczególnymi sektorami wykonano oblot dronem i udokumentowano zdjęciami stan faktyczny oraz znajdujące się na terenie porzucone odpady. W wyniku oględzin ujawniono i udokumentowano proceder zakopywania odpadów, głównie pochodzących z demontażu pojazdów pod powierzchnią ziemi na dużym obszarze. Ponadto ujawniono odpady gumy, taśm z linii produkcyjnych, zużyte gaśnice ze sprzętu ciężkiego, opony, elementy wyposażenia kurnika przemysłowego, folie, big-bagi ze styropianem, gruz, miejsce wypalania kabli. Przesłuchano osoby zamieszkujące teren działki 508. W wyniku działań Inspekcji Ochrony Środowiska stwierdzono popełnienie wykroczenia z art. 171 ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, przestępstwa z art. 183 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny, oraz zebrano materiał dowodowy do nałożenia administracyjnej kary pieniężnej na podstawie art. 53a ustawy z dnia 20 stycznia 2005r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji.

Podejrzenie porzucenia substancji niewiadomego pochodzenia i magazynowania wbrew woli właściciela, woj. opolskie

Zdjęcie 19

porzucone substancje chemiczne zostały zgromadzone w magazynach na terenie nieruchomości w miejscowości Miechowa gm. Buczyna, niezgodnie z warunkami określonym w przepisach ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach⁶². Przesłuchanie upoważnionego przedstawiciela właściciela terenu oraz odczyt udostępnionego monitoringu wizyjnego był podstawą zainicjowania współpracy z koordynatorem Wojewódzkiej Komendy Policji w celu ustalenia

Zdjęcie 20

Przykładem uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa przeciwko środowisku określonego art. 183 Kodeksu karnego były działania inspektorów Opolskiego WIOŚ podjęte w dniu otrzymania informacji o możliwości porzucenia substancji niewiadomego pochodzenia i magazynowana wbrew woli właściciela. W wyniku podjętych czynności w trybie art.10b ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska ustalono, że sprawy porzuconych odpadów w wynajętych magazynach.

Na podstawie Porozumienia zawartego z KWP inspektorzy IOŚ przy udziale funkcjonariuszy PSP Kluczbork i KPP z Kluczborka, w ramach wszczętego postępowania sprawdzającego, przeprowadzili oględziny miejsca magazynowania pojemników z zawartością spełniającą definicję odpadu. Dokonana ocena stanu gromadzonych substancji w pojemnikach oraz nawierzchni

⁶² t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 779 z późn. zm.

miejsce magazynowania potwierdziła magazynowanie z zawartością 198 pojemników typu „mauser” (1000 l) oraz 128 beczek (200 l). Dla siedmiu beczek ujawniono etykiety odpadów o kodzie 080312* - odpady farb drukarskich zawierające substancje niebezpieczne, zgodnych z wzorem określonym w załączniku do Rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 11 września 2020 r. w sprawie szczegółowych wymagań dla magazynowania odpadów⁶³ oraz odpadów o kodach: 120116* (płyn poszlifierski, zaolejony płyn ześrutowania) z informacją o wytwórcy posiadającym siedzibę w Czechowicach-Dziedzicach.

W wyniku ujawnieniowych okoliczności zdarzenia zawiadomiono Prokuraturę Rejonową w Kluczborku o możliwości popełnienia przestępstwa czynu określonego w art. 183 § 1 KK. Skierowano wystąpienie do Burmistrza Gminy Byczyna na podstawie art. 26 ust.1 ustawy o odpadach, który wszczął postępowanie w sprawie usunięcia odpadów, a także skierowano wystąpienia do Śląskiego WIOŚ o pomoc w ustaleniu źródła porzuconych odpadów. Aktualnie nadal trwają czynności w zakresie ustalenia wytwórcy odpadów oraz osób odpowiedzialnych za ich porzucenie.

Usuwanie odpadów z nielegalnego składowiska w Mysłowicach, woj. śląskie

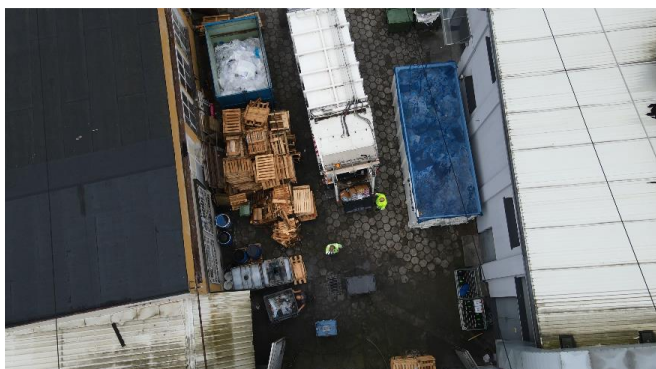
W związku z wnioskiem Urzędu Miasta Mysłowice o pomoc w zweryfikowaniu podmiotów uczestniczących w realizacji przedsięwzięcia polegającego na usunięciu odpadów niebezpiecznych z terenu przy ul. Brzezińskiej 50 w Mysłowicach, wykonywanego w ramach art. 26a ustawy o odpadach, przy wykorzystaniu dofinansowania z WFOŚ i GW oraz współfinansowanego z budżetu Gminy Mysłowice, inspektorzy WIOŚ w Katowicach przeprowadzili kilkakrotne oględziny terenu, oględziny odpadów oraz przygotowywanych transportów, zweryfikowano również dokumenty transportowe oraz wystąpiono do właściwych miejscowo wojewódzki inspektoratów ochrony środowiska, o potwierdzenie sposobu odzysku lub unieszkodliwiania odpadów wywiezionych z Mysłowic. W toku wykonanych czynności ujawniono, że jeden z kontrahentów nie wywiązał się w sposób właściwy z powierzonego mu zlecenia, a odpady trafiły do nieuprawnionego podmiotu. Analiza przez WIOŚ danych w BDO potwierdziła, ile faktycznie odpadów wyjechało do miejsca, do którego nie powinny były trafić. Wobec powyższego, w oparciu o zgromadzone w ramach czynności 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska informacje, skierowano wystąpienie do Prokuratury Regionalnej w Katowicach, która wszczęła w tym zakresie postępowanie przygotowawcze. Urząd Miasta Mysłowice po uzyskaniu informacji do WIOŚ w Katowicach, że jeden z odbiorców nie posiada technicznych i organizacyjnych możliwości unieszkodliwiania odpadów, odmówił wykonania płatności za odpady przekazane do nieuprawnionego odbiorcy.

Zdjęcie 21

⁶³ Dz. U. poz. 1742

Nieprawidłowa gospodarka odpadami na terenie drukarni, woj. pomorskie

Zdjęcie 22

Czynności na podstawie art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska podjęto w związku ze zgłoszeniem nieprawidłowej gospodarki odpadami na terenie drukarni. Czynności przeprowadzono przy współpracy funkcjonariuszy KP 2 w Gdańsku i przy użyciu bezzałogowego statku powietrznego DJI Mavic AIR 2 (drona). Przeprowadzone czynności, tj.: oględziny, przesłuchania, nagrania

z drona, analiza wpisów do rejestru BDO, pozwoliły udokumentować nieprawidłowości w zakresie gospodarki odpadami. Stwierdzono brak ewidencji wytwarzanych odpadów w postaci KEO i nierzetelne prowadzenie ewidencji w postaci KPO, niezłożenie rocznego sprawozdania o wytwarzanych odpadach za rok 2020, niezłożenie wykazu zawierającego zbiorcze zestawienie informacji w zakresie korzystania ze środowiska oraz wysokości należnych opłat do Marszałka Województwa Pomorskiego za rok 2020, przekazywanie odpadów podmiotowi nieuprawnionemu oraz naruszenie warunków decyzji – pozwolenia na wytwarzanie odpadów w zakresie magazynowania odpadów niebezpiecznych. Podmiot, wobec którego podjęto czynności, przyjął cztery mandaty i jedno pouczenie.

Magazynowanie niebezpiecznych odpadów, woj. mazowieckie

W dniu 11.05.2021r. WIOŚ w Warszawie Delegatura w Ciechanowie uzyskała informację o magazynowaniu w miejscowości Galominek 7 gm. Baboszewo dużej ilości pojemników typu mauser z zawartością najprawdopodobniej niebezpiecznych odpadów. Bezzwłocznie podjęto czynności w trybie 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, które potwierdziły nielegalne magazynowanie na w/w posesji około 200 mauserów o pojemności 1 000 litrów każdy. Wykonano oględziny, dokumentację fotograficzną, przesłuchano osobę, która przyjęła odpady mając świadomość nielegalności swojego działania. Osoba ta została zatrzymana przez policjantów do wyjaśnienia. Obecny na miejscu zdarzenia policjantom z Wydziału Kryminalnego Komendy Powiatowej Policji w Płońsku złożono zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa z art. 183 § 1 kk. Na miejsce wezwano jednostkę chemiczną Państwowej Straży Pożarnej z Ciechanowa, której strażacy pobrali do badań próbki substancji znajdujących się w wyżej opisanych pojemnikach. Przybyły na miejsce próbobiorca z Centralnego Laboratorium Badawczego GIOŚ w Warszawie przeprowadził wstępne badania, które potwierdziły, że przynajmniej część zgromadzonej w mauserach substancji stanowi odpad niebezpieczny. W wyniku dalszych czynności podjętych przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej w Płońsku wszystkim osobom biorącym udział w procederze nielegalnego

porzucenia odpadów niebezpiecznych w tym organizatorowi, transportującemu oraz osobie, która przyjęła ww. odpady postawiono zarzuty popełnienia przestępstwa z art. 183 par 1 kk.

Kontrola w m. Stary Bazanów, woj. lubelskie

Kontrola została podjęta w związku e-mailem Urzędu Miasta Ryki informującym o zanieczyszczeniu rowu melioracyjnego niezidentyfikowaną substancją chemiczną.

W trakcie oględzin w pomieszczeniu garażowym stwierdzono obecność 14 metalowych paletopojemników (mauzerów) wypełnionych substancją przypominającą zlewki z farb. Paletopojemniki, z których część była otwarta, ustawione były jedno na drugim. Obudowa (stelaż)

Zdjęcie 23

części pojemników była skorodowana, zaobserwowano wycieki na posadzce przesypane cementem. Pojemniki w większości nie posiadały oznakowań co do zawartości lub były zniszczone. Obok budynku garażowego stwierdzono obecność przyzmy ziemi i piasku wymieszanej z odpadami farb (pryzma wielkości ok. 13x17 m i wysokości ok. 1,5-1,8 m). W przyzmy ślady spalania odpadów, ponadto obecne wycieki z farb oraz w masie ziemi kolorowe ślady po farbach. Na skraju działki, w sąsiedztwie przyzmy z odpadami, rów melioracyjny zanieczyszczony oleistą substancją; roślinność na skarpie wskazywała na wylewanie tej substancji do rowu. Rów melioracyjny na całej długości zanieczyszczony był brązowym szlamem.

W sąsiedztwie ogrodzenia ustawiona była naczepa, w której znajdowało się 16 sztuk paletopojemników oraz 36 beczek o pojemności ok. 200 l wypełnionych odpadami w postaci szlamów przypominających zlewki farb i czarnych, gęstych substancji oleistych. Oznakowania na pojemnikach wskazywały, że substancje w nich należą do niebezpiecznych. Paletopojemniki posiadały wybrzuszenia oraz skorodowane stelaże. Plastikowe beczki były zdeformowane. W naczepie wyczuwalny był intensywny zapach charakterystyczny dla rozpuszczalników. W ramach działań pokontrolnych przekazano Burmistrzowi Miasta Ryki powyższe informacje do podjęcia natychmiastowych działań w zakresie posiadanych kompetencji. Jednocześnie, na podstawie art. 183 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny, do Prokuratury Rejonowej w Rykach przekazano zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa. Ponadto, skierowane zostały pisma do wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska, z których obszaru działania znaleziono etykiety na beczkach z odpadami.

Kontrola w związku z zaleganiem porzuconych odpadów w Pińczowie, woj. świętokrzyskie

Na podstawie własnych ustaleń w dniu 29.10.2021 r. inspektorzy WIOŚ w Kielcach przeprowadzili na terenie nieruchomości zlokalizowanej w Pińczowie przy ul. Nowowiejskiej, czynności w trybie art. 10b ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska. Kontrolę na tym terenie WIOŚ w Kielcach przeprowadzał dwukrotnie, w latach 2017 i 2018. Podczas czynności przeprowadzonych w 2021 r. stwierdzono, że na przedmiotowym terenie w dalszym ciągu zalegają porzucone odpady:

Zdjęcie 24

- magazynowane nieselektywnie, w miejscu niezadaszonym, wystawionym na bezpośrednie oddziaływanie czynników atmosferycznych. Teren nie jest zabezpieczony przed dostępem osób postronnych, niemonitorowany,
- magazynowane w sposób powodujący wycieki niezidentyfikowanych substancji chemicznych na podłoże,
- magazynowane w sposób stwarzający realne zagrożenie wystąpienia pożaru,
- nieoznakowane kodami odpadów.

Sposób postępowania z odpadami, szczególnie powodujący wycieki niezidentyfikowanych substancji chemicznych na podłoże mógł wyczerpywać znamiona przestępstwa określonego w art. 163 oraz art. 183 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny.

W ramach działań pokontrolnych Inspektorat w Kielcach podjął następujące czynności:

- wystąpiono do Komendanta Powiatowego Państwowej Straży Pożarnej w Pińczowie o przeprowadzenie kontroli na przedmiotowym terenie w zakresie przestrzegania przepisów przeciwpożarowych,
- skierowano zawiadomienie do Prokuratury Rejonowej w Pińczowie o możliwości popełnienia przestępstwa określonego w art. 183 § 1 oraz 164 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny,
- skierowano pismo do właściciela nieruchomości z wnioskiem o podjęcie działań w celu zabezpieczeniu przedmiotowego terenu przed dostępem osób postronnych,
- poinformowano Burmistrza Miasta i Gminy Pińczów o wynikach przeprowadzonych czynności,
- wystąpiono do Starosty Pińczowskiego z wnioskiem o pilne podjęcie działań zmierzających do usunięcia nagromadzonych odpadów, w tym o bezzwłoczne wszczęcie postępowania administracyjnego w trybie art. 26a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.

Nielegalny demontaż pojazdów i nielegalne transgraniczne przemieszczanie odpadów w postaci pojazdów wycofanych z eksploatacji, woj. lubuskie

W dniu 31.05.2021 r. inspektorzy WIOŚ Delegatura w Gorzowie Wielkopolskim wspólnie z funkcjonariuszami Komendy Wojewódzkiej Policji w Gorzowie Wielkopolskim, Krajowej Administracji Skarbowej z Rzepina oraz inspektorami Urzędu Skarbowego w Dreżdenku przeprowadzili wspólną kontrolę u przedsiębiorcy, który zajmował się sprowadzaniem używanych samochodów z zagranicy celem ich późniejszego demontażu na części. Podczas przeprowadzonych czynności kontrolnych w

Zdjęcie 25

trzech różnych lokalizacjach na terenie miejscowości Rapin, gmina Dreżdenko wykryto łącznie 101 pojazdów będących w różnym stanie technicznym. Pojazdy te w większości pozbawione były elementów karoserii (drzwi, masek, klap bagażników), elementów wykończenia (zderzaków, błotników, reflektorów przednich i tylnych, lusterek bocznych), elementów wyposażenia (foteli, kierownicy, kokpitów, tapicerki drzwiowej, kół) oraz części samochodowych tj. silników, skrzyni biegów, akumulatorów itp. W trakcie prowadzonych czynności kontrolnych z dwóch lokalizacji, gdzie były magazynowane odpady w postaci pojazdów wycofanych z eksploatacji, pobrano do analizy próby gleby na zawartość metali ciężkich, WWA oraz węglowodorów ropopochodnych. Wyniki laboratoryjne potwierdziły wielokrotne przekroczenie dopuszczalnych poziomów WWA i węglowodorów ropopochodnych w glebie, co świadczy o jej znacznym zanieczyszczeniu.

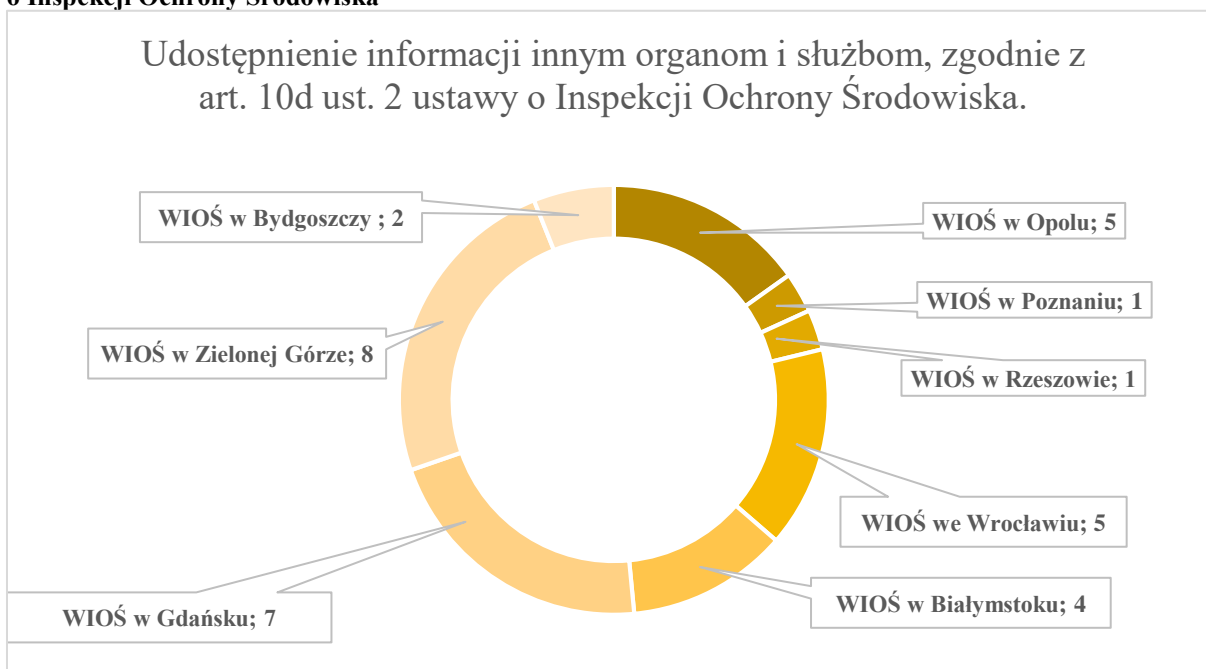
Dzięki współpracy z KWP w Gorzowie Wlkp. ustalono, że wszystkie pojazdy zostały sprowadzone z zagranicy i nie zostały zarejestrowane na terytorium RP. Ponadto dzięki współpracy z inspektorami Urzędu Skarbowego w Dreżdenku ustalono, że zarówno kontrolowany przedsiębiorca, jak i jego pracownicy sprzedawali w okolicznych skupach złomu znaczne ilości złomu pochodzącego z demontowanych pojazdów. Dzięki współpracy wielu służb polegającej w głównej mierze na wymianie informacji oraz przeprowadzeniu kilku kontroli krzyżowych, udało się zebrać materiał dowodowy potwierdzający m.in. proceder nielegalnego demontażu pojazdów, nielegalnego transgranicznego przemieszczania odpadów w postaci pojazdów wycofanych z eksploatacji oraz, co najważniejsze, popełnienie przez przedsiębiorcę przestępstwa określonego w art. 183 § 3 Kodeksu karnego polegającego na zanieczyszczeniu gleby. Sprawa została zgłoszona do Prokuratury Rejonowej w Strzelcach Krajeńskich. Obecnie jest na etapie prowadzenia śledztwa. Powiadomiono także GIOŚ o nielegalnym transgranicznym przemieszczeniu odpadów w postaci pojazdów wycofanych z eksploatacji. Za stwierdzone podczas kontroli naruszenia zostaną wymierzone administracyjne kary pieniężne.

5. Wykorzystanie i udostępnianie informacji uzyskanych w trakcie czynności prowadzonych na podstawie art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska:

Tabela 16. Ilościowe wskazanie wykorzystania informacji uzyskanych w celu realizacji zadań ustawowych Inspekcji Ochrony Środowiska, w tym w zakresie kontroli oraz stanowić dowód w postępowaniach administracyjnych, karnych oraz w postępowaniach w sprawach wykroczeń wraz z ilościowym wskazaniem informacji udostępnionych innym organom i służbom, zgodnie z art. 10d ust. 2 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska.

Liczba kontroli wszczętych w związku z informacjami uzyskanymi w czasie prowadzenia czynności, o których mowa w art. 10b ust. 2 u.i.o.ś.	Liczba postępowań, w których dowód stanowiły informacje uzyskane w czasie prowadzenia czynności, o których mowa w art. 10b ust. 2 u.i.o.ś.			Liczba informacji uzyskanych w czasie prowadzenia czynności, o których mowa w art. 10b ust. 2 u.i.o.ś. udostępnionych na wniosek				Liczba innych zadań ustawowych IOŚ w realizacji których wykorzystano informacje uzyskane w czasie prowadzenia czynności, o których mowa w art. 10b ust. 2 u.i.o.ś.	
	Postępowania administracyjne	Postępowania karne	Postępowania w sprawach o wykroczenia	Krajowej Administracji i Skarbowej	sądu lub prokuratora - w związku z toczącym się postępowaniem	organów i służb uprawnionych do ścigania przestępstw i wykroczeń	organów nadzoru górniczego	liczba	Zadanie (opis)
275	171	75	44	9	12	43	2	115	m.in. wystąpienia do organów administracji samorządowej oraz rządowej, w tym o wszczęcie postępowań w zakresie nakazania usunięcia odpadów, naliczenia opłat podwyższonych oraz podjęcia działań na podstawie ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku. Informacje uzyskane w wyniku czynności przeprowadzonych na podstawie art. 10b ust. 2 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska stanowiły również podstawę wystąpień do organów Państwowej Straży Pożarnej w celu podjęcia działań w związku z ujawnionym zagrożeniem pożarowym magazynowanych odpadów.

Wykres 23. Liczba udostępnień informacji innym organom i służbom, zgodnie z art. 10d ust. 2 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska

6. Kontrole realizowane w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa lub wykroczenia przeciwko środowisku

6.1. Ogólna informacja o przeprowadzonych kontrolach

W roku 2021, w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa lub wykroczenia przeciwko środowisku, inspektorzy wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska przeprowadzili łącznie 3 556 kontroli, w tym najwięcej w woj. śląskim (1 018), woj. wielkopolskim (581), kujawsko-pomorskim (403), małopolskim (339) i pomorskim (250).

W porównaniu z rokiem 2020, w wielu województwach nastąpił wzrost liczby kontroli przeprowadzonych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa lub wykroczenia przeciwko środowisku, jak np. w województwach: kujawsko-pomorskim, opolskim, podkarpackim, śląskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim.

6.2. Charakterystyka naruszeń stwierdzonych podczas kontroli

W 2021 r. do najczęściej stwierdzanych naruszeń podczas prowadzonych kontroli należało:

- zbieranie i magazynowanie odpadów bez wymaganego zezwolenia,
- magazynowanie odpadów w miejscach na ten cel nieprzeznaczonych,
- termiczne przekształcanie odpadów poza spalarniami i współspalarniami odpadów, poza przeznaczonymi do tego celu instalacjami,
- dokonywanie poza stacją i bez wymaganego zezwolenia demontażu pojazdów pojazdów wycofanych z eksploatacji, wymontowania z nich przedmiotów wyposażenia oraz części nadających się do ponownego użycia oraz wymontowania elementów nadających się do odzysku lub recyklingu,
- nieprowadzenie ewidencji wytwarzanych odpadów lub prowadzenie ewidencji odpadów niezgodnie ze stanem rzeczywistym, nierzetelnie lub nieterminowo.

Pozostałe naruszenia stwierdzane podczas kontroli przeprowadzonych w 2021 r.:

1. Gospodarowanie odpadami:

- brak uregulowanego stanu formalnoprawnego w zakresie gospodarki odpadami,
- brak lub nierzetelna sprawozdawczość w zakresie wytwarzanych odpadów i gospodarowania odpadami,
- nielegalne transgraniczne przemieszczanie odpadów,
- transport odpadów niezgodnie z posiadaną dokumentacją/pozwoleniami,
- dokonywanie nielegalnego międzynarodowego przemieszczania odpadów, głównie w postaci zużytych pojazdów,
- niedostarczanie odpadów przez transportującego do miejsca ich przeznaczenia wskazanego w karcie przekazania odpadów lub w dokumentach generowanych poprzez system BDO,
- porzucanie odpadów na otwartym terenie lub w opuszczonych zabudowaniach, w tym ich zakopywanie w ziemi,
- przekazywanie odpadów nieuprawnionym odbiorcom,
- fikcyjny obrót odpadami noszący znamiona przestępstw określonych w art. 271, 258 i 183 § 1 Kodeksu karnego,
- niewłaściwa ewidencja odpadów, w tym ich błędna klasyfikacja,

- nieprowadzenie wizyjnego systemu magazynowania odpadów lub prowadzenie tego systemu niezgodnie z wymaganiami określonymi w ustawie o odpadach,
- pożary w miejscach magazynowania odpadów,
- nieprawidłowości w odbiorze odpadów komunalnych,
- nieprawidłowości przy rekultywacji składowisk odpadów,
- brak posiadania odpowiednich pozwoleń lub działania wykraczające poza wydane decyzje administracyjne,
- dokonywanie nielegalnego przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
- prowadzenie działalności bez wymaganego wpisu do BDO,
- zbieranie zakaźnych odpadów medycznych i zakaźnych odpadów weterynaryjnych wbrew zakazom, o których mowa w art. 23 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.

2. Gospodarka wodno-ściekowa:

- odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków do cieków wodnych oraz do ziemi,
- odprowadzanie ścieków przemysłowych do kanalizacji i rowów melioracyjnych bez wymaganych pozwoleń wodno-prawnych,
- nieprawidłowa eksploatacja oczyszczalni ścieków, w tym zrzuty awaryjne nieoczyszczonych ścieków do rzek,
- nieprawidłowa gospodarka wodno-ściekowa,
- naruszanie warunków pozwoleń wodno-prawnych,
- niewłaściwa eksploatacja kanalizacji,
- nieszczelności oraz niewłaściwa eksploatacja zbiorników na nieczystości ciekłe,
- nieużywanie urządzeń zabezpieczających wodę przed zanieczyszczeniem,
- mycie pojazdów poza myjniami samochodowymi i odprowadzanie powstających ścieków do ziemi.

3. Ochrona przed hałasem:

- przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku,
- uciążliwości hałasowe powodowane przez urządzenia i maszyny należące do zakładów znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej,
- zakłócanie ciszy nocnej przez różne źródła działające na terenie zakładów produkcyjnych,
- uciążliwe sąsiedztwo lotniska,
- uciążliwa działalność strzelnic, aeroklubów, firm organizujących eventy oraz imprezy plenerowe,
- brak skuteczności zainstalowanych ekranów akustycznych,
- eksploatowanie urządzeń klimatyzacyjnych i wentylacyjnych powodujących uciążliwości hałasowe,
- uporczywy hałas z transformatorów oraz sygnalizacji świetlnej,
- uciążliwość prac związanych z pielęgnacją zieleni (przycinanie drzew, koszenie traw itd.).

4. Ochrona powietrza:

- prowadzenie działalności bez uregulowanej strony formalno-prawnej w zakresie emisji pyłów i gazów do powietrza,

- uciążliwości związane z nadmierną emisją zanieczyszczeń z energetycznego spalania paliw w małych zakładach produkcyjno-usługowych,
- uciążliwości powodowane działalnością piekarni,
- uciążliwości związane ze spalaniem odpadów,
- nadmierna emisja nieorganizowana pyłów z procesów produkcyjnych wykorzystujących tworzywa sztuczne, z procesu piaskowania oraz nadmierna emisja pyłu z suszarni,
- uciążliwości zapachowe powodowane przez zakłady stosujące LZO,
- uciążliwości zapachowe powodowane działalnością rolniczą, związane w szczególności z funkcjonowaniem ferm drobiu, obór i tuczarni, bez pozwoleń lub z naruszeniem uregulowań formalno-prawnych,
- zadymianie powodowane pożarami na terenie zakładów,
- uwalnianie się gazów i pyłów w wyniku awarii instalacji przemysłowych lub nieszczelności zbiorników/pojemników, w których magazynowane są chemikalia,
- uciążliwości zapachowe związane z funkcjonowaniem PSZOK,
- uciążliwości zapachowe powodowane działalnością firm odbierających odpady komunalne i biodegradowalne,
- brak, nieterminowa lub nierzetelna sprawozdawczość w zakresie raportów KOBiZE.

5. Rolnictwo:

- eksploatacja instalacji do chowu zwierząt bez uregulowanej strony formalno-prawnej w zakresie korzystania ze środowiska lub z naruszeniem warunków,
- nieprawidłowe magazynowanie obornika i gnojowicy, w tym nieszczelności płyt obornikowych,
- niewłaściwe przechowywanie kiszzonek,
- nawożenie pól uprawnych mieszaniną ścieków socjalno-bytowych i ścieków z hodowli,
- nieprawidłowa gospodarka nawozami mineralnymi i naturalnymi,
- uciążliwości zapachowe (odorowe) z gospodarstw rolnych.

6. Inne:

- oddziaływanie pól elektromagnetycznych,
- wycinka drzew i krzewów oraz ingerencja w środowisko przyrodnicze,
- nieprawidłowa eksploatacja wyrobisk i wydobywanie kopalin z naruszeniem uregulowań formalno-prawnych,
- nieodpowiednie składowanie surowców, substratów i półproduktów wykorzystywanych w procesie produkcyjnym,
- zanieczyszczenia gruntu na skutek niekontrolowanych wycieków substancji ropopochodnych oraz związków chemicznych, w tym niebezpiecznych,
- uwagi i zastrzeżenia do prowadzonych prac budowlanych niezgodnie z prawem, zagospodarowaniem przestrzennym i warunkami zabudowy,
- brak pozwolenia zintegrowanego, pozwoleń sektorowych oraz decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,
- naruszenia warunków posiadanych pozwoleń zintegrowanych oraz sektorowych,
- brak zgłoszenia instalacji w trybie art. 152 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska,

- nieinformowanie WIOŚ o planowanym terminie oddania do użytkowania instalacji – art. 76 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska,
- brak corocznych przeglądów oceny stanu technicznego instalacji oraz urządzeń służących ochronie środowiska,
- niedokumentowanie oraz nieprzekazywanie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska,
- nieinformowanie WIOŚ o wykonaniu zarządzenia pokontrolnego,
- nieprzeprowadzenie wymaganych pomiarów.

6.3. Szczegółowe omówienie wybranych przykładów kontroli

Transport i przeładunek zakaźnych odpadów medycznych i zakaźnych odpadów weterynaryjnych, woj. opolskie

W dniu 28.09.2020 r. i 30.09.2020 r. do WIOŚ w Opolu wpłynęła pisemna informacja dotycząca przeładunku odpadów medycznych, który odbywa się na terenie działki w obrębie Prądy w miejscowości Prądy przy ul. Niemodlińskiej 61, gm. Dąbrowa

W dniu 14.12.2020 r. Opolski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wystąpił do Komendanta Miejskiego Policji w Opolu z prośbą o wysłanie patroli w godzinach, w których odbywa się przeładunek, jak również kontrole drogowe transportów w przedmiotowej okolicy, w celu przeciwdziałania niewłaściwemu postępowaniu z odpadami. W dniu 29.04.2021 r. wspólnie z Policją, w ramach akcji „Odpady II”, w miejscowości Walidrogi został zatrzymany pojazd do kontroli drogowej. W trakcie kontroli ustalono, na podstawie zeznań kierowcy zatrzymanego transportu, że przewożone odpady medyczne mają zostać przeładowane na inny samochód ciężarowy, który znajduje się w miejscowości Prądy, tj. na terenie, gdzie wcześniej Policja prowadziła działania patrolowe. W związku z powyższą informacją inspektorzy WIOŚ w Opolu niezwłocznie podjęli czynności w trybie art. 10b ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska wraz z funkcjonariuszami z Wydziału do Walki z Przestępczością Gospodarczą Komendy Miejskiej Policji w Opolu. W tym celu tego samego dnia udali się do miejscowości Prądy, jednakże w trakcie podjętych czynności nie zaobserwowano pojazdów transportujących odpady medyczne, jak również nie zaobserwowano obecności pracowników czy innych osób. W dniu 22.06.2021 r. inspektorzy WIOŚ w Opolu podjęli kolejne działania, w trakcie których ujawniono nielegalny przeładunek zakaźnych odpadów medycznych i weterynaryjnych.

W wyniku ustaleń dokonanych w trybie przepisów art. 10b ust. 2 ustawy o IOŚ w dniach od 15.07.2021 r. do 17.08.2021 r. przeprowadzono kontrolę w firmie realizującej ww. transporty, dotyczącą działań prowadzonych na terenie działki w obrębie Prądy w miejscowości Prądy przy ul. Niemodlińskiej 61.

W wyniku przeprowadzonej kontroli:

- zawiadomiono prokuraturę o możliwości popełnienia przestępstwa polegającego na przeładunku oraz gromadzeniu zakaźnych odpadów

medycznych i zakaźnych odpadów weterynaryjnych na terenie nieruchomości w obrębie Prądy w miejscowości Prądy przy ul. Niemodlińskiej 61, gm. Dąbrowa wbrew przepisom ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (czyn określony w art. 183 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny).

- wymierzono 3 administracyjne kary pieniężne (decyzje nie są ostateczne).

Zdjęcie 26

Sprowadzanie do Polski odpadów w postaci pojazdów wycofanych z eksploatacji, woj. wielkopolskie

Kontrola zainicjowana rozpoznaniem dokonany przez inspektorów IOŚ w ramach działań z art. 10b ustawy o IOŚ. Przeprowadzono kontrolę przedsiębiorcy prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą z siedzibą w m. Wilcza nr 21, gm. Kotlin. Ustalenia kontroli wykazały, że ww. przedsiębiorca jest odpowiedzialny za sprowadzenie do Polski odpadów w postaci pojazdów wycofanych z eksploatacji, przywiezionych z zagranicy z ominięciem wymaganych procedur.

Obowiązek dotyczący zachowania **Zdjęcie 27**

stosownych procedur przemieszczania odpadów regulują przepisy rozporządzenia (WE) NR 1013/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie przemieszczania odpadów⁶⁴, a w szczególności przepisy art. 3 rozporządzenia. Podczas kontroli stwierdzono kilkanaście pojazdów, które z uwagi na niesprawność, uszkodzenia, zdekompletowanie oraz brak kompletu dokumentów uniemożliwiających ich zarejestrowanie na terenie Polski, zostały – zgodnie z rozporządzeniem Ministra Klimatu z dnia 2 stycznia 2020 r. w sprawie katalogu odpadów – zaklasyfikowane jako odpady: o kodzie 16 01 04* (odpady niebezpieczne) - w przypadku pojazdów zawierających elementy niebezpieczne, w tym płyny

⁶⁴ Dz. U. Unii Europejskiej L 190 z 12.07.2006 z późn. zm.

eksploatacyjne, o kodzie 16 01 06 (odpady inne niż niebezpieczne) - w przypadku pojazdów zdemontowanych, pozbawionych elementów niebezpiecznych, w tym płynów eksploatacyjnych.

Po zakończeniu kontroli zawiadomiono Prokuraturę Rejonową w Jarocinie o możliwości popełnienia przestępstwa z art. 183 § 4 oraz § 5 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny, skierowano wystąpienie do Wójta Gminy Kotlin w celu wykorzystania kompetencji wynikających z art. 26 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, orzeczono karę pieniężną za nielegalne zbieranie odpadów w postaci pojazdów wycofanych z eksploatacji, skierowano zawiadomienia o nielegalnych przemieszczeniach odpadów do GIOŚ, skierowano wystąpienie do Starosty Jarocińskiego w celu wykorzystania kompetencji wynikających z art. 140 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym.

Nielegalne gospodarowanie i transport odpadów, woj. podlaskie

W dniach 11.03- 09.07.2021 r. inspektorzy WIOŚ przeprowadzili kontrolę interwencyjną u osoby prowadzącej działalność gospodarczą w m. Pruska Wielka 61A, gm. Augustów. Kontrola została przeprowadzona w związku z zatrzymaniem dnia 11.03.2021 r. przez Komendę Wojewódzką Policji w Białymstoku na terenie gminy Bargłów Kościelny w m. Pomiany pojazdu transportującego odpady, należącego do ww. przedsiębiorcy. Oględziny zatrzymanego pojazdu wykazały obecność 77 pojemników z odpadami (niewiadomego składu i pochodzenia). Było to 71 beczek o pojemności 200 litrów każda oraz 6 kontenerów typu mauzer o pojemności 1 000 litrów każdy.

W trakcie kontroli dokonano oględzin siedziby firmy, które wykazały obecność magazynowanych na parkingu zakładowym beczek z odpadami niewiadomego pochodzenia w ilości 110 szt. Odpady magazynowane były w metalowych beczkach po olejach i smarach o pojemności 200 l oraz plastikowych beczkach o pojemności 120 l. Część beczek posiadała oznakowania ODPADY LAKIERNICZE 08 01 11*, co wskazywało na obecność odpadów niebezpiecznych (tj. odpady farb i lakierów zawierających rozpuszczalniki organiczne lub inne substancje niebezpieczne). Funkcjonariusze PSP w Białymstoku dokonali poboru prób odpadów do badań z zatrzymanego pojazdu oraz odpadów zgromadzonych na terenie siedziby firmy kontrolowanego.

Zdjęcie 28

Kontrolowana nie przedstawiła dokumentacji transportowej ani dokumentów ewidencji magazynowanych odpadów (w szczególności kart ewidencji odpadów i kart przekazania odpadów), ani zezwolenia na zbieranie odpadów.

Przeprowadzone działania:

- oględziny pojazdu i miejsca zbierania odpadów – 4 szt.,
- ocena składu morfologicznego odpadów,
- pobór prób gleby w miejscach magazynowania odpadów (wyniki nie wykazały zanieczyszczenia gleby),
- przesłuchanie właścicielki firmy i jej męża,
- zarządzenia pokontrolne,

Zdjęcie 29

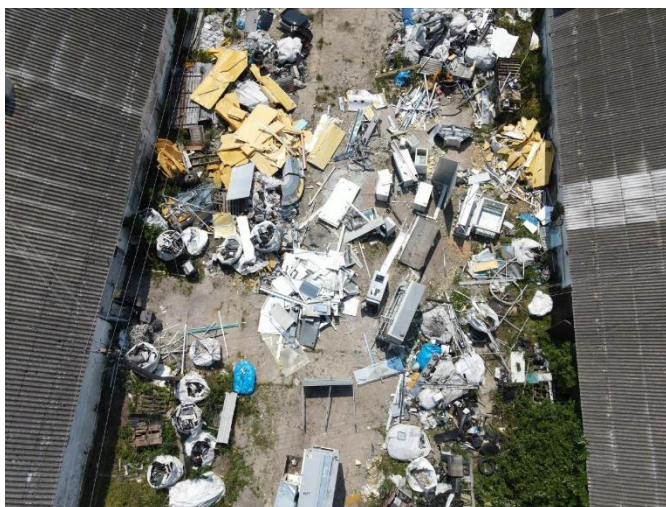
- wydanie 2 decyzji dot. nałożenia kar pieniężnych: z art. 194 ust. 1 pkt 2a ustawy o odpadach w zakresie transportu (10 000 zł, decyzja ostateczna) oraz z art. 194 ust. 4 ustawy o odpadach zbieranie odpadów bez zezwolenia (10 000 zł, decyzja ostateczna),
- sprawa została przekazana przez Komendę Powiatowej Policji w Augustowie do Prokuratury Okręgowej w Suwałkach (sprawa karna w toku) oraz do Wójta Gminy Augustów (ws. wydania decyzji dotyczącej usunięcia odpadów magazynowanych na nieruchomości w m. Pruska Wielka 61A – art. 26 ustawy o odpadach).

Kontrola w związku z gromadzeniem odpadów w postaci zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, woj. świętokrzyskie

Kontrola u osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej, użytkującej nieruchomość zlokalizowaną w m. Chocimów 75C, Kunów, została podjęta w związku z ujawnieniem przez WIOŚ w Kielcach dużego nagromadzenia odpadów zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, należących do osoby fizycznej, wobec której Inspektorat prowadził czynności kontrolne w 2020 r. na terenie nieruchomości zlokalizowanej przy ul. Kieleckiej 26 w Łagowie. Podczas kontroli ustalono, że ww. osoba fizyczna prowadzi zbieranie i przetwarzanie odpadów zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (ZSEiE), nie posiadając uregulowanego stanu formalno - prawnego w tym zakresie. W trakcie oględzin placu magazynowego oraz hali magazynowej stwierdzono zebrane duże ilości odpadów całego, jak i częściowo zdekompletowanego ZSEiE, m.in. w postaci: lad chłodniczych, różnego rodzaju sprzętu AGD (chłodziarki, zamrażarki) telewizorów, telefonów, drukarek, kalkulatorów, laptopów, komputerów, klawiatur, myszek komputerowych, zużytych tonerów do drukarek i innego drobnego sprzętu elektronicznego. Stwierdzono także, że ww. odpady poddawane były przetwarzaniu, w trakcie którego odzyskiwano m.in. szkło, tworzywa sztuczne, płytki PCB, metale żelazne i nieżelazne, pianki poliuretanowe. Kontrola wykazała, że odpady magazynowane były w sposób nieselektywny i nieuporządkowany, w miejscach niewyposażonych w utwardzone podłoże, zadaszenie zapobiegające oddziaływaniu czynników atmosferycznych oraz w miejscu niezabezpieczonym przed dostępem osób postronnych. Kontrolowany nie prowadził wizyjnego systemu kontroli miejsc magazynowania odpadów ani nie prowadził ilościowej i jakościowej ewidencji odpadów.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami WIOŚ w Kielcach podjął następujące działania pokontrolne:

- skierowano do skontrolowanego zarządzenie pokontrolne zobowiązujące do przestrzegania przepisów ochrony środowiska,
- wszczęto postępowanie administracyjne w trybie art. 194 ust. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach w sprawie nałożenia administracyjnej kary pieniężnej za zbieranie odpadów bez wymaganego zezwolenia,
- wszczęto postępowanie administracyjne w trybie art. 32 ust. 1a ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach w sprawie wstrzymania działalności w zakresie zbierania i przetwarzania odpadów ZSEiE, bez wymaganego zezwolenia,
- wszczęto postępowanie administracyjne w trybie art. 194 ust. 1 pkt 2c ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach w sprawie nałożenia administracyjnej kary pieniężnej za nieprowadzenie wizyjnego systemu kontroli miejsc magazynowania odpadów, do czego zobowiązują przepisy art. 25 ust. 6a przedmiotowej ustawy,
- wszczęto postępowanie administracyjne w trybie art. 194 ust. 1 pkt 2b ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach w sprawie nałożenia administracyjnej kary pieniężnej za magazynowanie odpadów niezgodnie z przepisami, określonymi w art. 25 ust. 2 ww. ustawy o odpadach na terenie przedmiotowej nieruchomości, tj. za magazynowanie odpadów ZSEiE na terenie do którego kontrolowany nie ma tytułu prawnego,
- wszczęto postępowanie administracyjne w trybie art. 91 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zużyтым sprzęcie elektrycznym i elektronicznym w sprawie nałożenia administracyjnej kary pieniężnej za naruszenie art. 43 pkt 1 i 2, art. 44 ust. 4 i art. 46 ust. 1 ustawy o zużyтым sprzęcie elektrycznym i elektronicznym tj.: za niewyposażenie miejsc magazynowania ZSEiE w utwardzone podłoże, zadaszenie zapobiegające oddziaływaniu czynników atmosferycznych oraz niezabezpieczenie miejsca magazynowania odpadów przed dostępem osób postronnych, za zbieranie ZSEiE w warunkach, które mogą uniemożliwić przygotowanie go do ponownego użycia, recyklingu oraz innych niż recykling procesów odzysku, w tym magazynowanie zużytego sprzętu w warunkach nie zapewniających ograniczenie rozprzestrzeniania się niebezpiecznych substancji oraz za prowadzenie demontażu ZSEiE poza zakładem przetwarzania,
- wszczęto postępowanie administracyjne w trybie art. 31c ust. 1 pkt 2 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska w sprawie nałożenia administracyjnej kary pieniężnej za utrudnianie przeprowadzenia czynności kontrolnych,
- wystąpiono do Burmistrza Miasta i Gminy Kunów o wydanie decyzji w trybie art. 26 ust. 2 ww. ustawy o odpadach, nakazującej kontrolowanemu usunięcie odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania lub magazynowania,

Zdjęcie 30

- wystąpiono do Naczelnika Pierwszego Urzędu Skarbowego w Kielcach o przeprowadzenie kontroli działalności kontrolowanego, pod kątem przestrzegania przepisów podatkowych,
- wystąpiono do Komendanta Powiatowego Państwowej Straży Pożarnej w Ostrowcu Świętokrzyskim o przeprowadzanie kontroli w zakresie przestrzegania przepisów przeciwpożarowych,
- skierowano zawiadomienie do Prokuratury Rejonowej w Ostrowcu Świętokrzyskim o podejrzeniu popełnienia przestępstwa określonego w art. 225 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny,
- do Sądu Rejonowego w Kielcach II Wydział Karny skierowano wniosek o ukaranie kontrolowanego za wykroczenia dotyczące gospodarowania odpadami.

Kontrola w Spółce z o.o. ze względu na zgłoszenia dotyczące przywozu odpadów spoza kraju i nieprawidłowego gospodarowania odpadami, woj. zachodniopomorskie

Kontrola interwencyjna została podjęta ze względu na zgłoszenia dotyczące:

- przywożenia spoza granic kraju na teren Spółki odpadów, które nie zostały wymienione w aneksie IX Konwencji Bazylejskiej o kontroli transgranicznego przemieszczania i usuwania odpadów niebezpiecznych⁶⁵ i dla których nie można było zastosować załącznika VII do rozporządzenia (WE) nr 1013/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie przemieszczania odpadów⁶⁶,
- nieprzetwarzania przyjmowanych odpadów pochodzących spoza granic kraju,
- naruszania warunków posiadanych zezwoleń w zakresie gospodarowania odpadami, w tym magazynowania odpadów poza miejscami określonymi w zezwoleniu na zbieranie odpadów i zezwoleniu na przetwarzanie odpadów.

W trakcie kontroli ustalono, że Spółka w ramach posiadanego zezwolenia na przetwarzanie odpadów oraz zgodnie z prowadzoną ewidencją odpadów z selektywnie przyjętych odpadów o kodach 15 01 01 i 19 12 01, które w części należało zakwalifikować do odpadów o kodach 15 01 05, 15 01 02, 15 01 04, 16 03 04, 16 03 06, oraz do odpadu o kodzie 19 12 12 przygotowywała w procesie R12 mieszanek. Taką mieszanek należało zakwalifikować do odpadów o kodzie 19 12 12.

Zdjęcie 31

Zgodnie z załącznikiem nr 1 do ustawy o odpadach proces R12 oznacza wymianę odpadów w celu poddania ich któremukolwiek z procesów wymienionych w pozycji R1-R11. Zgodnie z przypisem, jeżeli nie istnieje inny właściwy kod R, proces R12 może obejmować procesy wstępne poprzedzające przetwarzanie wstępne odpadów, jak np. demontaż, sortowanie, kruszenie, zagęszczanie, granulację, suszenie, rozdrabnianie, kondycjonowanie,

⁶⁵ Dz. Urz. WE L 39/3 16.2.1993

⁶⁶ Dz. Urz. UE.L.2006.190.1 z 12.7.2006

przepakowywanie, separację, tworzenie mieszanek lub mieszanie przed poddaniem któremukolwiek z procesów wymienionych w poz. R1-R11.

Na podstawie ww. ustaleń stwierdzono, że Spółka w dniu 13.07.2021 r. poddawała przetwarzaniu odpady o kodzie 19 12 12 w ilości 107,06 Mg w procesie R12 bez uregulowań formalno-prawnych, czym naruszyła art. 41 ust. 1 ustawy o odpadach.

W wyniku ustaleń powyższej kontroli skierowano do prokuratury zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa na podstawie art. 225 §1 Kodeksu karnego polegającego na utrudnianiu kontroli poprzez stwarzanie przeszkód dla sprawnego i niezakłóconego prowadzenia postępowania kontrolnego oraz na podstawie art. 270 §2 Kodeksu karnego, które polegało na używaniu blankietów opatrzonych cudzym podpisem, w związku z prowadzeniem międzynarodowego przemieszczania odpadów.

Kontrola w związku ze zgłoszeniem dotyczącym zatrzymania transportu odpadów, woj. kujawsko-pomorskie

Kontrolę transportu odpadów przeprowadzono w związku ze zgłoszeniem z KMP we Włocławku dotyczącym zatrzymania transportu odpadów w m. Nakonowo, gmina Kowal. Na miejscu stwierdzono ciągnik wraz z naczepą, w której znajdowało się 10 sztuk paletopojemników (DPPL) wypełnionych nieznaną substancją. Pojazd został zatrzymany na terenie łąki, prawdopodobnie przed próbą nielegalnego pozbycia się odpadów. W czynnościach udział brała grupa chemiczna z KM PSP we Włocławku, która pobrała próby z 4 pojemników. Kierowca pojazdu został zatrzymany, w kolejnych dniach sąd wydał decyzję o tymczasowym aresztowaniu. W grudniu zapadł w sprawie wyrok skazujący – 1,5 roku pozbawienia wolności za pozbywanie się odpadów w sposób zagrażający środowisku (183 § 1 kk - wyrok nie jest prawomocny).

Zdjęcie 32

Kontrola w m. Krzywa, gmina Sędziszów Małopolski, woj. podkarpackie

W dniach od 13-24.04.2021 r. w m. Krzywa, gmina Sędziszów Małopolski przeprowadzono czynności kontrolne w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa, o którym mowa w art. 183 § 1 ustawy Kodeks karny.

W wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono:

- zanieczyszczenie gruntu potwierdzone badaniami laboratorium - art. 183 § 1 ustawy Kodeks karny,
- przetwarzanie odpadów bez zezwolenia - art. 194 ust. 4 i ust. 6a, art. 196, art. 197 pkt 1, art. 198, art. 199 ustawy o odpadach,
- magazynowanie odpadów z naruszeniem warunków magazynowania oraz przekroczenie dopuszczalnego okresu magazynowania - art. 194 ust. 1 pkt. 2b, art. 194 ust. 3 art. 196, art. 197 pkt 1, art. 198, art. 199 ww. ustawy o odpadach,

- brak prowadzenia ewidencji odpadów - art. 66, art. 67 ww. ustawy odpadach,
- magazynowanie odpadów w miejscu na ten cel nieprzeznaczonym - art. 26 ww. ustawy o odpadach,
- naruszenie warunków szczegółowego sposobu postępowania z olejami odpadowymi - § 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z olejami odpadowymi,
- utrudnianie czynności kontrolnych - art. 31c ust.1 pkt. 2, ust. 2 i ust. 3 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska.

Po kontroli wydano:

- decyzję wymierzającą administracyjną karę pieniężną za przetwarzanie odpadów bez zezwolenia.
- decyzję wymierzającą administracyjną karę pieniężną za magazynowanie odpadów z naruszeniem warunków magazynowania oraz za przekroczenie dopuszczalnego okresu magazynowania odpadów.
- decyzję wymierzającą administracyjną karę pieniężną za utrudnianie czynności kontrolnych.

Ponadto, na pracownika firmy nałożono mandat karny na podstawie art. 180 ww. ustawy o odpadach, a do Właściciela firmy skierowano zarządzenie pokontrolne.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami skierowano:

- zawiadomienie do Prokuratury Rejonowej w Ropczycach o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 225 § 1 Kodeksu Karnego, polegającego na udaremnieniu przeprowadzenia czynności kontrolnych z zakresu ochrony środowiska przez upoważnionych inspektorów w związku z art. 183 § 1 Kodeksu Karnego, polegającego na składowaniu, odpadów w takich warunkach lub w taki sposób, że może to zagrozić życiu lub zdrowiu człowieka lub spowodować obniżenie jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi lub zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym.
- wystąpienie do Burmistrza Sędziszowa Małopolskiego, celem podjęcia działań zgodnie z właściwością wynikającą z art. 26 ustawy o odpadach.
- zgłoszenie do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie na podstawie art. 24 ust. 2 ustawy o zapobieganiu szkodom w środowiska i ich naprawie w zakresie potencjalnego zagrożenie szkodą w środowisku.

Nielegalne transgraniczne przemieszczanie odpadów z Niemiec, woj. lubuskie

W dniu 20.04.2021 r. zatrzymane zostały 4 nielegalne transporty odpadów w postaci ziemi z gruzem i zmieszanego gruzu (betonowy i ceglany z zanieczyszczeniami drewna, tworzyw sztucznych, siatek tynkarskich i papy). Źródłem pochodzenia odpadów był zakład przetwarzania odpadów budowlanych w Niemczech, w miejscowości Beeskow,

Pojazdy nie posiadały oznaczenia ani dokumentów wymaganych w międzynarodowym przemieszczaniu odpadów. Kontrola firmy transportowej ujawniła przywiezienie odpadów do 27 lokalizacji na terenie województwa lubuskiego (powiat słuwicki i sulęciński) w ilości ok. 110 tys. Mg (dane na dzień 22.04.2021r.).

W związku z powyższym, w dniu 30.04.2021 r. do Prokuratury Słuwickiej zostało złożone zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa ze względu na nielegalne transgraniczne przemieszczanie odpadów (art. 183 § 4 Kk), a w dniu 21.07.2021 r., Główny

Inspektorat Ochrony Środowiska uzgodnił z właściwym urzędem niemieckim zwrot 4 zatrzymanych transportów do Niemiec.

7. Zrealizowane zadania prewencyjne oraz współpraca z innymi służbami i organami w zakresie zwalczania przestępczości środowiskowej

7.1. Wskazanie ilościowe i omówienie zrealizowanych zadań prewencyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem kontroli transportów odpadów

	Liczba i rodzaj zrealizowanych zadań prewencyjnych
WIOŚ w Białymstoku	1. „Nielegalne odpady 2021” – kontrola 217 pojazdów.
WIOŚ w Bydgoszczy	1. „Nielegalne odpady 2021” – kontrola 150 pojazdów. 2. Przeloty bezzałogowymi statkami powietrznymi nad obszarami szczególnie narażonymi na porzucenia odpadów, takie jak lasy czy wyrobiska znajdujące się na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. 3. Wizje lokalne miejsc nielegalnego magazynowania odpadów pod kątem ich zabezpieczenia, ochrony ppoż. oraz działań podejmowanych przez właściwe organy samorządowe w celu ich usunięcia.
WIOŚ w Gdańsku	1. „Nielegalne odpady 2021” – kontrola 144 pojazdów.
WIOŚ w Katowicach	1. „Nielegalne odpady 2021”.
WIOŚ w Kielcach	1. „Nielegalne odpady 2021” - kontrola 183 pojazdów. 2. Opracowanie zestawienia tabelarycznego dotyczącego wszystkich wydanych decyzji administracyjnych będących w obiegu prawnym w zakresie gospodarki odpadami. 3. W celu monitoringu oraz analiz uzyskanie od Okręgowego Urzędu Górniczego w Kielcach zestawienia wszystkich podmiotów posiadających koncesję na wydobywanie kopalin oraz miejsc nielegalnego pozyskiwania kopalin z terenu województwa świętokrzyskiego.
WIOŚ w Krakowie	1. „Nielegalne odpady 2021” – kontrola 168 pojazdów.
WIOŚ w Lublinie	1. „Nielegalne odpady 2021” – kontrola 256 pojazdów.
WIOŚ w Łodzi	1. „Nielegalne odpady 2021” – kontrola 266 pojazdów.
WIOŚ w Olsztynie	1. „30 dni dla morza”, 2. „Nielegalne odpady 2021”.
WIOŚ w Opolu	1. „30 dni dla morza”, 2. „Nielegalne odpady 2021”.

WIOŚ w Poznaniu	1. „Nielegalne odpady 2021” – kontrola 158 pojazdów.
WIOŚ w Rzeszowie	1. „Nielegalne odpady 2021” – kontrola 94 pojazdów.
WIOŚ w Szczecinie	1. „Nielegalne odpady 2021” – kontrola 206 pojazdów. 2. Kontrola znanych miejsc porzucenia nielegalnych odpadów. 3. Kontrola wyrobisk pokopalnianych.
WIOŚ w Warszawie	1. „Nielegalne odpady 2021” - kontrola 449 pojazdów.
WIOŚ we Wrocławiu	1. „Nielegalne odpady 2021” – kontrola 138 pojazdów.
WIOŚ w Zielonej Górze	1. „Nielegalne odpady 2021” – kontrola 128 pojazdów.

Przykład 1

Kontrola Łódzkiego WIOŚ w dniu 20.09.2021 r. została przeprowadzona we współpracy z funkcjonariuszami Inspekcji Transportu Drogowego w związku z zatrzymanym na drodze S8 PPO Łódź Południe pojazdem marki MERCEDES, który przewoził na naczepie 8 pojazdów, w tym pojazd marki TOYOTA AURIS. Stan, w jakim znajdował się pojazd marki TOYOTA, wskazywał na to, że

Zdjęcie 33

został on zalany w wyniku powodzi. Karoseria, silnik oraz wnętrze pojazdu pokryte było warstwą szlamu. W pojeździe stwierdzono obecność płynów eksploatacyjnych. Transport realizowany był tranzytem przez Polskę z Niemiec na Litwę. Transportowi poza dokumentem CMR nie towarzyszyły żadne inne dokumenty związane z transportem.

Przykład 2

W ramach akcji „30 Dni dla morza” inspektorzy WIOŚ w Olsztynie Delegatura w Elblągu ujawnili nielegalny transport odpadów o kodzie 03 01 05 pochodzących z obróbki płyt meblowych. W trakcie kontroli stwierdzono naruszenie szczegółowych wymagań dla transportu odpadów w zakresie nieumieszczenia indywidualnego numeru rejestrowego przez wykonującego usługę transportu odpadów na dokumentach związanych z tą usługą, transportowania odpadów bez dokumentu potwierdzającego rodzaj transportowanych odpadów oraz danych zlecającego transport odpadów, nieposiadania przez kierującego środkiem

transportu potwierdzenia wygenerowanego z BDO, a także braku oznakowania transportu tablicą z napisem „ODPADY”. Ponadto stwierdzono, że w trakcie transportu odpadów, kontrolowany pojazd powodował uciążliwość poprzez emisję pyłu do powietrza. Podczas prowadzonych czynności ustalono podmiot wysyłający przedmiotowe odpady, a także ich docelowego odbiorcę.

W związku z ujawnionym naruszeniem w toku dalszych czynności przeprowadzono kontrole interwencyjne w obydwu podmiotach w zakresie podejrzenia nielegalnego gospodarowania odpadami.

Działania prewencyjne „NIELEGALNE ODPADY 2021”

W dniu 8 września 2021 r. została rozpoczęta ogólnopolska akcja kontroli transportów odpadów NIELEGALNE ODPADY 2021. W działaniach uczestniczyli inspektorzy IOŚ oraz funkcjonariusze Policji, Inspekcji Transportu Drogowego, Krajowej Administracji Skarbowej i Straży Granicznej. Łącznie zaangażowanych zostało 1195 osób wykonujących czynności kontrolne. Na terenie całego kraju utworzono 103 wspólne punkty kontrolne, gdzie skontrolowano łącznie 3 819 pojazdów ciężarowych. 1039 ze skontrolowanych pojazdów przewoziło różnego rodzaju odpady.

Ujawniono 13 nielegalnych transportów odpadów, w tym 4 nielegalne transporty przemieszczające odpady w strumieniu transgranicznym. Wobec ujawnionych podmiotów będą prowadzone dalsze działania kontrolne IOŚ oraz zostaną podjęte właściwe działania sankcyjne, zarówno na podstawie przepisów ochrony środowiska, jak i przepisów kodeksu karnego. Stwierdzono również szereg nieprawidłowości związanych ze stanem technicznym kontrolowanych pojazdów bądź sposobem zabezpieczenia przewożonego towaru, w wyniku czego służby dokonały zatrzymania dowodów rejestracyjnych oraz nałożyły grzywny w postaci mandatu karnego. Prowadzone działania, zgodnie z decyzją Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, będą kontynuowane na szczeblach regionalnych. W tej sprawie oficjalnie zwrócono się już do WIOŚ oraz kierownictw Policji, SG, KAS i ITD.

Podsumowanie akcji „Nielegalne odpady 2021”	
Liczba wszystkich skontrolowanych pojazdów	5 215
Liczba skontrolowanych pojazdów przewożących odpady	1 461
Liczba ujawnionych nielegalnych transportów odpadów	25
Liczba ujawnionych nielegalnych TPO	13
Liczba ujawnionych porzuceń odpadów	0
Liczba transportów skierowanych na parkingi	13
Liczba inspektorów i funkcjonariuszy służb biorących udział we wspólnych działaniach	1986

Liczba załączników do tabeli w postaci „Kart ujawnionego przez IOŚ zdarzenia nielegalnego postępowania z odpadami”.	19
Liczba punktów kontrolnych z udziałem IOŚ	254

Zdjęcia 34-36. Działania w ramach akcji „Nielegalne odpady 2021”

Działania prewencyjne „30 dni dla morza”

W dniu 1 kwietnia 2021 r. zakończono 3 edycję globalnej operacji "30 dni dla morza". Od 1 do 30 marca 2021 r. 300 agencji z 67 krajów zjednoczyło siły w walce z zanieczyszczaniem mórz. Za koordynację europejskiej części operacji w ramach działania EMPACT dotyczącego przestępstw przeciwko środowisku odpowiadały Europol i Frontex. Za globalną koordynację działań odpowiadał INTERPOL. Dzięki przeprowadzonym działaniom zidentyfikowano wiele przestępstw, od nielegalnego zrzutu po handel odpadami.

W Polsce w operację zaangażowane były następujące służby: Komenda Główna Policji, Departament Gospodarki Morskiej Ministerstwa Infrastruktury (Urzędy Morskie), Ministerstwo Finansów (Krajowa Administracja Skarbowa), Straż Graniczna, Inspekcja Ochrony Środowiska oraz Inspekcja Transportu Drogowego. W ramach ustanowionego Krajowego Punktu Kontaktowego za koordynację działań krajowych odpowiedzialne było Biuro Kryminalne Komendy Głównej Policji.

Dzięki działaniom Wojewódzkich Inspektoratów Ochrony Środowiska przeprowadzono:

- 144 kontrole pojazdów, wykryto 3 nielegalne transgraniczne transporty odpadów,
- 37 kontroli firm i podmiotów, podczas których wykryto 4 nielegalne składowiska odpadów,
- 35 kontroli gminnych oczyszczalni ścieków, podczas których wykryto 8 przypadków zanieczyszczeń rzek ściekami.

Służby w trakcie trwania fazy operacyjnej w kraju przeprowadziły:

- 51 kontroli na morzu pod kątem zanieczyszczeń pochodzących ze statków i instalacji morskich,
- 1 750 kontroli rzek i terenów przybrzeżnych pod kątem ujawnienia zanieczyszczeń wód lądowych i rzek mogących wpływać na środowisko morskie,
- ponad 2 430 kontroli pojazdów ciężarowych na drogach dojazdowych do portów i miejsc przeładunkowych pod kątem nielegalnego transgranicznego przemieszczania odpadów (TPO) z wykorzystaniem portów morskich.

W wyniku przeprowadzonych operacji służb stwierdzono łącznie 18 nieprawidłowości, w tym 10 przypadków zanieczyszczenia rzek i terenów przybrzeżnych oraz 8 przypadków nielegalnego transgranicznego przemieszczania odpadów (4 przypadki nielegalnego TPO z wykorzystaniem portów morskich).

7.2 Wskazanie ilościowe i omówienie porozumień zawartych z innymi organami i służbami w zakresie zwalczania przestępczości środowiskowej

W związku z porozumieniem o współpracy w zakresie przeciwdziałania i wykrywania przestępstw i wykroczeń przeciwko środowisku, które zostało podpisane w dniu 31.08.2021 r. pomiędzy Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska a Komendantem Głównym Policji, w dniach od 16.09.2021 r. do 13.10.2021 r. podpisane zostały tego typu Porozumienia regionalne pomiędzy wszystkimi 16. Wojewódzkimi Inspektorami Ochrony Środowiska i Komendantami Wojewódzkimi Policji.

Zdjęcie 37. Podpisanie Porozumienia o współpracy w zakresie zwalczania przestępczości środowiskowej między Warmińsko-Mazurskim Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska i Komendantem Wojewódzkim Policji w Olsztynie, 17.09.2021 r.

Zdjęcie 38. Podpisanie Porozumienia o współpracy w zakresie zwalczania przestępczości środowiskowej między Dolnośląskim Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska i Komendantem Wojewódzkim Policji we Wrocławiu, Dolnośląski Urząd Wojewódzki, 29.09.2021 r.

Zdjęcie 39. Podpisanie Porozumienia o współpracy w zakresie zwalczania przestępczości środowiskowej między Mazowieckim Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska i Komendantem Wojewódzkim Policji z/s w Radomiu, 07.10.2021 r.

Dodatkowo, w 2021 r., na szczeblu wojewódzkim zostały zawarte następujące porozumienia:

- porozumienie w sprawie współdziałania w celu wykrywania i zapobiegania naruszeń prawa w obszarze ochrony środowiska między Pomorskim Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska a Dyrektorem Izby Administracji Skarbowej w Gdańsku (21.10.2021 r.),
- porozumienie w sprawie współpracy w zakresie rozpoznawania, wykrywania, zwalczania i ścigania naruszeń prawa w obszarze ochrony środowiska między Pomorskim Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska a Pomorskim Wojewódzkim Inspektorem Transportu Drogowego (20.12.2021 r.),
- porozumienie o współpracy pomiędzy Łódzkim Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska a Łódzkim Wojewódzkim Inspektorem Transportu Drogowego (15.12.2021 r.),
- porozumienie o współpracy w zakresie współdziałania w przeciwdziałaniu i wykrywaniu przestępstw i wykroczeń przeciwko środowisku zawarte pomiędzy Łódzkim Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska a Naczelnikiem Łódzkiego Urzędu Celno-Skarbowego w Łodzi,
- porozumienie w sprawie zespołu utworzenia koordynacyjnego w celu podejmowania wspólnych działań, zawarte pomiędzy Komendantem Centralnego Biura Śledczego i Łódzkim Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska (30.11.2021 r.),
- porozumienie o współpracy w zakresie międzynarodowego przemieszczania odpadów pomiędzy Podkarpackim Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska a Dyrektorem Izby Administracji Skarbowej w Rzeszowie oraz Komendantem Bieszczadzkiego Oddziału Straży Granicznej w Przemyślu. Wcześniej zawarto porozumienia z Podkarpackim Wojewódzkim Inspektorem Transportu Drogowego oraz Dyrektorem Okręgowego Urzędu Górniczego w Krośnie,
- porozumienia o współpracy Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach z Komendą Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej, Strażą Graniczną i Krajową Administracją Skarbową.

W 2021 r. nadal obowiązywało trójstronne porozumienie o współpracy w zakresie kontroli transportów odpadów, pomiędzy WIOŚ w Zielonej Górze a Strażą Graniczną i Krajową Administracją Skarbową.

7.3. Działania i kampanie informacyjne w zakresie przeciwdziałania przestępczości środowiskowej prowadzone w 2021 r.

WIOŚ w Bydgoszczy

W ramach działań informacyjnych w WIOŚ w Bydgoszczy prowadzona jest strona internetowa oraz profil na portalu społecznościowym Facebook, na których zamieszczane są komunikaty informacyjne dotyczące m.in. walki z przestępczością środowiskową.

WIOŚ w Gdańsku

Na bieżąco w mediach społecznościowych (Facebook) oraz na stronie internetowej WIOŚ Gdańsk publikowane są informacje o podejmowanych działaniach zarówno

prewencyjnych jak i interwencyjnych. Informowanie społeczeństwa ma za zadanie przybliżyć sposób działania inspekcji, efekty tych działań, a także przedstawić skutki nieprzestrzegania przepisów ochrony środowiska przez podmioty kontrolowane.

WIOŚ w Katowicach

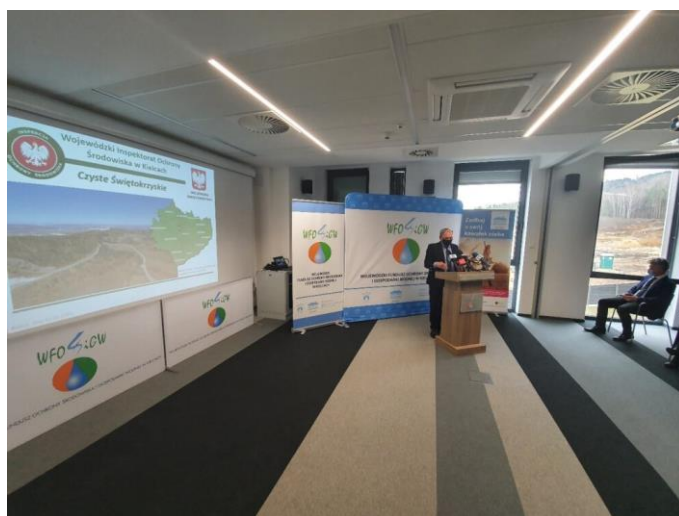
WIOŚ w Katowicach na bieżąco informował na swojej stronie internetowej o przeprowadzonych akcjach kontrolnych, w celu zwiększenia świadomości społeczeństwa o rodzaju stosowanych praktyk przestępczych. Przedstawiciele WIOŚ uczestniczyli w spotkaniach w ramach posiedzenia Polskiej Izby Ekologii i Związku Gmin i Powiatów Województwa Śląskiego, na których wygłoszono prezentację o aktualnych problemach związanych z gospodarką odpadami.

WIOŚ w Kielcach

WIOŚ w Kielcach od 2019 r. prowadzi zintensyfikowane działania polegające na analizie stanu środowiska pod kątem porzucania odpadów na terenie województwa świętokrzyskiego.

Działania te podejmowane są jako inicjatywa własna w celu rozpoznania oraz ograniczania nielegalnie porzucanych różnego rodzaju odpadów, w tym pochodzenia komunalnego.

Na podstawie zgromadzonych danych WIOŚ w Kielcach opracował dokument pn. „Analiza i ocena

Zdjęcie 40

przestrzegania przepisów ochrony środowiska głównie wynikających z ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach w zakresie przeciwdziałania tzw. „szarej strefie” na obszarze województwa świętokrzyskiego za lata 2016-2020 w świetle uprawnień wynikających z ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska”.

W ww. dokumencie zawarto m.in. dane dotyczące dotychczas przeprowadzonych rozpoznań zanieczyszczeń w terenie.

O podjętej inicjatywie Świętokrzyski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Kielcach powiadomił Wojewodę Świętokrzyskiego, który w porozumieniu z Prezesem Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach ogłosił w 2021 r. konkurs pn. „Czyste Świętokrzyskie”. Celem konkursu był wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców i uczniów szkół podstawowych województwa świętokrzyskiego w zakresie gospodarki odpadami oraz poprawa stanu środowiska naturalnego, poprzez likwidację dzikich wysypisk.

WIOŚ w Krakowie

Na stronie internetowej WIOŚ w Krakowie umieszczane są informacje o przeprowadzonych działaniach w zakresie przeciwdziałania przestępczości przeciwko środowisku.

WIOŚ w Łodzi

Na bieżąco umieszczane są na stronie WIOŚ informacje nt. istotnych kontroli przeprowadzonych w województwie łódzkim.

WIOŚ w Rzeszowie

WIOŚ w Rzeszowie, w roku 2021 prowadził działania informacyjne w zakresie przeciwdziałania przestępczości środowiskowej poprzez komunikaty umieszczane na stronie internetowej Inspektoratu oraz komunikaty prasowe kierowane do lokalnych Wydawnictw. Na stronie internetowej umieszczono także formularz „skargi i wnioski” oraz formularz „Zgłoś nielegalne postępowanie z odpadami”, które umożliwiają złożenie zawiadomień w zakresie przeciwdziałania przestępczości środowiskowej.

WIOŚ w Szczecinie

WIOŚ w Szczecinie prowadzi działania informacyjne, przedstawiając zwięzłe komunikaty o realizowanych czynnościach w zakresie kompetencji.

Informacje rozpowszechniane są za pośrednictwem strony internetowej www.wios.szczecin.pl oraz poprzez portal Twitter. Na bieżąco umieszczane są informacje o działaniach związanych ze zwalczaniem przestępczości środowiskowej, np. o wynikach przeprowadzonych kontroli

Zdjęcie 41

transgranicznego przemieszczania odpadów, zawieranych porozumieniach. Na stronie internetowej Inspektoratu umieszczono również szczegółowe informacje o Grupie Interwencyjno – Wyjazdowej, zakresie jej działania i możliwości przyjmowania zgłoszeń przez całą dobę.

WIOŚ w Warszawie

W roku 2021 zamieszczano na stronie internetowej WIOŚ w Warszawie informacje o podejmowanych czynnościach kontrolnych, głównie w trybie art. 10b ustawy o IOŚ. Łącznie było to 7 komunikatów opatrzonych zdjęciami w zakresie WI. Dotyczyły one zarówno kontroli drogowych wykonywanych o różnych porach dnia i nocy, ujawnionych wykroczeniach oraz współpracy ze służbami.

7.4. Przeprowadzone szkolenia dla organów i służb

	Szkolenia dla organów i służb
WIOŚ w Gdańsku	1. „Nielegalny obrót odpadami, transport i składowanie odpadów w kontekście art. 183 k.k.”. Szkolenie dla sędziów w ramach Programu Life. Udział w szkoleniu wzięło ok. 40 sędziów z terenu całej Polski.
WIOŚ w Krakowie	1. „Obrót nielegalnymi odpadami. Problemy związane z transportem i składowaniem odpadów w kontekście art. 183 KK”. Dwie edycje szkolenia dla sędziów i prokuratorów.
WIOŚ w Lublinie	1. Szkolenie online dotyczące funkcjonowania BDO oraz transportu odpadów. Szkolenie dedykowane inspektorom Inspekcji Transportu Drogowego.
WIOŚ w Łodzi	1. Szkolenie dla przedstawicieli Inspekcji Transportu Drogowego dotyczące niejasności i problemów w obsłudze BDO.
WIOŚ w Poznaniu	1. „Rola Państwowej Straży Pożarnej w ochronie środowiska”. Szkolenie dla strażaków z 35 powiatów dot. postępowania z odpadami oraz art. 41a ustawy o odpadach. W szkoleniu wzięło udział 50 osób.
WIOŚ w Szczecinie	1. Dwie edycje szkolenia online dla funkcjonariuszy służb mundurowych dotyczącego kompetencji i uprawnień Inspekcji Ochrony Środowiska ze szczególnym uwzględnieniem zakresu działań Grupy Interwencyjno- Wyjazdowej. Szkolenie zorganizowano w ramach projektu „Ekologicznie się opłaca”, dofinansowanego ze środków WFOŚiGW w Szczecinie.
WIOŚ w Warszawie	1. „Współpraca z administracją samorządową w zakresie zwalczania szarej strefy w gospodarce odpadami”. Szkolenie w formie online dla organów samorządowych, w szczególności dla wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. W szkoleniu wzięło udział 95 osób.
WIOŚ we Wrocławiu	1. Szkolenie dla funkcjonariuszy Policji dotyczące wymagań dotyczących kontroli krajowego oraz międzynarodowego transportu drogowego odpadów. 2. Szkolenie dla sędziów i prokuratorów dotyczące nielegalnego obrotu odpadami. Szkolenie odbyło się w ramach Programu LIFE.
WIOŚ w Zielonej Górze	1. Szkolenie dla funkcjonariuszy Krajowej Administracji Skarbowej w zakresie transgranicznego przemieszczania odpadów.

Zdjęcia 42-44. Szkolenia dla organów i służb

Obrót nielegalnymi odpadami.
Problemy związane z transportem i składowaniem
odpadów w kontekście art. 183 k. k.

Katarzyna Buczyńska
Dorota Żurawska
Patrik Kabelis
Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu

Koordinator GIW (WIOŚ w Szczecinie) prowadzący szkolenie „Ekologicznie się oplaca”

SZKOLENIE

**"WSPÓŁPRACA Z ADMINISTRACJĄ
SAMORZĄDOWĄ W ZAKRESIE ZWALCZANIA
SZAREJ STREFY W GOSPODARCE
ODPADAMI"**

8 grudnia 2021 r. godz. 10:00

Wojewódzki Inspektorat
Ochrony Środowiska
w Warszawie

V. MONITORING ŚRODOWISKA

1. Charakterystyka zadań Państwowego Monitoringu Środowiska

Główny Inspektor Ochrony Środowiska (GIOŚ) w 2021 r. realizował zadania Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ) zgodnie z Strategicznym Programem PMŚ na lata 2020–2025, zatwierdzonym przez Ministra Klimatu oraz opracowanymi na jego podstawie wojewódzkimi programami monitoringu środowiska.

Priorytetowym zadaniem w 2021 r. było zapewnienie danych i ocen stanu poszczególnych komponentów środowiska na poziomie wojewódzkim i krajowym.

W 2021 r. w Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska prowadzone były pomiary w zakresie jakości powietrza, analiz fizyko-chemicznych prób opadów atmosferycznych, wód powierzchniowych i podziemnych, gleb, poziomu hałasu i pól elektromagnetycznych (PEM) oraz wykonywane były oceny jakości poszczególnych komponentów środowiska za rok 2020.

Główny Inspektor Ochrony Środowiska realizował jednocześnie krajowe programy badawcze w zakresie monitoringu jakości wód podziemnych, Morza Bałtyckiego, osadów dennych w rzekach i jeziorach, ichtiofauny, gleb, przyrody i skażeń promieniotwórczych oraz gromadził wyniki pomiarów i obserwacji w krajowych bazach danych. Na podstawie zgromadzonych danych wykonywał oceny jakości poszczególnych komponentów środowiska w skali kraju z zastosowaniem określonych prawem standardów imisyjnych lub – w przypadku ich braku – kryteriów opracowywanych przez jednostki naukowo-badawcze na potrzeby PMŚ.

Główny Inspektor przekazał wyniki badań i ocen właściwym organom odpowiedzialnym za zarządzanie i ochronę środowiska, do systemu statystyki publicznej oraz właściwym agendum międzynarodowym zgodnie z przepisami Unii Europejskiej (UE) i umowami międzynarodowymi.

2. Monitoring jakości powietrza

2.1 Badania i ocena jakości powietrza

W 2021 r. Główny Inspektor Ochrony Środowiska prowadził monitoring stężeń dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenków azotu, benzenu, tlenku węgla, ozonu, pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} w powietrzu, a także pomiary ołowiu, arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu (B(a)P) w pyłe zawieszonym PM₁₀⁶⁷.

Na wybranych stacjach miejskich GIOŚ wykonywał również pomiary składu pyłu zawieszonego PM₁₀ pod kątem zawartości wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA). Ponadto, na pięciu stacjach w Polsce były prowadzone badania składu pyłu zawieszonego PM_{2,5} pod kątem wybranych kationów i anionów oraz węgla organicznego i elementarnego.

Pomiary prowadzono metodami aspiracyjnymi na 1 088⁶⁸ stanowiskach automatycznych i 796 stanowiskach manualnych oraz metodami pasywnymi na 6 stanowiskach (Wykresy 24 i 25). Sumaryczna liczba stanowisk pomiarowych w 2021 r. zwiększyła się w stosunku do

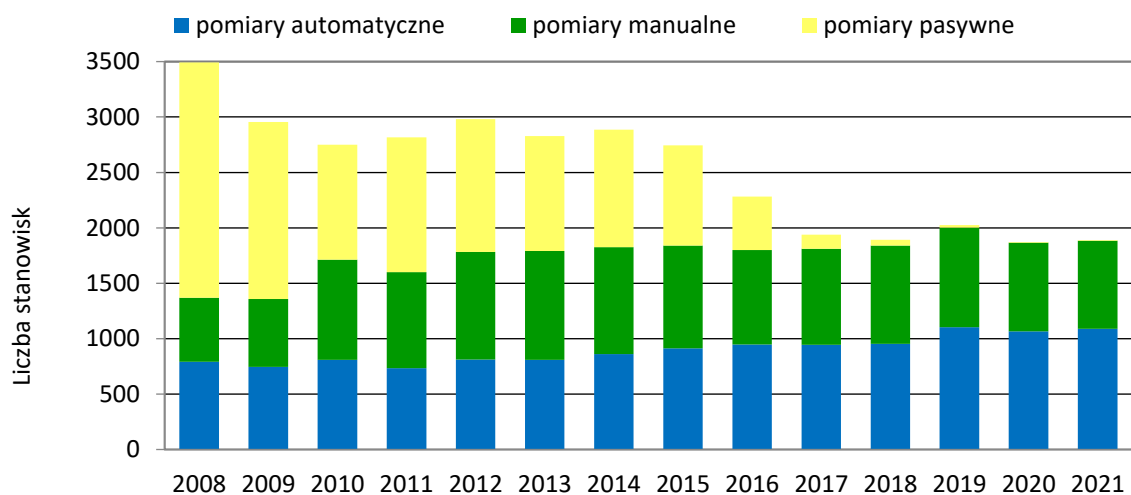
⁶⁷ Zgodnie z art. 90 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. 2021 r., poz. 1973 z późn. zm.) i rozporządzeniami wykonawczymi.

⁶⁸ Liczba stanowisk automatycznych nie uwzględnia stanowisk pomiarów prekursorów ozonu ze stacji „Zielonka”.

liczby stanowisk działających w 2020 r. Rozwój sieci pomiarowej ukierunkowany był głównie na zwiększenie liczby stanowisk pomiarowych służących do monitorowania stężeń zanieczyszczeń, dla których występują przekroczenia poziomów dopuszczalnych/docelowych.

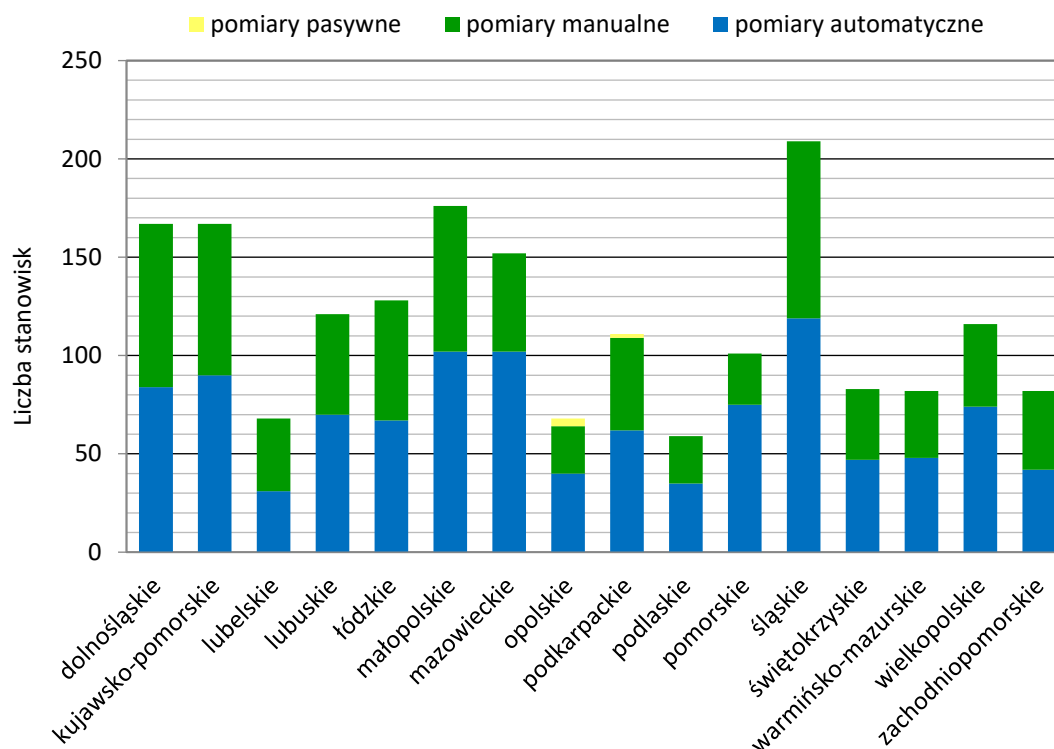
Z roku na rok wzrasta liczba stanowisk pomiarowych pyłu zawieszonego. W roku 2021 było to o 26 stanowisk więcej w stosunku do roku 2020 (Wykres 26).

Ze względu na fakt, iż pomiary pasywne są niereferencyjnymi metodami pomiarów, liczba stanowisk pasywnych uległa redukcji. W roku 2021 funkcjonowało jedynie 6 stanowisk pasywnych.

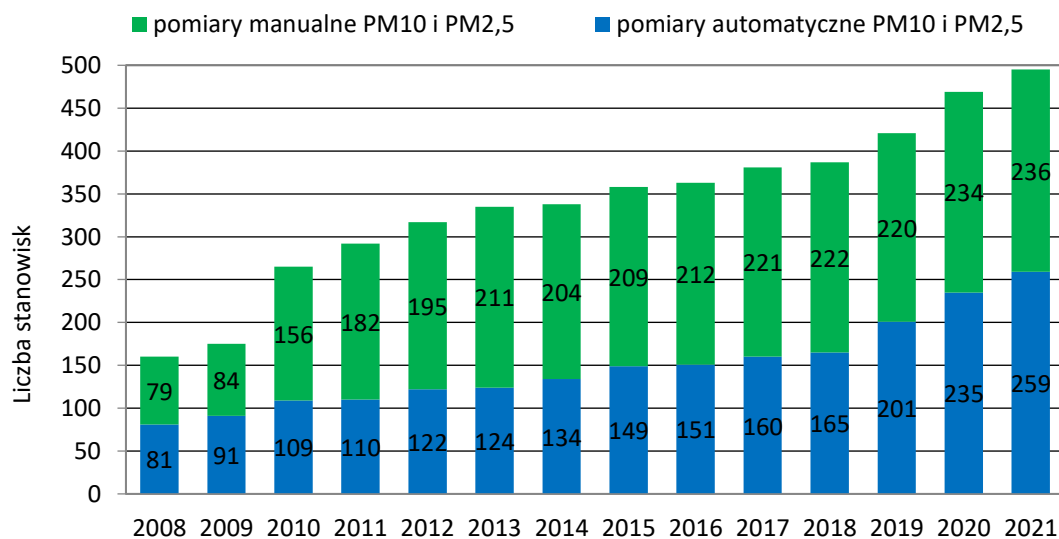

Wykres 24. Stanowiska pomiarowe monitoringu jakości powietrza Inspekcji Ochrony Środowiska⁶⁹ działające w ramach PMŚ w latach 2008–2021 z podziałem na metody pomiaru

⁶⁹ Liczba stanowisk w latach 2008-2018 dotyczy wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska, liczba stanowisk w latach 2019-2021 dotyczy Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

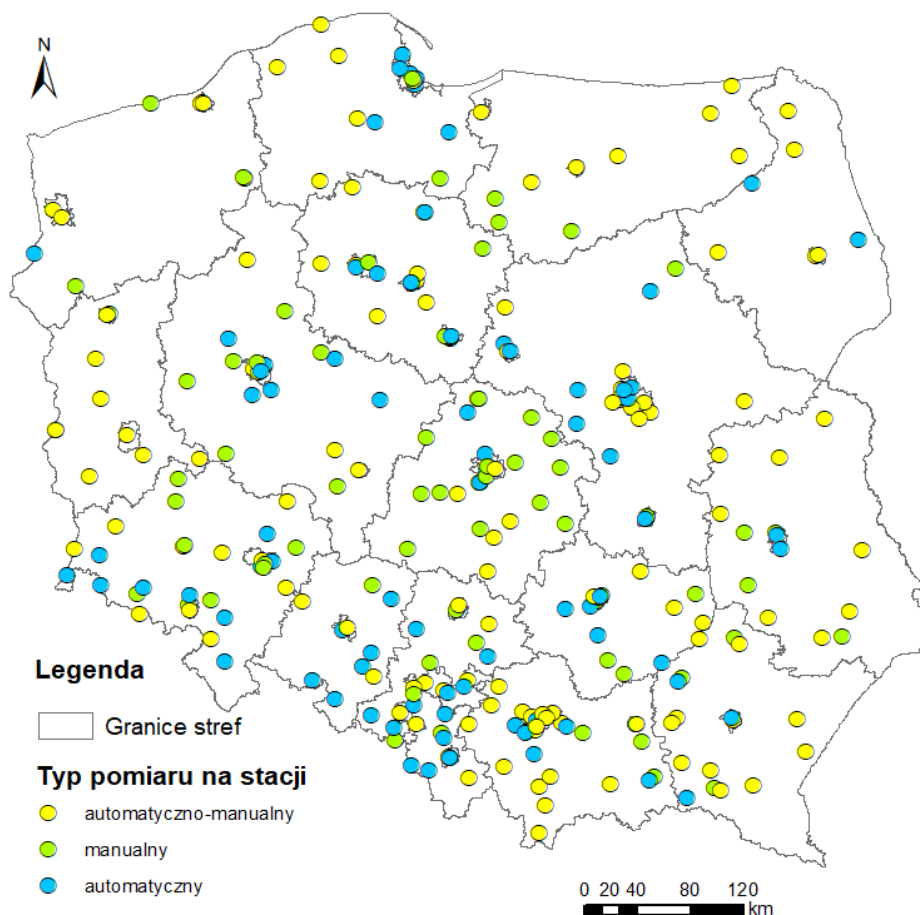
Wykres 25. Stanowiska pomiarowe monitoringu jakości powietrza Głównego Inspektora Ochrony Środowiska działające w ramach PMŚ w 2021 r w podziale na województwa

Wykres 26. Stanowiska pomiarowe monitoringu stężenia pyłu zawieszzonego PM10 i PM2,5 Inspekcji Ochrony Środowiska⁷⁰ działające w ramach PMŚ w latach 2008-2021 z podziałem na metody pomiaru

⁷⁰ Liczba stanowisk w latach 2008-2018 dotyczy wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska, liczba stanowisk w latach 2019-2021 dotyczy Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Liczba stanowisk do pomiarów jakości powietrza w poszczególnych województwach zależy przede wszystkim od wielkości tych województw, liczby mieszkańców i poziomu zanieczyszczenia powietrza. Zgodnie z wymogami dyrektyw i krajowego prawodawstwa na terenach, na których jakość powietrza jest dobra, monitoring jakości powietrza może być mniej intensywny (Ryc. 1).

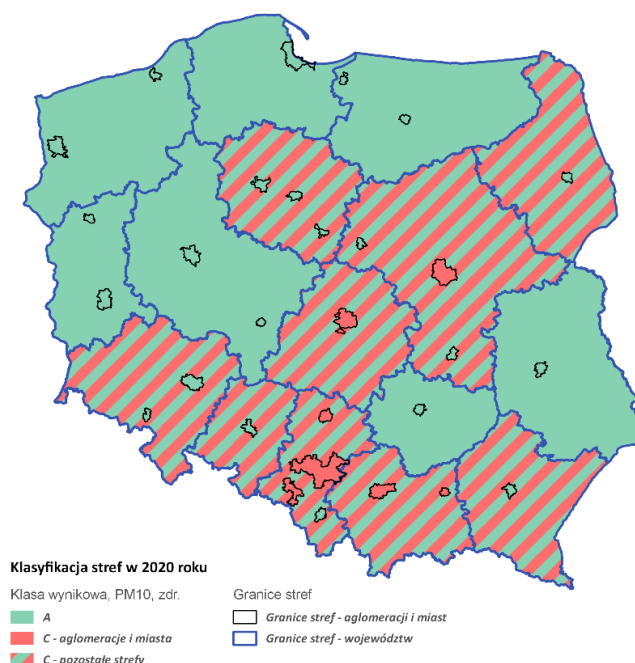
Ryc. 1. Stacje pomiarowe w podziale na rodzaje stanowisk pomiarowych w 2021 r.

Główny Inspektor Ochrony Środowiska na bieżąco gromadził dane o jakości powietrza w wojewódzkich bazach danych CAS. Dane te były automatycznie przesyłane do krajowej bazy danych JPOAT2,0. Zgodnie z wymaganiami UE wyniki pomiarów ze stanowisk automatycznych były przesyłane w trybie on-line z bazy JPOAT2,0 na serwer Europejskiej Agencji Środowiska (EEA).

W 2021 r. Główny Inspektor Ochrony Środowiska dokonał oceny poziomu substancji w powietrzu za 2020 r. na poziomie wojewódzkim, oddzielnie dla kryteriów ochrony zdrowia i kryteriów ochrony roślin. Ocena została wykonana dla 45 stref, tj. dla: aglomeracji powyżej 250 tys. mieszkańców (12), miast powyżej 100 tys. mieszkańców (17) oraz pozostałych obszarów województw (16). Dotychczas, ocena za lata 2010-2019 była wykonywana w 46 strefach, w których dokonuje się oceny jakości powietrza. W 2020 r. strefą przestało być miasto

Legnica z uwagi na to, że według raportu GUS liczba mieszkańców tego miasta spadła poniżej 100 tys. mieszkańców.

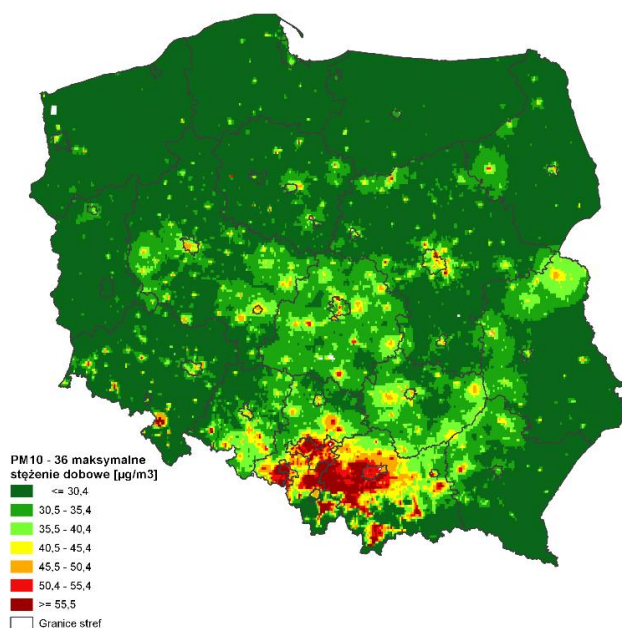
Następnie Główny Inspektor dokonał zbiorczej oceny jakości powietrza za 2020 r. w strefach w skali kraju. Z oceny tej wynika, że w 39 strefach na 45 podlegających rocznej ocenie ze względu na ochronę zdrowia, wystąpiły przekroczenia norm jakości powietrza dla jednego lub więcej niż jednego zanieczyszczenia. Strefy, w których nie zanotowano przekroczeń norm jakości powietrza to miasto Płock, Aglomeracja Trójmiejska, miasto Olsztyn, miasto Elbląg, Aglomeracja Szczecińska i miasto Koszalin. Najwięcej przekroczeń odnotowano w odniesieniu do wartości normatywnej dla benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 – przekroczenia wystąpiły w 39 strefach. W 16 strefach przekroczony był standard dobowy dla pyłu zawieszonego PM10 (Ryc. 2), standard roczny przekroczony był w 1 strefie.

Ryc. 2. Klasyfikacja stref w Polsce dla pyłu zawieszonego PM10 na podstawie oceny jakości powietrza za 2020 r. (klasa strefy, ochrona zdrowia)

*Klasa A – poziom stężeń pyłu zawieszonego PM10 nie przekracza poziomu dopuszczalnego
Klasa C - poziom stężeń pyłu zawieszonego PM10 przekracza poziom dopuszczalny*

Przekroczenia dobowego poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 obserwowane były w 2020 r. głównie w województwach małopolskim i śląskim oraz na niewielkich obszarach na terenach zurbanizowanych (Ryc. 3).

Ryc. 3. Rozkład przestrzenny stężenia PM10 na obszarze Polski w 2020 roku, wyrażony jako 36-te maksymalne stężenie średnie dobowe, określony na podstawie modelowania matematycznego oraz obiektywnego szacowania

Liczba stref z przekroczeniami poziomu dopuszczalnego 20 µg/m³ (faza II) – dla pyłu zawieszonego PM2,5, który obowiązuje od początku 2020 r. – wynosiła 14 (Ryc. 4). Standard pyłu zawieszonego PM2,5 wynoszący 25 µg/m³ (faza I), który obowiązywał w Polsce do końca 2019 r., został przekroczony w 2 strefach.

Ryc. 4. Klasyfikacja stref w Polsce dla pyłu zawieszonego PM2,5 na podstawie rocznej oceny jakości powietrza za 2020 r. (ochrona zdrowia)

Klasa A – poziom stężenia pyłu zawieszonego PM2,5 nie przekracza poziomu dopuszczalnego

Klasa C - poziom stężenia pyłu zawieszonego PM2,5 przekracza poziom dopuszczalny

Utrzymujące się wciąż przekroczenia wartości normatywnych dla pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5} i benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ spowodowane są głównie przez wysoki poziom emisji tych zanieczyszczeń i ich prekursorów z procesów spalania, zwłaszcza w piecach domowych i niskosprawnych ciepłowniach lokalnych. Wyniki oceny jakości powietrza za 2020 r. wskazują jednak na znaczną poprawę stanu powietrza w stosunku do lat poprzednich. Poprawa jakości powietrza była wynikiem systematycznie realizowanych działań naprawczych, np. związanych z dofinansowywaniem wymiany pieców na bardziej ekologiczne i warunków meteorologicznych sprzyjających niskim stężeniom zanieczyszczeń.

W 2021 r. Główny Inspektor Ochrony Środowiska przekazał wyniki rocznych ocen jakości powietrza w województwach za 2020 r. zarządom województw, które odpowiadają za sporządzanie i aktualizację programów ochrony powietrza.

Główny Inspektor Ochrony Środowiska, realizując obowiązki sprawozdawcze Ministra Klimatu i Środowiska wynikające z dyrektyw i decyzji⁷¹, opracował i przekazał do Komisji Europejskiej w 2021 r.: informacje o działającym w 2020 r. systemie oceny jakości powietrza, wyniki pomiarów zanieczyszczenia powietrza uzyskane na stacjach monitoringu jakości powietrza (do europejskiej bazy danych EEA), wyniki modelowania matematycznego wykorzystane w rocznej ocenie jakości powietrza, a także wyniki rocznej oceny jakości powietrza za 2020 r. i raport dotyczący systemu oceny jakości powietrza planowanego na 2022 r. Jednocześnie w 2021 r. przekazywał na bieżąco (co godzinę) dane o zanieczyszczeniu powietrza z automatycznych stacji pomiarowych do EEA.

Wyniki rocznej oceny jakości powietrza i zweryfikowane wyniki pomiarów za 2020 r. zostały zamieszczone na portalu internetowym GIOŚ „Jakość powietrza”.

2.2 Wykorzystanie metod modelowania matematycznego w ocenach i prognozach jakości powietrza

2.2.1 Modelowanie na potrzeby rocznych ocen jakości powietrza

W 2021 r. modelowanie matematyczne transportu i przemian substancji w powietrzu dla potrzeb rocznej oceny jakości powietrza⁷² za 2020 r. zostało wykonane w zakresie: ozonu troposferycznego, pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5}, SO₂, NO₂, NO_x oraz benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ dla wszystkich stref w kraju przez Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy⁷³ (IOŚ-PIB). Do obliczeń stężeń zanieczyszczeń przy powierzchni ziemi zastosowano model jakości powietrza GEM-AQ⁷⁴.

⁷¹ Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady: 2004/107/WE z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie arsenu, kadmu, rtęci, niklu i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w otaczającym powietrzu (Dz. Urz. L 23 z 26.01.2005, str. 4) i 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy (Dz. Urz. L 152 z 11.06.2008 r., str. 2); Decyzja Komisji Europejskiej 2011/850/UE z dnia 12 grudnia 2011 r. ustanawiająca zasady stosowania dyrektyw 2004/107/WE i 2008/50/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do systemu wzajemnej wymiany informacji oraz sprawozdań dotyczących jakości otaczającego powietrza (Dz. Urz. L 335 z 17.12.2011, str. 86).

⁷² O którym mowa w art. 88 ust. 6 pkt 1 ustawy – Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. 2021 r., poz. 1973 z późn. zm.).

⁷³ Zgodnie z art. 88 ust. 7 ustawy – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2021 r., poz. 1973 z późn. zm.).

⁷⁴ Opracowany na bazie numerycznego modelu prognoz pogody GEM (*Global Environmental Multiscale*), rozwijanego i eksploatowanego operacyjnie przez Kanadyjskie Centrum Meteorologiczne.

Dane emisyjne do tego modelowania zapewnił Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami (KOBiZE) znajdujący się w IOŚ-PIB.

W ramach realizacji modelowania matematycznego Główny Inspektor⁷⁵ przekazał do IOŚ-PIB:

- wyniki pomiarów stężeń zanieczyszczeń za 2020 r. w odniesieniu do: SO₂, NO₂, NO_x, pyłu zawieszonego PM₁₀, pyłu zawieszonego PM_{2,5}, O₃ i CO oraz benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀,
- informację o nowych stanowiskach pomiarowych pyłu zawieszonego PM₁₀, pyłu zawieszonego PM_{2,5}, SO₂, NO₂, NO_x, O₃, benzenu, CO oraz Pb, As, Cd, Ni i benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ funkcjonujących w 2020 r., dla których trzeba było wyznaczyć reprezentatywność oraz informację o funkcjonujących stanowiskach pomiarowych pyłu zawieszonego PM₁₀, pyłu zawieszonego PM_{2,5}, SO₂, NO₂, NO_x, O₃, benzenu, CO oraz Pb, As, Cd, Ni i benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀, dla których trzeba było wyznaczyć reprezentatywność na okres kolejnych pięciu lat.

Główny Inspektor przeanalizował wyniki modelowania stężeń zanieczyszczeń powietrza, wykonywanego przez IOŚ-PIB, pod kątem ich wykorzystania dla potrzeb oceny jakości powietrza za 2020 r. w poszczególnych strefach, jako informacji wspomagającej ww. ocenę. W wyniku przeprowadzonej analizy, do określenia obszarów przekroczeń norm jakości powietrza, Główny Inspektor wykorzystał otrzymane wyniki w odniesieniu do O₃, NO₂, NO_x, pyłu zawieszonego PM₁₀, pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀. Do wyznaczenia obszarów przekroczeń wykorzystano metodę szacowania przy uwzględnieniu wyników pomiarów jakości powietrza (wykonanych w roku 2020 w ramach PMS), danych emisyjnych przekazanych przez KOBiZE oraz wyników modelowania matematycznego wykonanego przez IOŚ-PIB dla roku 2020 r.

W 2021 r. zespół do spraw weryfikacji danych emisyjnych i wyników modelowania matematycznego⁷⁶, którego celem jest zapewnienie systemu wsparcia weryfikacji danych o emisjach zanieczyszczeń do powietrza oraz wykorzystywania wyników modelowania do ocen jakości powietrza, wykonał prace związane z weryfikacją informacji zawartych w Centralnej Bazie Emisyjnej (CBE), utworzonej przez KOBiZE, na potrzeby modelowania matematycznego i opracowywania ocen jakości powietrza za 2021 r.

IOŚ-PIB przekazał również Głównemu Inspektorowi wyniki modelowania matematycznego i ich analizę na potrzeby wyznaczania reprezentatywności stanowisk pomiarowych⁷⁷. Reprezentatywność w odniesieniu do: pyłu zawieszonego PM₁₀, pyłu zawieszonego PM_{2,5}, SO₂, NO₂, NO_x, O₃, C₆H₆, CO oraz Pb, As, Cd, Ni i benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ została wyznaczona łącznie dla 230 stanowisk pomiarowych na okres kolejnych pięciu lat.

⁷⁵ Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 13 listopada 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza (Dz.U. 2020 poz. 2221).

⁷⁶ W związku ze zmianą ustawy z dnia 14 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz ustawy – Prawo Ochrony Środowiska (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1973, z późn. zm.).

⁷⁷ Zgodnie z art. 88 ust. 6 pkt 5 ustawy – Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. 2021 r., poz. 1973 z późn. zm.).

2.2.2 Modelowanie na potrzeby prognoz krótkoterminowych

W 2021 r. modelowanie matematyczne transportu i przemian substancji w powietrzu dla potrzeb krótkoterminowych prognoz zanieczyszczenia powietrza⁷⁸ było wykonywane przez IOŚ-PIB⁷⁹. Dane emisyjne do tego modelowania zapewnił KOBiZE.

W 2021 r. modelowanie obejmowało⁸⁰:

- pył zawieszony PM10 (zakres czasowy realizacji prognoz – rok kalendarzowy),
- NO₂ (zakres czasowy realizacji prognoz – rok kalendarzowy),
- SO₂ (zakres czasowy realizacji prognoz – od 1 stycznia do 31 marca oraz od 1 października do 31 grudnia),
- O₃ (zakres czasowy realizacji prognoz – od 1 kwietnia do 30 września).

IOŚ-PIB codziennie przygotowywał i przekazywał do GIOŚ (najpóźniej do godziny 8:30) wyniki modelowania matematycznego transportu i przemian substancji w powietrzu. Prognozy zanieczyszczeń powietrza były wykonane w siatce o rozdzielczości nominalnej 0,025 x 0,025 stopnia i były prezentowane na 3 kolejne doby. Krótkoterminowe prognozy zanieczyszczenia powietrza były prezentowane na portalu internetowym GIOŚ „Jakość powietrza” zarówno dla całego kraju, jak i odrębnie dla poszczególnych województw i służyły m.in. do przygotowywania przez GIOŚ informacji o ryzyku wystąpienia przekroczenia poziomu alarmowego i poziomu informowania dla pyłu zawieszonego PM10 oraz poziomu informowania dla ozonu (pkt. 2.4).

2.3 Informowanie o ryzyku wystąpienia przekroczenia lub wystąpieniu przekroczenia poziomu informowania, poziomu alarmowego, poziomu dopuszczalnego i poziomu docelowego substancji w powietrzu

W 2021 r. Główny Inspektor na bieżąco informował o ryzyku przekroczenia lub przekroczeniu norm jakości powietrza dla pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5, SO₂, NO₂, NO_x, O₃, C₆H₆, CO oraz Pb, As, Cd, Ni i benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10, czyli zanieczyszczeń podlegających rocznej ocenie jakości powietrza. Zadanie to było realizowane przez GIOŚ przez cały rok, w tym w dni wolne od pracy.

W przypadku stwierdzenia w danym dniu ryzyka wystąpienia przekroczenia lub wystąpienia przekroczenia poziomu informowania, poziomu alarmowego, przekroczenia poziomu dopuszczalnego lub docelowego, Główny Inspektor przygotowywał powiadomienie, które było przekazywane do właściwego wojewódzkiego centrum zarządzania kryzysowego, zarządu województwa oraz Ministerstwa Klimatu i Środowiska.

Poziom alarmowy dla pyłu zawieszonego PM10 (wartość średniodobowa) w 2021 r. został przekroczony 80 razy, a poziom informowania - 604 razy. W przypadku ozonu przekroczenie poziomu informowania wystąpiło 1 raz, nie wystąpiły natomiast przekroczenia

⁷⁸ O którym mowa w art. 88 ust. 6 pkt 4 ustawy – Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. 2021 r., poz. 1973 z późn. zm.).

⁷⁹ Zgodnie z art. 88 ust. 7 ustawy – Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. 2021 r., poz. 1973 z późn. zm.).

⁸⁰ Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2018 r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza (Dz. U. 2018 poz. 1120) oraz zastępującym je rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 13 listopada 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza (Dz. U. z 2020 r. poz. 2221).

poziomu alarmowego. Natomiast dla SO₂ przekroczenie poziomu alarmowego wystąpiło 2 razy. W 2021 r. GIOŚ stwierdził jednocześnie wystąpienie 116 przypadków ryzyka przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego PM₁₀ i 32 przypadków dla pyłu zawieszonego PM_{2,5}, 4 przypadki ryzyka przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla NO₂ oraz 5 przypadków dla SO₂. Ponadto, GIOŚ stwierdził 108 przypadków ryzyka przekroczenia poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ oraz jeden przypadek ryzyka przekroczenia poziomu docelowego O₃.

Z dniem 29 października 2021 r. uruchomiono w GIOŚ system wysyłania powiadomień do Rządowego Centrum Bezpieczeństwa, w przypadku stwierdzenia w danym dniu ryzyka wystąpienia przekroczenia poziomu alarmowego dla pyłu zawieszonego PM₁₀. Powiadomienie to było rozsyłane przez RCB w formie wiadomości SMS na numery telefonów komórkowych znajdujących się na obszarze powiatu, którego dotyczy ryzyko przekroczenia.

2.4 Określanie tła substancji w powietrzu

Główny Inspektor Ochrony Środowiska w 2021 r. na podstawie danych wykorzystanych do rocznej oceny jakości powietrza za rok 2020 określił przestrzenny rozkład stężeń dla pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5}, SO₂, NO₂, C₆H₆, oraz Pb w pyłe zawieszonym PM₁₀ na potrzeby określania tła substancji w powietrzu. Informacje o tle substancji w powietrzu były udostępniane na potrzeby ocen oddziaływania przedsięwzięć na środowisko w procesie wydawania pozwoleń. Tło substancji w powietrzu w okresie od 1 stycznia do 30 kwietnia 2021 r. było określane w oparciu o wyniki oceny jakości powietrza za 2019 r., a w okresie od 1 maja do 31 grudnia 2021 r. - w oparciu o wyniki oceny jakości powietrza za 2020 r. W 2021 r. GIOŚ udzielił 8 498 informacji o tle substancji w powietrzu.

2.5 Pomiary stanu zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM_{2,5} dla potrzeb monitorowania procesu osiągnięcia krajowego celu redukcji narażenia

W 2021 r. GIOŚ wykonywał pomiary pyłu zawieszonego PM_{2,5} pod kątem monitorowania krajowego wskaźnika średniego narażenia⁸¹ i wskaźników średniego narażenia dla aglomeracji i miast powyżej 100 tys. mieszkańców⁸².

Na podstawie pomiarów przeprowadzonych w latach 2018-2020, Główny Inspektor obliczył krajowy wskaźnik średniego narażenia oraz wskaźniki średniego narażenia dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców i aglomeracji. Wskaźniki te zostały opublikowane w Monitorze Polskim⁸³.

⁸¹ Krajowy wskaźnik średniego narażenia – średni poziom substancji w powietrzu wyznaczony na podstawie pomiarów przeprowadzonych na obszarach tła miejskiego w miastach o liczbie mieszkańców większej niż 100 tys. i aglomeracjach na terenie całego kraju, wykorzystywane do określenia i dotrzymania krajowego celu redukcji narażenia oraz dotrzymania pułapu stężenia ekspozycji.

⁸² Wskaźnik średniego narażenia dla miasta powyżej 100 tys. mieszkańców i aglomeracji – średni poziom substancji w powietrzu wyznaczony na podstawie pomiarów przeprowadzonych na obszarach tła miejskiego w mieście powyżej 100 tys. i aglomeracji.

⁸³ Obwieszczenie Ministra Klimatu z dnia 8 września 2020 r. w sprawie wykazu miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy i aglomeracji, w których wartość wskaźnika średniego narażenia dla miasta o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy i aglomeracji przekracza wartość pułapu stężenia ekspozycji oraz wykazu miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy i aglomeracji, w których wartość wskaźnika średniego

Ze względu na to, iż Legnica⁸⁴ straciła status miasta o liczbie mieszkańców 100 tys., liczba stanowisk zlokalizowanych w miastach zmniejszona została w 2020 r. w stosunku do lat poprzednich z 30 na 29, a tym samym dla potrzeb obliczania wskaźników średniego narażenia dla miast i aglomeracji oraz krajowego wskaźnika średniego narażenia dla roku 2020 wykorzystano 31 stanowisk. W aglomeracji warszawskiej i aglomeracji górnośląskiej pomiary prowadzono na dwóch stanowiskach pomiarowych, w pozostałych aglomeracjach i miastach powyżej 100 tys. mieszkańców pomiary prowadzono na jednym stanowisku pomiarowym (Ryc.5).

Krajowy wskaźnik średniego narażenia na pył zawieszony PM_{2,5} dla 2020 r. wyniósł 19 µg/m³. Wartość ta jest o 2 µg/m³ mniejsza od wartości krajowego wskaźnika średniego narażenia dla roku 2019 oraz o 3 µg/m³ mniejsza od wskaźnika w latach 2016-2018 (Wykresy 27 i 28). Wartość krajowego wskaźnika średniego narażenia dla 2020 r. jest o 5% mniejsza od pułapu stężenia ekspozycji (20 µg/m³), będącego w tym względzie standardem jakości powietrza, który należy dotrzymywać od roku 2015.

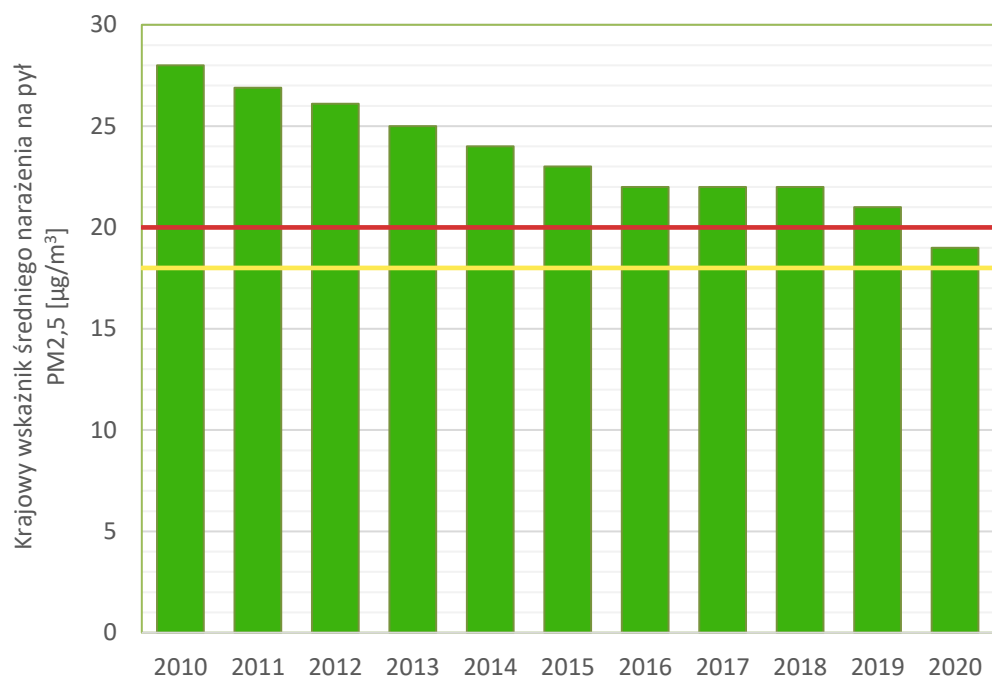
Jednocześnie, wskaźnik ten o 1 µg/m³ (6%) przekroczył krajowy cel redukcji narażenia na pył zawieszony PM_{2,5} (18 µg/m³), który należało osiągnąć do roku 2020.

Zdjęcie 45. Stanowiska monitoringu jakości powietrza w Żorach, ul. Sikorskiego 52

narażenia dla miasta o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy i aglomeracji nie przekracza wartości pułapu stężenia ekspozycji (M.P. 2020 poz. 799)

⁸⁴ wg GUS na koniec 2019 r. liczba mieszkańców Legnicy wynosiła 99 350, a strefa miasto Legnica stała się częścią strefy dolnośląskiej.

Wykres 27. Krajowe wskaźniki średniego narażenia na pył zawieszony PM2,5 w latach 2010-2020 w odniesieniu do: (a) krajowego celu redukcji narażenia (linia żółta); (b) pułapu stężenia ekspozycji (linia czerwona)

Wykres 28. Wartości wskaźnika średniego narażenia na pył zawieszony PM2,5 dla poszczególnych miast i aglomeracji oraz krajowy wskaźnik średniego narażenia dla 2020 r.

2.6 Monitoring tła regionalnego

W ramach monitoringu tła regionalnego w 2021 r. Główny Inspektor kontynuował pomiary:

- rtęci w stanie gazowym na stacjach: „Osieczów” w województwie dolnośląskim, „Zielonka” w województwie kujawsko-pomorskim, „Złoty Potok” w województwie śląskim i „Granica” w województwie mazowieckim,
- prekursorów ozonu na stacji „Zielonka”,
- składu pyłu zawieszonego PM10 pod kątem zawartości metali ciężkich i WWA oraz depozycji całkowitej tych zanieczyszczeń do podłoża na stacjach „Osieczów” i „Zielonka”,

- składu pyłu zawieszonego PM_{2,5} pod kątem podstawowych kationów i anionów na stacjach: „Osieczów”, „Złoty Potok” i „Zielonka”,
- zawartości węgla elementarnego i organicznego w pyłe zawieszonym PM_{2,5} na stacjach „Osieczów” i „Zielonka”.

Jednocześnie Główny Inspektor kontynuował pomiary składu pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5}, rtęci w stanie gazowym oraz depozycji całkowitej pod kątem zawartości metali ciężkich i WWA na stacji „Puszcza Borecka”.

2.7 Badania tła zanieczyszczenia atmosfery na stacjach w Łebie, Jarczewie, Puszczy Boreckiej i na Śnieżce według programów międzynarodowych

W 2021 r. Główny Inspektor kontynuował pomiary tła zanieczyszczenia atmosfery na stacjach w Łebie, Jarczewie, Puszczy Boreckiej i na Śnieżce według „Wspólnego programu monitoringu i oceny przenoszenia zanieczyszczeń powietrza na dalekie odległości” (EMEP). Dodatkowo – na stacji w Łebie – były wykonywane pomiary dla potrzeb Komisji Helsińskiej, a na stacji w Puszczy Boreckiej – dla potrzeb Komisji Europejskiej⁸⁵. Program badań obejmował pomiary stężeń substancji zakwaszających, fotoutleniających i toksycznych (WWA i metale ciężkie).

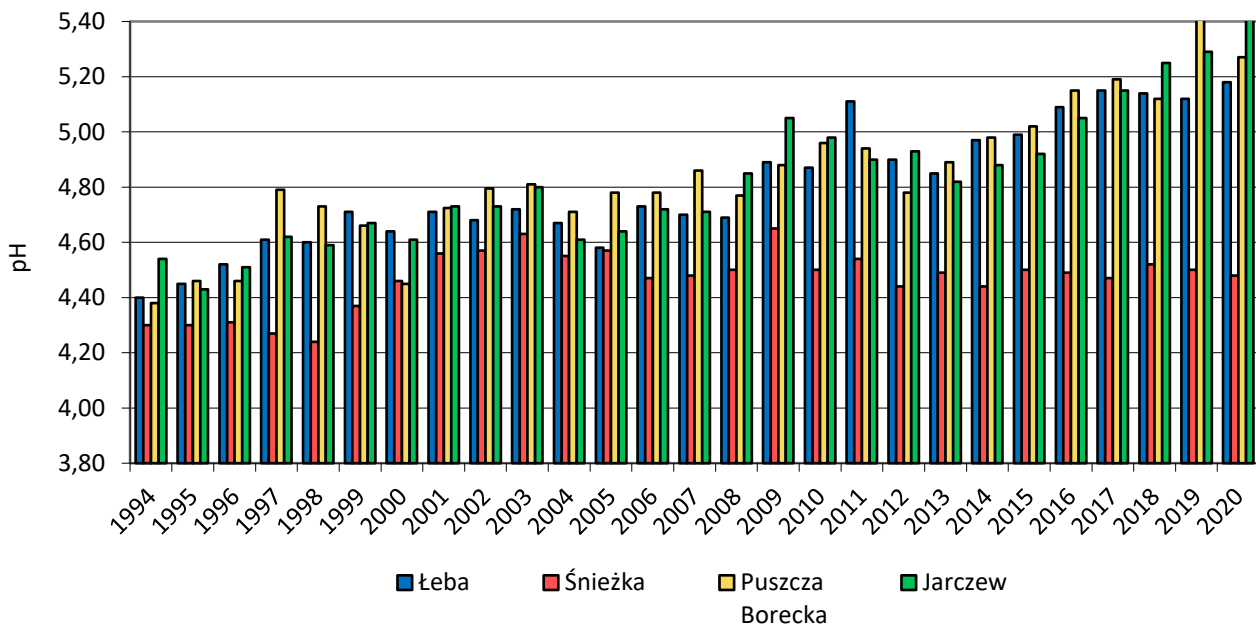
Ze stacji stowarzyszonej z EMEP – w Zielonce – przekazano do bazy danych EMEP dane dotyczące pyłu zawieszonego PM₁₀ i zawartych w nim metali ciężkich oraz wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych, a także dane dotyczące pyłu zawieszonego PM_{2,5} i zawartych w nim wybranych kationów i anionów oraz węgla organicznego i elementarnego za 2020 r.

W 2021 r. wykonano analizę serii danych uzyskanych w poprzednim roku i porównano z wynikami uzyskanymi w latach wcześniejszych.

Na stacjach w Łebie i Jarczewie zmniejszyła się kwasowość opadów atmosferycznych (wyrażona wzrostem wartości pH opadów), a w Puszczy Boreckiej i na Śnieżce te wartości nieznacznie się zwiększyły (Wykres 29). Od wielu lat pH opadów atmosferycznych na Śnieżce oscyluje wokół wartości 4,5. Na pozostałych stacjach monitoringu tła zanieczyszczenia atmosfery wieloletni przebieg wartości pH wody opadowej świadczy o utrzymaniu się korzystnej wzrostowej tendencji tego wskaźnika, czyli spadku kwasowości opadów.

W 2021 r. wyniki pomiarów ze stacji EMEP za 2020 r. zostały przekazane do Chemicznego Centrum Koordynacyjnego EMEP w Norwegii. Dane zasilili: Centrum Danych Programu Monitoringu Bałtyku (wyniki ze stacji w Łebie), Światowe Centrum Danych o Aerozolu GAW/WMO/WDCA w Norwegii i światowe centrum danych o składzie chemicznym opadów atmosferycznych GAW/WMO/WDCPC w USA. Na bieżąco wyniki uzyskane w 2021 r. przekazywano również do Światowego Centrum Danych o Gazach Ciepłarnianych GAW/WMO/WDCGG w Japonii.

⁸⁵ W związku z przepisami dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/107/WE z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie arsenu, kadmu, rtęci, niklu i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w otaczającym powietrzu (Dz. Urz. L 23 z 26.1.2005, str. 4) i 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystsze powietrze dla Europy (Dz. Urz. L 152 z 11.6.2008 r., str. 2).

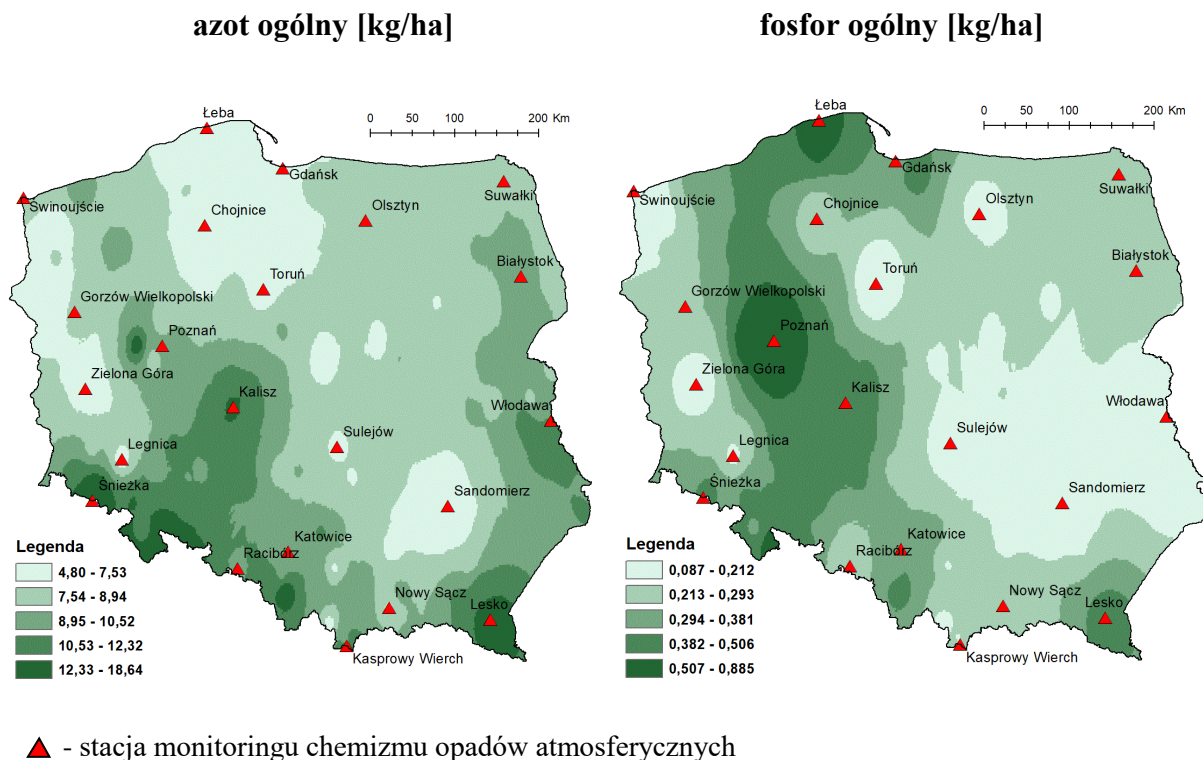

Wykres 29. Zmiany kwasowości opadów atmosferycznych na stacjach EMEP w latach 1994–2020

2.8 Badania chemizmu opadów atmosferycznych i ocena depozycji zanieczyszczeń do podłoża

W 2021 r. Główny Inspektor kontynuował badania chemizmu opadów atmosferycznych wraz z oceną depozycji zanieczyszczeń do podłoża w skali całego kraju, w oparciu o krajową sieć 22 stacji monitoringu chemizmu opadów. Oddziały Centralnego Laboratorium Badawczego GIOŚ wykonywały na bieżąco analizy fizyko-chemiczne miesięcznych prób opadów pobranych przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy (IMGW-PIB) w zakresie 21 wskaźników. W realizacji programu wykorzystano dane o opadach ze 162 posterunków IMGW-PIB.

Ponadto Główny Inspektor dokonał oceny depozycji zanieczyszczeń za 2020 rok, w tym przestrzennego rozkładu ładunków zanieczyszczeń wprowadzanych z opadami atmosferycznymi do podłoża w powiązaniu z kierunkami cyrkulacji mas powietrza. W ocenie wykazano, że największe obciążenie azotem ogólnym wystąpiło w województwie opolskim, a najmniejsze – w województwie pomorskim. W przypadku fosforu ogólnego największe obciążenie wystąpiło w województwie wielkopolskim, a najmniejsze – w województwie lubelskim (Ryc. 6).

Ryc. 5. Rozkład przestrzenny rocznych ładunków azotu ogólnego i fosforu ogólnego deponowanych wraz z opadami na obszarze Polski w 2020 r.

Depozycja związków biogennych, przyczyniających się do zmian warunków troficznych i stymulacji procesu eutrofizacji wód powierzchniowych w 2020 r., kształtowała się średnio na poziomie 8,69 kg/ha-rok azotu ogólnego (najniższa wartość uzyskana w ramach badań, czyli w okresie 1999-2020) i 0,286 kg/ha-rok fosforu ogólnego (wartość wyższa niż w 2019 r.).

Główny Inspektor udostępnił dane o depozycji zanieczyszczeń m.in. Czeskiemu Instytutowi Hydrometeorologicznemu na potrzeby oceny sytuacji w rejonie przygranicznym południowo-zachodniej Polski.

Główny Inspektor w 2021 r. realizował projekt pt. „Wzmocnienie oceny depozycji atmosferycznej w Polsce w oparciu o doświadczenia norweskie” w ramach programu „Środowisko, Energia i Zmiany Klimatu”, obszar „Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do ich skutków”, finansowany ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021 (MF EOG 2014-2021). Projekt jest realizowany we współpracy z Norweskim Instytutem Badań Powietrza (NILU).

Głównym celem projektu jest zwiększenie wiedzy na temat szkodliwych substancji, które wraz z opadami atmosferycznymi przenikają do ziemi i mogą mieć wpływ na zmiany klimatu i niszczenie ekosystemów.

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska współpracował z partnerem norweskim (NILU) – na bieżąco odbywały się uzgodnienia/konsultacje merytoryczne, w tym spotkania robocze z partnerem norweskim (NILU), związane z realizacją poszczególnych działań

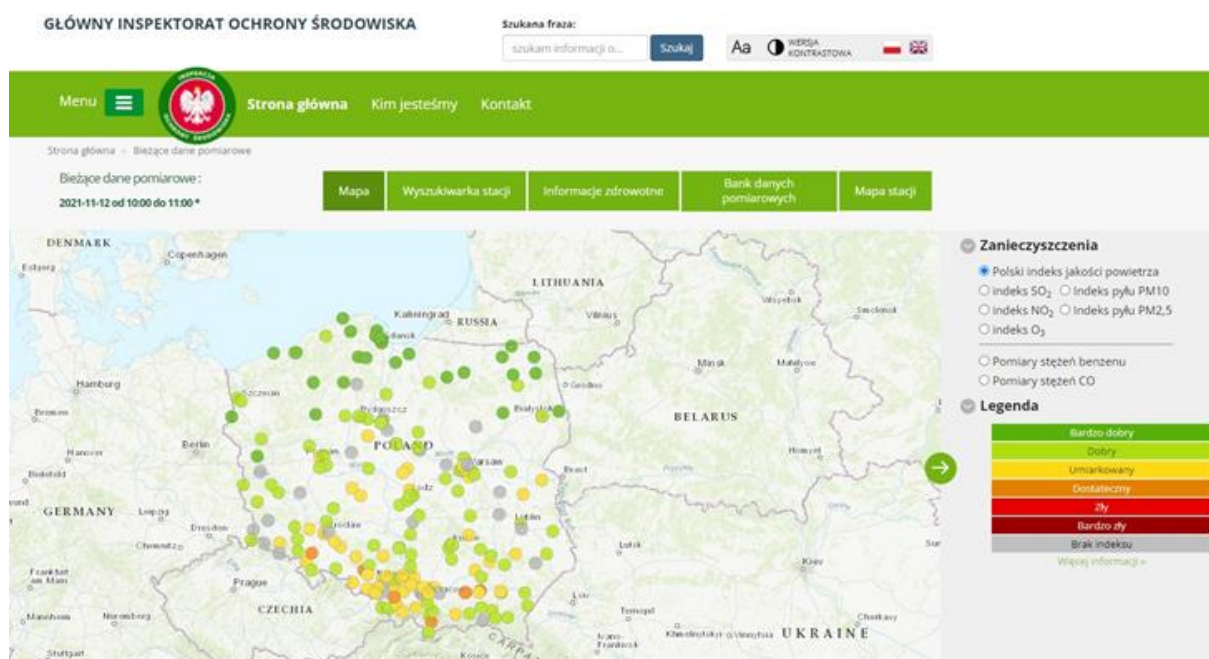
projektu. W 2021 r. we współpracy z NILU rozpoczęto opracowywanie koncepcji modernizacji i optymalizacji pomiarów depozycji w Polsce.

W lipcu 2021 r. odbyła się konferencja inauguracyjna realizację projektu, a na początku sierpnia została udostępniona na stronie internetowej GIOŚ podstrona internetowa informująca o projekcie dostępna pod adresem: <https://mfeog.gios.gov.pl/index.php/pl/>. Wykonane zostały biuletyny informacyjne o projekcie, które zostały udostępnione na stronie projektu pod adresem: <https://mfeog.gios.gov.pl/index.php/pl/publikacje/biuletyny>.

2.9 Prezentowanie informacji o jakości powietrza poprzez portal jakości powietrza i aplikacje mobilne

W 2021 r. Główny Inspektor Ochrony Środowiska kontynuował udostępnianie informacji o jakości powietrza na portalu „Jakość Powietrza” oraz poprzez aplikację mobilną „Jakość Powietrza w Polsce”. Narzędzia te prezentowały informacje o aktualnym stanie jakości powietrza za pomocą Indeksu Jakości Powietrza oraz indeksów poszczególnych zanieczyszczeń, a także tabele i wykresy obrazujące trendy zmian stężeń jednogodzinnych w ostatnim czasie. Prezentowane dane pomiarowe pochodziły z 213 stacji monitoringu jakości powietrza funkcjonujących w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ), na których wykonywano pomiary jednogodzinne (Ryc. 7).

Wyniki pomiarów wykonywanych na stanowiskach manualnych oraz archiwalne dane pomiarowe były udostępniane w module „Bank danych pomiarowych”.

Ryc. 6. Mapa bieżących danych pomiarowych, portal „Jakość Powietrza”

W module „Prognozy zanieczyszczeń powietrza” udostępniane były prognozy jakości powietrza⁸⁶, prezentowane jako statyczne mapy stężeń maksymalnych i średniodobowych krajowych i wojewódzkich oraz jako dynamiczne animacje jednogodzinnych stężeń zanieczyszczenia powietrza. Informacje dotyczące prognozowanego stanu jakości powietrza opracowywane były przez Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy na dzień bieżący i dwa kolejne dni i były codziennie aktualizowane (pkt. 2.3.2). Informacje prezentowano zarówno w skali kraju, jak i na przejrzystych mapach wojewódzkich z ułatwiającymi interpretację granicami powiatów.

Na portalu prezentowano również powiadomienia o ryzyku i wystąpieniu przekroczenia poziomu informowania, alarmowego, dopuszczalnego i docelowego substancji, komunikaty o aktualnym i prognozowanym stanie jakości powietrza, wyniki ocen jakości powietrza, w tym raporty z wykonanej w 2021 r. rocznej oceny jakości powietrza za 2020 rok, informacje o aktualnie funkcjonujących stacjach pomiarowych oraz wiele innych opracowań i map tematycznych.

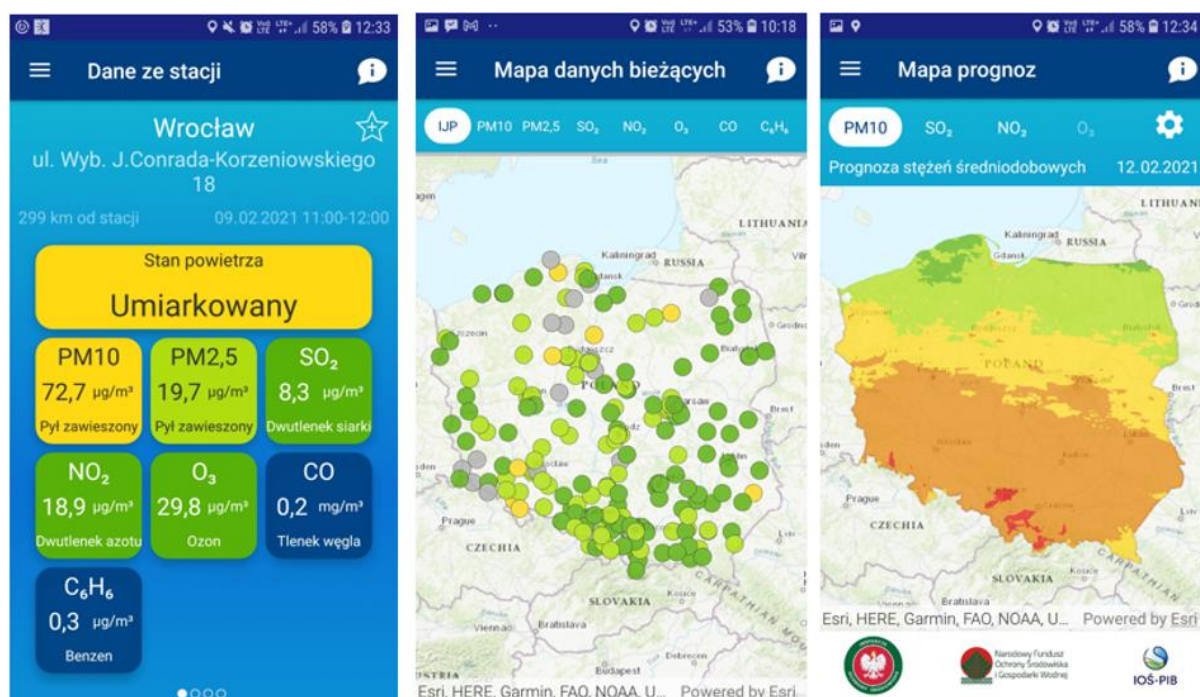
W 2021 r. kontynuowano realizację prac mających na celu rozbudowę narzędzi informatycznych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, służących do informowania społeczeństwa o stanie jakości powietrza. Efekty prac rozwojowych i modernizacyjnych sukcesywnie wdrażano na portalu „Jakość Powietrza” i w aplikacji mobilnej „Jakość Powietrza w Polsce”:

- w styczniu udostępniono nowe wersje aplikacji mobilnej „Jakość Powietrza w Polsce” na systemy operacyjne iOS i Android, rozbudowane o moduł prognoz jakości powietrza (Ryc. 8),
- na przełomie czerwca i lipca na portalu „Jakość Powietrza” i w aplikacji mobilnej „Jakość Powietrza w Polsce” wdrożono zmiany w sposobie prezentacji indeksu jakości powietrza. Jednocześnie na portalu udostępniono nową podstronę „Uchwały antysmogowe”,
- w listopadzie na portalu „Jakość Powietrza” udostępniono nową podstronę „Wskaźniki średniego narażenia dla aglomeracji i miast”. Dokonano również szeregu zmian mających na celu usprawnienie korzystania z funkcjonalności przeglądania i pobierania danych pomiarowych dla użytkowników w modułach „Bieżące dane pomiarowe” i „Bank danych pomiarowych” oraz zapewnienie szerszej dostępności udostępnianych danych. Ponadto, na wojewódzkich podstronach portalu Jakość Powietrza wprowadzono podział sekcji „Aktualności” na trzy podsekcje, dedykowane obszarom tematycznym, aby ułatwić użytkownikom dostęp do informacji.

W 2021 r. informacje udostępniane na portalu „Jakość Powietrza” cieszyły się dużym zainteresowaniem użytkowników. W 2021 roku prezentowana na portalu mapa „Bieżące dane pomiarowe” osiągnęła średnio 10 747 wywołań dziennie. W dniach, kiedy występowało duże zanieczyszczenie powietrza, ilość wyświetleń strony wzrastała kilkukrotnie. Stale zwiększa się również zainteresowanie podmiotów korzystających z informacji o bieżących wynikach pomiarów udostępnianych przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w postaci interfejsu

⁸⁶ Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 13 listopada 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza (Dz. U. z 2020 r. poz. 2221).

programistycznego aplikacji (API). Usługi API GIOŚ wykorzystywano m.in. do publikowania wyników pomiarów na tablicach informacyjnych, portalach urzędów czy aplikacjach mobilnych. Ponadto, dzięki dbałości o jakość i rzetelność udostępnianych informacji były one przywoływane jako źródło i wykorzystywane przez media w prasie, programach radiowych i telewizyjnych czy w pracach badawczych.

Ryc. 7. Aplikacja mobilna „Jakość powietrza w Polsce”

2.10. Badania stanu warstwy ozonowej oraz pomiary natężenia promieniowania UV-B nad Polską

Główny Inspektor Ochrony Środowiska w ramach umów z Polską Akademią Nauk (PAN) i Instytutem Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowym Instytutem Badawczym (IMGW-PIB) realizował program pomiarowy zgodnie z Konwencją Wiedeńską⁸⁷ o ochronie warstwy ozonowej, który obejmował:

1. Pomiary całkowitej zawartości i profilu pionowego ozonu:

- codzienne spektrofotometryczne (spektrofotometry Dobsona i Brewera) pomiary całkowitej zawartości ozonu w atmosferze oraz rozkładu pionowego ozonu metodą Umkehr w wybrane dni, wykonywane na stacji PAN w Belsku. W 2021 r. wykonano 206 serii pomiarowych przy pomocy spektrofotometru Brewera, pozwalających wyznaczyć rozkład pionowy ozonu w warstwie atmosfery leżącej poniżej 50 km (w dziesięciu warstwach o grubości około 5 km),

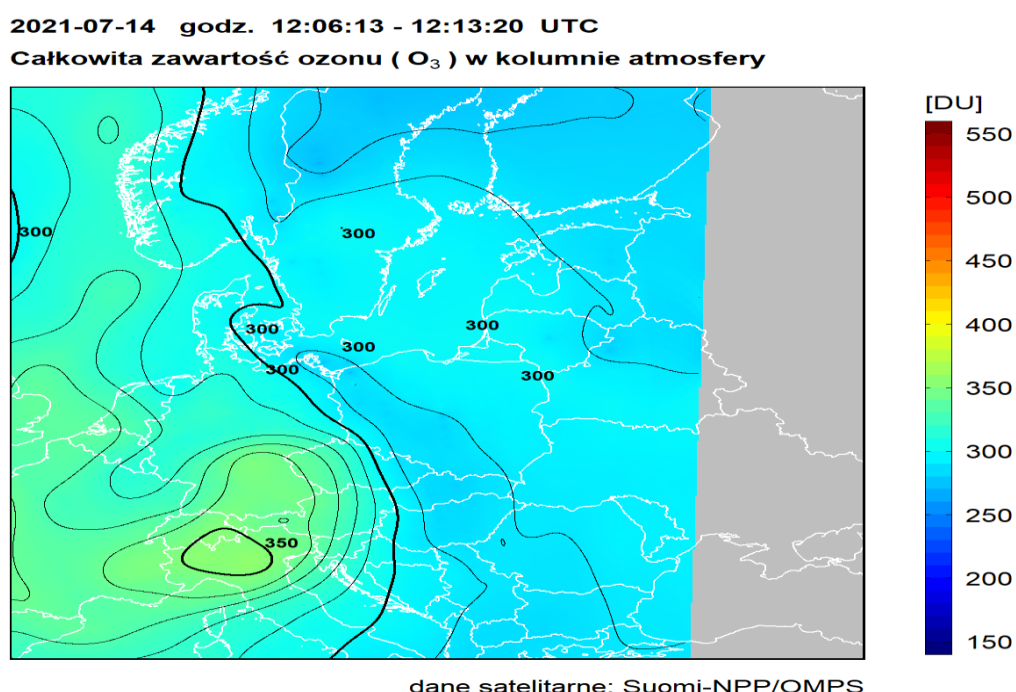
⁸⁷ Konwencja Wiedeńska o ochronie warstwy ozonowej sporządzona w Wiedniu dnia 22 marca 1985 r. (Dz. U. z 1992 r. Nr 98, poz.488).

- pomiary profili ozonowych metodą sondażową średnio raz w tygodniu, wykonywane na stacji IMGW-PIB w Legionowie. W 2021 r. wykonano 51 sondaży ozonu, osiągając średnią wysokość 33,5 km,
- codzienny monitoring całkowitej zawartości ozonu nad Europą Środkową metodą obserwacji satelitarnych prowadzonych przez IMGW-PIB z wykorzystaniem danych z czujnika Ozone Mapping and Profiler Suite (OMPS) (Ryc. 9).

2. Pomiary promieniowania UV-B:

- pomiary natężenia promieniowania UV-B wykonywano na stacji Instytutu Geofizyki PAN w Belsku i trzech stacjach IMGW-PIB w: Łebie, Legionowie i Zakopanem.

Analiza danych o zawartości ozonu w atmosferze w Belsku, profili ozonowych w Legionowie i satelitarnego monitoringu ozonu pozwala stwierdzić, że w 2021 r. przeważały niewielkie ujemne odchylenia wartości średnich miesięcznych całkowitej zawartości ozonu od średniej wieloletniej z lat 1963-2020.

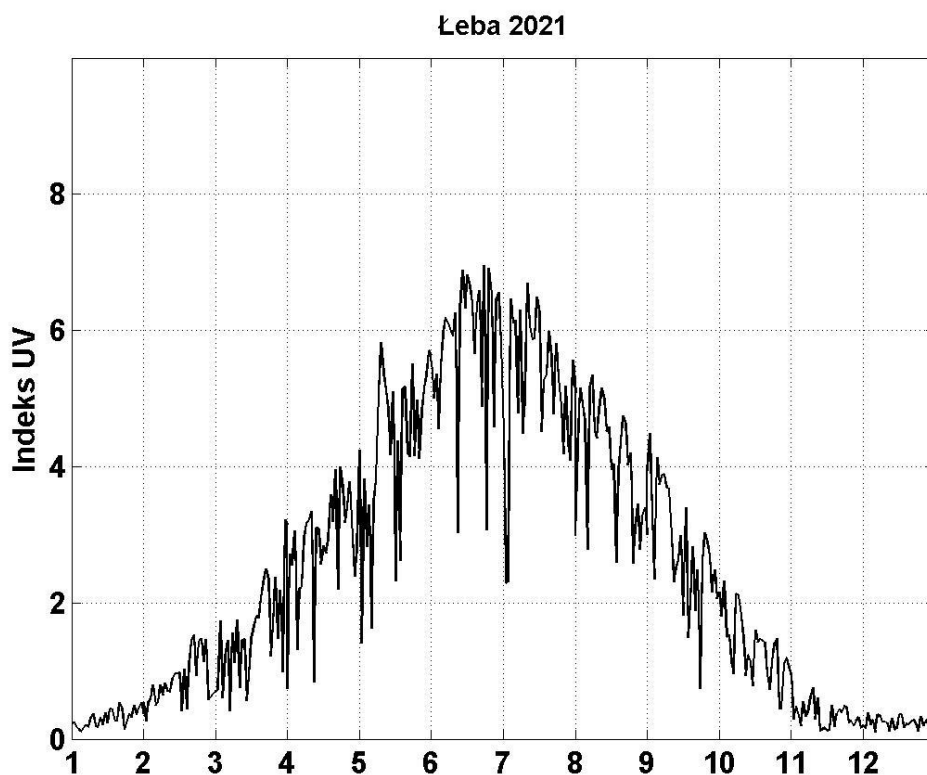

Ryc. 8. Satelitarny monitoring ozonu nad Polską z wykorzystaniem danych z czujnika OMPS; mapa całkowitej zawartości ozonu z dnia 14 lipca 2021 r. (przykład letniego ubytku ozonu)

W seriach pomiarowych promieniowania UV-B na trzech stacjach IMGW-PIB i stacji IGF PAN wyróżniają się dane z czerwca, znacznie wyższe od wartości z poprzednich lat. W przypadku stacji w Łebie wartości te były zbliżone do maksymalnych z lat 1994-2020 (Wykres 30). Ta sytuacja była spowodowana przeważającą w tym okresie wyżową pogodą z małą ilością ozonu całkowitego i małym zachmurzeniem. W pozostałych miesiącach promieniowanie oscylowało w zakresie średnich wieloletnich wartości.

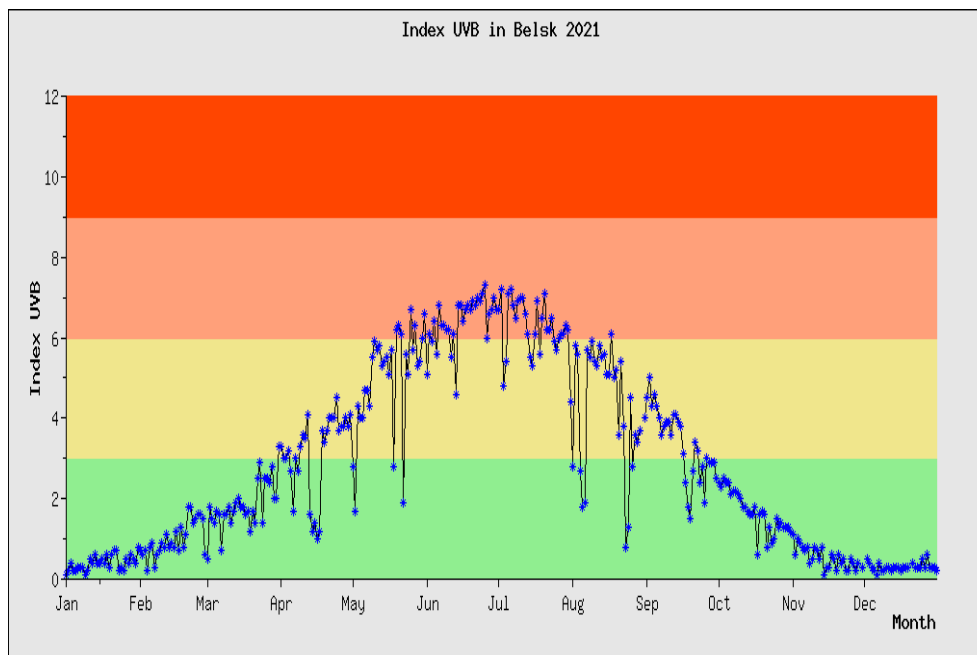
Największe wartości Indeksu UV dla stacji zmierzono: w Zakopanem (UVI 7,5) w dniu 15 lipca, w Belsku (UVI 7,3) w dniu 25 czerwca, w Legionowie (UVI 7,2) w dniu 6 lipca i w Łebie (UVI 6,9) w dniu 23 czerwca. Największe dawki dzienne rumieniowego promieniowania UV zanotowano: 14 czerwca w Łebie (21,18 MED⁸⁸), 19 czerwca w Zakopanem (21,25 MED), 20 czerwca w Belsku (20,19 MED) i 29 czerwca w Legionowie (21,04 MED).

W sezonie zimowo-wiosennym 2021 r. nad Polską zaobserwowano jedną mini-dziurę ozonową w lutym, trwającą pięć dni.

Wykres 30. Monitoring promieniowania UV-B; maksymalne wartości Indeksu UV w 2021 r. zmierzone na stacji IMGW-PIB w Łebie

⁸⁸ MED - minimalna dawka rumieniowa (Minimal Erythema Dosis); minimalna dawka promieniowania UV-B, powodująca wystąpienie rumienia.

Wykres 31. Monitoring promieniowania UV-B, maksymalne wartości Indeksu UV w 2021 r. zmierzone na stacji IGF PAN w Belsku

Wyniki pomiarów całkowitej zawartości ozonu i rozkładu pionowego ozonu wykonane metodą Umkehr na stacji w Belsku były systematycznie przekazywane do Światowego Centrum Danych Ozonowych (WOUDC) w Toronto w Kanadzie. Średnie dzienne wartości całkowitej zawartości ozonu, przekazywane do Światowego Centrum Danych Ozonowych w Toronto i do Laboratorium Fizyki Atmosfery Uniwersytetu w Salonikach w Grecji, były wykorzystywane do codziennego sporządzania map ozonu dla półkuli północnej.

Wyniki pomiarów profili ozonu z IMGW-PIB zostały przekazane do: Norweskiego Instytutu Ochrony Powietrza (NILU), Światowego Centrum Ozonowego (WOUDC) w Toronto w Kanadzie i Globalnej Sieci Detekcji Zmian Składu Atmosfery (NDACC) w USA.

3. Monitoring jakości wód

3.1 Badania i ocena jakości wód w rzekach i zbiornikach zaporowych

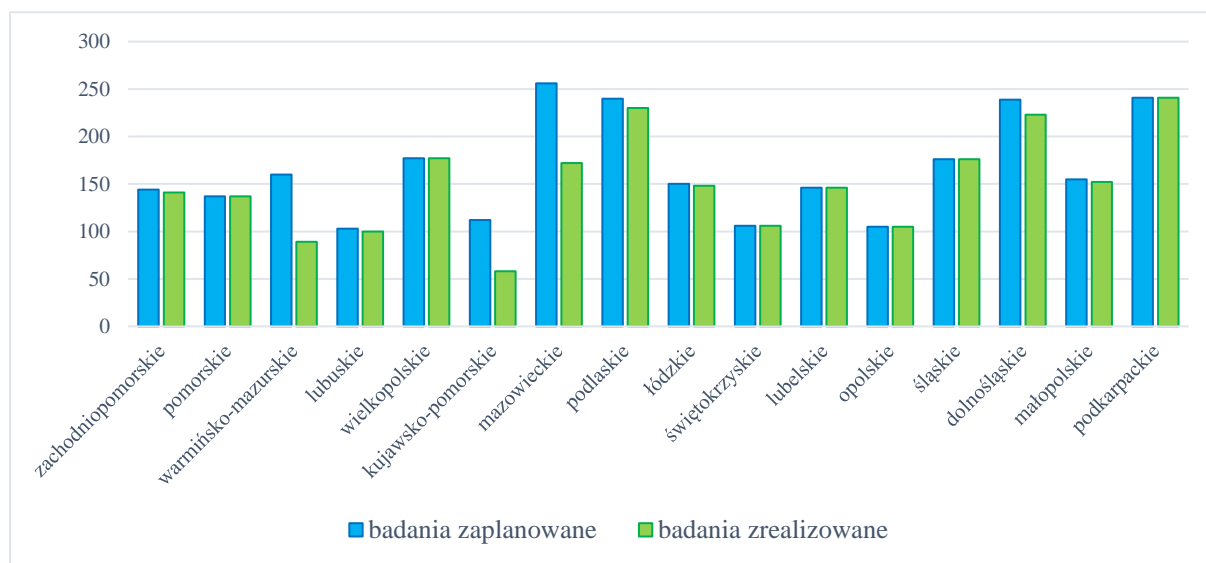
W 2021 r. Główny Inspektor Ochrony Środowiska zaplanował monitoring 2 647 jednolitych części wód powierzchniowych (jcw) w 2 683 punktach pomiarowo-kontrolnych (ppk) (2 639 ppk na rzekach i 44 ppk na zbiornikach zaporowych), zgodnie z programem obejmującym monitoring diagnostyczny, operacyjny, badawczy. Był to szósty rok realizacji monitoringu wód w ramach drugiego cyklu gospodarowania wodami na lata 2016-2021.

Spośród zaplanowanych do badań na 2021 r. 2 647 jcw, poboru prób dokonano w 2 401 jcw, na 4 873 stanowiskach. Zakres badań obejmował, zgodnie z rozporządzeniem monitoringowym⁸⁹, wskaźniki biologiczne (fitoplankton, fitobentos, makrofity

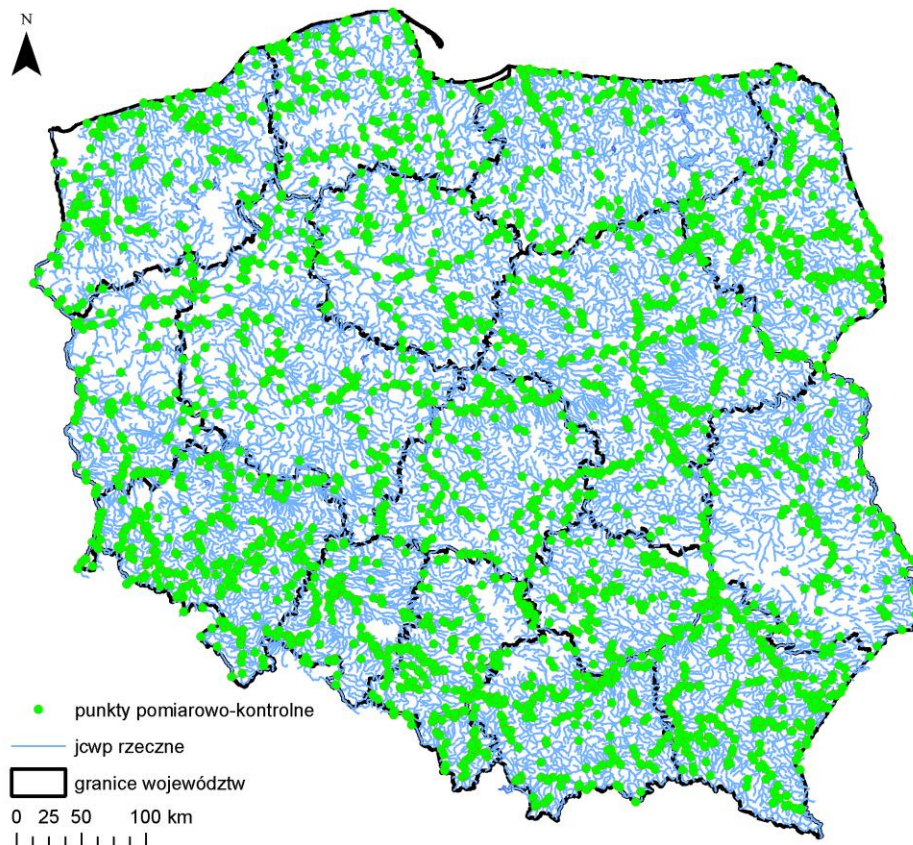
⁸⁹ Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 9 października 2019 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i jednolitych części wód podziemnych (Dz.U. poz. 2147)

i makrobezkręgowce bentosowe w ilości 2 864 oznaczeń), wskaźniki fizykochemiczne (w tym specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne) w ilości 215 927 oznaczeń oraz wskaźniki chemiczne (w tym substancje priorytetowe w dziedzinie polityki wodnej) w ilości 305 122 oznaczeń. Powody niewykonania badań w zaplanowanej ilości opisane są w rozdziale dotyczącym działalności Centralnego Laboratorium Badawczego.

Wykonanie obserwacji hydromorfologicznych zaplanowano w 351 jcw (348 jcw rzeczne i 3 zbiorniki zaporowe), z czego badania zrealizowano w 338 jcw (335 jcw rzecznych, 3 zbiorniki zaporowe). Powodem realizacji mniejszej ilości badań były trudne warunki terenowe, uniemożliwiające bezpieczne przeprowadzenie badań. W województwie zachodniopomorskim zbadano dodatkowo 17 jcw, które planowane były do badań w latach 2016-2020.

Wykres 32. Liczba jcw rzecznych, w których wykonano badania w 2021 r. w stosunku do liczby jcw zaplanowanych do badań

Ryc. 9. Rozmieszczenie punktów pomiarowo-kontrolnych zaplanowanych do badań jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych w roku 2021 na tle podziału administracyjnego na województwa

Oprócz badań wykonywanych przez CLB, na zlecenie DMŚ, przewidziano badania ichtiofauny w 689 ppk, przy czym ze względu na warunki hydrologiczne (głównie brak wody), badania wykonano w 668 ppk. Ze względów metodycznych udało się sklasyfikować stan lub potencjał ekologiczny tego elementu biologicznego w 488 jcwpc – w pozostałych wystąpiło zbyt mało ryb, aby wykonać wiarygodną klasyfikację. Stan ekologiczny co najmniej dobry stwierdzono w 80 jcwpc, a potencjał ekologiczny co najmniej dobry w 43 jcwpc.

W 2021 r. Główny Inspektor Ochrony Środowiska zlecił wykonanie badań substancji priorytetowych w tkankach organizmów żywych⁹⁰. Badania wykonano w 203 jcwpc rzecznych. W pobranych próbach oznaczono 11 substancji priorytetowych: difenyletery bromowane, fluoranten, heksachlorobenzen (HCB), heksachlorobutadien (HCBd), rtęć i jej związki, benzo(a)piren, dikofol, kwas perfluorooktanosulfonowy (PFOS), dioksyny, heksabromocyklododekan, heptachlor i epoksyd heptachloru.

Wśród wykonanych badań w 2021 r., analogicznie do lat ubiegłych, zaczynając od 2016 r., największą częstotliwość przekroczeń dopuszczalnej normy dla stężenia w tkankach biologicznych (EQS) wykazały 2 substancje priorytetowe. We wszystkich przebadanych 203 jcwpc rzecznych stwierdzono przekroczenie EQS bromowanych difenyleteriów w tkankach

⁹⁰ Zgodnie z art. 116 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 2233, z późn.zm.)

organizmów wodnych. Około 90% prób wykazało wartości powyżej dopuszczalnych norm dla rtęci i jej związków.

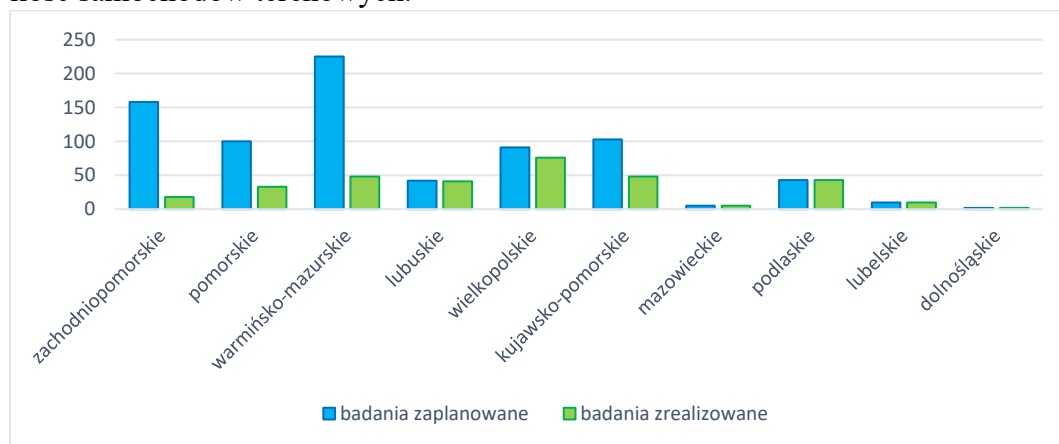
Warte odnotowania są również przekroczenia EQS dla heptachloru i epoksydu heptachloru oraz benzo(a)pirenu, ale wynosiły one odpowiednio jedynie około 9% i 8% przebadanych prób. Dla pozostałych 7 substancji priorytetowych stwierdzono pojedyncze przekroczenia wartości EQS bądź ich nie stwierdzono. Badania stężeń substancji priorytetowych w organizmach wodnych będą kontynuowane w następnych latach.

W 2021 r. wykonano klasyfikację wskaźników i grup wskaźników biologicznych, hydromorfologicznych, fizykochemicznych oraz chemicznych za rok 2020 zgodnie z § 14 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych. Ponadto uzyskane dane zostały opracowane w układzie zlewniowym i w układzie województw oraz zostały przygotowane zgodnie z wymaganiami sprawozdawczymi Europejskiej Agencji Środowiska na potrzeby Water Information System for Europe State of Environment (WISE SoE).

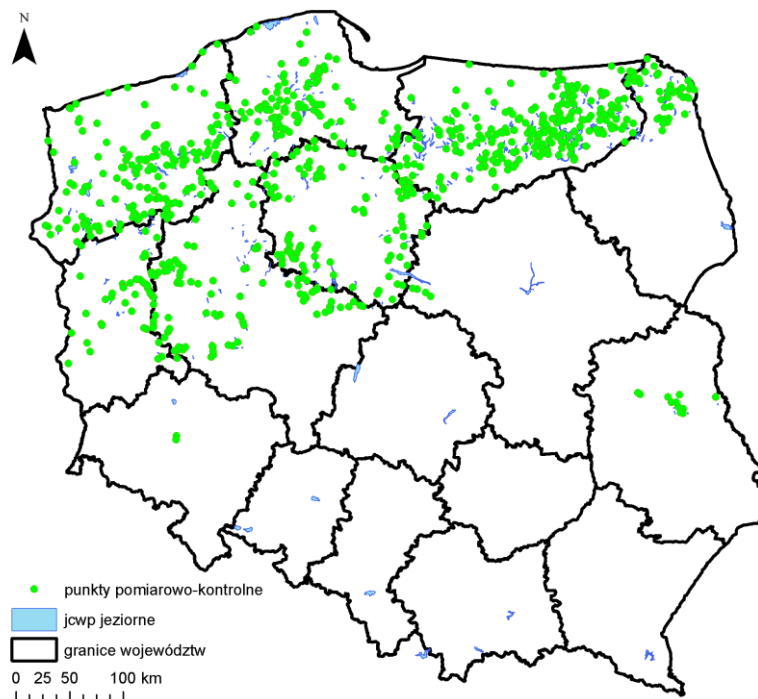
3.2 Badania i ocena jakości wód w jeziorach

W 2021 r. monitoring jednolitych części wód powierzchniowych jeziornych (jcwj jeziornych) zaplanowano w dziesięciu województwach. Spośród 779 jcwj jeziornych, badania wykonano w 324 jcwj, na 1 237 stanowiskach. Zakres badań obejmował, zgodnie z rozporządzeniem monitoringowym, wskaźniki biologiczne (fitoplankton, fitobentos, makrofity i makrobezkręgowce bentosowe w ilości 2 628 oznaczeń), wskaźniki fizykochemiczne (w tym specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne) w ilości 30 628 oznaczeń oraz wskaźniki chemiczne (w tym substancje priorytetowe w dziedzinie polityki wodnej) w ilości 80 400 oznaczeń. Powody niewykonania badań w zaplanowanej ilości opisane są w rozdziale dotyczącym działalności Centralnego Laboratorium Badawczego.

Badania elementów hydromorfologicznych zaplanowano w 379 jcwj, z czego badania zrealizowano w 238 jcwj. Powodem realizacji mniejszej ilości badań była głównie niewystarczająca liczba pracowników z uprawnieniami sternotorzystów oraz niewystarczająca ilość samochodów terenowych.

Wykres 33. Liczba jcwj jeziornych, w których wykonano badania w 2021 r. w stosunku do liczby jcwj jeziornych zaplanowanych do badań

Ryc. 10. Rozmieszczenie punktów pomiarowo-kontrolnych zaplanowanych do badań jednolitych części wód powierzchniowych jeziornych w roku 2021 na tle podziału administracyjnego na województwa

Oprócz badań wykonywanych przez CLB, na zlecenie DMŚ, wykonano badania ichtiofauny w 178 ppk, przy czym w 145 ppk wykonano badania polegające na odłowach monitoringowych (LFI-CEN_PL), a w 33 ppk wykonano analizę danych z połowów gospodarczych (LFI+_PL). Co najmniej dobry stan lub potencjał ekologiczny tego elementu stwierdzono w 79 jcwpc ocenionych metodą LFI-CEN_PL i w 18 jcwpc ocenionych metodą LFI+_PL.

W 2021 r. Główny Inspektor Ochrony Środowiska zlecił wykonanie badań substancji priorytetowych w tkankach organizmów żywych. Badania wykonano w 160 jcwpc jeziornych. W pobranych próbach oznaczono 11 substancji priorytetowych: difenyloetery bromowane, fluoranten, heksachlorobenzen (HCB), heksachlorobutadien (HCBd), rtęć i jej związki, benzo(a)piren, dikofol, kwas perfluorooktanosulfonowy (PFOS), dioksyne, heksabromocyklododekan, heptachlor i epoksyd heptachloru.

Wśród wykonanych badań w 2021 r., podobnie jak w latach ubiegłych, zaczynając od 2016 r., największa częstotliwość przekroczeń dopuszczalnej normy dla stężenia w tkankach biologicznych (EQS), analogicznie do badań w rzekach, wykazały 2 substancje priorytetowe. We wszystkich przebadanych 160 jcwpc jeziornych stwierdzono przekroczenie EQS dla bromowanych difenyloeterów w tkankach organizmów wodnych. Około 82% prób wykazała wartości powyżej dopuszczalnych norm dla rtęci i jej związków.

Warto odnotowania są również przekroczenia EQS dla heptachloru i epoksydu heptachloru, ale wynosiły one jedynie około 10% przebadanych prób.

Dla pozostałych 8 substancji priorytetowych stwierdzono pojedyncze przekroczenia wartości EQS bądź ich nie stwierdzono. Badania stężeń substancji priorytetowych w organizmach wodnych będą kontynuowane w następnych latach.

W 2021 r. wykonano klasyfikację wskaźników i grup wskaźników biologicznych, hydromorfologicznych, fizykochemicznych oraz chemicznych za rok 2020 zgodnie z § 14 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych. Ponadto uzyskane dane zostały opracowane w układzie zlewniowym i w układzie województw oraz zostały przygotowane zgodnie z wymaganiami sprawozdawczymi Europejskiej Agencji Środowiska na potrzeby Water Information System for Europe State of Environment (WISE SoE).

3.3 Badania osadów dennych w rzekach i jeziorach

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska zrealizował monitoring osadów dennych rzek i jezior w 2021 r., polegający na pobraniu próbek osadów, wykonaniu ich analiz laboratoryjnych oraz przygotowaniu zestawienia bazodanowego zawierającego wyniki pomiarów.

Badania przeprowadzono łącznie w 422 punktach pomiarowo-kontrolnych (ppk) zlokalizowanych na rzekach (249 ppk), kanałach rzecznych (9 ppk), zbiornikach zaporowych (4 ppk) i jeziorach (160 ppk) znajdujących się na terenie całego kraju.

W ramach programu monitoringu, dla próbek osadów pochodzących ze wszystkich 422 punktów pomiarowo-kontrolnych wykonano oznaczenia laboratoryjne w zakresie obejmującym:

- pH i przewodność elektrolityczną,
- pierwiastki główne i śladowe: Ag, Al, As, Ba, Ca, Cd, Corg (OWO) Co, Cr, Cu, Hg, Mg, Mn, Mo, N, Ni, Pb, Sn, Sr, V, Zn Fe, P, S, Ti, K,
- wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (acenaften, acenaftylen, antracen, benzo(a)antracen, benzo(a)fluoranten, benzo(b)fluoranten, benzo(k)fluoranten, benzo(ghi)perylene, benzo(a)piren, benzo(e)piren, chryzen, dibenzo(a, h)antracen, fenantren, fluoranten, fluoren, indeno(1,2,3-c,d)piren, naftalen, perylen, piren),
- polichlorowane bifenyle (kongenery o nr 28, 52, 101, 118, 138, 153, 180), heksachlorobenzen, α -HCH, β -HCH, γ -HCH, δ -HCH, pentachlorobenzen, heptachlor i epoksyd heptachloru, aldryna, endryna, dieldryna, izodryna, endosulfan, DDT (w tym izomer para-para), p,p'-DDE, p,p'-DDD.

Natomiast w wybranych 64 punktach pomiarowo-kontrolnych wykonano oznaczenia laboratoryjne w zakresie obejmującym dodatkowo następujące substancje:

alachlor, bromowane difenyletery (kongenery nr 28, 47, 99, 100, 153, 154), chloroalkany C10-C13, chlorfenwinfos, chlorpiryfos, fluorki, ftalan di(2-etyloheksylu), heksachlorobutadien, nonylofenole (4-nonylofenol), oktylofenole (4-(1,1',3,3'-tetrametylobutylo)-fenol), pentachlorofenol, związki tributyllocyny (kation tributyllocyny), trichlorobenzeny, trifluralina, dikofol, kwas perfluorooktanosulfonowy i jego pochodne (PFOS), chinoksyfen, dioksyfeny

i związki dioksynopodobne, akлонifen, bifenoks, cybutryna, cypermetryna, heksabromocyklododekan, chlordekon, heksabromodifenol, toksafen.

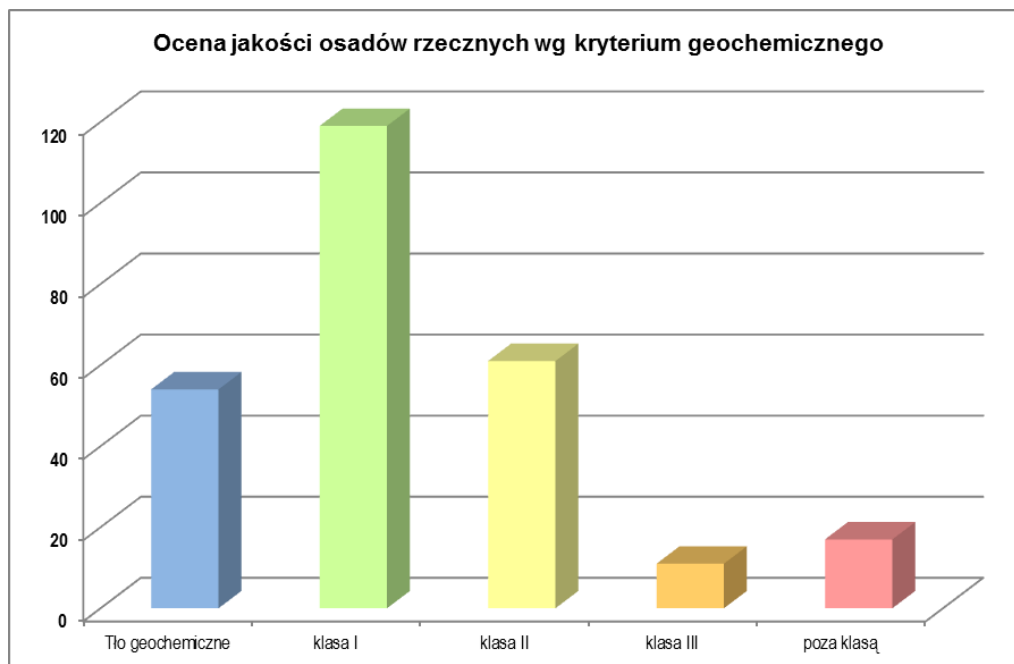
Wszystkie analizy wykonane zostały przy zastosowaniu technik analitycznych i procedur zapewniających odpowiedni poziom oznaczalności.

W 2021 r. została również dokonana ocena stanu zanieczyszczenia osadów dennych w ppk opróbowanych w 2020 r. Ocenę tę przeprowadzono w oparciu o następujące kryteria:

- kryterium geochemiczne, umożliwiające ocenę stopnia zanieczyszczenia osadów dennych w odniesieniu do tła geochemicznego, czyli zawartości pierwiastków występujących w osadach w warunkach naturalnych (wg Bojakowska I., Sokołowska G. 1998, aktualizacja 2001 r.);
- kryterium ekotoksykologiczne, umożliwiające ocenę stopnia wpływu zanieczyszczonych osadów na organizmy wodne.(wg D.D. MacDonald, C.G. Ingersol, T.A. Berger 2000; WT-732 2003);
- kryterium ekotoksykologiczne, umożliwiające ocenę stopnia wpływu zanieczyszczonych osadów na organizmy wodne na podstawie określonych wartości granicznych EQS, wykorzystywanych do rozdzielenia dobrego od złego stanu chemicznego osadów wodnych, w fazie testowania (wg GIOŚ 2015).

Oceną osadów rzecznych wg kryterium geochemicznego objęte były 262 próbki osadów dennych, pod względem wartości 11 wskaźników. W przypadku 54 próbek osadów przeprowadzone badania wykazały, że wartości badanych parametrów mieszczą się w tle geochemicznym. W przypadku 119 próbek osadów przeprowadzone badania wykazały, że są to osady niezanieczyszczone z uwagi na zawartość metali, tj. w żadnym przypadku nie została przekroczona wartość graniczna wskaźnika określona dla I klasy czystości. Ogółem 173 stanowiska uznać można za niezanieczyszczone.

Łącznie 89 próbek osadów rzecznych pobranych z 262 stanowisk oceniono jako zanieczyszczone, w tym 61 stanowisk oceniono jako zanieczyszczone w niewielkim stopniu

Wykres 34

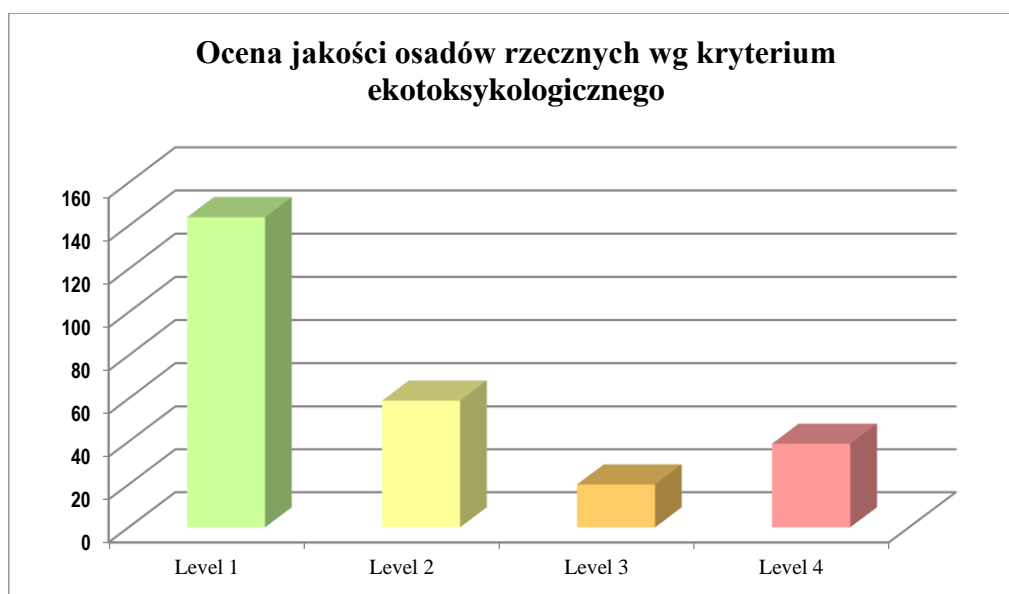
(klasa II), 11 stanowisk jako zanieczyszczone w stopniu średnim (klasa III) oraz 17 stanowisk uznano za silnie zanieczyszczone.

tło geochemiczne	- osady niezanieczyszczone, mieszczące się w tle geochemicznym
klasa I	- osady niezanieczyszczone
klasa II	- osady zanieczyszczone w niewielkim stopniu,
klasa III	- osady zanieczyszczone w średnim stopniu,
poza klasą	- osady zanieczyszczone (silnie)

Wykres 35. Ocena jakości osadów rzecznych pochodzących z 262 stanowisk pomiarowych objętych badaniami w 2020 roku, zgodnie z kryterium geochemicznym – cieki

Oceną osadów rzecznych wg kryterium ekotoksykologicznego objęte były 262 próbki osadów dennych. 37 próbek osadów oceniane było pod względem zawartości 48 wskaźników, pozostałe 225 próbek osadów podlegało ocenie w zakresie 42 wskaźników. W 144 stanowiskach pomiarowych pobrane osady ocenione zostały jako niezanieczyszczone (Level 1), tj. w przypadku wszystkich oznaczanych wskaźników spełnione były kryteria graniczne określone dla I poziomu.

Pozostałe 118 próbek osadów rzecznych oceniono jako zanieczyszczone z uwagi na zawartość metali i / lub trwałych związków organicznych (TZO), w tym: 59 próbki oceniono jako zanieczyszczone w małym stopniu, 20 próbek oceniono jako zanieczyszczone w średnim stopniu (Level 3) oraz 39 próbki oceniono jako silnie zanieczyszczone (Level 4).

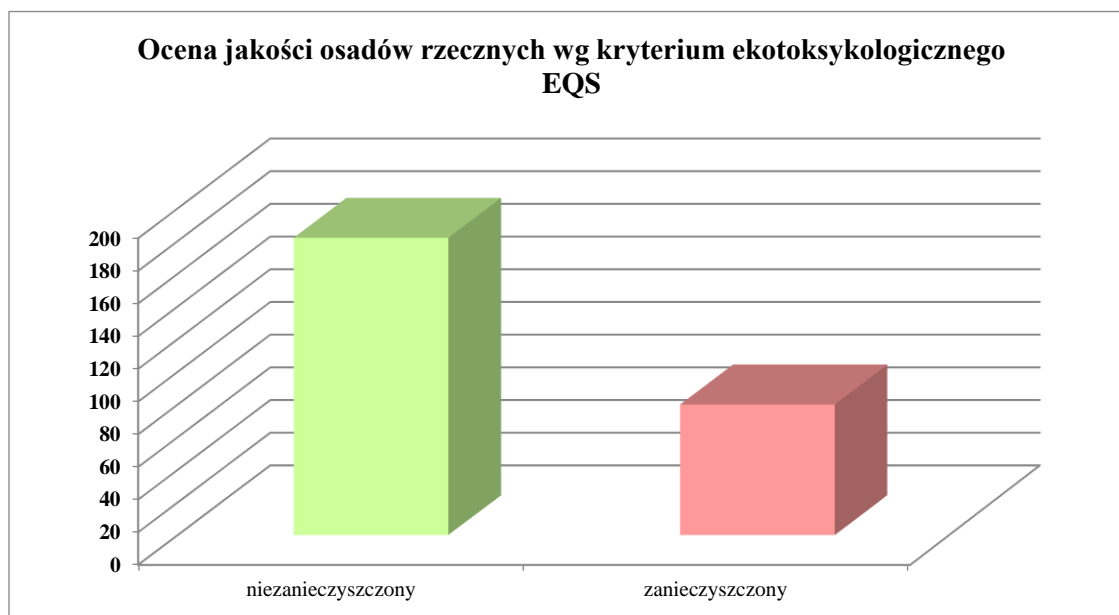

Level 1	- osady niezanieczyszczone
Level 2	- osady zanieczyszczone w niewielkim stopniu,
Level 3	- osady zanieczyszczone w średnim stopniu,
Level 4	- osady zanieczyszczone (silnie)

Wykres 36. Ocena jakości osadów rzecznych pochodzących z 262 stanowisk pomiarowych objętych badaniami w 2020 roku, zgodnie z kryterium ekotoksykologicznym – cieki

Ocena jakości osadów pobranych z rzek i kanałów rzecznych zgodnie z kryterium ekotoksykologicznym (EQS), umożliwiającym ocenę stopnia wpływu zanieczyszczonych osadów na organizmy wodne na podstawie określonych wartości granicznych EQS, wykorzystywanych do rozdzielenia dobrego od złego stanu chemicznego osadów wodnych (wg GIOŚ 2015) wykonano w 2020 roku dla wybranych punktów pomiarowo-kontrolnych, objętych pełnym zakresem monitoringu.

Analiza wyników badań osadów rzecznych zgodnie z kryterium ekotoksykologicznym (EQS) dotyczyła oceny stanu ich czystości w zależności od zawartości wybranych metali oraz trwałych związków organicznych (TZO). Dla oceny jakości osadów rzecznych przyjęto, że osady, dla których wartości stężeń danego wskaźnika są niższe od wartości granicznej (EQS) to osady niezanieczyszczone, natomiast stężenia przekraczające wartości graniczne określone dla danego wskaźnika – to osady zanieczyszczone. Jednocześnie ocena końcowa danego osadu jest negatywna (tzn. osad uznawany jest za zanieczyszczony), jeżeli choć jeden wskaźnik - tj. czynnik degradujący – przekracza wartość graniczną określoną dla osadów niezanieczyszczonych.

Wykres 37. Ocena jakości osadów rzecznych pochodzących z 262 stanowisk pomiarowych objętych badaniami w 2020 roku, zgodnie z kryterium ekotoksykologicznym EQS – cieki

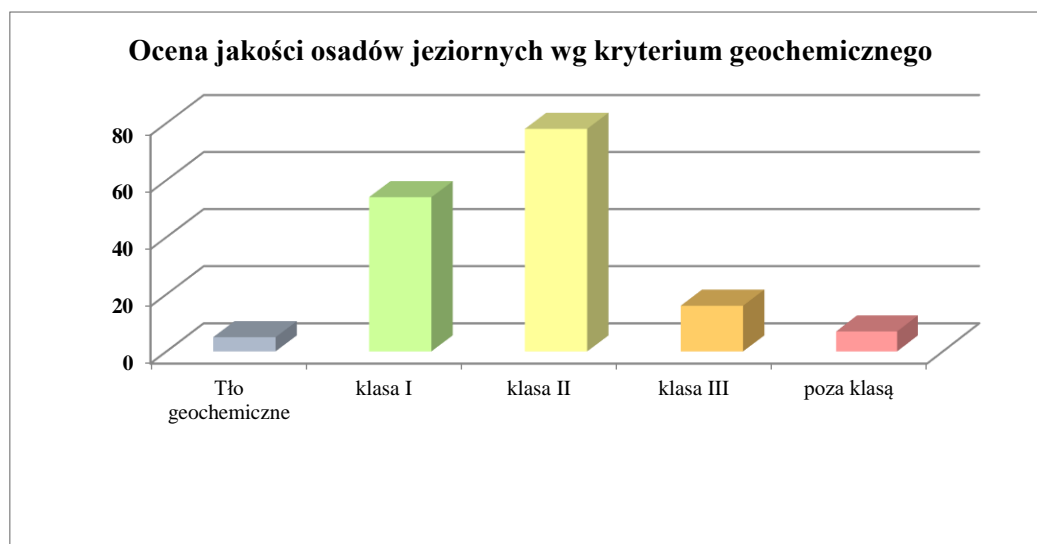
W szerokim zakresie oceną objęto 37 stanowisk, dla których osady analizowane były w pełnym spektrum, obejmującym 38 wskaźników. W pozostałych 225 stanowiskach osady analizowane były w zakresie częściowym. Na podstawie uzyskanych wyników stwierdza się, że dodatkowe parametry badane w szerokim spektrum (decydujące o zakresie szerokim) nie tylko nie przekraczały wartości granicznych wyznaczonych dla osadów niezanieczyszczonych, ale w większości znajdowały się także poniżej granicy oznaczalności.

W przypadku większości badanych prób osadów dennych (182 stanowiska) spełnione były kryteria określone dla osadów dennych niezanieczyszczonych, co oznacza, że nie powinny

one wpływać niekorzystnie na organizmy wodne. W przypadku 80 stanowisk jakość osadów dennych określona została jako osady zanieczyszczone.

Oceną osadów jeziornych wg kryterium geochemicznego objętych było 160 próbek osadów dennych, pod względem wartości 11 wskaźników. W przypadku 59 próbek osadów przeprowadzone badania wykazały, że są to osady niezanieczyszczone z uwagi na zawartość metali, tj. w żadnym przypadku nie została przekroczona wartość graniczna wskaźnika określona dla I klasy czystości.

Łącznie 101 próbek osadów jeziornych pobranych ze 160 stanowisk oceniono jako zanieczyszczone z uwagi na zawartość metali, tj. w przypadku przynajmniej jednego wskaźnika przekroczona została wartość graniczna określona dla I klasy czystości. Wśród 101 próbek osadów określonych jako zanieczyszczone, 78 oceniono jako zanieczyszczone w niewielkim stopniu (klasa II), 16 próbek osadów jeziornych oceniono jako zanieczyszczone w stopniu średnim (klasa III), natomiast 7 próbek osadów jeziornych uznano za silnie zanieczyszczone (poza klasą).

tło geochemiczne
klasa I
klasa II
klasa III
poza klasą

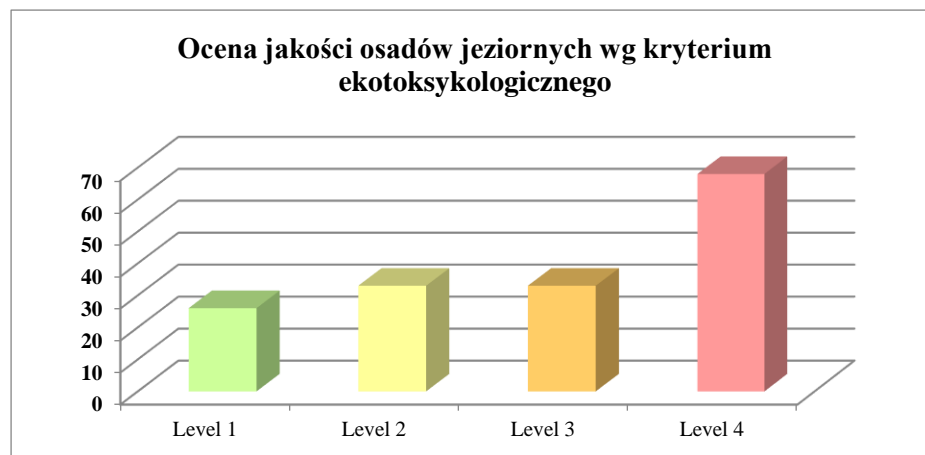
- osady niezanieczyszczone, mieszczące się w tle geochemicznym
- osady niezanieczyszczone
- osady zanieczyszczone w niewielkim stopniu,
- osady zanieczyszczone w średnim stopniu,
- osady zanieczyszczone (silnie)

Wykres 38. Ocena jakości osadów jeziornych pochodzących ze 160 stanowisk pomiarowych objętych badaniami w 2020 roku, zgodnie z kryterium geochemicznym – jeziora

Oceną osadów jeziornych wg kryterium ekotoksykologicznego objętych było 160 próbek i wszystkie próbki analizowane były w zakresie 42 wskaźników. W 26 stanowiskach pomiarowych pobrane osady ocenione zostały jako niezanieczyszczone (Level 1), tj. w przypadku wszystkich oznaczanych wskaźników spełnione były kryteria graniczne określone dla I poziomu.

Pozostałe 124 próbki osadów dennych pobranych z jezior oceniono jako zanieczyszczone z uwagi na zawartość metali i / lub trwałych związków organicznych (TZO), w tym: 33 próbki

oceniono jako zanieczyszczone w małym stopniu, 33 próbki oceniono jako zanieczyszczone w średnim stopniu oraz 68 próbek oceniono jako silnie zanieczyszczone.

Level 1	- osady niezanieczyszczone	Level 3	- osady zanieczyszczone w średnim stopniu
Level 2	- osady zanieczyszczone w niewielkim stopniu	Level 4	- osady zanieczyszczone (silnie)

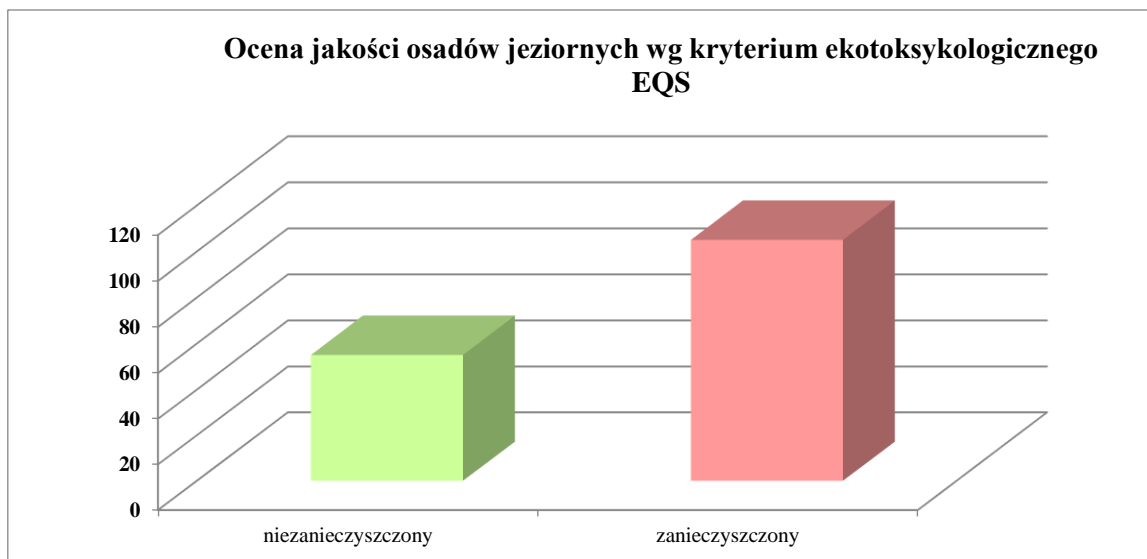
Wykres 39. Ocena jakości osadów jeziornych pochodzących ze 160 stanowisk pomiarowych objętych badaniami w 2020 roku, zgodnie z kryterium ekotoksykologicznym – jeziora

Ocenę jakości osadów jeziornych wg kryterium ekotoksykologicznego (EQS), umożliwiającego ocenę stopnia wpływu zanieczyszczonych osadów na organizmy wodne na podstawie określonych wartości granicznych EQS, wykorzystywanych do rozdzielenia dobrego od złego stanu chemicznego osadów wodnych (wg GIOŚ 2015) wykonano w 2020 roku dla wybranych punktów pomiarowo-kontrolnych, objętych pełnym zakresem monitoringu.

Analiza wyników badań osadów rzecznych zgodnie z kryterium ekotoksykologicznym (EQS) dotyczyła oceny stanu ich czystości w zależności od zawartości wybranych metali oraz trwałych związków organicznych (TZO). Dla oceny jakości osadów rzecznych przyjęto, że osady, dla których wartości stężeń danego wskaźnika są niższe od wartości granicznej (EQS) to osady niezanieczyszczone, natomiast stężenia przekraczające wartości graniczne określone dla danego wskaźnika – to osady zanieczyszczone. Jednocześnie ocena końcowa danego osadu jest negatywna (tzn. osad uznawany jest za zanieczyszczony), jeżeli choć jeden wskaźnik - tj. czynnik degradujący – przekracza wartość graniczną określoną dla osadów niezanieczyszczonych.

Oceną objęto 160 próbek osadów jeziornych. W szerokim zakresie badano 27 stanowisk, tj. z uwzględnieniem 38 wskaźników. Pozostałe 133 stanowiska analizowane były w zakresie częściowym, tj. 20 wskaźników.

W przypadku większości badanych prób osadów dennych (105 jezior) osady zakwalifikowane zostały jako zanieczyszczone. W przypadku 55 jezior jakość osadów dennych określona została jako osady niezanieczyszczone.

Wykres 40. Ocena jakości osadów jeziornych pochodzących z 160 stanowisk pomiarowych objętych badaniami w 2020 roku, zgodnie z kryterium ekotoksykologicznym EQS – jeziora

Ocena stanu zanieczyszczenia osadów dennych w ppk opróbowanych w 2021 r. zostanie dokonana do końca kwietnia 2022 r.

Realizacja monitoringu osadów dennych w rzekach i jeziorach pozwala wypełnić wymagania Ramowej Dyrektywy Wodnej, dyrektywy 2008/105/WE (zmienionej dyrektywą 2013/39/UE) oraz Konwencji Sztokholmskiej w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych. Wyniki monitoringu osadów dennych są wykorzystywane m. in. na potrzeby sporządzania i aktualizacji profili wody w kąpieliskach oraz zapewnienia informacji do operatów wodnoprawnych i innych dokumentów planistycznych z zakresu gospodarowania wodami.

3.4 Badania substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego znajdujących się na trzeciej liście obserwacyjnej w 2021 roku

W 2021 r. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska kontynuował monitoring substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego zawartych na trzeciej liście obserwacyjnej⁹¹.

Zadanie to stanowiło realizację zobowiązań wynikających z dyrektywy 2008/105/WE⁹² transponowanej ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne⁹³. Mechanizm listy obserwacyjnej pozwala na gromadzenie danych z monitorowania obejmującego całą Unię Europejską, w celu wspierania przyszłych działań Komisji Europejskiej i Wspólnotowego

⁹¹ Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2020/1161 z dnia 4 sierpnia 2020 r. ustanawiająca listę obserwacyjną substancji do celów monitorowania obejmującego całą Unię w zakresie polityki wodnej na podstawie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/105/WE.

⁹² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/105/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie środowiskowych norm jakości w dziedzinie polityki wodnej, zmieniająca i w następstwie uchylająca dyrektywy Rady 82/176/EWG, 83/513/EWG, 84/156/EWG, 84/491/EWG i 86/280/EWG oraz zmieniająca dyrektywę 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz. Urz. UE L 348 z 24.12.2008, str. 84), zmienioną dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/39/UE z dnia 12 sierpnia 2013 r. (Dz. Urz. UE L 226 z 24.08.2013, str. 1).

⁹³ t.j. Dz.U z 2021 r. poz. 2233z późn. zm.

Centrum Badawczego (JRC) w zakresie szeregowania substancji pod względem ich negatywnego wpływu na ekosystemy wodne i zdrowie ludzi oraz opracowywania nowych aktów legislacyjnych w tym zakresie.

Pomiary stężeń substancji znajdujących się na trzeciej liście obserwacyjnej przeprowadzono w 2021 roku w rzekach, w czterech seriach pomiarowych, w 19 punktach pomiarowo-kontrolnych. Wszystkie substancje oznaczono w matrycy wodnej.

Tabela 17. Zestawienie substancji objętych trzecią listą obserwacyjną

L.p.	Nazwa substancji	Nr CAS dla substancji
1	Metaflumizon	139968-49-3
2	Amoksycylina	26787-78-0
3	Cyprofloksacyna	85721-33-1
4	Sulfametoksazol	723-46-6
5	Trimetoprim	738-70-5
6	Wenlafaksyna	93413-69-5
7	O-demetylowenlafaksyna	93413-62-8
8	Klotrimazol	23593-75-1
9	Flukonazol	86386-73-4
10	Imazalil	35554-44-0
11	Ipkonazol	125225-28-7
12	Metkonazol	125116-23-6
13	Mikonazol	22916-47-8
14	Penkonazol	66246-88-6
15	Prochloraz	67747-09-5
16	Tebukonazol	107534-96-3
17	Tetrakonazol	112281-77-3
18	Dimoksyflobina	149961-52-4
19	Famoksadon	131807-57-3

W czterech seriach pomiarowych (1 444 oznaczenia) wyniki powyżej raportowanej granicy oznaczalności otrzymano w 88 przypadkach. Zanotowano je dla następujących związków:

- Antybiotyki - sulfametoksazol (3 wyniki), trimetoprim (45 wyników);
- Antydepresanty - wenlafaksyna (38 wyników), o- demetylowenlafaksyna (34 wyniki);
- Związki azolowe - flukonazol (46 wyników), metkonazol (2 wyniki), tebukonazol (37 wyników), tetrakonazol (1 wynik).

Natomiast w żadnym punkcie pomiarowo-kontrolnym, jak również w żadnej z serii pomiarowych nie oznaczono (wyniki poniżej raportowanego LOQ) dla następujących substancji:

- Insektycydy - metaflumizon;
- Antybiotyki - amoksycylina, cyprofloksacyna;
- Związki azolowe - klotrimazol, imazalil, ipkonazol, mikonazol, penkonazol, prochloraz;

- Fungicydy - dimoksydrobina, famoksadon.

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska przekazał Europejskiej Agencji Środowiska uzyskane w 2021 r. wyniki badań substancji z trzeciej listy obserwacyjnej. Opracował również sprawozdanie z badań i przedłożył je do zatwierdzenia Ministrowi Infrastruktury. Zatwierdzony raport został przesłany do Komisji Europejskiej.

3.5 Badania i ocena jakości wód przejściowych i przybrzeżnych oraz Morza Bałtyckiego

W 2021 r. Inspekcja Ochrony Środowiska realizowała równoległe dwa programy monitoringu:

- monitoring strefy płytkowodnej Bałtyku w obrębie wód przejściowych i przybrzeżnych⁹⁴ wykonywany przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Centralne Laboratorium Badawcze oddziały w Szczecinie, Gdańsku i Olsztynie oraz odpowiadające im Regionalne Wydziały Monitoringu Środowiska:
 - monitoring wód przejściowych,
 - monitoring wód przybrzeżnych w strefie do jednej mili morskiej,
- monitoring strefy głębokomorskiej Bałtyku⁹⁵ uwzględniający wytyczne HELCOM COMBINE oraz HELCOM MORS wykonywany przez instytuty naukowo-badawcze na zlecenie Głównego Inspektora Ochrony Środowiska:
 - monitoring strefy głębokowodnej,
 - uzupełniający program badań strefy przybrzeżnej, zatok i zalewów.

W 2021 r. badania jakości wód przejściowych i przybrzeżnych były prowadzone według programu monitoringu operacyjnego i badawczego, w ramach których były badane parametry biologiczne, elementy jakości fizykochemicznej oraz chemicznej wód. Pobór prób w wodach przejściowych i przybrzeżnych został wykonany w oddziałach i pracowniach CLB w 19 punktach pomiarowo-kontrolnych i odpowiadających im stanowiskach.

W województwie zachodniopomorskim monitoring wód przejściowych i przybrzeżnych był realizowany w ramach monitoringu operacyjnego oraz monitoringu badawczego, w tym badawczego na wodach transgranicznych. Zaplanowany program badań został zrealizowany we wszystkich czterech jednolitych częściach wód przejściowych oraz trzech jednolitych częściach wód przybrzeżnych zgodnie z „Programem wykonawczym monitoringu wód powierzchniowych na rok 2021”.

W województwie pomorskim monitoring wód przejściowych i przybrzeżnych był realizowany w ramach monitoringu operacyjnego oraz monitoringu badawczego. Zaplanowany program badań został zrealizowany w każdej z siedmiu jednolitych części wód przybrzeżnych zgodnie z „Programem wykonawczym monitoringu wód powierzchniowych na rok 2021”. W jednej z czterech jednolitych części wód przejściowych pomiary i badania elementów fizykochemicznych zostały zrealizowane w warstwie powierzchniowej, natomiast nie było możliwości wykonania badań w warstwie przydennej ze względu na małą głębokość wód.

W województwie warmińsko-mazurskim monitoring wód przejściowych był realizowany w ramach monitoringu operacyjnego oraz monitoringu badawczego. Zaplanowany program

⁹⁴ Zgodnie z art. 350 ust. 1 pkt 1), art. 349 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2021 r., poz. 2233, z późn. zm.) i rozporządzeniami wykonawczymi.

⁹⁵ Zgodnie z art. 351 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2021 r., poz. 2233, z późn. zm.).

badania został zrealizowany zgodnie z „Programem wykonawczym monitoringu wód powierzchniowych na rok 2021”.

Ponadto, na potrzeby oceny stanu ekologicznego wód zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w 2021 r. przeprowadził badania ichtiofauny w strefie wód dziewięciu jcwpc przejściowych (Zalew Wiślany, Zalew Pucki, Zatoka Pucka Zewnętrzna, Zatoka Gdańska Wewnętrzna, Ujście Wisły Przekop, Ujście Dziwny, Ujście Świny, Zalew Kamiński, Zalew Szczeciński).

Przeprowadzone zostały również badania substancji priorytetowych w organizmach żywych (ryby i makrobezkręgowce bentosowe) w pięciu jcwpc przejściowych (Zalew Wiślany i Zalew Szczeciński, Zatoka Gdańska wewnętrzna, Zatoka Pucka zewnętrzna i Zalew Pucki)⁹⁶.

W 2021 r., zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych⁹⁷, wykonano klasyfikację wskaźników stanu ekologicznego oraz wskaźników stanu chemicznego wód przejściowych i przybrzeżnych badanych w 2020 roku.

W ramach monitoringu strefy głębokomorskiej (8 stacji badawczych w rejonie Głębi Gotlandzkiej, Bornholmskiej i Gdańskiej) i uzupełniającego programu badań strefy przybrzeżnej, zatok i zalewów (16 stacji badawczych w rejonie Zatoki Gdańskiej i Pomorskiej oraz Zalewu Wiślanego) oraz wysokiej częstotliwości (1 stacja w rejonie Zatoki Puckiej zewnętrznej), wykonano pomiary parametrów fizycznych, jak również pobrano próby i wykonano analizy chemiczne w wodach polskiej strefy głębokomorskiej Bałtyku w zakresie zawartości soli biogenicznych oraz określono warunki tlenowe. W ramach wdrożonej aktualizacji programu monitoringu wód morskich⁹⁸ kontynuowano, rozpoczęte w 2015 roku, pomiary hałasu podwodnego oraz obserwacje odpadów na powierzchni morza na 6 stacjach i 2 transektach, a także liczenie odpadów na brzegu morza na wyznaczonych na plażach 10 transektach, w skład których wchodzi 15 odcinków. Pobrano również próby do oznaczeń zmiennych biologicznych (fitoplanktonu, zooplanktonu, makrozoobentosu, fitobentosu oraz ichtiofauny) w ramach realizacji zobowiązań Polski względem HELCOM na podstawie zrewidowanego programu monitoringu Morza Bałtyckiego HELCOM COMBINE uwzględniającego nowe wymagania Ramowej Dyrektywy ws. Strategii Morskiej⁹⁹, zgodnie z aktualizacją programu monitoringu wód morskich obejmującego lata 2020-2025.

Ponadto, w ramach monitoringu strefy głębokomorskiej Morza Bałtyckiego, w związku z aktualizacją programu monitoringu wód morskich oraz zawarciem w 2020 roku aneksu do bieżącej umowy i wynikającego z aneksu rozszerzenia zakresu badań, kontynuowano pobranie próbek osadów oraz ryb z wybranych obecnych i nowych lokalizacji w celu

⁹⁶ Zgodnie z art. 349 i art. 350 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2021 r. poz. 2233, z późn. zm.).

⁹⁷ Klasyfikacja wykonana na podstawie wytycznych Głównego Inspektora oraz Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1475).

⁹⁸ Uchwała nr 38 Rady Ministrów z dnia 22 marca 2021 roku w sprawie wyrażenia zgody na przedłożenie Komisji Europejskiej aktualizacji programu monitoringu wód morskich (M.P. z 2021 r. poz. 414).

⁹⁹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/56/WE z dnia 17 czerwca 2008 r. ustanawiająca ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego (Dz. Urz. L 164 z 25.06.2008, str. 19).

oznaczenia produktów rozpadu broni chemicznej oraz substancji pochodzących z paliwa z zatopionych wraków statków. Na podstawie oznaczeń próbek pobranych w 2020 roku, w 2021 roku po raz pierwszy wykonano ocenę stanu środowiska polskich obszarów morskich ze względu na produkty rozpadu broni chemicznej oraz substancje pochodzące z paliwa z zatopionych wraków statków.

W 2021 r. opracowano dane dotyczące monitoringu Bałtyku z rejsów wykonanych w 2020 roku oraz wykonano i opublikowano ocenę stanu środowiska morskiego Bałtyku pt. „Ocena stanu środowiska morskiego polskich obszarów morskich Bałtyku na podstawie danych monitoringowych z 2020 roku na tle dziesięciolecia 2010-2019”. Dokonano oceny polskich obszarów morskich na podstawie danych hydrochemicznych i biologicznych za 2020 rok. Ocenie poddano wszystkie 8 akwenów, zdefiniowanych w ramach współpracy regionalnej w związku z wdrażaniem RDSM. Ze względu na eutrofizację (cecha 5 zgodnie z Ramową Dyrektywą ws. Strategii Morskiej) wszystkie akweny zostały ocenione poniżej stanu dobrego. Elementy biologiczne również zostały sklasyfikowane poniżej stanu dobrego.

Dane fizyko-chemiczne oraz biologiczne, jak również dane w zakresie zawartości trwałych zanieczyszczeń organicznych oraz metali ciężkich w tkankach organizmów i osadach dennych za 2020 rok przekazano w 2021 r. do bazy danych HELCOM, prowadzonej przez Międzynarodową Radę Badań Morza (ICES) w Kopenhadze.

W 2021 roku kontynuowano współpracę merytoryczną z ministrem właściwym ds. gospodarki wodnej w sprawie aktualizacji programu monitoringu wód morskich¹⁰⁰, opracowując projekt odpowiedzi merytorycznych w związku z procesem uzgodnień międzyresortowych prowadzonych w Ministerstwie Infrastruktury. Ostatecznie aktualizacja programu monitoringu wód morskich została przyjęta w dniu 22 marca 2021 r. w drodze Uchwały Rady Ministrów i przekazana do Komisji Europejskiej.

W 2021 r. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska kontynuował prace w zakresie zapewnienia obsługi merytorycznej stałych grup HELCOM GEAR oraz State and Conservation, projektów HELCOM: PEG, ZEN ZIIN, FISH-PRO III, oraz grup roboczych: EG MORS, IN-EUTRO, EN Hazardous Substances, EN Marine Litter, EN Noise, IN Benthic Habitat, EN BENTHIC, EG MAMA, JWG Bird, grup roboczych Komisji Europejskiej WG GES, WG DIKE, DG GES oraz grup technicznych KE: TG DATA, TG Noise, TG Litter, TG Seabed, Biodiversity.

3.6 Monitoring jakości wód podziemnych

Monitoring jakości wód podziemnych w 2021 roku był realizowany na poziomie krajowym oraz na poziomie regionalnym¹⁰¹.

W 2021 roku na potrzeby spełniania wymagań Ramowej Dyrektywy Wodnej został przeprowadzony dwukrotnie (wiosną i jesienią) na poziomie krajowym monitoring operacyjny stanu chemicznego wód podziemnych, którym zostało objętych 39 jednolitych części wód podziemnych uznanych za zagrożone nieosiągnięciem określonych dla nich celów

¹⁰⁰ Zgodnie z art. 351 ust. 2 oraz ust. 13 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2021 r., poz. 2233, z późn.zm.).

¹⁰¹ Monitoring jest realizowany zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 13 lipca 2021 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i jednolitych części wód podziemnych (Dz.U. z 2021 r., poz. 1576).

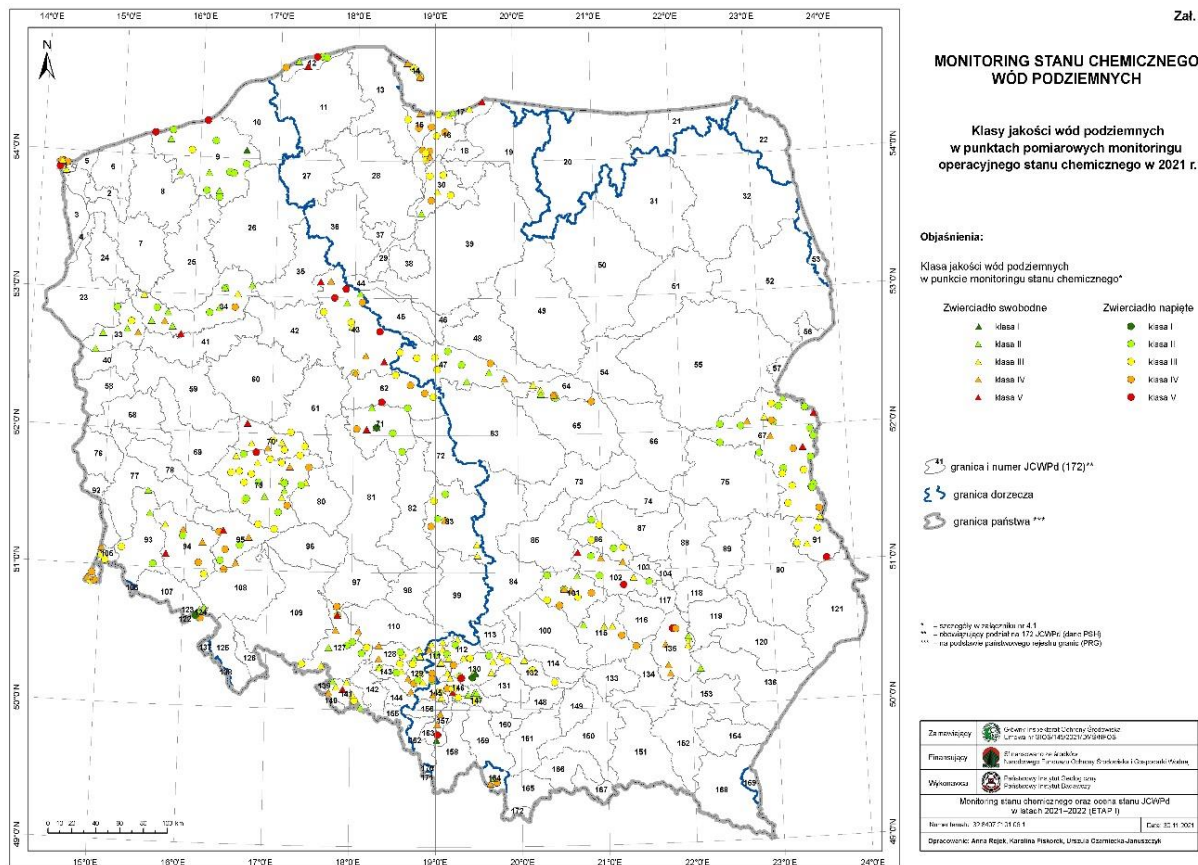
środowiskowych oraz 5 jednolitych części wód podziemnych, których stan został określony jako słaby na podstawie oceny stanu jednolitych części wód podziemnych wykonanej w oparciu o wyniki badań z 2019 roku. W ramach monitoringu operacyjnego zostały pobrane próbki wody z 380 punktów pomiarowych krajowej sieci monitoringu stanu chemicznego wód podziemnych. W każdej próbce wód podziemnych wykonano oznaczenia ok. 40 wskaźników nieorganicznych, a w 106 próbkach wód także oznaczenia następujących wskaźników organicznych (tylko wiosną): pestycydy (263 wskaźniki), trichloroeten, tetrachloroeten, indeks fenolowy, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne - WWA (17 wskaźników) oraz lotne węglowodory aromatyczne – BTX (6 wskaźników). Wśród próbek wody na oznaczenia związków organicznych zaledwie 0,87% wszystkich oznaczeń było powyżej granicy oznaczalności (LOQ).

Na podstawie wyników analiz fizyczno-chemicznych próbek wody zostały określone klasy jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych¹⁰². Z przeprowadzonej klasyfikacji wynika, że w ok. 68 % punktów pomiarowych stwierdzono I-III klasę jakości oznaczającą dobry stan chemiczny, a w ok. 32 % klasę IV-V oznaczającą słaby stan chemiczny. Wyniki oceny klas jakości w punktach pomiarowych są przedstawione w poniższej tabeli oraz na poniższej mapie.

Tabela 18. Procent punktów pomiarowych monitoringu operacyjnego w klasach jakości wód podziemnych w 2021 roku

Zwierciadło wody	Liczba punktów pomiarowych	DOBRY STAN CHEMICZNY WÓD PODZIEMNYCH			SŁABY STAN CHEMICZNY WÓD PODZIEMNYCH	
		I klasa jakości	II klasa jakości	III klasa jakości	IV klasa jakości	V klasa jakości
swobodne	170	2,94%	25,29%	35,30%	27,06%	9,41%
napięte	210	1,43%	34,76%	35,24%	20,95%	7,62%
Suma	380	2,11%	30,53%	35,26%	23,68%	8,42%

¹⁰² Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 11 października 2019 roku w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. z 2019 r., poz. 2148).

Ryc. 11. Klasy jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych monitoringu operacyjnego w 2021 roku

Wyniki badań i ocen stanu chemicznego wód podziemnych z 2021 roku zostały zgromadzone w bazie danych Monitoringu Wód Podziemnych oraz zamieszczone na stronie internetowej monitoringu jakości wód podziemnych w ramach jej corocznej aktualizacji. Ponadto, uzyskane dane zostały opracowane w układzie zlewniowym i w układzie województw oraz zostały przygotowane zgodnie z wymaganiami sprawozdawczymi Europejskiej Agencji Środowiska na potrzeby Water Information System for Europe State of Environment (WISE SoE).

W uzupełnieniu do badań wykonanych na poziomie krajowym zostały zrealizowane uzupełniające badania jakości wód podziemnych na poziomie regionalnym. Badania zostały przeprowadzone na terenie województwa dolnośląskiego, lubelskiego, lubuskiego, łódzkiego, małopolskiego, śląskiego, wielkopolskiego oraz zachodniopomorskiego.

Badania regionalne objęły obszar 42 jednolitych części wód podziemnych, 7 głównych zbiorników wód podziemnych (w woj. śląskim), 12 źródeł (głównie w woj. lubelskim), tereny wokół 15 obiektów będących ogniskami zanieczyszczeń wód podziemnych - składowiska odpadów przemysłowych i komunalnych oraz zakłady przemysłowe (w woj. dolnośląskim i śląskim), a także tereny kilku byłych obszarów narażonych na zanieczyszczenia azotanami pochodzenia rolniczego (w woj. wielkopolskim i zachodniopomorskim) oraz obszary lejów depresyjnych powstałych na skutek znacznego poboru wód podziemnych na potrzeby

zaopatrzenia ludności w wodę do picia oraz na skutek odwadniania kopalni Bełchatów (w woj. łódzkim).

Badania monitoringowe zostały przeprowadzone w 2021 roku łącznie w 236 punktach pomiarowych, w tym 163 studniach na ujęciach wód podziemnych. Częstotliwość badań i zakres badanych wskaźników były zróżnicowane w zależności od celów prowadzenia badań oraz rodzaju i skali presji na wody podziemne. Częstotliwość prowadzenia badań wyniosła od 1 do 4 razy w roku, a liczba badanych wskaźników w pojedynczej próbie wody wyniosła od 7 do 42 wskaźników.

Na podstawie wyników badań uzyskanych w 2021 roku w ramach regionalnego monitoringu wód podziemnych dokonano wstępnej oceny klas jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych, z której wynika, że w 198 punktach pomiarowych stwierdzono dobry stan chemiczny wód podziemnych (klasa I-III), a w 38 punktach słaby stan chemiczny (klasa IV-V). Większość punktów, w których stwierdzono słaby stan chemiczny była zlokalizowana w rejonach obiektów będących źródłem zanieczyszczenia wód podziemnych (składowiska odpadów przemysłowych i komunalnych oraz zakłady przemysłowe), a 7 punktów, w których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych zawartości azotanów, znajdowało się na terenie byłych obszarów szczególnie narażonych na zanieczyszczenia azotanami pochodzenia rolniczego o intensywnym użytkowaniu rolniczym.

4. Monitoring jakości gleby i ziemi

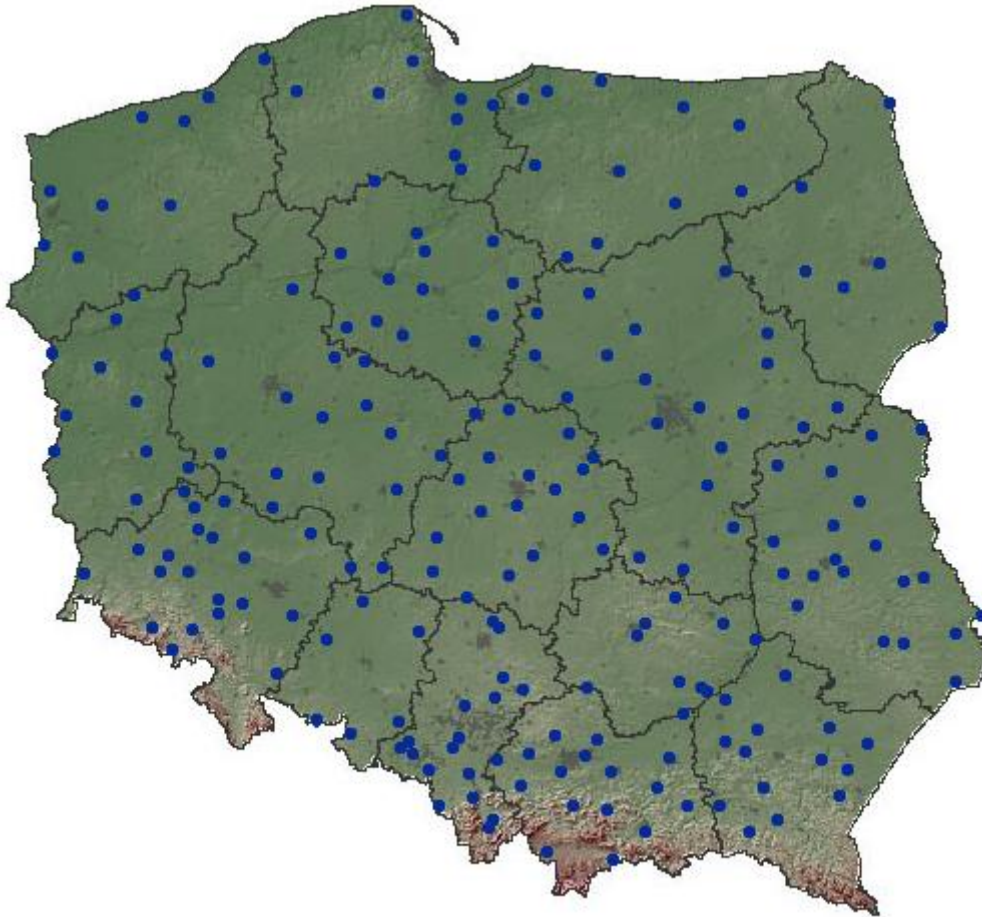
Podsystem monitoringu jakości gleby i ziemi obejmował w 2021 roku zadania:

- monitoring chemizmu gleb ornych Polski,
- monitoring wojewódzki gleb w województwie dolnośląskim.

Monitoring chemizmu gleb ornych Polski – realizowany w 5-letnich cyklach badawczych, a jego celem jest śledzenie zmian różnych cech gleb użytkowanych rolniczo zachodzących w określonych przedziałach czasu pod wpływem rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka, w szczególności w zakresie właściwości chemicznych gleb.

Badania gleb w ramach programu krajowego prowadzone są od 1995 r. Próbkę gleb są pobierane z warstwy 0–20 cm w 216 stałych punktach pomiarowych zlokalizowanych na gruntach użytkowanych rolniczo całego kraju. W próbach gleb jest oznaczanych około 40 wskaźników. Uzyskane wyniki są wprowadzane do bazy danych Monitoringu Chemizmu Gleb.

W 2020 roku rozpoczął się szósty cykl pomiarowy. W roku 2021 były kontynuowane prace w ramach tego cyklu – zostały wykonane oznaczenia fizykochemiczne próbek gleb pobranych w 2020 r. Następnie w 2022 r. zostanie opracowany raport, zawierający wyniki badań, które pozwolą na ocenę jakości gleb i stanu ich zanieczyszczenia.

Ryc. 12. Przestrzenne rozmieszczenie punktów pomiarowych na terenie kraju

Monitoring wojewódzki gleb w województwie dolnośląskim – fakultatywne wojewódzkie lub regionalne monitoringi gleb realizowane są stosownie do specyficznych potrzeb regionu. Programy dostosowane są do indywidualnych uwarunkowań w województwie i realizowane są w zależności od dostępności środków finansowych i zasobów ludzkich.

RWMS we Wrocławiu w ramach monitoringu wojewódzkiego realizował badania gleb i ziemi w celu identyfikacji terenów, na których występują przekroczenia dopuszczalnych zawartości w glebie substancji, powodujących ryzyko. Sposób prowadzenia i oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi¹⁰³.

W 2021 roku badania wykonano w 97 punktach pomiarowych wokół 16 obiektów z częstotliwością 1 raz w roku. Zrealizowano następujące zadania:

- badanie gleb na obszarach chronionych,
- badanie gleb wokół zakładów przemysłowych, w tym szczególnie tych, które emitują węglowodory,
- ocena stopnia zanieczyszczenia gleb arsenem,

¹⁰³ Dz.U. z 2016 r. poz. 1395.

- badanie gleb wokół składowisk odpadów,
- badanie gleb wzdłuż tras komunikacyjnych,
- identyfikacja występowania podwyższonych wartości związków azotu lub metali ciężkich na obszarach działalności rolniczej.

5. Monitoring przyrody

5.1 Monitoring ptaków

W 2021 r. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska kontynuował realizację programu Monitoringu Ptaków Polski, który został rozszerzony o trzy nowe programy monitoringowe:

- Monitoring Pospolitych Ptaków Miast (MPPM),
- Monitoring Ptaków Gór (MPG),
- Monitoring Rybitw Bagiennych (MCH).

W ramach Monitoringu Ptaków Wybrzeża i Rzek (MPWR) badania, którymi objęta była mewa siwa, z uwagi na bardzo niską liczebność tego gatunku w kraju i utrzymujący się trend spadkowy, od 2021 r. badania mewy siwej rozszerzono do pełnego cenzusu. W ramach Monitoringu Orlika Grubodziobego przeprowadzono też pilotażowy rok badań genetycznych. Z uwagi na wymarcie gatunku w Polsce, po wykonaniu badań terenowych w 2020 r. podjęto decyzję o zakończeniu monitoringu lęgów biegusa zmiennego (program Monitoringu Biegusa Zmiennego – MBZ) w Polsce. Badania monitoringowe przeprowadzono w ramach programów przedstawionych w poniższej tabeli:

Tabela 19. Badania monitoringowe MPP (OSOP – obszary specjalnej ochrony ptaków Natura 2000)

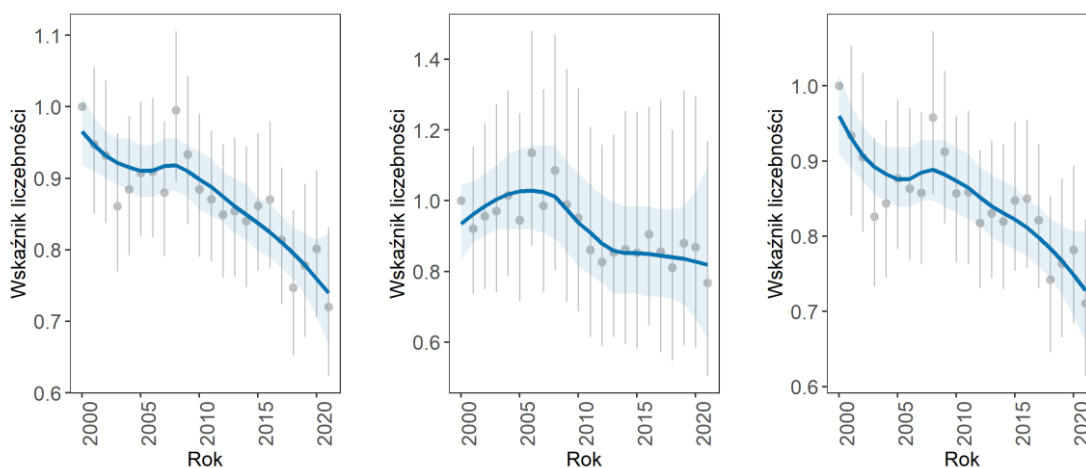
Program	Liczba gatunków	Liczba powierzchni	Liczba pow. w granicach OSOP
monitoring populacji lęgowych			
Monitoring Czapli Siwej i Białej (MCZ)	2	206	134
Monitoring Dubelta (MDU)	1	93	82
Monitoring Flagowych Gatunków Ptaków (MFGP)	12	48	28
Monitoring Kraski (MKR)	1	17	12
Monitoring Kormorana (MKO)	1	78	54
Monitoring Lęgowych Sów Leśnych (MLSL)	6	45	24
Monitoring Łabędzia Krzykliwego (MLK)	1	213	125
Monitoring Łąkowych Siewek (MLS) (dawny Monitoring Kulika Wielkiego (MKW))	1	159	116
Monitoring Mewy Czarnogłowej (MMC)	1	77	48
Monitoring Orlika Grubodziobego (MOG)	1	18	17

Monitoring Orła Przedniego (MOP)	1	36	32
Monitoring Podgorzałki (MPO)	1	31	26
Monitoring Pospolitych Ptaków Lęgowych (MPPL)	ok. 110	782	151
Monitoring Pospolitych Ptaków Miast (MPPM)	ok. 50	237	6
Monitoring Produktyności Bielika (MPB)	1	54	46
Monitoring Ptaków Drapieżnych (MPD)	12	49	33
Monitoring Ptaków Gór (MPG)	6	46	45
Monitoring Ptaków Mokradeł (MPM)	50	46	23
Monitoring Ptaków Wybrzeża i Rzek (MPWR)	7	226	176
Monitoring Puszczyka Mszarnego (MPS)	1	8	4
Monitoring Rybitw Bagiennych (MCH)	7	216	179
Monitoring Rybitwy Czubatej (MRC)	1	2	2
Monitoring Rybołowa (MRY)	1	47	38
Monitoring Rzadkich Dzieciołów (MRD)	2	185	128
Monitoring Sów Krajobrazu Rolniczego (MSKR)	4	60	16
Monitoring Ślepowrona (MSL)	1	16	14
Monitoring Wodniczki (MWO) <i>transekty + powierzchnie</i>	1	100+47	100+36
Monitoring Żoły (MZO)	1	240	82
monitoring populacji przelotnych			
Monitoring Noclegowisk Gęsi - 4 liczenia (MNG)	3	63-105	42-69
Monitoring Noclegowisk Żurawia (MNZ)	1	110	79
monitoring populacji zimujących			
Monitoring Zimujących Ptaków Morskich (MZPM) <i>- transekty</i>	15	56	46
Monitoring Zimujących Ptaków Wodnych (MZPW)	30	562	291
Monitoring Zimujących Ptaków Wód Przejściowych (MZPWP)	30	39	30

Przeprowadzone prace monitoringowe dostarczyły wiarygodnych informacji na temat wartości wskaźników liczebności i rozpowszechnienia oraz ich trendów, na podstawie których można ocenić stan krajowej populacji dla ok. 180 gatunków lęgowych, 5 gatunków przelotnych

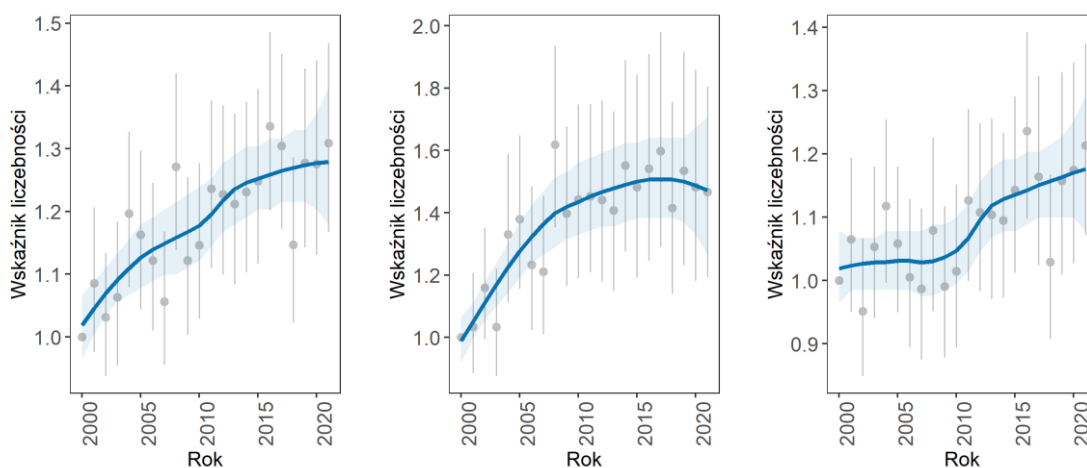
i ok. 30 zimujących. Na podstawie badań cenzusowych dla ok. 25 gatunków lęgowych określono całkowitą liczebność i rozmieszczenie populacji.

W 2021 r. na podstawie danych uzyskanych z MPPL wyliczono wskaźniki liczebności ptaków krajobrazu rolniczego FBI22¹⁰⁴ (*Farmland Bird Index*) oraz ptaków leśnych FBI34 (*Forest Bird Index*), odzwierciedlające stan bioróżnorodności odpowiednio na terenach rolniczych i leśnych. W 2021 roku wartość wskaźnika zmian liczebności pospolitych ptaków krajobrazu rolniczego wynosiła 0,72 i był to najgorszy wynik w historii badań. Wartość wskaźnika spadła w porównaniu do wyniku z roku 2018 (0,75) i 2019 (0,77), które dotychczas były najniższymi w całym 22-letnim okresie badań. W całym okresie badań (od 2000 r.) wskaźnik ten był stabilny w OSOP Natura 2000, natomiast poza tymi obszarami odnotowano umiarkowany spadek. Wartość wskaźnika FBI34 wyniosła 1,3, a więc bardzo podobnie jak w 2020 r. (1,28). Większy wzrost odnotowano w OSOP Natura 2000. W całym okresie badań indeks ten wykazywał umiarkowany wzrost w tempie 1% rocznie.

Ryc. 13. Zmiany wskaźnika liczebności pospolitych ptaków krajobrazu rolniczego *Farmland Bird Index* (FBI, n=22 gatunki) w latach 2000-2021 na obszarze całego kraju (lewy wykres) oraz w podziale na powierzchnie leżące w OSOP Natura 2000 (środkowy wykres) i poza nimi (prawy wykres)

¹⁰⁴ Został on zatwierdzony w październiku 2004 roku przez Komisję Europejską jako jeden z oficjalnych wskaźników strukturalnych przemian krajów członkowskich UE (structural indicators). Indeks FBI 22 charakteryzuje liczebność ptaków określoną w stosunku do roku bazowego, którym w przypadku Polski jest rok 2000. Dla roku bazowego przyjmuje się wartość 1. Przykładowa wartość wskaźnika wynosząca 0,70 oznacza, że w danym roku FBI jest o 30% niższy niż w roku bazowym. FBI 22 jest średnią geometryczną wskaźników gatunków składowych, do których zaliczane są: bocian biały, czajka, cierniówka, dzierlatka, dudek, dymówka, gawron, kłaskawka, kulczyk, makolągwa, mazurek, ortolan, pliszka żółta, pokląskwa, potrzaszcz, pustułka, skowronek, szpak, świergotek łąkowy, trznadel, turkawka i rycyk. W przypadku Polski FBI nie obejmuje danych dla gawrona, gdyż jest to gatunek kolonijny, występujący skupiskowo. W trakcie prac terenowych MPPL rejestrowane są głównie ptaki z frakcji nielegowej lub żerujące z daleka od kolonii. Takie dane nie są reprezentatywne dla jego sytuacji w Polsce, a dobre wyniki dla tego gatunku uzyskuje się metodą cenzusową zastosowaną w Monitoringu Flagowych Gatunków Ptaków.

Ryc. 14. Zmiany wskaźnika liczebności pospolitych ptaków leśnych *Forest Bird Index* (n=34 gatunki) na przestrzeni w latach 2000-2021 na obszarze całego kraju (lewy wykres) oraz w podziale na powierzchnie leżące w OSOP Natura 2000 (środkowy wykres) i poza nimi (prawy wykres)

W 2021 r. wydano Biuletyn Monitoringu Przyrody nr 22 (2021/2), w którym przedstawiono i podsumowano wyniki Monitoringu Ptaków Polski realizowanego w latach 2018-2021. Ponadto, rozbudowano i zaktualizowano stronę internetową (<https://monitoringptakow.gios.gov.pl/>), Portal Mapowy GIS (<http://monitoringptakow.gios.gov.pl/PM-GIS>) i bazę danych MPP o wyniki wymienionych na wstępie programów monitoringowych oraz uzupełniono je o informacje i wyniki nowych programów monitoringowych.

Wszystkie dane zbierane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska – Monitoringu Ptaków Polski służą do przygotowania informacji do cyklicznego raportu, składanego co 6 lat do Komisji Europejskiej na podstawie art. 12 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (dyrektywa ptasia).

5.2 Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych

W 2021 r. kontynuowano realizację kolejnego cyklu monitoringu gatunków roślin, zwierząt i siedlisk przyrodniczych (MGSP), obejmującego swym zakresem lata 2020-2021. W MGSP do monitoringu¹⁰⁵ wskazano głównie te gatunki bądź siedliska przyrodnicze, które są uważane za zagrożone w krajach Unii Europejskiej, a także w Polsce, a więc wymienione w załącznikach do dyrektywy siedliskowej¹⁰⁶ i/lub w polskich czerwonych listach. W ramach monitoringu na poszczególnych stanowiskach monitoringowych badaniu podlegają wskaźniki dotyczące wielkości i struktury populacji gatunków, jakości siedliska, w którym występują oraz powierzchni i stopnia zachowania charakterystycznych cech siedlisk przyrodniczych. Podczas wykonywania monitoringu gromadzone są również informacje o różnego rodzaju

¹⁰⁵ Na podstawie art. 112 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U z 2021 r. poz. 1098 z późn. zm.).

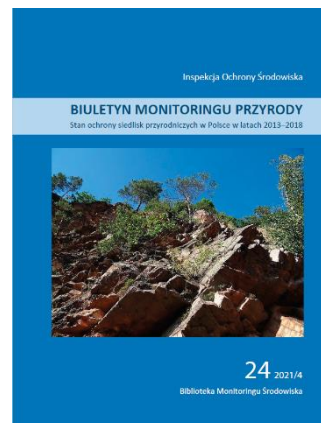
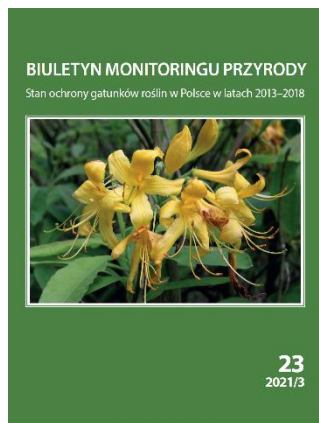
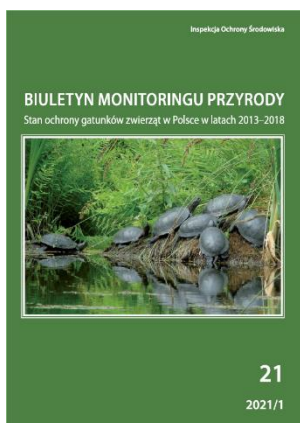
¹⁰⁶ Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. L 206 z 22.07.1992, str. 7).

zagrożeniach, a także stosowanych sposobach ochrony, pozwalające na określenie perspektyw zachowania gatunków i siedlisk w ciągu najbliższych 10-20 lat. Dodatkowo, na każdym stanowisku badawczym zbierane są także informacje o występowaniu gatunków obcych.

W ramach realizacji projektu MGSP w 2021 r. opracowano raport podsumowujący wyniki prac monitoringowych przeprowadzonych w 2020 r., zawierający ocenę stanu ochrony badanych gatunków, tj. kozicy tatrzańskiej *Rupicapra rupicapra tatrica*, poczwarówki Geyera *Vertigo geyeri* oraz świstaka tatrzańskiego *Marmota marmota latirostris*. Równocześnie realizowano prace terenowe w zakresie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, które objęły:

- 33 typy siedlisk przyrodniczych badanych na 1 907 stanowiskach,
- 49 gatunków zwierząt badanych na 1 847 stanowiskach,
- 55 gatunków roślin badanych na 570 stanowiskach.

Dane pozyskane w trakcie przeprowadzonych w 2021 roku prac monitoringowych zostały wprowadzone do Systemu Informatycznego Monitoring Gatunków i Siedlisk Przyrodniczych (SI MGSP). W 2021 r. prowadzono również prace w zakresie doskonalenia narzędzia, jakim jest baza SI MGSP, poprzez rozbudowę bazy o nowe funkcjonalności oraz usprawnienie już istniejących. Jednocześnie prowadzono również prace w zakresie modernizacji i aktualizacji strony internetowej monitoringu gatunków i siedlisk przyrodniczych (siedliska.gios.gov.pl). W 2021 r. na wyżej wymienionej stronie internetowej zamieszczono trzy numery Biuletynu Monitoringu Przyrody: nr 21 (2021/1), nr 23 (2021/3), nr 24 (2021/4), w których podsumowano wyniki raportu z wdrażania dyrektywy siedliskowej. W poszczególnych numerach Biuletynu omówione są m.in. oceny stanu ochrony 136 gatunków zwierząt, 47 gatunków roślin oraz 81 typów siedlisk przyrodniczych.

Wyniki prac monitoringowych prowadzonych w ramach monitoringu gatunków i siedlisk przyrodniczych są podstawą do opracowania raportu dla Komisji Europejskiej z wdrażania *Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory* tzw. dyrektywy siedliskowej. Ponadto dane gromadzone w SIMGSP są również wykorzystywane m.in. przez regionalne dyrekcje ochrony środowiska przy pracach związanych z weryfikacją standardowych formularzy danych dla obszarów Natura 2000, jak również w ramach nadzoru nad obszarem Natura 2000 związanym z realizacją ustaleń planu zadań ochronnych. W 2021 roku Główny Inspektorat Ochrony Środowiska rozwinął SIMGSP

o moduł użytkownika zewnętrznego oraz moduł do zarządzania stanowiskami monitoringowymi. Moduły mają na celu zapewnienie użytkownikom spoza GIOŚ, w tym m.in. regionalnym dyrekcjom ochrony środowiska oraz parkom narodowym, bezpośredniego dostępu do wyników monitoringu gatunków i siedlisk przyrodniczych oraz do harmonogramu prac prowadzonych w ramach tegoż monitoringu. Dodatkowo, moduł do zarządzania stanowiskami umożliwi ww. podmiotom planowanie monitoringu na poszczególnych stanowiskach objętych również monitoringiem w ramach PMS.

Więcej informacji o realizowanych pracach i ich wynikach można znaleźć na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska poświęconej monitoringowi gatunków i siedlisk przyrodniczych: <http://siedliska.gios.gov.pl>.

5.3 Monitoring gatunków i siedlisk morskich

W 2021 roku kontynuowano badania gatunków ujętych w załączniku do ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody¹⁰⁷. Kontynuowano realizację zadania pn. „Monitoring gatunków i siedlisk morskich w latach 2020-2022, część II – minogi, ryby i siedliska morskie”. W ramach zadania wykonano badania terenowe minoga rzecznego i dwóch gatunków ryb – parposza (1103) i ciosy (2522) oraz czterech siedlisk morskich, tj.: siedliska 1110 Piaszczyste ławice podmorskie; 1130 Ujścia rzek, estuaria; 1160 Duże, płytkie zatoki; 1170 Skaliste i kamieniste dno morskie, rafy. Oprócz badań terenowych wykonano ocenę stanu ochrony dla ciosy oraz siedliska 1110, 1150 (Zalewy i jeziora przymorskie, laguny) oraz siedliska 1170. Kontynuowano realizację kolejnych dwóch części pracy pt. „Monitoring gatunków i siedlisk morskich w latach 2020-2022” dedykowanej ssakom morskim: w zakresie monitoringu morświna (część III) oraz gatunków fok (część I – foka szara i foka pospolita). Wykonano cenę stanu zachowania foki szarej i foki pospolitej za 2020 rok.

Ryc. 15. Stanowiska i stacje pasywnego monitoringu morświna w 2021 roku

¹⁰⁷ Dz. U. z 2021 r. poz. 1098, z późn. zm.

Pozyskane dane zostały wprowadzone do bazy danych systemu informatycznego monitoringu gatunków i siedlisk morskich, utrzymywanej w GIOŚ. Eksperci współpracowali z grupami roboczymi HELCOM w zakresie różnorodności biologicznej, łańcuchów troficznych, integralności dna morskiego, ssaków morskich oraz grupami roboczymi JRC przy Komisji Europejskiej w zakresie integralności dna morskiego i różnorodności biologicznej, gatunków obcych.

5.4 Monitoring lasów

Główny Inspektor realizował program monitoringu lasów zgodnie z zasadami określonymi w Międzynarodowym Programie Koordynującym ICP-Forests funkcjonującym w ramach Konwencji w sprawie transgranicznego przemieszczania się zanieczyszczeń powietrza na dalekie odległości¹⁰⁸, wypełniając jednocześnie postanowienia Konwencji o różnorodności biologicznej¹⁰⁹.

Monitoring lasów prowadzony był w oparciu o sieć stałych powierzchni obserwacyjnych (SPO) założonych w drzewostanach w wieku powyżej 20 lat w lasach wszystkich kategorii własności. W 2021 r. łączna liczba SPO I rzędu wynosiła 2 377 (w tym: 2 068 to powierzchnie czynne z obserwacjami, 306 – powierzchnie oczekujące, 3 – powierzchnie niedostępne), a SPO II rzędu – 148 (w tym: 133 to powierzchnie czynne z obserwacjami, 15 – powierzchnie oczekujące). 12 spośród SPO II były powierzchniami monitoringu intensywnego.

Główny Inspektorat w 2021 r. odpowiadał za realizację badań stanu zdrowotnego lasów na 1 222 stałych powierzchniach obserwacyjnych I rzędu, wszystkich stałych powierzchniach obserwacyjnych II rzędu i powierzchniach monitoringu intensywnego. W gestii Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych pozostawały badania na pozostałych 849 SPO I.

W ramach badań wykonanych w 2021 r. na SPO I rzędu zostały przeprowadzone obserwacje cech morfologicznych koron drzew (przede wszystkim defoliacja i odbarwienie aparatu asymilacyjnego drzew), obserwacje symptomów uszkodzeń drzew oraz pomiary pierśnic drzew. Podobny zakres badań, według metodyki stosowanej na SPO I, wykonano na SPO II, utworzonych w drzewostanach sosnowych i świerkowych w wieku 50-60 lat oraz dębowych i brzozowych w wieku 70-90 lat. Na powierzchniach obserwacyjnych monitoringu intensywnego¹¹⁰ prowadzono ciągłe pomiary parametrów meteorologicznych, wykonano pomiary koncentracji SO₂ i NO₂ w powietrzu metodą pasywną. Ponadto, wykonano pomiary chemizmu wód opadowych na otwartej przestrzeni, wód opadowych pod okapem drzewostanów oraz roztworów glebowych. W próbkach wodnych wykonano oznaczenia metali: Ca, Mg, K, Na, Al, Fe, Mn; jonów: NO₃⁻, SO₄²⁻, Cl⁻, NH₄⁺, PO₄³⁻, pH, zasadowości w próbkach o pH ≥ 5, przewodności elektrolitycznej właściwej, koncentracji metali ciężkich: Pb, Cu, Zn, Cd – ICP oraz stężenia rozpuszczonego węgla organicznego i stężenie azotu związanego. Ponadto, z drzew próbnych na 133 SPO II rzędu pobrano próbki igliwia sosny i świerka oraz liści dębu i buka na potrzeby wykonania badań składu chemicznego aparatu asymilacyjnego drzewostanów.

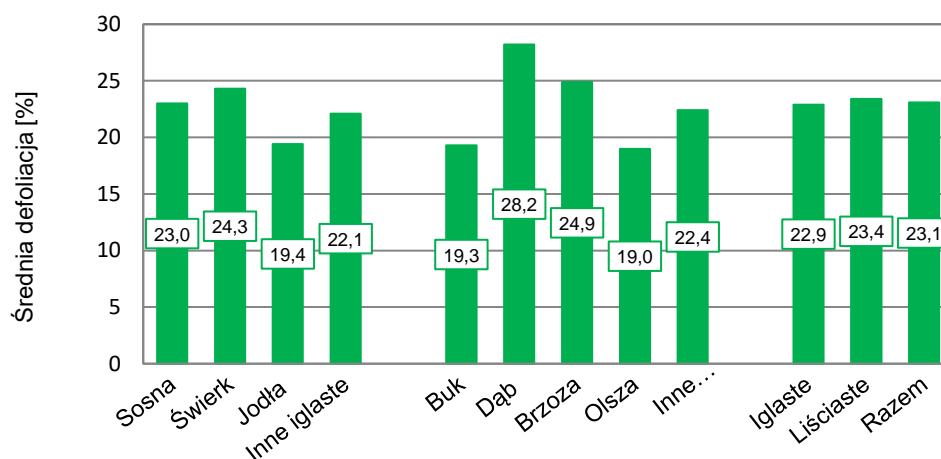
¹⁰⁸ Konwencja w sprawie transgranicznego przemieszczania się zanieczyszczeń powietrza na dalekie odległości sporządzona w Genewie dnia 13 listopada 1979 r. (Dz. U. z 1985 r., Nr 60, poz. 311).

¹⁰⁹ Konwencja o różnorodności biologicznej sporządzona w Rio de Janeiro dnia 5 czerwca 1992 r. (Dz. U. z 2002 r. Nr 184, poz. 1532).

¹¹⁰ W przypadku 5 stacji wyniki pomiarów meteorologicznych pozyskano ze stacji DGLP.

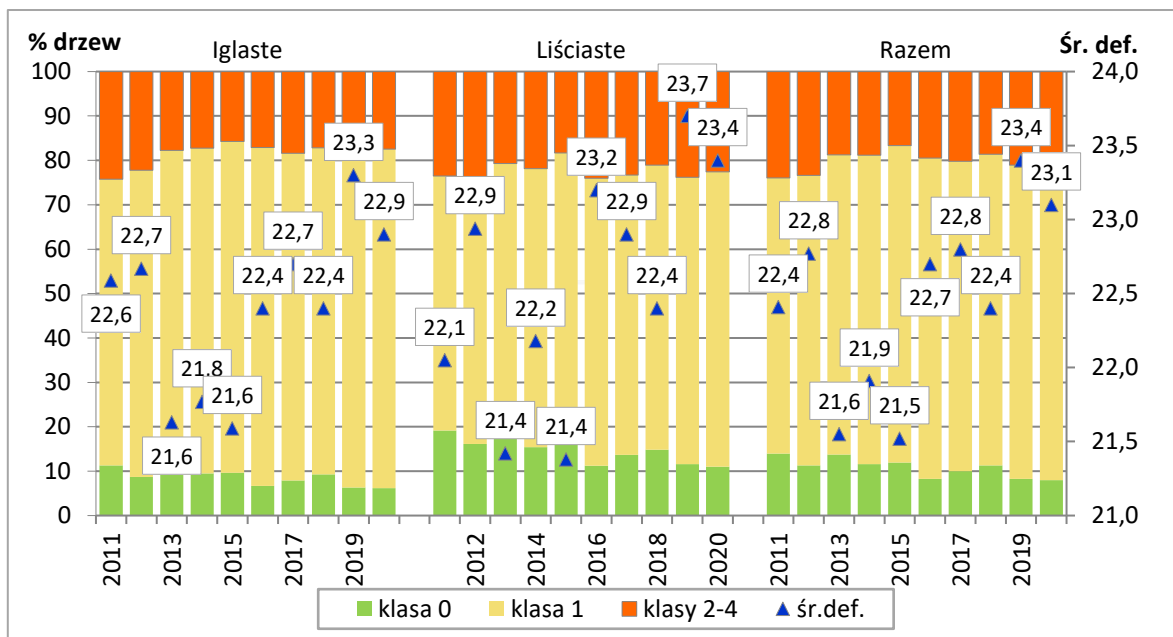
W 2021 r. wykonana została ocena stanu zdrowotnego lasów za rok 2020. Podstawę do jej wykonania stanowiły wyniki badań monitoringowych będących w gestii zarówno GIOŚ, jak i Generalnej Dyrekcji Lasów Państwowych. W rezultacie powstało opracowanie pt. „Stan zdrowotny lasów w Polsce w 2020 roku na podstawie badań monitoringowych”. Na jego podstawie przygotowano także opracowanie syntetyczne pt. „Stan zdrowotny lasów Polski w 2020 roku” (w wersji polskiej i angielskiej). Opracowania dostępne są na stronie internetowej dedykowanej monitoringowi lasów: <https://www.gios.gov.pl/monlas/>.

Kondycja zdrowotna drzew oceniana jest na podstawie: procentowego udziału drzew zdrowych (klasa 0, defoliacja 0-10%), procentowego udziału drzew uszkodzonych (klasy 2 do 4, defoliacja >25% i drzewa martwe) oraz średniej defoliacji. Zgodnie z wykonaną w 2021 r. oceną przedstawioną we wspomnianym wyżej opracowaniu w 2020 r. średnia defoliacja wszystkich gatunków razem wynosiła 23,1% (Wykres 41), drzew iglastych – 22,9%, a drzew liściastych 23,4%. Gatunki liściaste charakteryzowały się wyższym udziałem drzew zdrowych (11,0%) oraz wyższym udziałem drzew uszkodzonych (22,6%) niż gatunki iglaste (odpowiednio: 6,2% i 17,5%).

Wykres 41. Porównanie wartości średniej defoliacji pomiędzy gatunkami drzew w kraju – 2020 r.

W ciągu dziesięciolecia 2011-2020 poziom zdrowotności lasów był zróżnicowany (Wykres 42). Ogółem w skali kraju najlepszą kondycję drzew ‘gatunków razem’ obserwowano w latach 2013-2015, najgorszą – w latach 2019-2020. Przeciętna w dziesięcioleciu 2011-2020 wartość średniej defoliacji wszystkich gatunków razem wynosiła 22,5%, średni udział drzew o defoliacji do 10% dla ‘gatunków razem’ wynosił 10,8%, a średni udział drzew o defoliacji powyżej 25% – 20,0%. Przez cały okres dziesięciolecia wśród gatunków iglastych najzdrowsza była jodła, a najbardziej uszkodzony był świerk, natomiast wśród gatunków liściastych najzdrowszy był buk, a najbardziej uszkodzony – dąb.

Wykres 42. Udział drzew (%) gatunków iglastych, liściastych i razem w klasach defoliacji oraz średnia defoliacja (%) w latach 2011-2020 (wiek drzewostanów powyżej 20 lat, wszystkie formy własności)

Podobnie jak w latach poprzednich wyniki badań stanu zdrowotnego lasów z 2020 roku zostały przesłane za pośrednictwem Instytutu Badawczego Leśnictwa do Centrum Koordynacyjnego programu ICP-Forests na potrzeby raportu o stanie lasów w Europie pt. „Forest Condition in Europe. The 2021 Assessment”.

5.5. Zintegrowany Monitoring Środowiska Przyrodniczego

Program Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego (ZMŚP) był realizowany w 2021 r. na jedenastu stacjach bazowych: Wigry, Puszcza Borecka, Parsęta (dawna nazwa Storkowo), Pojezierze Chełmińskie (d. Koniczynka), Kampinos, Łysogóry (d. Święty Krzyż), Beskid Niski (d. Szymbark), Wolin, Roztocze, Karkonosze, Poznań-Morasko (d. Różany Strumień).

Przedmiotem badań w ramach ZMŚP były zlewnie rzeczne (względnie jeziorne) obejmujące różne typy geosystemów reprezentatywnych dla struktur krajobrazowych Polski. Do zlewni badawczych ZMŚP należą: górna Parsęta (Stacja Bazowa Parsęta), Czarna Hańcza (Stacja Bazowa Wigry), jezioro Łukuk (Stacja Bazowa Puszcza Borecka), Struga Toruńska (Stacja Bazowa Pojezierze Chełmińskie), Kanał Olszowiecki (Stacja Bazowa Kampinos), Bystrzanka (Stacja Bazowa Beskid Niski), jezioro Gardno (Stacja Bazowa Wolin), Wieniec (Stacja Bazowa Łysogóry), Świerszcz (Stacja Bazowa Roztocze), Wrzosówka (Stacja Bazowa Karkonosze), Różany Strumień (Stacja Bazowa Poznań-Morasko).

Stacje bazowe realizowały w 2021 r. program badawczo-pomiarowy ZMŚP obejmujący badania elementów abiotycznych i biotycznych badanych geosystemów, takie jak: pomiary meteorologiczne, badania zanieczyszczenia powietrza, chemizmu opadów atmosferycznych, chemizmu opadu podkoronowego i spływu po pniach, chemizmu roztworów glebowych, chemizmu opadu organicznego, badania wód powierzchniowych i podziemnych, badania

gatunków inwazyjnych roślin obcego pochodzenia, badania uszkodzeń drzew i drzewostanów. Dodatkowo, niektóre stacje realizowały jako pilotaż badania wybranych parametrów glebowych. Program ZMŚP w 2020 r. realizowany był przez stacje łącznie na 179 stanowiskach pomiarowych.

Ponadto, w 2021 roku w stacjach bazowych ZMŚP wykonywane były programy specjalistyczne, które dotyczyły określenia stanu środowiska przyrodniczego, głównie w odniesieniu do programów biotycznych realizowanych w różnych interwałach czasowych. We wszystkich stacjach zrealizowano badania na potrzeby określenia stężenia metali ciężkich i siarki w porostach i mchach. W stacjach bazowych: Wolin, Parsęta, Pojezierze Chełmińskie i Kampinos wykonano badania makrofitów w rzekach wraz z oceną hydromorfologiczną koryta rzecznoego, a w stacjach bazowych Wolin i Karkonosze kartowanie glebowe. Dokonano również analizy i oceny usług geoeosystemów w stacjach bazowych: Wigry, Puszcza Borecka, Pojezierze Chełmińskie i Kampinos. Zostały również przeprowadzone międzylaboratoryjne badania porównawcze metod oznaczania składników chemicznych w próbkach wody oraz szkolenie przedstawicieli stacji bazowych ZMŚP.

W 2021 roku zostało wykonane coroczne opracowanie o stanie geoeosystemów Polski w 2020 roku przygotowane w oparciu o roczne raporty z poszczególnych stacji bazowych ZMŚP. Ponadto opracowana i wydana, zarówno drukiem, jak i w formie elektronicznej, została publikacja metodyczna pt. „Zintegrowany Monitoring Środowiska Przyrodniczego. Organizacja, system pomiarowy, metody badań. Wytyczne do realizacji”.

Dane pozyskane w ramach ZMŚP w 2020 roku zostały przekazane w 2021 r. do międzynarodowego programu Integrated Monitoring funkcjonującego w ramach Konwencji w sprawie transgranicznego zanieczyszczania powietrza na dalekie odległości.

6. Monitoring hałasu

Celem funkcjonowania podsystemu monitoringu hałasu jest gromadzenie, przetwarzanie i rozpowszechnianie informacji o stanie akustycznym środowiska. Dane z pomiarów hałasu wykorzystywane są przy tworzeniu wojewódzkich i krajowych ocen stanu akustycznego środowiska, są także udostępniane na wniosek. W ramach obowiązku sprawozdawczego wynikającego z Programu badań statystycznych statystyki publicznej do GUS przekazywane są dane dotyczące poziomu hałasu w środowisku.

W 2021 r. wykonano badania i oceny stanu akustycznego środowiska.

GIOŚ w ramach PMŚ wykonuje pomiary hałasu drogowego, szynowego oraz lotniczego. Gromadzi dane nie tylko z pomiarów wykonanych przez CLB GIOŚ, ale także:

- pomiary hałasu komunikacyjnego wykonane przez zarządzających, na podstawie art. 175 ustawy Poś,
- pomiary wynikające z analiz porealizacyjnych,
- pomiary hałasu przemysłowego wykonywane przez WIOŚ/GIOŚ w ramach kontroli oraz przez prowadzących instalacje i użytkowników urządzeń, zgodnie z art. 147 ustawy Poś.

W roku 2021 pracownicy Departamentu Monitoringu Środowiska oraz Regionalnych Wydziałów Monitoringu Środowiska wprowadzili do bazy EHAŁAS wyniki pomiarów

wykonanych w latach 2020 - 2021 przez CLB oraz przez inne, prawnie zobowiązane podmioty lub organy.

W 2021 r. pracownicy DMS i RWMS, na podstawie danych zgromadzonych za rok 2020, wykonali oceny stanu akustycznego w województwach oraz lokalne mapy hałasu (po 1 dla województwa). Opracowania te można znaleźć na stronie internetowej GIOŚ w zakładce Monitoring hałasu.

Program wykonawczy monitoringu klimatu akustycznego na 2021 r. na terenie województw: kujawsko-pomorskiego, łódzkiego, mazowieckiego, warmińsko-mazurskiego oraz podkarpackiego nie został w pełni zrealizowany. W pozostałych województwach program monitoringu hałasu wykonano w całości, zgodnie z założeniami.

Tabela 20. Liczba punktów pomiarowych przebadanych w roku 2021 w ramach PMS dla poszczególnych rodzajów hałasu

WOJEWÓDZTWO	LICZBA PUNKTÓW POMIAROWYCH			
	HAŁASU DROGOWEGO		HAŁASU SZYNOWEGO	HAŁASU LOTNICZEGO
	KRÓTKOOKRESOWEGO	DLUGOOKRESOWEGO		
Dolnośląskie	15	3	0	0
Kujawsko-pomorskie	12	7	0/1	0/1
Lubelskie	17	3	1	0
Lubuskie	6	3	1	0
Łódzkie	1/12	1/3	0/2	0
Małopolskie	12	3	3	1
Mazowieckie	15/17	4	0/1	1
Opolskie	6	3	2	0
Podkarpackie	13/14	3	0	2
Podlaskie	13	3	0	0
Pomorskie	6	3	3	0
Śląskie	12	3	2	2
Świętokrzyskie	6	3	10	0
Warmińsko-mazurskie	10/12	3	0	0
Wielkopolskie	12	3	4	0
Zachodniopomorskie	6	3	2	0
Razem	164	51	28	6

W województwie kujawsko-pomorskim nie wykonano badań hałasu lotniczego oraz szynowego, w województwie łódzkim nie wykonano pomiarów hałasu drogowego oraz szynowego, w województwie mazowieckim nie wykonano krótkookresowych pomiarów hałasu drogowego w 2 punktach pomiarowych oraz nie wykonano pomiarów hałasu szynowego, w województwie warmińsko-mazurskim nie wykonano pomiarów krótkookresowych hałasu drogowego w 2 punktach pomiarowych, natomiast w województwie podkarpackim krótkookresowych pomiarów hałasu drogowego w 1 punkcie pomiarowym. Niewykonanie planu monitoringu hałasu na rok 2021 było spowodowane problemami kadrowymi, niesprzyjającymi warunkami atmosferycznymi, problemami z aparaturą pomiarową oraz innymi czynnikami niezależnymi od GIOŚ.

7. Monitoring pól elektromagnetycznych

Centralne Laboratorium Badawcze GIOŚ (CLB GIOŚ) w 2021 r. wykonało pomiary poziomów pól elektromagnetycznych (PEM) w środowisku w 1 152 punktach pomiarowych w całej Polsce. Rok 2021 był pierwszym, w którym obowiązywało nowe rozporządzenie

zmieniające sposób prowadzenia okresowych badań poziomów PEM (Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku¹¹¹). Punkty pomiarowe wyznaczono zgodnie z ww. Rozporządzeniem z podziałem na stałą sieć monitoringu i monitoring badawczy.

Program pomiarowy w zakresie monitoringu PEM zaplanowany na rok 2021 został w pełni zrealizowany. W ramach stałej sieci monitoringu wykonano łącznie 767 pomiarów, natomiast w ramach monitoringu badawczego – 385 pomiarów.

Pomiary PEM przeprowadzono na podstawie Programu wykonawczego monitoringu pól elektromagnetycznych na 2021 r. Lokalizacje punktów pomiarowych PEM w ww. Programie zostały zweryfikowane w terenie przez pracowników CLB. W wyniku tej weryfikacji, w skali kraju, przeniesiono 109 punktów monitoringu, natomiast w 717 punktach zweryfikowano współrzędne stosownie do miejsca wykonania pomiaru. Wszystkie wyniki pomiarów wykonanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska udostępniane są na stronie internetowej GIOŚ, w zakładce Monitoringu pól elektromagnetycznych.

W 2021 roku w Departamencie Monitoringu Środowiska GIOŚ dla obszaru całego kraju wykonano opracowanie pn. „Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2020 – opracowana na podstawie pomiarów wykonanych przez Inspekcję Ochrony Środowiska”. Regionalne Wydziały Monitoringu Środowiska wykonały oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2020 dla obszaru swojego województwa (dla województwa mazowieckiego ocenę wykonano w Departamencie Monitoringu Środowiska).

Wszystkie wyniki pomiarów gromadzone są w bazie danych monitoringu pól elektromagnetycznych JELMAG. Dane z pomiarów za rok 2021 zostaną wprowadzone do końca marca 2022 r., dlatego w niniejszym sprawozdaniu przedstawione zostanie podsumowanie z roku 2020.

Poziom pól elektromagnetycznych w środowisku (tło elektromagnetyczne) na terenie Polski utrzymuje się na niskim poziomie, zbliżonym do lat poprzednich. Średnia arytmetyczna ze wszystkich pomiarów wykonanych w roku 2020 wyniosła 0,48 V/m.

W podziale na poszczególne typy obszarów, dla których prowadzony był monitoring, wartości kształtują się następująco:

- dla centralnych dzielnic lub osiedli miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys. – 0,67 V/m,
- dla pozostałych miast – 0,49 V/m,
- dla terenów wiejskich – 0,26 V/m.

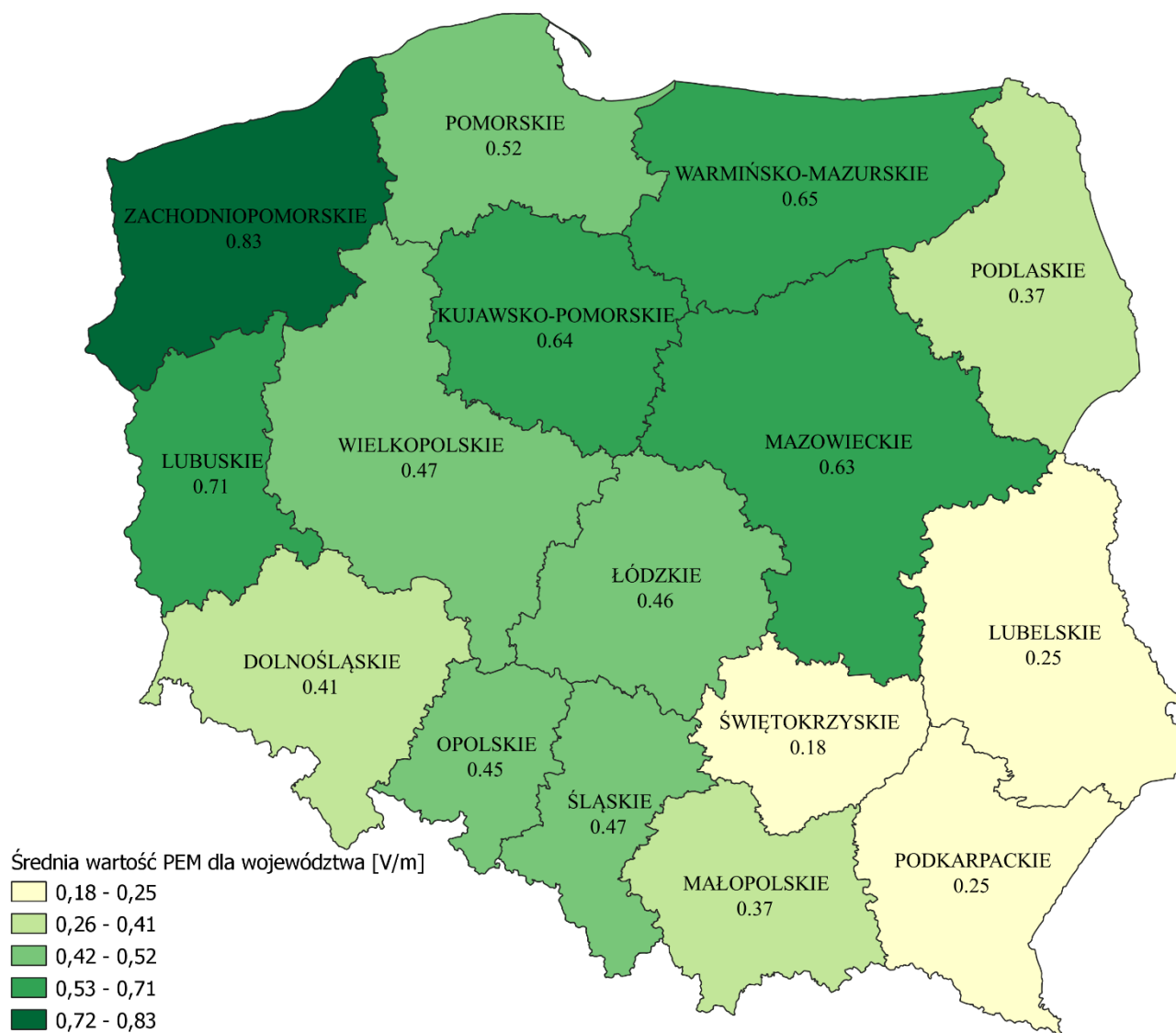
W żadnym z przekazanych do GIOŚ sprawozdań z monitoringu PEM w środowisku za rok 2020 nie odnotowano przekroczenia poziomów dopuszczalnych.

Najwyższe średnie wartości zmierzone w 2020 r. odnotowano:

- na terenie centralnych dzielnic lub osiedli miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys. w województwie zachodniopomorskim – 1,27 V/m,
- na terenie pozostałych miast w województwie lubuskim – 0,78 V/m,
- na terenie wiejskim w województwie zachodniopomorskim – 0,49 V/m.

¹¹¹ Dz. U. 2020 poz. 2311

Celem funkcjonowania podsystemu monitoringu pól elektromagnetycznych jest gromadzenie, przetwarzanie i rozpowszechnianie informacji o stanie PEM w środowisku. Dane z pomiarów monitoringu PEM wykorzystywane są przy tworzeniu wojewódzkich i krajowych ocen poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, są także udostępniane na wniosek. W ramach obowiązku sprawozdawczego wynikającego z Programu badań statystycznych statystyki publicznej do GUS przekazywane są dane dotyczące poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku.

Ryc. 16. Średnie natężenie pól elektromagnetycznych w środowisku uzyskane w ramach PMŚ w 2020 roku

W 2021 roku, zgodnie z obowiązkiem wynikającym z art. 124 ustawy Prawo Ochrony Środowiska, zaktualizowano „Rejestr terenów z przekroczeniem pól elektromagnetycznych” za rok 2020. Rejestr zawiera informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie

dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, z wyszczególnieniem przekroczeń dotyczących terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz miejsc dostępnych dla ludności. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska udostępnia ww. rejestr na swojej stronie internetowej, w zakładce „Rejestry” pod adresem <https://www.gios.gov.pl/pl/rejestry>.

8. Monitoring promieniowania jonizującego

W 2021 r. w ramach monitoringu promieniowania jonizującego Główny Inspektor realizował poniższe programy:

- wykonywanie pomiarów na stacjach wczesnego wykrywania skażeń promieniotwórczych IMGW-PIB,
- monitoring stężenia cezu-137 w glebie,
- monitoringu skażeń promieniotwórczych wód powierzchniowych i osadów dennych.

Na 9 stacjach wczesnego wykrywania skażeń promieniotwórczych IMGW-PIB w 2021 r. były prowadzone odpowiednio ciągłe pomiary mocy dawki promieniowania gamma na wysokości 1 m od podłoża, średnich dobowych aktywności aerozoli powietrza, aktywności beta opadu całkowitego, aktywności cezu-137 i wybranych naturalnych radioizotopów gamma promieniotwórczych oraz aktywności strontu-90 opadu całkowitego. W 2021 roku został opracowany raport przedstawiający wyniki i analizy za rok 2020. Wyniki prowadzonych pomiarów wskazują na utrzymywanie się wartości mierzonych parametrów w granicach wartości notowanych w latach ubiegłych.

Monitoring stężenia cezu-137 w glebie jest prowadzony w 2-letnim cyklu pomiarowym. Pobór prób wykonywany jest w 254 punktach o stałych lokalizacjach na obszarze całego kraju. Próbkę gleb są pobierane z warstwy powierzchniowej o grubości 10 cm oraz dodatkowo w 10 próbkach z warstwy o grubości 25 cm.

W 2021 r. wykonano pomiary spektrometryczne w 264 próbkach gleby w celu oznaczenia stężeń cezu-137 oraz radionuklidów naturalnych (rad-226, aktyn-228, potas-40).

W ramach monitoringu skażeń promieniotwórczych wód powierzchniowych i osadów dennych w 2021 r. pobrano dwukrotnie – w sezonie wiosennym i jesiennym – próbki wody i osadów dennych w 18 punktach, zlokalizowanych w dorzeczu Wisły (5 punktów poboru), w dorzeczu Odry (4 punktów poboru), w dorzeczu Narwi (1 punkt poboru), w dorzeczu Bugu (1 punkt poboru), w dorzeczu Warty (1 punkt poboru) i w wybranych sześciu jeziorach. W pobranych próbkach wody wykonano analizy cezu-137 i strontu-90 oraz w próbkach osadów dennych wykonano analizy cezu-137, plutonu-238, plutonu-239,240. W 2021 r. został opracowany raport przedstawiający wyniki i analizy za rok 2020. Uzyskane wyniki pozwalają na stwierdzenie, że skażenie wód powierzchniowych cezem-137 i strontem-90 jest niewielkie i kształtuje się na poziomie z lat ubiegłych. Również skażenie cezem-137 i plutonem-239, 240 osadów dennych pozostaje na niskim poziomie.

Uzyskane wyniki monitoringu powietrza, wód, osadów i gleb wskazują, że nie wystąpiły nowe uwolnienia izotopów promieniotwórczych do środowiska.

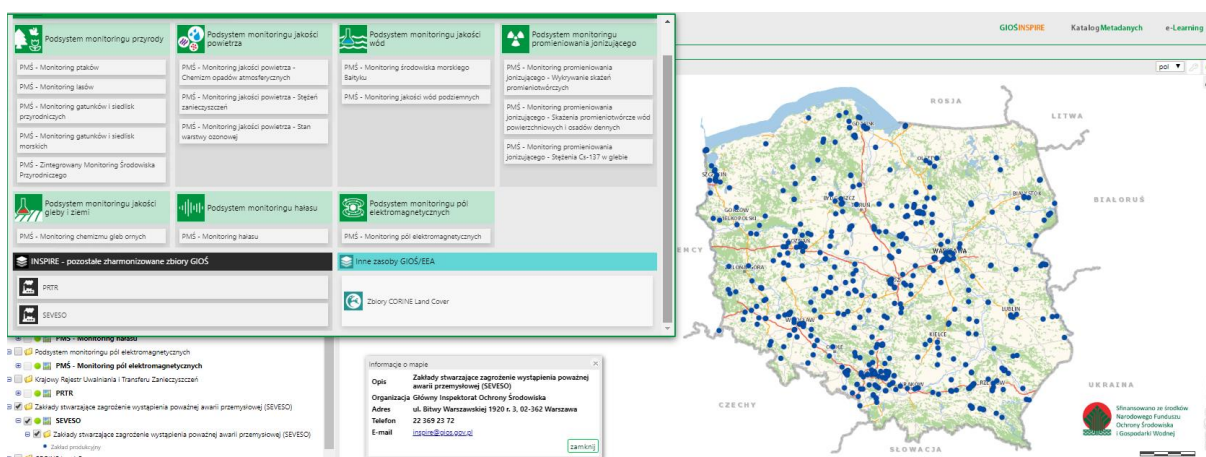
9. GIOŚ INSPIRE

W 2021 r. w zakresie infrastruktury informacji przestrzennej kontynuowano działania skoncentrowane na utrzymaniu i rozwoju węzła infrastruktury informacji przestrzennej GIOŚ INSPIRE oraz na wypełnieniu obowiązków sprawozdawczych wynikających z dyrektywy INSPIRE.

Mając na uwadze zobowiązania GIOŚ, jako organu wiodącego w temacie „urządzenia do monitorowania środowiska” oraz obowiązki dostosowywania pozostałych zasobów danych przestrzennych będących w kompetencji GIOŚ, jako organu administracji publicznej, do wymagań wynikających z dyrektywy INSPIRE, podobnie jak w latach ubiegłych realizowano działania dotyczące interoperacyjności, kontynuacji procesu harmonizacji, aktualizacji zharmonizowanych zbiorów danych przestrzennych, metadanych, aktualizacji metadanych, wprowadzenia słów kluczowych wskazujących na priorytetowe zbiory danych, publikacji metadanych oraz ulepszania dostępności do zharmonizowanych zbiorów danych przestrzennych za pośrednictwem usług. Dostęp do poszczególnych elementów infrastruktury informacji przestrzennej GIOŚ zapewniony jest stale z poziomu portalu GIOŚ INSPIRE: <https://inspire.gios.gov.pl/portal>, geoportalu GIOŚ INSPIRE <https://inspire.gios.gov.pl/imap> oraz katalogu metadanych <https://inspire.gios.gov.pl/geonetwork>.

W ramach funkcjonującej infrastruktury informacji przestrzennej GIOŚ zapewniono usługi sieciowe dla zharmonizowanych zbiorów danych przestrzennych w temacie „Urządzenia do monitorowania środowiska” oraz w zakresie innych tematów INSPIRE, dla których zidentyfikowano zbiory danych przestrzennych, np. w temacie „Obiekty produkcyjne i przemysłowe”. Wykaz zharmonizowanych zbiorów danych przestrzennych i usług dostępny jest z poziomu ww. portalu GIOŚ INSPIRE.

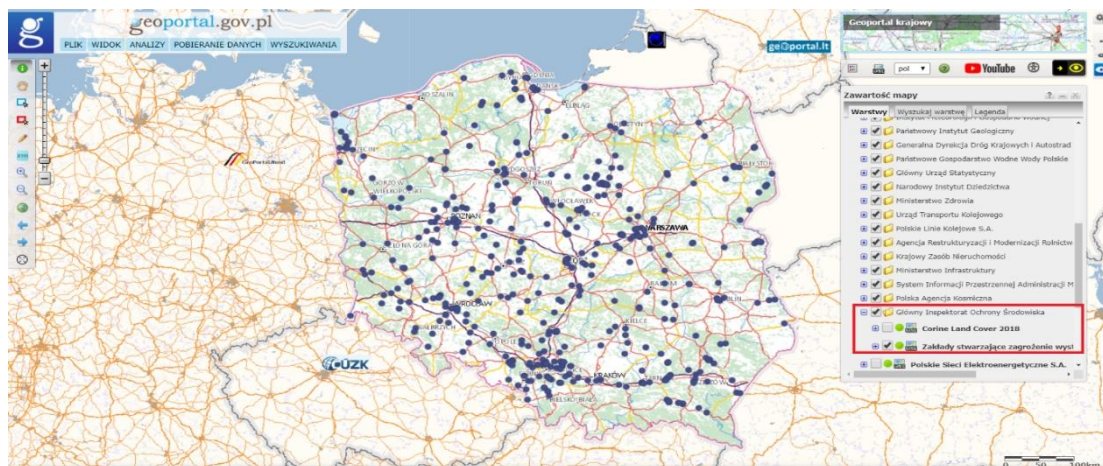
W 2021 r. w ramach wewnętrznej współpracy komórek merytorycznych GIOŚ współdziałano na potrzeby harmonizacji i publikacji kolejnego zbioru danych przestrzennych w zakresie tematu „Obiekty produkcyjne i przemysłowe”. Wynikiem prac był opublikowany nowy zharmonizowany zbiór danych przestrzennych pn.: „Zakłady stwarzające zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (SEVESO)”, dla którego przygotowano usługę przeglądania i pobierania (ATOM) oraz metadane (Ryc. 17).

Ryc. 17. Przykład wizualizacji nowego zharmonizowanego zbioru danych przestrzennych pn.: „Zakłady stwarzające zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (SEVESO)”, Geoportal GIOŚ

Dodatkowo, na prośbę Głównego Geodety Kraju w ramach infrastruktury GIOŚ przygotowano i opublikowano zagregowaną usługę dla zakładów SEVESO, która jest dostępna dla zainteresowanych użytkowników z poziomu Geoportalu krajowego (Ryc. 18).

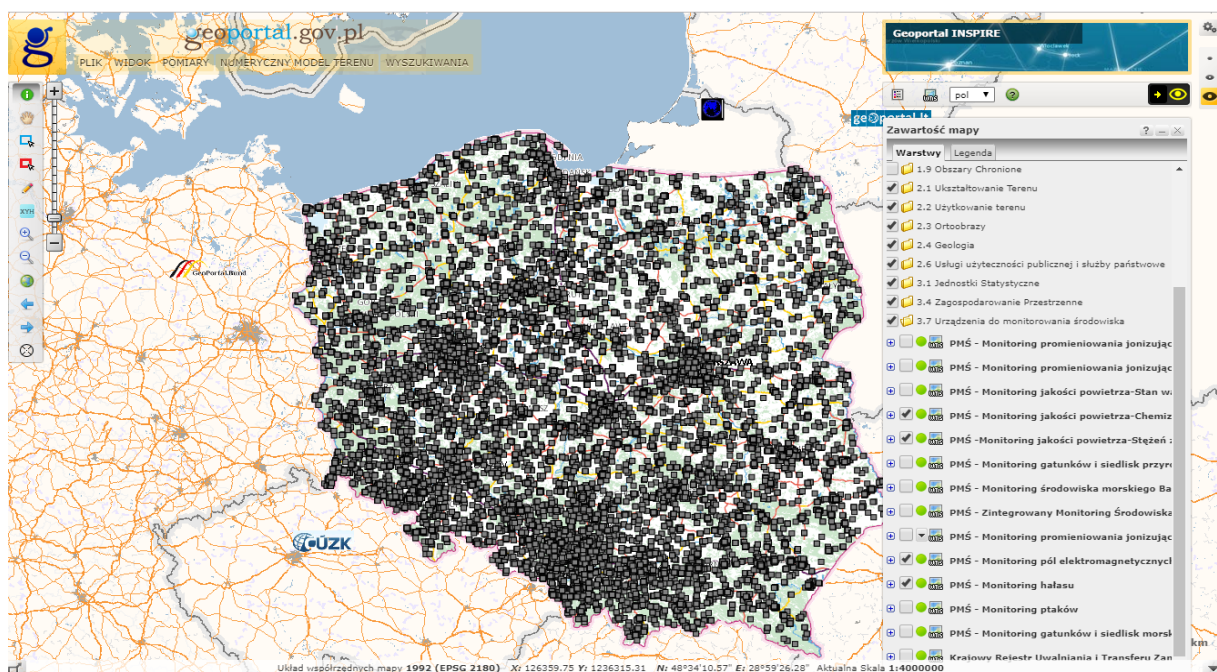
Jak co roku realizowano również prace w zakresie aktualizacji oraz integracji technicznej infrastruktury GIOŚ z centralnym punktem dostępu, jakim jest Geoportal.gov.pl.

Ryc. 18. Wizualizacja nowego zbioru pn.: „Zakłady stwarzające zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (SEVESO)” w ramach Geoportalu krajowego (usługa zagregowana)

W związku z opublikowaniem nowego zharmonizowanego zbioru danych przestrzennych oraz metadanych za pomocą usług sieciowych, zgodnych z wymaganiami INSPIRE, podjęto również działania mające na celu zaktualizowanie adresów usług sieciowych dotyczących ww. zasobu w ramach funkcjonującej na poziomie krajowym ewidencji zbiorów i usług danych przestrzennych objętych infrastrukturą informacji przestrzennej (<https://integracja.gugik.gov.pl/eziudp/>). Ewidencja ta prowadzona jest przez Głównego Geodetę Kraju (GUGiK). Na potrzeby zrealizowania ww. prac współpracowano z Krajowym Punktem Kontaktowym ds. INSPIRE, działającym przy Głównym Geodecie Kraju, jak również przedstawicielami Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Opublikowane za pomocą usług sieciowych zasoby GIOŚ udostępnione są również w krajowej infrastrukturze informacji przestrzennej tzw. Geoportalu INSPIRE, prowadzonym przez Głównego Geodetę Kraju (Ryc. 19).

Ryc. 19. Przykłady zharmonizowanych zbiorów danych przestrzennych Państwowego Monitoringu Środowiska, Geoportal INSPIRE Głównego Geodety Kraju (GUGiK)

W 2021 r. GIOŚ w terminie wypełnił obowiązki w zakresie sprawozdawczości INSPIRE poprzez zapewnienie wkładu do sprawozdania w zakresie INSPIRE, tj. dokumentu pn.: „Status wdrożenia Dyrektywy INSPIRE – karta informacyjna 2021 Karta informacyjna Polska”.

Ponadto, w terminie do 15 grudnia 2021 r. w zakresie kompetencji GIOŚ wypełniono obowiązki dotyczące monitorowania INSPIRE, zgodnie z Decyzją wykonawczą Komisji (UE) 2019/1372 z dnia 19 sierpnia 2019 r. w sprawie wykonania dyrektywy 2007/2/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie monitorowania i sprawozdawczości. Rezultaty tych działań widoczne są m.in. poprzez portal INSPIRE GEOPORTAL KE, dedykowany tematyce INSPIRE.

Metadane dla zbiorów i usług danych przestrzennych GIOŚ dostępne są z poziomu katalogu metadanych GIOŚ, katalogu krajowego, jak i katalogu GEOPORTAL INSPIRE KE.

Wzorem lat ubiegłych GIOŚ współdziałał z różnymi organami i jednostkami w zakresie INSPIRE.

W 2021 r. GIOŚ, jako organ wiodący w zakresie tematu „urządzenia do monitorowania środowiska”, uczestniczył w pracach Rady Infrastruktury Informacji Przestrzennej (Rady IIP) działającej przy ministrze właściwym do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa.

GIOŚ stale współpracuje z Krajowym Punktem Kontaktowym ds. INSPIRE, ulokowanym przy Głównym Geodecie Kraju GUGiK.

W 2021 r. GIOŚ współdziałał w zakresie INSPIRE z Ministerstwem Klimatu i Środowiska, w szczególności współpracował w zakresie sprawozdawczości INSPIRE, określenia potrzeb szkoleniowych oraz wsparcia eksperckiego. Przedstawiciele GIOŚ czynnie uczestniczyli w szkoleniach on-line związanych z INSPIRE (sześć technicznych bloków szkoleniowych). Ponadto GIOŚ współpracował i korzystał z wsparcia eksperckiego w zakresie

INSPIRE na potrzeby rozwoju systemów dziedzinowych funkcjonujących w ramach PMŚ powiązanych z INSPIRE.

Reasumując, należy podkreślić, że w 2021 r. głównym celem podejmowanych działań było spełnienie obowiązków wynikających z przepisów prawa krajowego i europejskiego oraz zapewnienie ciągłości funkcjonowania i rozwój węzła GIOŚ INSPIRE.

Inne działania

W 2021r. w zakresie kompetencji GIOŚ zrealizowano prace wynikające z rozporządzenia Ministra Cyfryzacji z dnia 23 sierpnia 2018 r. w sprawie zasobu informacyjnego przeznaczanego do udostępniania w centralnym repozytorium informacji publicznej¹¹². Zasoby GIOŚ określone w ww. rozporządzeniu zaktualizowano zgodnie z zadeklarowaną częstotliwością o nowe dane oraz w miarę możliwości podniesiono poziom ich otwartości. Ponadto, zgodnie z harmonogramem udostępniania danych na II półrocze 2021 r. opublikowano w portalu <https://dane.gov.pl/> nowy zasób pn. „Zakłady stwarzające zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (SEVESO)”.

Jednocześnie, w nawiązaniu do ww. prac oraz w celu zapewnienia wkładu do sprawozdania z rezultatów wdrażania Programu Otwierania Danych Publicznych za 2021 r. GIOŚ współpracował z Ministerstwem Klimatu i Środowiska (Pełnomocnikiem ds. otwartości danych w MKiŚ) i zapewnił wymagany wkład zgodnie z otrzymanymi wytycznymi od Pełnomocnika w zakresie opublikowanych zasobów GIOŚ.

Zasoby GIOŚ dostępne są w portalu Otwarte dane pod adresem: https://dane.gov.pl/pl/institution/100,glowny-inspektorat-ochrony-srodowiska?page=1&per_page=20&q=&sort=-date&model%5Bterms%5D=dataset.

¹¹² Dz. U. z 2018 poz. 1790

VI. LABORATORIA

1. Centralne Laboratorium Badawcze

Centralne Laboratorium Badawcze działa w oparciu o 16 Oddziałów. Wszystkie Oddziały CLB posiadają wdrożony system zarządzania zgodny z wymaganiami normy PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02 potwierdzony certyfikatami akredytacji.

Wykaz badań objętych akredytacją dostępny jest na stronie PCA w zakładce <https://www.pca.gov.pl/akredytowane-podmioty/akredytacje-aktywne/laboratoria-badawcze/>.

Zakres działań CLB obejmuje:

- monitoring jakości wód powierzchniowych, podziemnych, powietrza atmosferycznego, natężenia pól elektromagnetycznych, hałasu komunikacyjnego, przemysłowego oraz lotniczego,
- badania i pomiary kontrolne w celu oceny emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, wody oraz ziemi z podmiotów prowadzących działalność gospodarczą,
- badania związane z poważnymi awariami.

W ramach wyżej wymienionych działań CLB wykonuje:

- pobory próbek wody, ścieków, osadów, odpadów, gleby powietrza atmosferycznego i gazów odlotowych,
- analizy fizykochemiczne, biologiczne i parazytologiczne w próbkach środowiskowych,
- badania mikrobiologiczne i hydrobiologiczne w wodach powierzchniowych,
- pomiary zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego,
- pomiary emisji gazów odlotowych do powietrza atmosferycznego,
- pomiary hałasu przemysłowego, impulsowego, komunikacyjnego i lotniczego,
- pomiary pola elektromagnetycznego.

W ramach realizacji Programu Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie badania wód CLB wykonuje pobieranie próbek i analizy w wodach powierzchniowych, przejściowych, przybrzeżnych oraz w wodach podziemnych. W ramach PMS w zakresie wód CLB oznacza łącznie 127 różnych parametrów, nie licząc dodatkowych izomerów wpływających na sumę niektórych wskaźników. W 2021 r. przełożyło się to na konieczność wykonania 832 674 oznaczeń w 38 888 próbkach wszystkich rodzajów wód.

Laboratorium stosuje w swojej działalności szereg klasycznych i nowoczesnych technik, wykorzystując do badań najnowocześniejszy sprzęt zapewniający największą z możliwych dokładność, tj. GC-MS/MS, GC-MS, ICP-MS, LC-MS UHPLC. Metody badawcze są zgodne z metodami określonymi w rozporządzeniach i z normami polskimi. Niezależnie od wyboru sposobu analizy obowiązuje zasada, że badania są wykonywane metodami wiarygodnymi i zwalidowanymi, a na jakość pracy w CLB wpływa doświadczony i odpowiednio przeszkolony personel. Aktualnie, pomimo stosowania najnowocześniejszej techniki badawczej, pomimo wdrożonej i zwalidowanej metody oraz potwierdzonej kontroli jakości badań, laboratorium nie było w stanie osiągnąć wymaganej granicy oznaczalności na poziomie 30% AA-EQS dla heptachloru i epoksydu heptachloru (tj. wartości stężeń $6 \cdot 10^{-8}$ µg/l dla wód rzecznych

i jeziornych oraz $3 \cdot 10^{-9}$ $\mu\text{g/l}$ dla wód przejściowych i przybrzeżnych) z maksymalną wymaganą niepewnością na poziomie 50%. CLB w 2021 r. zadeklarowało osiągnięcie granicy oznaczalności na poziomie 20 pg/l dla sumy obu wskaźników.

Dla CLB ciągle utrzymującym się problemem są badania wykonywane w ramach monitoringu jezior. W 2021 roku CLB było w stanie przyjąć do realizacji ok. 40 % spośród zleconych 2 950 stanowisk jeziornych. Brak możliwości realizacji programu w całości wynika przede wszystkim z bardzo dużej czasochłonności samego pobierania próbek, jak i wykonywania oznaczeń na jeziorach. Warto podkreślić, że wzmocnienie kadry próbobiorców z uprawnieniami stermotorzystów i biologów w oddziałach CLB, a także specjalistów realizujących badania w laboratorium, jest warunkiem wykonania pełnego programu monitoringu wód w przyszłości.

Największą infrastrukturę pomiarową zlokalizowaną poza laboratoriami stanowią stacje pomiarowe powietrza atmosferycznego. W 2021 roku, dla potrzeb monitorowania stanu jakości powietrza w ramach realizacji PMŚ, CLB prowadziło pomiary i badania na automatycznych i manualnych stacjach monitoringu zanieczyszczeń powietrza. Badania prowadzono na 174 stałych stacjach kontenerowych, 20 stacjach mobilnych oraz w 81 punktach, w których pracowały wolnostojące poborniki pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 (razem 275 punktów pomiarowych zlokalizowanych poza siedzibami CLB na terenie kraju). Łącznie na stacjach monitoringu powietrza pracowało 1 445 urządzeń pomiarowych i pomocniczych, co umożliwiło realizację badań i raportowanie z tego obszaru badań różnych wskaźników (razem w skali roku wykonano 686 474 oznaczeń). Dane z analizatorów automatycznych były przesyłane do laboratorium, a następnie weryfikowane i prezentowane na stronach internetowych na bieżąco, informując społeczeństwo o jakości powietrza. W laboratorium wykonywano również analizy na obecność w pyłe zawieszonym PM10 metali ciężkich i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA). W tym celu niezbędny był nadzór personelu technicznego CLB nad ciągłą pracą urządzeń na stacjach monitoringu, jak i w laboratorium.

Oddziały CLB wykonują też badania monitoringowe natężenia pól elektromagnetycznych, hałasu komunikacyjnego, przemysłowego oraz lotniczego. W ramach monitoringu pól w 2021 r. badania w skali kraju realizowano na 1 159 stanowiskach pomiarowych, a w ramach monitoringu hałasu na 1 276 stanowiskach. Sumarycznie w ramach obu monitoringów zrealizowano w skali roku 188 553 pomiarów (w tym 183 735 pomiarów hałasu i 4 818 PEM).

Współpraca CLB z Departamentem Inspekcji GIOŚ oraz WIOŚ w 2021 r. odbywała się na bieżąco. Laboratorium w ramach otrzymywanych zleceń wykonywało badania oraz pomiary kontrolne dla wód powierzchniowych, ścieków, odpadów (w tym osadów ściekowych), emisji do powietrza atmosferycznego, badań hałasu komunikacyjnego, przemysłowego oraz impulsowego. W przypadku, gdy w danej części zlecenia laboratorium nie posiadało akredytacji dla takich badań, to wykonanie ich zlecano do laboratoriów zewnętrznych. W roku 2021, w ramach działań dla potrzeb kontrolnych, laboratorium pobrało 7 160 próbek środowiskowych i wykonało 120 567 analiz i pomiarów (współpracując z Wojewódzkimi Inspektoratami Ochrony Środowiska). W przypadku zgłoszeń interwencyjnych pracownicy laboratorium pobierali próbki lub wykonywali pomiary, wykorzystując między innymi do tego celu wyposażenie pomiarowe zakupione w ramach Projektu POIŚ .03.02.00-00-001/09

„Zakupy sprzętu do szybkiej oceny ryzyka w przypadku wystąpienia poważnej awarii, organizacja systemu monitoringu dynamicznego przeciwdziałania poważnym awariom, w tym organizacja systemu i sieci teleinformatycznych”, przekazane przez Wydziały Inspekcji Wojewódzkich Inspektoratów Ochrony Środowiska do wykorzystania przez oddziały CLB. Laboratorium dla potrzeb kontrolnych WIOŚ przeprowadziło postępowania w wyborze oferenta na wykonanie badań LZO (lotnych związków organicznych w farbach i lakierach) oraz na wykonanie badań zawartości siarki w paliwie opałowym i w paliwie do statków żeglugi śródlądowej.

W 2021 roku Centralne Laboratorium Badawcze, w oparciu o program Państwowego Monitoringu Środowiska i zadania kontrolne, wykonało ogółem 1 828 268 pomiarów/oznaczeń. Stosunek liczby badań zrealizowanych w ramach monitoringu środowiska do liczby oznaczeń w ramach kontroli utrzymał się na podobnym poziomie co w 2020 roku, tj: około 94% badań/pomiarów wykonano w ramach PMŚ oraz około 6% w ramach działań kontrolnych.

Mimo dużego obciążenia bardzo zróżnicowanymi zadaniami, zachowana była ciągłość analiz/pomiarów oraz utrzymane były kompetencje techniczne do wykonywania badań na wymaganym poziomie, co potwierdziły wyniki ocen przeprowadzonych przez PCA.

W działalności merytorycznej kontynuowano proces specjalizacji wykonywania badań i pomiarów, w oparciu o:

- rzeczywiste obciążenie poszczególnych oddziałów i pracowni,
- analizę konieczności zmian w obszarach analiz instrumentalnych,
- specyfikę lokalizacji pracowni.

Zgodnie z powyższymi ustaleniami rozpoczęto wprowadzanie specjalizacji w zakresie badanych komponentów, tj. pomiarów emisji do powietrza atmosferycznego, pomiarów hałasu impulsowego, badań odpadów, osadów ściekowych, gleby oraz w zakresie badań laboratoryjnych, tj. specyficznych analiz instrumentalnych (metale ciężkie, organiczne substancje priorytetowe), jak również badań mikrobiologicznych.

W ramach realizacji zakupów w obszarze badań wód, ścieków oraz powietrza atmosferycznego, laboratorium zostało wyposażone w 2021 roku w następujące urządzenia pomiarowe i pomocnicze:

- mierniki wieloparametrowe (konduktometr, tlen rozpuszczony) WTW Multi 3320 Set1,
- zestawy do oznaczania azotu Kjeldahla,
- waga elektroniczna XA 210.4Y.A Plus,
- sondy pomiarowe PHEHT/C4E,
- pyłomierz automatyczny, grawimetryczny, typ EMIOTEST 3114,
- pobornik pyłu zawieszonego LVS PM10/PM2,5, typ LVS16C,
- mini stacja pomiarowa pyłu zawieszonego PM10/PM2,5, typ Fidas 200,
- pobornik pyłu zawieszonego HVS PM10, 2 szt. kalibrator przepływu,
- analizator ozonu, typ APOA 370,
- zmywarki laboratoryjne,
- listwy ekstrakcyjne,
- pompy próżniowe.

Zdjęcie 47. Zestaw do oznaczania azotu Kjeldahla firmy FOSS – jednostka destylacyjna i modul do automatycznego miareczkowania

Zdjęcie 48. Zestaw do oznaczania azotu Kjeldahla firmy FOSS – mineralizator wraz ze scrubberem oparów mineralizacyjnych

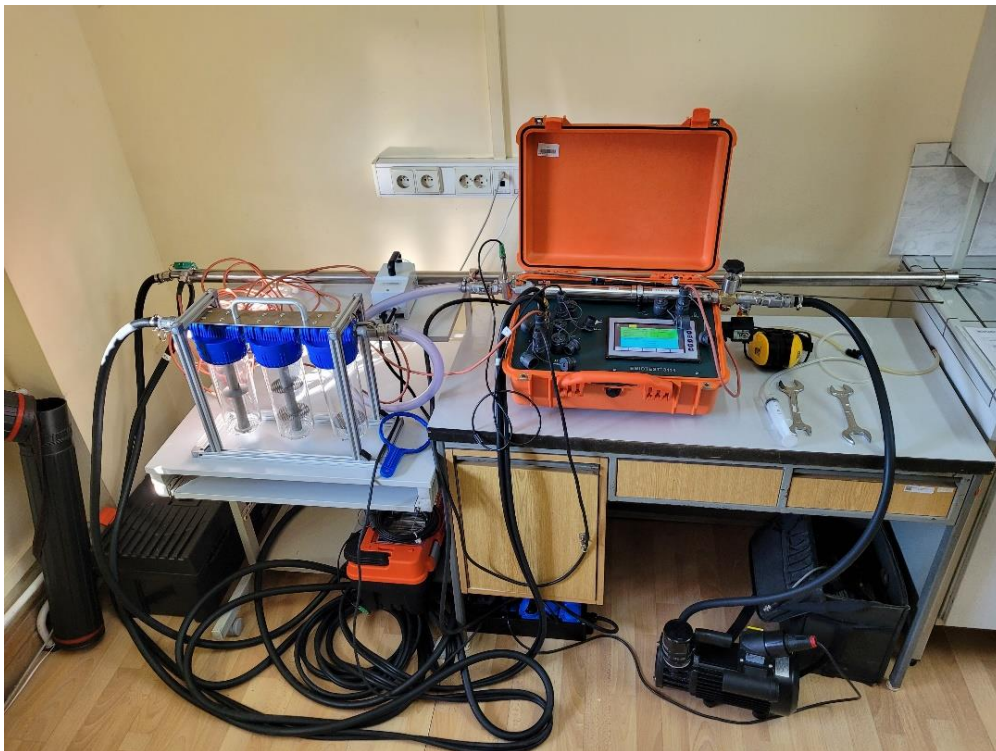
Zdjęcie 49. Miernik wieloparametrowy (pH, konduktometr, tlen rozpuszczony) firmy WTW Multi 3320 Set1

Zdjęcie 50. Sondy pomiarowe PHEHT/C4E do pobornika typ AVALANCHE

Zdjęcie 51. Pobornik pyłu zawieszonego LVS PM10/PM2,5, typ LVS16C

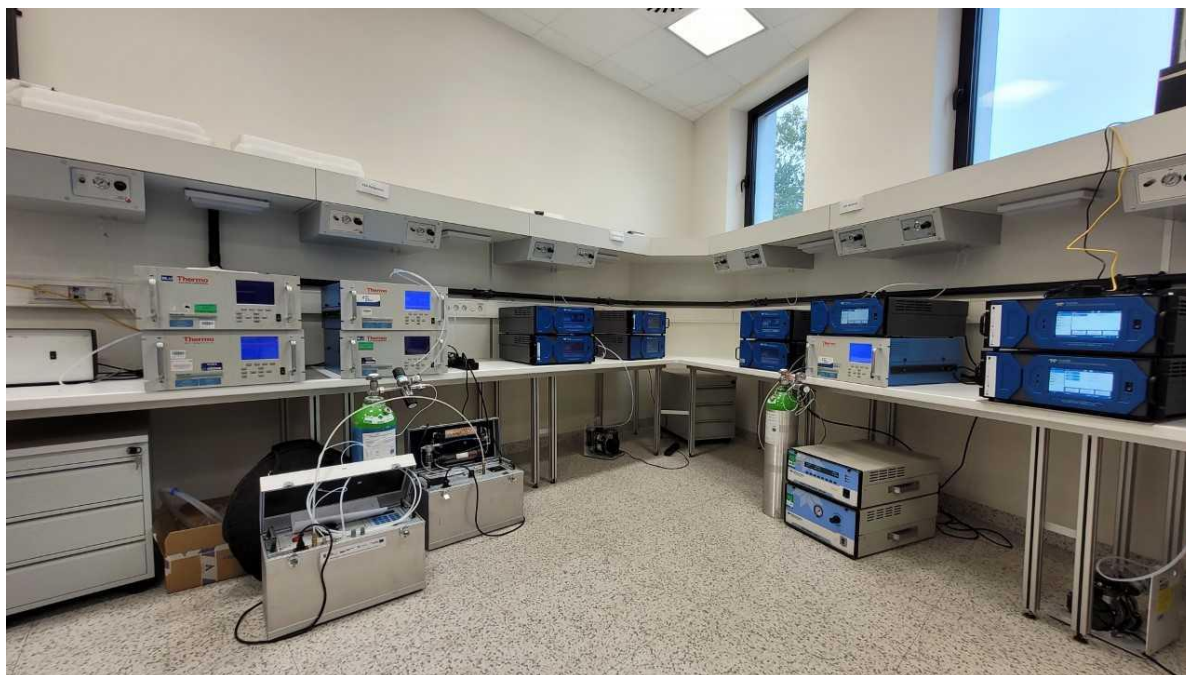

Zdjęcie 52. Pyłomierz automatyczny, grawimetryczny, typ EMIOTEST 3114

2. Krajowe Laboratorium Referencyjne do spraw jakości powietrza atmosferycznego

W strukturze GIOŚ działa również Krajowe Laboratorium Referencyjne ds. jakości powietrza atmosferycznego (KLRP), którego podstawowym zadaniem jest nadzór nad jakością badań powietrza atmosferycznego, wykonywanych na potrzeby oceny jakości powietrza przez sieci i instytucje przekazujące dane na potrzeby Państwowego Monitoringu Środowiska. W tym celu Krajowe Laboratorium Referencyjne wykonuje czynności takie jak:

- organizowanie i wykonywanie porównań międzylaboratoryjnych i badań biegłości,
- dokonywanie przeglądów systemów zapewnienia i kontroli jakości w instytucjach obsługujących sieci pomiarowe i poszczególne punkty pomiarowe co najmniej raz na pięć lat,
- koordynacja działań w zakresie właściwego stosowania metodyk referencyjnych i wykazywania równoważności metodyk niereferencyjnych,
- wdrażanie nowych metod badawczych,
- uczestniczenie, przynajmniej raz na trzy lata, w programach zapewnienia jakości badań organizowanych przez Komisję Europejską,
- ujednolicanie metod i procedur,
- szkolenie pracowników CLB w zakresie nowych metod badawczych,
- koordynacja na terenie kraju udziału w programach zapewnienia jakości badań organizowanych przez Komisję Europejską,
- wspieranie prac prowadzonych przez europejską sieć krajowych laboratoriów referencyjnych ustanowioną przez Komisję Europejską.

Zdjęcie 53. Badanie biegłości dla analizatorów zanieczyszczeń gazowych organizowane przez KLRP w roku 2021

W roku 2021 KLRP prowadziło działania związane z nadzorem nad jakością badań prowadzonych przez sieci monitoringu jakości powietrza dostarczające wyniki na potrzeby Państwowego Monitoringu Środowiska. W ramach utrzymywania wysokiej jakości badań KLRP zorganizowało:

- cztery sesje międzylaboratoryjnych badań biegłości dla analizatorów zanieczyszczeń gazowych (SO₂, CO, O₃, NO_x, C₆H₆).
- sprawdzenia układów poboru prób i kalibracje analizatorów na stacjach monitoringu jakości powietrza w województwach: warmińsko-mazurskim, podlaskim, lubelskim i małopolskim – w sumie sprawdzeniu poddano 28 stacji monitoringu jakości powietrza.
- seminarium-szkolenie dla operatorów sieci monitoringu powietrza odbyło się w dniach 23-24 listopada 2021 r. – część uczestników wzięła udział w szkoleniu w formie stacjonarnej, część zaś w formie zdalnej.

W ramach rutynowych działań KLRP, na potrzeby krajowej sieci monitoringu powietrza, wykonywało wzorcowania analizatorów ozonu, kalibratorów wielogazowych, sprawdzenia przepływomierzy oraz butli z gazami wzorcowymi.

W roku 2021 KLRP zakończyło trzecią turę badań służących wyznaczeniu współczynników korekcyjnych dla mierników ciągłych pomiarów pyłu zawieszonego. Badania odbywały się w trzech lokalizacjach w Polsce: w Krakowie, Zamościu i Łomży.

W ramach realizacji zakupów KLRP zostało doposażone w 2021 roku w:

- Analizatory do pomiarów zanieczyszczeń SO₂, O₃, CO, NO_x – 4 szt.
- Automatyczny analizator pyłu zawieszonego PM10/PM2,5 – 1 szt.
- Mobilną stację monitoringu powietrza – 1 szt.

3. Krajowe Laboratorium Referencyjne do spraw jakości wód powierzchniowych

Zgodnie z ustawą o Inspekcji Ochrony Środowiska, z dniem 1 stycznia 2021 r., w ramach struktury GIOŚ - w Giżycku - powstało Krajowe Laboratorium Referencyjne do spraw jakości wód powierzchniowych (KLRW). Siedziba KLRW została wybrana ze względu na położenie na Mazurach, pomiędzy jeziorami Kisajno i Niegocin, Tajty i Wojsak, różnorodność wód powierzchniowych (rzeki, jeziora), bliskość wód przejściowych i przybrzeżnych oraz specyfikę regionalną sprzyjającą badaniom monitoringowym (mniejsze uprzemysłowienie) - duża ilość punktów poboru próbek, badań biologicznych oraz związków priorytetowych.

Oficjalne otwarcie laboratorium nastąpiło w dniu 18.01.2021 r.

Zadaniem Krajowego Laboratorium Referencyjnego do spraw jakości wód powierzchniowych jest zapewnienie nadzoru nad jakością badań i analiz w zakresie wód powierzchniowych wykonywanych przez Centralne Laboratorium Badawcze oraz inne podmioty prowadzące badania monitoringowe, w szczególności przez:

- prowadzenie badań i oznaczeń biologicznych oraz fizykochemicznych próbek wody i osadów dennych,
- tworzenie, weryfikację i aktualizację przewodników i wytycznych do wykonania badań,

- udział w opracowaniu, testowaniu oraz wsparcie we wdrażaniu i użytkowaniu systemów zarządzania laboratorium,
- udział w międzynarodowych programach zapewnienia jakości,
- organizowanie porównań międzylaboratoryjnych i badań biegłości,
- ujednolicanie metod i procedur badawczych,
- wdrażanie nowych metod badawczych,
- szkolenie pracowników Centralnego Laboratorium Badawczego w zakresie nowych metod badawczych,
- współpraca z laboratoriami referencyjnymi państw członkowskich Unii Europejskiej,
- gromadzenie i rozpowszechnianie informacji dotyczących metod badawczych stosowanych przez laboratoria referencyjne państw członkowskich Unii Europejskiej.

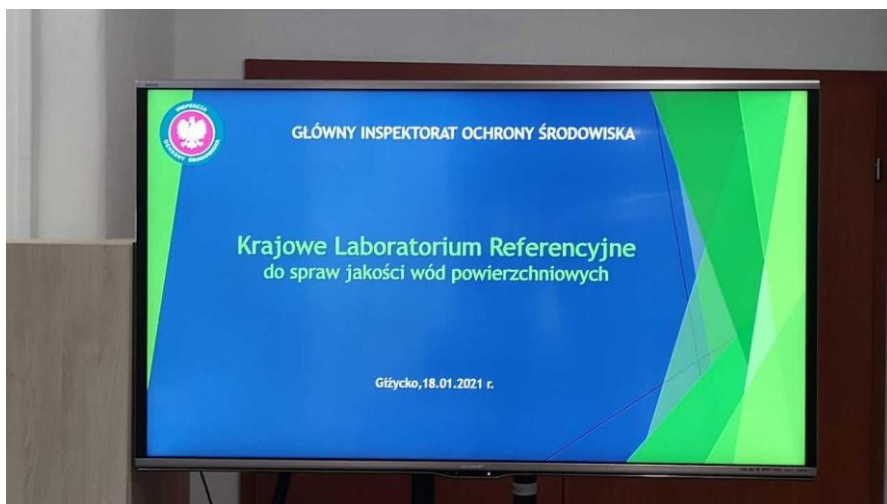
W roku 2021 KLRW nadzorowało jakość badań wykonywanych przez Centralne Laboratorium Badawcze w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Przeprowadzone działania polegały na:

- zorganizowaniu badań biegłości/porównań międzylaboratoryjnych (PT/ILC) dla wód powierzchniowych w zakresie pomiarów terenowych (na rzece i jeziorze) oraz badań laboratoryjnych: fizykochemicznych (4 ILC) i substancji priorytetowych (4 PT).
- przeprowadzeniu szkoleń w formie warsztatów dla 5 Pracowni CLB w zakresie obsługi i wdrożenia analizatorów przepływowych CFA przeznaczonych do oznaczania: azotu amonowego, azotu azotanowego, azotu azotynowego, azotu ogólnego, indeksu fenolowego, fosforu ogólnego.
- przeprowadzeniu cyklu 12 szkoleń w formie warsztatów dla 1 Pracowni CLB w zakresie oznaczania makrofitów rzecznych.
- zorganizowaniu szkolenia w formie on-line dla 32 pracowników CLB nt. „Rozwiązywanie problemów analitycznych w metodach spektrofotometrycznych”.

KLRW podczas organizacji ILC, przy badaniu jednorodności i stabilności obiektów badań, korzystało z wyposażenia CLB Oddział w Olsztynie Pracownia w Giżycku. Wszystkie analizy wykonywał pracownik KLRW. Ze względu na brak wyposażenia do oznaczania większości wskaźników należących do grupy substancji priorytetowych, KLRW zleciło wykonanie PT w zakresie pomiarów terenowych oraz badań laboratoryjnych substancji priorytetowych firmie zewnętrznej.

Zdjęcia 54-55. Uroczyste otwarcie KLRW

VII. UPOWSZECHNIANIE INFORMACJI O ŚRODOWISKU I DZIAŁALNOŚCI INSPEKCJI OCHRONY ŚRODOWISKA

1. Charakterystyka zagadnienia

Wzrost świadomości ekologicznej i obywatelskiej powoduje rosnące zainteresowanie działalnością organów Inspekcji i wytwarzanymi przez nie informacjami o środowisku. Statystyki Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska potwierdzają, że społeczeństwo chętnie korzysta z opracowań i danych umieszczanych w Biuletynach Informacji Publicznej¹¹³ oraz na stronach internetowych Głównego i wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska, jak również z możliwości uzyskania informacji na podstawie wniosków w wersji papierowej lub elektronicznej. Od 2010 r. liczba tych ostatnich stale rośnie, mimo że większość informacji udostępniana jest w przestrzeni cyfrowej. Stałą też popularnością cieszą się publikacje tematyczne, opracowane i wydane przez organy Inspekcji.

W 2021 roku, zgodnie z ustawami o dostępie do informacji publicznej i o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie¹¹⁴ organy Inspekcji dostarczyły społeczeństwu, organom administracji publicznej, uczelniom, organizacjom ekologicznym i innym zainteresowanym podmiotom informacji o działalności Inspekcji oraz o środowisku, w tym wyniki badań i obserwacji oraz oceny stanu środowiska, jak również rezultaty kontroli przestrzegania przepisów przez podmioty korzystające ze środowiska. Popularyzowano również działania podejmowane przez organy Inspekcji podczas różnego rodzaju spotkań, konferencji i imprez masowych.

Upowszechnianie informacji o stanie środowiska jest jednym z zadań systemu państwowego monitoringu środowiska. Jednocześnie art. 28 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska zobowiązuje organy Inspekcji Ochrony Środowiska do informowania społeczeństwa oraz organów administracji publicznej o stanie środowiska.

Dane i informacje dotyczące stanu środowiska uzyskane w ramach realizacji programów państwowego monitoringu środowiska rozpowszechniane są zarówno na indywidualny wniosek, jak w postaci raportów, biuletynów, komunikatów oraz usług internetowych, opracowywanych i rozpowszechnianych przez organy Inspekcji Ochrony Środowiska.

2. Informacje udzielone na podstawie wniosków

W 2021 r. organy Inspekcji udzieliły 11 899¹¹⁵ informacji, w zakresie i formie wskazanej przez wnioskodawców. Zdecydowana większość z nich dotyczyła stanu jakości środowiska (w tym 8 498 tła substancji w powietrzu), jakości wód powierzchniowych i podziemnych, monitoringu gatunków i siedlisk przyrodniczych oraz monitoringu gatunków i siedlisk morskich, zanieczyszczeniu hałasem komunikacyjnym i przemysłowym oraz o natężeniu promieniowania elektromagnetycznego.

¹¹³ Obowiązek wskazany w Ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2176 z późn. zm.).

¹¹⁴ Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2373, 2389).

¹¹⁵ Nie uwzględniono wniosków przedstawicieli mediów. Dane te zostały podane w oddzielnym podrozdziale.

Wnioski kierowane do Inspekcji Ochrony Środowiska dotyczyły również informacji o występowaniu poważnych awarii i zdarzeniach o znamionach poważnej awarii na wskazanym terenie, informacji o przestrzeganiu wymagań ochrony środowiska przez wskazane podmioty, informacji o przeprowadzonych kontrolach, ich zakresie oraz o podjętych działaniach pokontrolnych, wydania zaświadczenia o wywiązywaniu się przez podmiot z obowiązku uiszczenia administracyjnej kary pieniężnej za przekroczenie lub naruszenie warunków korzystania ze środowiska, decyzji oraz postanowień wydanych przez organy IOŚ, wykazów i lokalizacji zakładów, których działalność może być źródłem wystąpienia poważnej awarii oraz lokalizacji komunalnych i przemysłowych oczyszczalni ścieków, jak również składowisk odpadów.

Warto odnotować, że udzielono także 31 informacji na temat Interfejsu programistycznego API udostępniającego jednogodzinne wyniki pomiarów oraz wskazania indeksu jakości powietrza. W wielu przypadkach udostępniono nie tylko informację, ale również dane.

Pozostałe udostępnione informacje dotyczyły działalności organów Inspekcji.

W 2021 r. do organów Inspekcji Ochrony Środowiska wpłynęło **440** wniosków o udostępnienie informacji publicznej.

Wnioski te dotyczyły w szczególności: informacji o liczbie przeprowadzonych kontroli oraz wydanych decyzji, sposobu załatwienia interwencji związanych z różnego rodzaju uciążliwościami powodowanymi przez podmioty korzystające ze środowiska, liczby oraz wysokości mandatów karnych nałożonych przez organy Inspekcji Ochrony Środowiska, interpretacji przepisów prawa dotyczących ochrony środowiska, procedury uznania przedmiotu lub substancji za produkt uboczny, organizacji urzędów organów Inspekcji Ochrony Środowiska, udostępniania planów kontroli oraz informacji dotyczącej systemu wspomagającego obsługę prawną organów Inspekcji Ochrony Środowiska.

3. Informacje udzielone za pomocą nowych mediów

W celu ułatwienia dostępu zarówno do informacji publicznych, jak i informacji o środowisku i jego ochronie, w 2021 roku Główny Inspektor Ochrony Środowiska i wojewódzcy inspektorzy na bieżąco aktualizowali i dostosowywali narzędzia internetowe do aktualnie obowiązujących standardów prezentacji informacji. W minionym roku, sama tylko strona Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska zanotowała ponad 840 tys. odsłon.

W skali roku, profile Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska na platformach społecznościowych - Facebook, Twitter oraz LinkedIn w sumie zanotowały ponad 740 tys. wyświetleń.

Organy Inspekcji zarządzały również portalami, stronami tematycznymi oraz produktami internetowymi, z których wymienić należy:

- portal „Jakość powietrza” <http://powietrze.gios.gov.pl>, prezentujący dane pomiarowe z 287 stacji pomiarowych Państwowego Monitoringu Środowiska rozmieszczonych na terenie całego kraju, w tym 213 automatycznych lub automatyczno-manualnych stacji, udostępniających informację o aktualnym stanie jakości powietrza na podstawie wyników pomiarów z ostatniej pełnej godziny. W 2021 r. rozbudowano i zmodyfikowano portal „Jakość Powietrza” poprzez dodanie: mapy prezentującej

wskaźniki średniego narażenia dla aglomeracji w poszczególnych latach, nowej podstrony pn.: „Uchwały antysmogowe”. Wprowadzono również szereg uprawnień w sposobie przeglądania, wyszukiwania i pobierania wyników pomiarów. W 2021 roku mapa "Bieżące dane pomiarowe" osiągnęła średnio 10 747 wywołań dziennie. Ponadto, na portalu udostępniane są archiwalne dane o jakości powietrza w Polsce, powiadomienia o ryzyku i wystąpieniu przekroczenia poziomu informowania lub alarmowego dla pyłu zawieszonego PM10, komunikaty o aktualnym i prognozowanym stanie jakości powietrza, informacje o stacjach pomiarowych, wyniki ocen jakości powietrza, prognozy krótko- i długoterminowe, analizy i raporty z przeprowadzonych w ramach PMS¹¹⁶ badań jakości powietrza, informacje na temat uchwalonych programów ochrony powietrza. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 13 listopada 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza¹¹⁶ na portalu „Jakość Powietrza” publikowane są również trzydniowe prognozy jakości powietrza, prezentowane w postaci map dla obszaru całej Polski, opracowywane przez Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy.

- API portalu Jakość Powietrza, udostępniające jednogodzinne wyniki pomiarów pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5, ozonu, dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla i benzenu, od ostatniej pełnej godziny do trzeciej doby wstecz, a także bieżące wskazania indeksu jakości powietrza. Usługi API GIOŚ publikowane są również na portalu z danymi publicznymi <https://dane.gov.pl/pl>.
- aplikację mobilną „Jakość powietrza w Polsce” na urządzenia z systemem Android i iOS, prezentującą dane bieżące o jakości powietrza pochodzące bezpośrednio z 213 automatycznych stacji pomiarowych Państwowego Monitoringu Środowiska rozmieszczonych na terenie całego kraju (dane aktualizowane co godzinę), oraz trzydniowe mapy prognoz jakości powietrza, opracowywane przez Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy. Na początku 2021 roku udostępniono nową wersję aplikacji mobilnej „Jakość Powietrza w Polsce”, rozbudowaną o moduł prognoz jakości powietrza.
- w 2021 roku powstała nowa strona internetowa informująca o projekcie pt.: „Wzmocnienie oceny depozycji atmosferycznej w Polsce w oparciu o doświadczenia norweskie”, finansowanym ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021 (MF EOG 2014-2021) w ramach programu „Środowisko, Energia i Zmiany Klimatu”, obszar „Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do ich skutków”.
- w zakresie monitoringu jakości wód zaktualizowano informacje zamieszczone na stronie GIOŚ w zakładce „Stan środowiska” w części dot. monitoringu wód <https://www.gios.gov.pl/pl/stan-srodowiska/monitoring-wod> m.in. w zakresie Bałtyku, wód przejściowych i przybrzeżnych [oraz w zakładce Stan środowiska/Dane regionalne w zakresie wód powierzchniowych \(dla poszczególnych województw\)](#) zaktualizowano dane regionalne o wyniki klasyfikacji elementów biologicznych,

¹¹⁶ Dz. U. z 2020 r. poz. 2221

- wskaźników i grup wskaźników <https://www.gios.gov.pl/pl/stan-srodowiska/dane-regionalne>.
- zaktualizowano podstronę internetową monitoringu jakości wód podziemnych <http://mjwp.gios.gov.pl/>, w ramach której przede wszystkim zamieszczono i umożliwiono pobieranie plików z wynikami badań wskaźników fizyczno-chemicznych oraz plików z wynikami klasyfikacji jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych za 2020 rok; przygotowano mapę z wynikami oceny klas jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych za 2020 rok posiadającej moduł powiększania, uaktualniono interaktywną mapę jednolitych części wód podziemnych o wyniki oceny stanu jcwpd wykonanej w 2020 roku (według danych z 2019 roku), uaktualniono także informacje o sieci pomiarowej monitoringu jakości wód podziemnych w zestawieniach tabelarycznych, w wyszukiwarce punktów monitoringowych oraz na mapie przedstawiającej ich lokalizację.
 - zaktualizowano stronę ZMŚP <http://zmsp.gios.gov.pl/> i Monitoringu Lasów <https://www.gios.gov.pl/monlas/> bez wprowadzania nowych/nowoczesnych narzędzi.
 - zaktualizowano (merytorycznie) stronę monitoringu gatunków i siedlisk przyrodniczych <http://siedliska.gios.gov.pl/pl/> bez wprowadzania nowych/nowoczesnych narzędzi.
 - rozbudowano o nowe programy i zaktualizowano (wyniki sezonu 2020/2021 - migracje i zimowanie i 2021 - populacje lęgowe): strona Monitoringu Ptaków Polski <https://monitoringptakow.gios.gov.pl/> oraz Portal Mapowy PM GIS <http://monitoringptakow.gios.gov.pl/PM-GIS/>.
 - zaktualizowano stronę monitoringu gatunków i siedlisk morskich <http://morskiesiedliska.gios.gov.pl/>.
 - zaktualizowano i rozbudowano portal GIOŚ INSPIRE <https://inspire.gios.gov.pl/portal/> o nowe zharmonizowane zbiory danych przestrzennych, metadane i usługi sieciowe. W Geoportalu GIOŚ INSPIRE zwiualizowano zharmonizowany zbiór danych przestrzennych pn.: Zakłady stwarzające zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (SEVESO). Dla tego zbioru przygotowano usługę przeglądania WMS i pobierania (ATOM), a metadane dla zbioru i usług danych przestrzennych opublikowano w ramach katalogu metadanych GIOŚ. W ramach GIOŚ INSPIRE tam, gdzie to było możliwe funkcjonujący węzeł infrastruktury informacji przestrzennej został zasilony o nowe dane.
 - na stronie GIOŚ w zakładce Stan środowiska/Dane regionalne aktualizowano również informacje i publikacje regionalne opracowane w zakresie działań i inicjatyw realizowanych przez Regionalne Wydziały Monitoringu Środowiska (RWMS) <https://www.gios.gov.pl/pl/stan-srodowiska/dane-regionalne>.
 - Portal „Kontrola Inspekcji Ochrony Środowiska” (<http://iswk.gios.gov.pl/>) – serwis mapowy umożliwiający społeczeństwu dostęp do informacji o przeprowadzonych przez IOŚ kontrolach podmiotów korzystających ze środowiska.

Wśród innych stron tematycznych prowadzonych przez Inspekcję Ochrony Środowiska wymienić należy:

- http://www.gios.gov.pl/chemizm_gleb/ strona monitoringu chemizmu gleb ornych Polski.
- <http://clc.gios.gov.pl> serwis internetowy Corine Land Cover (CLC), poświęcony wszystkim dotychczas realizowanym krajowym projektom Corine Land Cover (1990, 2000, 2006, 2012, 2018), które są jednym z podstawowych źródeł informacji o pokryciu terenu na poziomie Europy. Serwis daje możliwość pobrania krajowych produktów z poszczególnych projektów CLC bez konieczności składania papierowego wniosku. Zapewnia on również dostęp do usług przeglądania (WMS). Dzięki możliwości pobrania produktów dot. Corine Land Cover bezpośrednio ze strony internetowej w znaczący sposób zwiększyła się liczba pobrań tych produktów. Od początku istnienia tej strony tematycznej do końca 2021 r. ogółem odnotowano 10 098 pobrań krajowych baz danych CLC i baz zmian CLC.
- <https://rdsm.gios.gov.pl/index.php/pl/> strona internetowa dotycząca Ramowej Dyrektywy w sprawie Strategii Morskiej.
- <https://www.gios.gov.pl/pl/poiis-monitoring-halasu> strona internetowa informująca o projekcie pn.: "Wzmocnienie monitoringu hałasu w zakresie opracowywania map hałasu" współfinansowany ze środków unijnych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, w ramach II Osi Priorytetowej Ochrona Środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu; Działanie 2.1 Adaptacja do zmian klimatu wraz z zabezpieczeniem i zwiększeniem odporności na klęski żywiołowe, w szczególności katastrofy naturalne oraz monitoring środowiska.
- <https://www.gios.gov.pl/pl/poiis-monitoring-wilka-i-rysia> strona internetowa informująca o zrealizowanym projekcie pn.: "Pilotażowy monitoring wilka i rysia w Polsce, realizowany w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska" i współfinansowany ze środków unijnych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, w ramach II Osi Priorytetowej Ochrona Środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu; Działanie 2.4 Ochrona przyrody i edukacja ekologiczna.
- <https://www.gios.gov.pl/pl/poiis-monitoring-wod-powierzchniowych> strona internetowa informująca o zrealizowanym projekcie pn.: „Wzmocnienie monitoringu wód w zakresie procedur zapewnienia i kontroli jakości pomiarów i ocen stanu wód powierzchniowych oraz infrastruktury badawczej, pomiarowej i informatycznej”. współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, Osi priorytetowej II Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu, działanie 2.1. Adaptacja do zmian klimatu wraz z zabezpieczeniem i zwiększeniem odporności na klęski żywiołowe, w szczególności katastrofy naturalne oraz monitoring środowiska, typ projektu: 2.1.8 Wdrażanie metod obserwacji i zakupy sprzętu w celu usprawnienia systemu monitorowania środowiska.

W 2021 r. organy Inspekcji zamieszczały na stronach internetowych również informacje gromadzone w bazach danych i rejestrach Inspekcji takich jak:

1. Informatyczny System Kontroli (ISK).

2. Baza Orzecznictwa Administracyjnego.
3. Rejestr zdarzeń o znamionach poważnej awarii i poważnych awarii.
4. Baza informacji o korzystaniu ze środowiska.
5. Krajowy Rejestr Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń.
6. Rejestr instalacji, którym udzielono zezwolenia wstępnego.
7. Rejestr zgłoszeń i decyzji w zakresie międzynarodowego przemieszczania odpadów.

4. Informacje udzielone przedstawicielom tradycyjnych mediów - prasa, radio i telewizja

Organy Inspekcji w roku 2021 udzieliły ponad 350 (w 2020 r.: 470) wywiadów i odpowiedzi na zapytania w prasie oraz 411 (w 2020 r.: ok 500) wywiadów w radio i telewizji. Przedstawiciele mediów najbardziej interesowali się działaniami organów Inspekcji w zakresie gospodarowania odpadami, w szczególności nadzorem nad transgranicznym przemieszczaniem odpadów i przeciwdziałaniem niezgodnymi z przepisami praktykom uczestników tego rynku, takim jak nielegalne transporty i składowanie odpadów. Organy Inspekcji były źródłem informacji dla mediów w dziedzinie stanu środowiska, zanieczyszczenia powietrza i problemów związanych z emisjami do powietrza (głównie w sezonie grzewczym), zanieczyszczenia wód, badań i stanu jakości wód oraz pożarów składowisk odpadów. Dziennikarze również często zwracali się o informacje na temat prowadzonych kontroli lub wyników kontroli, jak również informacje o działaniach pokontrolnych, takich jak kary w związku z nieprawidłowym funkcjonowaniem podmiotów gospodarczych korzystających ze środowiska.

5. Działalność wydawnicza

W 2021 r. organy Inspekcji opracowały i udostępniły społeczeństwu w wersji drukowanej lub elektronicznej 122 publikacje tematyczne i 15 biuletynów dotyczących w szczególności monitoringu środowiska oraz szerokiego spektrum zagadnień ekologicznych i działalności w regionach, 39 materiałów informacyjno-edukacyjnych, jak również ponad 1800 komunikatów, m.in. o ważnych zdarzeniach środowiskowych i działaniach organów Inspekcji, przekroczeniach (lub ich braku) dopuszczalnych poziomów zanieczyszczenia powietrza, przekroczeniach poziomu alarmowego oraz progu informowania dla pyłu zawieszony PM10 i ozonu, a także wyniki pomiarów hałasu, monitoringu pól elektromagnetycznych, stanu czystości wód rzek i jezior oraz informacje na temat składowisk odpadów, gospodarki komunalnymi osadami ściekowymi, współpracy z innymi organami, m.in. Europejską Agencją Środowiska.

Przykłady publikacji opracowanych i upowszechnionych w 2021 r.:

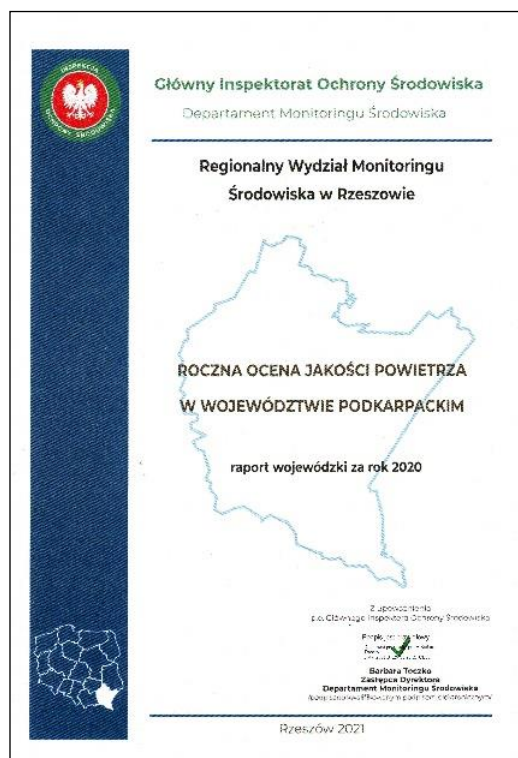
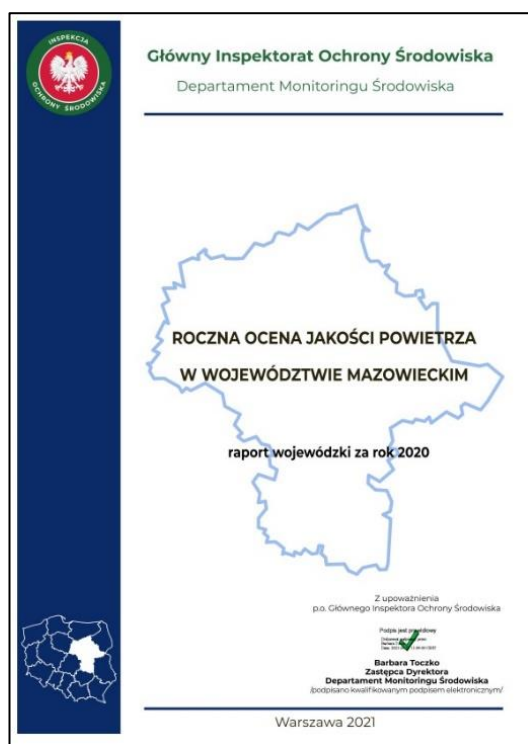
1. Ocena jakości powietrza za 2020 rok – zbiorczy raport krajowy.
2. Roczne oceny jakości powietrza we wszystkich województwach. Raport wojewódzki za rok 2020 (dla każdego z 16 województw).
3. Jakość powietrza w Polsce w roku 2020 w świetle wyników pomiarów prowadzonych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.
4. Zanieczyszczenie powietrza wielopierścieniowymi węglowodorami aromatycznymi na stacjach tła miejskiego w 2020 roku.
5. Raport problemowy na temat jakości powietrza w uzdrowiskach w Polsce w roku 2020.

6. Ocena zanieczyszczenia powietrza rtęcią na stacjach tła regionalnego w Polsce za 2020 rok.
7. Monitoring tła zanieczyszczenia atmosfery w Polsce dla potrzeb EMEP, GAW/ WMO i Komisji Europejskiej. Raport syntetyczny ze stacji EMEP w Polsce za 2020 r.
8. Ocena zanieczyszczenia powietrza na stacjach monitoringu tła regionalnego w Polsce w zakresie składu pyłu PM10 i PM2,5 oraz depozycji metali ciężkich i WWA za 2020 rok.
9. Monitoring chemizmu opadów atmosferycznych i ocena depozycji zanieczyszczeń do podłoża w latach 2021-2022. Raport roczny z badań monitoringowych w 2020 roku.
10. Monitoring całkowitej zawartości ozonu w atmosferze oraz natężenia promieniowania UV-B na stacji Belsk w latach 2021-2022. Raport o stanie warstwy ozonowej w 2020 roku.
11. Raport o stanie warstwy ozonowej i natężenia promieniowania UV-B za 2020 r.
12. Analiza i interpretacja danych, ocena trendów i skali zjawiska w Polsce na tle globalnych zmian warstwy ozonowej w 2020 roku. Raport syntetyczny.
13. Wpływ ograniczeń gospodarczych związanych z pandemią Covid-19 na wysokość stężeń zanieczyszczeń powietrza w 2020 roku.
14. „Pięcioletnia ocena jakości powietrza w strefie dolnośląskiej_2. Raport wojewódzki za lata 2016-2020”.
15. „Ocena jakości powietrza na terenie województwa dolnośląskiego w 2020 roku”.
16. Ocena stanu środowiska polskich obszarów morskich w 2020 roku na podstawie danych monitoringowych na tle dziesięciolecia 2010-2019 (wyłącznie w formie elektronicznej).
17. Ocena stanu chemicznego wód podziemnych w punktach monitoringu wód podziemnych w sieci regionalnej i badawczej na terenie województwa śląskiego w 2020 roku.
18. Ocena jakości wód podziemnych na obszarach uprzemysłowionych, narażonych na oddziaływanie punktowych źródeł zanieczyszczeń na województwa dolnośląskiego w 2020 roku” – strona internetowa GIOŚ.
19. Stan zdrowotny lasów w Polsce w 2020 roku na podstawie badań monitoringowych. (bez opracowania graficznego).
20. Stan geosystemów Polski w 2020 r. (bez opracowania graficznego).
21. Wyniki monitoringu kozicy tatrzańskiej *Rupicapra rupicapra tatrca* w Polsce (wersja elektroniczna).
22. Wyniki monitoringu świstaka tatrzańskiego *Marmota marmota latirostris* w Polsce (wersja elektroniczna).
23. Sprawozdanie z prac terenowych i opracowanie wyników uzyskanych w sezonie lęgowym w 2021 roku (wyłącznie w formie elektronicznej).
24. Raport końcowy z realizacji Monitoringu Ptaków Polski w latach 2018-2021 (w 3 częściach; wyłącznie w formie elektronicznej).
25. Wyniki monitoringu foki szarej w 2020 roku – aktualizacja oceny stanu ochrony (wyłącznie w formie elektronicznej).
26. Wyniki monitoringu foki pospolitej w 2020 roku – aktualizacja oceny stanu ochrony (wyłącznie w formie elektronicznej).

27. „Zintegrowany Monitoring Środowiska Przyrodniczego. Organizacja. System Pomiarowy. Metody badań. Wytyczne do realizacji” - publikacja wydana drukiem i rozpowszechniona wśród „uczestników” ZMŚP (stacje, eksperci, instytuty, uczelnie i in.) oraz udostępniona w Internecie.
28. Modyfikacje metodyk monitoringu: barczatki kataks, chomika europejskiego, ksylomki striks, łątki ozdobnej, pachnicy dębowej, smużki stepowej, strzebli błotnej, szlaczkoniaszafrança - opracowanie i opublikowanie na stronie internetowej <http://siedliska.gios.gov.pl>.
29. Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa mazowieckiego w roku 2020.
30. Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa zachodniopomorskiego w roku 2020.
31. Ocena stanu akustycznego środowiska w województwie warmińsko-mazurskim w 2020 roku.
32. Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa świętokrzyskiego w roku 2020 (upowszechniono poprzez stronę GIOŚ).
33. Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa opolskiego w roku 2020 (upowszechniono poprzez stronę GIOŚ).
34. Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa lubelskiego w roku 2020.
35. Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa małopolskiego w 2020 roku.
36. Ocena stanu akustycznego środowiska na podstawie pomiarów monitoringowych hałasu komunikacyjnego prowadzonych na terenie województwa małopolskiego w 2020 roku.
37. Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa śląskiego w roku 2020.
38. Ocena wyników badań hałasu komunikacyjnego wykonanych na terenie województwa podlaskiego w roku 2020.
39. Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa podlaskiego w roku 2020.
40. Lokalna Mapa Hałasu dla wybranych ciągów komunikacyjnych miasta Mielca na terenie województwa podkarpackiego wykonana na podstawie pomiarów poziomu hałasu w roku 2019 w ramach państwowego Monitoringu Środowiska.
41. Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa podkarpackiego w roku 2020.
42. Ocena stanu akustycznego na terenie województwa dolnośląskiego w 2020 roku – strona internetowa GIOŚ.
43. Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w 2020 roku.
44. Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa wielkopolskiego w roku 2020.
45. Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2020 w województwie mazowieckim – opracowana na podstawie pomiarów wykonanych przez Inspekcję Ochrony Środowiska.

46. Ocena poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2020 – opracowana na podstawie pomiarów wykonanych przez Inspekcję Ochrony Środowiska.
47. Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku za 2020 r. w województwie zachodniopomorskim – opracowana na podstawie pomiarów wykonanych przez Inspekcję Ochrony Środowiska.
48. Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w 2020 roku w województwie warmińsko-mazurskim.
49. Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2020 w województwie świętokrzyskim – opracowana na podstawie pomiarów wykonanych przez Inspekcję Ochrony Środowiska (upowszechniono poprzez stronę internetową GIOŚ).
50. Ocena poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2020 – województwo opolskie (upowszechniono poprzez stronę internetową GIOŚ).
51. Rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku – województwo opolskie (upowszechniono poprzez stronę internetową GIOŚ).
52. Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2020 w województwie lubelskim.
53. Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2020 w województwie małopolskim – opracowana na podstawie pomiarów wykonanych przez inspekcję ochrony środowiska.
54. Ocena poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2020, województwo śląskie (upowszechniono poprzez stronę internetową GIOŚ).
55. Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2020 w województwie podlaskim - opracowana na podstawie pomiarów wykonanych przez Inspekcję Ochrony Środowiska.
56. Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2020 w województwie podkarpackim – opracowana na podstawie pomiarów wykonanych przez Inspekcję Ochrony Środowiska.
57. Badania poziomów pól elektromagnetycznych w wybranych punktach województwa dolnośląskiego w roku 2020 – strona internetowa GIOŚ.
58. Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2020 w województwie kujawsko-pomorskim - w oparciu o wyniki pomiarów wykonanych przez Inspekcję Ochrony Środowiska.
59. Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2020, województwo wielkopolskie.
60. Badania monitoringowe gleb w województwie dolnośląskim w 2020 roku – strona internetowa GIOŚ.
61. Wykonywanie pomiarów w sieci wczesnego wykrywania skażeń promieniotwórczych – Raport przedstawiający wyniki i analizy za rok 2020.
62. Monitoring skażeń promieniotwórczych wód powierzchniowych i osadów dennych – Raport za rok 2020.
63. Monitoring stężenia cezu-137 w glebie – Raport za rok 2019.

64. Sygnały Europejskiej Agencji Środowiska (EEA) 2020 „W kierunku całkowitego ograniczenia emisji zanieczyszczeń w Europie” – weryfikacja tłumaczenia i artykuł na stronie internetowej.
65. Strategia EEA-EIONET na lata 2021-2030 – weryfikacja tłumaczenia i artykuł na stronie internetowej
66. Nowe Europejskie Centra Tematyczne – nabór wniosków – artykuł na stronie internetowej.
67. Zwalczenie szarej strefy, czyli IOŚ przeciw naruszeniom odpadowym (sozosfera.pl).
68. Inspekcja Ochrony Środowiska w walce z szarą strefą odpadową (sozosfera.pl).
69. Zgłoszenie monitoringu wizyjnego WIOŚ (sozosfera.pl).

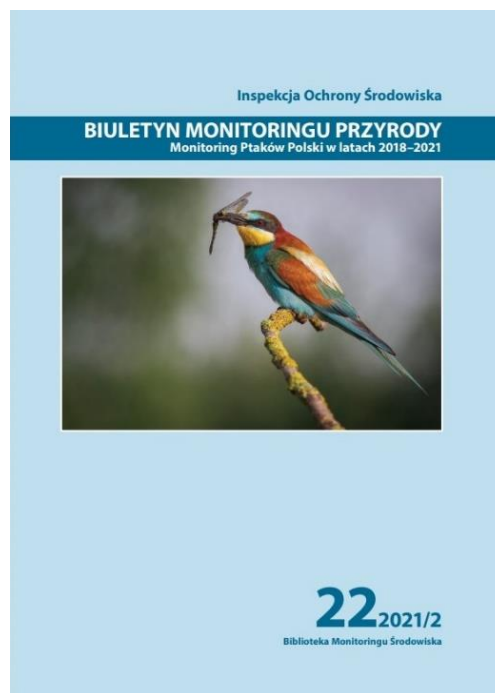
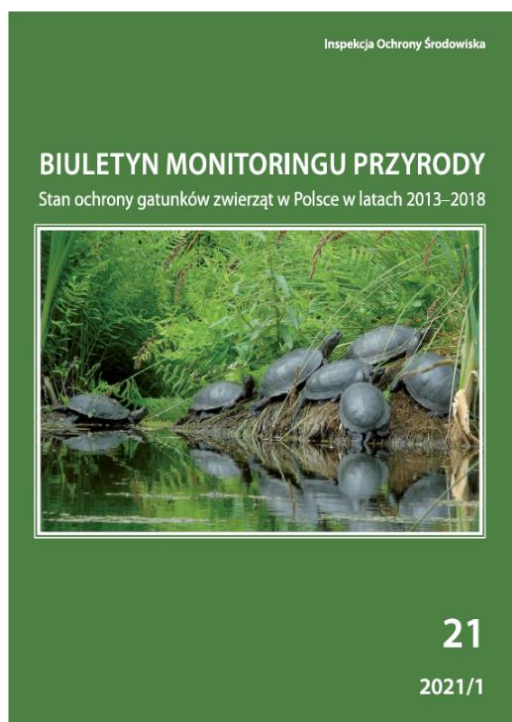
Ryc. 16-19. Przykładowe strony tytułowe publikacji tematycznych w zakresie stanu środowiska, 2021 r.

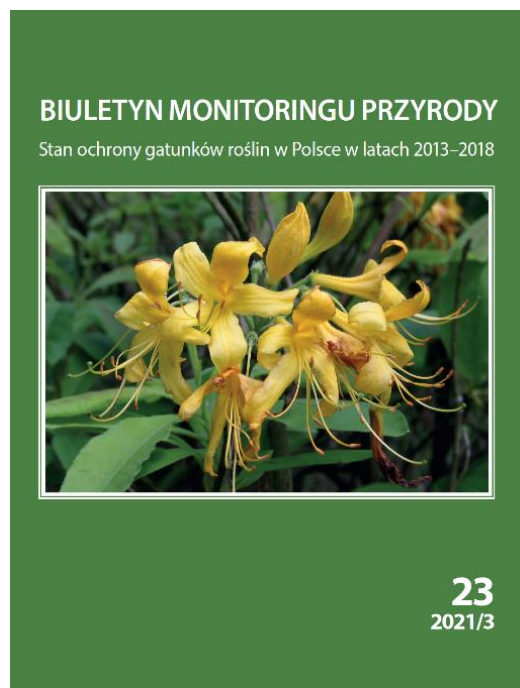
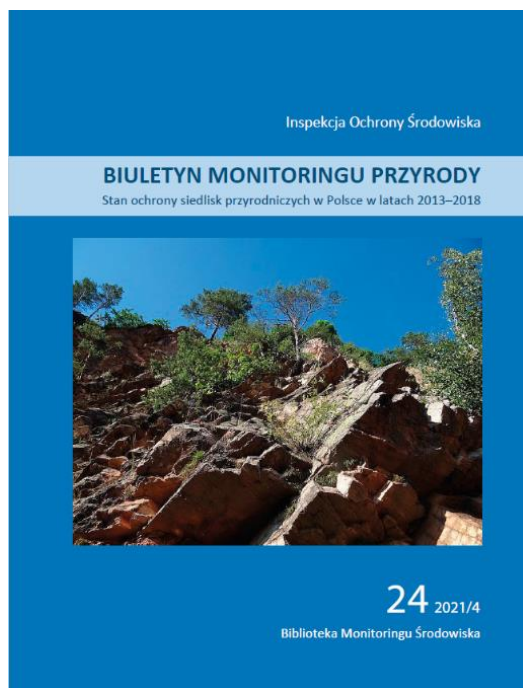
Podobnie jak w latach ubiegłych odbiorcami publikacji opracowanych w ramach państwowego monitoringu środowiska są w szczególności organy administracji rządowej i samorządowej odpowiedzialne za strategiczne planowanie i operacyjne zarządzanie środowiskiem, poprzez instrumenty takie jak: postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, pozwolenia na wprowadzenie do środowiska substancji lub energii, programy i plany ochrony środowiska jako całości i poszczególnych jego elementów. Ponadto, opracowania te są podstawą do strategicznych ocen oddziaływania na środowisko oraz służą do planowania zrównoważonego rozwoju na wszystkich poziomach zarządzania. Z publikacji korzystają również jednostki naukowo-badawcze, uczelnie, podmioty wykonujące opracowania z zakresu ochrony środowiska, organizacje ekologiczne, studenci i uczniowie.

Biuletyny opracowane i upowszechnione przez Departament Monitoringu Środowiska GIOŚ w 2021 roku:

1. Biuletyn informacyjny nr 1/2021 poświęcony projektowi pt. „Wzmocnienie oceny depozycji atmosferycznej w Polsce w oparciu o doświadczenia norweskie” finansowanemu ze środków MF EOG 2014-2021.
2. Biuletyn informacyjny nr 2/2021 poświęcony projektowi pt. „Wzmocnienie oceny depozycji atmosferycznej w Polsce w oparciu o doświadczenia norweskie” finansowanemu ze środków MF EOG 2014-2021.
3. Informacja o jakości powietrza atmosferycznego w Chełmnie w 2020 roku.
4. Informacja o jakości powietrza atmosferycznego w Mogilnie w 2019 roku.
5. Monitoring prekursorów ozonu w stacji tła krajowego „Bory Tucholskie” – raport za rok 2020.

6. Porównanie wyników pomiarów pyłu zawieszonego PM10 z lat 2017-2020 z wybranych stacji pomiarowych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.
7. Biuletyn Monitoringu Przyrody. Stan ochrony gatunków zwierząt w Polsce w latach 2013-2018. Nr 21 (2021/1) (wersja elektroniczna).
8. Biuletyn Monitoringu Przyrody. Monitoring Ptaków Polski w latach 2018-2021. Nr 22 (2021/2) (wersja elektroniczna i papierowa).
9. Biuletyn Monitoringu Przyrody. Stan ochrony gatunków roślin w Polsce w latach 2013-2018. Nr 23 (2021/3) (wersja elektroniczna).
10. Biuletyn Monitoringu Przyrody. Stan ochrony siedlisk przyrodniczych w Polsce w latach 2013-2018. Nr 24 (2021/4) (wersja elektroniczna).
11. Stan czystości jeziora Gopło.
12. Stan czystości jeziora Rudnickiego Wielkiego.
13. Monitoring jezior reperowych w województwie kujawsko-pomorskim.
14. Ocena stanu czystości jeziora Żnińskiego Dużego.
15. Informacja o stanie środowiska na terenie powiatu jędrzejowskiego w latach 2019-2020.

6. Inne formy upowszechniania informacji w społeczeństwie

W 2021 r. pracownicy IOŚ angażowali się w wiele inicjatyw i przedsięwzięć, podczas których była możliwość edukowania i informowania społeczeństwa o najważniejszych problemach związanych ze stanem i ochroną środowiska. Były to m.in. konferencje i seminaria o zasięgu zarówno ogólnopolskim, jak i lokalnym oraz różnego rodzaju debaty, posiedzenia, sesje organów władz lokalnych i/lub otwarte dla szerszych grup odbiorców. W zależności od charakteru wydarzenia stosowano różne formy prezentacji, jednak ze względu na zasady bezpieczeństwa związane z sytuacją pandemiczną, najczęściej referaty i prezentacje multimedialne wygłaszano drogą online.

Przykładowe tytuły prezentacji:

1. „Stan jakości powietrza w Płocku”: w dniu 28 października 2021 r., na sesji Rady Miasta Płock, przedstawiono informacje dotyczące stanu jakości powietrza w Płocku w zakresie Państwowego Monitoringu Środowiska.
2. „Portal "Jakość Powietrza", API, aplikacja mobilna "Jakość Powietrza w Polsce", jako narzędzia dostępu do danych o jakości powietrza na Konferencji Środowisko Informacji, 25 listopada 2021 r.
3. „Wzmocnienie oceny depozycji atmosferycznej w Polsce w oparciu o doświadczenia norweskie” na wideokonferencji rozpoczynającej projekt pt. „Wzmocnienie oceny depozycji atmosferycznej w Polsce w oparciu o doświadczenia norweskie”, realizowany w ramach programu „Środowisko, Energia i Zmiany Klimatu” obszar „Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do ich skutków” i finansowany ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego na lata 2014-2021 (MF EOG 2014-2020), 8 lipca 2021 r.

4. „Skąd pomysł na realizację projektu pn. „Wzmocnienie oceny depozycji atmosferycznej w Polsce w oparciu o doświadczenia norweskie” na wideokonferencji rozpoczynającej projekt pt. „Wzmocnienie oceny depozycji atmosferycznej w Polsce w oparciu o doświadczenia norweskie”, realizowany w ramach programu „Środowisko, Energia i Zmiany Klimatu” obszar „Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do ich skutków”, finansowany ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego na lata 2014-2021 (MF EOG 2014-2020), 8 lipca 2021 r.
5. „Doświadczenia Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w realizacji projektów realizowanych ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2009-2014” na wideokonferencji rozpoczynającej projekt pt.: „Wzmocnienie oceny depozycji atmosferycznej w Polsce w oparciu o doświadczenia norweskie”, realizowany w ramach programu „Środowisko, Energia i Zmiany Klimatu” obszar „Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do ich skutków” i finansowany ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego na lata 2014-2021 (MF EOG 2014-2020), 8 lipca 2021 r.
6. „Stan jakości powietrza w Polsce na podstawie wyników oceny jakości powietrza za 2020 r., przeprowadzonej przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska” na konferencji popularno-naukowej „Aktualny stan jakości powietrza w Polsce – sukces czy nadal wyzwanie?”, 15 września 2021 r.
7. „Aktualny stan jakości powietrza województwa dolnośląskiego” w trakcie konferencji „Efektywność energetyczna a jakość powietrza – perspektywy dla Dolnego Śląska” organizowanej przez Zespół Doradców Energetycznych przy NFOŚiGW/WFOŚiGW, 20-21 października 2021 r.
8. „Smog w województwie łódzkim” na posiedzeniu Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego Województwa Łódzkiego.
9. Prezentacja dotycząca systemu monitoringu jakości powietrza i powiadamiania o przekroczeniach i ryzyku przekroczeń poziomów substancji w powietrzu na posiedzeniu Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego w ramach przygotowania do sezonu zimowego.
10. „Jakość powietrza na podstawie referencyjnych pomiarów państwowego monitoringu środowiska w latach 2019-2020” – VI Forum Green Smart City, 28 października 2021 r.
11. Co nam daje monitoring powietrza w Krakowie? Czy od tego powietrze staje się czyste? – 9 grudnia 2021 r.
12. „Monitorowanie zanieczyszczeń powietrza w okresie zimowym” na potrzeby oceny przygotowania administracji publicznej do sezonu zimowego 2021/2022 (posiedzenie Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego w Opolu).
13. Wystąpienie w Podlaskim Urzędzie Wojewódzkim z prezentacją multimedialną dotyczącą jakości powietrza w województwie podlaskim – 20 września 2021 r.
14. „Jakość powietrza na terenie województwa śląskiego w 2020 roku oraz w obecnym sezonie grzewczym” – prezentacja wygłoszona na posiedzeniu Komisji Ekologii Śląskiego Związku Gmin i Powiatów.

15. „Jakość powietrza na terenie woj. śląskiego i w gminie Goczałkowice w 2020 roku” – prezentacja wygłoszona na sesji Rady Gminy Goczałkowice-Zdrój.
16. „Stan środowiska na terenie województwa śląskiego, w tym na terenie miasta Sosnowiec w 2020 roku” – prezentacja wygłoszona na sesji Rady Miejskiej w Sosnowcu.
17. „Stan środowiska na terenie województwa śląskiego w oparciu o wyniki państwowego monitoringu środowiska” – prezentacja wygłoszona na konferencji Polskiej Izby Ekologii „Czyste powietrze kluczowym elementem Polityki Energetycznej Polski do 2040 roku (PEP 2040)”.
18. „Monitorowanie jakości powietrza oraz działania antysmogowe”, posiedzenie Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, 3 listopada 2021 r.
19. „Informacja o jakości powietrza w powiecie skarżyskim”, posiedzenie Komisji Budżetu, Rozwoju Gospodarczego, Infrastruktury i Porządku Publicznego Rady Powiatu Skarżyskiego (on-line), 27 września 2021 r.
20. Stan jakości powietrza w Poznaniu – prezentacja on-line „Dzień czystego powietrza” UPP, 18 listopada 2021 r.
21. „Badania i ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim” – prezentacja wygłoszona na konferencji online w dniu 17 marca 2021 r. dla województwa zachodniopomorskiego – Zachodniopomorskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie.
22. „Geoportal GIOŚ INSPIRE - rozwój infrastruktury informacji przestrzennej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska” wygłoszona w dniu 25 listopada 2021 r. podczas organizowanej on-line przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska V edycji Konferencji „Środowisko Informacji”.
23. „Informacja o stanie środowiska w mieście Żary na tle wyników badań monitoringowych przeprowadzonych w 2020 r. i w latach poprzednich w województwie lubuskim” – sesja Rady Miejskiej w Żarach.
24. „Informacja o stanie środowiska w powiecie nowosolskim na tle wyników badań monitoringowych przeprowadzonych w 2020 r. i w latach poprzednich w województwie lubuskim” – sesja Powiatu Nowosolskiego.
25. „Stan środowiska na terenie województwa śląskiego, w tym powiatu wodzisławskiego, na podstawie danych państwowego monitoringu środowiska” wygłoszona na XXXIV sesji rady Powiatu Wodzisławskiego.
26. „Stan środowiska na terenie województwa śląskiego i powiatu raciborskiego, na podstawie danych państwowego monitoringu środowiska” – prezentacja wygłoszona na sesji Rady Powiatu Raciborskiego.
27. „Kontrola stanu gospodarki odpadami w jednostkach samorządu terytorialnego. Wnioski na podstawie działań WIOŚ w Bydgoszczy w 2020 r.” – prezentacja na Seminarium w zakresie gospodarki odpadami, zorganizowane w ramach działań Kujawsko-Pomorskiego Samorządowego Stowarzyszenia „Salutaris” przy współpracy z Kolegium Jagiellońskim TSW w Toruniu.
28. Prawo w ochronie środowiska (zasady prawa ochrony środowiska, działalność kontrolna i ocena jakości powietrza) – wykład na Akademii Pomorskiej w Słupsku.

29. Procedura ocen oddziaływania na środowisko, odpady, ścieki, hałas – wykład dla pracowników Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.
30. "Nielegalny obrót odpadami, transport i składowanie odpadów w kontekście art. 183 k.k." w ramach projektu LIFE15 GIE/PL/000758 – Masz prawo do skutecznej ochrony przyrody – szkolenie dla sędziów.
31. „Zasady prowadzenia kontroli w gminie w zakresie realizacji zapisów Programu ochrony powietrza oraz Planu działań krótkoterminowych”.
32. „Uciążliwość związana z emisją hałasu; decyzje, postępowania naprawcze, zmiany przepisów”.
33. „Najnowsze zmiany zasad wydawania decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu. Zasady i problemy ze zleceniem pomiarów”.
34. „Wyzwania w gospodarce odpadami oczami instytucji kontrolującej”.
35. „Problem nielegalnych składowisk odpadów na terenie województwa śląskiego (zagrożenie dla ludności cywilnej)”.
36. „Narzędzia służące gminom do wykonywania działań monitoringowych” – prezentacja Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska.
37. „Zmniejszenie zagrożeń powodowanych przez niewłaściwe przechowywanie i stosowanie nawozów, czyli działalność kontrolna inspekcji ochrony środowiska w gospodarstwach rolnych”.
38. „Zagrożenia środowiska na podstawie prowadzonych działań kontrolnych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska na terenie woj. warmińsko-mazurskiego”.
39. „Kontrola gospodarstw w zakresie przestrzegania przepisów o ochronie wód przed zanieczyszczeniem azotanami ze źródeł rolniczych”.

Przykłady materiałów informacyjno-edukacyjnych i promocyjnych, opracowanych i upowszechnionych przez IOŚ w 2021 roku:

1. Uwaga na podkłady kolejowe.
2. Azbest - cichy zabójca.
3. Fotowoltaika.
4. Kilka słów na temat poważnych awarii przemysłowych.
5. Lotne związki organiczne.
6. Wymień stary piec na nowy.
7. Odpady na Twojej działce - Twój problem.
8. Ponawiamy apel do wszystkich właścicieli posesji.
9. Międzynarodowy Dzień Ochrony Warstwy Ozonowej - 16 września 2021 r.
10. Porzuceniu odpadów każdy może zapobiegać.

Przykładowe regionalne i ogólnopolskie wydarzenia i imprezy masowe, w których w 2021 roku wzięli udział przedstawiciele IOŚ:

1. III Konferencja naukowa „Jakość powietrza a zdrowie” organizowana on-line w ramach Projektu pn. „Czy wiesz czym oddychasz?” – kampania informacyjno-edukacyjna na rzecz czystszej powietrza LIFE-MAPPINGAIR/PL, w dniach 12-14 maja 2021 r.

2. Wideokonferencja rozpoczynająca projekt pt. „Wzmocnienie oceny depozycji atmosferycznej w Polsce w oparciu o doświadczenia norweskie” realizowany w ramach programu „Środowisko, Energia i Zmiany Klimatu” obszar „Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do ich skutków” i finansowany ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego na lata 2014-2021 (MF EOG 2014-2020) w dniu 8 lipca 2021 r.
3. Seminarium organizowane on-line w ramach cyklu „Jakość powietrza w Polsce” przez Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy „Jakość powietrza”, w dniu 28 września 2021 r.
4. Seminarium organizowane on-line w ramach cyklu „Jakość powietrza w Polsce” przez Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy „Wykorzystanie niskokosztowych czujników w badaniach struktury mikrofizycznej i optycznej smogu”, w dniu 27 października 2021 r.
5. Seminarium w ramach cyklu „Jakość powietrza w Polsce” organizowane on-line przez Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy „Badania aerozolu węglowego”, w dniu 30 listopada 2021 r.
6. „XII spotkanie PL -CZ grupy roboczej ds. jakości powietrza” organizowane on-line przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska; przygotowanie prezentacji w zakresie województwa dolnośląskiego, w dniu 21 kwietnia 2021 r.
7. Prace interdyscyplinarnego Zespołu roboczego ds. jakości powietrza i efektywności energetycznej w województwie dolnośląskim, powołanego przez Marszałka Województwa Dolnośląskiego Zarządzeniem nr 18/2018 z dnia 18 kwietnia 2018 r. - spotkanie on-line w dniu 21 czerwca 2021 r. dotyczące: podsumowania kampanii antysmogowej zrealizowanej w 2020 r. oraz działań planowanych w roku 2021 r., realizacji uchwał antysmogowych w świetle przygotowywanego Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego oraz działań województwa na rzecz wdrażania zrównoważonej mobilności („Dolnośląska Cyklostrada – koncepcja sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego” oraz „Koncepcja zeroemisyjnego transportu rowerowego w dojazdach codziennych”).
8. Spotkanie on-line dotyczące promocji Wrocławia jako miasta zielonego w ramach prac Zespołu roboczego ds. jakości powietrza i efektywności energetycznej we Wrocławiu, powołanego przez Prezydenta Wrocławia w 2016 r. (15 maja 2021 r.).
9. Szkolenia organizowane on-line przez IMGW-PIB dotyczące platformy informacyjnej MONITOR IMGW-PIB w dniu 6 października 2021 r.
10. Konferencja on-line pn. „Jak skutecznie wdrażać realizację Programu ochrony powietrza dla woj. świętokrzyskiego i Uchwały antysmogowej”, w dniu 26 marca 2021 r.
11. Seminarium na temat Corine Land Cover oraz monitorowania pokrycia terenu i użytkowania ziemi, zorganizowane on-line przez Instytut Geodezji i Kartografii, 12 kwietnia 2021 r.
12. II Ogólnopolskie Seminarium Radiacyjne PTBR „Pola elektromagnetyczne: Telefonia 5G w Polsce”, zorganizowane on-line w dniu 12 maja 2021 r.

13. Spotkanie on-line w ramach konsultacji społecznych II aktualizacji planów gospodarowania wodami (II aPGW) – Kielce, 18 maja 2021 r.
14. Konferencja on-line podsumowująca przygotowanie projektów II aktualizacji planów gospodarowania wodami (IIaPGW) i projektów aktualizacji planów zarządzania ryzykiem powodziowym (aPZRP), 17-18 listopada 2021 r.
15. VI Międzynarodowa Konferencja pt.: „Fale radiowe są niewidoczne. Co robimy, by były transparentne - normy i regulacje”, zorganizowana on-line w dniach 1-2 grudnia 2021 r.
16. Seminarium on-line na temat oceny stanu hydromorfologicznego cieków głównych w Jednolitych Częściach Wód Powierzchniowych rzecznych, 20 grudnia 2021 r.
17. V edycja Konferencji „Środowisko Informacji”, zorganizowana on-line przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska, 25 listopada 2021 r.
18. I Warsztaty Regionalne ECO-MIASTO 2021 „Środowiskowe wyzwania polskich miast – postulaty do aktualizacji Krajowej Polityki Miejskiej”, 27 kwietnia 2021 r. – udział on-line.
19. Webinarium zorganizowane przez Fundację „Rozwój TAK - Odkrywki NIE” pt. Cykl życia kopalni odkrywkowej od uruchomienia pomp do zakończenia rekultywacji, 29 kwietnia 2021 r.
20. Seminarium środowiskowe zorganizowane on-line przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej - PIB oraz Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu „Badania wymiany energii w dolinie Biebrzy”, 21 maja 2021 r.
21. Webinarium zorganizowane przez Abrys „Zieleń Miejska w czasie suszy - dobór i utrzymanie roślin, retencja, koncepcja miasta gąbki”, 21 maja 2021 r.
22. VII edycja konferencji organizowanej on-line przez Wicemarszałka Województwa Dolnośląskiego i Geodetę Województwa Dolnośląskiego pn.: „Informacja przestrzenna impulsem dla rozwoju lokalnego”, 26-27 maja 2021 r.
23. Międzynarodowa Konferencja „Eco-Miasto 2021 – Zielona odbudowa”, 5-6 października 2021 r. – udział on-line.
24. XXIX Ogólnopolska Szkoła Gospodarki Wodnej poświęcona ekonomicznym aspektom gospodarki wodnej, 13-15 października 2021 r. – udział on-line.
25. Webinarium zorganizowane przez Centrum Informacji Kryzysowej CBK PAN z zakresu wykorzystania algorytmów sztucznej inteligencji w zarządzaniu kryzysowym, 26 października 2021 r.
26. Konferencja z cyklu Duże Rzeki zorganizowana on-line przez PAN i Komitet Gospodarki Wodnej PAN „Gospodarcze i społeczne znaczenie dużych rzek w Polsce – dziś i jutro”, 17 listopada 2021 r.
27. Seminarium środowiskowe „Możliwości odbudowy zasobów wodnych na terenach pogórnicych Wielkopolski wschodniej”, zorganizowane on-line przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej - PIB oraz Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu, 8 grudnia 2021 r.
28. Konferencja „Nowe technologie dla zrównoważonego rozwoju”, zorganizowane on-line przez Małopolską Agencję Rozwoju Regionalnego, Międzynarodowe Centrum Kształcenia Politechniki Krakowskiej oraz portal MamStartup.pl, 9 grudnia 2021 r.

29. Konferencja dotycząca realizacji zapisów tzw. uchwały antyśmogowej w Województwie Śląskim, zorganizowana przez: Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Śląski Związek Gmin i Powiatów.
30. Konferencja Polskiej Izby Ekologii „Podstawowe wyzwania w gospodarce odpadami”.
31. Koncert pt. „Polska dziękuje – w duchu Niepodległej”, Zamek Krzyżtopór w Ujeździe 13.08.2021 r.
32. Konferencja pn. „Jak skutecznie wdrażać realizację Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego i uchwałę antyśmogową”.
33. Hybrydowa dyskusja panelowa na temat emisji przemysłowych w Krakowskim Parku Technologicznym, 23 czerwca 2021 r.
34. Warsztaty organizowane w ramach międzynarodowego projektu Interreg 149 "Monitoring akwenów wodnych na terenie Pomorza Zachodniego i Meklemburgii Pomorza Przedniego".

Ponadto, w 2021 roku pracownicy Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach uczestniczyli w realizacji kampanii „#NATURALNIE, że CHRONIMY”, w ramach porozumienia o współpracy podpisanego również przez Komendę Wojewódzką Policji w Katowicach, Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Katowicach, Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Katowicach, Wojewódzki Inspektorat Weterynarii w Katowicach i stowarzyszenie Centrum Rozwoju Lokalnego. Kluczowymi założeniami kampanii jest poprawa ochrony praw zwierząt oraz skuteczniejsza ochrona środowiska (walka z procederem wywożenia śmieci do lasu i innych miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania, nielegalnym przewozem i składowaniem odpadów, podpalaniem składowisk śmieci, ale także zapobieganie popełnianiu takich wykroczeń porządkowych, jak np. zaśmiecanie, które bardzo negatywnie wpływa na środowisko naturalne). Istotnym elementem działań są prowadzone cyklicznie szkolenia dla policjantów przez ekspertów ze służb i inspekcji partnerskich. Celem tych szkoleń jest intensyfikacja działań w zwalczaniu przestępstw i wykroczeń naruszających dobro chronione, jakim jest środowisko naturalne, a co za tym idzie, ograniczenie liczby zdarzeń zagrażających przyrodzie na terenie województwa śląskiego.

W 2021 roku stworzone zostały materiały dydaktyczne do zajęć z dziećmi w wieku wczesnoszkolnym, które zostały rozdystrybuowane do wielu szkół, w tym 428 z województwa śląskiego.

W ramach kampanii powstają również materiały dydaktyczne do zajęć z dziećmi w wieku wczesnoszkolnym: książeczka oraz prezentacja. Trafia one do ponad 400 szkół w województwie śląskim.

Oprócz materiałów edukacyjnych, istotną częścią projektu będą warsztaty ekologiczne, w których weźmie udział 50 grup osób w różnym wieku. Warsztaty zostaną zorganizowane w ramach projektu „Zielony Śląsk”, zgłoszonego i wybranego w ramach II edycji Marszałkowskiego Budżetu Obywatelskiego. W osobnych warsztatach wezmą również udział policjanci i pracownicy służb i inspekcji partnerskich, dla których współpraca z policją jest niezbędna dla prawidłowej realizacji zadań w zakresie ochrony przyrody.

Dodatkowo, pracownicy Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska i Oddziału Centralnego Laboratorium Badawczego w Kielcach, w ramach projektu SP nr 19 pn. „Kielce OAZĄ czystego powietrza”, przeprowadzili zajęcia terenowe dla jednej z klas ósmych Szkoły Podstawowej nr 19 w Kielcach. Podczas zajęć uczniowie mogli się zapoznać ze sposobem i celem wykonywania pomiarów monitoringu jakości powietrza na stacji monitoringu powietrza przy ul. Targowej w Kielcach.

Jako kolejny przykład działań o charakterze edukacyjnym można wskazać udział pracowników RWMS we Wrocławiu w projekcie mającym na celu praktyczną naukę zawodu, w którym uczestniczyło 16 uczniów z Technikum nr 15 im. Marii Skłodowskiej-Curie we Wrocławiu. Projekt realizowany był w zespołach 4-osobowych w 4 tematach dotyczących jakości powietrza w latach 2016-2019 na terenie miast: Legnica, Jeleniej Góra, Szczawno Zdrój i Wrocław.

Informacje o przekazanych i udostępnianych danych związanych ze środowiskiem i jego ochroną, z uwzględnieniem danych otwartych w rozumieniu ustawy z dnia 11 sierpnia 2021 r. o otwartych danych i ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego oraz informacja, czego najczęściej dotyczyły wnioski

W 2021 r. Departament Monitoringu Środowiska GIOŚ przekazywał zasoby danych związanych ze środowiskiem i jego ochroną m.in. w zakresie monitoringu jakości powietrza, monitoringu jakości wód, monitoringu klimatu akustycznego, monitoringu pól elektromagnetycznych. Warto również podkreślić, że uzyskane w ramach PMŚ zasoby danych przekazywano różnym instytucjom rządowym do dalszego przetwarzania i wykorzystania.

W zakresie monitoringu jakości powietrza w wielu przypadkach przekazywano wyniki pomiarów z bazy JPOAT w zakresie poszczególnych zanieczyszczeń powietrza (pył zawieszony PM_{2,5} oraz PM₁₀, benzo(a)piren, arsen, ozon) oraz danych dotyczących liczby dni z przekroczeniem normy dobowej pyłu zawieszonego PM₁₀.

Ponadto do RWMS we Wrocławiu wpłynął jeden wniosek o wyrażenie zgody na wykorzystywanie pomiarów on-line z portalu „Jakość powietrza” GIOŚ do informowania o jakości powietrza w sklepach sieci AUCHAN we Wrocławiu. Innym przykładem wykorzystania danych z monitoringu jakości powietrza jest fakt, że dane on-line z portalu „Jakość powietrza” GIOŚ prezentowane są również na stronie wroclaw.pl oraz na przystankach komunikacji miejskiej we Wrocławiu, na przystankach komunikacji miejskiej w Jeleniej Górze, na stronach internetowych miast: Legnica i Dzierżoniów.

W zakresie monitoringu jakości wód zgromadzone i przetworzone zasoby danych przekazywano różnym instytucjom rządowym na różne potrzeby np.:

- wyniki badań za 2020 rok na potrzeby Systemu Informatycznego Gospodarki Wodnej - dane przekazane do Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie,
- wyniki badań za 2020 rok m.in. na potrzeby oceny skuteczności programu działań mającego na celu zmniejszenie zanieczyszczeń wód azotanami ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu oraz wyniki badań za 2021 r. dotyczących substancji znajdujących się na trzeciej liście obserwacyjnej – dane przekazane do Ministerstwa Infrastruktury,

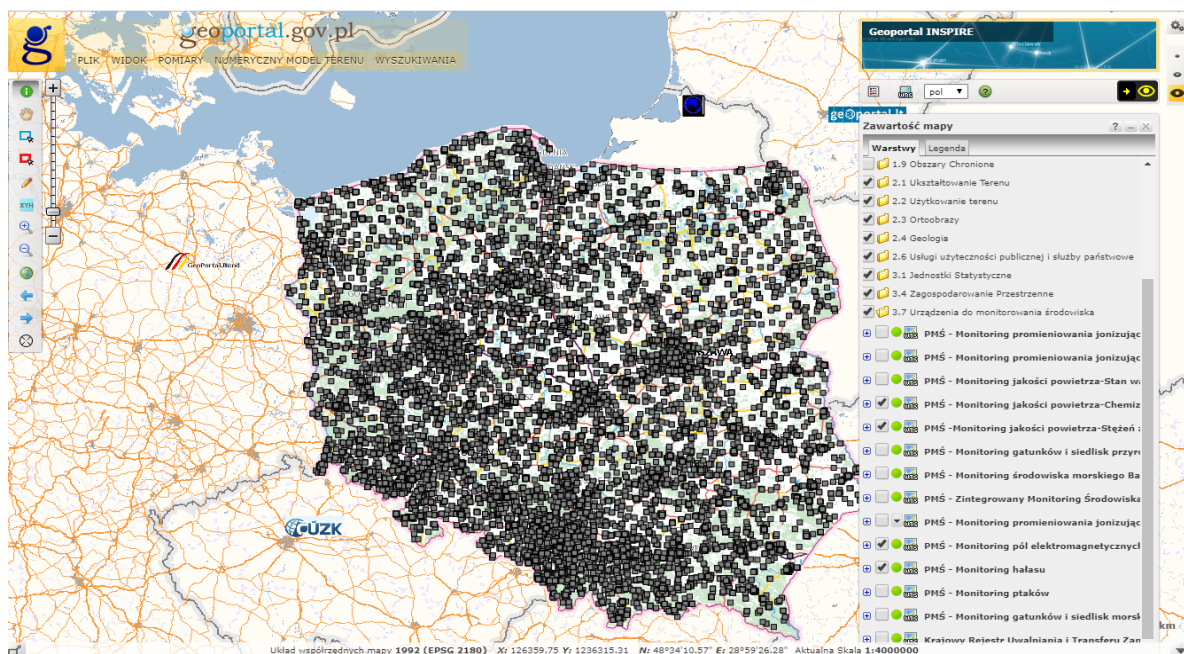
- wyniki klasyfikacji jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych za 2020 rok na potrzeby statystyki publicznej w zakresie stanu środowiska – dane przekazane do Głównego Urzędu Statystycznego,
- informacja o wynikach badań pestycydów w wodach podziemnych za 2020 rok na potrzeby Krajowego planu działania na rzecz ograniczenia ryzyka związanego ze stosowaniem środków ochrony roślin na lata 2018-2022 – dane przekazane do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Udostępnianie zasobów GIOŚ w zakresie INSPIRE - udostępnianie zharmonizowanych zbiorów danych przestrzennych za pomocą usług sieciowych przeglądania i pobierania oraz metadanych dla zbiorów i usług danych przestrzennych za pomocą usługi wyszukiwania

W ramach infrastruktury informacji przestrzennej GIOŚ INSPIRE udostępnione są stale zharmonizowane zbiory danych przestrzennych PMŚ za pomocą usług sieciowych oraz metadane dla zbiorów i usług danych przestrzennych. Zakres udostępnianych zbiorów danych określony został w ramach portalu GIOŚ INSPIRE <https://inspire.gios.gov.pl/portal/>.

Jednocześnie poprzez spełnienie wymagań w zakresie interoperacyjności (w związku z wymaganiami dyrektywy INSPIRE) zasoby te dostępne są również w ramach krajowej infrastruktury informacji przestrzennej poprzez krajowy Geoportal INSPIRE, prowadzony przez Głównego Geodetę Kraju https://mapy.geoportal.gov.pl/imap/Imgp_2.html, jak i w ramach europejskiej infrastruktury informacji przestrzennej poprzez Geoportal INSPIRE KE <https://inspire-geoportal.ec.europa.eu/overview.html?view=thematicEuOverview&theme=none>.

Poniżej zamieszczone zostały przykłady z ww. geoportali.

Ryc. 20. Krajowy Geoportal INSPIRE, prowadzony przez Głównego Geodetę Kraju

INSPIRE Data Sets - EU & EFTA Country overview

Ryc. 21. Geoportal INSPIRE KE

Data sets by

Theme: Environmental monitoring facilities
Country: Poland
19 | 18 | 18

Filter results by:

Properties:

- Downloadable
- Viewable

Spatial scope coverage:

- National
- Regional
- Other

X Reset

Countries ▾

Themes ▾

Title	Properties
Państwowy Monitoring Środowiska - Monitoring promieniowania jonizującego - Stężenia Cs-137 w glebie	
Państwowy Monitoring Środowiska - Monitoring jakości powietrza - Chemizm opadów atmosferycznych	
Państwowy Monitoring Środowiska - Monitoring środowiska morskiego Bałtyku	
Państwowy Monitoring Środowiska - Monitoring chemizmu gleb ornych	
Państwowy Monitoring Środowiska - Monitoring promieniowania jonizującego - Skazenia promieniotwórcze wód powierzchniowych i osadów dennych	
Państwowy Monitoring Środowiska - Monitoring pól elektromagnetycznych	
Państwowy Monitoring Środowiska - Monitoring gatunków i siedlisk morskich	
Państwowy Monitoring Środowiska - Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych	
Państwowy Monitoring Środowiska - Monitoring hałasu	
Obserwacje i pomiary hydrologiczne	
Państwowy Monitoring Środowiska - Monitoring jakości powietrza - Stężeń zanieczyszczeń	
Państwowy Monitoring Środowiska - Monitoring jakości wód podziemnych	
Państwowy Monitoring Środowiska - Monitoring jakości powietrza - Stan warstwy ozonowej	
Państwowy Monitoring Środowiska - Monitoring promieniowania jonizującego - Wykrywanie skażeń promieniotwórczych	
Państwowy Monitoring Środowiska - Monitoring lasów	
Państwowy Monitoring Środowiska - Monitoring ptaków	
Państwowy Monitoring Środowiska - Zintegrowany Monitoring Środowiska Przyrodniczego	
Monitoring Wód Podziemnych - monitoring stanu chemicznego: urządzenia	
System Zarządzania Siecią (Sieć pomiarowo-obszewacyjna hydrologiczno-meteorologiczna)	

Show 25 entries Showing 1 to 19 of 19 entries
 Previous 1 Next

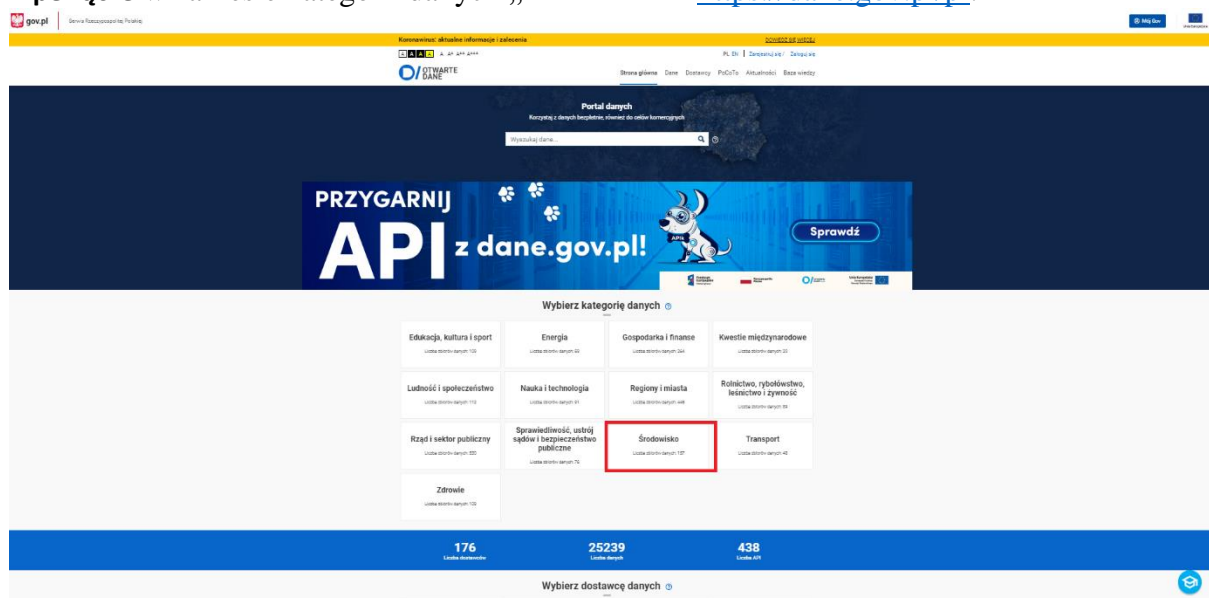
Ryc. 22

Otwarte dane - informacje o udostępnianych danych związanych ze środowiskiem

W dniu 8 grudnia 2021 r. weszła w życie nowa ustawa o otwartych danych i ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego. Ten nowy akt zastąpił obowiązujące przepisy ustawy o ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego. Ustawa dostosowała polskie przepisy do wymogów dyrektywy w sprawie otwartych danych, której celem jest m.in. zwiększenie liczby informacji udostępnianych przez sektor publiczny, a także

zapewnienie użytkownikom dostępu do wartościowych zasobów publicznych udostępnianych za pośrednictwem odpowiednich rozwiązań technologicznych.

Zasoby GIOŚ w **portalu Otwarte dane** dostępne są **Błąd! Nieprawidłowy odsyłacz typu hiperłącze.** w zakresie kategorii danych „Środowisko” <https://dane.gov.pl/pl>.

Ryc. 23. Portal otwarte dane

W roku 2021 w DMS podejmował prace w zakresie otwartych danych w związku z Rozporządzeniem Ministra Cyfryzacji z dnia 23 sierpnia 2018 r. w sprawie zasobu informacyjnego przeznaczonego do udostępniania w centralnym repozytorium informacji publicznej¹¹⁷.

Zasoby określone w ww. Rozporządzeniu Ministra Cyfryzacji, tam gdzie to było możliwe, zaktualizowano o nowe dane oraz podniesiono poziom ich otwartości.

Ponadto, dla niektórych zasobów dodano adresy usług sieciowych zgodnych z wymaganiami dyrektywy INSPIRE.

Przykłady zasobów GIOŚ w ramach portalu otwarte dane znajdują się pod następującym linkiem: https://dane.gov.pl/pl/dataset?page=1&per_page=20&q=&sort=-date&institution%5Bid%5D%5Bterms%5D=100&model%5Bterms%5D=dataset.

¹¹⁷ Dz. U. 2018 poz. 1790

<p>Poziom otwartości danych ?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☆☆☆☆ (1017) ☆☆☆☆ (980) ☆☆☆☆ (7685) ☆☆☆☆ (16999) ☆☆☆☆ (1188) <p>Zastosuj</p> <p>Sposób wizualizacji danych ?</p> <ul style="list-style-type: none"> Wykres (74) Mapa (42) Brak wizualizacji (22830) Widok tabelaryczny (4274) <p>Zastosuj</p> <p>Wybierz licencję ?</p> <p>Szukaj...</p> <ul style="list-style-type: none"> CC BY 4.0 (18217) CC BY-NC 4.0 (2) CC0 1.0 (8887) <p>Zastosuj</p> <p>Typ zasobu ?</p> <ul style="list-style-type: none"> Api (603) Plik (26063) Strona internetowa (628) <p>Zastosuj</p> <p>Dane o wyskokiej wartości ?</p> <ul style="list-style-type: none"> Nie (206) Tak (14) <p>Zastosuj</p> <p>Dane dynamiczne ?</p> <ul style="list-style-type: none"> Nie (206) Tak (14) <p>Zastosuj</p> <p>Zakres dat ?</p> <p>od dd/mm/rrrr [ttt] do dd/mm/rrrr [ttt]</p> <p>Zastosuj</p>	<p>Państwowy Monitoring Środowiska - monitoring gatunków i siedlisk morskich</p> <p>Monitoring gatunków i siedlisk morskich prowadzony... jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska koordynowanego przez Głównego Inspektora Ochrony... Środowiska.</p> <p>Dostawca danych: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska</p> <p>Słowa kluczowe: mapa, raport, środowisko, monitoring, GIOŚ, inspekcja, Państwowy Monitoring Środowiska, gatunek, siedlisko, ocena stanu, stan środowiska, monitoring gatunków i siedlisk morskich, monitoring siedlisk morskich, monitoring fok, gatunki morskie, siedlisko morskie, opis gatunków, metodyka badań, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska</p> <p>Zbiór danych Data aktualizacji: 21 stycznia 2021, 17:07</p>
	<p>Państwowy Monitoring Środowiska - monitoring jakości wód powierzchniowych</p> <p>Monitoring jakości wód powierzchniowych jest prowadzony w ramach podsystemu monitoringu jakości... wód państwowego monitoringu środowiska koordynowanego przez...</p> <p>Dostawca danych: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska</p> <p>Słowa kluczowe: GIOŚ, monitoring, jeziora, rzeki, wody powierzchniowe, środowisko, osady, monitoring wód, inspekcja, jakość wody, woda, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Państwowy Monitoring Środowiska</p> <p>Zbiór danych Data aktualizacji: 15 stycznia 2021, 12:47</p>
	<p>Państwowy Monitoring Środowiska - monitoring pól elektromagnetycznych</p> <p>Monitoring pól elektromagnetycznych (PEM) prowadzony jest w ramach państwowego monitoringu... trzyletnim po 720 punktów rocznie na obszarze kraju. Prowadzenie monitoringu...</p> <p>Dostawca danych: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska</p> <p>Słowa kluczowe: środowisko, monitoring, GIOŚ, inspekcja, pola elektromagnetyczne, PEM, monitoring pól elektromagnetycznych, Państwowy Monitoring Środowiska, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska</p> <p>Zbiór danych Data aktualizacji: 26 kwietnia 2021, 10:33</p>
	<p>Jakość powietrza w Polsce - API</p> <p>Interfejs API portalu "Jakość Powietrza" GIOŚ umożliwia dostęp do danych dotyczących jakości... interfejsu API. Udostępniane dane są przed ostateczną weryfikacją i mogą...</p> <p>Dostawca danych: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska</p> <p>Słowa kluczowe: środowisko, api, GIOŚ, jakość powietrza, Państwowy Monitoring Środowiska, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska</p> <p>Zbiór danych Data aktualizacji: 19 listopada 2021, 10:37</p>
	<p>Państwowy Monitoring Środowiska - monitoring jakości powietrza</p> <p>Monitoring jakości powietrza jest prowadzony w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska... stacjach. Szczegółową listę stacji monitoringu powietrza, ich programy...</p> <p>Dostawca danych: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska</p> <p>Słowa kluczowe: środowisko, monitoring, GIOŚ, inspekcja, monitoring powietrza, powietrze, jakość powietrza, Państwowy Monitoring Środowiska, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska</p> <p>Zbiór danych Data aktualizacji: 12 stycznia 2021, 13:26</p>
	<p>Państwowy Monitoring Środowiska - monitoring środowiska morskiego Bałtyku</p> <p>Monitoring środowiska morskiego Bałtyku prowadzony... jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska koordynowanego przez Głównego Inspektora Ochrony... Program Monitoringu...</p> <p>Dostawca danych: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska</p> <p>Słowa kluczowe: raport, środowisko, monitoring, Bałtyk, Morze Bałtyckie, GIOŚ, inspekcja, Państwowy Monitoring Środowiska, ocena stanu, stan środowiska, jakość wód, środowisko morskie, ekosystem, zasób wodny, Combine, badania wód, strefa głębokowodna, warunki fizyko-chemiczne, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska</p> <p>Zbiór danych Data aktualizacji: 10 stycznia 2021, 10:47</p>
	<p>Państwowy Monitoring Środowiska - monitoring Ptaków Polski</p> <p>Monitoring Ptaków Polski (MPP) prowadzony jest w ramach podsystemu monitoringu przyrody... państwowego monitoringu środowiska koordynowanego przez Głównego...</p> <p>Dostawca danych: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska</p> <p>Słowa kluczowe: środowisko, monitoring, GIOŚ, ptaki, monitoring przyrody, inspekcja, Państwowy Monitoring Środowiska, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska</p> <p>Zbiór danych Data aktualizacji: 22 stycznia 2021, 12:35</p>
<p>Państwowy Monitoring Środowiska - monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych</p> <p>Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych jest prowadzony w ramach Państwowego Monitoringu... przyrodniczego jest określenie stanu ochrony gatunków...</p> <p>Dostawca danych: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska</p> <p>Zbiór danych Data aktualizacji: 22 stycznia 2021, 10:18</p>	

Ryc. 24. Przykłady zasobów PMŚ w ramach portalu otwarte dane

W zakresie otwierania danych publicznych warto również wspomnieć o potrzebach standaryzacji danych publicznych określonych w ramach realizowanego na poziomie kraju Programu otwierania danych na lata 2021-2027, przyjętego uchwałą Nr 28 Rady Ministrów z dnia 18 lutego 2021 r.¹¹⁸, który jest kontynuacją Programu obowiązującego w latach 2016-2020 (przyjętego uchwałą Rady Ministrów Nr 107/2016 z dnia 20 września 2016 r. w sprawie ustanowienia „Programu otwierania danych publicznych”).

Mając na uwadze powyższe DMŚ w miarę możliwości podejmował prace w zakresie otwartości danych, wpisując się w ideę dyrektywy w sprawie otwartych danych.

¹¹⁸ M.P. poz. 290

VIII. WSPÓLPRACA MIĘDZYNARODOWA

1. Charakterystyka zadań

Współpraca międzynarodowa GIOŚ w roku 2021 koncentrowała się głównie na:

- udziale w pracach instytucji i agend Unii Europejskiej, w tym Europejskiej Agencji Środowiska, Europejskiej Sieci Wdrażania i Egzekwowania Prawa i Ochrony Środowiska (IMPEL), w komitetach, grupach roboczych i programach UE
- wypełnianiu zobowiązań wynikających z konwencji i umów międzynarodowych
- współpracy bilateralnej, głównie z krajami sąsiadującymi z Polską.

2. Współpraca Inspekcji Ochrony Środowiska z instytucjami i agendami Unii Europejskiej

2.1 Udział IOŚ w pracach Europejskiej Agencji Środowiska (EEA)

Krajowy Punkt Kontaktowy (KPK) ds. współpracy z EEA w ramach Europejskiej Sieci Informacji i Obserwacji Środowiska (EIONET), ulokowany w Departamencie Monitoringu Środowiska GIOŚ, zgodnie z ustawą o Inspekcji Ochrony Środowiska, w 2021 r. kontynuował koordynację współpracy Polski z Europejską Agencją Środowiska. Przedstawiciele GIOŚ uczestniczyli także w pracach Zarządu EEA. Merytoryczny wkład GIOŚ we współpracę w określonych 24 tematach EIONET dotyczących środowiska i działań człowieka realizowany był przez KPK oraz innych pracowników GIOŚ (DMS) specjalizujących się w określonych zagadnieniach. Współpraca z EEA w ramach EIONET realizowana jest od lat 90-ych. Ogółem, w 2021 r. realizacja współpracy z EEA obejmowała przede wszystkim: organizację struktury i pracy krajowej EIONET oraz kontrolę jej działań, przekazywanie do Agencji danych i informacji, udział w tworzeniu i opiniowanie działań, projektów i produktów EEA, wymianę doświadczeń z innymi krajami.

Zapewniono bieżące funkcjonowanie sieci EIONET, obejmującej kilkanaście instytucji i ponad 30 ekspertów. Wiązało się to także z realizacją licznych zadań o charakterze administracyjno-zarządczym w zakresie procedur krajowych, jak i systemu informatycznego EEA. Realizowano, w ramach struktur EIONET w Polsce, wymianę informacji i wiedzy nt. działań na poziomie EEA i na poziomie kraju oraz odnośnie prac z zakresu tematyki dotyczącej środowiska i powiązanej z jego stanem dobrej jakości życia. Ponadto z pozycji KPK udzielano niezbędnego doradztwa ekspertom w kraju. Wymienione główne 24 obszary tematyczne współpracy dotyczą: jakości powietrza, zanieczyszczeń przemysłowych, emisji gazów cieplarnianych, emisji do wód, jakości i zasobów wód śródlądowych, wód i gospodarki morskiej, gleb, różnorodności biologicznej, lasów, pokrycia oraz użytkowania terenu, energii, rolnictwa, transportu, hałasu, odpadów, gospodarki o obiegu zamkniętym, oddziaływania i adaptacji do zmian klimatu, zdrowia, systemów informacji o środowisku, zintegrowanych ocen stanu środowiska, scenariuszy i prognoz, komunikacji społecznej.

Polski KPK był istotnie zaangażowany w prace dotyczące modernizacji EIONET, które EEA szczególnie zintensyfikowała w roku 2021. W wieloetapowym procesie, obejmującym szereg dokumentów i spotkań on-line, zaopiniował wiele różnych i często całkowicie nowych rozwiązań, zaproponował liczne usprawnienia. Zgłosił przy tym wiele uwag oraz pytań, przedstawiając potencjalne konsekwencje różnych scenariuszy zmian w organizacji i roli sieci i struktur EIONET. Wkład i działania ze strony polskiego KPK istotnie przyczyniły się do wzrostu świadomości Agencji odnośnie do potrzeb i wyzwań krajowych, przeanalizowania przez nią konsekwencji nowego modelu EIONET, uzyskania ważnych dla wszystkich krajów wyjaśnień oraz wzmocniły wizerunek Polski jako aktywnego członka w EEA i EIONET.

KPK opracował obszerne stanowisko do Dokumentu Programowego EEA 2022-2024 i programu pracy na rok 2022, wskazując przy tym na wyzwania i potrzeby. Wkład własny połączony został z wynikami szerokich konsultacji, jakie KPK przeprowadził na poziomie krajowym. Poprzez stały kontakt elektroniczny na bieżąco zgłaszał EEA uwagi i wnioski dotyczące zakresu zadań EIONET w 2021 roku, sposobu ich realizacji, narzędzi współpracy. Wymieniał się także pisemnie informacjami i sugestiami z innymi państwami. Ponadto, podczas regularnych spotkań Krajowych Punktów Kontaktowych wszystkich krajów oraz na posiedzeniach Zarządu EEA - z powodu pandemii w trybie on-line - bezpośrednio uczestniczący w dyskusji oraz podejmowaniu decyzji związanych z działaniami Agencji, współpracą i zakresem prac do realizacji na poziomie krajowym. Prowadzono także regularne rozmowy on-line między KPK a wyznaczonymi pracownikami EEA na zainicjowanych przez Agencję spotkaniach roboczych dedykowanych wybranym zagadnieniom efektywności współpracy.

Trwająca pandemia wymusiła zastąpienie wszystkich spotkań organizowanych przez EEA webinariami. Ogółem liczba spotkań istotnie zwiększyła się w porównaniu do poprzednich lat, czemu sprzyjało zastosowanie trybu zdalnego. Dla poziomu KPK Agencja zorganizowała, oprócz 3 standardowych, kilkudniowych spotkań, także kilkanaście krótszych webinarów. Angażowały one KPK w GIOŚ zarówno w sprawy zarządcze, związane np. z modernizacją EIONET, jak i tematyczne - np. webinarium dedykowane wpływowi priorytetów polityki UE na oceny stanu środowiska czy spotkanie poświęcone pracom badającym relacje między turystyką a środowiskiem. Ponadto, zapewniono udział odpowiednich pracowników GIOŚ lub jednostek zewnętrznych, w tym także uzgadniając stanowisko strony polskiej na wymagające tego obrady, w około 50 spotkaniach poświęconych realizacji zadań w poszczególnych obszarach tematycznych: spotkaniach dla działających w 24 tematach krajowych centrów referencyjnych EIONET (NRC) oraz innych spotkaniach o charakterze eksperckim. Tryb on-line pozwolił na włączenie większej liczny ekspertów. KPK również w większym zakresie niż w ubiegłych latach brał bezpośredni udział w tym typie spotkań. Dyskutowano tam m.in. o zakresie produktów EEA i sprawozdawczości, nowych kierunkach analiz na poziomie europejskim, a także o nowych inicjatywach mających na celu większe zaangażowanie poziomu krajowego we współtworzenie wiedzy o środowisku. Spotkania eksperckie dotyczyły m.in. konkretnych projektów EEA. Przykładem jest analiza nierówności w dostępie mieszkańców miast do terenów zielonych, dla której KPK w GIOŚ zaopiniował i zaproponował podejście metodologiczne oraz opracował obszerny wkład informacyjny.

W ramach realizacji sprawozdawczości do EEA lub do Komisji Europejskiej poprzez narzędzia EEA, wykorzystując dane Państwowego Monitoringu Środowiska oraz inne opracowania wykonane przez właściwe komórki resortu, w 2021 r. przekazano do Centralnego Repozytorium Danych (CDR) EEA zbiory dotyczące: powietrza w zakresie jego jakości, wód śródlądowych, wód morskich, Krajowego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń i dużych obiektów energetycznego spalania. W systemie EEA wykonano przy tym liczne obowiązkowe testy jakości danych. W zakresie jakości powietrza, oprócz ustalonego raportowania do CDR, z bazy danych GIOŚ przesyłano co godzinę na serwer EEA dane bieżące (on-line) z automatycznych stanowisk pomiarowych w zakresie stężeń określonych substancji. W związku z wdrażaniem przez EEA nowego systemu Reportnet 3.0 wybrani eksperci brali udział w testowaniu jego elementów.

Proces konsultacji w kraju KPK zorganizował dla około 40 różnych produktów EEA. Były to najczęściej różnego rodzaju opracowania, w tym oceny dotyczące stanu środowiska, oddziałujących presji i wpływu środowiska na człowieka, prezentowane w formie raportów-publikacji o tematyce przekrojowej albo koncentrującej się na danych elementach środowiska lub sektorach gospodarki. Drugim najczęściej konsultowanym produktem były wskaźniki. Wkład merytoryczny w część konsultacji zapewnili pracownicy GIOŚ, w tym największy KPK. Dla blisko 10 raportów tematycznych EEA i kilku krótszych materiałów KPK opracował stanowisko i przekazał EEA. Uczestniczono również w konsultacjach nowych portali tematycznych EEA. KPK zorganizował także proces wypełniania około 10 kwestionariuszy tematycznych zbierających dane lub informacje o badaniach, projektach lub inicjatywach w Polsce. W kilku z nich opracował odpowiedzi, przekazując wkład własny lub zbiorcze stanowisko w przypadku zakresu wymagającego innych wkładów.

W zakresie promocji EEA i EIONET m.in. prowadzono działania związane z rozpowszechnianiem raportów EEA oraz informowano o pracach i produktach EEA i EIONET. Najbardziej złożonymi zadaniami była weryfikacja tłumaczenia Sygnałów EEA 2021 oraz Strategii EEA/EIONET na lata 2021-2030 na język polski. Kontynuowano również rozpowszechnianie wyników projektu Corine Land Cover.

2.2 Udział Inspekcji Ochrony Środowiska w pracach sieci IMPEL

Europejska Sieć Wdrażania i Egzekwowania Prawa Ochrony Środowiska (*ang. Implementation and Enforcement of Environmental Protection Law - „IMPEL”*) jest organizacją zrzeszającą przedstawicieli 55 organów ochrony środowiska z 36 krajów, należących m.in. do Unii Europejskiej (UE), państw kandydujących i Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA). Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ) od 1992 roku jest jedynym polskim członkiem tej organizacji. W projektach IMPEL udział biorą przedstawiciele Inspekcji Ochrony Środowiska (IOŚ) oraz w uzasadnionych przypadkach Ministerstwa Klimatu i Środowiska (MKiŚ) lub innych instytucji. Udział w organizacji daje inspektorom możliwość dzielenia się doświadczeniami i informacjami na temat praktycznego stosowania prawa ochrony środowiska w Europie. Współpraca dotyczy w szczególności

wypracowania najlepszych praktyk związanych z prowadzeniem kontroli, wydawaniem pozwoleń i egzekwowaniem przepisów środowiskowych i odbywa się na zasadzie wymiany informacji drogą elektroniczną, wypełniania kwestionariuszy, udziału w telekonferencjach, itp. ale także podczas warsztatów, wizyt studyjnych i spotkań roboczych w różnych krajach zrzeszonych w tej organizacji. Przedstawiciel GIOŚ pełni obowiązki Krajowego Koordynatora IMPEL.

W strukturze organizacyjnej sieci działa 5 Grup Ekspertkich (Expert Teams), w następujących obszarach: przemysł i powietrze (Industry & Air), odpady i transgraniczne przemieszczanie odpadów (Waste & TFS), woda i powierzchnia ziemi (Water & Land), ochrona przyrody (Nature Protection) oraz tematy przekrojowe dotyczące metodyki i praktycznych aspektów inspekcji środowiskowych (Cross-Cutting). W ramach każdej z nich co roku realizowane jest po ok. 5 projektów, finansowanych z budżetu IMPEL (system składek finansowych wszystkich członków). Projekty do realizacji w danych roku zatwierdza Zgromadzenie Ogólne IMPEL – najwyższe ciało decyzyjne tej organizacji.

W 2021 r. ze względu na pandemię Covid-19 odbyło się zaledwie kilka fizycznych spotkań w ramach IMPEL, wiele wydarzeń, jak wizyty terenowe, wspólne kontrole czy konferencje odwołano lub przełożono na 2022 rok, a część projektów została wstrzymana do odwołania lub zorganizowana w trybie zdalnym za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej (on-line). Pomimo przeszkód powiodła się organizacja niektórych wydarzeń, w których wzięli udział przedstawiciele IOŚ:

- spotkań na platformie join-me w ramach projektu “IED Implementation”. Projekt poświęcony jest szerzeniu wiedzy i dobrych praktyk stosowanych w procesie wdrażania dyrektywy IED. Spotkania dotyczyły m.in. przeciwdziałania uciążliwym zapachom w oczyszczalniach przemysłowych, monitoringu operatorów zarządzających oczyszczalniami ścieków, wpływu trudnych warunków pogodowych na pracę oczyszczalni ścieków, gospodarki o obiegu zamkniętym, listy kontrolnej dla oczyszczalni ścieków,
- seminarium, które odbyło się w październiku 2021 roku we Francji (Bordeaux) zorganizowanym w ramach projektu pn. „Nauka płynąca z poważnych awarii”.

Przedstawicielka GIOŚ uczestniczyła ponadto w dwóch Zgromadzeniach Ogólnych IMPEL (zorganizowanych w czerwcu oraz w grudniu 2021 roku), na których zapadają najważniejsze decyzje dotyczące funkcjonowania, finansowania i kierunków dalszych prac sieci IMPEL.

Ze względu na pandemię Covid-19, spotkania zostały przeprowadzone w formie telekonferencji, którym przewodniczyły: Generalny Inspektorat Rolnictwa, Morza, Środowiska i Planowania Przestrzennego Portugalii (IGAMAOT) w trakcie XXI Zgromadzenia Ogólnego, Ministerstwo Środowiska i Planowania Przestrzennego Słowenii w trakcie XXII Zgromadzenia Ogólnego. Zgromadzenia były poprzedzone spotkaniami on-line Krajowych Koordynatorów IMPEL, poświęconych dyskusjom dotyczącym tematów organizacyjnych, w tym zwłaszcza wpływu pandemii COVID-19 na funkcjonowanie sieci IMPEL i wstrzymanie bądź opóźnienie realizacji projektów zaplanowanych na 2021 i 2022 rok.

3. Udział w pracach komitetów i grup roboczych Unii Europejskiej oraz programach Komisji Europejskiej

W 2021 roku przedstawiciele Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska wzięli udział w pracach następujących komitetów i grup roboczych:

3.1 Grupy ds. wdrażania Ramowej Dyrektywy Wodnej

Grupa robocza ds. stanu ekologicznego

Uczestniczono w pracach, w tym spotkaniach on-line grupy lub jej podgrup (łącznie kilka spotkań), omawiając m.in. kwestie dotyczące hydromorfologicznych elementów stanu ekologicznego jezior oraz różnych elementów fizykochemicznych. Wygłoszono prezentację, dzieląc się krajowym doświadczeniem w zakresie klasyfikacji parametrów fizykochemicznych w wodach przybrzeżnych. Przekazano dane na potrzeby analiz eksperckich oraz reprezentowano Polskę przy akceptowaniu przez tę grupę raportów dotyczących interkalibracji dwóch wskaźników do oceny stanu środowiska wód przejściowych i przybrzeżnych. Wskaźniki ujęto w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury i od 2022 roku są wykorzystywane do klasyfikacji i oceny stanu ekologicznego.

Grupa robocza ds. chemikaliów

Uczestniczono w pracach, w tym wszystkich trzech spotkaniach on-line, omawiając m.in. kwestie rewizji listy 33 substancji priorytetowych, dalsze wdrażanie środowiskowych norm jakości dla metali, tzw. metody oparte na mierzeniu efektu, problem mikroplastików, a także wstępny program prac grupy na lata 2022-2024. Spotkania służyły także wymianie dobrych praktyk w krajach. Uczestniczono również w dodatkowych warsztatach zdalnych na temat potencjalnej rewizji wykazów zanieczyszczeń wpływających na wody powierzchniowe i podziemne oraz odpowiednich norm regulacyjnych w dyrektywach dotyczących wód.

Grupa robocza ds. wód podziemnych (powołana pierwotnie dla wsparcia wdrażania dyrektywy dotyczącej wód podziemnych)

Uczestniczono w pracach, w tym w obydwu spotkaniach on-line grupy, która opracowała listę obserwacyjną dla prowadzenia badań obecności określonych substancji w wodach podziemnych oraz listę substancji proponowanych do włączenia do załączników rewidowanej dyrektywy w sprawie ochrony wód podziemnych.

3.2 Grupy ds. wdrażania Ramowej Dyrektywy w sprawie Strategii Morskiej

Grupa robocza ds. dobrego stanu środowiska

Koordynowano współpracę ekspertów w zakresie wymienionych w dyrektywie wskaźników dotyczących: różnorodności biologicznej, gatunków obcych, eutrofizacji, jednorodności dna morskiego, substancji niebezpiecznych, odpadów w środowisku morskim, hałasu podwodnego. Kontynuowano prace nad uaktualnieniem przewodnika do raportowania z artykułów 8 i 9 dyrektywy, w tym zgłaszano uwagi oraz propozycje zmian i rozbudowy treści. Uczestniczono także w pracach dodatkowo powołanych 2 grup tematycznych, zajmując się kwestiami horyzontalnymi oraz zmienności stanu środowiska, w celu wsparcia rewizji podejścia do oceny stanu środowiska wód morskich. Łącznie uczestniczono w 7 spotkaniach on-line.

Grupa techniczna ds. wód morskich

Kontynuowano współpracę przy opracowywaniu założeń technicznych do wykonywania wymaganego ww. dyrektywą raportowania dotyczącego aktualizacji programu monitoringu wód morskich i zgodnego ze standardami dyrektywy INSPIRE.

Grupa robocza ds. wymiany danych, informacji i wiedzy

Kontynuowano współpracę w zakresie odnoszącym się do wymaganej ww. dyrektywą sprawozdawczości, a w szczególności konsultowano skalę przestrzenną do opracowania oceny stanu środowiska wód morskich w ramach cech oraz regionów morskich. Odbyły się dwa spotkania on-line.

3.3 Grupy ds. wdrażania dyrektyw przyrodniczych

Grupa ekspercka ds. raportowania na podstawie dyrektyw przyrodniczych

Opiniowano m.in. proponowane zmiany w formatach raportów składanych na podstawie art. 12 dyrektywy ptasiej oraz art. 17 dyrektywy siedliskowej oraz w wytycznych do raportowania. Dodatkowo, konsultowane były zagadnienia szczegółowe, odnoszące się do zakresu i sposobu opracowywania danych, obejmujące m.in. kwestie dotyczące: map rozmieszczenia siedlisk przyrodniczych, raportowania wielkości populacji gatunków w jednostkach innych niż osobniki, trendów i wartości referencyjnych, aktualizacji listy oddziaływań. Ponadto, pozytywnie zaopiniowano propozycję opracowania wspólnych minimalnych standardów prowadzenia monitoringu w krajach UE oraz przedstawiono uwagi. Uczestniczono łącznie w 4 spotkaniach on-line.

3.4 Grupy ds. wdrażania dyrektyw dotyczących jakości powietrza, w tym dyrektywy CAFE

Grupa ekspertów ds. jakości powietrza

Uczestniczono w pracach grupy, które koncentrowały się wokół założeń do przeglądu dyrektyw dotyczących jakości powietrza (2008/50/WE i 2004/107/WE). Omawiano również wdrażanie obecnie obowiązującego prawa UE w zakresie ochrony powietrza w państwach członkowskich, monitoringu i ocen jakości powietrza, działań naprawczych oraz prezentacji danych. Prace wiązały się z udziałem w 3 spotkaniach on-line. Ponadto przedstawiciele GIOŚ wzięli udział w osobnym spotkaniu poświęconym raportowaniu danych o jakości powietrza do Komisji Europejskiej (spotkanie techniczne IPR) w ramach decyzji sprawozdawczej 2011/850/UE.

3.5 Współpraca ekspercka na rzecz wdrażania dyrektywy w sprawie redukcji krajowych emisji niektórych rodzajów zanieczyszczeń atmosferycznych (dyrektywa NEC)

Uczestniczono w trzech rundach warsztatów on-line dotyczących monitorowania wpływu zanieczyszczeń powietrza na ekosystemy, w tym w spotkaniu poświęconym stronie polskiej w celu omówienia doświadczeń z pierwszej rundy raportowania. Zaopiniowano formularz sprawozdawczy oraz wytyczne do wyznaczania stanowisk pomiarowych.

3.6. Komitet ds. Europejskiego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń (E-PRTR)

Przedstawiciel GIOŚ uczestniczył w listopadzie 2021 roku w spotkaniu Komitetu ds. E-PRTR, które odbyło się w formie telekonferencji. Głównym celem spotkania była prezentacja projektu decyzji wykonawczej zmieniającej decyzję wykonawczą (UE) 2019/1741 w odniesieniu do sprawozdawczości dotyczącej wielkości produkcji i sprostowania tej decyzji wykonawczej.

3.7. Współpraca ze Wspólnym Centrum Badawczym (JRC) Komisji Europejskiej

a) współpraca w zakresie monitoringu i ocen stanu środowiska

Inspekcja Ochrony Środowiska uczestniczyła w spotkaniach zdalnych - forum ds. modelowania jakości powietrza FAIRMODE, na których omawiano m.in. przepisy prawne w zakresie norm jakości powietrza, modelowanie różnymi narzędziami, prognozowanie stężeń, zarządzanie jakością powietrza. Ponadto, w ramach prac grup JRC wskazani przez GIOŚ eksperci brali udział w pracach na potrzeby aktualizacji oceny stanu środowiska i programu monitoringu wód morskich.

b) współpraca w zakresie wdrażania nowoczesnych technik monitoringowych i programów zapewnienia jakości badań

W roku 2021, ze względu na sytuację pandemiczną, spotkania europejskiej sieci krajowych laboratoriów referencyjnych AQUILA, której członkiem jest KLRP GIOŚ, odbywały się jedynie w formie spotkań on-line. Łącznie zorganizowanych zostało 9 takich spotkań. Ich głównymi tematami było omawianie prac grup roboczych, mających na celu przygotowanie propozycji zapisów na potrzeby nowej wersji dyrektywy Unii Europejskiej w sprawie jakości powietrza i czystsze powietrze dla Europy. Grupy robocze zajmowały się tematami projektowania sieci monitoringu jakości powietrza (lokalizowania stacji pomiarowych), jakości danych pomiarowych, pomiarów wskaźnikowych oraz obiektywnego szacowania, aktualizacją metod badawczych, zapewnieniem jakości badań, stworzeniem listy dodatkowych zanieczyszczeń, które podlegałyby monitorowaniu oraz tematyką badań prekursorów ozonu. Przedstawiciele GIOŚ (KLRP i DMŚ) brali udział w pracach grupy roboczej poświęconej wypracowaniu dobrych praktyk lokalizacji stacji monitoringu jakości powietrza.

Badania porównawcze dla analizatorów zanieczyszczeń gazowych zostały odwołane i odbędą się w roku 2022.

c) współpraca na rzecz realizacji Dyrektywy w sprawie kontroli zagrożeń poważnymi awariami związanymi z substancjami niebezpiecznymi oraz z Biurem ds. Zagrożeń Poważnymi Awariami (MAHB)

W ramach Instytutu Wspólnego Centrum Badawczego, w sprawach kontroli zagrożeń poważnymi awariami, a także zapobiegania i łagodzenia ich potencjalnych skutków, przedstawiciel GIOŚ wziął udział, w dniu 16 lutego 2021 roku, w spotkaniu (online) Ekspertckiej Grupy ds. SEVESO, poświęconym właściwemu wdrażaniu w krajach członkowskich przepisów dotyczących przeciwdziałania poważnym awariom.

3.8. Grupa Robocza ds. Współpracy Administracyjnej (ADCO NOISE) w zakresie dyrektywy 2000/14/WE dotyczącej emisji hałasu do środowiska przez urządzenia używane na zewnątrz pomieszczeń

W 2021 r. przedstawiciel GIOŚ uczestniczył w spotkaniach roboczych grupy realizowanych w formie telekonferencji.

3.9. Grupa Robocza Komisji Europejskiej ds. FLEGT/ EUTR oraz Grupa Robocza ds. egzekwowania rozporządzenia dotyczącego obrotu drewnem (EUTR)

Przedstawiciele GIOŚ w 2021 roku uczestniczyli w 3 spotkaniach Grupy Roboczej Komisji Europejskiej ds. FLEGT/ EUTR oraz w nieformalnych spotkaniach Grupy Roboczej ds. egzekwowania rozporządzenia dotyczącego obrotu drewnem (EUTR). Ze względu na pandemię Covid-19, wszystkie spotkania zostały przeprowadzone w formie telekonferencji.

W spotkaniach udział biorą przedstawiciele organów właściwych w zakresie kontroli obrotu drewnem w państwach członkowskich UE. Podczas spotkań wymieniono doświadczenia z przedstawicielami innych państw członkowskich UE w zakresie prowadzonych kontroli przestrzegania przepisów Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 995/2010 z dnia 20 października 2010 r. ustanawiającego obowiązki podmiotów wprowadzających do obrotu drewno i produkty z drewna (EUTR) oraz zapoznano się z aktualnym stanem prac KE w zakresie przepisów dotyczących kontroli obrotu drewnem. Dodatkowo, podczas nieformalnych spotkań Grupy Roboczej ds. egzekwowania rozporządzenia EUTR omawiane były praktyczne zagadnienia dotyczące kontroli obrotu drewnem.

3.10. Inne prace, programy i inicjatywy Komisji Europejskiej

W 2021 roku pracownicy GIOŚ brali udział również w następujących pracach, programach i inicjatywach KE:

a) Inicjatywa Komisji Europejskiej ECG

Od 2018 roku Komisja Europejska realizuje inicjatywę pn. *Environmental Compliance and Governance* (ECG), mającą na celu poprawę implementacji prawa UE, w tym implementacji prawa środowiskowego. W ramach powyższej inicjatywy w latach 2018-2021 trwały m.in. prace nad opracowaniem wytycznych w zakresie:

- zwalczania przestępstw przeciwko środowisku, ze szczególnym nastawieniem na przestępstwa w zakresie gospodarowania odpadami - działanie ECG nr 4;
- zgodności z wymogami środowiskowymi na obszarach wiejskich (w zakresie ochrony powierzchni ziemi oraz wód) - działanie ECG nr 5;
- skutecznych krajowych mechanizmów rozpatrywania skarg i wniosków, jako źródeł wiedzy dla społeczeństwa w zakresie unijnego prawa ochrony środowiska działanie ECG nr 7.

W pracach każdego z powyższych działań udział brali przedstawiciele Inspekcji Ochrony Środowiska. Opracowywanie wytycznych zostało zakończone w 2021 roku, kiedy zostały formalnie przyjęte przez Forum ECG, stanowiące grupę sterującą dla tej inicjatywy oraz przekazane do stosowania w krajach członkowskich UE.

Dwa dokumenty, zrealizowane w ramach działania ECG nr 7 oraz ukończone najwcześniej, pn. Vademecum KE „Rozpatrywanie skarg i udział obywateli” oraz Skrócony Przewodnik KE „Skargi w sprawie środowiska” zostały przetłumaczone przez KE na język polski oraz udostępnione na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska i przekazane do wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska do rozpowszechnienia wśród podległych inspektorów.

Jednocześnie, Komisja Europejska opracowała plan działań inicjatywy ECG na lata 2020+. Ponadto, w 2021 roku w ramach Forum ECG, została powołana Grupa Robocza ds. sankcji karnych za przestępstwa przeciwko środowisku, w której pracach uczestniczyli przedstawiciele GIOŚ. Celem prac powyższej grupy jest wsparcie Komisji Europejskiej przy rewizji dyrektywy 2008/99/WE ws. ochrony środowiska poprzez prawo karne.

- b) V warsztaty on-line dedykowane możliwości wykorzystania serwisu monitoringu atmosfery dostępnego w ramach programu Copernicus, opartego o obserwacje satelitarne i wspomagające je dane in-situ.
- c) obchody Europejskiego Zielonego Tygodnia w Brukseli w formie kilkudniowej konferencji on-line poświęconej priorytetom UE i dobrym praktykom w zakresie poszczególnych obszarów polityki ochrony środowiska i działań na rzecz poprawy jakości życia.
- d) opiniowanie dokumentów przekazywanych w ramach konsultacji koordynowanych przez inne instytucje, w tym Ministerstwo Klimatu i Środowiska.

4. Udział Inspekcji Ochrony Środowiska w wypełnianiu zadań wynikających dla Polski z konwencji i umów międzynarodowych

W rozdziale tym zostały opisane zadania wykonywane przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska z upoważnienia Ministra Klimatu i Środowiska.

4.1 Konwencja o ochronie środowiska morskiego obszaru Morza Bałtyckiego (Konwencja Helsińska)

Uczestniczono w pracach 2 grup roboczych HELCOM: ds. podejścia ekosystemowego (GEAR) oraz ds. stanu środowiska i jego ochrony (State&Conservation). Ponadto, pracownicy GIOŚ lub nominowani przez GIOŚ eksperci zewnętrzni uczestniczyli w pracach 11 różnych grup eksperckich, dedykowanych poszczególnym oddzielnym tematom dotyczącym: eutrofizacji, siedlisk dennych, ssaków, ptaków morskich, gatunków obcych, klimatu, hałasu podwodnego, substancji szkodliwych, radioaktywnych oraz odpadów. Kontynuowano współpracę nad przygotowaniem do opracowania kolejnej holistycznej oceny stanu środowiska wód morskich – HELCOM HOLAS3, w tym poprzez udział w dedykowanej grupie korespondencyjnej. Prowadzono prace nad wskaźnikami oraz uaktualnieniem przewodników do prowadzenia monitoringu. Przedstawiono stanowisko do aktualizacji Bałtyckiego Planu działań.

4.2 Konwencja EKG ONZ o Ochronie i Racjonalnym Wykorzystaniu Transgranicznych Cieków i Jezior Międzynarodowych

Uczestniczono we wspólnym spotkaniu on-line grup roboczych ds. monitorowania i oceny oraz ds. zintegrowanego zarządzania środowiskiem wodnym, gdzie m.in. omawiane

były sprawy związane z monitoringiem, oceną stanu środowiska i wymianą informacji oraz uzgodniony został program pracy na lata 2022-2024.

4.3 Konwencja EKG ONZ w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości

Kontynuowano badania tła zanieczyszczenia atmosfery na stacjach w Łebie, Jarczewie, Puszczy Boreckiej i na Śnieżce, wypełniając tym samym zobowiązania wynikające z protokołu w sprawie EMEP (European Monitoring and Evaluation Programme) do Konwencji (szerzej opisano w rozdziale „Monitoring jakości powietrza”). Powyższe badania były również prowadzone na stacji w Zielonce, stowarzyszonej z EMEP. Przekazano do bazy danych EMEP w Norwegii wyniki badań za 2020 r.

Ponadto, realizując wspomagający Konwencję program International Co-operative Programme on Integrated Monitoring on Air Pollution Effects, przekazano do Fińskiego Instytutu Ochrony Środowiska wyniki badań za 2020 rok z realizacji Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego na 9 stacjach bazowych. Oprócz tego, wyniki monitoringu lasów za 2020 rok zostały przekazane przez Instytut Badawczy Leśnictwa do Międzynarodowego Programu Koordynującego ICP Forest.

4.4 Konwencja Wiedeńska o ochronie warstwy ozonowej

Kontynuowano pomiary stanu warstwy ozonowej nad Polską oraz pomiary natężenia promieniowania UV-B i przekazywano wyniki pomiarów odpowiednim organom międzynarodowym, wypełniając tym samym zobowiązania (szerzej opisano w rozdziale „Monitoring jakości powietrza”). Odbiorcami danych były m.in. Światowe Centrum Danych Ozonowych w Toronto i Globalna Sieć Detekcji Zmian Składu Atmosfery w Maryland, a dane z Polski wykorzystane zostały m.in. do codziennych map ozonu dla półkuli północnej.

4.5 Konwencja o różnorodności biologicznej

W odpowiedzi na zapytania Ministerstwa Klimatu i Środowiska zaopiniowano proponowane wskaźniki do globalnych ram dla różnorodności biologicznej po 2020 r. oraz projekty stanowiska UE.

4.6 Ramowa Konwencja o ochronie i zrównoważonym rozwoju Karpat

Na prośbę Ministerstwa Klimatu i Środowiska opracowywano uwagi do konsultowanych dokumentów, w tym związanych z pracami Grupy roboczej ds. różnorodności biologicznej, m.in. w odniesieniu do monitoringu dużych drapieżników. Uczestniczono w 11. posiedzeniu Krajowego Komitetu Sterującego Konwencji Karpackiej w trybie on-line.

4.7 Protokół w sprawie rejestrów uwalniania i transferu zanieczyszczeń do Konwencji z Aarhus o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz o dostępie do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska

Przedstawiciel GIOŚ wziął udział (zdalnie) w 4. Posiedzeniu Stron Protokołu EKG ONZ w sprawie rejestrów uwalniania i transferu zanieczyszczeń, które odbyło się w dniu 22 października 2021 r. Na posiedzeniu dokonano m.in. przeglądu realizacji wdrażania ww.

Protokołu oraz przyjęto szereg decyzji, m.in. w sprawie zobowiązań finansowych oraz wymogów sprawozdawczych w zakresie Protokołu, jak również plan pracy na lata 2022-2025.

4.8 Konwencja Bazylejska o kontroli transgranicznego przemieszczania i usuwania odpadów niebezpiecznych

Ze względu na epidemię Covid-19, spotkania grupy WPIEI Basel odbywały się zdalnie.

Kontynuowano prace dotyczące przeglądu Aneksów do Konwencji Bazylejskiej. Omówiono m.in. konkretne propozycje aktualizacji lub zmiany zapisów w Aneksach I i III, a zwłaszcza konieczność przeanalizowania konsekwencji zmian tych zapisów w odniesieniu do treści pozostałych Aneksów do Konwencji Bazylejskiej. Rozpoczęto także analizę zasadności wprowadzenia nowych zapisów, dotyczących odpadów tworzyw sztucznych, do Aneksu I i III. Opracowano również propozycje zmian w zakresie Aneksu IV, które dotyczyły m.in. aktualizacji i doprecyzowania zapisów operacji odzysku oraz unieszkodliwiania odpadów, a także przedyskutowano konkretne propozycje zmian w opisach kodów A1180 (Aneks VIII) oraz B1110 (Aneks IX), dotyczących odpowiednio zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego zawierającego substancje niebezpieczne oraz zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego nie zawierającego takich substancji.

Podczas konsultacji na forum WPIEI Basel omówiono także propozycję Ghany i Szwajcarii, dotyczącą zmian kodów odpadów sprzętu elektrycznego i elektronicznego. Ghana i Szwajcaria przekazały do Sekretariatu Konwencji Bazylejskiej propozycje zmian w Aneksach II, VIII i IX zmieniające dotychczasowe zasady transgranicznego przemieszczania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego. Zmiany te zmierzają w kierunku zapewnienia większej kontroli transgranicznego przemieszczania ww. odpadów w ten sposób, że odpady sprzętu elektrycznego i elektronicznego, przemieszczane do tej pory bez obowiązku zgłoszenia i uzyskania zezwolenia, po umieszczeniu ich w załączniku II, będą objęte procedurą uzyskania zezwolenia. Odpady sprzętu elektrycznego i elektronicznego, zawierające komponenty niebezpieczne, pozostaną w załączniku VIII.

Przeanalizowano również propozycję Rosji, dotyczącą zmiany zapisu art. 6 ustęp 2 Konwencji Bazylejskiej. Rosja przekazała do Sekretariatu Konwencji Bazylejskiej propozycję zmiany, dotyczącą ustalenia terminu odpowiedzi „państwa importującego” w zakresie zgłoszonego przemieszczania odpadów na 30 dni. Omawiając powyższą propozycję na forum WPIEI Basel państwa członkowskie UE wskazały, że propozycja 30 dniowego terminu na udzielenie odpowiedzi przez państwo przeznaczenia jest niespójna z zapisem ust. 4 art. 6, w którym wskazano termin 60 dni na zajęcie stanowiska przez właściwy organ kraju tranzytu. Podniesiono również, że powyższa poprawka formalnie będzie wymagała zmiany treści konwencji, co może oznaczać wdrożenie długotrwałej procedury, tym bardziej, że ratyfikacja poprawki będzie musiała odbyć się za zgodą co najmniej $\frac{3}{4}$ Stron konwencji. W związku z tym, państwa UE będą starały się wskazać inne opcje, które poprawiłyby skuteczność realizacji procedury uzyskania zezwolenia po uprzednim zgłoszeniu i w ten sposób zrealizowały cel poprawki wniesionej przez Rosję bez konieczności zmiany zapisów Konwencji Bazylejskiej.

W dniach 26-30.07.2021 roku odbył się segment on-line Konferencji Stron Konwencji Bazylejskiej, Rotterdamskiej i Sztokholmskiej. Spotkanie w tradycyjnej formie zaplanowano na czerwiec 2022 roku w Genewie. W związku z tym, celem obrad segmentu on-line było omówienie tylko tych zagadnień, które były niezbędne dla dalszego funkcjonowania trzech

konwencji do czerwca 2022 roku. tj. budżetu oraz związanego z nim programu prac. Sekretariat trzech konwencji przygotował propozycję tymczasowego programu prac i budżetu na 2022 rok zawierającego budżet uzupełniający. Budżet uzupełniający dotyczył spotkań, które ze względu na sytuację epidemiczną nie mogły się odbyć w sposób konwencjonalny w latach 2020-2021 i zostały zaplanowane na 2022 rok. Na organizację spotkań w formie on-line wykorzystano tylko część zaplanowanego budżetu. W związku z tym oszczędności te zasiły budżet uzupełniający razem z innymi oszczędnościami wynikającymi z niewykorzystania tych środków z powodu pandemii Covid-19. Konferencje Stron trzech ww. konwencji podjęły dwie decyzje. Pierwsza dotyczyła ustalenia terminu i miejsca zorganizowania segmentu „face to face”. Potwierdzono, że spotkanie odbędzie się w Genewie w dniach 6-17 czerwca 2022 roku. W drugiej decyzji zatwierdzono budżet tymczasowy na rok 2022, w którym określono m.in. wysokość składek członkowskich państw będących Stronami Konwencji Bazylejskiej.

4.9 Międzynarodowa Komisja Ochrony Odry przed Zanieczyszczeniem (MKOOpZ)

Uczestniczono w pracach, w tym w spotkaniu podgrupy „Monitoring”, w trybie zdalnym, gdzie m.in. przeanalizowano działania grupy w kontekście aktualizacji Planu Gospodarowania Wodami w trzecim cyklu planistycznym związanym z wdrażaniem Ramowej Dyrektywy Wodnej oraz tematykę biogenów. W wyniku ustaleń ze spotkania podjęto działania na rzecz rozpoznania występowania określonych zanieczyszczeń wód podziemnych we wskazanym obszarze przygranicznym. Uczestniczono także w konferencji on-line dotyczącej wdrażania Ramowej Dyrektywy Wodnej i Dyrektywy Powodziowej na Międzynarodowym Obszarze Dorzecza Odry.

Uczestniczono także w pracach Grupy Roboczej G3 „Zanieczyszczenia awaryjne”, której głównym zadaniem jest m.in.:

- uaktualnianie Międzynarodowego Planu Ostrzegawczo-Alarmowego i Międzynarodowego Planu Awaryjnego oraz organizowanie ich sprawdzeń i ćwiczeń,
- aktualizowanie listy potencjalnych źródeł zanieczyszczeń awaryjnych,
- opracowywanie wytycznych dotyczących działań zapobiegawczych w celu zmniejszenia ryzyka i wpływu nadzwyczajnych zanieczyszczeń w zlewni rzeki Odry przy uwzględnieniu istniejących przedsięwzięć krajowych.

W roku 2021 miały miejsce dwie narady grupy G3 w trybie online.

5. Inne formy współpracy wielostronnej

5.1 Grupy robocze Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju – OECD

a) Grupa robocza ds. informacji o środowisku

Uczestniczono w pracach nad komentarzami do wskaźników w projekcie przygotowanego przez OECD profilu dla Polski, który będzie stanowił element nowej publikacji Environment at Glance. W ramach udziału w corocznym procesie zapewnienia jakości danych o środowisku dla wskaźników OECD, zaktualizowano i/lub przekazano dane dotyczące tematyki przyrody oraz opracowane przez Główny Urząd Statystyczny dane dotyczące melioracji i opodatkowania ekologicznego. Uczestniczono w dorocznym spotkaniu grupy, zorganizowanym w trybie on-line.

b) Grupa robocza ds. awarii chemicznych

Przedstawiciel GIOŚ uczestniczył w 31. spotkaniu Grupy roboczej ds. awarii chemicznych, zorganizowanym w formie telekonferencji. W trakcie spotkania zapoznano się z projektami/działaniami realizowanymi na forum ww. grupy roboczej oraz przedstawiono informację nt. wybranych krajowych działań podejmowanych w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom.

5.2. Współpraca ze Światową Organizacją Zdrowia - WHO

Uczestniczono w kilkudniowych warsztatach WHO, on-line, dotyczących oceny wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie.

5.3 Demeter VII

We współpracy ze Światową Organizacją Celną (WCO), Inspekcja Ochrony Środowiska wzięła udział w operacji DEMETER VII, której celem jest przeciwdziałanie nielegalnemu międzynarodowemu przemieszczaniu odpadów, substancji zubożających warstwę ozonową, fluoryzowanych gazów cieplarnianych w obrocie lotniczym, morskim oraz ruchu lądowym.

W Polsce nadzór nad akcją objęła Krajowa Administracja Skarbowa. W akcji wzięli udział funkcjonariusze administracji celno-skarbowej, policji i Inspekcji Transportu Drogowego oraz inspektorzy wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska.

5.4 30 dni dla morza

Inspekcja Ochrony Środowiska brała udział w wydarzeniu – „30 dni dla morza” - operacji ukierunkowanej na zwalczanie przestępczości związanej z zanieczyszczeniem akwenów morskich i śródlądowych, realizowaną m.in. przez INTERPOL, EUROPOL, Agencję FRONTEX wspólnie z krajami członkowskimi UE, w Polsce koordynowaną przez Komendę Główną Policji. Działania w ramach prowadzonej operacji zidentyfikowały wiele przestępstw, od nielegalnego zrzutu po handel odpadami.

6. Współpraca dwustronna

6.1 Republika Białorusi

W roku 2021 stronie białoruskiej przekazano wyniki monitoringu 7 rzek granicznych w województwie podlaskim oraz na rzece Bug wraz z dopływami znajdującymi się w województwie lubelskim. Inspekcja Ochrony Środowiska uczestniczyła również w spotkaniu on-line w sprawie powołania organów współpracy polsko-białoruskiej na wodach transgranicznych w ramach zawartego w 2020 roku między rządami obu państw porozumienia o współpracy w tej dziedzinie.

W ramach zadań wykonywanych w zakresie współdziałania Inspekcji Ochrony Środowiska z Brzeskim Obwodowym Komitetem Zasobów Naturalnych i Ochrony Środowiska obie strony przekazywały sobie informacje o inwestycjach prowadzonych na terenie Polski

i Białorusi mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz informacje o zdarzeniach mających charakter poważnych awarii.

6.2 Republika Czeska

W roku 2021 kontynuowano udział w polsko-czeskiej grupie ds. ochrony wód granicznych przed zanieczyszczeniem, działającej w ramach Polsko-Czeskiej Komisji do spraw Wód Granicznych. Opracowano wspólną ocenę stanu jakości wód granicznych za 2020 rok, która wykazała m.in. wyraźną poprawę jakości wód Złotego Potoku w wyniku działań podjętych przez czeskie służby ochrony środowiska, po wcześniejszej interwencji strony polskiej. Ponadto, uczestniczono w 12 spotkaniu polsko-czeskiej grupy roboczej ds. jakości powietrza, podczas którego zaprezentowano, m.in., wyniki rocznej oceny jakości powietrza w latach 2019 – 2020: „Wyniki rocznej oceny jakości powietrza dla pyłu zawieszzonego PM10 i PM2,5 oraz dwutlenku azotu w 2019 r. i wstępna ocena dla roku 2020”.

W ramach ww. współpracy strona Czeska zgłosiła w dniu 15.03.2021 roku zanieczyszczenie rzeki Olzy. W wyniku podjętych działań ustalono potencjalnego sprawcę zdarzenia oraz wszczęto kontrolę interwencyjną.

6.3 Republika Federalna Niemiec

W roku 2021 kontynuowano prace w grupie roboczej ds. ochrony wód granicznych przed zanieczyszczeniem, działającej w ramach Polsko-Niemieckiej Komisji do Spraw Wód Granicznych, oraz w działających przy ww. grupie roboczej trzech grupach ekspertów: ds. monitoringu, ds. zapewnienia jakości i analiz oraz ds. badania wód Zalewu Szczecińskiego i Zatoki Pomorskiej. W trakcie narad on-line, po jednej w roku dla każdej grupy, m.in. omówiono zadania, zakres monitoringu i ocen jakości wód, treść raportu o jakości polsko-niemieckich wód granicznych za 2019 roku lub wyniki za 2020 rok w przypadku Morza Bałtyckiego. Przygotowano wkład do raportu z badań za 2020 rok prowadzonych przez obie strony na Zalewie Szczecińskim - analogicznie strona niemiecka przygotowała całość wkładu dla Zatoki Pomorskiej.

Kontynuowano udział w polsko-niemieckiej grupie w sprawie monitoringu Nysy Łużyckiej. Na spotkaniu on-line omówiono realizację i wyniki monitoringu, w tym raport końcowy dotyczący monitoringu po obu stronach rzeki.

Kontynuowano także udział w Grupie Roboczej Gospodarka Odpadami i Ochrona przed Imisjami Wspólnej Komisji Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego i Kraju Związkowego Meklemburgia – Pomorze Przednie. Na spotkaniu on-line omówiono kwestie dotyczące zarządzania jakością powietrza oraz hałasem, w tym zaprezentowano realizowany monitoring i sposoby prezentacji wyników.

5.4 Republika Litewska

Na czterech rzekach i dwóch jeziorach granicznych prowadzono regularne badania własne po stronach polskiej i litewskiej, współpracując z organami litewskimi. Wymieniono się wzajemnie wynikami monitoringu krajowego oraz klasyfikacją wskaźników wód granicznych. Uzgodniono programy badań monitoringowych na 2022 rok. Przedstawiciele Inspekcji uczestniczyli również w 9. posiedzeniu on-line Polsko-Litewskiej Komisji ds. Wód Granicznych, m.in. przedstawiając zrealizowane i planowane działania.

5.5 Republika Słowacka

Inspekcja brała udział w polsko-słowackiej grupie ds. ochrony wód granicznych przed zanieczyszczeniem, działającej w ramach Polsko-Słowackiej Komisji ds. Wód Granicznych. Współpracując ze stroną słowacką, zrealizowano wspólne badania jakości wód na trzech rzekach granicznych: Poprad, Dunajec i Czarna Orawa, według harmonogramu zatwierdzonego przez Polsko-Słowacką Komisję do Spraw Ochrony Wód przed Zanieczyszczeniem.

Opracowano wspólne sprawozdanie o stanie jakości wód granicznych za 2020 rok oraz współpracowano przy sporządzaniu opinii o realizacji inwestycji w strefie przygranicznej, mogących mieć wpływ na wody graniczne. Wiązało się to z uczestnictwem, w trybie zdalnym, w 29. naradzie ww. grupy, gdzie omówiono także m.in. zrealizowane i planowane działania. Inspekcja uczestniczyła również w XX Naradzie Polsko-Słowackiej Komisji ds. wód granicznych.

5.6 Ukraina

W 2021 r. kontynuowano udział w pracach grupy roboczej ds. ochrony wód granicznych przed zanieczyszczeniem, działającej w Polsko-Ukraińskiej Komisji do Spraw Wód Granicznych. Zrealizowano uzgodniony monitoring wód granicznych w zlewni Bugu i Sanu, w tym wspólne pobory prób. Wymieniono się informacjami, w tym dodatkowo przekazano zaktualizowany wykaz źródeł potencjalnego zanieczyszczenia środowiska na transgranicznych ciekach po stronie polskiej. Sporządzono kompleksową ocenę jakości wód granicznych. Na naradzie ww. grupy, w trybie on-line, ustalono m.in. rozszerzenie częstotliwości i zakresu pomiarowego badań, w tym na wody w dorzeczu Dniestru, oraz dalszą wymianę doświadczeń w zakresie systemu ocen, klasyfikacji stanu ekologicznego i chemicznego. Na posiedzeniu Komisji przedstawiono sprawozdanie z działalności grupy i plan pracy na 2022 rok. Dodatkowo przedstawiciele Inspekcji Ochrony Środowiska w konferencji on-line w ramach projektu EU-WATERRES dot. zintegrowanego systemu zarządzania transgranicznymi zasobami i jakością wód podziemnych.

IX ASPEKTY ORGANIZACYJNE, PRAWNE I EKONOMICZNE

1. Zmiany w organizacji Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska

W 2020 r., rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 września 2020 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie nadania statutu Głównemu Inspektoratowi Ochrony Środowiska, Głównemu Inspektoratowi został nadany nowy statut. W wyniku tego, w styczniu 2021 r. w strukturze Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska utworzone zostało Krajowe Laboratorium Referencyjne do spraw jakości wód powierzchniowych, którego podstawowym zadaniem jest zapewnienie nadzoru nad jakością badań i analiz w zakresie wód powierzchniowych wykonywanych przez Centralne Laboratorium Badawcze oraz inne podmioty prowadzące badania monitoringowe, w szczególności poprzez prowadzenie badań i oznaczeń próbek biologicznych, wody i osadów, tworzenie, weryfikację i aktualizację przewodników i wytycznych do wykonywania badań biologicznych, organizowanie porównań międzylaboratoryjnych i badań biegłości, ujednolicanie metod i procedur badawczych oraz wdrażanie nowych metodyk badawczych.

2. Charakterystyka udziału GIOŚ w pracach legislacyjnych

Główny Inspektor Ochrony Środowiska uczestniczy w opiniowaniu i tworzeniu projektów aktów dokumentów rządowych, w tym ustaw, rozporządzeń, zarządzeń.

W 2021 r. Główny Inspektor Ochrony Środowiska w ramach uzgodnień zaopiniował 337 projektów aktów prawnych.

W 2021 r. Główny Inspektor Ochrony Środowiska działając na podstawie pełnomocnictw udzielonych przez Ministra Klimatu i Środowiska opracował i przeprowadził uzgodnienia, opiniowanie i konsultacje publiczne następujących aktów prawnych:

- 1) ustawa z dnia 1 października 2021 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz ustawy o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji¹¹⁹;
- 2) rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 1 lipca 2021 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych ujętych na strategicznych mapach hałasu, sposobu ich prezentacji i formy ich przekazywania¹²⁰;
- 3) rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 26 lipca 2021 r. w sprawie programu ochrony środowiska przed hałasem¹²¹;
- 4) obwieszczenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 28 lipca 2021 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska¹²²;
- 5) obwieszczenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 30 sierpnia 2021 r. w sprawie wysokości stawek kar za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu na rok 2022¹²³;

¹¹⁹ Dz. U. poz. 2127

¹²⁰ Dz. U. poz. 1325

¹²¹ Dz. U. poz. 1409

¹²² Dz. U. poz. 1555

¹²³ M.P. poz. 814

- 6) rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 7 września 2021 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji¹²⁴;
- 7) rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 16 września 2021 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie profilu wody w kąpielisku¹²⁵;
- 8) rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 22 lutego 2022 r. w sprawie danych objętym Krajowym Rejestrem Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń¹²⁶;
- 9) rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 9 marca 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji¹²⁷;
- 10) rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 22 marca 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad i sposobu organizacji wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska oraz ich delegatur¹²⁸

Ponadto rozpoczął prace legislacyjne nad następującymi projektami:

- 1) ustawa o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania przestępczości środowiskowej;
- 2) rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów zmieniające rozporządzenie w sprawie nadania inspektorom Inspekcji Ochrony Środowiska uprawnień do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego;
- 3) rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska w sprawie sposobu obliczania wskaźników średniego narażenia oraz sposobu oceny dotrzymania pułapu stężenia ekspozycji;
- 4) rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska zmieniające rozporządzenie w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu;
- 5) rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów zmieniające rozporządzenie w sprawie nadania statutu Głównemu Inspektoratowi Ochrony Środowiska.

3. Materiały przedkładane przez GIOŚ Ministrowi właściwemu do spraw klimatu i środowiska i innym organom oraz konsultowane z Ministerstwem Klimatu

W 2021 r. Główny Inspektor Ochrony Środowiska przedłożył Ministrowi Klimatu i Środowiska oraz innym organom, krajowym i unijnym, następujące opracowania o charakterze informacyjno-sprawozdawczym:

1. Informacja o realizacji zadań Inspekcji Ochrony Środowiska w 2020 roku.
2. Raport w zakresie wyników oceny jakości powietrza w strefach i klasyfikacji tych stref.
3. Raport w zakresie danych pomiarowych jakości powietrza.

¹²⁴ Dz. U. poz. 1710

¹²⁵ Dz. U. poz. 1751

¹²⁶ Dz. U. poz. 455

¹²⁷ Dz. U. poz. 614

¹²⁸ Dz. U. poz. 676

4. Raport w zakresie informacji dotyczących systemu oceny jakości powietrza zaplanowanego na 2022 r.
5. Raport dotyczący implementacji Protokołu w sprawie rejestrów uwalniania i transferu zanieczyszczeń za lata 2017-2020.
6. Sprawozdanie dla Ministerstwa Klimatu i Środowiska z przestrzegania przepisów dotyczących substancji kontrolowanych, nowych substancji oraz fluorowanych gazów cieplarnianych w 2020 r.
7. Sprawozdanie dotyczące przeprowadzonej przez Inspekcję Ochrony Środowiska kontroli producentów i użytkowników produktów zawierających lotne związki organiczne – farby i lakiery przeznaczone do malowania budynków i ich elementów wykończeniowych, wyposażeniowych oraz związanych z budynkami i tymi elementami konstrukcji oraz mieszaniny do odnawiania pojazdów, w zakresie spełniania wymagań w 2020 r.
8. Sprawozdanie z przeprowadzonych kontroli wyrobów przez Inspekcję Ochrony Środowiska w 2020 r.
9. Raport do Komisji Europejskiej z realizacji przepisów rozporządzenia PEiR (UE) Nr 995/2010 z dnia 20.10.2010 r. ustanawiającego obowiązki podmiotów wprowadzających do obrotu drewno i produkty z drewna.
10. Raport z przeprowadzonej przez Inspekcję Ochrony Środowiska kontroli zawartości siarki w ciężkim oleju opałowym oraz w oleju do silników statków żeglugi śródlądowej w 2020 r.
11. Raport na temat wykonywania przez GIOŚ zadania: Prowadzenie wydzielonego ośrodka krajowego ds. Konwencji Bazylejskiej o kontroli transgranicznego przemieszczania i usuwania odpadów niebezpiecznych.
12. Informacja dla Komisji Europejskiej o realizacji przez Inspekcję Ochrony Środowiska zadań z zakresu transgranicznego przemieszczania odpadów za 2020 r. – Kwestionariusz w związku z obowiązkiem sprawozdawczym Państw Członkowskich zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady Europy nr 1013/2006 w sprawie przemieszczania odpadów.
13. Informacja dla Sekretariatu Konwencji Bazylejskiej, Rotterdamskiej i Sztokholmskiej o wdrażaniu przez Polskę Konwencji Bazylejskiej zawierającej dane za 2020 r.

4. Szkolenia

Według danych przekazanych w *Rocznym sprawozdaniu dyrektora generalnego z realizacji zadań wynikających z ustawy o służbie cywilnej* szkolenia, w których udział brali członkowie korpusu służby cywilnej zatrudnieni w GIOŚ dotyczyły głównie następujących obszarów:

- prawo i administracja (przeszkolono 722 osoby),
- szkolenia informatyczne (przeszkolono 82 osoby),
- szkolenia specjalistyczne, związane ze specyfiką wykonywanych obowiązków (przeszkolono 970 osób).

Ponadto, w ramach służby przygotowawczej przeszkolono 117 osób.

Łącznie w szkoleniach w ramach służby cywilnej wzięło udział 2 237 uczestników (liczonych jako 1 uczestnik przypadający na jedno szkolenie).

Z uwagi na panującą pandemię Covid -19 znacznie ograniczono szkolenia prowadzone w formie stacjonarnej; udział w tej formie szkolenia wzięło 300 uczestników. Natomiast w ramach szkoleń prowadzonych w formie on-line – 1 676 uczestników, a w formie e-learningu 261 uczestników.

Szkolenia były realizowane nie tylko odpłatnie; pracownicy korzystali również z bezpłatnych platform szkoleniowych, np. z platformy e-learningowej służby cywilnej w Serwisie Służby Cywilnej (KPRM). Z bezpłatnej formy szkoleń skorzystało w sumie 475 uczestników.

5. Zagadnienia kadrowe

Zatrudnienie w Inspekcji Ochrony Środowiska na dzień 31 grudnia 2021 r. wynosiło 2 760,95 etatu (2 840 osób), przy czym w Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska, uwzględniając CLB i RWMŚ, 1 231 osób, co stanowiło 43,35% całkowitego zatrudnienia w Inspekcji Ochrony Środowiska.

W porównaniu do 2020 r. w całej Inspekcji nastąpił wzrost zatrudnienia o 12,26 etatu tj. o 0,45%.

W 2021 r. fluktuacja kadr w całej Inspekcji Ochrony Środowiska wyniosła 8,8%, w tym 9,8% w wojewódzkich inspektoratach ochrony środowiska i 7,5% w GIOŚ. Najwyższa fluktuacja miała miejsce w wojewódzkich inspektoratach ochrony środowiska:

- w WIOŚ w Szczecinie 20,2 %;
- w WIOŚ w Opolu 19,6 %,
- w WIOŚ we Wrocławiu 18,4 %,
- w WIOŚ w Gdańsku 15,7 %.

W wojewódzkich inspektoratach ochrony środowiska w 2021 r. najmniejszą fluktuację odnotowano:

- w WIOŚ w Lublinie 2,1 %,
- w WIOŚ w Olsztynie 3,2 %,
- w WIOŚ w Krakowie 5,4 %
- w WIOŚ w Białymstoku 6,2 %.

6. Zagadnienia ekonomiczno-finansowe

W 2021 r. budżet Inspekcji Ochrony Środowiska na wydatki wynosił łącznie 421,57 mln zł., w tym:

- środki budżetowe – 332,76 mln zł,
- środki budżetowe z UE 3,13 mln zł,
- środki otrzymane w ramach rezerwy celowej budżetu państwa z funduszy ochrony środowiska 85,68 mln zł (z NFOŚiGW – 82,95 mln zł, z wojewódzkich funduszy ochrony środowiska 2,73 mln zł).

Dochody oraz wpływy ze świadczonych usług wyniosły w 2021 r. 6,16 mln zł.

X. PODSUMOWANIE

W roku 2021 Inspekcja Ochrony Środowiska kontynuowała realizację zadań wynikających z ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska¹²⁹, w szczególności w zakresie kontrolowania podmiotów korzystających ze środowiska, zwalczania przestępczości środowiskowej oraz prowadzenia państwowego monitoringu środowiska.

W roku 2021 Inspekcja Ochrony Środowiska, chociaż kontynuowała realizację swoich zadań w warunkach szczególnych, wynikających z sytuacji epidemicznej w kraju, przeprowadziła o 2 470 kontroli więcej niż w roku 2020 (40 768 w 2021 r. w porównaniu z 38 298 w roku 2020). Wzrosła również wykrywalność, m.in., gospodarowania odpadami w tzw. „szarej strefie” (1562 przypadki w 2021 r. w porównaniu z 1 252 przypadkami w roku 2020).

Na koniec 2021 r. w ewidencji Inspekcji Ochrony Środowiska było 155 401 zakładów, tj. o 9 468 (ponad 6 %) więcej niż w roku 2020. W 2021 r. organy Inspekcji Ochrony Środowiska, na 40 768 kontroli, przeprowadziły 17 922 kontrole w terenie oraz 22 846 kontroli dokumentacyjnych. W porównaniu z poprzednim rokiem w 2021 r. nastąpił zauważalny wzrost liczby kontroli zakładów wykonanych w terenie oraz niewielki wzrost liczby kontroli dokumentacyjnych.

Naruszenia przepisów ochrony środowiska stwierdzono podczas 10 971 kontroli (27% wszystkich przeprowadzonych kontroli). W stosunku do 2020 r. skuteczność kontroli wzrosła o 4 punkty procentowe. Większość stwierdzonych naruszeń stanowiły naruszenia formalne bez istotnego wpływu na środowisko, np.: nieprzekazanie informacji o terminie oddania do użytkowania nowej instalacji/ obiektu zaliczonego do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, brak zawiadomienia WIOŚ o wystąpieniu poważnej awarii na terenie zakładu, brak systematycznej oceny programu zapobiegania awariom oraz systemu zarządzania bezpieczeństwem, nieterminowe przekazywanie właściwym organom ewidencji, rejestrów i wyników okresowych pomiarów emisji hałasu, nieterminowe złożenie rocznego sprawozdania o wytworzonych odpadach.

Ponadto, inspektorzy stwierdzali naruszenia mogące spowodować zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska takie jak np.: odprowadzanie ścieków do rowu melioracyjnego bez wymaganego pozwolenia, wprowadzanie ścieków nieoczyszczonych do gruntów, przekroczenie poziomu emisji hałasu do środowiska, spalanie drewna zanieczyszczonego impregnatem.

Przyczynami stwierdzonych podczas kontroli naruszeń były m.in.: liczne zmiany w prawie, obowiązujący stan epidemii wirusa SARS Covid-19, niezajomość lub niezrozumienie przepisów, brak pracownika odpowiedzialnego za prowadzenie dokumentacji oraz spraw związanych z korzystaniem ze środowiska, brak dostatecznych środków finansowych na przeprowadzenie koniecznych konserwacji, remontów i modernizacji instalacji.

W związku z naruszeniami wymagań ochrony środowiska wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska podjęli 25 731 działań pokontrolnych. Najczęściej stosowanym działaniem

¹²⁹ t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1070

pokontrolnym były zarządzenia pokontrolne (5 750), które stanowiły 22,3% wszystkich działań pokontrolnych. Do pozostałych sankcji i działań pokontrolnych należały: wystąpienia do innych organów (4 864), pouczenia (4 673), decyzje administracyjne o charakterze pieniężnym (3 450), mandaty karne (3 050), postanowienia (2 905), wnioski do sądów powszechnych (415), inne decyzje¹³⁰ (363), wnioski do organów ścigania (261).

W 2021 r., do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska wpłynęły **1 872** sprawy dotyczące: odwołań od decyzji wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska, zażaleń na postanowienie wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska, wniosków o stwierdzenie nieważności decyzji wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska, wniosków o ponowne rozpatrzenie spraw zakończonych decyzją lub postanowieniem Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, skarg do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie na decyzje lub postanowienia Głównego Inspektora Ochrony Środowiska oraz skargi kasacyjne złożone do Naczelnego Sądu Administracyjnego od wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, zażaleń do Naczelnego Sądu Administracyjnego na postanowienia Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie oraz sprzeciwu do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie od decyzji Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, skarg na bezczynność lub przewlekłe prowadzenie sprawy przez GIOŚ. Spośród spraw, które wpłynęły do Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, najwięcej (734) dotyczyło gospodarki odpadami.

W zakresie transgranicznego przemieszczania odpadów Główny Inspektor Ochrony Środowiska wydał w 2021 r. 209 (w 2020 r. – 170) decyzji administracyjnych w sprawach międzynarodowego przemieszczania, z których 157 (w 2020 r. – 116) dotyczyło przemieszczania odpadów niebezpiecznych. Ponadto, na wniosek zainteresowanych podmiotów w 2021 r. zmieniono 18 wcześniej wydanych zezwoleń na międzynarodowe przemieszczanie odpadów, w zakresie wykazu przewoźników uprawnionych do transportu odpadów.

W 2021 r. odnotowano wzrost liczby wydanych decyzji (209), tj. wydano o 23% więcej decyzji w porównaniu z 2020 r. (170), w tym 103 decyzje na wywóz odpadów z kraju (w 2020 r. – 53), zatem o 94% więcej niż w 2020 r.

Główny Inspektor Ochrony Środowiska, w 2021 r., wydał 74 (w 2020 r. – 85, a w 2019 r. - 100) decyzji dotyczących przywozu odpadów do instalacji zlokalizowanych na terenie Polski, w tym 65 zezwoleń na przywóz odpadów (69 w 2020 r.), z których 54 dotyczyły odpadów niebezpiecznych oraz 9 decyzji sprzeciwiających się przywozowi odpadów, z czego 2 obejmowały odpady niebezpieczne. Zezwolenia oraz sprzeciwy dotyczyły głównie przywozu odpadów z krajów Unii Europejskiej. W ramach realizacji zezwoleń GIOŚ na przywóz odpadów, w 2021 r. przywieziono do Polski ok. 351 tys. Mg odpadów (398,1 tys. Mg w 2020 r.), co oznacza, że po raz trzeci od 2013 r. odnotowano spadek ilości sprowadzanych odpadów w stosunku do roku poprzedniego (o 13,6 % w 2021 r.).

Wśród odpadów, na przywóz których GIOŚ wydał zgodę, największy udział miały odpady w postaci minerałów, zmieszane odpady betonu, gruzu ceglanego i odpadowych materiałów ceramicznych oraz gleba i kamienie przeznaczone do procesu odzysku, jakim jest rekultywacja (wypełnienie) wyrobiska położonego w pobliżu granicy z Niemcami, odpady

¹³⁰ m.in. decyzje wstrzymujące działalność, decyzje wstrzymujące użytkowanie instalacji.

w postaci popiołów lotnych z drewna i słomy do produkcji nawozów i środków polepszających właściwości gleby, odpady stałe z oczyszczania gazów odlotowych wykorzystywane w Polsce do odzysku metali w hutach oraz odpady akumulatorów ołowiowych, z których w hutach odzyskuje się ołów.

W 2021 r. po raz kolejny odnotowano wzrost przypadków nielegalnego międzynarodowego przemieszczania odpadów w postaci pojazdów. W 2019 r. było to 219 zgłoszeń, w 2020 r. – 277, natomiast w 2021 r – 535 zgłoszeń.

Inspektorzy WIOŚ, podobnie jak w latach ubiegłych, uczestniczyli w kontrolach transportów odpadów wspólnie z przedstawicielami Krajowej Administracji Skarbowej, Straży Granicznej, Inspekcji Transportu Drogowego i Policji. W 2021 r. podczas wspólnych akcji kontrolnych, łącznie skontrolowano 2 887 transportów, w tym ujawniono 70 (wzrost o 159 % w porównaniu z 2020 r.) przypadków nielegalnego przemieszczania odpadów oraz w 4 przypadkach stwierdzono naruszenia obowiązujących przepisów w zakresie przewozu odpadów.

W 2021 roku Inspekcja Ochrony Środowiska kontynuowała realizację zadań Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ). Szczególnie istotne dla zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego obywateli oraz dostarczenia informacji o stanie środowiska dla potrzeb działań naprawczych były zadania związane z realizacją monitoringu jakości powietrza, monitoringu jakości wód, monitoringu hałasu i pól elektromagnetycznych.

W 2021 r., w ramach monitorowania jakości powietrza, Główny Inspektor Ochrony Środowiska prowadził monitoring stężeń dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenków azotu, benzenu, tlenku węgla, ozonu, pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 w powietrzu, a także pomiary ołowiu, arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu (B(a)P) w pyłe zawieszonym PM10.

Pomiary prowadzono metodami aspiracyjnymi na 1 088 stanowiskach automatycznych i 796 stanowiskach manualnych oraz metodami pasywnymi na 6 stanowiskach. Sumaryczna liczba stanowisk pomiarowych w 2021 r. zwiększyła się w stosunku do liczby stanowisk działających w 2020 r. Rozwój sieci pomiarowej był nakierowany głównie na zwiększenie liczby stanowisk pomiarowych służących do monitorowania stężeń zanieczyszczeń, dla których występują przekroczenia poziomów dopuszczalnych/docelowych.

Z roku na rok wzrasta liczba stanowisk pomiarowych pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5. W roku 2021 było to o 26 stanowisk więcej w stosunku do roku 2020.

W 2021 r. Główny Inspektor Ochrony Środowiska dokonał oceny poziomu substancji w powietrzu za 2020 r. na poziomie wojewódzkim, oddzielnie dla kryteriów ochrony zdrowia i kryteriów ochrony roślin. Ocena została wykonana dla 45 stref, tj. dla: aglomeracji powyżej 250 tys. mieszkańców (12), miast powyżej 100 tys. mieszkańców (17) oraz pozostałych obszarów województw (16). Dotychczas, ocena za lata 2010-2019 była wykonywana w 46 strefach, w których dokonuje się oceny jakości powietrza. Następnie Główny Inspektor dokonał zbiorczej oceny jakości powietrza za 2020 r. w strefach w skali kraju. Z oceny tej wynika, że w 39 strefach na 45 podlegających rocznej ocenie ze względu na ochronę zdrowia, wystąpiły przekroczenia norm jakości powietrza dla jednego lub więcej niż jednego zanieczyszczenia. Utrzymujące się wciąż przekroczenia wartości normatywnych dla pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 i benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 spowodowane są głównie przez wysoki

poziom emisji tych zanieczyszczeń i ich prekursorów z procesów spalania, zwłaszcza w piecach domowych i niskosprawnych ciepłowniach lokalnych.

Wyniki oceny jakości powietrza za 2020 r. wskazują jednak na znaczną poprawę stanu powietrza w stosunku do lat poprzednich. Poprawa jakości powietrza była wynikiem systematycznie realizowanych działań naprawczych, np. związanych z dofinansowywaniem wymiany pieców na bardziej ekologiczne i warunków meteorologicznych sprzyjających niskim stężeniom zanieczyszczeń.

W 2021 r. Główny Inspektor Ochrony Środowiska przekazał wyniki rocznych ocen jakości powietrza w województwach za 2020 r. zarządom województw, które odpowiadają za sporządzanie i aktualizację programów ochrony powietrza.

W zakresie monitoringu jakości wód, w 2021 r. Główny Inspektor Ochrony Środowiska zaplanował monitoring 2 647 jednolitych części wód powierzchniowych (jcw) w 2 683 punktach pomiarowo - kontrolnych (ppk) (2 639 ppk na rzekach i 44 ppk na zbiornikach zaporowych), zgodnie z programem obejmującym monitoring diagnostyczny, operacyjny, badawczy. Był to szósty rok realizacji monitoringu wód w ramach drugiego cyklu gospodarowania wodami na lata 2016–2021.

Spośród zaplanowanych do badań na 2021 r. 2 647 jcw, poboru prób dokonano w 2 401 jcw, na 4 873 stanowiskach. Zakres badań obejmował, zgodnie z rozporządzeniem monitoringowym, wskaźniki biologiczne (fitoplankton, fitobentos, makrofity i makrobezkręgowce bentosowe w ilości 2 864 oznaczeń), wskaźniki fizykochemiczne (w tym specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne) w ilości 215 927 oznaczeń oraz wskaźniki chemiczne (w tym substancje priorytetowe w dziedzinie polityki wodnej) w ilości 305 122 oznaczeń.

Wykonanie obserwacji hydromorfologicznych zaplanowano w 351 jcw (348 jcw rzeczne i 3 zbiorniki zaporowe), z czego badania zrealizowano w 338 jcw (335 jcw rzecznych, 3 zbiorniki zaporowe). Powodem realizacji mniejszej ilości badań były trudne warunki terenowe, uniemożliwiające bezpieczne przeprowadzenie badań. W województwie zachodniopomorskim zbadano dodatkowo 17 jcw, które planowane były do badań w latach 2016-2020.

Realizowany w 2021 r. monitoring jakości wód obejmował również badania i ocenę jakości wód w jeziorach, badania osadów dennych w rzekach i jeziorach, badania i ocenę jakości wód przejściowych i przybrzeżnych oraz Morza Bałtyckiego, jak również monitoring jakości wód podziemnych.

Podsystem monitoringu jakości gleby i ziemi w 2021 roku obejmował w szczególności monitoring chemizmu gleb ornych Polski, który realizowany w 5-letnich cyklach badawczych, a jego celem jest śledzenie zmian różnych cech gleb użytkowanych rolniczo zachodzących w określonych przedziałach czasu pod wpływem rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka, w szczególności w zakresie właściwości chemicznych gleb.

Badania gleb w ramach programu krajowego prowadzone są od 1995 r. Próbki gleb są pobierane z warstwy 0–20 cm w 216 stałych punktach pomiarowych zlokalizowanych na gruntach użytkowanych rolniczo całego kraju. W próbach gleb jest oznaczanych około 40 wskaźników. Uzyskane wyniki są wprowadzane do bazy danych Monitoringu Chemizmu Gleb.

W 2020 roku rozpoczął się szósty cykl pomiarowy. W roku 2021 były kontynuowane prace w ramach tego cyklu – zostały wykonane oznaczenia fizykochemiczne próbek gleb pobranych w 2020 r. Następnie w 2022 r. zostanie opracowany raport, zawierający wyniki badań, które pozwolą na ocenę jakości gleb i stanu ich zanieczyszczenia.

W zakresie monitoringu przyrody, w 2021 r. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska kontynuował realizację programu Monitoringu Ptaków Polski, który został rozszerzony o trzy nowe programy monitoringowe: Monitoring Pospolitych Ptaków Miast (MPPM), Monitoring Ptaków Gór (MPG) i Monitoring Rybitw Bagiennych (MCH). Ponadto, w dalszym ciągu prowadzony był monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych oraz gatunków i siedlisk morskich.

W zakresie monitoringu lasów wykonana została ocena stanu zdrowotnego lasów za rok 2020. Podstawę do jej wykonania stanowiły wyniki badań monitoringowych będących w gestii zarówno GIOŚ, jak i Generalnej Dyrekcji Lasów Państwowych. W rezultacie powstało opracowanie pt. „Stan zdrowotny lasów w Polsce w 2020 roku na podstawie badań monitoringowych”. Na jego podstawie przygotowano także opracowanie syntetyczne pt. „Stan zdrowotny lasów Polski w 2020 roku”

Od początku 2019 r. pomiary hałasu w ramach monitoringu środowiska lub kontroli wykonywane były przez Centralne Laboratorium Badawcze Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, które przejęły to zadanie od wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska. Pomiary prowadzone są w zakresie hałasu przemysłowego, drogowego, lotniczego i szynowego.

W 2021 r., na podstawie danych zgromadzonych za rok 2020, wykonane zostały oceny stanu akustycznego w województwach oraz lokalne mapy hałasu (po 1 dla województwa). W dwóch województwach wykonanie lokalnych map hałasu przeniesiono na 2022 r.

Rok 2021 był pierwszym, w którym obowiązywało nowe rozporządzenie zmieniające sposób prowadzenia okresowych badań poziomów PEM (rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku).

Program pomiarowy w zakresie monitoringu PEM zaplanowany na rok 2021 został w pełni zrealizowany. W ramach stałej sieci monitoringu wykonano łącznie 767 pomiarów, natomiast w ramach monitoringu badawczego – 385 pomiarów.

W 2021 roku w Departamencie Monitoringu Środowiska GIOŚ dla obszaru całego kraju wykonano opracowanie pn. „Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2020 – opracowana na podstawie pomiarów wykonanych przez Inspekcję Ochrony Środowiska”. Regionalne Wydziały Monitoringu Środowiska wykonały oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2020 dla obszaru swojego województwa.

W zakresie działań informacyjno – promocyjnych, organy Inspekcji w 2021 r. udzieliły 11 899 informacji, ponad 350 wywiadów i odpowiedzi na zapytania w prasie oraz ponad 411 wywiadów w radio i telewizji. Przedstawiciele mediów najbardziej interesowali się działaniami organów Inspekcji w zakresie gospodarowania odpadami, w szczególności nadzorem nad transgranicznym przemieszczaniem odpadów i przeciwdziałaniem niezgodnymi z przepisami praktykom uczestników tego rynku, takim jak nielegalne transporty i składowanie odpadów.

Organy Inspekcji były źródłem informacji dla mediów w dziedzinie stanu środowiska, zanieczyszczenia powietrza i problemów związanych z emisjami do powietrza (głównie w sezonie grzewczym), zanieczyszczenia wód, badań i stanu jakości wód oraz pożarów składowisk odpadów. Dziennikarze również często zwracali się o informacje na temat prowadzonych kontroli lub wyników kontroli, jak również informacje o działaniach pokontrolnych, takich jak kary w związku z nieprawidłowym funkcjonowaniem podmiotów gospodarczych korzystających ze środowiska.

W celu ułatwienia dostępu zarówno do informacji publicznych, jak i informacji o środowisku i jego ochronie, w 2021 roku Główny Inspektor Ochrony Środowiska i wojewódzcy inspektorzy na bieżąco aktualizowali i dostosowywali narzędzia internetowe do aktualnie obowiązujących standardów prezentacji informacji. W minionym roku, sama tylko strona Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska zanotowała ponad 210 tys. odsłon.

W roku 2021 Główny Inspektorat Ochrony Środowiska był nadal aktywny na profilach w mediach społecznościowych, na platformach Facebook, Twitter oraz LinkedIn.